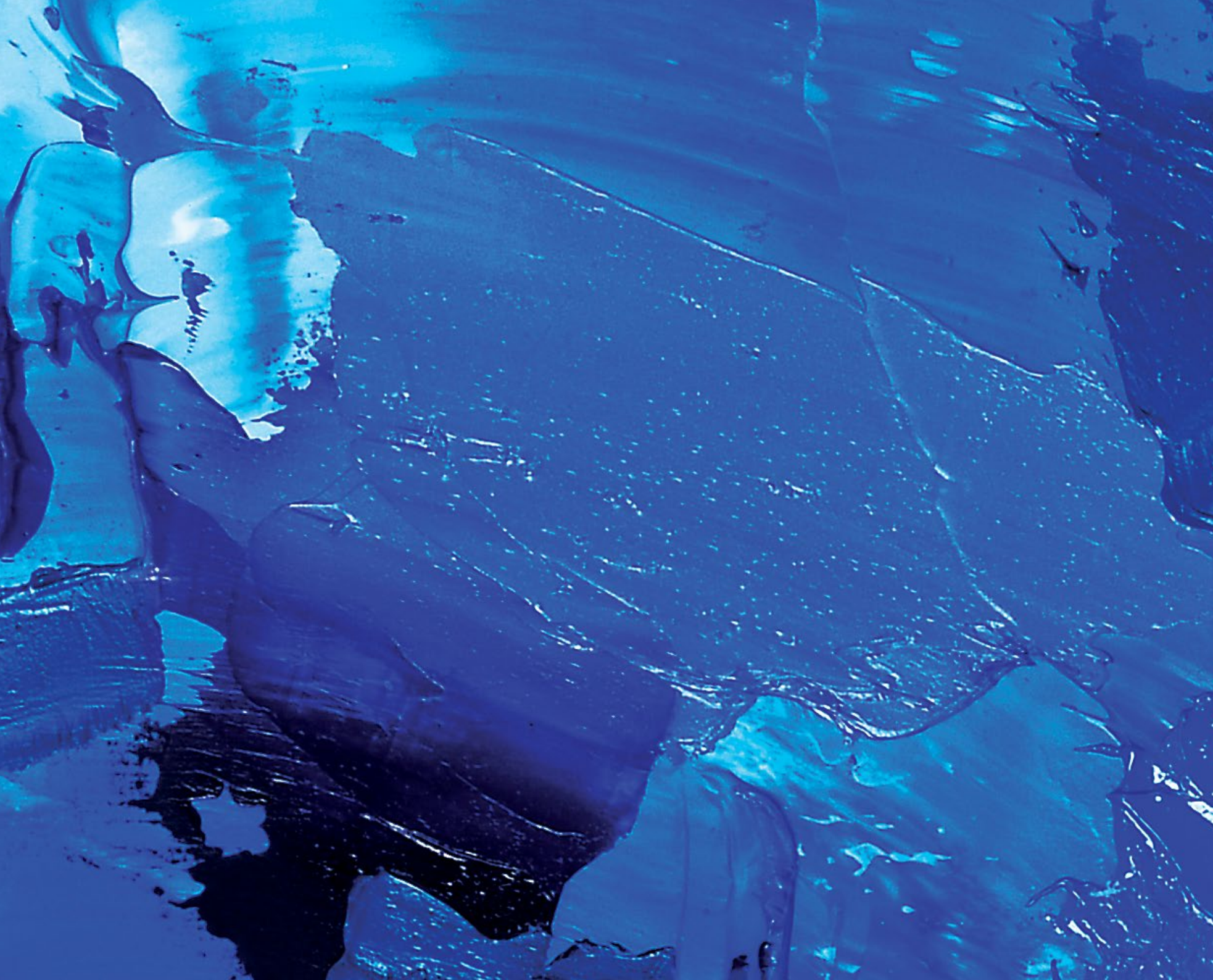

daha iyi yargı

A'dan Z'ye
TÜRK
YARGI
REFORMU

Av. Mehmet Gün - Av. Hande Hançar - Av. Muhammed Demircan - Av. Utku Süngü
Av. Ayşe Dilara Kaçar - Av. Zübeyde Çapar - Av. Elif Melis Özsoy - Av. Havva Yıldız

A'dan Z'ye
**TÜRK
YARGI
REFORMU**

Nisan 2021

A'dan Z'ye TÜRK YARGI REFORMU

ISBN	: 978-605-80233-6-9 Nisan 2021 / İstanbul
Kitap tasarımı	: Metin Özkan
Yayınevi	: GÜN+
Yazışma adresi	: Kore Şehitleri Cad. No. 17, Zircirlikuyu, Eseptepe, Şişli, İstanbul 34394 mehmet.gun@gun.av.tr / info@dahaiyiyargi.org
Basım	: Bilnet Matbaacılık ve Yayıncılık Y. Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1. Cadde No: 16 Ümraniye - 34776 / İstanbul +90 216 444 44 05 Sertifika No 42716

Bu eserin tamamı üzerindeki telif hakları Mehmet Gün'e aittir. Eserin künyesinde ismi belirtilen yazarlar kendi katkıları üzerinde telif haklarına sahiptir. Eser Daha İyi Yargı Derneği için hazırlanmıştır. Dernek basılı ve elektronik olarak yayınlama, yayma, kısmen veya tamamen çoğaltma, çoğaltmaya izin verme, İngilizce ve diğer dillerde yayınlama haklarına sahiptir.

Eserde yer alan resimlerin tüm telif hakları Ressam Saim Dursun'a aittir; kendisinin izni ile bu kitaba alınmıştır.

Esere "A'dan Z'ye Türk Yargı Reformu, Nisan 2021, Mehmet Gün ve Ark." şeklinde referans verilmesi rica olunur.

HAZIRLAYANLAR

Av. Mehmet Gün

Av. Utku Süngü

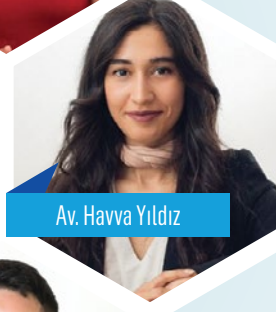
Av. Elif Melis Özsoy

Av. Zübeyde Çapar

Av. Hande Hançar

Av. Havva Yıldız

Av. Ayşe Dilara Kaçar

Av. Muhammed Demircan

Daha İyi Yargı Derneği Hakkında

Siyaseten Tarafsız Düşünce Kuruluşu

Daha İyi Yargı Derneği, Türk yargısının sürekli olarak gelişmesi, çağdaşları ile rekabet ederek öne geçebilmesi için sorunlarını tespit etmek, kök sebeplerini analiz ederek çözüm önerileri geliştirmek amacıyla kurulmuş olan siyaseten tarafsız bir sivil toplum düşünce kuruluşudur.

Dernek; bu çerçevede, yargı ile ilintili tüm kişi, kurum ve kuruluşlar ile toplumu ortak bir zeminde bir araya getirmek, fikirler ve öneriler üzerinde toplumsal mutabakat ve uzlaşma sağlamak, üzerinde uzlaşılan önerileri hayata geçirmek için çalışmaktadır.

Uyumsuzlukta Dürüstlük
Tam ve Doğru İfşa

Yargı Hizmetlerinde
Kalite ve Unsurları

Yargı Reformu Stratejisi
2019 Belgesi Hakkında
Görüş ve Öneriler

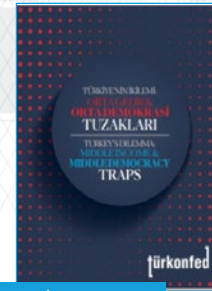
Avukatlık Kanununda Yapılması
İstenen Değişiklikler Hakkında
Görüşlerimiz

Türkiye'nin Orta Demokrasi
Sorunları ve Çözüm Yolu

Adalet Yüksek
Kurumu Önerisi

Türkiye'nin İkilemi:
Orta Gelir ve Orta Demokrasi
Tuzakları

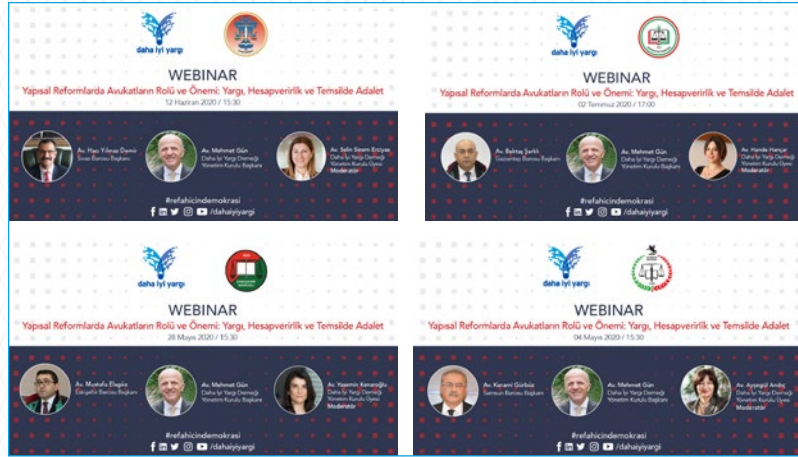
Gelişmiş Ekonomi, İleri Hukuk,
ve İleri Demokrasi için
8 Başlıkta 80 Öneri

Orta Gelir Tuzağından Çıkış

Orta Gelir – Orta Demokrasi Tuzakları Yapısal Reform Konferansları:

- İzmir
- Denizli
- Antalya
- Hatay-İskenderun
- Konya
- Kapadokya
- Çanakkale
- Karabük
- Ankara
- Kars
- Zonguldak
- Adana
- Samsun
- Sivas
- Eskişehir
- Devam ediyor

Yapısal Reformlarda Avukatların Rolü Webinarları

Üyelerimiz moderasyonunda Av. Mehmet Gün ve baro başkanlarının bulunduğu webinarlarımızın her biri 3.000'in üzerinde izlenmeye ulaştı.

- Sivas Barosu, 4 Haziran 2020
- Eskişehir Barosu, 28 Mayıs 2020
- Mersin Barosu, 25 Mayıs 2020
- Samsun Barosu, 4 Mayıs 2020
- İzmir Barosu, 30 Nisan 2020
- Adana Barosu, 29 Nisan 2020
- Hatay Barosu, 24 Nisan 2020

“Dünyada Yargı Kurulları” webinar serisi...

daha iyi yargı

YARGI'DA YAPISAL REFORMLAR NİÇİN VE NASIL?

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Mehmet Gün

5 Ocak 2021
Salı

20:00
Zoom Meeting
ID 973 3994 4617

daha iyi yargı

DÜNYADA YARGI KURULLARI
POLONYA SLOVAKYA

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Dilara Kaçar

Konuşmacı
Av. E. Melis Özsoy

20 Ocak 2021
Çarşamba

20:00
Zoom Meeting
ID 971 8490 4754

daha iyi yargı

DÜNYADA YARGI KURULLARI
G. KORE JAPONYA SINGAPUR

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Bengü Şen

Konuşmacı
Av. Dilara Kaçar

Konuşmacı
Av. Zübeyde Çapar

21 Ocak 2021
Perşembe

20:00
Zoom Meeting
ID 603 8208 6376

daha iyi yargı

DÜNYADA YARGI KURULLARI
RUSYA

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Bengü Şen

18 Ocak 2021
Salı

20:00
Zoom Meeting
ID 988 6050 6005

daha iyi yargı

DÜNYADA YARGI KURULLARI
ABD

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. A. Niyazi Ülkü

6 Ocak 2021
Çarşamba

20:00
Zoom Meeting
ID 994 2204 5273

daha iyi yargı

DÜNYADA YARGI KURULLARI
İNGİLTERE İSKOÇYA

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Havva Yıldız

Konuşmacı
Av. E. Melis Özsoy

8 Ocak 2021
Cumartesi

20:00
Zoom Meeting
ID 928 3221 0924

daha iyi yargı

**DÜNYADA
YARGI KURULLARI
FRANSA
İSPANYA**

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Utku Süngü

11 Ocak 2022
Pazartesi 20:00

Zoom Meeting
ID 997 0668 8244

daha iyi yargı

**DÜNYADA
YARGI KURULLARI
ALMANYA**

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Havva Yıldız

12 Ocak 2022
Salı 20:00

Zoom Meeting
ID 952 6707 5607

daha iyi yargı

**DÜNYADA
YARGI KURULLARI
İTALYA
ROMANYA**

Moderatör
Av. Mehmet Gün

Konuşmacı
Av. Hande Hançar

13 Ocak 2022
Çarşamba 20:00

Zoom Meeting
ID 967 8283 9588

daha iyi yargı

**DÜNYADA
YARGI KURULLARI
İSVEÇ
NORVEÇ**

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Zübeyde Çapar

14 Ocak 2022
Perşembe 20:00

Zoom Meeting
ID 965 6579 3869

daha iyi yargı

**DÜNYADA
YARGI KURULLARI
DANİMARKA
FİNLANDİYA**

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. A. Dilara Kaçar

15 Ocak 2022
Cuma 20:00

Zoom Meeting
ID 975 3317 0612

daha iyi yargı

**DÜNYADA
YARGI KURULLARI
AVUSTURYA
MACARİSTAN**

Moderatör
Av. Hande Hançar

Konuşmacı
Av. Havva Yıldız

Konuşmacı
Av. E. Melis Özsoy

18 Ocak 2022
Pazartesi 20:00

Zoom Meeting
ID 978 4674 5953

ÖNSÖZ .....s. 10

YÖNETİCİ ÖZETİ .....s. 17

KALİTELİ HİZMET İÇİN DÜZENLEYİCİ YARGI KURUMU NİÇİN VE NASIL

Hukukun Üstünlüğü Sürdürülebilir Kalkınmanın Anahtarıdır ..... s. 24

Yargı Bağımsızlığı ile Demokrasi İlişkisi ..... s. 27

Yargının Bağımsızlığı Niçin Kısıtlanır? ..... s. 30

Verimlilik, Hesapverirlik ve Bağımsızlık İlişkisi..... s. 31

Ayrıcalıklı Yargının Hesap Vermemesi Sorunu ..... s. 32

Hizmet Üretimi Odaklı Hesapverirlik ..... s. 34

Yargı Hizmetlerinde Kalite..... s. 37

Kaliteli Hizmet Üretmeye Uygun Yapılanma ..... s. 40

Yargı Kurulu Tasarlama Meseleleri ..... s. 43

Kontrolün Toplumda Olması ..... s. 44

Paydaşları Kapsayıcılık..... s. 44

Hizmet Odaklı Düzenleyici Yapı ..... s. 45

Şeffaf ve Hesapverir Yapılanma..... s. 46

Yaygın Kurumsal ve Bireysel Bağımsızlık..... s. 48

İşlev Bağımsızlığı ..... s. 50

İç Bağımlılıklar Meselesi..... s. 51

Bağımsızlık ve Meslek Kariyer Planı İlişkisi..... s. 52

Liyakat ve Performans Yönetimi..... s. 52

TÜRKİYE İÇİN YARGI SİSTEMİ VE İŞLEYİŞ ÖNERİLERİ

Türkiye'nin Demokrasi ve Yargı Kurulu Tecrübeleri ..... s. 59

Önerimizin Temelleri ..... s. 62

TASARIM VE TASLAKLAR

1. Yargı Hizmetlerinde Kalite Unsurları.....	s.77
2. Kapsayıcı, Nitelikli, Bağımsız Düzenleyici Kurum	s.95
2a. Adalet Yüksek Kurumu Tasarımı	s.96
2b. Adalet Yüksek Kurumu Kanunu Taslak - 1	s.137
2c. Daimî Hukuk Şûrası Tasarımı	s.168
3. Tam Bağımsız Yargısal Meslek Kuruluşları.....	s.173
3a. Yargısal Meslek Kuruluşları Tasarımı.....	s.174
3b. Yargısal Meslek Kuruluşları Kanunu Taslak - 1	s.252
4. Şeffaflık ve Yargısal Denetim için Uzmanlık Mahkemesi.....	s.300
4a. Adalet Yüksek Mahkemesi Tasarımı.....	s.301
4b. Adalet Yüksek Mahkemesi Kanunu Taslak - 1	s.330
4c. Anayasa Mahkemesi Revizyonu Tasarımı	s.353
4d. Cumhuriyet Başsavcılığı Kanunu Taslak - 1	s.361
5. Hakimlerin Seçilme ve Atanmasında Şeffaflık ve Hesapverirlik	s.366
5a. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay Üye Atanma Kanunu Taslak - 1	s.367
6. Yeknesak Hukuk Meslekleri Kariyer Planı	s.370
6a. Hukuk Meslekleri Kanunu Tasarımı.....	s.371
6b. Hukuk Meslekleri Kanunu Taslak - 1	s.455
7. Optimum Mahkeme Yapılanması, Dağılımı ve Modern Yargılama Usülleri	s.502
7a. Optimum Mahkeme Yapılanması ve Dağılımı Tasarımı	s.503
7b. Modern Yargılama Usülleri Tasarımı	s.515
8. Yargı Hakkında Anayasaya Eklenecek Hükümler Taslak - 1	s.523

ÖNSÖZ

Daha İyi Yargı Derneği genel kurulu; 2016 yılında yapılan toplantısında; yönetim kuruluna derneği ilgilendiren konularda, yeni anayasa yapımı çalışmalarına sunulmak üzere, öneriler hazırlama görevi vermiştir. Bu amaçla geliştirdiğimiz önerilerden en kapsamlı olanı; dernek başkanı Av. Mehmet Gün'ün hazırladığı, üzerinde üyelerimizin tamamının mutabık olduğu “Adalet Yüksek Kurumu sistemi oluşturma” önerisidir.

2017 yılının ikinci yarısında yayınladığımız 15 Kasım 2017 tarihinde Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV); 2 Kasım 2019 tarihinde Liberal Düşünce Topluluğu üyelerine sunduğumuz bu öneri yüksek kabul görmüştür.

Bu eserde Türk ve dünya kamuoyunda tartışmaya açtığımız önerilerin önemli bir kısmı; yine Av. Mehmet Gün'ün kaleme aldığı “Türkiye'nin Orta Demokrasi Sorunları ve Çözüm Yolu: Yargı, Hesapverirlik ve Temsilde Adalet” isimli kitapta açıkladığı fikir ve önerilere dayanmaktadır. 2018 yılında yayınlanan, içeriğinde “Adalet Yüksek Kurumu sistemi oluşturma” önerisinin de yer aldığı kitabın kısa süre içinde 2.baskısı yapılmış; 11.000 nüshası kamuoyuna ulaşmıştır. Kitap İngilizce'ye çevrilerek İngiltere'de yayınlanmıştır.

Türkonfed, kitabın yönetici özetini politika belgesi olarak benimsemiştir. Daha İyi Yargı Derneği ve Türkonfed'in müştereken düzenledikleri, 25'ten fazla Yapısal Reform konferansları ve webinarlarıyla, Anadolu iş dünyası ve hukuk dünyası ile paylaştığı kitap ve içerdiği fikirler ile çözüm önerileri büyük takdir ve kabul görmüştür.

Adalet Yüksek Kurumu oluşturma önerisini hayata geçirmek amacıyla Daha İyi Yargı Derneği ve Türkonfed birlikte bir STK platformu oluşturma kararı almış; fakat ortaya çıkan Covid-19 pandemisi bunun gerçekleşmesine izin vermemiştir.

Ancak Daha İyi Yargı Derneği proje ekibi olarak Covid-19 kısıtlarını fırsata çevirmeye karar verdik. Mart 2020'de hummalı bir şekilde çalışmalara başlayarak 9 ay gibi görece olarak kısa bir sürede bu kitaptaki tasarı ve taslakları oluşturduk. Bu süreçte, her haftanın 3 gün, günün en verimli saatlerini fikirleri tartışmaya ayırdık. Sabah 10:30'da başlayarak 2 – 3 saat süren toplantılarda yeni fikirler ortaya çıktık, olgunlaştırdık. Her birisi pırıl pırıl beyinler, yetenekli ve ülkesini ileri götürmeye kararlı hukukçular olan genç ekip üyelerimiz tartıştığımız konuları derinlemesine araştırdılar,

bulduklarını tüm ekiple paylaştılar. Bunların üzerinde derinlemesine tartışarak mutabakat oluşturduk; mutabık olduğumuz hususları taslak haline getirdik. Özverili çalışmalarımızın ürünü olan bu eseri, aynı ekip çok kısa bir sürede İngilizce'ye de çevirdi.

Çözüm arayışlarımızda tarihsel tecrübeler, sosyolojik gerçekler ve kamuoyunun genel şikayetlerini dikkate aldık. Sorunların kök sebeplerini araştırdık ve köklü çözüm önerileri getirilmeye çalıştık. Sonuç olarak olarak Türkiye'nin yargıdaki yapısal sorunlarına bu kitapta paylaştığımız çözümleri tasarladık, bir ikisi hariç hepsi için kanun taslakları hazırladık. Kanun taslaklarında sadece fikirlerin özünü ilgilendiren hususların taslağını yazdık; kanunlarda standart olarak yer alan hükümleri tekrar etmeden, kitabı sade ve öz içerikten oluşturmaya gayret ettik.

Asırlar süren tecrübeler sonucunda geliştirilen yargı sistemini en ince detayına kadar irdelemek, sorunların tamamına çözüm getirmek böyle bir çalışmanın eriminin çok dışındadır ve böyle bir amacımız bulunmamaktadır. Bizler yargının temel unsurları hakkında bir tasarım gerçekleştirdik. İleride detaylandırılması gereken hususlarda temel yaklaşım önerimizi ortaya koyduk. Örneğin mahkemelerin yapılandırılması, uyuşmazlıkların kayıt altına alınması, uz-

laşma ve dava hazırlık sürecini birleştiren, yargulamaların tek celsede bitirilmesini öngören yenilikçi tasarımlarımızın hayata geçirilmesi için daha kapsamlı çalışmalar yapılması gereklidir.

Her şeyi yeni baştan düşünmenin gerekmediği, köklü sorunların olmadığı bir sistemi iyileştirmek kolaydır. Böyle bir durumda büyük bir tasarım yapmaya gerek yoktur. Mevcuttaki yapıyı ve işleyişi iyileştirecek öneriler getirmek yeterli olur. Ancak köklü sorunların olduğu durumlarda tamamen yeni ve bütünlük bir tasarım yapmaksızın sorunları etkili olarak çözmek kolay değildir; üstelik başarısızlık ihtimali yüksektir. Mevcut sistemlerde iyileştirmeler sorunları çözemediği durumda yenilikçi öneri getirmek ve mevcut olandan değişik bir tasarım yapmak zorunludur. Ancak alışkanlıklar yeniliklerin her zaman karşısındadır. Yeniye karşı her zaman neredeyse otomatik bir direnç vardır. Bu nedenle yeni bir şey önermek ve tasarımını yapmak riskli bir çabadır; fakat bu çabaya değer.

Hızlı ilerlemenin ve köklü dönüşümün amaçlandığı durumlarda başarının birinci şartı isabetli bir gelecek resmi, uzak erimli bir tasarım yapılmasıdır. Farklı bir gelecek tasarlayanın sebebi elbette mevcut durumda içinde yaşanan sorunlar, tatminsizlik veya gelişme isteğidir. Bir gelecek resmi

tasarlamaksızın sadece mevcut sorunları ortadan kaldırmak varılmak istenen hedefi gerçekleştirmeye yetmez. Tersine ileri geri gitmeler ve görünürde bir sıkıntıyı giderirken bir başkasına neden olan palyatif çözümler ortaya çıkar. Sorunlar böylelikle çoğalır ve büyürler; organizasyonlarda umutsuzluğa ve motivasyon düşmesine neden olurlar. Uzak erimli hedefi teşkil eden bir gelecek resmi isabetle çizildiğinde ise durum farklıdır. Gelecek resmini benimseyenler mevcut durumdan o hedefe erişmek için yapılması gerekenler üzerine odaklanırlar. Amaca varmak için izlenecek strateji neredeyse kendiliğinden ortaya çıkar, bu yolda nelerin yapılması nelerin yapılmaması gerektiğine daha isabetli karar verilir. Amaca hizmet etmeyen palyatif çözümler terk edilir ve gerektiğinde köklü değişiklikler yapılarak hızlı adımlarla hedef gerçekleştirilebilir.

Bu eserde yukarıdaki uzak erimli hedef, “kaliteli hizmet üreten yargı” olarak belirlenmiş ve strateji de bu hedefe uygun olarak belirlenmiştir. Bu eseri inceleyenlerin de kolayca göreceğini umduğumuz üzere bir kere hedefe kaliteli hizmet üretimi temel amaç olarak konulduğunda yargının tüm sorunlarına köklü çözümler üretmek oldukça kolaylaşmaktadır.

Bu eserdeki öneriler bu aşamada taslak mahiyetindedir. Bu çalışmada, üzerinde tartışılacak, eksikleri ve hataları ortaya konularak geliştirilmesi gereken bir taslak ortaya ko-

yuyoruz. Bunların üzerinde Türkiye ve dünya kamuoyu ile istişare etmeyi; getirilecek eleştiri, geri bildirim ve önerilerle, hazırladığımız önerileri son haline getirmeyi arzu etmekteyiz. Türk ve dünya kamuoyunda yeteri kadar tartışıldıktan sonra geliştirerek son halini yayınlayacağız.

Proje lideri Av. Hande Hançar, Adalet Yüksek Kurumu ekibi üyeleri Av. Elif Melis Özsoy ve Av. Havva Yıldız; Hukuk Meslekleri ve Meslek Kuruluşları ekibi üyeleri Av. Muhammed Demircan ve Av. Utku Süngü; Adalet Yüksek Mahkemesi ve Cumhuriyet Başsavcılığı ekibi üyeleri Av. Ayşe Dilara Kaçar ve Av. Zübeyde Çapar özverili çalışmaları ile devasa bir görevi, yaklaşık 9 aylık görece kısa bir süre içinde onlarca Zoom görüşmeleri sonucunda başarı ile tamamladılar. Bu çalışma başladığında stajyer olan Dilara, Muhammed, Utku ve Zübeyde stajlarını bitirdiler, avukatlık ruhsatlarını aldılar. Özverili çalışmaları için ne kadar teşekkür etssek azdır. Ekibe sonradan dahil olmalarına rağmen kısa sürede tüm çalışmalara hakim olan, kitabın hazırlanmasına ve kısa sürede İngilizceye çevrilmesine büyük katkısı olan Av. Bengü Şen Gürakan ve Av. Ahmet Niyazi Ülkü'ye özverili katkıları için ayrıca teşekkür ederiz.

Öte yandan kitabın Türkçe ve İngilizce basımını sağlamak ve iletişimini gerçekleştirmek için çok büyük çaba gös-

teren Beyza Berber'e de derinden bir teşekkürden daha fazlasını borçluyuz. Beyza Berber'in 4 ayı aşkın bir süre boyunca sabırlı, özverili ve dikkatli çalışmaları sonucunda bugün bu kitabı elimize alabiliyoruz. Bu çalışma içerisinde yer alan sunumları ve yazılı metinleri defalarca gidip gelen taslaklardaki değişiklik ve ilavelerimizi noktası virgülüne kadar tekrar tekrar kontrol edip düzelterek Metin Özkan'a ilettiler, sabır ve itina ile takip ederek ekibimizin ayrılmaz bir parçası oldu. Kitabın İngilizceye çevirileri ile ilgili olarak Türkiye'deki ve arkasından İngiltere'deki düzeltmenlerin itina ile yapılmasını sağlayarak kitabımızın görece kısa bir süre içinde her iki dilde de yayınlanmasına büyük katkı verdi. Son olarak kitabın tasarımını yapan ve basımını üstlenen, bu süreçte sabırla isteklerimizi yerine getirerek basılmasını sağlayan Metin Özkan'a da ayrıca teşekkür ederiz.

Bu eseri üzerinde geniş bir tartışma ile geliştirmek arzusu ile eş zamanlı olarak Türkiye'de ve dünya çapında kamuoyunun dikkatine sunmaktan gurur ve mutluluk duyuyoruz.

Bu konuya ilgi duyan herkesin önerilerin tamamı veya bir kısmı hakkında eleştirilerini, fikir ve önerilerini paylaşmasını, böylelikle bu önemli konuda çözüme küçük ya da büyük katkıda bulunmasını diliyoruz.

Saygılarımızla

Av. Mehmet Gün
Daha İyi Yargı Derneği Başkanı
Fikir ve Proje Lideri

Saim Dursun,
“Buğday”, 45x60 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknîği,
2011

YÖNETİCİ ÖZETİ

Daha İyi Yargı Derneği, siyaseten tarafsız bir düşünce kuruluşudur. Derneğin amacı; yargının yerel ve uluslararası sorunlarına evrensel kabul gören çözümler geliştirmek suretiyle Türkiye'de hukukun üstünlüğünü geliştirmektir.

Yargının verimliliği, hesapverirliği ve bağımsızlığı; her ülkede, ülkelerin kültürel, tarihi ve sosyal dinamiklerine göre değişen derecelerde kusurludur ve geliştirmeye muhtaçtır. Genel olarak yargıya yönelik eleştiriler, yargının, hizmet üretiminde yetersiz olması, şeffaf ve hesapverir olmaması; buna karşılık hizmeti için tanınan ayrıcalıklardan haksız yararlanan imtiyazlı bir zümre haline gelmiş olması şeklinde özetlenebilir. Bu kusurlar hukukun üstünlüğünü aksatır; demokrasileri kusurlu hale getirirler.

Bu ortak sorunların pek çoğu Türk yargı sistemi için de geçerlidir.

Toplumun yargıyı savunmayı tersine siyasilere hedef göstermesinin temel sebebi yargının ihtiyaca yeterli ve kaliteli hizmet üretmeyerek toplumun itimadını kaybetmesidir. Özellikle liberal demokrasiye geçiş sürecinde olan ülkelerde popüler liderlerin halkın isteği doğrultusunda yargının normal işlevini daha da kısıtlaması hizmetlerini daha da kötü-

leşmesine, yargının daha da istenmez olmasına yol açan bir kısır döngü yaratır. Demokrasileri otokrasi batağına çeken bu kısır döngü, yargıyı verimli, tam bağımsız fakat ileri derecede şeffaf ve hesapverir hale getirerek tersine çevrilebilir.

Toplum, hizmet alamadığı, hesap sormadığı, değiştiremediği yargı gücüne karşı seçimlerde hesap sorabildiği ve değiştirebildiği siyasileri güçlendirmektedir. Siyasiler kontrol altına aldıkları yargıyı iktidarlarını güçlendirmek için kullanmakta; yürütme gücünün hukukla sınırlandırılması giderek zorlaşmaktadır. Siyasallaşan yargının tarafsızlığını da hızlıca yitirmesiyle hukukun üstünlüğü her alanda zayıflamaktadır.

Yargının yürütmeyi hukukun üstünlüğü yoluyla sınırlandırma işlevinin aksadığı şartlarda devasa devlet güçlerini ele geçiren popüler liderlerin hem kendi ülkeleri hem de uluslararası camia için kamu güvenliği tehlikesi haline gelmeleri işten bile değildir.

Dolayısıyla günümüzdeki demokrasi ve hukukun üstünlüğü sorunlarının çözümü yargıdaki hizmet üretimi ve hesapverirlik aksamaları şeklinde ortaya çıkan bu kök sebeple-

rin ortadan kaldırılmasına bağlıdır.

Yargı konusunda tecrübeleriyle mükemmel bir örnek olay niteliği taşıyan Türkiye; aynı zamanda yargının küresel sorunlarına çözümler bulmak, demokrasiyi geliştirmek için mükemmel bir laboratuvar gibidir.

Bizler, Daha İyi Yargı Derneği proje ekibi; Türkiye'nin hukukun üstünlüğü ve yargı sorunlarına çözüm getirmek için bir seri yenilikçi çözüm önerileri geliştirdik. Hukukun üstünlüğünü gerçekleştirmeye tam yetkin, fakat en başta kendisi hukuka tam uyarlı, hesapverir, tam bağımsız olan ve bağımsızlığını savunabilen yenilikçi bir yargı teşkilatı tasarladık. Yargının hizmet üretim kapasitesini artıran, kalitesini geliştiren yenilikçi çözümler geliştirdik. Böylelikle komple yeni ve ileri bir yargı modeli ortaya çıkardık.

Çözümlerimizi bir bütün halinde sunduğumuz bu kitapta, yargının uluslararası alanda ortak sorunlarını özetlemekte; kök sebeplerinin meşruiyet sebebiyle ilgili olduğunu tespit etmekteyiz. Topluma hizmet etmesi için tanınan önemli imtiyazlardan yararlanmasına karşın görevini yerine getiremiyor olmasının yargıya ve işlevine müdahale etmenin temel bahanesi olduğuna inanıyoruz.

Yargının yürütme ve yasama güçlerinden tam anlamıyla ayrılmasını sağlayan yenilikçi önerilerimizin dünya üzerinde bütün yargı güçlerini ve demokrasileri geliştirme kapasitesi taşıdığına inanıyoruz.

Kamuoyunu ve tüm paydaşları aşağıda sıraladığımız yenilikçi çözümleri tartışmaya, geliştirmeye ve üzerinde mutabakat oluşturmaya davet ediyoruz.

Yargı Hizmetlerinde Kalite Unsurları

- Yargı teşkilatının temel hedefi, ihtiyaca yeter ve kaliteli hizmet üretilmesi olarak belirlenmiştir.
- Yargı hizmetlerinin kalitesini belirleyen unsurların basit bir tarifi yapılmıştır. Hakim, savcı ve avukatların değişik roller üstlenerek gerçekleştirdiği hizmetin unsurları yargının organ ve unsurlarının hesapverirliğinin sağlanması, faaliyetlerinin değerlendirilmesi için gösterge ve ölçütlerin oluşturulmasına hizmet odaklı temel oluşturulmuştur.
- Böylelikle yargıya karşı yöneltilen siyasi amaçlı eleştiriler, yerini yargı hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik geri bildirimlere bırakacaktır. Bu da yargı hizmetlerinin daimi olarak geliştirmenin önünü açacak; yargının siyasallaşması sorununun ortadan kalkmasına yardımcı olacaktır.

Yargı Hizmetleri Üretimini Düzenleyici Kurum:

Adalet Yüksek Kurumu

- Yargı organlarının yapısı, teşkilatı ve işleyişi kaliteli yargı hizmeti üretimi odağı alınarak ıslah edilmektedir. Bu amaçla yargı sisteminin merkezinde yer alan düzenleyici bir bağımsız kurum olarak Adalet Yüksek Kurumu ("AYK") oluşturulmaktadır. Kurum, yargı hizmetleri üretimini düzenleyecektir.
- AYK toplumun tüm kesimlerinden paydaşları temsil edecektir. İşlevlerini etkin olarak gösterebileceği sayıda ve nitelikte 90 üyeden oluşacaktır. Üyeliklere aday

gösterme ve seçme süreçleri hiçbir kişi, kurum veya koalisyonun nüfuz kuramayacağı şekilde, şeffaf, yargı denetimine tabi ve liyakati öne çıkaracak şekilde düzenlenmiştir.

- AYK'nın en önemli görev ve yetkisi yargı bağımsızlığını ve hukukun üstünlüğünü savunmaktır.
- AYK hukuk ve adalet politikalarını, ilkeler ve tercihleri belirleyecek; böylece bütün hukuk mesleklerine kaliteli hizmet üretiminde hedefini belirleyecektir. Yargının bütçe ihtiyacını belirleme, mahkemelerin kurulması ve ülke içinde dağılımı, hizmeti verecek olan yargısal mesleklere kabul, performans değerlendirmesi, disiplin, kariyer ilerlemeleri, meslekten çıkarma gibi konular AYK'nın görev ve yetkileri arasındadır. AYK yargısal meslek kuruluşlarının kararlarının itiraz üzerine denetleyecek ve ülke çapında yeknesaklığı sağlayacak; aynı zamanda meslekler arasında işbirliğini geliştirecek, mesleklerin yetkinliğini geliştirecektir.
- En önemli yenilik ise AYK'nın yargı ile ilgili her türlü işlem ve kararları yargı denetimine açık olması, isteyen herkesin ilgisini ya da menfaatini kanıtlamak zorunda olmaksızın yargısal denetimi işletebilecek olmasıdır. Hali hazırda yargı ile ilgili işlem ve kararlar yargı denetimi dışında küçük bir grubun elinde ve kontrolsüzdür.

Daimî Hukuk Şûrası

- Türklerin “Şûra” geleneğine uygun olarak, Daimî Hukuk Şûrası oluşturulmaktadır. Şûra; yargı hizmetleri

sağlayan yargı kurumları, meslek kuruluşları ile sivil toplum paydaşlarının düzenli olarak bir araya geleceği, gelişmeleri, sorunları ve fikirleri tartışacağı geniş katılımlı ve nitelikli bir platformdur. Şûranın tavsiyelerinin AYK başta olmak üzere tüm yargı kuruluşlarına rehberlik etmesi öngörülmektedir.

Tam Bağımsız Yargısal Meslek Kuruluşları

- Yargısal meslekler için, tamamen bağımsız yargısal meslek kuruluşları oluşturulmakta; bu kuruluşlar anayasada yargı bölümü içinde düzenlenerek gerçek yargısal korumaya kavuşturulmaktadır.
- Yargısal meslek kuruluşları; yönetimleri sadece meslek mensuplarından oluşacak, meslek dışından kimse yönetime katılmayacak, etki edemeyecek şekilde oluşturulmuştur. Meslek kuruluşlarının her bir üyesi, organı ve birliği tek başına ve müştereken hukukun üstünlüğü ile yargı bağımsızlığını savunmakla görevli ve yetkili olacaktır.
- Yargısal meslek kuruluşlarının mesleki faaliyetleri ve disiplin işlevleri bölge birlikleri vasıtasıyla bölgelerde yoğunlaştırılmakta, optimum etkinliğe ve verimliliğe ulaştırılmaktadır. Ankara'daki meslek kuruluşları birlik merkezleri yüksek seviyede temsil odaklı hale getirilmektedir.
- Yargısal meslek kuruluşları üzerinde Adalet Bakanlığı'nın sahip olduğu rol ve yetkiler AYK'ya aktarılmaktadır. AYK'nın meslek kuruluşlarının karar ve işlemlerinin iti-

raz mercii olmasıyla uygulamada yeknesaklık sağlanmakta, yargısal denetimi ise idare mahkemeleri ile Danıştay yerine yargıya ilişkin işlerde özel uzmanlık mahkemesi olan Adalet Yüksek Mahkemesi'ne bırakılmaktadır.

Tam Yargısal Denetim: Adalet Yüksek Mahkemesi

- Yargı teşkilatı, işleyişi ve mensupları ile ilgili olarak yapılan her işlem ve alınan her karar etkin yargısal denetime tabidir. İsteyen herkes yargısal denetimi başlatabilecektir.
- Etkin ve hızlı yargısal denetimi sağlamak için uzman ve özel yargılama usullerine sahip olan Adalet Yüksek Mahkemesi kurulmaktadır. Temyiz mercii Anayasa Mahkemesi'dir. Böylelikle Anayasa Mahkemesi'nin anayasayı koruma işlevi geliştirilmektedir.
- Adalet Yüksek Mahkemesi'nin ve yasama dokunulmazlıkları ve üst düzey kamu yöneticilerinin sorumluluğu ile ilgili hususlarda da yetkili olacaktır. Böylece görev ve yasama dokunulmazlıkları etkinleştirilmekte aynı zamanda soruşturma izinleri ilga edilerek hukukun üstünlüğü güçlendirilmektedir.

Kapasitesi, Bağımsızlığı ve Üyelerinin Tarafsızlığı Güçlendirilmiş Anayasa Mahkemesi

- Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısı 15'ten 30'a çıkarılmakta; mahkemenin 3 daire halinde çalışması, 3. dairenin sadece bireysel başvurulara bakması öngörülmektedir.
- Anayasa Mahkemesine yeni atanacak üyeler öncelikle

3. dairede görev yapacak, kıdemli üyeliklerde boşalma oldukça 2. ve 1. dairelere ilerleyecek; böylelikle üye atamalarındaki siyasi saik zayıflayacaktır.

- Anayasa Mahkemesi üyeliklerine aday adaylarının ve adayların belirlenme süreci şeffaflaştırılmakta, seçimlerin liyakate bağlı olması için AYK ön incelemesi getirilmekte, aday gösterme, üye seçme ve atama kararlarının açık ve gerekçeli olması öngörülmektedir. Bütün süreç yargı denetimine tabidir. Bu esaslar en üst temyiz mahkemeleri olan Danıştay ve Yargıtay üyeliklerine seçimlerde de geçerli olacaktır.

Anayasa Korumasının Güçlendirilmesi:

Cumhuriyet Başsavcılığı

- Anayasayı ve anayasal düzeni koruma işlevi geliştirilmek amacıyla Cumhuriyet Başsavcılığı kurumu ve işlevleri; Yargıtay Başsavcılığı'ndan ayrılmaktadır.
- Cumhuriyet Başsavcısı ve vekili doğrudan başvuran veya yargısal meslek kuruluşları tarafından gösterilen liyakatli adaylar arasından tam şeffaf, kamuoyunun katılımına açık olarak AYK genel kurulu tarafından seçilecektir. Aday gösterme ve seçim süreci yargı denetimine tabi olacaktır.
- Cumhuriyet Başsavcılığı sadece Adalet Yüksek Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi'nde görülen yasama dokunulmazlıkları, üst düzey kamu görevlileri ile cumhurbaşkanı ve bakanların soruşturulması, siyasi partiler konularında görevli olacaktır.

Optimum Mahkeme Yapılanması, Dağılımı ve Modern Yargılama Usulleri

- Türkiye'deki 3 seviyeli ilk derece, istinaf ve temyiz mahkemeleri yapısı korunmaktadır. İlk derece mahkemeleri 26 kalkınma bölgesi temel alınarak optimum şekilde dağıtılmaktadır. İleri uzmanlığa ve tecrübeye sahip heyet mahkemeleri merkezlerde yoğunlaştırılırken, hızlı müdahale edilmesi gereken, nispeten küçük ve kolay işlere bakan tek hakimli mahkemeler vatandaşın ayağına götürülmektedir.
- Adli hazırlık mahkemeleri kurulmakta halka tek bir hizmet biriminden hizmet verilmesi öngörülmektedir. Uyuşmazlık çözümünde avukatlara daha çok sorumluluk ve yetki verilecektir. Hazırlık mahkemeleri avukatların görevlerini hukuka uygun ve etkin olarak yerine getirmesine yardımcı olacak, suistimalleri önleyecektir. Amaç uyuşmazlıklarda uzlaşma oranını yükseltirken dosyaların mahkemeye intikal edecek dosyaların daha en başında tekemmül etmesini sağlamak, yargılamaların tek celsede ve 3-4 ay gibi kısa sürelerde bitirilmesini sağlamaktır.
- Bütün yargılama usulleri modernleştirilmektedir. İlk çıktığı andan mahkemeye yansıdığı an arasında uyuşmazlığın çözümünü ilgilendiren bilgi ve delillerin dürüstçe, tam ve doğru ifşası zorunluğu getirilmektedir. Böylece uyuşmazlıkların dava öncesinde sulh ve uzlaşma ile çözülmesi diğer yandan mahkemeye intikal edenlerde dosyaların tam tekemmül etmesi öngörülmektedir.

mektedir. Mahkemelere intikal eden halihazırda ilk derece mahkemelerinde 4-5 sene süren ve davalar; 3-4 ay içinde karara bağlanacak; kararlar olağanüstü yüksek derecede tatmin edici olacaktır.

Hukuk Meslekleri için Yeknesak Kariyer Planı

- Hukuk meslekleri için mahkeme yapılanmasına uyarlı, 3 ana dereceli ve her derece içinde en fazla 3 seviyeli yeknesak bir kariyer planı öngörülmüştür.
- Hukuk mesleklerine kişisel olgunluk, yetkin, bilgili ve tecrübeli kişilerin kabul edilecektir. Adayların; resmi staj, özetmenlik ve yardımcılık aşamalarını geçmeleri, her aşamada objektifliğin sağlandığı yazılı sınav ve mülakatta başarılı olmaları öngörülmüştür. Bu aşamaların hepsinde mesleğin onuruna yakışır ücret ödenecek, çalışma şartları belirlenecektir.
- Böylelikle hakim, savcı ve avukat mesleklerinin birbirlerine paralel ve denk olarak gelişmeleri, gerektiğinde geçiş yapmaları kolaylaştırılmakta; ülkenin insan kaynaklarının ihtiyaca uygun, dinamik ve etkin olarak kullanılması sağlanmaktadır. Amaç, insan kaynaklarını mahkemelerin ihtiyacına uygun olarak geliştirmek ve eşleştirmektir.

Yeni kurulan Adalet Yüksek Kurumu'nun ve Adalet Yüksek Mahkemesi'nin tam bağımsızlığı suretiyle yargı bağımsızlığı en yüksek seviyeye çıkarılmakta, bağımsızlık bütün yargısal organ ve kurumlara, hizmet birimine ve bireylere yayılarak yargı bağımsızlığının kısıtlanması imkansız hale

getirilmektedir.

Hizmet üretimi odaklı, şeffaflık, hesapverirlik, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı esaslarına uygun olarak tasarlanan Adalet Yüksek Kurumu; yargı gücünü demokratikleştirmekte, meşruiyetine uygun olarak yargının kontrolünü topluma vermektedir. Kurumun üye kompozisyonu dahili veya harici hiç bir kişi, kurum veya grubun kontrol edemeyeceği ve etki edemeyeceği şekilde düzenlenmiştir.

Daimî Hukuk Şurası tüm paydaşların düzenli olarak kendini ifade etme imkanı bulacağı bir platform sağlamakta, AYK'nın yargı hizmetleri üretiminde sağlıklı ve dinamik kararlar almasına imkan sağlamaktadır.

Yargı teşkilatını, organ ve unsurlarını ilgilendiren karar verme, denetim ve temyiz süreçleri 3 – 4 bağımsız kuruma yayılarak yargı bağımsızlığını etkileme olasılığına karşı ilave tedbirler alınmıştır. Yargı ile ilgili her işlem ve kararı yargısal denetime açmak suretiyle yargı organ ve unsurları tam anlamıyla hesapverir hale getirilmekte, Adalet Yüksek Mahkemesi'nin temyiz denetimi Anayasa Mahkemesi'ne verilerek anayasal düzenin korunması etkinleştirilmektedir.

Adalet Yüksek Mahkemesi ve Cumhuriyet Başsavcılığı kurulması üst düzey kamu görevlilerinin hesapverirliğini de geliştirecektir. Bir yandan kamu görevlileri daha etkin hukuکی korumaya kavuşturulurken kanun önünde eşitlik ilkesini ihlal eden kovuşturma ön izin şartları ilga edilerek hukukun üstünlüğü geliştirilecektir. Öte yasama dokunulmazlığının siyasi saiklerle zayıflatılmasına karşı da güçlü bir koruma

getirilmiş olacaktır.

Güvenilir ve tam bağımsız bir sistem ile yargı kamuoyunun daha fazla güvenini ve desteğini kazanacaktır. Çağdaş şeffaflık ve hesapverirlik halkın yargının bağımsızlığını, diğer güçlere karşı korumasını sağlayacaktır. Bunların gerçekleştirilmesi ile yargı gücünün tam olarak ayrılığı ve bağımsızlığı sağlanacak, demokrasinin güçler ayrılığı ilkesi önemli derecede güçlenmiş olacaktır.

Önerilen model Türkiye'nin hukukun üstünlüğü ve demokrasi endekslerinde dünyanın en ileri 10-20 ülkesi arasına girmesini sağlayacaktır. Bu ilerlemeler Türkiye'nin uluslararası imajını, yatırımcı güvenini güçlendirecek, doğrudan yatırımları çekecek ve Türkiye'nin değer yaratma ortamını iyileştirecektir.

Böylelikle Türkiye, dünyanın en ileri 10 ila 20 demokrasi ve ekonomisi arasına girecek, ekonomisi gelişecek, kişi başı milli gelir bu günkü 8 bin US\$ civarından kısa sürede 25,000 US\$ seviyesine ve üzerine çıkacaktır.

Daha İyi Yargı Derneği
Proje Ekibi

KALİTELİ HİZMET İÇİN
DÜZENLEYİCİ YARGI KURUMU
NİÇİN VE NASIL

Hukukun Üstünlüğü Sürdürülebilir Kalkınmanın Anahtarıdır

Toplumların refahının artırılması; hukukun üstünlüğüne, güçlü ve kapsayıcı kurumlara, devlet gücünün hukukun üstünlüğü ile sınırlandırılmasına, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ve geliştirilmesine bağlıdır. Hukukun üstünlüğü milyonlarca insanın oluşturduğu devasa devlet gücünün kurallara uygun olarak kullanılmasını sağlayarak demokratik yönetimi; bu da işbirliğini ve dayanışmayı geliştirerek halkın refah seviyesinin sürekli ve sürdürülebilir olarak yükseltmesini sağlar. Çünkü hak ve özgürlükleri iyi korunan, hukuk güvencesine sahip olan bireyler; bir yandan daha çok ve derin işbirlikleri oluşturarak diğer yandan yenilik ve buluş yaparak yüksek katma değer üretme kapasitesine erişirler.¹

1 Demokrasi seviyesi toplumların refahının seviyesini belirleyicidir. Daron Acemoğlu ve James A. Robinson'un kaleme aldığı Ulusların Düşüşü isimli eseri ulusların yükselişinin güçlü, iyi işleyen ve hesapverir kurumlara sahip olmalarına, Dar Koridor isimli eseri de özünde ulusların refahının artırmanın temel hak ve özgürlüklerin iyi korunmasına bağlı olduğunu dünya çapında tarihsel örnekler vererek ortaya koyarlar. Bu yönden geniş bir teori oluşmuş bulunmakta; birçok ampirik çalışma da peyderpey ortaya çıkmaktadır. Dar

Hukukun üstünlüğünü gerçekleştirmede en büyük görev yargıya düşer. Yargı; hem refahı artırmak için katlanılan yükümlülüklerin hem de artan refahın paylaşılmasında en kritik rolü oynar. Yargının bu işlevini en iyi şekilde yerine getirmesi her ülke için olduğu gibi Türkiye için de hayati önem taşır.

Demokrasi seviyesi yükselen ülkelerin milli geliri düzenli olarak artar. Orta seviyede demokrasilerin orta seviyede milli gelire sahip olduğu; bu ülkelerin içinden çıkmakta zorlandıkları “orta gelir tuzağı” seviyesini; demokrasi seviyesini yükselterek aşabileceği ekonomistlerce kanıtlanmış bulunmaktadır.²

Ülkelerin demokrasi seviyelerini hukukun üstünlüğü, hesapverirlik ve yargı gücünün bağımsızlığı seviyeleri belirler. Demokrasinin unsurları arasında yargı ile hukukun üstünlüğüne özel bir yer ayıran, Türkiye'nin de imzacısı olduğu iki adet BM Genel Kurulu kararı³; yargı bağımsızlığının unsurlarını ortaya koymaktadır. Söz konusu BM kararları demokrasi seviyesini yükseltmek için hukukun üstünlüğünü yükseltmek gerektiğini göstermektedir. Hukukun üstünlüğünü gerçekleştirebilmek için ise yargıyı geliştirmek gerekir.

Koridor kitabı; özgürlüklerin karşısında korunması gereken devasa gücün devlet gücü olduğunu, bu gücün sınırlandırılmasının devlet yönetimlerindeki en önemli sorun olduğunu ortaya koyar. Söz konusu devasa devlet gücünü sınırlandırın, bireyleri özgürleştirerek güçlendiren ve daha üretken hale getiren şey hukukun üstünlüğüdür.

2 Mehmet Gün, Türkiye'nin Orta Demokrasi Sorunları ve Çözüm Yolu, 2. Baskı, Gün+, s. 83-92.

3 M. Gün, age, s. 93 ve devamı ile s. 144 ve devamı.

Nitekim “herkes için adalete erişim sağlamak ve her düzeyde etkili, hesapverir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak” BM Kalkınma Ajansı, UNDP’nin 16 no’lu Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinin (“SDG”) temel amacı olarak belirlenmiştir. UNDP; m.16.3’te “hukukun üstünlüğünü ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirmek ve herkes için adalete erişimi sağlamak”; m.16.5’te “yolsuzluk ve rüşveti önemli ölçüde azaltmak”; m.16.7’de “her seviyede etkili, hesapverir ve şeffaf kurumlar geliştirmek”; m.16.7’de ise “her seviyede karar alınımının duyarlı, katılımcı ve ilgililerini temsil edici olmasını sağlamak” hususlarını alt hedefler olarak belirlemiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu; 2004 - A/RES/59/201 sayılı kararında; yargı bağımsızlığı ile kurumların şeffaf ve hesapverir olmasını demokratik yönetimin temel unsurları arasında saymıştır. Yargı bağımsızlığının temel ilkeleri ise 1985 - 40/32 ve 40/146 sayılı kararda belirtilmiştir. Türkiye her iki BM kararını da çekincesiz olarak imzalamış bulunmaktadır.

UNDP SDG 16 çerçevesinde Türkiye; “hukuki ve kurumsal üstyapının geliştirilmesini ve kurumların fiziki ve insan altyapısını güçlendirmeyi” öncelikli hedefler olarak belirlemiştir⁴. Fakat, Türkiye; gerçekleşen birçok anayasa değişikliğine rağmen, yargı bağımsızlığını tam olarak sağlayamamış; BM kararlarında kabul edilen standartları, maalesef, gerçekleştirememiştir⁵. Nitekim Haziran 2019 tarihli Yargı

4 Bkz. Turkey’s Sustainable Development Goals 2nd VNR 2019, s. 30

5 Yargı bağımsızlığı meselesi, önceleri yargı organ ve unsurlarının yürütmenin bir parçası olmaktan kurtulması üzerinde odaklanırken 1961 Anayasası ile getirilen düzenleme ile bir nebze ilerletilmiş; Adalet Bakanlığı’na bağlı

Reformu Strateji Belgesi⁶ “yargının bağımsızlığı, verimliliği, denetimi ve hesapverirliğinin güçlendirilmesi ve korunmasını” amaç olarak belirlemiştir.

Dünyanın en büyük ekonomileri arasında 19. sırada yer almasına, G20 üyesi olmasına karşın uluslararası demokrasi endekslerinde Türkiye’nin yeri; ekonomisinin büyüklüğüyle ters bir şekilde 167 ülke arasında 104.; hukukun üstünlüğü endekslerinde ise 128 ülke arasında 107. sıralarda görünmektedir. Türkiye’nin ekonomik ve demografik büyüklüğü ile demokrasi ve hukukun üstünlüğü endekslerindeki yeri açıkça uyarıcıdır⁷. Bu uyarıcılıktan yola çıkarak hukukun üstünlüğü ve demokrasi seviyesini yükselttiği takdirde Türkiye’nin ekonomisini hızla büyüteceği, milli gelirini de hızlıca artıracığı sonucu çıkarılabilir.

bir kurul olmasına karşın Adalet Bakanı ve müsteşarının dahil olmadığı Yüksek Hakimler Kurulu ile nispeten bağımsız bir yapıya kavuşturulmuştur. Ancak yargı gücü tam olarak bağımsızlığını kazanamamış; yargı gücünü kontrol çabaları YHK üzerinde, YHK’nın oluşumunu ve işlevini kontrol etme şeklinde sürmüştür. Bir yandan yargı gücü en üst kurulun oluşumunu kontrol etmek, diğer yandan vesayet ve nüfuz altında tutulmak, işlevini göstermesi yürütmenin katılmasına ve onayına tabi tutulmak istenirken diğer yandan kontrol altına alınan bu nihai güç hesapverir olmaktan çıkarılmıştır. 1982 Anayasası ile YHK ve YSK’nın birleştirilerek HSYK’nın oluşturulması, kararlarının, - 1977’de Anayasa Mahkemesi’nin cumhuriyet niteliğine aykırı, hukuk devleti ve kanun önünde eşitlik ilkelerini ihlal eder bulmasına karşın - darbe düzenlemeleriyle HSK’nın kararları yargı denetimi dışına çıkarılmıştır.

6 Belgenin Türkçe metni için: https://sgb.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/23122019162931YRS_TR.pdf ; İngilizce metni için: https://sgb.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/23122019162949YRS_ENG.pdf

7 Oysa yukarıda belirtildiği üzere dünyaca meşhur ekonomistler ülkelerin ekonomik gelişimleri ile demokrasi seviyeleri arasında doğrudan bir paralellik olduğunu ortaya koymuşlardır. Türkiye’nin ekonomi sıralaması World Bank 2020, demokrasi sıralaması the Economist Democracy Index 2020, hukukun üstünlüğü endeksi ise World Justice Project 2020’den alınmıştır.

Demokratik yönetim; sözü edilen BM kararlarının da ortaya koyduğu üzere hukukun üstün, devlet güçlerinin hukukun üstünlüğünü güvenceye alacak şekilde ayrılmış; yargı gücünün de yasama ve yürütme güçlerinden bağımsız olduğu yönetim şeklidir. Demokrasi için hukukun üstünlüğünü, hukukun üstünlüğü için yargı gücünün bağımsızlığını sağlamak; yargıyı demokratik işlevini bağımsız olarak yerine getirmeye yetkin ve yeterli hale getirmek; engel ve kısıtlarını kaldırmak gerekir.

Yargının varlık sebebi, amacı ve görevi; bir yandan temel haklar ve özgürlükleri, özellikle fikir ve ifade özgürlüğünü korumak ve geliştirmek, yürütmenin hukuka uyarlığını sağlamak, diğer yandan ise halkın yönetime katılmasını güvence altına alarak demokrasiyi geliştirmektedir. Yargı; bu işlevlerini bireyler ile devlet kurumları arasındaki uyumsuzlukları gidermek suretiyle yerine getirir, böylece toplumda uzlaşma ve işbirliğini yeniden tesis edip güçlendirir. Bu bakımdan yargı; bireysel ve kolektif verimlilik ve üretkenlik üzerinde belirleyici etkiye sahiptir. Yargı sisteminin verimli olmamasının İtalya'da yatırımların azalmasına, yavaş büyümeye ve iş yapma ortamının zorlaşmasına neden olduğu söylenmektedir.⁸

8 Sergi Lanau, Gianluca Esposito, and Sebastiaan Pompei, "Judicial System Reform in Italy—A Key to Growth" (IMF Working Paper, WP/14/32) Bu çalışmanın ilgili bölümleri şöyledir: "The inefficiency of the Italian judicial system has contributed to reduced investments, slow growth, and a difficult business environment." "Weak contract enforcement raises the cost of borrowing, and shortens loan maturities (Bae and Goyal, 2009; Laeven and Majnoni, 2003), with a detrimental impact on investment, the depth of mortgage markets, and GDP (Bianco et al., 2002; Laeven et al., 2003; Djankov et al., 2008). "The literature also finds a positive correlation between the quality of the judicial system and firm size (Kumar et al. 2001, Beck et al. 2006). Giacomelli and Menon (2012) use differences in court

Yargı gücünün işlevinin derecesi, bir ülkenin hem demokrasi seviyesini hem de refah seviyesini belirlemesi sebebiyle refahın artışına hem doğrudan hem de dolaylı yoldan etki eder; başka bir deyişle katlı çarpan etkisi gösterir. Fakat bu çarpan etkisi; yargı işlevinde etkin ve verimli ise olumlu etki; etkin ve verimli olmadığında olumsuz etki şeklinde ortaya çıkar.

efficiency across Italian municipalities to establish a causal link and estimate that halving the length of civil proceedings could increase average firm size by 8–12 percent." Ardagna and Lusardi (2008) establish a link between entrepreneurship rates and the efficiency of the judicial system using micro data for a sample of countries including Italy Berkowitz et al. (2006) find that stronger contract-enforcement institutions are positively correlated with more complex exports and less sophisticated imports. The structure of exports suggests that entrepreneurship and innovation may suffer from judicial-system inefficiencies in Italy."

Yargı Bağımsızlığı ile Demokrasi İlişkisi

Demokrasi anlayışı, ulusların daha iyi yönetime ulaşma yönünde asırlar süren çaba ve tecrübelerinin sonucunda bugünkü seviyesine gelmiştir. İyi devlet yönetimi için: kuralların bilgece oluşturulması, yöneticilerin güçlü, kurallara uyarlı, adil, hesapverir olması ve kurallarla sınırlanması gerektiği; bunun için ise yöneticilere hesap sorabilen, dolayısıyla denetim gücü olarak yöneticilerden bağımsız olabilen bir yargının bulunması gerektiği tartışmasıdır. Günümüzde toplumun oluşturduğu devasa devlet teşkilatının ve gücünün yasama, yürütme ve yargı olarak ayrılması, yasama ve yürütme güçlerinin denetlenmesi demokrasilerin en önemli meselesidir.

Bu çerçevede yargı gücünün yürütme ve yasama güçlerinden ayrılığı ve bağımsızlığı demokrasilerin en önemli sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. Zira en ileri demokrasilerde bile yargı kendi kendini yönetebilecek bağımsızlığa kavuşmamıştır. Bütün demokrasilerde yargının iç işlerine yürütme az ya da çok dahil olmakta; sembolik de olsa yargısal yetkileri kullanmaktadır.

Ülkelerin tarihsel gelişimi, kültürleri, ekonomik, coğrafi ve demografik özelliklerinin etkisiyle; yargı yapılanması, işlevleri, bağımsızlığı, yürütme ve diğer devlet güçleriyle ilişkileri, ülkeden ülkeye değişik ve farklı olarak şekillenmiştir. Ülkelerin genel yönelimi⁹ ise hakim ve savcılarının görevlerinde, mesleğe kabul, ilerleme ve tayinlerinde yürütme gücünün etkisini sınırlama yönündedir. Nitekim yargı kurulları fikri, hakimleri yürütmeye karşı bağımsızlaştırma sürecinde ortaya çıkmıştır¹⁰. Ülkeler elbette kendi toplumsal yapılarına, tarihi tecrübelerine ve kültürlerine göre kurumlar ve sistemler geliştirirler. Nitekim; yargı yönetim şekillerini de kendi ihtiyaçlarına ve önceliklerine uygun olarak oluşturmuşlardır. Bir ülkede kurula ihtiyaç duyulmazken diğer ülkede kurul oluşturmanın zorunlu olmasının elbette haklı sebepleri vardır.

Günümüzde en ileri demokrasilerde bile yargı gücünün en ileri seviyesine geldiği, yürütme gücünden ise tam ola-

---

9 Almanya, Avusturya ve Birleşik Krallık gibi günümüzdeki baskın manasıyla yargı kuruluna sahip olmayan ülkelerde yargı bağımsızlığı farklı bir yöntemle sağlanmakta; hakimlerin atanmasında yürütme gücü etkin olmakla beraber, içerisinden atanacak hakim adaylarını içinde sivil toplum temsilcilerinin, avukatların ve hakimlerin de dahil olduğu kurullar belirlemekte; yürütme sembolik bir rol üstlenmektedir.

10 Yargının monarşiden bağımsızlaşmasıyla ilgili en temel adımlardan biri olan hayat boyu hizmet garantisinin Birleşik Krallık'ta 1688 yılında gerçekleşen Muhteşem Devrim'in ardından 1701 yılında çıkarılan Act of Settlement'a kadar geriye gittiğine dair bkz. Joseph H. Smith, An Independent Judiciary: The Colonial Background, University of Pennsylvania Law Review, 124. Cilt 1104. (1976) sayı, s. 1140; Thomas I. Vanaskie, The Independence and Responsibility of the Federal Judiciary, 46 Villanova Law Review 745 (2001) s. 748; Sam. J. Ervin, Separation of Powers: Judicial Independence, s. 4 Online erişim: <https://core.ac.uk/download/pdf/62555641.pdf>

arak bağımsızlaştığı söylenemez.¹¹ Yargı ayrı bir güç olarak tanınmış, bağımsızlık kazanma yolunda oldukça önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Fakat ülkeden ülkeye şekli ve derecesi değişmekle beraber yürütme gücünün müdahalesi halen sürmekte; yargı, yürütme dahil olmadan kendi kendini yönetebilir hale gelememiş bulunmaktadır.

II. Dünya Savaşı sonrasında, devlet gücünün tek elde toplanmasına karşı mahkemeleri ve yargıçları yürütmenin siyasi etkisinden kurtarmak amacıyla anayasa mahkemeleri ve yargı kurulları, demokrasilere yeni kurumlar olarak ilave edildiler.¹² Yargı kurulları; bir kısım ülkelerde yürütme gücü ile hakimler arasında “bir tampon, kurumsal bir engel”

11 The Economist Intelligence Unit’in hazırladığı dünya demokrasi endekslerinde her zaman en üst sıralarda yer alan Danimarka, Finlandiya, İsveç ve Norveç gibi İskandinav ülkelerinde hukuk meslek mensuplarının atanmasında, meslekte ilerleme kararlarının verilmesinde, disiplin işlerinde ve mahkemelerin düzenlenmesinde yürütme rol oynamaktadır. 2019 Dünya Demokrasi Endeksi’nde 5. sırada yer alan Finlandiya’da hakimlerin atanmasında Adalet Bakanlığı ve Finlandiya Cumhurbaşkanı rol oynamaktadır (Act on Judicial Appointments No: 205/2000). Finlandiya Başsavcısı kabinein önerisi ile Finlandiya Cumhurbaşkanı tarafından atanmakta; başsavcı diğer savcılarının seçiminde görev almaktadır (Act on the Prosecution Service No: 439/2011). 2019 Dünya Demokrasi Endeksi’nde 7.sırada yer alan Danimarka’da savcılık Adalet Bakanlığı altındadır. Savcıların mesleğe giriş ve meslekte ilerlemelerinde Adalet Bakanlığı rol oynamakta olup kararlarına karşı yargı yolu kapalıdır. Bu hususta bkz. GRECO’s Fourth Evaluation Report on Denmark Adopted 28 March 2014 with regard to Fourth Evaluation Round, Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors; European Commission 2020 Rule of Law Report, input from member states, Denmark, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020_rule_of_law_report_-_input_from_member_states_-_denmark.pdf, Erişim tarihi: 31.12.2020.

12 Marína Urbániková and Katarína Šipulová, Failed Expectations: Does the Establishment of Judicial Councils Enhance Confidence in Courts, German Law Journal , Volume 19 , Issue 7: Special issue — Judicial Self-Government in Europe , 01 December 2018 , pp. 2105 - 2136; footnote 16- 18

olarak işlev göstermektedir¹³. Fransa ve Belçika gibi bir kısım ülkelerde yargıya ilişkin kurumsal yetkiler yürütme ile paylaşılmaktadır¹⁴. İtalya’da ve ondan etkilenen Yunanistan, İspanya, Portekiz’de yargı gücü oldukça bağımsız olarak düzenlenmiş olup¹⁵ kendi bağımsızlığını savunabilmekte; fakat yine de yürütmenin etkisine maruz kalmaktadır. Dolayısı ile yargı gücü, en ileri demokrasilerde bile henüz gelişimini

13 David Kosaş, age, s. 1600: “In most countries the major rationale behind the introduction of new judicial self-governing bodies was to protect judicial independence and guarantee separation of powers.196 Only in few countries, the establishment of major judicial self-governance bodies was motivated by proving other values such as judicial accountability or effectiveness of the judiciary.

14 Yargı kurullarının üyelerinin tamamı veya çoğunluğunun hakimler arasından seçilmesi gerekliliği de üyelerin seçiminde yasama ve yürütmenin etkisinin hiç olmaması veya sınırlı olması gereği de bu sebepten dolayı olmalıdır.

15 David Kosaş’ın German Law Journal Vol. 19 No. 07’de yayınlanan “Beyond Judicial Councils: Forms, Rationales and Impact of Judicial Self-Governance in Europe” başlıklı makalesinde de anlatıldığı üzere: Yargı teşkilatında özyönetim için Avrupa Konseyi ve AB tarafından desteklenen “yargı kurulları” bekleneni verememiştir. Romanya, Polonya ve Slovakya bu örneklerin başında gelmektedir. Bu model, Slovakya’da yargı gücünün yürütme ve yasama gücünden kurumsal bağımsızlığını sağlamayı başarsa da yargı içinde hakimlerin bireysel bağımsızlıklarını sağlayamamıştır. Yargı bağımsızlığı tarihsel olarak köklü bir geçmişe sahip olan Hollanda ve İrlanda’da yargı kurulları mekanizmaları görece olarak başarılı olarak işlemektedir. Almanya’da dahi hakimlerin terfilerinde hakkındaki karar mekanizması açık ve net kurallara bağlanmış değildir. Avrupa Adalet Divanı hakimlerinin sorumluluğu, çoğunlukla bütçesel karar süreçlerinde dolaylı olarak ele alınmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde hakimlerin bağımsızlığını güçlendirmek için hakimlerin hesapverirlikten taviz verilmiştir. Sonuç olarak yargı kurulları: (i) Yargının kurumsal bağımsızlığını sağlamakta başarılı olurken hakimlerin bireysel bağımsızlıklarını sağlamakta başarısız olmuştur; (ii) Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde birçok kötüye istismar doğurmuştur; (iii) yargının verimli çalışması ve şeffaflığını sağlamakta başarılı sonuçlar doğursa da hesapverirlikten ve kamu güvenini sağlamakta başarısız olmuştur. Kosaş’a göre bunun nedenleri; yargı bağımsızlığı, hesapverirliği ve şeffaflık konseptlerinin genel olarak kabul edilmiş ve uygulanan tanımlarının olmaması ile yargı kurullarını ülkelerin ekonomik, politik, tarihi ve kültürel etkenlerinden tamamen ayırıştırmanın mümkün olmamasıdır.

tamamlamamıştır¹⁶. En ileri demokrasilerde bile yargı bütçesini yürütmenin belirlediği günümüzde yargı gücünün tam bağımsızlığa sahip olduğu ve uluslararası alanda başka ülkelerin örnek alabileceği bir model mevcut olduğu henüz söylenemez¹⁷.

Yargı bağımsızlığının aksadığı ülkeler demokrasiden uzaklaşmakta; toplumsal dengeleri koruması gereken yargı, giderek siyasallaşmaktadır. İspanya, Türkiye, Romanya ve Polonya’da yargı kurullarının oluşumunda siyasilerin kısmen veya tamamen söz veya etki sahibi olması yargının siyasallaşmasına neden olmuş bulunmaktadır¹⁸. Benzer yar-

16 Buna karşın çeşitli uluslararası kuruluşlar ülkelerin yargıdaki sorunlarının giderilmesi için yargı kurullarını bir çare olarak önermektedir. Aynı yönde bakınız: Marina Urbániková and Katarína Šipulová, footnotes 7 and 8 civarı. “The establishment of judicial councils(7) as a panacea for deficiencies of judicial systems has been strongly promoted by many international organizations. Both the Council of Europe (CoE) and the European Union (EU) typically conditioned the successful accession of countries with the institutional transformation of judiciaries and the establishment of judicial councils as a model form of judicial self-government.(8)”

17 Nitekim AB, tam üye adayı ülkelere yargı bağımsızlığını ve hukukun üstünlüğünü şart koşmasına karşın bunu sağlayacak bir model önermemektedir. Bu yönde bkz. Denis Preshova , Ivan Damjanovski And Zoran Nechev, The Effectiveness Of The ‘European Model’ Of Judicial Independence In The Western Balkans: Judicial Councils As A Solution Or A New Cause Of Concern For Judicial Reforms, CLEER Papers 2017/1 S. 16 vd. Bobek & Kosaş’ın belirttiği üzere : CoE ve EU bir EU Model yargı kurulu oluşturmamıştır. Bkz. Michal Bobek & David Kosaş, Global Solutions, Local Damages: A Critical Study in Judicial Councils in Central and Eastern Europe, SSRN Electronic Journal, January 2013, “The eventual creation of the Judicial Council “Euro-model” presents a puzzle. Neither the EU nor the CoE have ever laid down any normative underpinnings of this model. There has never been any process of review or discussion of the model similar to those that occur in adopting EU legislation or in drafting an international treaty. Both organizations simply internalized the recommendations of various judicial consultative bodies without really addressing or assessing their content.

18 Polonya’da 2017 yılı kanun değişiklikleri sonrasında Cumhurbaşkanı’na

gı kurullarına sahip olan Fransa¹⁹ ve Belçika’da; farklı niteliklerde yargı atama kurullarına sahip olan Birleşik Krallık, Almanya, Avusturya ve benzeri ülkelerde yargısal yetkilerin kullanımına yürütmenin sınırlı veya formalite icabı da olsa dahil olması yargıda siyasal etki olduğu tartışmalarına neden olmaktadır.

Dolayısı ile demokrasiyi bugünkü kusurlu seviyesinden daha ileriye götürebilmek için yargıyı kendi kendini yönetebilecek şekilde bağımsızlaştırmak, bağımsızlığını koruyabilir, işlevini tam olarak gösterebilir, özellikle de yürütmeyi sınırlandırabilir hale getirmek gerekmektedir.

Bunu gerçekleştirebilmek için ise öncelikle yargı hizmetlerinin yürütme gücünün verdiği bir hizmetmiş gibi görmekten vazgeçilmelidir. Yürütmenin görevi yargı gücünün görevlerini kapsamaz. Yürütmenin yargı ile ilgili görevi yargının olağan işlevini gösterebilmesi için gerekli mali, güvenlik ve diğer kaynakların sağlanmasından ibaret ve bunlarla sınırlı olmalıdır. Adalet bakanlıkları yargı hizmetlerinin kal-

hakimlerin atamalarında tavsiye veren Ulusal Yargı Konseyi’nin 25 üyesinden 15 üyesi, 2.000 vatandaş veya 25 hakimin gösterdiği hakim adaylar arasından Polonya Parlamentosu tarafından atanmaktadır. Kanun değişikliği öncesinde bu üyeler Yüksek Mahkeme, adli, idari ve askeri mahkeme hakimlerinden oluşan bir genel kurul tarafından seçilmekteydi. Kalan 10 üye ise Cumhurbaşkanı temsilcisi, Adalet Bakanı, yine Parlamento tarafından seçilen 6 üye, Yüksek Mahkeme Başkanı ve Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı’ndan oluşmaktadır. Dolayısıyla, 25 üyenin 23’ü ya siyasilerden oluşmakta ya da siyasi aktörler tarafından atanmaktadır.

19 Marina Urbániková and Katarína Šipulová, age, s.129, dipnot 129 civarı: “Even though the judicial council in France has undoubtedly gained competences and institutional autonomy, it remains firmly embedded in a dense web links and dependences that secure its integration within the body of the State [...]”

binde yer alan bir yürütme gücü olmaktan çıkarılmalıdır²⁰. Demokratik devlet organizasyonunda yasama, yürütme ve yargı işlevlerini üstlenen güçlerin ayrılığı bu nedenle de önemlidir.

Yargının Bağımsızlığı Niçin Kısıtlanır?

Yargı işlerine yürütme gücü elini neden sokmaktadır? Yargı işlerinden yürütmenin elini tam olarak çektiirmek neden zordur ve bu niçin arzu edilmez? Çünkü tarihsel tecrübeler gösterir ki; yargıdan yürütmenin elini çektiirmek tek başına doğru bir adım değildir.

Yargının tam bağımsız ve kendi başına bırakılabilmesi için öncelikle günümüzde popüler liderlerin haklı oldukları “yetersizlik”, “verimsizlik” ve “hesapvermezlik” sorunlarını ortadan kaldırmak; yargıyı insan gücü, süreçleri ve yetkinlikleri ile toplumun, ekonominin ve hatta yürütmenin hız ve temposunda işlev gösterir, topluma katma değer üretir hale getirmek zorunludur. Günümüzdeki gelişmiş ekonomik ilişkiler; ulaşım ve iletişim imkanları ile ileri teknoloji, teknolojik gelişimin hızı toplumsal kararların daha hızlı alınmasını, uyumsuzlukların daha hızlı çözülmesini zorunlu kılmaktadır. Saniyeler içinde yapılan bir elektronik sözleşme ilişkisinde çıkan uyumsuzluğun çözümünün yargıda yıllar, aylar değil haftalar sürmesi bile kabul edilebilir değildir. Bu ve benzeri durumlar bir yandan yargıya yürütmenin mü-

---

20 Adalet Bakanlığı'nın yetkisi adaletin gerçekleştirilmesi konusunda savcılardan talepte bulunmak ile sınırlandırılarak savcıların mesleki bağımsızlığı güçlendirilebilir. Ayrıca savcılar ile emniyet güçlerinin verdiği yarı yargısal ve yarı güvenlik hizmetleri konusunda Adalet ve İçişleri Bakanlığı'na verilen yetkiler – tercihen Adalet Bakanlığı bünyesinde birleştirilebilir. Her ihtimalde ister birleştirilsin isterse ayrı tutulsun bu yetkilerin kullanımı yarı yargısal ilkelere tabi tutulmalıdır.

dahalesini haklı göstermekte diğer yandan yürütmeye daha çok düzenleme yapma ve daha çok idari karar alma yetkisi verilmesini zaruri kılmaktadır.

Yargının kendi kabahati olmasa bile işlevinin yetersiz olması, hukukun üstünlüğünden ödün verilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durum demokrasilerde geleneksel güç dengesini yürütme lehine değiştirmekte, yargının işlevini kısıtlamakta²¹; bu da yönetimlerin otokrasiye doğru kaymasına neden olmaktadır.

Türkiye açısından bakıldığında yargının işlevini etkin olarak gösteremiyor olmasının, demokrasinin otokrasiye doğru kaymasının temel sebebi olduğu net olarak görülmektedir. Yargı, işlevinde yetersiz oldukça bağımsızlığının kısıtlanmasına neden olur; bağımsızlığı kısıtlandıkça işlevi kötüleşir, sınırlandıramadığı yürütme ipleri ele alır ve otoriterleşir. Yargı mesleklerine kabul ve ilerleme yetkisini ele geçiren yürütme, “liyakatlı” kişileri değil kendisine “sadakatli” kişileri göreve kabul eder ve ilerletir²². Böylece yargının

21 Yargı kurullarının bağımsızlığı en ileri olan ülkelerde bile yargı gücüne ayrı ve bağımsız bütçe tanınmamıştır. Ülke bütçesinden yargıya ayrılan bütçenin oluşturulmasında yargı kurullarına danışılması, yargı kurullarına kendi idari ihtiyaçları için ayrı bir bütçe tanınması bile bir ilerleme olarak görülebilir. Günümüzde toplumlarda hukuk güvenliğinin eskiye göre oldukça ilerlemiş olduğu bir gerçektir. Gerçekten de adalete erişim çok geniş toplum kesimlerine yayılmış; iletişim, ulaşım ve bilgi işlem teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde yargının daha iyi ve mükemmel sonuçlar elde etmesi mümkün olmuştur. Güçler ayrılığı ve dengesi bakımından ise yürütme ve yasamaya karşı yargı gücünün bağımsızlığı görece olarak gerilemektedir. Örneğin yürütme her türlü devlet kaynaklarına sınırsız bir şekilde erişebilirken yargının erişimi yürütmenin belirlediği bütçe ile sınırlanmaktadır.

22 Temelde bir siyasi görüşün veya menfaatin temsilcisi olan siyasilerin, farklı görüşler ve menfaatler arasında tamamen tarafsız olması zorunlu olan yargı unsurlarını seçiyor veya atıyor olmaları garip bir çelişkidir. Siyasi bir kariyer mücadelesi sonucunda halk veya siyasiler tarafından seçilen devlet veya cumhur-

işlevi daha da kötüleşir; bağımsızlığı daha çok kısıtlanır. O noktadan sonra yargı güç sahiplerinin istediği yönde hareket eden teşkilata dönüşür.

İşte, bir ülke için oldukça kötü sonuçlar verebilecek olan bu kısır döngüyü kırmak için en başta yapılması gereken şey; yargının işlevini etkin ve verimli olarak yerine getirmesini ve aynı zamanda tam şeffaflık ve hesapverirliğini sağlamaktır.

Verimlilik, Hesapverirlik ve Bağımsızlık İlişkisi:

Yargının bağımsızlığı; verimliliği ve hesapverirliği ile doğrudan ilişkilidir. Yargının bağımsızlığını giderek kaybetmesinin sebebi; temelde görevini yerine getiremediği halde ayrıcalıklardan yararlanıyor fakat hesap vermiyor olmasıdır. Tam da bu sebeplerle Türkiye’de toplum, yargının bağımsızlığını kısıtlamakta; yargıyı ve bağımsızlığını savunmamaktadır. Toplumun seçimden seçime hesap sorabildiği siyasilerin hiçbir zaman hesap soramadığı ayrıcalıklı yargıyı bağımlı hale getirmesine itiraz etmiyor olması gayet doğaldır. Bu yöndeki gelişmeleri siyasilerin popülerliği ile açıklamaya çalışmak isabetli değildir. Çünkü popüler hale gelmelerinin sebeplerinden birisi de yargının görevini yerine getirmeyerek neden olduğu şikayetlere siyasilerin cevap veriyor olmalarıdır. Polonya, Macaristan ve Türkiye’de son yıllarda yargı bağımsızlığını ve hukukun üstünlüğünü tehdit eden

başkanlarının - tarafsız olsalar bile - bağımsız ve tarafsız hakimler bulacakları ve atayacakları düşünülemez. Nitekim, neredeyse bütün ülkelerde anayasa ve eşdeğeri mahkemeler ile yargı kurullarına yapılan atamalar siyasi bir saik ile yapılmakta; atayanın temsil ettiği menfaatin yararına görev yapacağı beklenen kişiler atanmaktadır. Çünkü bu atamaları siyasi bir kariyeri, gündemi ve motivasyonu olan, siyasetten gelen yöneticiler yapmaktadır.

gelişmeleri bu yönden de analiz etmek gerekir. Bu ülkeler, işlevlerini yerine getirmekte yetersiz kalan yargıyı dönüştürmeye çalışırken demokratikleşme ile otoriterleşme arasında ince bir çizgiye yürümektedirler²³. Demokrasi için en büyük tehlike; bu mücadele sırasında güçlenen yargıyı kontrolleri altına alabilen liderlerin kolaylıkla otokrasiye kayabileceği olmasıdır²⁴.

Yargı gücünü doğrudan veya dolaylı olarak yürütme-ye bağımlı hale getiren bu gelişmelerin temel gerekçeleri; yargının yetersiz, verimli çalışmıyor, topluma katma değer üretmiyor, buna karşın ayrıcalıklardan yararlanıyor fakat hesap vermiyor olmasıdır. İşin üzücü yanı bütün bu gerekçeler ileri demokrasiler de dahil olmak üzere bütün ülkeler için üç aşağı beş yukarı doğru olmasıdır. Birkaç küçük istisna dışında hiçbir ülkede toplum; yargının görevini etkin ve

verimli olarak yerine getirdiğini, şeffaf ve hesapverir olduğunu yüksek bir güvenle kabul ediyor değildir.

Ayrıcalıklı Yargının Hesap Vermemesi Sorunu:

Yargının tam bağımsızlıktan ve mali özerklikten mahrum edilmesinin arkasında yatan diğer bir sebep de yargının oluşturduğu katma değerın yararlandığı imtiyazlarla orantılı olmamasıdır.²⁵ Bütün toplumlarda yargıçlar seçilerek değil atanarak göreve gelir, görece yüksek gelir elde eder, görevden alınamazlar görevlerinin gereği olarak ayrıcalıklara sahip olur, dokunulmazlıklardan yararlanırlar. Fakat hatalarından, ihmallerinden, ihlallerinden ve hatta görevi suistimallerinden dolayı kendilerine hesap sorulamaz.

Nüfusu 5 -10 milyon kişi civarında olan, etik değerleri ve refah düzeyleri yüksek ülkeler; mevzuatları sığ ve basit

23 David Kosař, age, s. 1586 “the developments in Hungary (where Viktor Orbán created the brand new National Office for the Judiciary, chaired by his loyal supporter Tünde Handó, and hollowed out the powers of the existing the National Judicial Council105) and Poland (where Jaroslav Kaczyński packed the National Council of the Judiciary with his supporters and even threatened to revert to the Ministry of Justice model106) show that judicial self-governance can be reduced and even abused to the detriment of individual judges.” ve s. 1589: “Polish, Spanish, and Turkish contributions show that when politicians can select the judicial members of judicial councils, that inevitably leads to the politicization of the judiciary,127 or at least to the perception of “distance” between judges and the judicial council.128 However, even if judges can elect their representatives, that does not mean that political ties do not matter. In France and Italy, judicial associations, often associated with a certain political party or at least a certain worldview, actually have a major say on who sits on judicial self-governance bodies and how these bodies decide important issues.129 Slovakia then serves as a cautionary tale, as it shows that the judicial council can also be captured from inside by one of the factions within the judiciary.130”

24 Uluslararası politik ve ekonomik gelişmelerin yönü bu ülkelerin yönelimini belirleyerek demokrasi ile otoriterleşme arasında salınmalarına neden olabilir.

25 Yargı organ ve unsurlarına bağımsızlık tanınması; yargının işlevini, yani yargı hizmetini en iyi şekilde vermesini sağlamak amacıyla. Hizmeti verenlerin “bağımsız” olması yargı hizmetinin en önemli unsurudur. Zira bağımsız olmadığı durumda yargının verdiği hizmet; yargılama, uyuşmazlıkları çözme, hakkı yerine getirme hizmeti değil, çatışan menfaatler arasında tercihte bulunma niteliğindedir. Hükümdarın temsilcisi sıfatıyla atandığı mülki birimin hem hakimi ve hem de idarecisi konumundaki Osmanlı kadılarının imparatorluğun gerilemesi sürecinde uğradığı yozlaşmadan, bağımsız olmadığı durumda yargının neden olabileceği büyük bozuşma tehlikesi için dersler çıkarılabilir. Dolayısıyla yargı; yapısal, mali ve aynı zamanda kurumsal ve kişisel unsurları ile bağımsız, şeffaf ve hesapverir olduğunda topluma yararlı olabilir. Bunlardan herhangi birisi aksadığında ise yargının topluma onulmaz zararlar vereceği kesindir. David Kosař, age, s. 1604: “Marína Urbániková and Katarína Šipulová grapple with the conceptual disagreement regarding public confidence and define its three levels (individual, institutional and cultural), painstakingly identify the factors that may influence public confidence in the judiciary, and acknowledge that the establishment and reforms of judicial councils usually relate public confidence to some other value: most frequently these are independence (Netherlands, Poland, Italy, Hungary, Ireland), accountability (Netherlands), and the perception of the effectiveness of the judicial system (Netherlands, Poland, Hungary, France, Ireland).226 Only then can they study the effects of judicial councils on public confidence.”

olmasına karşın yukarıda özetlenen sorunları yaşamamaktadır. Bu ülkelere; Danimarka, İsveç, Norveç, Finlandiya ve Uzakdoğu'da Singapur²⁶ örnek olarak gösterilebilir. Buna karşı Fransa²⁷, İtalya²⁸ ve İtalyan sistemini örnek alan Romanya, İspanya'da düzenlemeler çok kapsamlı olmasına rağmen yargı hizmetlerinden memnunsuzluk görece yüksektir.

Kısaca özetlemek gerekirse refah düzeyi yüksek olan küçük ülkelerde yargı, meşruiyetine uyarlı olarak yüksek kalitede hizmet ve katma değer üretir olup aynı zamanda oldukça şeffaf ve hesapverirdir. Bu ülkelerin yüksek etik seviyeleri

26 Danimarka, İsveç, Norveç, Finlandiya ve Singapur'da halkın hukuk sistemine güvenini ölçen anketler yargıya güvenin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Singapur, Norveç ve İsveç'te hakim atamalarına itiraz edilmediği görülmektedir. Danimarka ve Finlandiya'da ise hakimlerin atanmasını düzenleyen kanunlar itiraza izin vermemektedir. Nitekim halkın kurumlara ve bu kurumlarda görev yapan kişilere duyduğu güvenin doğal bir sonucu olarak itiraz yolunun kapalı olması eleştirilmemektedir. Bu ülkelerde her ne kadar hakimlerin disiplin sorumluluğuna ilişkin detaylı düzenlemeler bulunmasa da ülkelerin kültür, eğitim ve refah seviyeleri hukuk sistemlerinin gelişmesinde katkı sağlamış ve halkın etik değerleri ve demokrasiye olan güveni bir yaptırımın uygulanması için herhangi bir düzenleme yapılmasına gerek duyulmadığını göstermiştir.

27 Toplumun yargının bağımsızlığına dair algısı üzerinde yapılan araştırmada; Fransada halkın %56'sının, İspanya'da ise halkın yalnızca %44'ünün yargının bağımsızlığının çok iyi-iyi düzeyinde olduğunu düşündüğü saptanmıştır. (European Commission (2020). 2020 Rule of Law Report Country Chapter on the rule of law situation in France, s. 3; European Commission (2020). 2020 Rule of Law Report Country Chapter on the rule of law situation in Spain, s.3.)

28 Marina Urbániková & Katarína Šipulová, Failed d Expectations: Does the Establishment of Judicial Councils Enhance Confidence in Courts?, German Law Journal, Vol. 19 No. 7, s.2129 "Bienvenuti ve Paris'e göre İtalya'da Consiglio Superiore della Magistratura (CSM) ismi verilen Yargı Yüksek Kurulu, yargının gerek yürütme gerekse yasama güçlerinden tam bağımsız olarak yapılanmasını ve bu anlamda yargının bağımsız ve ayrı bir güç olarak ortaya çıkmasını sağlamışsa da; yargının hesapverirliğini sağlamakta çok az başarılı olmuştur. Bu sebeple de, İtalya'da yargı meslek mensupları olan hakimler ve savcılar, kendi başlarına bir güç odağı haline gelmiş ve faaliyetleri denetlenemeyen ayrıcalıklı bir zümre haline gelmişlerdir. Bu sebeple de toplumun yargıya itimadı azalmıştır.

hesapverirliğin kurallarla düzenlenmesine ihtiyaç duymaz. Diğer ülkelerde ise yargının etkin hesapverirliğini sağlamaya yeterli mevzuat veya uygulama olduğu söylenemez. İstisnalar dışında yargı organ ve unsurlarına etkin olarak hesap sorulabilir değildir. Dışa karşı fiilen ve hukuken hesapvermez durumda olan yargı, kendi içinde ise birçok hesap sorma yöntemi kullanır. Bunlar yargıda iç bağımlılıklar oluşmasına ve çeşitli güç odakları doğmasına neden olurlar²⁹.

Devlet gücünü bile sınırlayabildiği halde hesapvermez ve dokunulmaz olan yargıda kendiliğinden bile bir yargı kastı oluşabileceği kolaylıkla öngörülebilir. Yargıyı ayrıcalıklar ve dokunulmazlıkla donatıp bir de kendi kendini yönetebilir hale getirince bu tehlike daha da büyür ve hatta gerçek olur; yargı kastı topluma hükmeder hale gelebilir. Ayrıcalıklar hesapvermezlik ile bir araya geldiğine keyfilik ve suistimale yol açar. Türkiye, bunun canlı tanığıdır³⁰. Ancak bu tecrübeler sadece Türkiye'ye mahsus da değildir. Fransadaki "yargıçlar devleti" korkusu yersiz değildir. Gerçekten de yürütmeden de güçlü olan yargının gücüne bir sınır konmadığı takdirde yargıçlar devleti oluşmasını ne önleyebilir? Ya da dış güç-

29 İtalya'da ve İspanya'da yüksek dereceli hakimlerin oluşturduğu iç bağımlılığın çok daha ağır bir versiyonu Türkiye'de 1971 ve 1981 yılları arasında HSK'nın Yargıtay üyelerini, Yargıtay'ın da HSK üyelerini belirlediği co-optation döneminde yaşanmıştır. Söz konusu dönemdeki kötü tecrübeler Türkiye'de yargının yürütmeye bağımlı hale getirilmesinin arkasındaki temel sebeplerden birisidir.

30 Anayasa Mahkemesi, 2011/1 esas sayılı kararına konu olayda yüce divan sıfatıyla verdiği kararda kamu kurumu niteliğinde bir ticari meslek odasının tarafı olduğu bir davada yargılamayı etkilemek için rüşvet verildiğine ilişkin suçlamada delillerin bir kısmının usulsüz olduğu gerekçesiyle oyçokluğu ile beraat kararı vermiştir. Mahkeme başkanı ve muhalif üyeler bir kısım Yargıtay hakimleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek odası başkanının mahkûm edilmesi gerekçesiyle muhalif olmuşlardır.

lere karşı bağımsızlığını koruyabilen yargının kendi içinde bir kesime, örneğin bir zamanlar İtalya'da, 1971–1981 arasında Türkiye'de olduğu gibi temyiz mahkemesi üyelerine bağımlı hale gelmesini kim önleyebilir³¹? Başka bir deyişle kendisinin hukuka uyarlığı sağlanmadığı, hesapverir olmadığı takdirde o kadar çok güç sahibi olan yargıyı hangi güç sınırlandırabilir³²?

Bu sorulara yargıçların cevabı: “Yargıçlar hukuka uyarlı davranırlar!” olur, yargıçlar kendi kendilerine hukuka uyarlı davranacaklarını, hesapverir olduklarını, bu konuda başka bir denetime ihtiyaç duymadıkları savunurlar. Fakat bu cevap hem çok naiftir hem de iyi niyetin bütün zayıflıklarını taşır. Birincisi: Hakimin hukuku iyi bildiği sadece bir iddiadır ve genellikle doğru değildir. Çünkü kuralı iyi bilmek için gerçek olayları bilmek ve olaylara uygulayabilmek gerekir. Oysa hakimler olayları genellikle tam bilmezler, tarafların gerçeği hakimin önüne getirmesi gerekir. İkincisi: Hakimlerin kurala uyarlı davranacakları yani kuralı kendi kendilerine de isabetle uygulayacakları varsayımı felsefi olarak yanlıştır³³.

31 Bu sorulara kurumsal ve güçlü cevap verilemediği için yargı, işlevine yürütmenin müdahalesi suretiyle sınırlanmakta; bu yöntem günümüzde yaşadığımız sorunlara neden olmakta çözümün kendisi, yeni ve daha köklü sorunlara neden olmaktadır.

32 1977 tarihli bir Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği gibi yargının hakimlerden ve hukukçulardan oluşması işlem ve kararlarının hukuka uyarlı olduğu ve olacağı anlamına gelmez.

33 Anayasa Mahkemesi'nin 27.1.1977 tarihli E.1976/43 ve K.1977/4 sayılı kararının gerekçesinden: “Gerçekten, Yüksek Hakimler Kurulu Yargıtay tarafından seçilen Yargıtay üyelerinden oluşmaktadır. Ne var ki, idari nitelikte bir kuruluşun yüksek dereceli Yargıtay üyelerinden oluşması kararlarının yargı denetimi dışında bırakılmasını gerektirmez: Nitekim, devletin en yüksek görev yerlerinde bulunanların aldıkları idari kararlar da yargı denetimine bağlı tutulmuşlardır. Çünkü, yargı

Kişi kendi kendisine karşı bir kuralı uygulayamaz. Bir kuralı bir kişiye karşı ancak bir başka kişi uygular. Bunun adı hesapverirliktir. Üçüncüsü: İnsanlar rahatına düşkündür, bir insan kendisini sıkıntıya sokan hususları ortadan kaldırmaya çalışır. İnsanlar, kendi kendilerine koyduğu kurala uymadıklarında kural kendiliğinden ortadan kalkar. Dolayısıyla insanların kendi kendilerine uyacaklarını söylediği kurallar aslında kural değil, sadece niyettir. Sonuncusu ve en önemlisi ise hakim, kuralları kendi kendisine değil, karşılıklı tarafların çatışmasından ortaya çıkan durumu tespit ederek uygular. Uyuşmaz tarafların çekişen görüşleri olmadan hakimlerin isabetli karar veremeyeceği temel bir yargılama ilkesidir.

Dolayısıyla yargının tam bağımsızlığını sağlamak için çözülmesi gereken diğer sorun, hizmet üretiminden sonra yargının kendisinin hukuka uyarlığını ve hesapverirliğini sağlamak olmaktadır.

Hizmet Üretimi Odaklı Hesapverirlik:

Hesapverirlik, demokraside toplum adına devlet gücünü kullanan her organ ve unsurun varlık sebebini yerine getirdiğini ispat etmenin temel yöntemidir. Yargı gücü, organ ve unsurları hesapverirlikten bağımsız değildir. Tersine görevi gereği birçok ayrıcalıktan yararlanan yargının tam bağımsızlığı hak edebilmesi için öncelikle meşruiyetinin temel şartını gerçekleştirmesi, yani görevinin kapsamına giren hizmeti yerine getirmesi gerekir. Bunu topluma göstermek için şeffaflık ve hesapverirlik zaruridir. Yargının hesapverir-

denetiminin kendisine özgü kuralları vardır. Denetimin bu kurallara uygun olarak yapılması ve sonuçlanması gerekir.”

liği yargı bağımsızlığından önce gelmeli; her türlü işlem ve kararda yargı tam şeffaf ve hesapverir olmalıdır. Aksi takdirde yargının bağımsız olup olmamasının toplum açısından bir önemi ve yararı yoktur³⁴. Yargıya önce bağımsızlık verip sonra hesapverir hale getirmek değil; önce hesapverir hale getirip, hesapverir olduğundan emin olduktan sonra bağımsızlık vermek doğru ve gerçekçidir.

Kısıtlı da olsa, ayrıcalık, dokunulmazlık ve bağımsızlık hakları tanınmış olması, azlolunmama, özlük haklarından yoksun bırakılmama, suçlarından dolayı soruşturmaların ön izin ve benzeri şartlara tabi tutulması gibi geniş bir yelpazedeki teminat ve ayrıcalıklar, yargı organ ve unsurlarının hizmetlerinin en iyi şekilde yerine getirmelerini sağlamak içindir. Dolayısıyla yargının, hizmeti ve hizmetini etkileyen tüm hususlarda diğer kamu görevlilerinden daha fazla ve etkin olarak hesapverir olması gerekir. Çünkü onlara bu ayrıcalıklar hizmetlerini en iyi şekilde vermelerini sağlamak için tanınmaktadır. Hukukun üstünlüğünü ve adaleti sağlamak gibi yüce bir amaca hizmet ediyor olması, yargının hesap vermemesi için bir mazeret olamaz. Tersine bu hizmetin toplum için taşıdığı hayati önem, yargının hesap vermesinin toplum için hayati önemde olduğunu gösterir. Gerçekten de yargı hizmetleri toplum için, diğer toplum hizmetlerine oranla çok daha önemli ve hayati niteliktedir.

Dolayısıyla yargı organ ve unsurları, kendilerine verilen

34 Nasıl ki bir şirketin genel kurulu, hesap sormadığı bilgi alamadığı bir genel müdürü yetki vermezse, her türlü yetkiye sahip olduğu halde hesap verip olmayan yargı kurulları kısa zamanda yozlaşırlar ve toplum da kısa süre içinde bu kurulların bağımsızlığını ortadan kaldırır, hiç olmazsa seçimden seçime hesap sorabildiği siyasilere bağımlı hale getirir.

görevi ne kadar gerçekleştirdiklerinin somut olarak hesabını vermeli; hizmetlerine etki eden tüm etkenleri kamuoyu ile dürüstçe paylaşmalıdır. Yargının bir bütün olarak hem organları ve hem de unsurları vasıtasıyla etkin olarak hesap vermesi, hizmetini geliştirmesinin kaliteli hizmet üretir hale gelmesinin ilk ve esaslı adımımızdır.

İşlevinin toplum için hayati önemi karşısında yargı ile ilgili tartışmaların kaliteli hizmet üretimine odaklanması beklenirdi. Ancak tartışmalar; hizmete değil hizmeti veren unsurlardan sadece hakimlerin bağımsızlığına indirgenmiştir³⁵. Tarihsel gelişim sürecinde yargının bağımsızlaşması öncelikli iken günümüzde kaliteli hizmet verilmesi öne geçmiştir. Bu o kadar önemli olmuştur ki hizmetin ihmal edilmesi yargının bağımsızlığının kısıtlamanın temel sebebi haline gelmiştir. Hollanda'da yapılan hizmet odaklı reformların sağladığı güven artışına karşın yargı kurullarında yapılan değişikliklerin İspanya'da neden olduğu siyasallaşma bu konuda önemli çıkarımlar yapılabilecek ibretlik gelişmelerdir³⁶. Demokrasi, güçler ayrılığı ve yargı bağımsızlığı

35 Oysa hakimlerin bağımsızlığı hizmet üretimi için vazgeçilemez bir unsur olmakla birlikte hizmetin kalite unsurlarından sadece bir tanesidir. Bugüne kadar bağımsızlığa odaklanılmasında tarihsel gelişim sürecinin yargının önceleri hükümdarlarda, günümüzde ise yürütme ve yasama güçlerinden özgürleşmesi şeklinde olması etkili olmuştur.

36 David Kosař, age. s. 1580, Dipnot 78 ve 79 civarı: "Aida Torres Pérez shows how the selection of judicial members of the General Council of the Judiciary by politicians and the Council's internal practices led to its politicization, which has in turn contributed to undermining public confidence in the Spanish judiciary. Elaine Mak explains how the new public management theories of governance transformed the Dutch judiciary institutionally as well as mentally. The Netherlands abandoned the original flat explains how the new public management theories of governance organizational structure for a centralized and more hierarchical management, with the key role of the Council for the Judiciary and the Management

düşüncesinin bu kadar geliştiği, yargı gücünün diğer güçleri dengeleme ve denetlemesi fikrinin yerleştiği günümüzde artık “bağımsızlık” tartışmalarını arka plana alıp; hizmetin kalitesine odaklanmak zaruri hale gelmiştir³⁷. Çünkü, kaliteli hizmet üretmediği, hesapverir olmadığı durumda toplum yargının bağımsızlığını kısıtlamakta; tüm yetkiyi seçimlerle değiştirebildiği siyasilere vermekte beis görmemektedir.

Gerçekten de ilk bakışta görüleceği üzere: Seçimden seçime hesap veren siyasiler ile ömürleri boyunca hesap vermeyen yargıçlar arasında bir tercih yapması gerektiğinde toplum, elbette, ehven olan siyasileri tercih edecek; yargıyı siyasilere bağımlı hale getirmeyi seçecektir. Türkiye’de 2017 yılındaki değişikliklerle HSK’nın siyasilere bağımlı hale gelmesi, İspanya’daki benzer durum, Polonya ve Macaristan’ın son yıllarda AB ile sorun yaşadığı hususlar, bu ülkelerin toplumlarının perspektifinden bakıldığında biraz önce değindiğimiz sorunların ve tercihlerin yansımalarıdır.

Boards. However, the new more “business like” approach to judicial governance, which praises efficiency, effectiveness, and client-oriented mindset, has sometimes collided with the traditional rule of law of values. This in turn led to occasional skirmishes, revolving around claims of autonomy, between judges and the Council for the Judiciary as well as between the Council for the Judiciary and the Ministry of Justice and Security.

37 Burada şu önemli hususa da değinilmesi zorunludur: Yargılamalar; her biri farklı rol üstlenen hakim, savcı ve avukat unsurlarının birlikte çalışması suretiyle yapılmakta; uyuşmazlıklar çözülebilmektedir. İddia ve savunma görevini avukatlar üstlenmekte; yargı hizmetinin verilmesi avukatın katılımı ve katkısı ile mümkün olmaktadır. Fakat yargının ürettiği hizmetin kalitesini belirleyici olmalarına karşın avukatlar kendi hizmetlerinin kalitesi konusunda kendi meslek kuruluşlarından ve kendi mesleki deontoloji kurallarından başka bir yere hesapverir değildir. Örneğin asgari hizmet standardı belirlenmemişken zorunlu asgari ücret tarifeleri oluşturulması en basit sözleşme ilişkisinde bile adil ve hakkaniyetli değildir. Oysa yargı hizmetlerinin kalitesi için avukatların mesleki katkılarının her bakımdan hizmet kalitesini yükseltici mahiyette olması gerekir.

Yargı Hizmetlerinde Kalite

Yargının varlık sebebi ve görevi topluma yargı hizmeti vermektir. Bütün mal ve hizmet üretiminde olduğu gibi yargı hizmetleri üretiminde de hizmetin, muhatabını tatmin edecek kalite seviyesinde olması gerekir. Dolayısıyla yargı hizmetlerinin sağlaması gereken standartları, başka bir deyişle hizmetin kalitesini ve kaliteyi belirleyen unsurlarını ve seviyesini, yargı organ ve unsurları değil hizmetin muhatabı ve yararlananı olan toplum belirler.

Öte yandan toplumun, muhatabı ve yararlananı olduğu hizmetin arzu ettiği kalitede olmasını sağlayacak tüm tedbirleri alması ve gerekli kaynakları sağlaması gerekir. Bir devletin eğitim, güvenlik, sağlık ve benzeri konulardaki diğer kurumlarında olduğu gibi yargının da nasıl ve hangi kalitede hizmet verebileceğini sağladığı imkan ve kaynaklarla orantılı olarak toplumun kendisi belirler. Doğal olarak beklentilerine uygun olarak yargı hizmeti alabilmeleri; toplumların gerekli maddi ve manevi her türlü imkan ve kaynakları ayırmalarına bağlıdır.

Yargının hizmet verme kapasitesi ile hizmetinin kalitesi toplumun yargıya sağladığı imkanlarla sınırlıdır. Yargı kendisine sağlanan imkan ve kaynaklarla sınırlı ve orantılı seviyede hizmet üretebilir. Yeterli imkan ve kaynakların sağlandığı durumda yargının işlevini gerçekleştirmekteki başarısı, hizmetlerinin toplumun arzu ettiği kalitede olup olmadığının değerlendirilmesi ile tespit edilebilir. Böyle bir değerlendirme yapabilmek için ise; yargı hizmetlerinde toplumun arzu ettiği, kendisini tatmin edecek kalitenin seviyesini tanımlamak, ölçme ve değerlendirme imkanı verecek unsur, kıstas ve ölçütlerini belirlemek bir ön mesele olarak ortaya çıkar.

Yargının hukukun üstünlüğünü ve adalet inancını sağlama, temel hak ve özgürlükleri koruyarak geliştirme temel işlevlerine ve bu işlevi yerine getiren yargı unsur ve organlarının deontolojik niteliklerine ilişkin oldukça geniş bir çerçevede uluslararası anlaşmalar, uluslararası ve ulusal belgeler, yayınlar ve tartışmalar mevcuttur. Bunlar yargı organ ve unsurlarının bağımsızlığı ve etik kuralları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yargı hizmetlerinin kalitesini belirleyen diğer unsurlar, ölçme ve değerlendirme kıstasları hakkında ise bu ölçüde derin kaynaklar bulunmamaktadır.

Kamuoyu memnuniyet anketleri yargı hizmetlerinin bir kısım kalite unsurlarını algıya dayalı olarak tespit edebilir. Yargı görevlilerinin kariyer ilerlemelerinde sıklıkla kullanılan performans değerlendirme ölçütleri ile yargı hizmet birimlerinin performansına ilişkin istatistik verileri de hizmetin bir kısım kalite unsurları hakkında fikir verebilir. Oysa, toplumun yararı,

yargı hizmetlerinin bir bütün olarak ölçülüp değerlendirilmesindedir. İyi işleyen bir organizasyon olmadan dünyanın en iyi oyuncularından oluşan bir takımın iyi sonuçlar elde edemeyeceği gibi iyi işleyen bir organizasyona sahip olmayan yargı teşkilatının da organ ve unsurları dünyanın en iyileri olsalar bile iyi hizmet veremeyeceği açıktır. Dolayısı ile yargı hizmetlerinin kalitesinin ölçülüp değerlendirilmesi, hizmeti verenlerin ölçülüp değerlendirilmesinden daha öncelikli ve önemlidir.

Ancak, bugüne kadar toplumun yargı hizmetlerinde istediği kalite ve kaliteyi belirleyen unsurlar belirlenmemiş; reform çalışmaları, yargı organ ve unsurlarının tercih, istek ve varsayımlarına göre şekillendirilmiştir. Doğal olarak sonuçta istenen başarıyı sağlayamamış; toplum arzu ettiği seviyede kaliteli yargı hizmetlerine kavuşamamıştır. Nitekim son 11 yılda 3 adet yargı reformu stratejisi belgesi oluşturulmuş olan Türkiye’de 2020 yılının sonlarında ekonominin güçlendirilmesi için iş dünyasının önerilerine başvurma ihtiyacı doğmuştur.

TÜSİAD tarafından 2014 yılında benimsenerek yayınlanmış olan “Yargı Hizmetlerinde Kalite Talebi ve Kalite Unsurları” isimli rapor³⁸ bu alandaki boşluğu doldurmada önemli bir adım olmuştur. Çünkü, Türkiye’nin iş dünyasının büyük bir kısmını temsil eden TÜSİAD üyeleri ve yönetim kurulu, bu belgede belirtilen kalite unsurlarını toplum adına benimsemiş ve rapor olarak yayınlamakla gerçekleştirilmesini talep etmiştir. TÜSİAD, TÜRKONFED ve Daha İyi Yargı

38 <http://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/8243-yargi-hizmetlerinde-kalite-yargi-hizmetlerinde-kalite-talebi-ve-kalite-unsurlari>

Derneği’nin müştereken düzenlediği etkinliklerde tanıttığı rapor, Anadolu İş Dünyası tarafından da yüksek kabul görek toplumsal bir belge haline gelmiştir.

İki yıl süren bir araştırma sonucunda taslağını oluşturmuş, TÜSİAD ve TÜRKONFED üyelerinin katkıları ile geliştirerek son haline getirmiş olmaktan mutluluk duyduğum bu belgede yargı hizmetlerinde kalitenin ve kaliteyi belirleyen unsurların kısa tanımı yapılmaktadır.

Yargı hizmetlerinin kalitesini, yargı erki ve işlevinin devletteki yeri, önemi ve nihai amacına uygun olarak değerlendirmek gerekir. Yargı; diğer devlet güçlerinden ayrı ve bağımsız olması sağlandığında demokrasiyi ve devlet yönetimini güçlendirir; devlet güçleri arasında denge ve uyumu geliştirir, devletin hukuka uyarlı yönetilmesini sağlar. Ülkede hukukun üstünlüğünü, hukuk güvenliğini sağlayarak adalet duygusunu güçlendirir; temel hak ve özgürlükleri koruyup geliştirerek bir yandan toplumun tüm dinamiklerinin ortaya çıkmasını sağlarken diğer yandan devlet kurumları, toplum ile bireyler arasında uyum, uzlaşma, işbirliği ve dayanışmayı güçlendirerek toplumda huzur ve refahı geliştirir ve en nihayetinde ülkenin uluslararası rekabet gücünü artırır.

Temel hak özgürlüklere ilişkin olarak uluslararası belgeleri ve demokratik yönetim esasını kabul etmiş olan bütün ülkelerin; yargının organ ve unsurlarının genel kabul gören temel evrensel değer ve ilkelere uyumlu olmasını temel bir kalite unsuru olarak belirlemeleri zorunludur. Bunun birinci şartı çekişmeli tarafların yargı önünde eşitliğinin sağlanması, en başta hak aramada adaletin sağlanmış olmasıdır. Yargı

teşkilatına, “adaleti mutlaka ve ödün vermeksizin gerçekleştirmek” temel görev olarak verilmiş olmalıdır. Bu görevin bilgili, tecrübeli ve yetkin yargı unsurları tarafından verilmesi, en iyilerinin hizmet vermesi için aralarında liyakatin sağlanması hizmet verenlere ilişkin temel kalite unsurudur. Verilen hizmetin çıktılarının da kaliteli olması zorunludur. Bunun için en başta yargılamalarda maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve kararların maddi gerçeğe uyumu zorunlu bir kalite unsuru olarak kendini dikte eder. Hizmete erişim şartları ve süreçlerin kolay anlaşılır ve işletilebilir olması, makul süre, hız ve maliyetle edinilebilir olması diğer önemli kalite unsurlarıdır. Yargının temel görevi; uyuşmazlığa düşen tarafların doğruyu bulmalarına, farklılıklarını gidermelerine ve aralarında uzlaşma ve işbirliğinin yeniden tesis etmelerine yardımcı olmaktır. Yargının hizmetlerinin toplumun ihtiyacına uygun hizmetler vermesi, kararlarının öğretici ve öngörülebilir olması gerekir. Nihayet, yargı ile toplum arasında etkili iletişim kurulması da diğer bütün unsurları doğrudan etkileyen önemli bir kalite unsuru olarak ortaya çıkar.

Burada özetlenen kalite unsurları bir başlangıç noktası olarak kabul edilmelidir. Yargı hizmetlerinde kalite unsurlarını daha da çoğaltmak, detaylandırmak ve geliştirmek mümkündür. Bunda toplumun ihtiyaç, tercih ve öncelikleri belirleyici olmalıdır.

Yargı teşkilatını düzenlerken, hizmet birimlerini oluştururken; meslekleri, birbirleriyle olan ilişkilerini ve işleyişini belirlerken kaliteli yargı hizmeti üretilmesi en önemli hedef olarak gözetilmelidir.

Türk yargısını, sorunlarını, amaçlarını dikkate alarak, Türkiye'nin gerçeklerinden yola çıkarak oluşturmuş olduğumuz önerileri topladığımız bu eser bu amaçla yargı hizmetlerinde kalitenin ve kalite unsurlarının tanımını ile başlamakta; kaliteli hizmet üretmeye uygun bütünleşik bir yargı yapılanması, komple bir yargı modeli önermektedir.

Kaliteli Hizmet Üretmeye Uygun Yapılanma

Varlık sebebi topluma hizmet etmek olan yargı, bu görevini en iyi şekilde yapmakla yükümlüdür. Yargının iyi hizmet vermesini beklemek ise toplumun doğal hakkıdır³⁹. Görevinin resmi, kamusal, kutsal veya hayati önemde olması yargıyı topluma kaliteli hizmet verme yükümünden kurtarmaz. Yargı, organ ve unsurlarının “takdirine” veya “keyfine göre” hizmet sunamaz. Tersine bu nitelikler, yargının kaliteli hizmet vermesini zorunlu kılar.

Yukarıda etraflıca açıkladığımız üzere yargı; her biri birer kurucu unsur olan hakim, savcı ve avukat mesleklerinin bir

39 Almanya’da yargı hizmetlerinden şikayetleri gidermek üzere “Hizmet Mahkemeleri” kurulmuştur. İskoçya’da yargı hizmetlerinin kalite unsurları belirlenmekte; muhataplarının hizmetten memnuniyeti denetlenmektedir. İngiltere’de ve ABD’de yargının hizmet seviyesini kamuoyunun yakından takip edebileceği düzenli raporlar yayınlanmaktadır. İskoçya ve İngiltere’de yargıdaki atamalarda belirleyici role sahip olan yargı atama kurullarında avukatlar da yer aldığı gibi hukukçu olmayan üyeler çoğunluğu teşkil etmektedir. Yargı mükemmeliyeti konusunda International Consortium for Court Excellence (Yargı Mükemmeliyeti için Uluslararası Konsorsiyum) bu konuda değerli çalışmalar yapmaktadır. International Framework for Court Excellence isimli çalışmalarına erişmek için: http://www.courtexcellence.com/__data/assets/pdf_file/0015/53124/The-International-Framework-3E-2020-V2.pdf

araya gelmesiyle oluşur. Bu meslekler yargı hizmetini birlikte çalışarak üretirler.⁴⁰ Buna karşın klasik manada yargı kurullarının temel amacı ve işlevi; sadece hakimlerin ve bazen de savcılarının bağımsızlığını sağlamaktan ibarettir. Hakimler bağımsız olduğunda yargının hizmetlerinin kalitesinin yükseleceği; neredeyse kusursuz hizmet vereceği varsayılır. Bağımsızlığın kaliteli hizmet getireceği varsayımı büyük bir yanılgıdır⁴¹. En başta mantıken, farklı üç meslek grubundan sadece birisinin, hizmetini ilgilendiren unsurlardan sadece bir tanesi halledildiğinde diğerlerinin de kaliteli hizmet vereceğini düşünmek mantıken hatalıdır. Çünkü hizmet unsurlarından birisi aksadığında bütün hizmet aksar.

Hakim, iddia ve savunmanın çekişmesi olmadan işlev gösteremez. Çekişmeli yargılama ilkesinin ortaya koyduğu üzere iddia ve savunmanın mücadelesi olmadan hakim doğru karar veremez. Yargılama, karşıt tarafların maddi gerçeği ortaya çıkarmak için mücadele ettiği, birbirlerinin eksikliğini tamamlayarak maddi gerçeği kusursuz bir şekilde mahkemeye getirdiği hakimin hem maddi gerçek hem de uygulanacak kurallar konusunda aydınlatıldığı, sonunda en doğru çözümün bulunduğu hassas bir çekişme faaliyetidir. Hakimin kararı iddia ve savunmanın çatışmasının özeti ve sonucudur. Karşıt fikirlerin mücadelesi kaliteli olmadan

40 Yargı böylelikle hukukun üstünlüğünü sağlayacak, adalet inancını güçlendirecek, toplumda uzlaşma ve işbirliğini geliştirecek ve refahın artırılmasına katkıda bulunacaktır.

41 David Kosaş, Beyond Judicial Councils: Forms, Rationales and Impact of Judicial Self-Governance in Europe, German Law Journal, Vol.19 No. 7 s.1567; “A few years ago, judicial councils composed primarily of judges were viewed as a panacea for virtually all problems of court administration in Europe. The burgeoning literature on judicial councils has shown that this is not necessarily the case.”

hakimler tek başlarına kaliteli yargılama yapamaz, isabetli karar veremezler⁴². Hassas yargılama faaliyetinin sonucunu hakimin açıklıyor olması, hakimi yargı hizmetini tek başına veren kişi haline getirmez. Bu sebeplerle yargı unsurlarından sadece hakim ve savcıların özlük işlerini düzenlemek suretiyle yargının kaliteli hizmet üretmesini sağlamak mümkün değildir.

Buradan yargı yapılanmasının işlevinin doğasına uyarlı olarak hizmetin verilmesine katılanları dahil etmesi gerektiği sonucu çıkar. Yargı hizmetlerini⁴³ üreten, yargının vazgeçilmez kurucu unsurları olan hakim, savcı ve avukat mesleklerinin her birisinin işlevi yargılama hizmeti için eşit derecede önemlidir⁴⁴. Hal böyle iken yargı kurullarından bahsedilirken “yargı” olarak tercüme edilen “judiciary” terimi ile “yargıçlar” kastedilmektedir⁴⁵. Türkçe’ye “Yargı Ku-

42 Avukatların, savunmasını üstlendikleri kişiler adına yargıyı harekete geçiren “yargı dışı kişiler” olarak değil; tersine yargının kurucu unsuru olduklarını netleştirmek, görevlerini ve sorumluluklarını ona göre geliştirmek gerekir.

43 Yargı hizmetlerinin üretilmesinde adliye görevlileri, infaz ve icra görevlileri kritik görevler üstlenmektedir. Uyuşmazlıkların çözümünde önemli görevler yüklenmiş olan arabulucular, uzlaştırmaçılar ve (sakat bir düzenleme olmasına rağmen) hali hazırda neredeyse hakim yardımcısı rolü verilen bilirkişiler de yargı hizmetlerinin verilmesine önemli katkılar vermektedir. Bu metinde sadece hakim, savcı ve avukatlardan bahsedilmesi üzerinde konuştuğumuz konunun daha kolay kavranması amacıyla. Sözü edilen meslek gruplarının da dahil edilerek anlaşılmasını dileriz.

44 İslam ve Osmanlı hukukunda “hakim” kilit bir kavramdır. Hakim kelimesi devletin yasama, yürütme ve yargıdan oluşan üç temel fonksiyonunu kullananların hepsine (bütün kamu görevlilerine) alem olacak kadar geniş anlamlıdır. Daha sonraları anlam daralmasına uğrayarak yargıç anlamına indirgenmiştir. Bkz. Osmanlı Devleti’nde Eğitim, Hukuk ve Modernleşme; Ejder Okumuş, Ahmet Cihan, Mustafa Avcı, Özgü Yayınları 2006, s. 122

45 Ülkelerin çoğunda savcılar da hakim gibi değerlendirilmekte; dolayısı

“rulu” olarak tercüme edilen “Judicial Council” mefhumu üzerindeki tartışmalar da yargıçların (ve savcılarının) kurulları üzerindedir⁴⁶. Yargının üç kurucu unsurundan biri olmalarına karşın, istisnalar dışında, avukatlar yargı kurullarının kapsamı dışında bırakılmaktadırlar.

Türkiye’nin yargı kurulu olan HSK da “hakimleri ve savcılarını kapsayan” bir kurul olarak tasarlanmıştır. Avukatlar ise, yargının kurucu unsuru oldukları kabul edilmesine rağmen, kapsam dışında tutulmuştur. Hatta avukatların meslek kuruluşları olan barolar, Anayasa’da yargı bölümü dışında, diğer meslek grupları ile aynı sınıfta bir meslek kuruluşu olarak düzenlenmiştir⁴⁷. Oysa avukatları yargı kurullarının dışında tutmak doğru ve isabetli değildir. Avukatların mesleki bağımsızlığının hakim ve savcılardan daha farklı bir temelinin bulunması, hakim ve savcılardaki gibi tarafsız olmak yerine savundukları tarafı temsil ediyor olmaları; avukatların yargı kurullarının kapsamı dışında tutulmasını haklı göstermez⁴⁸. Bu sebeple, avukatlar da hakim ve savcılarla aynı haklara ve

ile terim savcılarını da kapsamaktadır. Fakat avukatları kapsamı dışındadır.

46 Bu hususta uluslararası alanda ortaya atılan görüşlerin ve hatta bazı ülkelerin gerçekleştirmiş olduğu yargı kurulları oluşumlarının tamamının temel çıkış noktasında bir terim ve mefhum karmaşası, bunun sonucu olarak da görüşleri kısırlaştırılan bir bakış açısı darlığı mevcuttur.

47 Avukatların meslek kuruluşları baroların ticaret odaları ve borsalar ile aynı türde meslek kuruluşu olarak görülmesinin garipliği 2020 yılında Avukatlık Kanunu’nda yapılan değişiklikler sırasındaki tartışmalarla daha net olarak ortaya çıkmıştır.

48 Nitekim bu isabetsiz düzenleme; mesleğe giriş, disiplin ve ceza soruşturması gibi özlük hakları konularında Adalet Bakanlığı’ndan bağımsız oldukları halde avukatların, Adalet Bakanlığı’nın vesayetine bırakılması sonucunu doğurmuştur.

meslek kuruluşuna sahip olmalıdırlar⁴⁹. Esasen hukuk meslekleri kendi bağımsız meslek kuruluşlarına sahip olmalı, meslek mensuplarından başka kimse bu kuruluşlara müdahil olmamalı; kendi mesleklerinin sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmek için mesleklerini geliştirmekten bizzat kendileri sorumlu olmalı⁵⁰ bu amaçla tam bağımsız olmalıdırlar. Bu mesleklerin rol ve sorumluluklarının net olarak belirlenmesi, kendi kendilerini yönetme ve geliştirme konusunda bağımsız hale gelmeleri aralarında olumlu işbirliği oluşturup geliştirmenin de ilk şartıdır.

Sonuç olarak bu terim karmaşasının, yargı kurullarının sadece hakimlerden oluşmasında en azından düşünce bazında etkisinin olması kaçınılmazdır. Aynı durum yargının diğer kurucu unsuru avukatların yargı kurulları dışında bırakılmasında ve bunun sonucunda Adalet Bakanlığı'nın vesayetine tabi kılınmasında da geçerlidir. Başka bir deyişle terim karmaşasının neden olduğu önyargının yargı kurullarının dar kapsamlı ve kusurlu olarak tasarlanmasına etkisinin olduğunu, getirilen çözümlerin sığ ve isabetsiz olmasına

49 Kuşkusuz yargı unsurları arasında en bağımsız olması gereken avukatların da kişisel ve kurumsal olarak hesapverir olması gereklidir. Ancak hesap verecekleri kurum Adalet Bakanı (yani yürütme) değil, toplum ve hizmetlerini toplum adına düzenleyen bağımsız bir kurum olmalıdır. Ayrıca hesap vermenin kapsamı hukukla sınırlı olmalı, mesleğin bağımsızlığının zedeleyici olmamalıdır. Halihazırdaki, öngörülmüş olan Adalet Bakanlığı vesayeti avukatlık mesleğinin bağımsızlığı idealine aykırıdır. Haksız suçlanmalarını önlemek için alınmış olan tedbirler, haklarında iddianame düzenlenmesinin ağır ceza mahkemesinin onayına tabi olması, soruşturma izni yoluyla avukatların taciz edilerek, bağımsızlıklarının kısıtlanmasını önlemeye yeterli değildir.

50 Fakat kendilerinden toplumun beklentileri netleştirilmeli, hizmet standartları yükseltilmelidir. İşte bu noktada hem beklentileri netleştirmek hem standartları belirlemek ve giderek yükseltmek işlevini üstlenecek ve bu işlevi toplumun ihtiyacı ve tercihleri yönünde yerine getirecek düzenleyici kurum ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

bunun da katkısının olduğunu düşünmekteyiz⁵¹.

Yargı kurulları tasarımının kaliteli hizmet üretimi odaklı olarak düşünülmemiş olmasının da gelinen durumda etkisi olduğu tahmin edilebilir. Yargı kurulları meselesine hizmet üretimi noktasından yaklaşmanın kamuoyunun güvenini kazanmaktaki önemini İrlanda ve Hollanda örnekleri göstermektedir⁵². Türkiye örneğinde görüldüğü üzere yargının topluma katma değer katar değil külfet yükler hale gelmiş; buna karşın ayrıcalıklardan yararlanıyor olması tepki çekmekte; yargı kurullarının ve dolayısıyla tüm yargı unsurlarının kontrol altına alınması sonucunu doğurmaktadır. Gerçekten de iyi hizmet üretilmeyen ülkelerde nice zorluklarla krallardan bağımsızlaşan yargı gücü; varlık sebebi olan hizmet üre-

51 Bu karışıklığa Türkiye güzel bir örnek teşkil etmektedir. Örneğin bir hukuk mezununun avukatlığa kabulüne hem il barosu hem Türkiye Barolar Birliği ve nihai olarak da Adalet Bakanlığı karar vermektedir. Yürütmeden bağımsız olması için hakimler ile yürütme arasına HSK ara yastığı konulmuş olmasına rağmen hakimlik sınavlarını Adalet Bakanlığı yapmakta, bakanlığın görevlileri hakimliğe kimlerin kabul edileceğini karar vermektedir.

52 Marína Urbániková & Katarína Šípulová, Failed Expectations: Does the Establishment of Judicial Councils Enhance Confidence in Courts?, German Law Journal, Vol. 19 No. 7, s.2106: "Finally, the Netherlands and Ireland provide optimistic insights regarding the impact on the effectiveness of the judiciary. It seems that in both countries, the judicial council²⁶³ (the Netherlands) and the Court Service (Ireland) were established primarily to improve the management of the courts, and they were not expected to become the guarantors of judicial independence, also because in both countries the judiciary has traditionally enjoyed a high level of independence. Both O'Brien and Mak argue that this promise has been fulfilled. Regarding Ireland, O'Brien argues that "the creation of the Courts Service has allowed the judiciary to improve the public image of the courts through improved facilities."²⁶⁴ Mak concludes that "judicial self-government in the Netherlands can be assessed as functioning adequately" on the basis of a combination of rule of law values and new public management values (effectiveness, efficiency, and a client-oriented system), and that there is a high level of trust in the Dutch judiciary, which steadily ranks at around 70%."

timinde geri kaldığı için bağımsızlığını kaybetmekte; kralın yerini almış olan siyasilerin kontrolü altına girmektedir.

Bu kötüye gidişin sebebinin yargı kurullarının yargı hizmetini üreten bütün unsurları, özellikle de avukatları kapsamıyor olması olduğu da kolayca görülebilir⁵³. Dolayısıyla kötüye gidişi durdurup tersine çevirmek için yalın, hizmet unsurlarının tamamını kapsayan, hukuk mesleklerini kaliteli hizmet üretmek için organize eden bir düzenleyici kurum oluşturmak en isabetli ve kolay işletilebilir çözümdür⁵⁴.

53 Bunun sebebi ise yargı kurullarının odağında topluma kaliteli yargı hizmeti üretilmesinin değil, yargı gücünü kullananların yürütmeye ve diğer güçlere karşı bağımsızlığının konuluyor olmasıdır.

54 Yargı kurulları kaliteli hizmet üretimi odaklı tasarlanmadığı, hizmet üretimini harekete geçiren ve kalitesini de denetleyen avukatlar dışarıda tutulduğu, çoğunlukla hizmetin nihai muhatabı olan toplumun temsilcilerinin hiç dahil edilmediği birçok durumda yargı kurulu yapılanması kendi içinde de yetersiz ve kusurlu olduğu için yargı hizmetleri neredeyse her ülkede değişik yönlerinden aksamaktadır. Yargının içinde bulunduğu topluma katma değer yaratan olmaktan çıkarak maliyet haline gelmesi, üstelik de ayrıcalıklardan yararlanması tepki çekmekte; kontrol altına alınmasını gerekli ve doğru olacağı şeklinde algıya neden olmaktadır. Bir bakıma, zaman içinde nice zorluklarla krallardan bağımsızlaşan yargı gücü; yeniden fakat bu kez kralın yerini almış olan yürütme güçlerinin ve siyasilerin kontrolü altına girmektedir.

Yargı Kurulu Tasarlama Meseleleri

Yürütme ve siyasilerle yargıçlar arasında bir tampon bölge olarak gelişen yargı kurulları; yargı teşkilatı üzerinde sahip oldukları güç ve yetkiler sebebiyle İspanya, Macaristan, Romanya, Türkiye ve Slovakya örneklerinde görüldüğü üzere yürütmenin yargı üzerinde toptan etki sahibi olmak için kullandığı bir kestirme yol olarak da kullanılabilir. Yargı kurulları fikrinin en zayıf yönü budur: Anayasayı değiştirecek çoğunluğa ulaşan liderler; toplumu ikna edebilecek sebeplere sahip oldukları zaman bir anayasa veya yasa darbesiyle yargının kontrolünü bir çırpıda ele geçirebilirler. Bu tehlikeyi önlemek için, toplumda zaman içinde değişebilen siyasi tablolara ve olasılıklara karşı direnci yüksek olan ama değişen şartlara da uyabilen bir sistem kurulması gerekir. İtalya'nın 1948'de anayasasına aldığı CSM sistemi bunun güzel bir örneği olabilir. Ancak İtalya'da tecrübe edilen yargının hizmet üretimi, dahili bağımlılıklar ve hesapverirlik aksamalarından dersler çıkarılmalıdır.

Kontrolün Toplumda Olması:

Devletin tüm gücünü elinde tutan yürütmeyi dizginleyebilen, kararlarına herkesin uymak zorunda olduğu, bir kere atandığında bir daha meslekten çıkarılamayan, kimse-nin erişemediği, hesap sorulamayan, dokunulmaz kişilerden oluşan yargı gücü, bu kısa tanımdan da görüleceği üzere, korkutucu bir güçtür⁵⁵. Fakat bu özel gücü zayıflatmak veya kısıtlamak değil korkutucu olmasını önlemek gerekir. Bunun için ise bu devasa gücün kontrolü, gücün kaynağında, yani toplumun elinde olmalıdır. Çünkü yargı, gücünü toplumun tamamından alır. O nedenle de yargı, toplumun bir kesiminin ya da devletin güçlerinin bir kısmının değil; toplumun tüm kesimlerinin kontrolünde olmalıdır⁵⁶.

Yargının dizginlerini, dizginlemekle görevli olduğu yürütme gücünün eline vermek ya da yürütmenin yargıya müdahil olmasına izin ve imkan vermek yürütme gücünü denetlemekten vazgeçmekle eşdeğerdir. Sınırlandırılacak olan yürütmenin, kendisini dizginleyecek olan yargıyı kontrol etmesi yargının var oluş amacına açıkça aykırıdır. Yargının kontrolünü yasamaya vermek de doğru değildir. Çünkü yasama, çoğunluk üyeleri yürütmeyi oluşturan siyasilerden oluşur. Siyasilerin en büyük arzusu da hukuka ve yargıya değil; seçimlerde, seçimi kazanmak veya kaybetmek şeklinde

55 Devletin yargı gücü yürütme gücü ile birlikte tek elde toplandığında ortaya çok daha korkutucu, kontrol altına alınması mümkün olmayan devasa bir güç ortaya çıkar ve insanları kendisine esir eder. Daron Acemoğlu ve James A. Robinson Narrow Corridor – Dar Koridor isimli eserlerinde bu gücü Leviathan'a benzetirler.

56 Yargı gücünü kontrol etmek için bulunacak yöntem; bu her ne olursa olsun devletin diğer güçlerinin (yürütme ve yasama) denetim ve hesapverirliğini zayıflatmamalı tersine daha da güçlendirmelidir.

seçmene hesap vermektir. Siyasetin illegal finansmanı hakkındaki tartışmalardan gelişmiş ülkelerde bile siyasilerin seçimleri kazanmak için herşeyi mubah göreceğini çıkarmak mümkündür.

Sonuç olarak toplumun hukuk meseleleri dışındaki işlerini görmek için seçtiği temsilcilerden oluşan, yasama ve yürütme güçleri, yargının kontrolü için uygun değildir. Dolayısıyla yürütme ve yasama güçlerinin yargının kontrolünde herhangi bir şekilde söz ve etki sahibi olması fikirleri yanlıştır. O halde toplumun yargı gücünü kontrol edebilmesi için seçimlerle gelen siyasiler, yasama ve yürütme dışında bir kontrol vasıtası bulmak gerekmektedir. Bunun yegane yolu yasama ve yürütmenin dışında olan, toplumun tüm kesimlerini temsil eden, herhangi bir kesim veya koalisyonun nüfuz oluşturmamasını önleyen⁵⁷ bir kurum oluşturmaktır. Yasama ve yürütme güçlerinden bağımsız, işlevinde etkin ve demokratik meşruiyeti olan daha iyi bir başka yol ve yöntem bulunabileceğini düşünmüyoruz.

Paydaşları Kapsayıcılık:

Düzenleyici kurumların düzenledikleri konunun ilk derecede sağlayıcıları ile alıcıları, etkilenenlerini yani tüm paydaşlarını kapsamaması gerekir. Düzenleyici kurumların bir yandan ihtiyacı, diğer yandan sağlayıcıları ve hizmet stan-

57 Yargıda nüfuz edinmeyi önlemek için temsilcilerin görev sürelerinin sınırlandırılması ve benzeri tedbirler alınmalıdır. Bu hususta çok değişik yöntemler kullanılabilir. Üyelerin toplumun değişik kesimlerinden seçilmesinin zorunlu olması, belirli dönemlerle ve süre ile sınırlı olarak seçilmeleri, aday olma, aday gösterilme süreçlerinin şeffaf ve yargısal denetime açık olması, adayların niteliklerinin ihtiyaçlarla uyumlu olması gibi yöntemler örnek olabilir ve bu örnekler çoğaltılabilir.

dartlarını düzenlerken dolaylı etkilenen paydaşlar için en olumlu etkiyi yaratacak şekilde hareket etmeleri gerekir. Yargı hizmetleri; oluşturacağı adalet inancı ve hukuk güven-cesi ile bu hizmetlerin doğrudan tarafı veya muhatabı olmasalar bile toplumun tüm kesimlerini ve kurumlarını yakından ilgilendirir. Bu sebeple yargı hizmetlerini düzenleyecek kurumun sadece hizmet sağlayıcılarının bir kısmını değil toplumun tüm kesimlerini kapsaması gerekir. Düzenleme amacının haklı gösterdiği ölçüde kapsama ve temsil farkları olabilir ancak hiçbir kesimin tek başına veya grup olarak düzenleyici kuruma ve faaliyetlerine hakim olmaması gerekir.

Yargı hizmetlerinin paydaşları (i) hizmet üreticileri, (ii) hizmetin muhatapları ve (iii) hizmetten etkilenenler olarak üç değişik sınıfta toplanabilir. “Hizmet üreticileri” tanımının kapsamına ilk derece sorumlular olarak: Hakimler, (karar – sentez); savcılar, (iddia – tez); avukatlar (iddia ve savunma – tez ve antitez); ikinci derece sorumlular olarak adli görevliler, arabulucular, uzlaştırmacılar, noterler ve benzerleri ile bütün bunların kamusal meslek kuruluşları olarak sınıflandırılabilir. Bu çember kolluk görevlileri, müfettişler ve benzerleri ile genişletilebilir. “Hizmetin muhatapları” tanımının kapsamına bir bütün olarak toplumun tamamı, her kesim ve bireyler dahil edilebilir. Kolaylık için yargı hizmetlerine veya etkilerine muhatap olmuş olmaları bir kriter olarak benimsenebilir. “Hizmetten etkilenenler” sınıfının kapsamına bütün toplum, toplumsal kurum ve kuruluşlar dahil edilmelidir. Bütün anayasal kurumlar, toplumu temsil eden seçilmişler, yasama ve yürütme, özerk kurumlar, üniversiteler ve benzerleri; hukuk meslekleri dışındaki mesleklerin oluşturduğu kamusal mes-

lek kuruluşları; yürütmeye bağlı, ilintili ve özerk kurumlar, bakanlıklar ve diğer düzenleyici kurullar ile sivil toplum kuruluşları, vakıflar, dernekler, federasyonlar ve konfederasyonlar bu sınıfa dahil edilebilir.

Hizmet Odaklı Düzenleyici Yapı:

Yargı bağımsızlığının ve ayrıcalıklarının demokratik meşruiyeti bunların yargı hizmetlerinin verilmesinde gerekli ve zaruri olmasıdır. Başlarda etraflıca değindiğimiz üzere bağımsızlık ve ayrıcalıklardan yararlanabilmek için yargının muhataplarını tatmin edecek derecede kaliteli hizmet üretmesi zorunludur. Bu sebeple yargıyı oluşturan hakim, savcı ve avukat mesleklerinin kaliteli hizmet üretmelerini sağlayacak şekilde yapılandırılması; yapı, organ ve unsurlarının verimli çalışır, şeffaf, hesapverir ve bağımsız olması zorunludur. Bunun için yargı organ ve unsurlarının hizmetlerini düzenleyerek kaliteli hizmet üretilmesini sağlayacak bir düzenleyici kurum oluşturulması zorunludur. Yargı hizmetlerinin boyutu, önemi ve hassasiyetleri ile kıyaslandığında çok daha az öneme sahip konularda örneğin enerji, tütün ve benzeri konularda düzenleyici kurullar oluştururken yargı alanında yargının sağlayacağı hizmetlerin kalitesini ve diğer hayati unsurlarını sağlayacak bir düzenleyici kurum oluşturulmamış olması, gerçekten de garip bir durum değil midir⁵⁸? Halbuki toplumu kaliteli yargı hizmetleri ile buluşturmak, yargıçların özlüklerini düzenleyen bir kurumla değil; kaliteli hizmet üretimini düzenleyen bir kurum oluş-

58 Bunun tek açıklaması yargı sektörüne hizmet üreticisi bir sektör olarak bakılmamış ve yargının bu asıl varlık sebebinin tartışmalarda gündeme gelmemiş olmasıdır.

turmakla mümkün olabilir⁵⁹.

Yargının toplumun ihtiyacına uygun olarak hizmet üretmesini sağlayan, hizmete ihtiyacı, öncelikleri, tercihleri ve bunlara göre hizmetin kalite standartlarını belirleyen, hizmet sağlayıcı kurumları ve meslekleri bu doğrultuda yönlendiren bir düzenleyici kurum; yargı yapılanmasının merkezinde ve temelinde yer almalıdır. Böyle bir kurum, hizmette kaliteyi sağlayacak olan verimlilik, şeffaflık, hesapverirlik ve bağımsızlık gibi diğer deontolojik hususları geliştirebilir. İlaveten böyle bir kurum yargının bağımsızlığını, şeffaflık ve hesapverirliğini hem yargı içinde ve hem de yargı dışında başarı ile gerçekleştirebilir, savunabilir.

Dolayısıyla oluşturulması gereken yapının; tüm yargı gücünü bireysel ve toplu olarak kaliteli hizmet üretmeye yönelten, kalite unsurlarını belirleyen, bu amaçla yargı unsurlarının olumlu işbirliği⁶⁰ yapmasını sağlayan, performanslarını takip eden, onları geliştiren yetkin kurumsal bir yapı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Meseleye kaliteli hizmet üretimini sağlama amacıyla

59 Örnek kabilinden anlatmak gerekirse: Enerji piyasasına girebilmek için EPDK'dan lisans almak, bu alanda hizmet vermeden önce kurulacak tesis ve üretilecek enerji için EPDK'nın belirlediği kurallara göre izin almak, keza üretilen elektrik enerjisini belli bir frekans boyutunda ve EPDK tarafından düzenlenen mevzuata göre iletim hattına aktarmak gibi birçok konuda EPDK kararlarına uygun olarak hareket etmek gerekmektedir. EPDK'nın kuruluş amacı ise ülkemizde enerji güvenliğini, sürekliliğini ve kalitesini sağlamaktır.

60 Kaliteli hizmet üretimi temel amaç olarak odağa konulduğunda yargı sistemini bütünleşik ve yalın bir yapıya kavuşturmak, bütün sistem oyuncularını kaliteli hizmet üretimi amacına odaklanmış olarak organize etmek kolayca mümkün olacaktır. Böylece hizmet üreticisi hakim, savcı ve avukat meslekleri arasında uyumlu işbirliği de kolayca ve kendiliğinden gerçekleşecektir.

bakıldığında yargıçlara ilişkin bir kurulun bu amacı gerçekleştirmeye uygun olmadığı ortaya çıkar. Uygun olan; hizmet unsurlarından bir kısmından oluşan bir kurul değil hizmetin kendisini ve hizmet veren tüm organ ve unsurları düzenleyen bir düzenleyici kurumdur. Ancak böyle bir düzenleyici kurumun rehberliği sayesinde yargı ve yargıyı oluşturan hukuk meslekleri kaliteli hizmet üretirken bağımsızlıklarını koruyabilir ve kendilerini geliştirebilirler.

Kaliteli hizmet üretimini düzenleyecek olan kurumun en başta kendisinin verimli faaliyet gösterecek şekilde tasarlanması gereklidir. Büyük organizasyonların merkezindeki yapıların verimliliği uçlardaki unsurların verimliliğinden çok daha önemlidir. Çünkü merkezin verimsizliği bütün organizasyonun verimsizliğine neden olurken uçtaki birimin verimsizliği küçük ve sınırlı kalır.

Bu hususu dikkate alarak oluşturulacak düzenleyici kurumun teşkilatı, organları, süreçleri, üye sayısı ve üyelerin nitelikleri yargı işlevinin gereklerine uygun olarak ve işlevini en iyi şekilde yerine getirebileceği şekilde belirlenmelidir. Yargı teşkilatı yalın organizasyon ilkelerine uygun olarak tasarlanmalı; insan kaynaklarını yetkinliklerine uygun sorumluluklarla buluşturarak verimlilik ve işbirliğini en yüksek dereceye çıkarmayı amaçlamalıdır.

Şeffaf ve Hesapverir Yapılanma:

En başta hizmet üretimi olmak üzere üretim organizasyonlarına ve ürünlerine itimat oluşturulmasının temel şartı şeffaflık ve hesapverirliktir. Yargı hizmeti üreten açık ve şeffaf bir yargı sistemi ise toplumun adalet inancını yerleştirir

güçlendirmenin ön şartıdır ve bu yargının meşruiyetinde önemli bir köşe taşıdır⁶¹.

Yargı bir hizmet organizasyonudur; verimli çalışmak, iyi ve kaliteli hizmet vermekle yükümlüdür. Hiçbir sebep, yargının hizmetlerinin kalitesinden ödün vermesini haklı göstermez. Yargı hiç hizmet veremiyor ya da verdiği hizmet ihtiyaca uygun değil ve tatmin edici değilse bunun sebeplerini kamuoyuna açıklayarak hesap vermelidir. Yargı; kendisinden veya kendisi dışından kaynaklanan ve hizmetinin aksamasına sebep olan hususları kamuoyunun öğrenmesini sağlamalıdır. Kendisi dışındaki sebepler yüzünden hizmetleri aksıyorsa yargının hesap vermesi çok daha önemli hale gelir. Böylelikle toplum hizmetin aksamasına neden olan yargı içi ve yargı dışı sebepleri öğrenebilecek ve ortadan kaldıracaktır. Toplumun varlığı ve sebebi hakkında bilgi sahibi olacağı aksamaları hızla gidereceği tabiidir. Dolayısıyla hesapverirlik yargının kendi kendini koruması, saygı görmesi için de zaruridir.

Günümüzde özel sektör kuruluşlarında bile mal veya hizmet üretiminin her aşaması tüketicinin mutlak denetimini sağlayacak yani hizmetin muhatabına tam hesapverir olacak şekilde şeffaflaşmıştır. Çünkü hesapverir olmanın ilk şartı şeffaflıktır. Hizmetleri toplumun tüm kesimleri için haya-

61 Marina Urbániková and Katarína Šipulová, age, s. 2111, dipnot 27 atfıyla: European Network of Councils for the Judiciary. Public Confidence and the Image of Justice. Report 2017-2018. https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-p/Reports/ENCJ_Report_Public_Confidence_2017_2018%20adopted_%20GA_1_June_2018.pdf, s. 2117: "Public confidence in the judiciary is determined by its performance, which can include for instance efficiency, access, effectiveness, competence, equality, or fairness. Again, we see these theories as complementary rather than mutually exclusive."

ti önemde olan yargı, şeffaflıktan ve hesapverirlikten azade olamaz. Tam tersine her konuda, her aşamada her kurumdan daha yüksek derecede şeffaf ve hesapverir olması şarttır.

Dolayısıyla oluşturulacak yapı hem kendisi en yüksek derecede şeffaf ve hesapverir olmalı hem de yargı hizmet birimlerinin ve unsurlarının en yüksek derecede şeffaf ve hesapverir olmalarını sağlamalıdır. Öyle olmalıdır ki; yargı kaliteli hizmet üreterek, hizmetine etkili olan her durumu ve elde ettiği sonuçları toplum ile kendiliğinden paylaşılacak her türlü soruya cevap vererek tam anlamıyla şeffaf olmalıdır. Böylelikle yargı, organ ve unsurlarının hesapverirliğini en üst düzeyde sağlayarak hukukun üstünlüğüne en başta ve en üst düzeyde kendisi riayet ettiğini göstererek tam bağımsızlık ve kendi kendini yönetme hakkını hak ettiğini göstermelidir.

Yukarıda da açıkladığımız üzere; yargı üzerinde kontrol kurmak istemeyi haklı gösterebilecek birçok sebep bulunabilir. Bu isteği haksız hale getirmenin, oluşmasına neden olan endişeleri ortadan kaldırmanın yolu; yargıyı verimli çalıştır, şeffaf ve hesapverir hale getirmektir. Ancak bu üç şartı yerine getirdikten sonra yargının tam bağımsızlığı savunulabilir. Başka bir deyişle yargı verimli çalışmak, şeffaf olmak ve kendisi de tam hesapverir olmak kaydıyla bağımsızlığını hak edebilir. Dolayısıyla yargı yapılanmasının, verimli çalışmayı, şeffaflık ve hesapverirliği ön şartlar olarak gerçekleştirip, koruyup geliştirecek ve böylece bağımsızlığı hak edeceği şekilde tasarlanması gerekir. Hak edilmediği sürece yargıya bağımsızlık verilmez; verilmiş olan bağımsızlıklar da geriye alınır.

Yaygın Kurumsal ve Bireysel Bağımsızlık:

Hukukun üstünlüğünü sağlama görevi verilmiş olması; yargının işlevini, yürütme veya başka bir güçten izin veya onay almadan, kendiliğinden gösterebilir olmasını gerektirir. Bunun için yargının tam bağımsız olması gerekir. Yargının tam anlamıyla bağımsız olabilmesi için yapılanmasının, organ ve unsurlarının her bakımdan bağımsız⁶² olması gerekir. Yargı gücünün bağımsızlığı tek başına bir amaç değildir. Hizmeti verenlerin kişisel ve kurumsal olarak bağımsız olmaları; yargı hizmetinin kalitesi için olmazsa olmaz niteliğinde bir şarttır⁶³. Bağımsız olmayanın tarafsız olması, özgür düşünmeyenin doğruyu bulması ve gelişmeyi sağlaması mümkün değildir.

Yargı bağımsızlığını kısıtlayanlar sadece yürütme ve yasa güçlerinden ibaret değildir; bunlara yargının bağımsız işlevini göstermesini kısıtlayan maddi, mali veya hukuki düzenlemeler ve ayrıca hukuki bir temeli olan ya da olmayan vesayet güçlerinin de ilave etmek gerekir⁶⁴.

62 Bağımsızlığı sadece kendi kendine ve başkalarından talimat veya telkin almaksızın yetkilerini kullanma yeteneği olarak değil, bağımsız hareket edebilmek için gerekli olan her şeye sahip olmak şeklinde anlamak gerekir. Örneğin yargılama yaptığı konuya hakim olmayan hakim bilgisizliği nedeniyle daha bilene bağımlıdır. Hakkında serbestçe karar verebildiği bir tarafın hizmetlerine muhtaç olması da hakimi bağımlı kılar. Ekonomik olarak muhatap olduğu sıkıntılarla yasal yollardan mücadele etme imkanı olmayan hakim de görünürde bağımsızdır ama ekonomik olarak bağımlıdır.

63 Fakat bu kalite şartlarına mutlaka sahip olması gereken yargının buna sürekli sahip olabilmesi için bağımsızlığın getirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı hak etmesi şarttır.

64 Örneğin Türkiye’de yargının görevi kapsamına giren kamu görevlilerinin suçları konusunda idari amirlerin izin vermesinin ön şarta bağlanmış olması yargının kamu görevlileri karşısındaki işlevini tamamen idareye bağımlı hale ge-

Günümüzde ülkelerin pek çoğu; yargıya tam bağımsızlık vermekte oldukça çekingendir. Çünkü, örnek olarak belirtmek gerekirse Türkiye’de yargı gücünü kendisine bağımlı kişilerden oluşturmayı başaran güç odakları yargısal bir hükümet darbesi gerçekleştirmeye oldukça yakınlaşabilmiştir. Batı tipi demokrasiye geçmek için çabalayan Doğu bloğu ülkelerinde yürütmenin yargı ile mücadelesinin arkasında yatan sebeple Japonya, Almanya ve birçok Batı ülkesinde gözlemlenen liberal hakimlerin yargı içinde ilerlemesini kısıtlayan, bazen yazılı metinlere dayanan bazen de yazılı olmayan uygulamalar şeklinde ortaya çıkan sebepler nitelik olarak birbirine çok benzerler. Türkiye’de ise 15 Temmuz darbe kalkışması ile sonuçlanan FETÖ paralel devlet yapılanması resmi vesayet güçlerinin yanında resmi olmayan vesayet oluşabileceğini de göstermiştir. Nitekim Slovakya’da bir kısım yargıçlar yargıyı içeriden ele geçirip kendilerine bağımlı hale getirmişlerdir.⁶⁵

Yargının kurumsal bağımsızlığı yargı unsurlarının kişisel bağımsızlığından önce gelir ve daha önemlidir. Kurumsal bağımsızlık olmadan organ ve unsurların kişisel bağımsızlığı güvenceye alınamaz; bağımsızlıklar sürdürülemez. Türkiye’de ve uluslararası alanda örneklerini gördüğümüz üzere hakimleri, savcılarını ve hatta avukatları bağımlı hale getirmek isteyen güçlerin ilk yapacağı şey; yargıyı kurum-

tirmektedir.

65 David Kosař, age, s. 1580: “Samuel Spáč, Katarína Šipulová, and Marína Urbániková provide a more skeptical picture about the Slovak judicial self-governance as they conclude that, with the help of politicians, the Judicial Council of the Slovak Republic was hijacked by judges who used their powers to capture the judiciary from inside.

sal olarak bağımlı hale getirmektedir⁶⁶. Yargının kontrolünü ele geçirmek isteyen güçler; yargı bağımsızlığını sağlamak için geliştirilen yargı kurullarını, tam tersi amaçla ve hakimleri bağımlı hale getirmenin aracı olarak kullanmaktadır. Bu konuda Macaristan örnek olarak verilebilecektir, nitekim Macaristan'da 2018 yılında gerçekleşen seçimde Fidesz Partisi ülke genelinde oyların %44.87'sini alarak 199 koltuğa sahip mecliste koltukların 133'üne sahip olmuştur. Macaristan'da anayasa değişiklikleri için parlamento üyelerinin 2/3 çoğunluğunun onayını arayan düzenleme karşısında mevcut hükümetin istediği değişikliği parlamentoda kabul ettirmek yönünde bir güçlük yaşamayacağını tahmin etmek güç değildir. Türkiye, Polonya⁶⁷ ve Macaristan⁶⁸ örneklerinde görüldüğü

66 Nitekim İspanya'da hakimlerin atanması, eğitimi, kariyer ilerlemesi gibi pek çok alanda yetkili olan genel yargı kurulunun 21 üyesinden 20'si 2/3 çoğunluk sağlamak koşuluyla senato ve temsilciler meclisi tarafından seçilmektedir. Bu durum yargının siyasalere bağımlı olduğu eleştirilerini beraberinde getirmiştir. Bu bağımlılığın bir sonucu olarak 2019 seçimleri sonrasında genel yargı kurulunun atanması için gerekli olan 2/3 çoğunluk elde edilememiş ve yeni genel yargı kurulu seçilememiştir. Bu nedenle görev süresi dolmuş olan genel yargı kurulu görevine devam etmekte ve hakimlerin atanması, eğitimi ve kariyer ilerlemesi gibi oldukça önemli konularda kararlar almaya devam etmektedir. İspanya'daki bu durum yargının siyasallaşmasının bir sonucu olarak görülmekte ve "anayasal bir anomali" olarak tanımlanmaktadır. (European Commission (2020). 2020 Rule of Law Report Country Chapter on the rule of law situation in Spain, s.2-3.)

67 Polonya'da iktidardaki "Hukuk ve Adalet Partisi" (PiS) hükümeti 2017 yılında kabul ettiği kanunla yüksek mahkeme (SAD) içerisinde, üyeleri KRS'nin önerdiği hakimler arasında cumhurbaşkanı tarafından atanan bir disiplin dairesi oluşturmuştur. Bu kapsamda yargı sistemi veya hakimlerin atanmasına ilişkin kararları eleştirmeleri halinde hakim ve savcıların disiplin cezasına çarptırılmaları mümkündür.

68 Macaristan'da yargı hizmetlerinden sorumlu olan ve hakim meslektaşları tarafından seçilen hakim üyelerden oluşan yargının işleyişinde söz sahibi ulusal yargı konseyinin efektif hizmet sağlamadığı belirtilerek 2011 yılında ulusal yargı ofisi kurulmuştur ve ülke içinde yargı hizmetlerinin idaresine ilişkin pek çok yetki ofis başkanına verilmiştir. Mevcut düzende ofis başkanı, parlamentoda 2/3 oy

üzere, siyasi partiler yasamada çoğunluğa ve hatta anayasayı değiştirecek güce ulaşarak yürütme ile yasama arasındaki zayıf çizgiyi ortadan kaldırdıkları durumlarda yargı kurullarını bağımlılaştırarak yargıyı kolayca bağımlı hale getirebilmektedirler. Siyasilerin değiştirme gücüne sahip olduğu bir durumda anayasalardaki yargı bağımsızlığını korumak mümkün olmayabilir.

Dolayısıyla, yargının bağımsızlığı çok geniş bir satıhta

çokluğu ile seçilmekte ve yargı hizmetlerinde bütçeyi yönetmekte, yargı hizmetleri ile ilgili regülasyonlar oluşturmakta, hakim atamalarında görev almaktadır. Hakimlerin temsilcilerinden oluşan ulusal yargı konseryi ise halihazırdaki düzende daha çok danışma nitelikli görevler yerine getirmektedir. Her ne kadar yargı konseyinin ulusal yargı ofis başkanı üzerinde denetleyici bir görevi olduğu iddia edilse de, uluslararası raporlar konseyin pratikte yapısal sınırlandırmalarla, başkanın eylemleri üzerinde etkili denetim gerçekleştirmekte zorlandığını açıkça ortaya koymaktadır. (European Commission 2020 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in Hungary, SWD 2020 316 final) Burada daha dolaylı olmasına rağmen, Macaristan'da hakimlerin emeklilik yaşı 70'ten 62'ye düşüren ve daha sonra anayasaya aykırı bulunarak iptal edilen ancak pek çok üst kidedeki hakim de görevden alınmış olmasıyla sonuçlanan düzenlemeden de bahsetmek mümkündür. Nitekim ilgili düzenleme sebebiyle Avrupa Komisyonu Macaristan'a karşı Avrupa Birliği Adalet Divanı nezdinde dava ikame etmiş ve ilgili dava sonucunda Macaristan'ın hakimler arasında yaş farkından ötürü farklı uygulamaya sebebiyet veren ve ölçülülük ilkesine aykırı bir şekilde getirilen değişiklikle 2000/78/EC sayılı konsey direktifini ihlal ettiğine karar verilmiştir. (European Commission v Hungary Case no. C-286/12) Ayrıca ilgili düzenlemeden birebir etkilenen Macaristan Yüksek Mahkeme Başkanı Andras Baka da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Macaristan aleyhine dava açmış ve dava sonucunda mahkeme, Baka'nın adil yargılanma ve ifade özgürlüğü haklarının ihlal edilmiş olduğuna karar vermiştir. (Case of Baka v. Hungary Application no. 20261/12) Uluslararası camiada da çok fazla eleştiriye konu olmuş bu düzenleme sonrasında Macaristan Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunarak iptal edilse de, etkilenen hakimler bakımından göreve iade hali söz konusu olmadığından, yürütmenin aynı görüşte olmadığı, yüksek mahkeme başkanları dahil bazı hakimlerin görevden alınmış olmasında hükümetin yargıya karşı gerçekleştirmiş olduğu bir hamle olarak yorumlanmıştır. (Halmai, G. (2017). The Early Retirement Age of the Hungarian Judges. In F. Nicola & B. Davies (Eds.), EU Law Stories: Contextual and Critical Histories of European Jurisprudence (Law in Context, pp. 471-488). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781316340479.024

bütün yargı kurumlarına, organlarına ve unsurlarına kadar yayılmalıdır. Yargı bağımsızlığının sağlanmasında yargı kurulları ele geçirilebilecek veya etrafından dolanabilecek bir Majino hattı gibi olmamalıdır. Yargıda bağımsızlık, tek bir kurula özgün olmamalı; bütün kurumlar, hizmet birimleri ve unsurları kendi başlarına bağımsız olmalıdırlar. Bağımsızlık sadece yargı teşkilatının en üstünde bulunan kurula değil; yargı teşkilatı içinde yer alan her hizmet birimine, meslek kuruluşuna, organa ve bireysel unsurlara tanınmalı; böylece yargı sisteminin tamamına yayılmalıdır. Yargı kurulu, hukuk meslekleri, hizmet birimleri, mahkemeler, hakimler, savcılar ve avukatlar her birisi ayrı ayrı bireysel olarak ve hep birlikte bir bütün olarak bağımsız olmalıdır. Yargının organ ve unsurlarının her biri yargının kurumsal ve kişisel bağımsızlığını savunabilir olmalıdır.

İşlev Bağımsızlığı:

Yargı organ ve unsurlarına bağımsızlık tanınmasının temel sebebi; yargının işlevini bağımsız olarak gösterebilmesi içindir⁶⁹. Yargı bağımsızlığının en önemli yönü işlev bağımsızlığı; yani yargının görevinin kapsamına giren konularda başkalarından izin veya onay almadan, kendiliğinden harekete geçebilir ve işlevini gösterebilir⁷⁰ olmasıdır.

69 Gerçekten de toplumun yargıya tanıdığı yapısal, mali, kurumsal unsurların kişisel bağımsızlığı işlevini bağımsız olarak göstermesi halinde topluma bir yararı vardır.

70 “Kendiliğinden harekete geçebilir” ile kastedilen yargı makamlarının vatandaşın dava açmaya zorlaması, uyuşmazlıkların mahkemeye getirilmesini emretme yetkisine sahip olması demek değildir. Kendiliğinden harekete geçmesi gereken konularda, örneğin bir suç işlendiğinde yargılaması gereken kişileri, kişinin idari amirinden veya bir başkasından izin almadan yargılayabilir olması demektir. Bu bakımdan kamu görevlilerinin görev ve kişisel suçlarının soruşturulabilmesi

Yargının işlevinde bağımsız olduğu varsayılarak bu husustaki aksamalar kolayca göz ardı edilebilir. Nitekim, en başta yargının kendi mensupları olan hakim, savcı ve avukatlar da dahil olarak tüm kamu görevlilerinin görev ve meslek suçlarının soruşturulmasında öngörülen ön izin şartları; yargının işlev bağımsızlığını kısıtlar. İdari izin verilmesi sürecinde idari makamlar, yaptıkları idari soruşturmalarda, yargısal işlevleri kullanmaktadır. Yargı makamları da yargılama sırasında idari soruşturmalarda elde edilenlere itimat etmek suretiyle yargısal yetkilerini idari makamlara devretmiş olmaktadır. Bütün bunların sonucunda kanun önünde eşitlik ve hukuk devleti ilkeleri kamu görevlileri bakımından aksamakta, üstelik yargının işlevini aksayarak dahi göstermesi idari soruşturma ve izin süreçlerinde geçen süre kadar gecikmiş olmaktadır.

Ayrıca soruşturma öz izni şartları ve süreçleri, hukuk devleti ile bağdaştırılması mümkün olmayan fiili dokunulmazlıklar, cezasızlık halleri ve yargı yetkisinin gaspı gibi durumlar oluşmasına da neden olabilmektedir. Astının işlediği suçun soruşturma iznini vermek durumunda olan üst idari amirler de suça karışmışlarsa kolayca izin vermeyecekleri

için idari amirlerinin izin vermesi şartını getiren 4483 sayılı yasa ve dayanağı olan Anayasa m.129(son) yargının işlev bağımsızlığını kısıtlamaktadır. Öte yandan, hukuk davalarında getirilen peşin gider avansı uygulaması, vatandaşın davasını takip edip etmeme hakkına yargı makamlarının “önüme getirdiğin uyuşmazlığı sonlandıracak adımları atmak zorundasın” şeklinde doğrudan bir müdahalesi niteliğindedir. Bir kısım usul işlemleri yerine getirilmediğinde yargı makamlarına getirilmiş bulunan uyuşmazlıkların dosyaların işlemden kaldırılması uygulaması da benzer nitelikte fakat cezalandırıcı bir yöntemle müdahale niteliğindedir. Mahkemelerin kendilerine getirilen yani “açılan dosyaları kapama” isteği vatandaşın uyuşmazlık konusu olan malvarlığına istediği gibi tasarruf etme hakkına doğrudan müdahale etmektedir.

açıktır. İdari soruşturmaları yürütenler sorumluların bir kısmını kapsam dışında bırakırlarsa ne olacaktır?⁷¹ Amirlerin de suça bir şekilde karışmış, menfaat elde etmiş, suçun işlenmesi yönünde talimat vermiş olmaları mümkündür. Amirlerin, suç işlemiş olan mesai arkadaşlarını koruma içgüdüleriyle hareket etmeleri hallerinde soruşturma izni vermekte çekingen davranacaklarını öngörmek kolaydır.⁷²

İç Bağımlılıklar Meselesi:

İtalya'da ve Türkiye'de tecrübeleri yaşandığı üzere, yargı, harici unsurların yanında kendi içinde de bağımlı hale gelebilir. Kendi içinde bir kısım güç ve oluşumlara bağımlı olan yargıyı o halde iken bağımsızlaştırıp, tüm yetkileri, ayrıcalıkları ve dokunulmazlıkları ile kendi başına bırakmak gerçek manada bağımsızlaştırmak değil; başıboş bırakmak ve bu önemli devlet gücünü söz konusu iç bağımlılıkları oluşturmuş olanlara teslim etmekten ibarettir. O halde görünürde ve sözde bağımsızlık gerçekte ise devlet gücünü güç

71 Anayasa Mahkemesi 301 madencinin öldüğü Soma Maden Faciası ile ilgili kararında idari soruşturmanın facianın sorumlularının bir kısmını dışarıda bırakmasının, hak arama özgürlüğünü ve adil yargılama hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

72 Yukarıda da değindiğimiz üzere yargının işlevini bağımsız olarak göstermesini kısıtlayan diğer bir husus yasama dokunulmazlıkları ile ilgilidir. Yasama dokunulmazlığı hukuki bir koruma olmasına karşın dokunulmazlıktan yararlanılması mecliste alınacak siyasi bir "dokunulmazlık kaldırma" kararı ile kaldırılmaktadır. Dokunulmazlık kaldırma kararı ile dokunulmazlık tanınanlar, görevlerinin gerekleri ile uyarlı yetkinliğe, kıdem ve uzmanlığa sahip olmayan mahkemelerde yargılanmakta; nihayetinde yasama görevini yapamaz hale gelmektedirler. Dokunulmazlık koruması İsrail'de Türkiye'dekinden ters yönde düzenlenmiştir. İsrail'de dokunulmazlık önceden ve göreve seçilme üzerine otomatik olarak tanınmamaktadır. Yargı mercileri; yasama üyeleri hakkında da olağan işlevini bağımsız olarak sürdürmekte; ancak soruşturma sırasında koruma talep ederlerse ve sonradan dokunulmazlık tanınabilmektedir.

odaklarına teslim etmek söz konusu olur.

İlk derece hakimlerinin performansını, kararları hakkında istinaf ve temyiz incelemelerinde bu mahkemelerin hakimlerinin vereceği nota bağlamak hakimleri temyiz hâkimlerine, yargı makamlarını da temyiz mahkemelerine bağımlı hale getirir. Diğerleri üzerinde otorite sahibi olanların kendi doğruları ile yanlışlarını da daha alt seviyelerdekine zorla kabul ettirdikleri bir yönetim bilimi gerçeğidir.

Dolayısıyla yargının bağımsızlığını iç güçlere ve oluşumlara karşı korumak dış güçlere karşı korumak kadar önemlidir. Bağımsızlığı iç güçlere karşı korumak daha zordur. Çünkü yargı içinde oluşan bağımlılıklar yıllar geçse bile fark edilmeyebilir; kolayca ortaya çıkarılamaz, ortadan kaldırılamazlar. Örneğin astların kararlarını denetleyen üstlerin astlara karşı girişebilecekleri kayırmacılık ve benzeri durumlar bütün kurumu sarmaşık gibi sarar fakat astlar itiraz edemediği gibi kimse bu durumun varlığını bile kabul etmez. Bunu önlemek için İtalya'nın 1948 Anayasası'na⁷³ ek-

73 İtalyan Anayasası'nın 107. maddesinde bulunan "hakim ve savcılar, yalnızca görevleri gereği birbirlerinden farklı olduklarına" dair düzenleme uyarınca; hakim ve savcılar arasında rütbe/kıdem bakımından farklılık olmayacağı anayasal prensip olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte, kıdemli hakim ve savcılar, yeni başlayan hakim ve savcılar üzerinde fiilen otorite kurmasının önüne tek başına bu düzenleme ile geçilememiştir. İtalyan Yüksek Yargı Konseyi'nin (CSM) meslekten hakim ve savcı üyelerinin seçimlerinde, genç üyelerin seçilmesine imkan veren düzenlemeler yapıldıkça, bu hususta bir iyileşme sağlanabilmiştir. Ancak İtalya'da kıdemli hakim ve savcılarının etkisini ortadan kaldırmak amacıyla yapılan çalışmalarda bu sefer, CSM içerisinde "correnti" adı verilen ve farklı görüşlerden kişilerin oluşturduğu güç odakları oluşmuş ve bu güç odakları yargı içerisinde bağımlılıklar oluşturmuştur. Simone Benvenuti & Davide Paris, *Judicial Self-Government in Italy: Merits, Limits and the Reality of an Export Model*, German Law Journal, Vol. 19 No. 7, s.1654- 1659, 1668.

lediği gibi bütün hakimlerin aynı seviyede olduğuna dair yazılı bir düzenleme getirmek akla gelebilir. Fakat böyle bir anayasal düzenlemenin amacı gerçekleştirmeye yeterli olmadığını İtalya'nın tecrübeleri göstermektedir. Öte yandan böyle bir düzenleme, bütün meslek mensuplarını gerçekten de eşit seviyeye getirse bile bu meslek içinde daha tecrübelilerden daha yenilere bilgi, tecrübe ve bilgelik; daha az tecrübeli yenilerden ise sisteme enerji ve motivasyon aktarımını olumsuz etkileyerek, azaltabilir veya yok edebilir.

Bağımsızlık ve Meslek Kariyer Planı İlişkisi:

Yargının dış güçlere karşı bağımsızlık kazanmasında olduğu gibi yargıda iç güçlere bağımlılık oluşmasını önlemenin yolu da tam şeffaflık ve tam hesapverirliktir. Bu iki ilke; şeffaflık yolu ile iç ilişkilere dair her türlü işlemin ve gerekçelerinin tam olarak bilinmesini sağlamak, tam hesapverirlik yoluyla da bu işlemlerin hukuka uyarlığını sağlayarak iç bağımlılıkları önleyebilir.

Bu amaç iki temel kurum vasıtasıyla hayata geçirilebilir: (1) Yargı unsurlarının objektif, şeffaf olarak işletilebilen kariyer planı; (2) kariyer planına göre mesleklerde gelişimi ve ilerlemelerini yöneten performans yönetimi.

Hukuk meslekleri kariyer planı; bu mesleklerin ortak "kaliteli hizmet üretme" amacını gerçekleştirmeye hizmet edecek, hizmet birimlerinin insan kaynakları ihtiyacını karşılayacak, hizmetin gerektirdiği derece ve seviyelerden oluşacak şekilde optimum şekilde tasarlanmalıdır. Kariyer planı mesleki ilerlemenin yol haritasını, alınması gereken merhaleleri ve bunlar için yapılması gereken hususları net olarak

ortaya koymalıdır. Öngörülecek derece ve seviyelerde ilerleme, mutlaka liyakate dayalı olmalı; liyakati sağlayanlar kariyerlerinde ilerletilmelidir. Her halükarda kariyer ve ilerleme sistemi yargının insan kaynağı ihtiyaçları ile uyumlu olmalıdır. Yargının ihtiyaçlarına uygun olarak insan kaynakları yetiştirilmeli; kaynak darlığı veya fazlalığına neden olunmamalıdır. Bu amaçla yargının insan kaynakları ihtiyaçları proaktif olarak belirlenmeli ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Örneğin üniversitelerin hukuk eğitimi bile bu amaca uygun olarak planlanmalıdır.

Liyakat ve Performans Yönetimi:

Kaliteli yargı hizmetleri üretimi için yargı mesleklerinde ilerleme konusunda kıdem ve tecrübenin değeri de ihmal edilmeden liyakat en öne çıkarılmalıdır⁷⁴. Liyakatin bilimsel yöntemlerle tespiti etkin, adil ve tarafsız performans değerlendirmesini gerektirir. Görevini yapmakta "başarı derecesi" anlamındaki "performans" değerlendirmesi bir yandan hukuk meslek mensupları arasında adaleti sağlarken diğer yandan da yargı sisteminin ihtiyaç duyacağı yetkinlik ve ye-

74 "Liyakat mi önemli; yoksa kıdem mi?" gibi siyah-beyaz beylik tartışmalardan kaçınmalıdır. Liyakat aynı zamanda bir görev talip olanlar arasında adalet; o görevi yerine getirmeye yetkin bir aday arayan bakımından ise temel bir yönetim sorunudur. Liyakat bu nedenle asla ihmal edilemez. Objektif liyakat kriterlerine bağlanamayan tecrübe ve kıdem gibi hususlar da aslında adını bilmediğimiz, içeriğini açıklayamadığımız liyakat hususlarından oluşur ve kıdem ve tecrübe oluncu işte o adını koymadıklarımızın kişide mevcut olduğunu düşünürüz. Türk atasözünün dediği gibi "akıl yaşta değil; baştadır". Fakat yaşlı başta da tecrübelerle oluşmuş olan bir akıl vardır. Dolayısı ile beylik tartışmalardan kaçınmak ve liyakate ağırlık vererek kıdem ve tecrübeyi de dikkate almak makul bir orta yoldur. Örneğin Avusturya kanunları; personel panellerinin hakimlerin ilerlemeleri bakımından Adalet Bakanı/federal başkana verdikleri tavsiyeler kapsamında, adayların kıdemlerinin ancak iki adayın profesyonel nitelikleri denk düştüğünde, bu adaylar arasında seçim yapılması amacıyla göz önünde bulundurulmasına izin vermektedir.

terlilikte insan kaynaklarının tespitini ve görevlendirilmesini sağlar. Hizmette başarının değerlendirmesi hizmetin yönetiminden ayrı olarak düşünülemez. Zira en başından itibaren ve en geç de değerlendirme dönemlerinin sonu itibarıyla hizmete etki eder. Daha kısa dönemlere indirilebilen ve çeşitlendirilebilen değerlendirme yöntemleri hizmetin geliştirilmesi için son derece yararlıdır. Unsurlarının performansını kurumsal ve kişisel hedeflere göre önceden planlayan performans yönetim sistemleri; hizmeti sürekli olarak geliştirmenin, kurumsal ve kişisel başarının iyi bilinen yönetim bilimi yöntemleridir. Çünkü hizmeti verenlerin kendilerinden beklentileri, akranlarının ve kurumlarının performansını bilmeleri hizmet motivasyonunu, yapıcı rekabeti ve mesleki tatmini sağlamanın temel yoludur. Performans yönetimi sistemlerini hizmetin içeriğine asla müdahale etmeksizin tasarlamak mümkündür; fakat böyle bir sistem olmadan yargılama hizmetinin niteliğini yeknesak olarak yükseltmek mümkün değildir.

Diğer bir husus ise hizmetin kalitesinin öncelikle muhataplarını, hizmeti verenleri ve en nihayetinde toplum açısından değerlendirmeyi mümkün kılacak şekilde ölçülebilir olmasıdır. Burada “hizmetin muhatapları” mefhumunun altını çizmek gerekir. Çünkü kişilere göre değişen bir mefhum olan “kalite” unsurunun tanımı ve ölçülmesi; hizmetin muhataplarına göre değişiklik gösterir. Herhangi bir hizmetin kalitesini hizmeti verenler değil; hizmetin alıcıları, kendi ihtiyaçlarına göre ve alabileceklerinin en iyisini alıp almadıklarına göre belirlerler. Milyonlarca dolar değerinde bir alt yapı yatırımı için güçlerini birleştiren

bir konsorsiyum üyeleri arasında çıkabilecek bir uyuşmazlığı örnek olarak ele alalım. Mahkemenin yıllarca herşeyi didik didik ederek uyuşmazlık hakkında en doğru kararı vermesi, yargı unsurları bakımından en tercih edilen sonuç olabilir. Fakat bu konsorsiyum üyeleri için en kötü sonuçtur. Çünkü onlar aralarındaki uyuşmazlığın en kısa sürede, projenin aksamasına neden olmadan tam değil makul doğrulukta basit ve çabuk bir kararla çözülmesini tercih ederler. Anglo-Sakson ülke mahkemeleri geçici koruma tedbirleri ile vakıa ve delil ifşa kuralları⁷⁵ vasıtasıyla uyuşmazlıkları erken aşamalarda uzlaşma ile çözmekte oldukça başarılıdır.⁷⁶

Kanaatimiz odur ki; yargı yapılanması, performans yönetimi ve yargılama usulleri ve benzeri vasıtalar kullanarak aralarında uyuşmazlık olan taraflara, uyuşmazlığın erken aşamalarında uzlaşmaları için sebep vermeye ve yol göstermeye; uyuşmazlıklarını yargılayarak “en doğru” şekilde çözmeye çalışmaktan daha fazla öncelik vermelidir. Böyle bir paradigma değişikliği günümüzün çok hızlı işleyen ekonomi dünyası için elzem hale gelmiştir. Böyle bir değişikliği etkili ve adalet duygusunu zedelemeyen gerçekleştirebilmek için ise performans yönetiminin mümkün olduğu kadar kısa dönemlere, küçültülmüş hedeflere ve mümkün olduğu kadar her türlü işlemin en kısa zamanda değerlendirilmesine yönelmek; etik, disiplin ve suçlarda aristokrat yöntemleri terk

75 Temporary restraining order and rules for disclosure of facts and evidence.

76 CEPEJ’de yayınlanan resmi istatistiklere göre Birleşik Krallık’ta mahkemede sulh oranı %98 civarındadır ve bu oran yıllardan beri bu civarda devam etmektedir. Almanyada mahkeme dava içi sulh oranı %38-40 seviyesindedir.

etmek, modern sistemleri etkili olarak işletmek zorunludur.

Hukukta yapay zekanın neredeyse hakimlerin yerine geçmekte olduğu bugünlerde, yargı mesleklerinin performans değerlendirme ve yönetiminin, merkezden ve sene sonlarında, yıl içinde önlere gelen dosyaları sonlandırma oranları (clearance rate) ve sonraki yıllara devretme gibi arkaik yöntemlerle yapılması artık çağdışıdır. Bu tür rakama ağırlık veren yöntemler bir performans ölçümü yapıldığı izlenimi verirler. Fakat organizasyonda adaletsizlik hissini yayılmasına, motivasyonun düşmesine neden olmaktan, yöneticileri yanıltarak tatmin etmekten öte bir işe yaramazlar. Ayrıca bu tür veriler hem manipüle edilebilirler hem de hizmetin kalitesinin düşmesine neden olarak faydadan daha çok zarar getirirler. Bir kişinin avucuna alabileceği normal büyüklükteki portakalların sayısı ile fındıkların sayısı asla aynı olmayacaktır. Rakamlara dayalı performans değerlendirmesi, o nedenle son derece hatalı ve zarar vericidir.

Özetlemek gerekirse yargı toplumun ihtiyacına uyarlı hizmet birimlerinden oluşmalı, hizmet birimlerinin ihtiyacını karşılayacak şekilde hukuk meslekleri kariyer planı oluşturulmalı, kariyer gelişim ve ilerlemeleri liyakate göre; liyakat ise performans yönetimi yoluyla belirlenmelidir. Performans yönetimi toplumun beklentilerini karşılayan hizmet üretimi ile bütünleştirilmelidir. Performans yönetiminin yargı içinde bağımlılıkları önlemesine özel dikkat gösterilmelidir. Bu döngünün dışında kalan arkaik istatistikler performans yönetiminde dikkate alınmamalıdır.

Sonuç olarak yargı; verimli çalışıp kaliteli hizmet üretme-

si, gerçek manada şeffaf ve hesapverir olması kaydıyla tam bağımsızlığı ve kendi kendini yönetme hakkını elde edebilir. Şeffaflık ve hesapverirlik yargının hem kaliteli hizmet üretmesinin hem de bağımsızlığın anahtarıdır. Kaliteli hizmet üretmenin daha önce gelen şartı ise üretime katılan bütün unsurların katkısının kaliteli olmasıdır. Dolayısı ile yargıyı hem dış hem iç hem yasal ve yasal olmayan güçlere karşı bağımsızlığa kavuşturmak için atılması gereken temeller: (i) Hizmet üretimini düzenlemek, (ii) üretimin ve hizmet unsurlarının organizasyonlarını, rol ve sorumlulukları netleştirmek ve (iii) sistemin şeffaflık ve hesapverirliğini sağlayacak yargısal bir mekanizma kurmaktır. Etki altına alınmasını veya kontrolünün kaybedilmesini önlemek için sistem vesayet yoluyla değil toplumun temsili yoluyla güvence altına alınması gerekir. Sağlıklı işleyişini temin için şeffaflık ve hesapverirliğin sistemin işleyişine hakim olması; hesapverirliği menfaati veya bir ilgisi olmasa bile ilgilenen herkesin iştebilmesi gerekir.

Saim Dursun, "Neden", 90x150 cm, tuval üzerine yağlıboya / spatula tekniği, 2013

TÜRKİYE İÇİN YARGI SİSTEMİ VE İŞLEYİŞ ÖNERİLERİ

Türkiye'nin Demokrasi ve Yargı Kurulu Tecrübeleri

Batı'nın geliştirdiği, köklerini Antik Helen uygarlığına bağladığı ve II. Dünya Savaşı sonrasında anayasa koruma kurumu ile güçlendirdiği demokrasi fikri ile Türk-İslam uygarlığının geliştirdiği devlet yönetimi tarzı işlevleri bakımından temelde birbirlerinden uzak değildir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda mutlak egemen olan hükümdarda olan yasama, yürütme ve yargı erklerinin kullanılması uygulamada Divân-ı Hümayun¹ denilen yüksek bir kurul-organ ile paylaşılmakta ve onun aracılığıyla yürütülmekte idi. Divân-ı Hümayun bir parlamento değildir ama Türkiye merkezi idaresinin ve bürokrasisinin kökeni bu sarayda yatmaktadır. İmparatorluk kurulu diye tercüme edebileceğimiz bu kurum önceleri açıkta, halkın önündeki bir sofada toplanır-

1 Divân-ı Hümayun'dan Meclis-i Mebusan'a Osmanlı İmparatorluğu'nda Yasama, Mehmet Seyitdanlıoğlu; TANZİMAT, Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu, Halil İnalıcık - Mehmet Seyitdanlıoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006, s. 378 vd. Fatih zamanında kurumlaşan, XVII. Yüzyıldan itibaren giderek önemini kaybeden bu kurum varlığını sembolik biçimde sürdürmüştür. İlber Ortaylı, Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek, TİMAŞ yayınları 2006, 3. Bası, s.135-142

dı. Türk-İslam devlet geleneğine hakim olan “Adaletin devletin temelidir” temel ilkesinin bir yansıması olarak kazaskerler en üst Osmanlı devlet kurumu olan Divan-ı Hümayun'da yer alırlardı. Yargıçlar; Osmanlıların ilk zamanlarında, Selçuklularda ve daha önceki Türk devletlerinde hükümdardan ayrı ve hatta ona üstün bir güç niteliğindeydi². Sadrazam ve vezirlerin yanı sıra Anadolu ve Rumeli kadıaskerlerinin de nişancı ve defterdar ile birlikte katıldığı divan, adli, idari ve mali yargı işlerine de bakardı. Anadolu ve Rumeli kadıaskerleri³ zamanla bir hiyerarşiye bağlı kadıların tayin-terfilerinin, olağan olarak görevden geri çağrılıp beklemeleri tekrar bir üst rütbeye yükseltilmeleri gibi çok önemli bir mekanizmanın başındaydılar⁴. Divân-ı Hümayun bir yüksek adalet divanı sayılmakta; sıradan yurttaş dahi devleti temsil edenlere karşı şikayetini oraya gelip şahsen ifade edebilmekte idi. Bu kurumun kaynağı Şer'at değil, tarihi gelenektir⁵.

Türkiye, Batı tarzı demokratik yönetim tarzına geçmeye Osmanlı İmparatorluğu zamanında 19. yüzyılın başında başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu, Tanzimat döneminde yasa-

2 Eski Türk devletlerinde kurultaylarda seçilen veya liderliği kabul edilen kağanlar; ülkeyi töreye uyararak yönetmeyi taahhüt ederlerdi. Töre toplumda en üst güç olarak kabul edilir, yöneticiler düzenli olarak yargucilerin (yargıçlar) önüne çıkarak hesap verir; aleyhlerinde verilen kararlara uyarlardı. Ülke ve devletin hükümdarların mutlak mülkleri olarak kabul edilmesine rağmen bir taraftan töre ve yarguciler diğer taraftan kurulan meclisler vasıtası ile hükümdarın yönetici olarak rolü ve yetkileri sınırlandırılırdı. Bu gelenek Selçuklular'da ve Osmanlı'da asırlarca sürdürülmüştür.

3 Kadıasker veya Kazasker manası: Osmanlı ordusunun askeri hakimleri durumundaydılar.

4 İlber Ortaylı, age s. 138

5 Halil İnalıcık, Osmanlı'da Devlet, Hukuk ve Adalet, Kronik Kitap, 2016, s. 60.

ma, yürütme ve yargı güçlerinin ayrıldığı modern bir devlet yapısına doğru hızla yol almıştır. 24 Mart 1838 tarihinde II. Mahmud (1808-1839) yetkilerini kendi arzusuyla sınırlandırarak bir kısmını Meclis-i Vâlâ-yı Ahkam-ı Adliye adıyla kurmuş olduğu meclise devretti. 26 Eylül 1854'te bu meclis Meclis-i Âli-i Tanzimat ve Meclis-i Vâlâ-yı Tanzimat olarak ikiye ayrıldı. Meclis-i Tanzimat kendi uygun gördüğü konuları ele alabilmiştir. Ayrıca hükümet üyelerini istediği takdirde sorgulama ve hatta gerekirse yargılama yetkisine de sahip olabilmiş, günümüz modern parlamentolarında görülen geniş yetkileri kullanabilmiştir. Aynı dönemde Meclis-i Vâlâ ise yargı gücünü kullanmakta neredeyse tamamen bağımsız olabilmiş; yasama ve yargı güçlerini yürütmeden ayrı ve nispeten bağımsız olarak yürütmeyi başarmıştır⁶. Bunlar kalıcı olmamış; imparatorluk ve kurumları çökmüş ancak meclis, kesintilere uğramasına rağmen varlığını günümüze karar sürdürmüştür.

Türkiye; 1950'de iktidarın seçimle değişmesini sağlayarak büyük bir demokratikleşme adımı attı. 1960 darbesinden sonra çıkarılan 1961 Anayasası ile "yargı kurulu" ve "Anayasa Mahkemesi" kurumlarını kabul ederek Türkiye; devletin yasama, yürütme ve yargı işlevlerini ve organlarını birbirlerinden ayırma ve bağımsızlaştırma yolunda önemli ilerlemeler kaydetti. 1980 darbesini yapan askeri cuntanın oluşturduğu 1982 Anayasası, işlevlerini sınırlandırmakla birlikte o zamana kadar oluşmuş bulunan demokratik kurumları temelde korudu.⁷

6 Divan-ı Hümayun'dan Meclis-i Mebusan'a Osmanlı İmparatorluğu'nda Yasama, Mehmet Seyitdanlıoğlu; TANZİMAT, Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu, Halil İnalçık – Mehmet Seyitdanlıoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006, s. 378 vd.

7 Bugün itibariyle toplumun demokratik yönetimi toplum güçlü ve geri

Yargı kurulu kurumu Türk anayasal sistemine ilk kez 1961 Anayasası ile girmiştir. Nedeni Fransa, İtalya, İspanya ve Portekiz'deki benzerlerinin oluşturulması nedenlerinden farklı olmayıp yürütmenin yargı üzerindeki etkisini sınırlandırmak amacıyla. Hakimlerin statüsünü düzenleyen 1926 tarihli 766 sayılı kanunu yürürlükten kaldıran 1934 tarihli 2556 sayılı Hakimler Kanunu'na göre hakim ve savcıların ilerlemesini Yargıtay başkanının başkanlığında, cumhuriyet başsavcısı ve 4 yargıtay üyesi ile ceza işleri genel müdürü, hukuk işleri genel müdürü, özlük işleri genel müdürü ve Adalet Bakanlığı teftiş kurulu başkanından oluşan bir ayırma (selection) komisyonu belirliyor; atamaları ise Adalet Bakanı yapıyordu.⁸ Yargıçların mesleki kariyer işlerinde son sözü söyleyen durumda olan yürütmenin bu yetkiyi yargıçları cezalandırmak veya üzerlerinde baskı kurmak için kullandığından şikayet ediliyordu. 1961 Anayasası ile kurulan "Yüksek Hakimler Kurulu" 1924 Anayasası döneminde siyasal iktidar-yargı ilişkilerinde yaşanan sorunlara gösterilen tepkinin bir ürünüdür. Yürütmenin yargıçlar üzerinde baskı kurmasını önlemek amacıyla oluşturulmuş; bu amaçla hakimlerin kariyer işlerinde yetki bu kurula verilmiştir⁹. Yüksek Hakimler Kurulu ilk şekline göre, 18 asil ve 5 yedek üyeden oluşuyordu. Yargıtay genel kurulu 6 üye, birinci sınıfa ayrılmış hakimler 6 üye seçiyordu. Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu da 3'er

dönülemez bir şekilde kabul etmiş olduğu Türkiye'de demokrasinin kurumları oluşup yerleşmiştir. Fakat işleyişleri sorunlu, gelişmiş ülkelerdeki eşdeğerlerine göre geridedir.

8 Ömer Sever, Hakim Bağımsızlığı ve Savcılık Teminatı (yüksek lisans tezi) s. 24 vd

9 Levent Gönenç, Dünyada ve Türkiye'de Yüksek Yargı Kurulları; s. 10

üye seçiyordu. Bu usul 1971’de 1488 sayılı anayasa değişikliği kanunuyla değiştirilmiş; kurulun üyelerinin sadece Yargıtay genel kurulu tarafından seçilmesi öngörülmüştür.¹⁰

1980 darbesinden sonra 1961’de kurulan Yüksek Hakimler Kurulu, 1971’deki değişikliklerle kurulan Yüksek Savcılar Kurulu ile birleştirildi; bağımsız bir kurul olarak Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu oluşturuldu. Fakat Adalet Bakanı ile müsteşarı kurulun doğal üyeleri ve başkanı yapıldı; kurulun toplanması ve karar alması bakanın katılmasına bağlandı. Kendi sekreteryası da olmayan HSYK’nın işlevini göstermesi tamamıyla Adalet Bakanlığı’na bağımlı hale geldi. Uzunca bir süre kurulun üyelerini kimlerin seçeceği konusunda yüksek yargı, parlamento ve ilk derece hakimleri arasında gelgitler yaşandı. 2017 yılında yapılan anayasa değişikliği ile kurulun adı Hakimler Savcılar Kurulu olarak değiştirildi. Hali hazırda kurulun üyelerini hakim, savcı ve avukatlar arasından yürütme (siyasi parti) ve yasama (siyasi partiler) seçmekte ve atamaktadır¹¹. Kurulun 13 üyesinin 7’sini TBMM seçim; 6’sını da yürütme atama suretiyle, siyasiler belirlemektedir.

Yargı kurulu fikrinin ilk defa hayata geçtiği 1961 Anayasası’ndan bu yana Türkiye; mükemmel bir laboratuvar gibidir. Yargı kurulları ve neden olduğu sorunlar bakımından neredeyse her türlü tecrübeyi Türkiye yaşamıştır denilebilir. Gerçekten de Türkiye, kurulun dış bağımlılığı, iç bağımlılığı, hukuki ve fiili sebeplerle bağımlı hale gelmesi, siyasileşme gibi birçok sorunu bizzat yaşamıştır.

10 Kemal Gözler, 1961 Anayasası, s. 9

11 2017’de ismi Hakimler ve Savcılar Kurulu (“HSK”) olarak değiştirilen kurulun üyelerinin tamamını iktidardaki siyasiler seçmiş bulunmaktadır.

Türkiye, 1961’den bu yana yapılan birçok anayasa değişikliğine rağmen mükemmel bir sonuca henüz erişememiş, demokrasinin tüm kurumlarını oluşturmuş olmasına karşın BM kararlarında belirlenen demokrasi ve yargı bağımsızlığı standartlarını sağlayamamış durumdadır. Son yıllarda yaşanan gelişmeler sonrasında uluslararası hukukun üstünlüğü ve demokrasi endekslerinde Türkiye’nin yeri aşağılara düşmüştür. Uluslararası endeksler demokrasinin geriye gitmesinin temel sebebinin yargı bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü alanındaki sorunlar olduğunu göstermektedir. Kamuoyu araştırmalarında hukuk, adalet ve yargının Türkiye’nin en temel sorunları olarak ortaya çıkması; toplumun yargıya güven ve adalete inancının önemli ölçüde gerilemiş bulunması da bunu doğrulamaktadır.

Türkiye’de demokrasinin sorunları hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, şeffaflık ve hesapverirlik konularında yoğunlaşmaktadır. Toplum yargı bağımsızlığı konusunda garip bir dilemma içindedir. Toplumun tamamı yargı bağımsızlığının hayati önemde olduğunda mutabık iken önemli bir kesim yargı gücünün yürütmeye ve siyasilere bağımlı hale gelmesini desteklemektedir. Bu dilemmanın temel sebebi; Türkiye özeinde ampirik olarak da kanıtlanabileceği üzere görevleri öyle gerektirdiği için verilmiş olan ayrıcalıklardan yararlandıkları halde yargı organ ve unsurlarının topluma karşı bu görevi yerine getiremiyor, kaliteli yargı hizmeti veremiyor olmasıdır.

Türkiye’de yaşanan bu gelişmeler ve gelinen durum dahi tam bağımsızlığını toplumun desteklemesi için, yargının iyi hizmet vermesi, şeffaf ve hesapverir olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Önerimizin Temelleri

Derneğimizin Adalet Yüksek Kurumu önerisini hayata geçirecek tasarım ve taslakları ortaya çıkarmak amacı ile başladığımız çalışmaların en başında: (i) Verimli çalışmaya, kaliteli hizmet üretimine odaklanan; (ii) yönetim biliminin gereklerine uyarlı, yalın yapılanmış olan; (iii) her türlü işlem ve kararında tam şeffaflığın sağlanmış olduğu; (iv) tam hesapverir, her türlü işlem ve kararın yargısal denetime tabi olan, (v) toplumun, isteyen herkesin süreçlere katılabildiği ve denetleme imkanına sahip olduğu bir sistem tasarımı gerçekleştirme hedefiyle yola çıkmıştık.

Sonuç olarak bu kitaptaki tasarım ve taslaklar, klasik manada bir yargı kurulu olan Hakimler ve Savcılar Kurulu'nu yeniden yapılandırmak için değildir; yargı sisteminin tamamını, mahkemelerden yargılama usullerine ve yargı mesleklerine, meslek kuruluşlarından yargısal denetimi sağlayan yeni bir mahkeme ve merkezinde bir düzenleyici kurum olan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Tasarımın temel fikri yargı teşkilatını kaliteli hizmet üretir hale getirmektir. Bu nedenle hizmet üretiminin merkezinde bir düzenleyici kurum öngörülmüştür. Herhangi bir düzenleyici kurumu, düzenleyeceği hususları dikkate alarak tasarlamak doğru olanıdır. Kaliteli hizmet üretmeye odaklanan bir düzenleyici kurum oluşturma ihtiyacı; düzenlemelerin hizmet birimlerini ve üreticilerini de kapsamasını gerektirir. Sistemin şeffaflık ve hesapverirliğini sağlamak ise her türlü işlem ve kararın yargısal denetimini ve bunu sağlayacak bir mahkemenin de tasarlanmasını zaruri kılar. İşte bu sebeplerle ortaya çıkardığımız tasarımlar hizmet üretimini, şeffaflık ve hesapverirliği doğrudan etkileyen geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Tasarladığımız sistemin üç temel direği vardır: (i) Düzenleyici kurum; (ii) hizmet üreticisi meslekler ve kuruluşları; (iii) yargısal denetimi sağlayacak uzman bir mahkeme, Adalet Yüksek Mahkemesi.

Birçoklarının yaptığı gibi görece olarak daha iyi performans gösteren veya Türkiye'ye benzer olduğu düşünülen başka bir toplumun kendi ihtiyacı için geliştirdiği çözümü Türkiye'ye uyarlamak yerine; bu sorunlara kökten ve kalıcı çözüm getiren, Türkiye'ye özgün yenilikçi bir tasarım oluşturmak için çalıştık. Başka ülkelerin sistemlerini Türkiye'ye uyarlamaktan özellikle kaçındık. Bu nedenle başlangıçta kasıtlı olarak uluslararası alandaki tecrübeleri ve gelişmeleri dikkate almadık; genç bir ekiple çalışarak yeni ve tamamen özgün bir tasarım oluşturduk. Böylece önce kendi sorunlarımızdan yola çıkarak, kendi aklımızı kullanarak kendi özgün tasarımımızı oluşturduk ve bunu bir kenara koyduk, Ahilerin yaptığı gibi dinlen-

meye bıraktık.

Daha sonra dünyada önde gelen, iyi ve kötü tecrübeler yaşayan ülkelerin sistemlerini derinlemesine araştırdık. Bu araştırmanın sonuçlarını bir seri webinar ile hukuk camiası ile paylaştık. Bu yazının başlangıç kısmındaki yargı kurulları hakkındaki tartışmamız bu hususta geniş bir perspektif vermeyi amaçlıyor.

Bilahare diğer ülkelerin tecrübelerinden çıkardığımız derslerle Türkiye için geliştirdiğimiz özgün tasarımın sağlıklı, isabetli ve gerçekçi olduğundan emin olduk.

***Kapsayıcı, Nitelikli, Bağımsız Düzenleyici Kurum:
Adalet Yüksek Kurumu, Daimi Hukuk Şûrası***

Önerdiğimiz sistem tasarımının odağında yargı hizmetleri üretimi ve sistemin merkezinde hizmet üretimini düzenleyici bir kurum olarak “Adalet Yüksek Kurumu” yer almaktadır. Adalet Yüksek Kurumu’nu yasama ve yürütme güçleri gibi kendi kendini yönetebilir şekilde tasarladık. Bu önemli gücün bağımsızlığı hakkında olabilecek bütün endişeleri gidermek için özel çaba harcadık. Türkiye’nin tecrübe ve şikayetlerinden yola çıkarak sorunlara mümkün olduğu kadar sağlam ve sağlıklı bir çözüm getirmeyi amaçladık. Bunu yaparken bir yandan yönetim bilimlerinin gereklerine ve diğer yandan demokratik meşruiyet şartlarına uyarlı davranmaya özen gösterdik.

Kurumun bağımsızlığına özel önem verdik. Üye kompozisyonunu hiçbir kişi, grup veya koalisyonun kurumda iç veya dış bağımlılık oluşturamayacağı, nüfuz kurama-

yacağı şekilde düzenledik. Bu amaçla kurumu; toplumun tüm kesimlerini temsil eder, dışarıda yasama ve yürütme güçlerinden bağımsız kalmasını her daim garanti edecek bir üye belirleme yöntemi geliştirdik. Üyelerin belirlenmesi sürecinin toplumdaki paydaşlarını çok geniş bir yelpazede ve derinlemesine kapsamasını, kurumun çoğulcu yapıda ve mali olarak özerk olmasını öngördük.

Nihayet, yargı bağımsızlığını, bağımsızlık yargının tamamına, her bir organ ve unsuruna yayılacak, her bir organ ve unsurun kendi bağımsızlığını koruyup geliştirebileceği şekilde düzenledik.

Toplumun tüm kesimlerini temsil eden üyelerin niteliksel kompozisyonunu kurumun işlevlerini yerine getirmek için ihtiyaç duyacağı niteliksel kaynağı sağlayacak şekilde oluşturduk. Kurum bütün işlevlerini dışarıdan insan kaynağına ihtiyaç duymadan yerine getirebilecek sayı ve nitelikte üyeye sahip olacaktır. Kurumun nitelikli üyelerini liyakatli olanlar arasından toplumun tüm kesimlerini temsil eden resmi ve özel kurumlar belirleyecektir. Şeffaflık ve hesapverirlik gereğince üyeliklere aday olma, aday gösterilme, seçilme veya atanma kararları yargı denetimine tabidir. Kurum üyelikleri süre bakımından kısıtlanmış, kurumsal hafızayı sürdürmek için tedbirler alınmıştır.

Kamu görevlilerinin suçlarında soruşturma ön izinlerinin ilga edilmesi, Adalet Bakanlığı ve Hakimler Savcılar Kurulu’nun görev ve yetkilerinin düzenleyici kuruma devredilmesi ve böylece yargının işlev bağımsızlığına getirilen kısıtların ortadan kaldırılması öngörülmüştür.

Kurumun işlevleri; temel olarak ülkenin hukuk, adalet ve yargı politikalarını, önceliklerini ve ilkeleri belirlemek, yargı hizmetleri verilmesi, hukuk mesleklerine giriş, ilerleme, disiplin ve çıkarma işlemleri konularında odaklanmaktadır.

Kurumun düzenleme yetkisi her türlü hukuk hizmetini kapsamaktadır. Kurum ülkenin hukuk, adalet ve yargı politikalarını, tercihlerini ve öncelikleri ile yargı hizmetlerin standartlarını belirleyecek, belirlenecek hedefler doğrultusunda ayrı ayrı ve bir bütün olarak bütün hukuk mesleklerinin geliştirilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır. Bu konularda hali hazırda yürütmeye, Adalet Bakanlığı'na tanınan görev ve yetkileri kurum üstlenecektir.

Daimî Hukuk Şûrası önerimiz; Türk devlet geleneklerine uygun bir danışma mekanizması oluşturmayı; adaletin gerçekleştirilmesi için tüm paydaşları kurumsal bir çatı altında her yıl düzenli olarak bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Daimî Hukuk Şûrası; hukukla ilgili kamu görevlileri, mahkeme ve meslek temsilcileri ile sivil toplum temsilcilerinin düzenli olarak bir araya gelmesini, böylelikle hukukun güncel ihtiyaçlara uygun olarak geliştirilmesi için tavsiye niteliğinde kararlar oluşturmasını, kamuoyu, AYK, meslek kuruluşları ve yargı hizmet birimleri nezdinde farkındalık oluşturulmasını ve sürekli güncellenmeyi sağlayacaktır.

Tam Bağımsız Yargısal Meslek Kuruluşları:

Hukuk meslek mensuplarının her birinin kendi tam bağımsız meslek kuruluşuna sahip olmaları, öngörülmektedir. Yargısal meslek kuruluşu olarak anayasada yargı bölümü içinde özel düzenlemeye kavuşmaları öngörülmüştür. Ha-

kim, savcı, avukat ve noter mesleklerinin birbirine eşit seviyelerde, kendi kendini yönetebilir şekilde tam bağımsız örgütlenmesi öngörülmüştür.

Yargısal hukuk meslek kuruluşları, mahkeme yapılanmasına paralel, kalkınma planları hedefleri ile ekonomik ve demografik hususlar dikkate alarak yapılandırılmaktadır. Hakim ve savcılarının meslek kuruluşları bölge adliye mahkemeleri bölgeleri ile sınırlı olarak düzenlenirken meslek mensuplarının sayısı çok fazla olan avukatların meslek kuruluşları illeri de kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.

Bütün yargısal meslek kuruluşlarının merkezi birlikleri başkent Ankaradadır. Merkezi birlikler mesleklerin en yüksek seviyede temsiline odaklıdır. Meslek kuruluşları; mensuplarına ilişkin esaslı işlevlerini bölge odaları veya birlikleri vasıtası ile yerine getirecektir, Böylece meslek mensuplarının meslek kuruluşlarına daha kolay erişimi ve etkili olmaları, kuruluşların da mensuplarına daha etkili olarak hizmet sunmaları mümkün olacaktır.

Yargısal meslek kuruluşları ve birlikleri bağımsız birer kurum olarak düzenlenmiş; hukukun üstünlüğünü ve meslek mensuplarının bağımsızlığını koruma görev ve yetkisi verilmiştir. Düzenleyici Adalet Yüksek Kurumu da hukuk mesleklerinin bağımsızlığını savunmak, korumak ve geliştirmekle görevlidir. Fakat kurumun meslek kuruluşlarına müdahale etmesinden özenle önlenmiştir. Hukuk mesleklerine giriş, kariyer, disiplin ve meslekten çıkarmada Adalet Bakanlığı yerine kurum yetkili olacaktır. Kurumun mesleğe kabul ettiği meslek mensupları, otomatik olarak üye olduk-

ları meslek kuruluşlarını, yönetimde çeşitliliği ve kapsayıcılığı sağlayan demokratik yöntemlerle kendileri yönetecektir. Meslek kuruluşlarının, hukukun üstünlüğünü savunmanın yanında standartlarının kurumun belirlediği şekilde kaliteli hizmet vermek için mesleklerini geliştirmeye odaklanabilmesi öngörülmektedir. Hukuk mesleklerinde meslek içi hesapverirliği geliştirmek amacıyla disiplin ve denetim organları optimum seviyede verimli ve etkili çalışacak bir yapıya kavuşturulmaktadır.

Yargı hizmet birimleri olan mahkemelerin yapılanması, bir yandan yargıda uzmanlığı merkezlerde yoğunlaştırmayı, öte yandan en uç birimler vasıtasıyla hizmeti halkın ayağına götürmeyi sağlayacaktır.

Hukuk meslekleri tek bir kanunla, birbirlerine paralel, yeknesak ve uyarlı olarak düzenlenmektedir. Hukuk mesleklerine giriş, staj, özetmenlik ve yardımcılık seviyelerini içeren kariyer planlaması; hizmet verenlerin yetkinliğini artırarak hizmetin kalitesini yükseltmeyi hedefleyerek geliştirilmiştir. Hukuk mesleklerinin ortak kariyer planı ve meslekler arası geçiş düzenlemeleri; yargının insan kaynaklarının geliştirilmesi ve gerektiğinde ihtiyaca uygun olarak farklı roller arasında kaydırılabilmesini amaçlamaktadır. Yeknesak kariyer planı ile meslekler arası geçişler, dolayısıyla etkin kaynak kullanımı ve olumlu mesleki işbirliği geliştirilmektedir. Mahkemelerde savcıların hakim kürsüsünden inerek avukatlarla aynı seviyede konumlandırılmaları böylece mümkün olabilecektir.

Uzmanlık Mahkemesi:

Düzenleyici kurumun, yargısal meslek kuruluşlarının organlarında veya yargı hizmet birimlerinde (mahkemeler) görev almak üzere aday olma, gösterilme ve atanma, hukuk mesleklerine giriş, kariyer gelişimi, disiplin, terfi ve tayin ile meslekten çıkarma, mahkeme kurma, kapama, hukuk mesleklerinin performans denetimi de dahil yargı ile ilgili her türlü süreçleri işlem ve kararları, tüm bilgiler kolayca erişilebilecek şekilde kamuoyuna açılarak tam şeffaflığı sağlayacak şekilde tasarlanmıştır¹².

Güçlendirilmiş şeffaflık yoluyla kararların hukuka uyumluluğu yükseltmekte ve liyakat güçlendirilmektedir. Daha da önemlisi sistemdeki bütün işlem ve kararların hesapverirliği ve yargısal denetimi sağlanarak hem yargı güçlendirilmekte hem de toplumun adalet inancını yükseltmek amaçlanmaktadır.

Toplumun itimadını güçlendirmek için yargı sistemindeki her türlü işlem ve kararları, sadece ilgilileri değil, toplumun herhangi bir ferdi yargı denetimine götürebilecektir.

Kaliteli hizmet ürettiği, gerçek manada şeffaf ve tam olarak hesapverir olduğu ve bu yönde toplumun itimadını kazandığı takdirde yargı; tam bağımsızlığını ve kendi kendini yönetme imkanını kazanabilir ve koruyabilir.

Bu nedenle baştan sona tüm yargı organ ve unsurlarının şeffaf ve hesapverir olmasını sağlamaya ve bu amaçla her türlü işlem ve kararlarının yargısal denetimine özel önem

¹² Şeffaflık bir yandan kararların hukuka uyumluluğunu yükseltmeye yararken diğer yandan liyakati güçlendirecek daha da önemlisi yargısal denetimi ve hesapverirliği sağlayarak kurumu güçlendirecek toplumun adalet inancı yükseltilecektir.

verilmiştir. Yargı yapılanmasında organlara aday olma, aday gösterilme, seçilme, mesleklere giriş, staj, kabul tayin, terfi, disiplin cezası ve çıkarma cezaları ve idari manada her türlü işlem ve kararın yargısal denetimi öngörülmüştür.

Bu amaçla bir uzmanlık mahkemesi kurulmakta ve hızlı işlemlerini sağlayan bir yargılama usulüne sahip olması öngörülmektedir.

Önerdiğimiz tasarımın üç temel direğinden birisi yargısal denetim ve bu denetimi yapmaya yetkin bir uzmanlık mahkemesi kurulmasıdır. Yargısal denetimi etkin olarak gerçekleştirmek üzere ve konusunda uzman olan Adalet Yüksek Mahkemesi kurulması ve özel usulünün olması öngörülmüştür. Bu mahkeme düzenleyici kurumdan tam bağımsız olacaktır. Türk yargı sistemine yeni eklenen bu mahkeme, ilk derece sıfatıyla yargılama yapan bir yüksek mahkeme niteliğinde olacaktır. Görevinin kapsamına giren hususlar anayasal sistemi doğrudan ilgilendirdiği için bu mahkemenin temyiz denetimi Anayasa Mahkemesi'ne verilmiştir¹³.

13 Bu uzmanlık mahkemesi günümüzde sıkıntılı olan diğer hususlarda da yeni fırsatlar ortaya çıkaracaktır. Örneğin üst düzey kamu görevlilerinin ve yargı unsurlarının kişisel ve görev suçlarından dolayı fiili olarak sorumluluktan bağışık ve cezasız hale gelmesine neden olmuş bulunan soruşturma ön izinleri şartı ilga edilerek bu kesimin görevlerinin hassasiyetine uygun olarak soruşturulması bu uzman mahkemeye verilebilir. Aynı şekilde yasama dokunulmazlığı olanların soruşturulması ve kovuşturulması bu mahkemenin yetkisine verilerek hem yasama dokunulmazlığı hem de hukukun üstünlüğü güçlendirilebilir. Halihazırda siyasi saiklerle ortadan kaldırılabilen, hukuki nitelikteki dokunulmazlık korumasının siyasilere tarafından siyasi bir kararla kaldırmanın önüne geçilebilir. Bu uzmanlık mahkemesi, yasama dokunulmazlığının etkin olarak korunurken hukukun üstünlüğünden ödün vermemek için de güzel bir fırsat sunabilir. Hukuki bir koruma veren dokunulmazlıkların siyasi saiklerle kaldırılması ilga edilirken, dokunulmazlıktan yararlanan kişiler hakkında suçlama getirilmesi ve yargılanmaları bu uzman mahkemenin denetimine tabi kılınabilir. Böylece dokunulmazlık

Anayasa Mahkemesi Revizyonu:

Anayasa Mahkemesi halihazırda ciddi bir revizyona muhtaçtır. Mahkemenin üye sayısı, üyelerinin nitelikleri, aday gösterilme, seçilme ve atanma süreçleri ülkenin en üst yargı kurumu hakkında güven oluşturmaya yeterli değildir. Mahkemenin işlevini gösterme şekli anayasaya tam uyarlığı sağlamaya yeterli değildir. Meclisin yasama faaliyetlerindeki anayasaya aykırılıklar hakkında dava açmaya yetkili olanlar sınırlı sayıdadır. Bu durum aynı zamanda mahkemenin kararlarında ve anayasaya uyarlık konusunda boşluklar ve çelişkiler oluşmasının da temel nedenidir. Bir yerde anayasaya aykırılık nedeniyle iptal edilen kurallar, iptal davası açılmamış olan kanunlarda varlığını sürdürebilmektedir.

Yargının kurumsal, bireysel ve işlev bağımsızlığının yasama faaliyetleri yoluyla kısıtlanmasını Anayasa Mahkemesi'nin tam olarak önleyebileceğini söylemek mümkün değil-

korumasının yargısal merciler tarafından etkin olarak korunması, dokunulmazlık kapsamının yargı içtihatlarıyla netleştirilmesi ve aynı zamanda yargısal işlemlerin dokunulmazlığın özüne zarar vermesi önlenmelidir.

Yasama dokunulmazlığı hukuki bir koruma olmasına karşın dokunulmazlıktan yararlanması mecliste alınacak siyasi bir "dokunulmazlık kaldırma" kararı ile kaldırılmaktadır. Dokunulmazlık kaldırma kararı ile dokunulmazlık tanınan milletvekilleri ve diğerleri görevlerinin gerekleri ile uyarlı yetkinlik, kıdem ve uzmanlığa sahip olmayan mahkemelerde yargılanmakta; mahkum edildiklerinde yasama görevini yapamaz hale gelmektedirler. Dokunulmazlık İsrail'de Türkiye'dekinden ters yönde düzenlenmiştir. Yargı mercileri; yasama üyeleri hakkında olağan işlevini bağımsız olarak sürdürmekte; yasama üyeleri haklarında yürüyen bir yargısal soruşturma nedeniyle kendilerine dokunulmazlık tanınmasını talep ederlerse sonradan dokunulmazlık tanınabilmektedir. Bu bakımdan yargı yapılanmasının bir parçası olarak oluşturulması önerilen uzmanlık mahkemesi ve başvuru sistemi yasama dokunulmazlığı için güzel bir fırsat sunabilir. Dokunulmazlıklarının siyasi bir kararla kaldırılması mekanizması ilga edilirken, dokunulmaz kişiler hakkında suçlama getirilmesi ve yargılanmaları bu uzman mahkemenin denetimine tabi kılınarak hukuki nitelikteki dokunulmazlık korumasının yargısal merciler tarafından korunması sağlanabilir.

dir. Anayasa Mahkemesi; yargı bağımsızlığını ihlal ettiğini tespit ettiği kanun hükümlerini iptal edebilir. Ancak iptal ettiği kanunun uygulanması sonucu ortaya çıkan durumu ortadan kaldıramaz.

Üyelerinin atanmasında etkili olan siyasi görüşlerin Anayasa Mahkemesi'nin kararlarına etkili olduğu elle tutulabilecek kadar gerçektir. Siyasilerin, kendi siyasi görüşlerine sadakatli kimseler atayarak mahkemenin oluşumunu belirleme isteği üye adaylarının belirlenmesinde ve üyelerin atanmasında kısa vadeli siyasi mülahazaların ülkenin uzun vadeli menfaatlerinin önüne geçmesine neden olmaktadır. Bu durum mahkeme üyelikleri için adayların belirlenmesi, gösterilmesi ve seçilmesi sürecinde liyakat, şeffaflık ve hesapverirlik ilkelerini ciddi şekilde aksatmaktadır. Mahkemeye üye atanmak için konularında temayüz etmiş ve toplumda saygınlık kazanmış olmak temel ölçü değildir. Belli bir siyasi görüşe bağlı ve yakın olmak üyelik için en yüksek liyakatli olmanın önüne geçmiş bulunmaktadır.

Bu kadar önemli bir göreve atandıkları halde üyelerin liyakatlerinin güvence altına alınmamış, aday gösterme ve atama yöntem ve süreçlerinin kişisel tercihlere bağlı olması, mahkemeye güvenin erimesine ve kararlarına saygının azalmasına neden olmaktadır. Bunlar Anayasa Mahkemesi'nin en önemli zayıflıklarındandır. Bu durum aynı zamanda mahkemenin ve üyelerinin siyasileşmesinin de temel nedenidir.

Öte yandan mahkeme kendisine verilen görevleri etkin olarak yerine getirecek yeterli insan kaynağına ve yapılanmasına sahip değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'n-

de yığılan başvuruların ülke içine, Anayasa Mahkemesi'ne kaydırılması mahkemenin kapasitesini fazlasıyla aşmış; normal işlevini göstermesini kısıtlamış bulunmaktadır.¹⁴

Buradaki çözüm önerilerinde Adalet Yüksek Mahkemesi kararlarının temyiz yerinin Anayasa Mahkemesi olması öngörülmüştür. Bu görev, ne kadar olacağı önceden kestirilememekle beraber Anayasa Mahkemesi'ne önemli bir işyükü getirecektir. Adalet Yüksek Mahkemesi'nin, özel yargılama usulüne sahip olması, hızlı ve etkin karar alması öngörülmüştür. Dolayısı ile Anayasa Mahkemesi'ndeki temyiz sürecinin de aynı derecede etkin ve hızlı işlemlerini sağlamak zorunludur.

Bu nedenlerle Anayasa Mahkemesi'nin 3 ayrı daireye sahip olması öngörülmüştür. Dairelerden birisi mutlaka sadece bireysel başvuruları incelemek üzere görevlendirilmelidir. Diğer iki daire ise yargıya ve yasamaya ilişkin görevleri yerine getirmelidir.

Anayasa Mahkemesi hakkında tam bir değerlendirme yapmak bu çalışmanın amacının ve kapsamının dışındadır. Ancak, yargı gücünün etkin hesapverirliğini sağlamak için oluşturulan Adalet Yüksek Mahkemesi'nin kararlarına karşı temyiz mercii olarak belirlenmiş olması; bu amaca olumsuz etkisi olabilecek hususların tespit edilmesini ve giderilmesi

14 Nitekim mahkemenin görevi kapsamına giren ve makul sürede karara bağlayamadığı bireysel başvurular Adalet Bakanlığı bünyesindeki bir idari birime devredilmiş; mahkemenin yargısal işlevi idari bir kuruma devredilmiştir. Yargı gücünün işlevinin yürütme gücüne devredilmesi devletin demokrasi, güçler ayrılığı ve hukuk devleti ilkelerine açıklamaya izah duymayan bariz bir aykırılıktır. Demokratik devlet yönetiminde yargı yetkisini yürütmenin bir unsurunun kullanılması asla kabul edilemez.

için öneriler getirilmesini zaruri kılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'ndeki kapasite yetersizliği, liyakat aksamaları, kısa vadeli siyasi mülahazaların etkileri, mahkeme kararlarında görülen bir kısım çelişkiler ile siyasallaşma sorunları dikkate alınması gereken temel meselelerdir. Bu aksamaları gidermek için bunlarla sınırlı olarak revizyon önerileri geliştirilmiştir. Amacımız, yargının bağımsızlığını etkin olarak korumak, Anayasa Mahkemesi'ndeki sorunların temyiz kararları yoluyla Adalet Yüksek Mahkemesi kararlarına, oradan da tüm yargı teşkilatına yayılmasını önlemektir. Hukuka uyarsızlık ve siyasallaşma devlet kurumlarında sinsi bir şekilde hızlıca yayılan bir virüstür. Covid-19 pandemisi ile mücadelede olduğu gibi bu virüsün yargıya geçmesine neden olabilecek en küçük bir ihtimale karşı bile gerekli tedbirlerin alınması ve hassasiyetle uygulanması zorunludur.

Özet olarak Anayasa Mahkemesi'nin revizyonu için önerilerimiz şöyledir: (i) Mahkemenin üye sayısını 15 üyeden 30 üyeye çıkarmak; (ii) mahkemeyi 10'ar üyeden 3 daire halinde yapılandırmak; (iii) dairelerden birisini kişisel başvuruları incelemekle görevlendirmek; (iv) yeni seçilen üyelerin daha önceden seçilen üyeliklerde boşalma oluncaya kadar bireysel başvuru dairesinde görev yapması; (v) mahkemenin olağan işlevi ile ilgilenen 1. ve 2. dairelerin üyeleri arasında yıllık rotasyon yapılması yoluyla bu dairelerin üye kompozisyonunun sürekli olarak güncellenmesi; (vi) mahkeme üyelikleri için aday olma, gösterilme ve seçilme süreçlerinde şeffaflık ve hesapverirlik sağlanarak liyakatin sağlanması ve üyelerin mesleki yetkinlik ve niteliklerinin yükseltilmesi.

Mahkemenin 3 dairesinin olması iş kapasitesini 3 katına çıkaracaktır. Her dairenin başkan dahil 10'ar üyeden oluşması; kararların farklı yaklaşımların homojenliğini sağlayacaktır. Yeni seçilen üyelerin öncelikle bireysel başvurular dairesinde görev yapması, mahkemenin işlevine ve anayasal konulara aşinalıklarını artıracak; daha da önemlisi üyelerin seçiminde siyasi menfaatleri ve mülahazaları büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır. Zira seçimi yapanlar, seçtikleri üyenin etkili olabileceği zaman siyaset sahnesinden çekilmiş, etkisini kaybetmiş olacaktır. Diğer iki daire üyelerinin arasında rotasyon yapılması dairelerde klikleşmeyi ve aynı zamanda içtihatlarda farklılıkların kemikleşmesini önleyecektir.

Uzmanlık Mahkemesine Özgü Başsavcılık Yapılanması:

Önerilen Adalet Yüksek Mahkemesi'nin soruşturacağı veya soruşturma izni vereceği ceza davaları ve işlerinde kamuyu temsil etme görevini Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan ayrıştırılarak dönüştürülen Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yerine getirmesi öngörülmektedir.

Adalet Yüksek Mahkemesi'ne özgün yeni bir savcılık oluşturmak yerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nı anayasayı koruma işlevine odaklanmış olarak dönüştürmek tercih edilmiştir. Zira güçler ayrılığına dayalı demokratik sistemin üç temel direğinden birisi olan yargıya özgün bu uzmanlık mahkemesinde kamuyu temsilen yerine getirilmesi gereken görevler; doğası gereği, anayasal düzenin işlemesi ve korunması ile yakından ilgilidir. Bu görevler Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın mevcutta anayasayı korumaya ilişkin görevleri ile paraleldir ve zaman zaman da örtüşmektedir.

“Cumhuriyet Başsavcılığı” ve “cumhuriyet savcısı” unvanlarını Anayasa Mahkemesi’nde ve Adalet Yüksek Mahkemesi’nde görev yapacak olan savcılarının kullanılması öngörülmüştür. Yargıtay’daki temyizlerle ilgili görevleri yerine getiren başsavcılık ve savcılar Yargıtay Başsavcılığı¹⁵ ve Yargıtay savcısı unvanlarını kullanacaktır. Böyle bir ayrıştırma Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın anayasal görev ve işlevlerini netleştirecek ve kurumu yalınlaştıracaktır¹⁶.

Hakim Atama ve Seçimlerinde Şeffaflık ve Hesapverirlik

İlk derece ve istinaf mahkemelerine hakimler ve savcılar liyakatlerine göre seçilerek atanırlar. Liyakatleri mahkemelerin ihtiyaçlarına göre belirlenir. Şartları sağlayan bütün

15 Hakim ve avukatlardan ayrı olarak savcılara “Cumhuriyet Savcısı” denmesinin dönemin Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt’un fikri olduğu söylenir. Cumhuriyetin koruyucusu oldukları için savcıların “Cumhuriyet” sıfatını kullanmalarını Mustafa Kemal Atatürk’e önerdiği ve kabul gördüğü anlatılır. Bu terim; yargılamalarda hakim ve savcılarla eşit derecede güce, sorumluluğa ve öneme sahip olmalarına karşın savcılarının zihinlerde daha özel bir yere getirilmesine neden olmaktadır. Adliye binalarının yönetimini adalet komisyonlarına değil de zihinlerde “özel” bir yeri olan savcılara verilmesinin arkasında bu düşüncenin etkisi yok mudur? Bozkurt davasında başarılı olan Mahmut Esat Bozkurt’un fikrinin temeli yanlış değildir. Cumhuriyetin koruyucuları savcılar olmalıdır. Ancak, Türkiye’nin Cumhuriyet’i korumak için oluşturduğu düzende, sadece bu görev kendisine verilmiş olan savcılar “Cumhuriyet Savcısı” unvanını kullanmaları; diğerleri sadece “savcı” olarak adlandırılmaları doğru olanıdır.

16 Mevcut sistemde savcılarının sorumluluklarının dosyaların “soruşturma”, “duruşma” ve “temyiz” aşamalarına göre ayrılmış olmasının muazzam bir kaynak israfı olduğu söylenebilir. Bir işi değişik aşamalarda başka bir savcının üstlenmesi kaliteli hizmet üretimine uygun değildir. Soruşturmasından sorumlu olmayan savcının duruşmada yargılamaya katkı verebilmesi ve değer yaratabilmesi oldukça sınırlıdır. Soruşturma ve yargılama aşamalarına katılmamış; gelişmeleri gözlememiş olan “temyiz aşaması” savcılarının “evrak üzerinden” temyiz konularını kavramaları da temyiz incelemesine bir katkıda bulunmaları ise hiç beklenmemelidir. Nitekim, Yargıtay savcılıkları büyük oranda temyiz edilen dosyalar hakkında evrak üzerinde “mütalaa” yazmaktan, tabiri caizse formaliteyi yerine getirmekten ibaret olmaktadır. Savcılar da avukatlar gibi görev aldıkları uyumsuzlukları soruşturma aşamasından verilen hüküm kesinleşinceye kadar her aşamasında takip etmeli; performansları da bunda gösterdikleri başarıya göre değerlendirilmelidir.

hukuk meslekleri mensupları başvurabilir. Mesleki bilgi, uzmanlık, tecrübe, kişisel ve sosyal yetkinlikler ile önceki görevlerdeki başarı durumları ile yazılı sınav ve sözlü mülakat sonuçları dikkate alınır. Liyakati sağlayanlar arasında açık yarışma usulüyle seçim yapılır. Mahrumiyet bölgelerinde görev yapmak teşvik edilir. Revaçta olan yerler için ilave nitelikler aranır.

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay üyeliklerine seçimlerde seçim tarihinden 6 ay öncesinde üye olma şartlarını taşıyan herkes aday adayı olarak AYK’ya başvurabilir. AYK üyelik şartlarını taşıdığını tespit ettiği başvuruları liyakatlerine göre puanlayarak sıralamasını yapar; itiraz ve görüşlerin bildirilmesi için kamuoyuna açıklar. Adaylar hakkında kamuoyunun bildirim ve itirazları toplanır. Kendileri ile röportajlar yapılır. Adaylar bütün sorulara dürüst cevap verip açıklama yapmak zorundadırlar.

AYK genel kurulu seçim ve atama yapılacak her bir pozisyon için en yüksek liyakate sahip 10 aday arasından 5 kere seçim yaparak her seçimde en yüksek oyu alan 5 kişiyi aday olarak belirler. Seçimlerde oylar açık olarak kullanılır ve tercih edilen adayın seçilmesini haklı gösteren gerekçeler gösterilir. Cumhurbaşkanı 5 aday arasından görev için en liyakatli olanını üye olarak seçer. AYK’nın aday gösterme, cumhurbaşkanının adaylar arasında seçme kararları Adalet Yüksek Mahkemesi’nde dava edilebilir.

Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcı vekili görevlerine aday adaylarını yargısal meslek kuruluşlarının merkezi birlikleri AYK’ya bildirirler. Üyelik şartlarını taşıyanlar da aday adayı

olarak doğrudan AYK'ya başvurabilir. AYK üyelik şartlarını taşıdığını belirlediği başvuruları liyakatlerine göre puanlayarak sıralamasını yapar ve kamuoyuna açıklar. Açıklanan adaylar kapsayıcı bir panel huzurunda röportaj yaparlar, bütün sorulara dürüst cevap verip açıklama yapmak zorundadırlar. Bilahare AYK genel kurulu 3 turlu açık ve gerekçeli oy kullanma usulüyle en liyakatli adayları seçer. AYK'nın aday gösterme ve seçme kararları Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava edilebilir.

Hukuk Meslekleri İçin Yeknesak Kariyer Planı

Tüm hukuk meslekleri için yargı hizmet birimlerinin (mahkemelerin) yapılanmasına ve işlevine uyarlı yeknesak bir kariyer planı öngörülmüştür. Hukuk meslekleri kariyer planı en az 3 ana derecelidir. Her derece en fazla 3 seviyelidir. Dereceler içinde seviye ilerlemesi kıdeme bağlıdır; dereceler arası ilerleme ise meslekte başarıya ve kıdeme birlikte bağlıdır. Hakim ve savcıların derece ilerlemeleri ilerleyecekleri üst derecedeki mahkemelerde açık pozisyon bulunmasına bağlıdır. Amaç insan kaynaklarını mahkemelerin ihtiyacına uygun olarak geliştirmektir. Hukuk meslek mensuplarını yargı mercilerinin ihtiyaç duyduğu yetkinlik, bilgi ve tecrübeye ulaştırmak, en zor işlerin en kıdemli, tecrübeli ve yetkin kişiler tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir.

Hukuk mesleklerine kabul için adayların tam yetki verildiğinde bir yandan kişisel olgunluk yaşına erişmiş olmaları, diğer yandan görevlerini isabetle yerine getirmeye yeterli tam yetkin, bilgili ve tecrübeli hale getirilmeleri amaçlanmaktadır. Mesleğe tam kabul için adayların tamamı makul

ücret mukabili olan resmi staj, özetmenlik ve yardımcılık görevleri yapmaları ve meslekte pişmeleri öngörülmüştür. Bütün bu aşamalarda ilerlemek için yazılı sınav ve her mesleğin unsurlarının ağırlıkta olduğu, içlerine bir de psikoloğun katıldığı bir heyet önünde sözlü mülakat yapılması, objektifliğin sağlanması için mülakatların kayıt altına alınması ve yargı denetimine tabi olması öngörülmüştür.

Bütün mesleklerde ilerleme liyakate bağlıdır. Liyakat kaliteli hizmet üretilmesini sağlayan unsurları tespit eden modern performans değerlendirmesi yoluyla belirlenmektedir. İlâveten güncel ve sürekli eğitim, rehberlik ve mentorluk (Ahilikteki yol atalığı) sağlanması öngörülmüştür. Bu amaçla emekli olan meslek önderlerinin sağlıkları elverdiği sürece mesleğe mentor – yol atası olarak devam etmeleri öngörülmüş; zorunlu emeklilik yaşı yükseltilmiştir.

Böylelikle hakim, savcı ve avukat mesleklerinin birbirlerine paralel ve denk olarak gelişmeleri sağlanmaktadır. Toplumun ihtiyaçları gerektirdiğinde veya meslek mensupları arzu ettiklerinde meslekler arasında geçiş yapmaları kolaylaştırılmakta; ülkenin hukuk alanındaki insan kaynaklarının ihtiyaca uygun olarak dinamik ve etkin olarak kullanılması sağlanmaktadır.

Yargı görevlileri, özellikle hakimler ile vatandaş arasındaki sürtüşmeler, temelde bir davaya bir hakim bakıp bakmayacağına ilişkin ret ve çekilme meselelerinin normal yargılama içinde incelenip karara bağlanması yönetsel açıdan sağlıklı, suistimallere açık ve gecikmeye neden olacak mahiyettedir. Vatandaş ile yargı görevlileri arasında

da çıkabilen bu meselelerin incelenip denetlenmesini hem hizmetin sağlanmasından ve kalitesinden hem de hizmet birimlerinin yönetiminden sorumlu olan Adalet Yüksek Kurumu'nun; yargısal denetimini ise Adalet Yüksek Mahkemesi'nin yerine getirmesi öngörülmüştür. Böylelikle bir yandan AYM'nin mahkemeler ile vatandaş arasındaki hizmete yönelik sıkıntılardan ilk elden haberdar olması sağlanmakta diğer yandan çekilme ve ret kurumlarının suistimal edilmesi önlenmektedir.

Optimum Mahkeme Yapılanması, Dağılımı ve Modern Yargılama Usulleri

Önerilerimizin temel amacı topluma kaliteli yargı hizmeti verecek ve hizmeti halkın ayağına götürecek şekilde yargı birimlerini optimum yapıya ve coğrafi dağılıma kavuşturacaktır. Nihai temyiz mahkemeleri olan Yargıtay ve Danıştay'ın merkezleri Ankara'dadır ve yetki sahaları tüm Türkiye'yi kapsamaktadır. Bölgesel ihtiyaçlara ve yoğunlaşmalara gözetilerek kurulmuş olan 15 bölge adliye mahkemesi aynen korunmaktadır. 7 bölgeye toplanmış olan bölge idare mahkemeleri 15 bölgeye çıkarılmakta ve bölge adliye mahkemeleri ile eşleştirilmektedir. İlk derece idare ve vergi mahkemelerinin ilk derece adli mahkemelerle birleştirilmesi, ancak uzmanlık mahkemesi olarak görev yapmaları önerilmektedir.

İlk derece mahkemeleri 26 kalkınma bölgesi bazında optimum yapıya kavuşturulmaktadır. Tecrübe ve uzmanlık gerektiren işlere bakan heyet mahkemeleri kolay ulaşılabilir merkezlerde toplanarak yoğunlaştırılmaktadır. Çabuk mü-

dahale edilmesi, hızlıca halledilmesi gereken nispeten küçük ve kolay işlere bakan mahkemeler ile yeni önerilen adli hazırlık mahkemeleri vatandaşın ayağında hizmet verecektir. Her türlü dava tek celsede görülüp bitirilecek şekilde usul kuralları geliştirilmektedir. Yargılama hazırlık işlemlerini gerçekleştirmek, avukatların görevlerini etkin, hukuka tam uyarlı olarak gerçekleştirmesine yardım etmek, suiistimalleri önlemek üzere adli hazırlık mahkemeleri kurulması önerilmektedir.

Böylece 7,000'den fazla olan mahkeme sayısını 2 – 3 bin civarına düşürmenin mümkün olacağı tahmin edilmektedir.

Hukuk, ceza ve idari yargılama usulleri modernleştirilmektedir. Yargılamanın hazırlık aşaması bir yandan dosyaları tekemmül ettirirken, diğer yandan dürüst davranışı, uzlaşmayı, dayanışma ve işbirliğini yeniden tesis etmeyi teşvik edecektir. Uyuşmazlıklar daha ilk çıktıkları anda UYAP'ta yıl, sektör, bölge bilgilerini içerecek şekilde bir veri tabanına – Milli Uyuşmazlık Veri Tabanı'na kaydedilecek, hizmetler öngörülü (proaktif) olarak planlanacak ve bu numara uyuşmazlık ortadan kalkıncaya kadar değişmeyecektir.

Mahkemeye, dosyası tekemmül etmiş olarak intikal eden uyuşmazlıklar dilekçe teatisinden sonra “tek celse” yargılamada karara bağlanacaktır. Vakıaları ve delilleri taraflar dürüstçe açıklayacak, avukatlar delilleri toplayacak, bilirkişileri bulup görev verecek, diğer tarafın sorularının cevaplanmasını sağlayacaktır. Yargı komisyonları sadece bilirkişilerin sicilini tutmakla ve disiplini sağlamakla yetinecektir.

Böylelikle yargılama öncesinde sulh ve uzlaşma oranla-

rı yükselecek, uzlaşma ve arabulucu kurumları zorlamaya gerek olmadan gerçek işlevini gösterecek, buna rağmen çözülemediği takdirde halihazırda ilk derece mahkemelerinde 4-5 sene süren davalar; yüksek derecede tatmin edici yargılama sonucunda ve mahkemeye intikal ettiği tarihten itibaren 3-4 ay içinde karara bağlanacaktır.

Yargı Hakkında Anayasa Hükümleri

Kitabın en sonunda önerilerimizin hayata geçirilmesi için yargı organları, unsurlarının anayasal temelini teşkil eden ve işleyişini garanti altına alan anayasa hükümleri yer almaktadır. Yukarıda özetlenen önerilerin özü anayasa hükümleri haline getirilmiştir. Daimî Hukuk Şûrası, Adalet Yüksek Kurumu, Bağımsız Yargısal Meslek Kuruluşları, Adalet Yüksek Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi Revizyonu hükümleri ile Mahkemelere, Hukuk Meslekleri düzenlemelerine ilişkin hükümler yer almaktadır. Hakim, Savcı ve Avukat Teminatları ile Kanuni Hakim Teminatı ile yargının ve hukuk mesleklerinin denetiminin temel esasları anayasada kapsamlı olarak düzenlenmekte ve anayasa güvencesine kavuşturulmaktadır.

Saim Dursun,
"Dere",
50x60 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknîği,
2011

TASARIM VE
TASLAKLAR

---

1 YARGI HİZMETLERİNDE KALİTE UNSURLARI

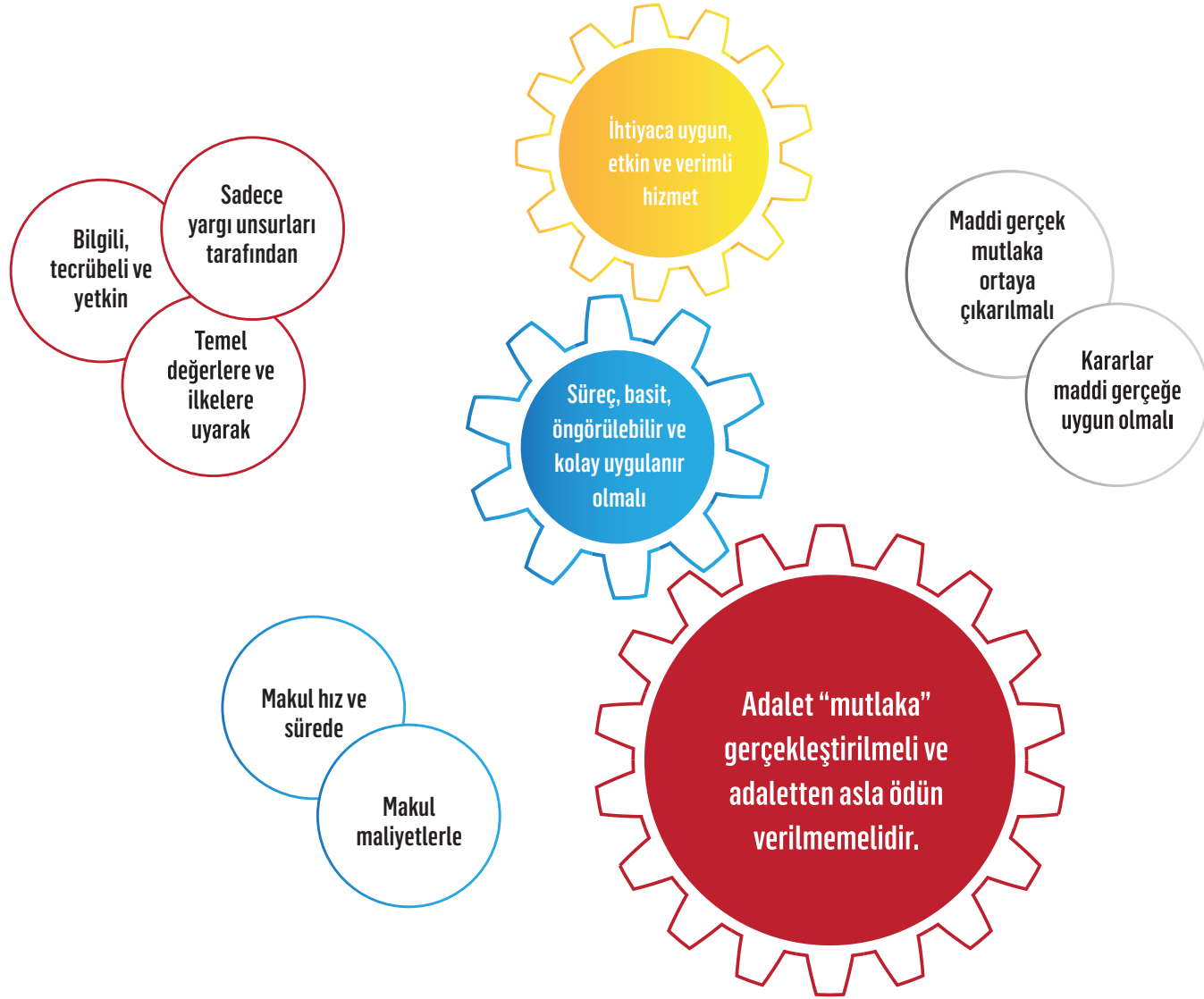

NOTLAR

Yargı Erki ve İşlevinden Temel Beklentiler

- Yasama ve yürütme erklerini denetlemek ve dengelemek
- Konusuna giren her konuda bağımsız işlev göstermek
- Adaleti gerçekleştirmek, her olayda gerçekleşeceğine güven oluşturmak
- Uyuşmazlıkları gidermek, uzlaştırmak, uzlaşmayı teşvik etmek
- Toplumsal barış ve huzuru sağlamak
- Suistimallere izin vermemek
- Kullanıcıları cezalandırıcı - zarar verici olmamak

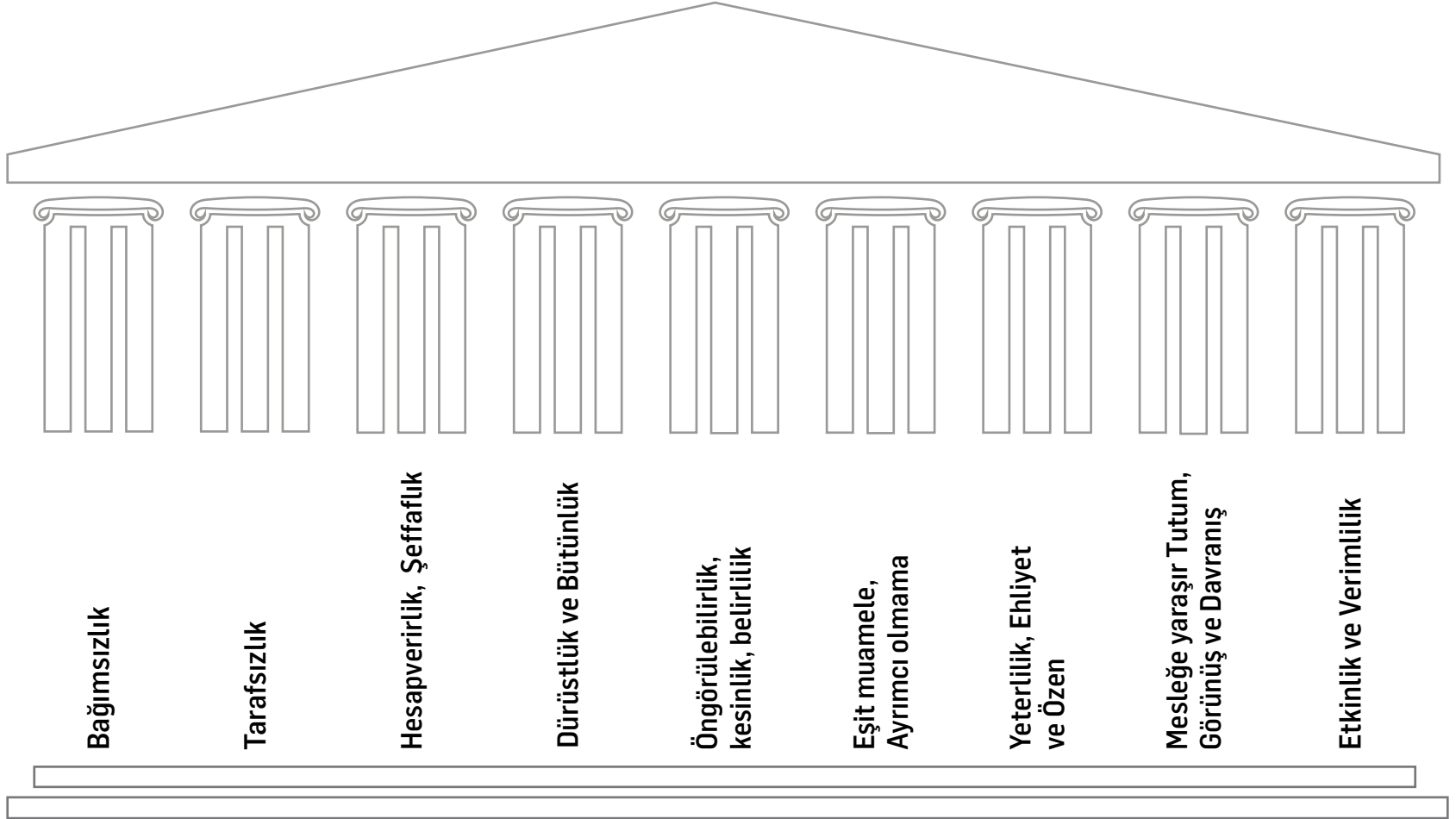

NOTLAR

Yargı Hizmetinde Kalite Unsurları

- Yargının Temel Evrensel Değer ve İlkelere Uyumlu Olması
- Adaletin “Mutlaka” Gerçekleştirilmesi ve Asla Ödün Verilmemesi
- Hizmetin Yargı Unsurlarınca Verilmesi
- Yargı Unsurlarının Liyakatli Olması ve Performansı
- Yargı Unsurlarının Bilgili, Tecrübeli ve Yetkin Olması
- Süreçlerin Basit ve Kolay Anlaşılır Olması
- Maddi Gerçeği Ortaya Çıkarılması Kararın Maddi Gerçeğe Dayanması
- Çekişmeli Yargılamanın ve Silahların Eşitliğinin Sağlanması
- Hizmetlerin İhtiyaca Uygun, Etkin ve Verimli Olarak Verilmesi
- Hizmetlerin Makul Süre ve Hızda Verilmesi
- Hizmetlerin Makul Maliyetli Olması
- İşlem ve Kararların Belirli, Öngörülebilir ve Öğretici Olması
- Yargı ile Kamuoyu Arasında Etkili İletişim Olmalıdır

Temel Evrensel Yargı Değer ve İlkeleri

NOTLAR

Adalet Mutlaka ve Ödünsüz Olarak Gerçekleştirilmelidir

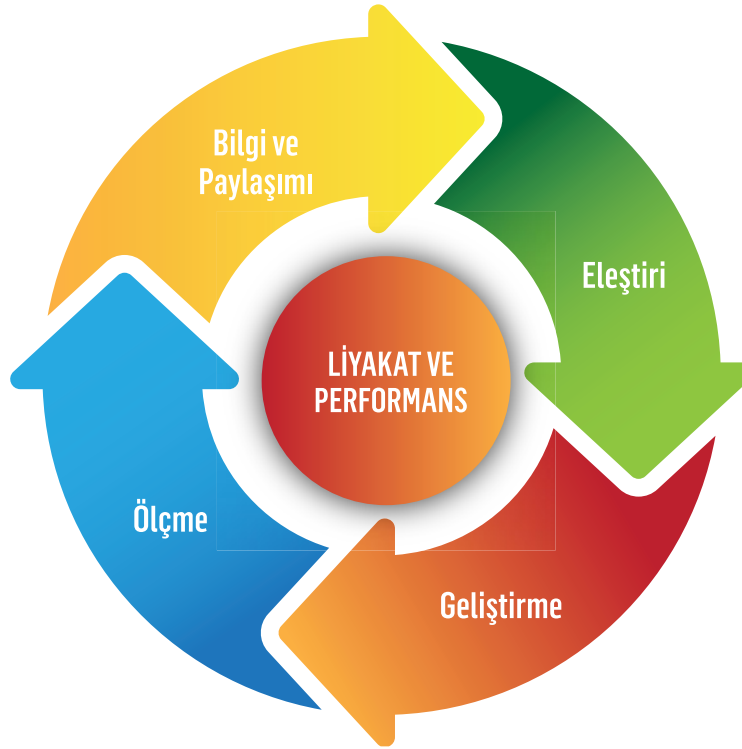
- Sistem adaleti mutlaka gerçekleştirmeli
- Adalete hakkını arayan herkes, her zaman erişebilmeli, hakkın suistimali (adaletsizliğe alet olması) önlenmeli
- Uyuşmazlığa hemen ve etkin müdahale edilmeli
- Ön ve koruyucu tedbirler etkin olarak uygulanmalı
- Çekişmeli değerler korunmalı, süreçte eritilmemeli
- Uygulama, işlem ve kararlar doğru, adil, isabetli olmalı
- Kararlar mutlaka, kolayca, eksiksiz ve hemen icra edilmeli, İdari makamlar kendiliğinden ve hemen uymalı, uygulamalı
- Yargılama giderleri ve maliyetler tam olarak giderilmeli

NOTLAR

Hizmetin Yargı Unsurlarınca Verilmesi

- Mutlaka yargı unsuru tarafından verilmeli
- Yargılamayı yargıç yürütmeli
- Kararları yargıçlar oluşturmalı
- Hakimler teknikte de uzman olmalı, ya da
- Mahkemede teknik uzmanlar da bulunmalı
- Savunma imkan ve kaynakları geliştirilmeli
- Başkalarını etkileyen davalarda – katılımları sağlanmalı
- Kararlar (hızlı ve etkin) icra edilmeli
- Yargı işlevini kendisi gösterebilmeli (örn. adli kolluk)

NOTLAR

Yargı Unsurlarının Liyakati ve Performansı

- Yargı unsurlarının performansı, ölçüt ve kıstasları, kaliteli hizmet verilmesini sağlayacak şekilde belirlenerek, objektif ve saydam olarak değerlendirilmeli, sürece tüm paydaşların katılımı sağlanmalıdır.
- Objektif değerlendirme sonuçları liyakati ve meslekte ilerlemeyi belirlemelidir, kararlar kamuoyu ile paylaşılmalıdır.
- Yargının etkinlik ve verimliliği tarafından gözlemlenmeli, ölçülerek değerlendirilmeli, mukayeseye elverişli bilgiler kamuoyu ile düzenli olarak paylaşılmalıdır.
- Sisteme yönelik eleştiriler ve haklarında alınan kararlar kamuoyu ile saydam bir şekilde paylaşılmalıdır.
- Aksama ve sorunların giderilmesi yasama ve yürütmenin en öncelikli konusu olmalı, ivedilikle düzeltilmelidir.

NOTLAR

Bilgi, Tecrübe ve Yetkinlik

- Mesleki yetkinlik, bilgi ve tecrübe
- İyi eğitim, asgari standartlar, sürekli gelişim
- İhtiyaca yeterli nicelik ve nitelikte hukukçu
- Yeterli nicelik ve nitelikte destek hizmetleri
- Görev almadan önce yeterlilik, yetkinlik ve tecrübe kazandırılmalı
- Kariyer planı, yetkinlik, liyakat, tecrübe ve kıdem bazlı olmalı ve işletilmeli
- Yargısal işler kariyer seviyelerine göre seviyelendirilmeli ve eşleştirilmeli
- Daha iyi ve çekici ücret ve sosyal imkanlar

NOTLAR

Yargısal Süreçler Basit ve Anlaşılır Olmalı

- Yargılama usulü yasaları sade dilli, kolay anlaşılabilir olmalı, muğlak veya müphem olmamalı.
- Sistemin kullanımı mümkün olduğu kadar basitleştirilmeli.
- Mahkemeler arası iş bölümü, görev ve yetki kuralları basitleştirilmeli, vatandaş başvuracağı mahkemeyi kolayca bulabilmeli, yanlış mercie başvuru gecikme sebebi olmamalı.
- Yargı mercileri baktıkları işlerdeki süreci, aşamaları, yapılacak işlemleri, tahmini süreleri anlatan kılavuzlar yayınlamalı ve uymalı.
- Süreçler basit, öğretici, kolay anlaşılır ve işletilebilir olmalı.
- Süreçlerin işleyişi, aşamaları ve zamanlaması açıklanmalı.
- Yargılamalarda her şey açık ve belirli olmalı, sürprizler olmamalıdır.

NOTLAR

Yargılama Maddi Gerçeği Mutlaka Ortaya Çıkarmalı; Mahkeme Kararları Gerçeğe Dayanmalıdır.

- Maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasında sorumluluğun çoğu taraflara, avukatlarına yüklenmeli, hakimlere en az iş yüklenmelidir.
- Uyuşmazlık konusu maddi gerçeğin açıklamak ve ortaya çıkarmak konusunda her bir taraf karşı tarafa, avukatına ve mahkemeye karşı sorumlu olmalı;
- Taraflar, avukatları ve diğer ilgililer uyuşmazlıkla ilgili olayları ve delilleri tam ve doğru olarak ifşa ve ibraz etmek zorunda olmalı;
- Ceza yargılamasında susma hakkı kullananlar hariç uyuşmazlıklarında taraflar, vekilleri ve diğer ilgililer uyuşmazlıkla ilgili konularda sorulara dürüstçe doğru ve tam olarak cevap vermek zorunda olmalı;
- Deliller, tanık beyanları, bilirkişi rapor ve görüşleri dava öncesinde toplanmalı, karşılıklı olarak ibraz edilmeli ve haklarında sorulara cevap verilmesi zorunlu olmalıdır.

NOTLAR

Çekişmeli Yargılama ve Yargılamada Eşitlik (Silahların Eşitliği)

- En güçlü ile en güçsüz hak ararken eşit olmalı
- Taraflar birbirlerine karşı eşit güce sahip olmalı
- Yargıç iddia ve savunmaya eşit mesafede olmalı
- Sistem, taraflar ile ilişkisinde de eşitlikçi ve adil olmalı
- Tüm yargı unsurları aynı etik kurallara tabi olmalı ve hesapverir olmalı
- Yargılama ilgili her türlü bilgi ve belgeye kısıtsız erişim sağlanmalı
- Tarafların tüm iddiaları ve delilleri duruşmada ve hakim ile tartışılmalı

NOTLAR

İhtiyaca Uygun, Etkin ve Verimli Hizmet

- Yargı ihtiyaç duyulan her konuda bağımsızca işlevini gösterebilmeli, işlev hiçbir sebeple kısıtlanmamalı,
- Yargıya başvuru hakkı hiç bir şekilde kısıtlanmamalı, (tahkim, arabuluculuk gibi) alternatif yöntemler teşvik edilmeli – zorunlu kılınmamalıdır.
- Yargı birliği sağlanmalı, yargı yolları ve mahkemeler en iyi hizmet verecek şekilde yapılandırılmalı, israf, karmaşa ve içtihat farklılığına neden olan ayrık ve özel mahkeme ve yargı yolları olmamalıdır
- Yargı hizmetleri ihtiyaca cevap verir olmalı, hizmete ve koruyucu tedbirlere kolay ve mesai gün ve saatleri dışında da erişilebilir olmalı
- Kararlar uyuşmazlığı gidermeli, ilerisi için yol göstermeli, yeni uyuşmazlıklar çıkmasına neden olmamalıdır.
- Mahkemeler önlerine gelen uyuşmazlıkların çözümüne odaklanmalı çözüm başka dosyalar, birleştirme ayırma vs. sebebiyle ertelenmemeli,
- Mevcut iş yükü ve sorumluluklar eldeki hukukçu (hakim, avukat) kaynaklarının iyi ve verimli hizmet vereceği şekilde orantılı olarak dağıtılmalı; yük tek başına hakimlere yüklenmemelidir.

NOTLAR

Makul Süre ve Hızda Hizmet

- Uyuşmazlığa (ön tedbirlerle) hızlı ve etkin müdahale edilmeli
- Süreci gereksiz yere uzatan işlemlerden kaçınılmalı
- Delilleri hakim değil avukatlar toplamalı
- Dosyaların yargılamanın başında tekemmül ettirilmiş olması sağlanmalı, bu yük hakime yüklenmemeli
- Dosyalar yargılama hemen başlatılarak karar verebileceği şekilde hazırlanmalı
- Ön meseleler hızlı bir şekilde kısa süre içinde halledilmeli
- Mesai gün ve saatleri dışında acil hallere hemen müdahale eden hızlı ve etkin işleyen bir tedbir sistemi olmalı
- Adalet hiç bir zaman hız için feda edilmemelidir

NOTLAR

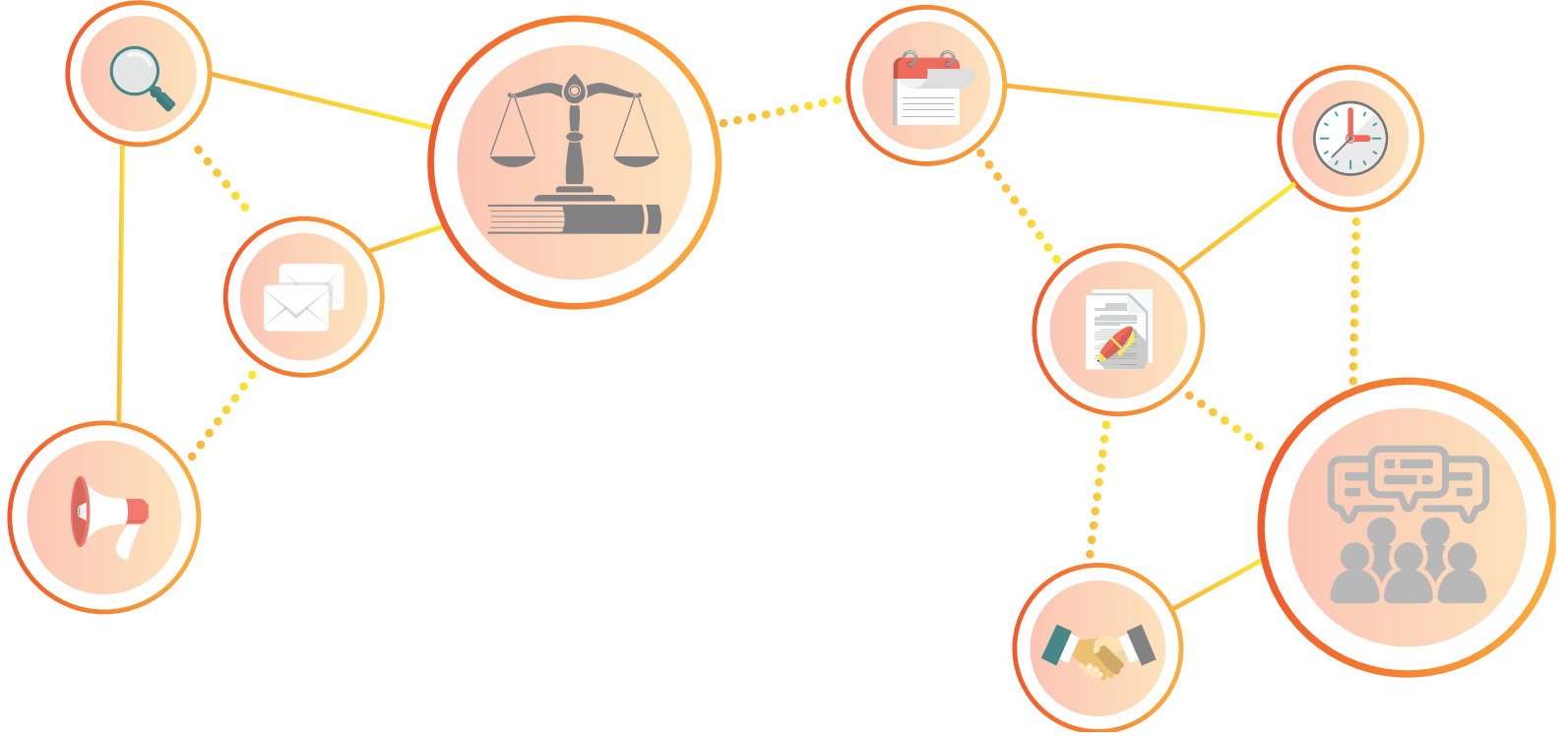
Makul Maliyetli Hizmet

- İşlerin niteliğine uygun, makul maliyetli süreçler bulunmalı
- Harç ve giderler adalete erişimi zorlaştırmamalı, ya hiç alınmamalı, ya da hizmetle orantılı olmalı, devlet uyuşmazlık konusundan bir pay almamalı
- İhtiyaca yeterli hukukçu ve sair hizmet sağlayıcıları olmalı
- Kaliteli ve makul maliyetli savunma hizmetleri piyasası
- Asgari ücret tarifeleri asgari hizmet standartlarını sağlamalı
- Adli yardım, hukuk sigortası v.b. yöntemler geliştirilmeli
- Makul yargılama ve savunma giderlerinin tazmini
- Kaliteli yargılama kalitesi için yeterli kaynak ayrılmalı, ancak israf olmamalıdır.

NOTLAR

Yargısal İşlem ve Kararlar Belirli, Öngörülebilir ve Öğretici Olmalı

- Yargılamada yapılacak işler ve verilecek kararlar önceden belirli bir netlikte belirlenebilir, kestirilebilir ve öngörülebilir olmalı.
- Yargılamalar ve kararlar toplumun her kesimi kolayca erişilebilmesi için yayınlanmalı, ücretsiz olarak verilmelidir.
- Yargılamalarda önce maddi gerçek tam olarak ortaya çıkarılmalı, delillendirilmeli, o maddi gerçekler hakkında verilecek kararların ne olacağı kestirilebilir olmalı.
- Kararların maddi gerçeğe tam uyumu sağlanmalı.
- Kararlar okuyan herkes için hangi olayda hangi kuralın nasıl uygulanacağı ve ne sonuca varılacağını öğrenebileceği şekilde anlaşılabilir ve öğretici olmalı.
- Yargılamada maddi gerçeğin mutlaka ortaya çıkarılacağına güven oluşturulmalı ve o olayda hangi kararın verileceği baştan belli olmalı.
- Uygulama ve İçtihatlar mahkemeden mahkemeye, olaydan olaya değişmemeli.

NOTLAR

Yargı Kamuoyu ile, Kamuoyu Yargı Unsurları ile İletişim Kurabilmelidir

- Taraflar yetkili ve görevli yargı unsurları ile iletişim kurabilir olmalıdır.
- Hakim taraflara soru sorabilmeli; yargılamanın gidişini tarafsız bir şekilde aydınlatmalıdır.
- Yargılamada tarafların savunmalarının sözlü olarak açıklanması sağlanmalıdır.
- Tüm deliller sözlü duruşmada tartışılmalı, taraflar, bilirkişiler ve tanıklar sözlü duruşmada hazır bulunmak zorunda olmalı ve sözlü olarak sorgulanmalıdır.
- Yargı unsurları hakkındaki itiraz ve şikayetler gizli tutulmamalı, kamuoyu tarafından erişilebilir olmalıdır.
- Yargı mercileri işleri, kısıtları ve sair hususlarda kamuoyuna bilgi vermelidir.
- Yargı unsurları ile ilgili olarak alınan bütün karar ve işlemler gerekçeleri ile birlikte açıklanmalı, itiraz ve dava konusu yapılabilir olmalıdır.
- Yargı hizmetleri ile ilgili olarak düzenli olarak kamuoyu araştırmaları yapmalı, geri bildirim toplamalı ve bunları kamuoyu ile paylaşmalıdır.
- Yargı mercileri gördükleri işlerle ilgili büyük verileri kişisel verileri korunmasını sağlayarak kamuoyu ile paylaşmalıdır.

2
KAPSAYICI,
NİTELİKLİ, BAĞIMSIZ
DÜZENLEYİCİ KURUM

2A
ADALET YÜKSEK KURUMU
TASARIMI

Av. Mehmet Gün
Av. Hande Hançar
Av. E. Melis Özsoy
Av. Havva Yıldız

NOTLAR

Ana Hatları ile Adalet Yüksek Kurumu Tasarımı

- 1- Yargı kurulu düzenleyici bir kurum haline getiriliyor.
- 2- Temel odak kaliteli yargı hizmeti üretme ve katma değer yaratma oluyor.
- 3- Kurum şeffaf ve hesapverir bir yapıda yalın bir organizasyon oluyor.
- 4- Kurum tam bağımsız ve kendi kendini yönetebilir olarak yapılandırılıyor.
- 5- Kurum; 1 genel kurul ve 4 ayrı daire halinde faaliyet gösterecek şekilde yapılandırılıyor.
- 6- Kurum hukuk müşavirlerinin, kurum iç faaliyetlerinde bağımsız mütalaa verecekleri bir yapı kuruluyor.
- 7- Kurumun üyeleri, işlevlerinin gerektirdiği, değişik disiplin ve niteliklerde kişilerden, 90 kişi olarak belirleniyor.
- 8- Kurumun 90 üyesi liyakatlılar arasından toplumun tüm kesimleri tarafından şeffaf ve hesapverir usulle seçiliyor.

NOTLAR

Adalet Yüksek Kurumu Oluşumu, Görev ve Yetkileri

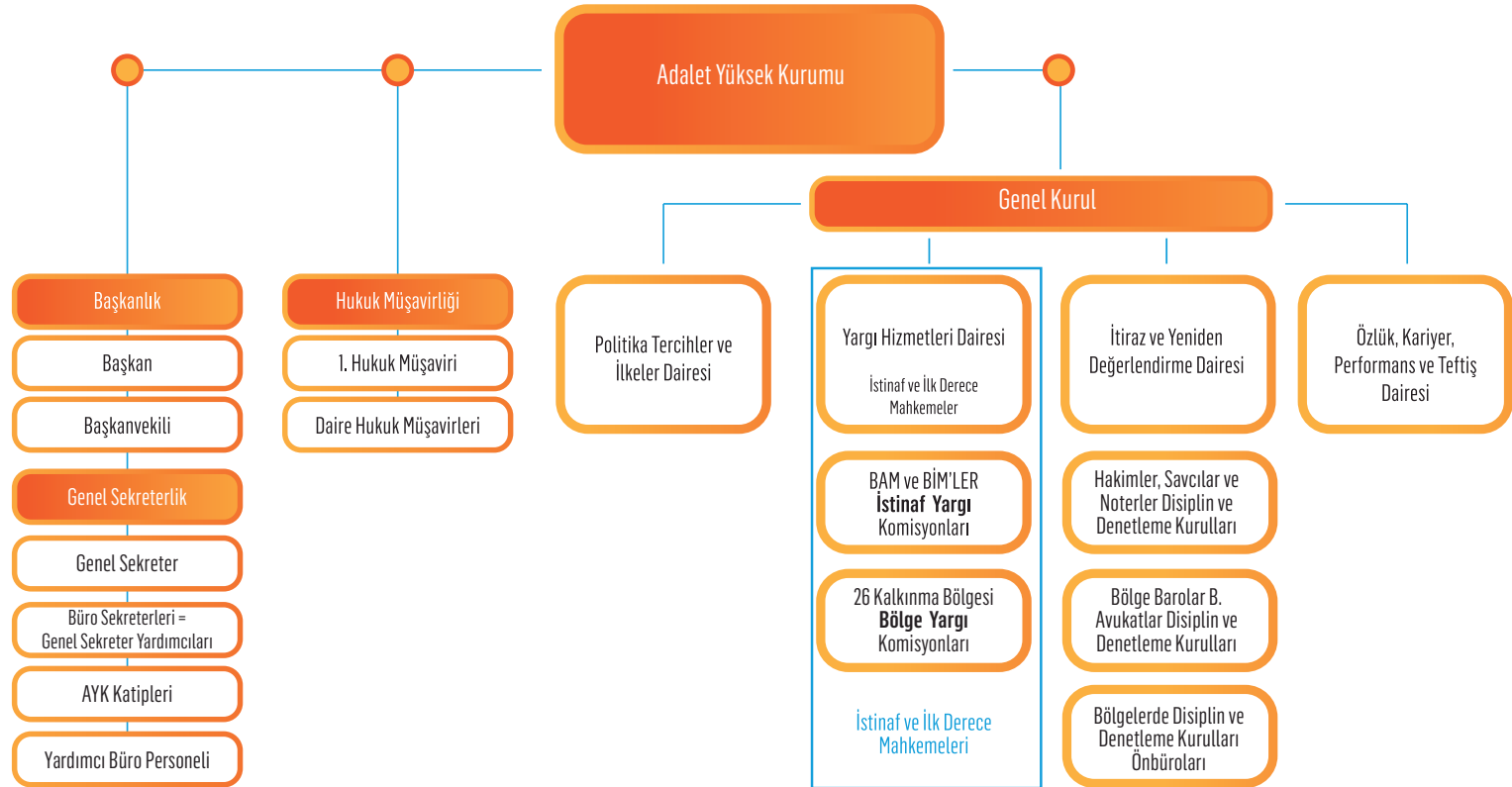
Adalet Yüksek Kurumu (“AYK”): Toplumun tüm kesimlerinin tercihlerini yansıtacak surette seçilmiş nitelikli üyelerden oluşan ve ülkenin adalet ve yargı politikalarını ülke ihtiyaçlarına uygun şekilde belirleyen ve uygulanmasını sağlayan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren, devletin bağımsız yargı gücünü bağımsız olarak temsil eden, idari tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde yargısal meslek kuruluşu; bağımsız yargısal meslek kuruluşlarının en üst seviyesinde düzenleyici bir yargısal kuruluştur.

AYK’nın temel görevi: Yargının topluma kaliteli yargı hizmetleri vererek katma değer yaratmasını sağlamaktır. Kaliteli yargı hizmetleri sunulmasını sağlamak için gerekli düzenlemeleri oluşturmak, onaylamak, işlemleri yapmak ve gerekli kararları almaktır.

Aşağıdaki hususlar AYK’nın görevlerine dahildir:

- Toplumun yargı hizmetlerine ihtiyaçlarını ve önceliklerini belirlemek.
- İhtiyaca uygun olarak ilkeler ve öncelikleri belirlemek ve politikaları oluşturmak.
- Yargı hizmeti birimlerini oluşturup yapılandırmak, iş yükünü insan kaynakları arasında dengeli dağıtmak.
- Yeterli ve yetkin insan kaynağını sağlamak, geliştirmek, verimlilik, yetkinlik, disiplin ve saygınlıklarını sağlamak.
- Hukuk mesleklerini ve hizmet birimlerini uyumlu, işbirliği içinde ve verimli hizmet üretmeye yönlendirmek.
- Bütçe ve kaynaklarını belirlemek ve uygun dağılımını sağlamak.
- Tüm yargısal kuruluşlarda, mesleklerde ve hizmet birimlerinde şeffaflık ve hesapverirliği sağlamak.

Adalet Yüksek Kurumu Teşkilat Şeması

NOTLAR

Başkanlık

Başkan

- İlk oturuma kadar → En yaşlı üye.
- 4 yılda bir AYK Genel Kurulu tarafından gizli oyla seçilir.
- En çok oy alan üye başkan seçilir.

Görevleri

- AYK'yı temsil etmek.
- Kurum genel sekreterini adaylar arasından seçmek.
- Daireler arası iş bölümü ve genel sekreterlik işleyişini gözetmek.
- İç tüzükleri onaylamak.
- Harcamaların kurum bütçesine uygunluğunu denetlemek.

Başkan Vekili

- İlk oturuma kadar → En yaşlı ikinci üye.
- 4 yılda bir AYK Genel Kurulu tarafından gizli oyla seçilir.
- En çok oy alan ikinci üye başkanvekili seçilir.

Görevleri

- Başkanın devrettiği yetkileri kullanmak.
- Başkanın yokluğunda genel kurul çalışmalarına başkanlık etmek.

Genel Sekreterlik

Genel Sekreter

- Performans şartlarını sağlayan ve sınavda başarılı olan kıdemli katip ve müdürler arasından seçilir.
- AYK genel kurulu, gizli oylamayla en çok oy alan 3 adayı belirler; kurum başkanı birini seçer ve tayin eder.
- 3 yılda bir seçilir, tekrar seçilebilir.
- 47 yaşını doldurmuş ve en az 27 yıllık meslek tecrübesine sahip olmak gerekir.
- Üstün başarı gösterenler için 35 yaş ve 18 yıllık tecrübe yeterlidir.

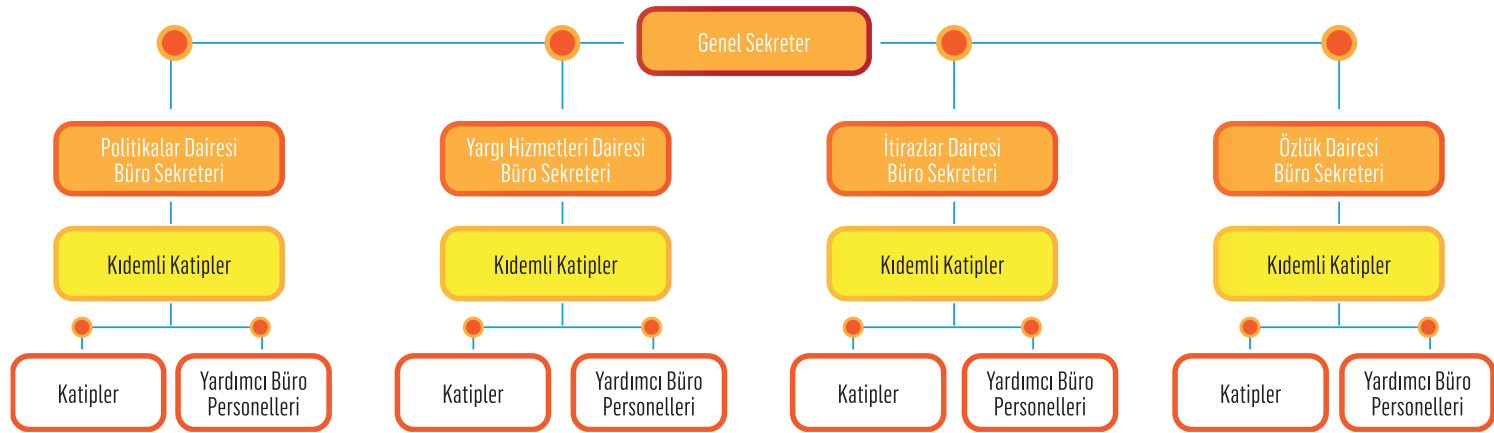
Görevleri

- Kurumun işleyişinin gerektirdiği bütün idari ve sekreterlik görevlerinin yapılmasını sağlamakla görevlidir.

Büro Sekreterleri

- Yeterli nitelikleri taşıyan adaylar arasından genel sekreter tarafından belirlenir.
- 35 yaşını doldurmuş olmak ve 18 yıllık meslek tecrübesine sahip olmak gerekir.
- 3 yıl görev alır ve performans denetimine tabi tutulur.
- Büro sekreterliğinde görev alan yardımcı büro personeli, katip ve kıdemli katiplerin sevk ve idaresini sağlar.
- Genel sekretere bağlı olarak çalışırlar.

Genel Sekreterlik Teşkilatlanması

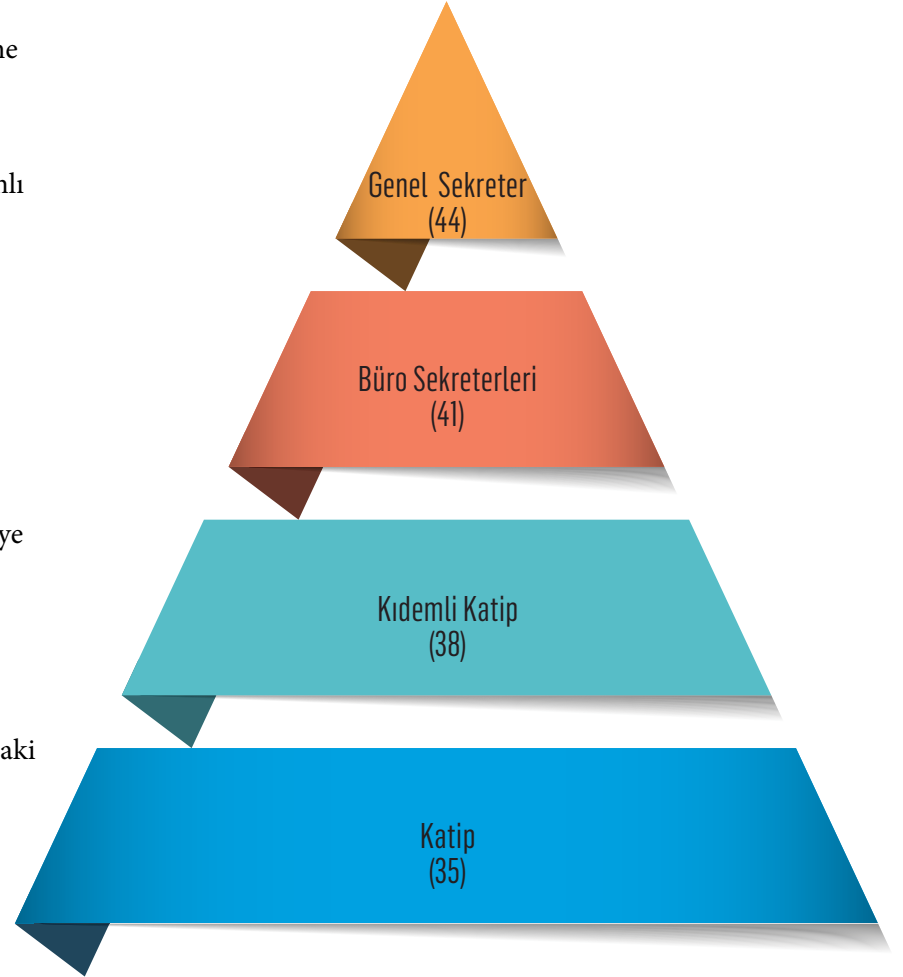
- Genel sekreterlik yapılanması, her dairede bir büro sekreterliği olacak şekilde teşkilatlanır.
- Büro sekreterleri genel sekretere, genel sekreter, başkanlığa bağlı çalışır.
- Katip, kıdemli katip ve yardımcı büro personelleri büro sekreterine bağlı olarak görevlerini yürütürler ve genel sekreterliğin alt birimlerini oluştururlar.

NOTLAR

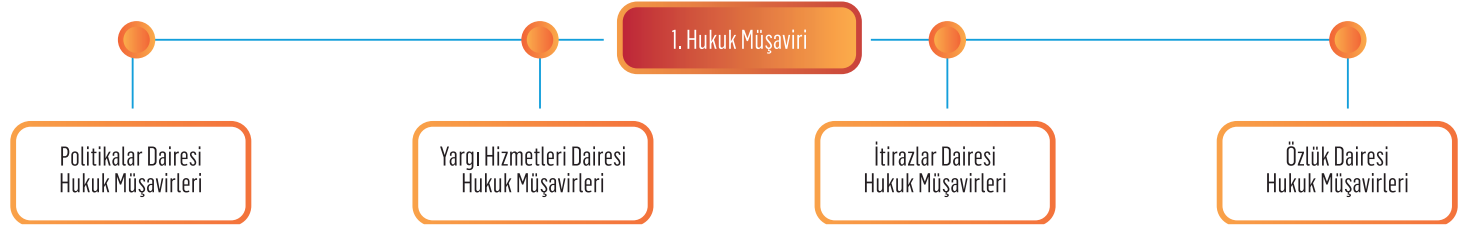
Genel Sekreterlik Kadrolarında Kariyer İlerlemesi

- Kalem personeline, kurum genel sekreterliğine kadar uzanan liyakate dayalı bir kariyer planı getirilmiştir.
- Böylece yargı görevlilerinin yetkinliğinin planlı geliştirilmesi, yargı hizmetlerinde iyileşme ve ölçülebilir verimlilik amaçlanmıştır.
- Kurum katiplik kadrolarına girmeye hak kazananlar 9 yıl süreli sözleşme ile mesleğe başlatılırlar.
- Her bir seviye 3 yıl görev süresi gerektirir ve performans değerlendirmesine tabi tutulur. Performans şartlarını sağlayanlar üst kademeye yükselir.
- Büro sekreterliği için kurum genel sekreteri tarafından belirlenmek ve genel sekreterlik için ise şartları taşıyanlar arasından kurum başkanınca seçilmek gerekir. Bu pozisyonlardaki kariyer ilerlemesi otomatik değildir.

NOTLAR

Hukuk Müşavirliğinin Oluşumu ve Teşkilatlanması:

- Hukuk müşavirliği, 1. hukuk müşavirinin başkanlığında, her bir daire için seçilen en az iki hukuk müşavirinden oluşur.
- Hukuk müşavirleri kurum başkanından ve daire başkanlarından özerk olarak görevlerini yerine getirirler. Özlük olarak kuruma bağlı, işlevleri bakımından ise bağımsızdırlar. Başkanlara ve daireye değil kurum genel kuruluna hesap verirler.
- 1. hukuk müşaviri AYK genel kurulu tarafından atanır; daire hukuk müşavirleri ise 1. hukuk müşavirinin belirleyeceği, birlikte çalışmayı tercih edebileceği adaylar arasından genel kurul tarafından seçilir ve uzmanlıklarına uygun dairelere atanırlar.
- Hukuk müşavirlerinin temel görevleri: Kurum başkanlığı, genel sekreterliği ile daire başkanlarına hukuki konularda bağımsız danışmanlık yapmak, kurumun çıkaracağı düzenlemeler hakkında hukuki görüş bildirmek ve her türlü uyuşmazlık konusunda yetkili merciler önünde kurumu temsil etmektir. Hukuk müşavirleri başkan, genel sekreter veya daire başkanlarının faaliyetlerinden hukuka aykırı gördüklerini veya hukuki mütalaalarına aykırı davrandığı hususları genel kurula bildirmekle yükümlüdür.

AYK Üye Sayısı, Nitelikleri ve Kombinasyonu (1)

AYK üyelerinin sayısı ve üyelerin niteliksel yetkinlikleri kurumun göstereceği işlevler için yeterli niteliksel insan kaynağının kuruma temin edilmesi, toplumun tüm kesimlerinin kurumda makul ve hakkaniyetli olarak temsil edilmesi, temsil edilen kesimlerin tek birisinin ya da mefaat gruplarının tek başlarına veya diğerleri ile koalisyonlar kurarak kurumda nüfuz sahibi olmasının önlenmesi amacıyla optimum sayıda ve nitelikte belirlenmiştir. Kurumun insan kaynağının sağlayacak üyeleri, üyelerin niteliksel yetkinliği konusunda uzman kurumlar tarafından belirlenmesi öngörülmüştür.

En başta kurumun işlevlerini en iyi yerine getirmesi odağa alınmış; arkasından bu işlevleri yerine getirecek olan dairelerin optimum asil ve yedek üye sayıları belirlenmiş ve ondan sonra da üyelerin mesleki nitelikleri ve uzmanlıkları belirlenerek gösterilecek üyelerin sayısı, nitelikleri ve onları gösterecek olan kurumlar belirlenmiştir.

- Kurumun ve dairelerinin işlevlerinin gerektirdiği meslek disiplinleri: Hakim, savcı, avukat, noter, adliye personeli, anayasa ve idare hukuku profesörü, yönetim ve siyasal bilimler profesörü, kamu yönetimi uzmanı, istatistik ekonomi uzmanı, kamu maliyesi-bütçe uzmanı, sosyolog-antropolog, eğitimci-iletişimci öğretim üyesi, psikolog-psikiyatrist olarak belirlenmiştir.
- Kurumun toplam üye sayısı başkan ve başkan yardımcısı dahil olmak üzere 90 üyedir.
- Söz konusu 90 üyeyi TBMM, yürütme, hukuk meslekleri mensupları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, TOBB liderliğinde ekonomik meslek kuruluşları, üniversiteler, dernek ve vakıflar, işçi ve işveren sendikaları temsil ettikleri kesimin temsil gücünü, mükerrer temsili önleyecek şekilde belirleyecektir.

AYK Üye Sayısı, Nitelikleri ve Kombinasyonu (2)

Kurumun üye sayısı, kombinasyonu ve nitelikleri aşağıdaki ilkeler ve amaçlar doğrultusunda belirlenmiştir:

- Kurumun işlevini iyi göstermesini sağlayacak disiplinlerden yetkin kişilere görev verilmesi,
- Kurumun işlevlerinin gerektirdiği optimum sayıda üye belirlenmesi,
- Toplumun ve tüm yargı paydaşlarının hakkaniyetli ve sahiplenmeyi sağlayacak şekilde temsili. Buna örnek olarak önerimizde kurumun üye kaynakları arasında yasama, yürütme ve hukuk meslek mensupları kaynaklarından ayrıca:

Zirai ve mali nitelikteki kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarının,

Ülke ekonomisinin baş aktörleri olan işçi ve işverenlerin sendikaları vasıtasıyla, ülke ekonomisinin baş aktörleri olan işçi ve işverenlerin,

Dernekler, vakıflar vasıtasıyla sivil toplum kuruluşlarının,

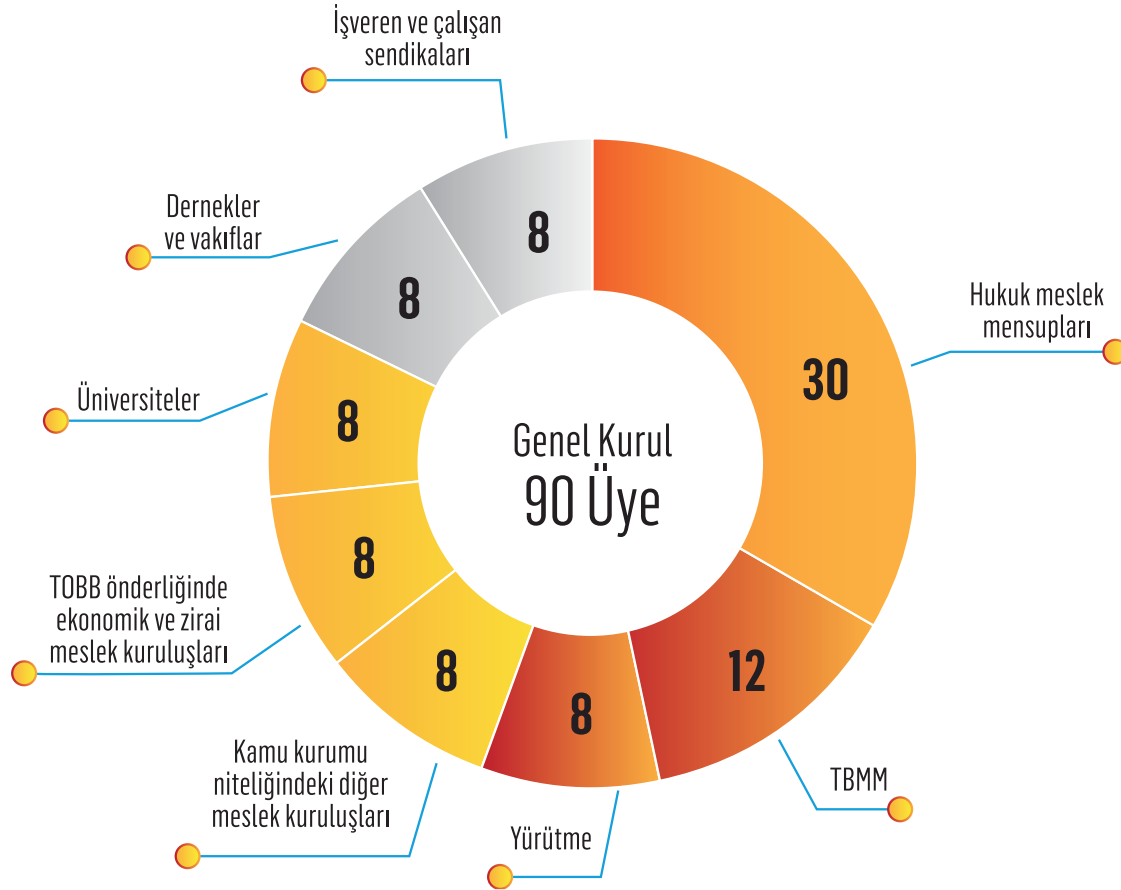
Kurumda temsil edilmesi, bu amaçla üye göstermeleri benimsenmiştir.

- Kurumun yapılanmasında ve faaliyetlerinde herhangi bir grubun etki kurmasının önlenmesi. Bu hususa önemle eğilinerek büyük hassasiyet gösterilmiştir.

Örneğin kurumun üye kompozisyonunda yasama ve yürütmenin birleşmesi ihtimalinde belirleyebilecekleri toplam üye sayısı 90 üyede 28 üye ile sınırlanmaktadır.

Doğrudan ilgisi olmaları sebebiyle hukuk meslek mensupları yasama ve yürütmeden daha fazla sayıda üye belirlemede ancak toplam üye sayısı 90 üyede 30 üye ile sınırlanmakta; yargı kastı oluşma ihtimali gibi endişeler giderilmektedir.

AYK Genel Kurulun Oluşumu

- AYK üyelerinin toplumun tüm kesimlerini dengeli olarak temsil etmesi, sivil ve kamu, bireysel ve kurumsal dengesinin kurulması gözetilmiştir.
- Tüm paydaşların ülke yargı hizmetlerinde söz ve etki sahibi olması amaçlanmıştır.

NOTLAR

AYK Üyelerinin Niteliklerine Uygun Olarak Dairelere Dağılımı

Mesleki Nitelikler	Politika Tercihler ve İlkeler D.	Yargı Hizmetleri D.	İtiraz ve Yeniden Değerlendirme D.	Özlük Kariyer Performans Teftiş D.	TOPLAM
Hakim	3	3	3	4	13
Savcı	3	3	3	4	13
Avukat	3	3	3	4	13
Noter	2	1	1	1	5
Adliye Personeli	2	1	1	2	6
Anayasa Hukuk Profesörü	5	1	1		7
İdare Hukuku Profesörü	3	1	1		5
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	4	1		1	6
Kamu Yönetimi Uzmanı	3	1		1	5
İstatistik Ekonomi Uzmanı	2	1			3
Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	2	2			4
Sosyolog- Antropolog	3				3
Eğitimci-İletişimci Öğretim Üyesi	3			2	5
Psikolog-Psikiyatrist				2	2
TOPLAM	38	18	13	21	90

AYK üyelerinin meslek disiplinleri, kurum dairelerinin fonksiyonları da gözetilerek belirlenmekte, etkin ve verimli işleyişi sağlayacak uygun sayı ile dağıtılmaktadır.

Örneğin: İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi'nde niteliği gereği daha çok hukuk meslek mensupları bulunmakta; ülke genelindeki ihtiyaçları ve ona uygun ilke ve politikaları belirleyen Politika Tercihler ve İlkeler Dairesi için her bir meslek disiplininden yeterli üye bulunmaktadır.

NOTLAR

AYK Üyelerinin Nitelikleri ve Üye Seçen Kaynaklara Göre Dağılımı

Belirlenen kaynakların kuruma gönderecekleri üyelerin, kurum işleyişi için gerekli mesleki nitelikleri sağlamanın yanı sıra, münferit kaynakların hangi disiplinlere mensup kalifiye üyelere erişimi olabileceği de göz önünde bulundurulmuştur.

Örneğin: Hukuk meslek mensupları; hakim, savcı, avukat, noter, adliye personeli, anayasa profesörü üye gönderirken, üniversiteler çoğunlukla eğitimci, profesör, araştırma görevlisi üyeleri belirlemektedir.

	Hakim	Savcı	Avukat	Noter	Adliye Personeli	Anayasa H. Prof.	İdare H. Prof.	Yönetim ve Siyasal B. Prof	Kamu Yön. Uzm.	İstatistik Ekon. Uzm.	Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzm.	Sosyolog-Antropolog	Eğitimci-İletişimci Öğr. Üy.	Psikolog-Psikiyatrist	TOPLAM
TBMM	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		12
Yürütme / Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar						1	1	1	1	1	1	1	1		8
Hukuk Meslek Mensupları	8	8	8	1	4	1									30
Sendikalar	1	1	1			1	1	1	1				1		8
Dernekler ve Vakıflar	1	1	1			1		1			1	1	1		8
Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları (TTB, TVHB, TDB, TMMOB, TEB)	1	1	1	1					1		1			2	8
Diğer Meslek Kuruluşları (TOBB önderliğinde)	1	1	1	1	1			1	1	1					8
Üniversiteler				1		2	2	1				1	1		8
TOPLAM	13	13	13	5	6	7	5	6	5	3	4	3	5	2	90

NOTLAR

Yasama Adayları

%20'den fazla oy alan siyasi partiler 3'er üyenin seçilmesini sağlar. Kalan üyeler %7,5'ten fazla fakat %20'den az oy alan siyasi partiler arasında eşit sayıda bölüştürülür. Eşit sayıya bölünememesi halinde artık üyeleri içlerinde en yüksek oyu alan partiler belirler. Örneğin 4 parti var, 6 üye seçilecek: artık kalan 2 üyeyi en yüksek oranda oy alan 2 parti belirler.

Her üye seçim döneminden (...) süre önce, siyasi partiler her bir üyelik için nitelikleri taşıyan en az 2'şer aday gösterir. Yeterli sayıda aday gösterilmesi zorunludur; aksi takdirde hiç aday gösterilmemiş sayılır.

Gösterilen adaylar en az üye seçme hakkına sahip olan partinin adaylarından başlayarak TBMM Genel Kurulu'nda seçime sunulur. Seçim için toplantı ve karar nisabı aranmaz. Seçimi yapılan nitelikli üye için başka seçim yapılmaz. Örneğin tek üye seçme hakkı bulunan ilk partinin göstereceği adaylar arasından 8. sıradaki nitelikte üye TBMM tarafından seçilirse artık bu pozisyon için yeniden seçim yapılmaz. Birden fazla üye seçme hakkı olanlarda en çok oy alan üyeler seçilmiş sayılır.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı	Oy oranına göre partiler en azdan en çoğa doğru				
		5. Parti	4. Parti	3. Parti	2. Parti	1. Parti
		2 Üye	2 Üye	2 Üye	3 Üye	3 Üye
		24 Aday	24 Aday	24 Aday	24 Aday	24 Aday
1- Hakim	1		1			
2- Savcı	1			1		
3- Avukat	1				1	
4- Noter	1					1
5- Adliye Personeli	1					1
6- Anayasa Hukuku Profesörü	1	1				
7- İdare Hukuku Profesörü	1				1	
8- Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1		1			
9- Kamu Yönetimi Uzmanı	1					1
10- İstatistik veya Ekonomi Uzmanı	1	1				
11- Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	1				1	
12- Eğitimci-İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi	1			1		
TOPLAM	12	1. Seçim	2. Seçim	3. Seçim	4. Seçim	5. Seçim

NOTLAR

Yürütme Adayları

Yasamada olduğu gibi yürütmenin ekonomi ve sosyal hayat ile yakından ilgili kurumlarının temsili öngörülmüştür.

Düzenleyici kurumlar aşağıdaki tabloya göre, her bir nitelik için birer kişi olmak üzere 8'er aday adayı belirleyerek AYK'ya bildirir.

AYK'nın onayladığı adaylar arasından Adalet Bakanı'nın tavsiyesi üzerine cumhurbaşkanı nihai seçimi yapacaktır. Aynı kişiler değişik kurumlar tarafından aday gösterilebilir.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı	SPK	RTÜK	RK	BDDK	BTK	EPDK	KİK	Kamu Gözetimi Muhasebe DSK	KVKK
Anayasa Hukuku Profesörü	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
İdare Hukuku Profesörü	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kamu Yönetimi Uzmanı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
İstatistik veya Ekonomi Uzmanı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sosyolog veya Antropolog	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Eğitimci-İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	8									

NOTLAR

Hukuk Meslek Mensupları Adayları

Kurum hukuk mesleklerinin hizmetlerini düzenleyeceği için hukuk mesleklerinin dengeli bir şekilde temsili hayatidir. Üyelerin 1/3'ünü teşkil eden üye sayısı nispeten yüksektir ancak tek başına belirleyici değildir.

Avukatlar 8 avukat üye; hakimler 8 hakim üye; savcılar 8 savcı üye; noterler 1 noter üye, 1 de anayasa profesörü üye; adli personel de 4 adliye personeli üye seçerler.

Meslek kuruluşları yönetim kurulları aday gösterirler veya üye olmak isteyenler bireysel olarak aday olabilirler.

Adalet Yüksek Kurumu, nitelikleri taşıyan adayları ilan eder; en fazla 3 katı aday; ilk başvuran veya bildirilenler arasından seçilir.

Bütün meslek mensupları kendi içlerinde seçim yapar. En çok oy alanlar sırasıyla üye olarak seçilmiş sayılırlar.

Üyelerin Mesleki Nitelikleri	Üye Sayısı
Hakim – Hakimler seçer	8
Savcı – Savcılar seçer	8
Avukat – Avukatlar seçer	8
Noter – Noterler seçer	1
Anayasa Hukuk Profesörü – Noterler seçer	1
Adliye Personeli – Adli personel seçer	4
TOPLAM	30

NOTLAR

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

Sağlık ve mühendislik meslekleri meslek kuruluşlarının üye seçimi ve temsili ayrıca düzenlenmiştir. Üye sayısının çokluğuna orantılı olarak TMMOB'nin 5 üye diğerlerinin 3 üye seçmesi öngörülmüştür.

TMMOB dışındaki insan ve hayvan sağlığı ile ilgili meslek kuruluşlarının 2 psikoloji veya psikiyatri uzmanı ve 1 hakim üye seçmeleri öngörülmüştür. Diğer niteliklerdeki 5 üyeyi TMMOB seçer.

TMMOB yönetim kurulu her pozisyon için 2'şer üye adayı belirleyerek AYK'ya bildirir. Kurumun onayladığı adaylar TMMOB üyelerinin seçimine sunulur. En çok oy alanlar seçilmiş sayılır.

TTB, TVHB, TDHB ve TEB yönelim kurulları her bir AYK tarafından onaylananlar bu pozisyon için 2'şer aday belirlerler, meslek mensuplarının tamamının katılacağı seçimle seçilir. Her uzmanlık grubu için ayrı yapılan seçimlerde en çok oyu alan üye seçilmiş olur. Her uzmanlık grubu için ayrı yapılan seçimlerde en çok oyu alan üye seçilmiş olur.

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (2019 sonu yaklaşık sayılar)	Üye Sayısı
Türk Tabipler Birliği (TTB)	83.000
Türk Veteriner Hekimleri Birliği (TVHB)	20.000
Türk Diş Hekimleri Birliği (TDB)	22.681
Türk Eczacılar Birliği (TEB)	30.000
Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği (TMMOB)	579.868
TOPLAM	735.549

Üyelerin Mesleki Nitelikleri	Üye Sayısı
Hakim	1
Savcı	1
Avukat	1
Noter	1
Kamu Yönetimi Uzmanı	1
Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	1
Psikoloji veya Psikiyatri Uzmanı	2
TOPLAM	8

NOTLAR

Diğer Mali / Zirai Meslek Kuruluşları

Tabloda en üst satırdaki meslek kuruluşları toplam 8 üye seçecektir.

Diğer mali ve zirai konulardaki meslek kuruluşlarından TESK ve TÜRMOB dışındaki kuruluşların üyeleri aynı zamanda TOBB üyesi oda ve borsaların üyesi olmaları sebebiyle mükerrer temsili önlemek, uzlaşma ve işbirliğini güçlendirmek amaçlanmıştır. Bu kuruluşlar adaylarını belirleyecek; TOBB da bunların arasından seçim yapacaktır.

Adayları birliklerin genel merkez yönetim kurulları belirleyecektir. Her pozisyon için 2'şer aday adayı belirlenerek AYK'ya sunulur. AYK'nın aday niteliklerini taşıdığı belirleyip ilan ettikleri arasından seçim yapılır.

TOBB genel merkez yönetim kurulu her bir meslek grubu için 1'er aday seçer.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı	Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği (TDUB)	Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSB)	Türkiye Sermaye Piyasası Araçları Kuruluşları Birliği (TSPB)	Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB)	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK)	Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir Odaları Birliği (TÜRMOB)
Hakim	1	1	1	1	1	1	1
Savcı	1	1	1	1	1	1	1
Avukat	1	1	1	1	1	1	1
Noter	1	1	1	1	1	1	1
Adliye Personeli	1	1	1	1	1	1	1
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1	1	1	1	1	1	1
Kamu Yönetimi Uzmanı	1	1	1	1	1	1	1
İstatistik veya Ekonomi Uzmanı	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	8	1	1	1	1	1	3

NOTLAR

Üniversiteler

YÖK her pozisyon için 2'şer aday belirler.

Yetkinlikleri taşıyan ve ilgilenen kişiler bağımsız olarak üniversite kontenjanından seçilmek üzere aday olabilirler.

Her bir pozisyon üyelik için en fazla 5 aday belirlenir; sayı çok olursa ilk başvuranlar aday kabul edilir.

Adalet Yüksek Kurumu'nun belirlediği adaylar seçime girerler.

Her bir nitelikli üye için ayrı sandıklarda yapılacak seçimle kurum üyeleri belirlenir.

Adayların tamamı öğrencilerin tamamının oyuna sunulur; en çok oy alanlar seçilmiş olur.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Noter	1
Anayasa Hukuk Profesörü	2
İdare Hukuku Profesörü	2
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1
Sosyolog veya Antropolog	1
Eğitimci veya İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi	1
TOPLAM	8

NOTLAR

STK'lar, Dernekler ve Vakıflar

Sivil toplum kuruluşları kurumda toplam 8 üye ile temsil edilir.

- Kamu yararına çalışan statüsündeki dernekler: 1'i anayasa hukuku profesörü; 1'i yönetim veya siyasal bilimler profesörü ve 1'i de hakim olmak üzere 3 üyenin;
- Kamu yararına çalışan statüsündeki vakıflar: 1'i kamu maliyesi ve bütçe uzmanı, 1'i sosyolog veya antropolog, ve 1'i de savcı olmak üzere 3 üyenin;
- Diğer sektörel dernekler ise 1'i avukat ve 1'i de eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olmak üzere 2 üyenin seçimini sağlarlar.

Belirlenen statülerdeki dernek ve vakıflar her bir üye pozisyonu için en fazla 2'şer aday belirleyip AYK'ya bildirirler. Bu kategoriden aday olmak isteyen ilgililer de AYK'ya başvurabilir.

AYK her bir nitelikli üye için en fazla 3 katı kadar aday belirler. Fazla başvuru olması halinde ilk başvuru ya da aday gösterilme tarihi sırasına göre adaylar belirlenir.

AYK'nın belirlediği adaylar yukarıdaki statülerdeki STK'ların başkanları tarafından seçilir. Her üye pozisyonu için niteliksel seçim yapılması zorunludur.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Hakim	1
Savcı	1
Avukat	1
Anayasa Hukuku Profesörü	1
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1
Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	1
Sosyolog veya Antropolog	1
Eğitimci veya İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi	1
TOPLAM	8

NOTLAR

İşçi ve İşveren Kuruluşları

İşçi ve işveren kuruluşlarının Adalet Yüksek Kurumu'nda toplam 8 üye ile temsil edilmeleri öngörülmüştür. İşveren Sendikaları, TOBB ve diğer meslek kuruluşları vasıtasıyla zaten temsil edildiği için bu kategoride 2 üye ile işçi kuruluşlarının 6 üye ile temsil edilmesi öngörülmüştür.

Kamu çalışanları ile özel sektör çalışanları iki ayrı grupta değerlendirilmiş ve 3'er üye ile temsil edilmeleri öngörülmüştür.

Buna göre;

Kamu emekçileri - 3: 1'i hakim, 1'i anayasa profesörü ve 1'i de kamu yönetimi uzmanı olarak 3 üyenin;

İşçi sendikaları - 3: 1'i savcı, 1'i idare hukuku profesörü ve 1'i de yönetim veya siyasal bilimler profesörü olmak üzere 3 üyenin,

İşveren sendikaları da 1'i avukat, 1'i de eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olmak üzere 2 üyenin seçimini sağlarlar.

Her kesimde federasyonlar seçecekleri üye sayısı kadar üye önerirler; bağımsız kişiler de adaylık için başvurabilir.

AYK her bir nitelikli üye için en fazla 3 katı aday açıklar; fazla başvuru olması halinde ilk gelenlere öncelik verilir.

Belirlenen adaylar arasından her gruptaki federasyon başkanları kendi grupları için üyeleri seçerler.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Hakim	1
Savcı	1
Avukat	1
Anayasa Hukuku Profesörü	1
İdare Hukuku Profesörü	1
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1
Kamu Yönetimi Uzmanı	1
Eğitimci veya İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi	1
TOPLAM	8

NOTLAR

Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi**Oluşumu:**

Tüm dairelere gerekli olan asil ve yedek üyeler seçildikten sonra kalan üyelerin tamamı bu daireyi oluşturur. Başkan ve vekili de dahil olmak üzere 38 kişi kalır. Kalan üyelerin sağdaki tabloda belirtilen nitelikleri taşıyan üyelerden oluşması beklenir. Üye gösterme kuralları gereğince sayısı küçük oranda fazla veya az olabilir. Bu dairede asil ve yedek üye ayırımı yoktur. Bütün üyeler asil üyedir. Kurum başkan ve vekili bu dairenin de başkanı ve vekili olarak görev yaparlar.

Görevleri:

- Ülkenin ihtiyaçlarına uygun olarak yargı hizmetleri, hukuk ve adalet politikalarını oluşturmak, geliştirmek ve kamuoyuna açıklamak,
- Politika çerçevesinde ilkeleri ve öncelikleri, hedefleri ve termin planlarını belirlemek,
- Politika, öncelikler ve tercihler çerçevesinde bütçe dahil ihtiyaç duyulan kaynakları belirlemek ve planlamak,
- Mahkemeler kurulması, kaldırılması veya yargı çevrelerinin belirlenmesi, değiştirilmesi konusundaki genel ilke ve tavsiyelerde bulunmak.

Üyelerin Mesleki Nitelikleri (hedeflenen)	Üye Sayısı
Hakim	3
Savcı	3
Avukat	3
Noter	2
Adliye Personeli	2
Anayasa Hukuk Profesörü	5
İdare hukuku Profesörü	3
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	4
Kamu Yönetimi Uzmanı	3
İstatistik Ekonomi Uzmanı	2
Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	2
Sosyolog- Antropolog	3
Eğitimci-İletişimci Öğretim Üyesi	3
TOPLAM	38

NOTLAR

Yargı Hizmetleri Dairesi**Oluşumu:**

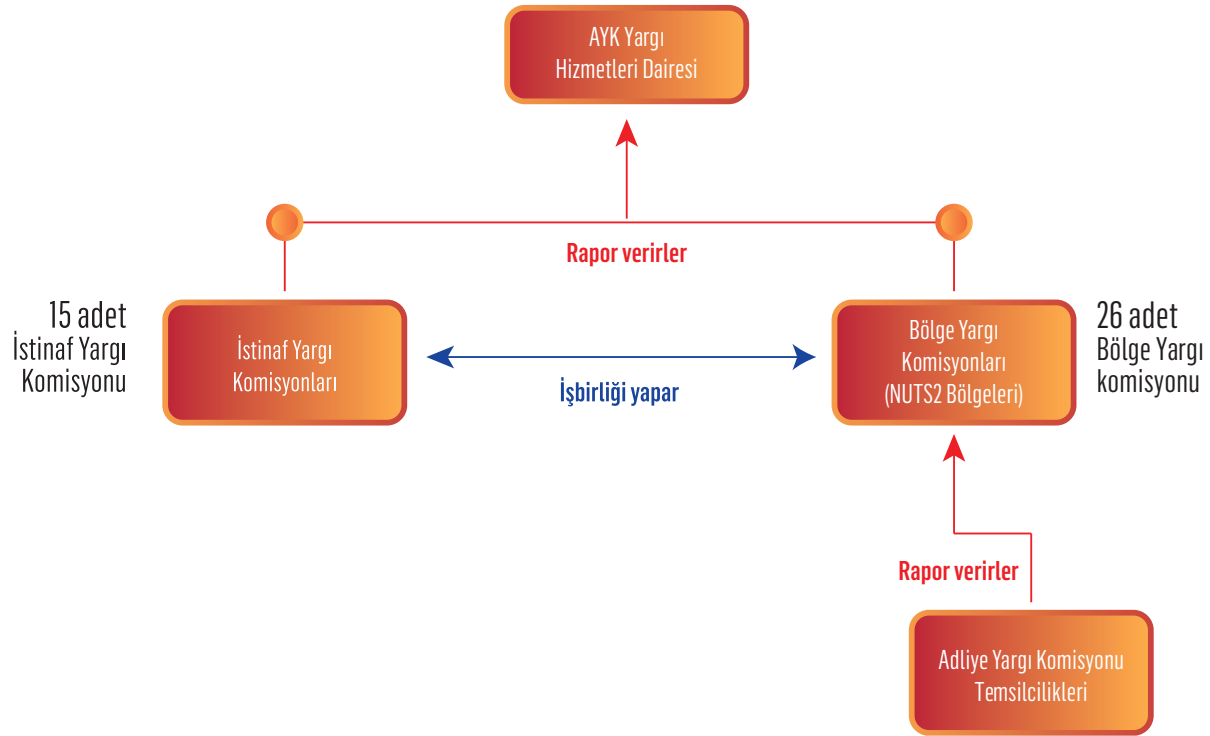
Adalet Yüksek Kurumu Genel Kurulu'nun seçeceği 12 asil 6 yedek üyeden oluşur. Niteliksel adaylık ve öncelikli seçim usulleriyle üyelerin niteliklerinin sağdaki tabloda gösterildiği şekilde oluşması sağlanır.

Görevleri:

- Mahkeme kurmak, kaldırmak ve yargı yetki çevresini belirlemek ve değiştirmek,
- Mahkemelerdeki hakim, savcı ve yardımcı hizmetler kadrolarını belirlemek,
- Hakim, savcı ve yardımcı hizmet kadrolarını mahkemelere görevlendirmek (kalıcı veya geçici),
- Mahkemelerin ve sair yargı kurum ve mesleklerinin ihtiyaca uygun hizmet verip vermediğini tespit ve ilan etmek (anket vs. yaptırmak),
- Noterlik açılmasına, kapatılmasına ve sınıflandırılmasına karar vermek, noterliğe atama kararlarını vermek,
- Bütçe tekliflerine ilişkin kararları vermek.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Hakim	3
Savcı	3
Avukat	3
Noter	1
Adliye Personeli	1
Anayasa Hukuk Profesörü	1
İdare hukuku Profesörü	1
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1
Kamu Yönetimi Uzmanı	1
İstatistik Ekonomi Uzmanı	1
Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	2
TOPLAM	18

Yargı Hizmetleri Yönetimi Merkezi ve Bölgesel Yerinden Yönetim

Yargı Hizmetleri Dairesi Yapılanması

Bölge Komisyonları ve İl/Adliye Temsilcilikleri:

Adalet Yüksek Kurumu Yargı Hizmetleri Dairesi, yargı hizmetlerinin ülke çapında aksamaksızın ve verimli olarak yürütülmesi ve ayrıca yargı hizmet tesislerinin verimli, sürekli ve kaliteli hizmet üretimine uyarlı olarak yönetilmesinden sorumludur. “Merkezi planlama - yerinden yönetim” esaslarına uygun olarak en uç hizmet birimindeki gelişmelerden anında haber alabilecek, yerinde en hızlı karar alarak müdahale edebilecek şekilde etkili merkezi planlama, gözlemlene, ölçme ve değerlendirme suretiyle faaliyet gösterir.

Yargı hizmetleri dairesi, ülke genelindeki faaliyetlerini bölge adliye mahkemelerinde **istinaf yargı komisyonları** ile 26 kalkınma bölgesindeki ilk derece mahkemelerini kapsayan **bölge yargı komisyonları** vasıtasıyla gösterir. Bölge yargı komisyonlarının bölgelerindeki adliyelerde temsilcilikleri bulunur.

Komisyonlar ve temsilciliklerin görevleri:

- Yargı hizmet tesislerinin, binaların, bilgi işlem, iletişim, güvenlik, otopark, ulaşım, elektrik, su, havalandırma ve benzeri her türlü hizmetin aksamadan sürdürülmesini sağlamak, gerekli tedbirleri alarak aksamaları gidermek,
- Komisyon kararı ve acil hallerde başkanın kararı ile görev bölgelerindeki görev yapan hakim, savcı ve diğer adli görevlilerinin görevlerini yerine getirmesine engel olan hastalık ve benzeri geçici engeller çıktığı durumlarda hizmetin aksamadan sürdürülmesi için geçici görevlendirme ve bilgilendirme gibi işlemleri yapmak.
- Bölgelerinde görev yapan, hakim ve savcılar dışındaki her türlü personelin özlük işleri, mesailerinin denetlenmesi, performans değerlendirmesi ve sair yönetsel konularda Adalet Yüksek Kurumu’na destek olmak, görüş vermek.
- Hakim ve savcılar dışındaki adli görevlilerin disiplin ve denetimini yapmak.
- Görevlerini yerine getirirken AYK’ya rapor vermek; gerektiğinde diğer yargı komisyonları ile yardımlaşmak.

Yargı Hizmetleri Dairesi Yapılanması

Yargı Komisyonları ve Adliye Temsilcilikleri:

Yargı Komisyonları

- Her bölge adliye mahkemelerinde istinaf yargı komisyonu her bir kalkınma bölgesi çevresindeki tüm adliyeleri ve ilk derece mahkemelerini kapsayan yargı hizmetleri komisyonları bulunur.
- İstinaf yargı komisyonları, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin başkanları, istinaf başsavcısı ile bu mahkemelerin ceza, hukuk, idare ve vergi daireleri başkanları arasından 1'er asil 1'er yedek üye ile bölge barolar birliğinin önerdiği 4 aday arasından 2 asil 2 yedek avukat üyeden oluşur. Asil ve yedek üyeleri AYK seçer. İstinaf başsavcısının yokluğunda başsavcıvekili ve asil üyenin yokluğunda yedek üye komisyona katılır.
- Bölge yargı komisyonu, kalkınma bölgesi çevresinde görevli en kıdemli başsavcı ile bölge çevresindeki adli, idari ve vergi mahkemelerinde görev yapan kıdemli hakimler arasından hukuk, ceza, idare ve vergi mahkemeleri için 1'er asil, 1'er yedek üye, bölge barolar birliğinin önerdiği 4 aday arasından 2 asil 2 yedek avukat üyeden oluşur. Asil ve yedek üyeleri AYK seçer. Başsavcının yokluğunda başsavcıvekili toplantılara katılır.
- Yargı komisyonları üyeliklerine bölge hakimler odası, bölge savcılar odası ve bölge barolar birliği üyelerinin seçilmesi tercih edilir.
- Komisyonlar; üyelerinin en az 2/3'ünün katılımı ile toplanır; katılanların çoğunluğu ile karar alır.
- Komisyona en kıdemli üye başkanlık eder; yokluğunda en kıdemli daire başkanı vekillik eder. Komisyon başkanı komisyonun aldığı kararların yerine getirilmesinde üyelerden birini veya birkaçına görev ve yetki verebilir.

NOTLAR

Adliye Yargı Komisyonu Temsilcilikleri

Yargı komisyonu kurulan NUTS2 Kalkınma Bölgeleri çevresindeki bütün adliyelerde **adliye yargı komisyonu temsilcilikleri** kurulur.

Adliye yargı komisyonu temsilcilikleri; 1'i hukuk ve 1'i de ceza hakimi olmak üzere o adliyede görev yapan en kıdemli 2 hakim, adliyede görevli başsavcı ve baroya kayıtlı büroları o adliyenin yetki çevresinde olan 2 avukattan oluşur. En kıdemli üye adliye temsilciliğinin başkanlığını, sonraki üye başkanvekilliği yapar.

Adliye yargı komisyonu temsilciliklerinin görevi; görev yaptıkları adliye ve tesislerin yönetimi ile yargı komisyonu ve başkanı tarafından verilen görevleri yerine getirir; adliyelerinde hizmeti etkileyecek hususları komisyona rapor ederler.

Bilirkişilik Yapanların Sicile Kayıt Zorunluğu Bilirkişilik Sicili Tutulması

- Her bölge adliye mahkemesinde bölge bilirkişi sicili tutulur.
- Bilirkişi sicilini istinaf yargı komisyonu sicil bürosu yürütür; AYK Yargı Hizmetleri Dairesi denetler.
- Mahkemelerce bilirkişi olarak atanmış olan, yargılamaya konu olabilecek uyuşmazlıklar hakkında bilirkişi veya uzman görüşü veren herkes bu sicile kaydolmak, bu kişilerden görüşleri edinenler de kayıt ettirmek zorundadırlar. Kayıt usulü AYK tarafından bir yönetmelikle belirlenir.
- Bilirkişi siciline aşağıdaki bilgiler kaydedilir:
  - Kimlik ve iletişim bilgileri, uzmanlık konuları, eğitim, yetkinlik ve tecrübesine ilişkin bilgi ve belgeler
  - Yapmış olduğu görevler, ilişkide bulunduğu resmi ve özel kurumlar ve kişilere ilişkin bilgiler
  - Mesleki çalışmaları, eserleri ve yazı ve makaleleri ya da bunlara erişilebilecek kaynak bilgileri
  - Düzenlemiş olduğu ve aleni yargılamalara sunulan bütün görüşleri, suretleri ve bütün dava bilgileri
  - Hakkındaki şikayetler, disiplin ve ceza soruşturmaları, hukuk davalarına dair bilgiler ve belgeler.
- Sicildeki bilgiler bütün hukuk meslek mensuplarına açıktır ve elektronik olarak erişilebilir olarak tutulur.
- Avukatlar müvekkillerinin adına hareket etmek zorunda olmaksızın diledikleri takdirde bu sicili inceleyebilirler, belgelerden harca tabi olmaksızın suret alabilirler. Avukat olmayanlar adli hazırlık mahkemesinin uygun görmesi üzerine erişebilirler.

NOTLAR

İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi

Oluşumu:

Adalet Yüksek Kurumu Genel Kurulu'nun seçeceği 9 asil 4 yedek üyeden oluşur. Niteliksel adaylık ve öncelikli seçim usulleriyle üyelerin niteliklerinin sağdaki tabloda gösterildiği şekilde oluşması sağlanır.

Görevleri:

- Adalet Yüksek Kurumu organlarının ilk elden verdiği kararlara karşı gerçekleşen itirazları karara bağlamak,
- Meslek kuruluşlarının kararlarına karşı itiraz ve şikayetler hakkında kurumun verdiği kararlara karşı yeniden değerlendirme taleplerini karara bağlamak,
- Hukuk meslek kuruluşlarının disiplin ve denetleme kurullarının verdiği kararlara karşı itirazları değerlendirmek ve karara bağlamak.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Hakim	3
Savcı	3
Avukat	3
Noter	1
Adliye Personeli	1
Anayasa Hukuk Profesörü	1
İdare hukuku Profesörü	1
TOPLAM	13

Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi

Oluşumu:

Adalet Yüksek Kurumu Genel Kurulu'nun seçeceği 16 asil 5 yedek üyeden oluşur. Niteliksel adaylık ve öncelikli seçim usulleriyle üyelerin niteliklerinin sağdaki tabloda gösterildiği şekilde oluşması sağlanır.

Daire 2 heyet halinde faaliyet gösterir: (1) Hakimler, savcılar ve adliye personelinin işleriyle görevli heyet 9 asil + 3 yedek üyeden oluşur. (2) Avukatlar ve noterlerin işleri ile görevli heyet : 7 asil + 2 yedek üyeden oluşur.

Görevleri:

- Hukuk mesleklerine giriş, kabul, terfi ve atama kararlarını vermek.
- Hukuk meslekleri mensuplarının özlük, kariyer gelişimi ve performanslarına ilişkin karar ve işlemleri uygulamak.
- Hukuk meslekleri mensuplarının görev performanslarının denetlenmesi ve performanslarının geliştirilmesi.
- Hukuk meslekleri mensuplarının etik ve disiplin hususunda denetlenmesi, suç ve kabahatlerinin incelenmesi ve soruşturmasına yardım edilmesi, yaptırım sürecinin başlatılması ve takibidir.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Hakim	4
Savcı	4
Avukat	4
Noter	1
Adliye Personeli	2
Yönetim ve Siyasal Bilimler Profesörü	1
Kamu Yönetimi Uzmanı	1
Eğitimci-İletişimci Öğretim Üyesi	2
Psikolog-Psikiyatrist	2
TOPLAM	21

AYK Üyeler Hakkında Disiplin Soruşturma ve Kovuşturmalar

Kuruma iletilen veya kurumun bilgisine gelen disiplin soruşturması veya ceza ve kovuşturması gereken suç iddiaları, şikayetler ve ciddi şüpheler aşağıdaki sıra ve şekilde işleme konulur:

- 1- İlk incelemeyi kurum başkanı ivedilikle yapar. İşleme almaya, almamaya acele olarak karar verir ve ilan eder.
- 2- Sadece işleme almama kararına karşı ilandan veya ilgisini tebliğden itibaren 15 gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz, itiraz ve yeniden inceleme dairesine yapılır. İtiraz üzerine verilen karar Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava edilebilir.
- 3- Başkan, işleme alma kararı verdiğinde daire başkanlarından birini muhakkik seçer ve disiplin soruşturması yapma görevi verir. Muhakkik üye seçilen daire başkanı soruşturmayı en geç (30) gün içinde sonlandırır ve raporunu başkanlar kuruluna sunar.
- 4- Başkanlar Kurulu: (1) Soruşturma genişletilmesine, veya (2) Dosyanın işlemde kaldırılmasına veya (3) Disiplin cezası verilmesine karar verir ve ayrıca ceza kanunlarına göre suç teşkil eden bir husus var ise Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunur. Soruşturmanın genişletilmesine dair karar dışındaki kararlara karşı itiraz ve dava yolu açıktır.
- 5- Kurum başkanı ve kurum daire başkanlarının disiplin soruşturma işlemlerini Cumhuriyet Başsavcısı yürütür; raporunu kurum genel kuruluna sunar; genel kurul yukarıdaki kararlardan birini verir.
- 6- Disiplin işlemleri sonucu verilen karara karşı tebliğ/ilandan itibaren isteyen herkes maddi hata düzeltme talebinde bulunabilir veya doğrudan 30 gün içerisinde Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde iptal davası açabilir.

NOTLAR

AYK Üyelerinin Hukuki Durumları ve Özlük İşleri

- Kurum üyeleri görevleri süresince Yargıtay daire başkanlarına tanınan tüm sosyal ve mali haklardan yararlanırlar. Sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri de Yargıtay daire başkanlarının aynısıdır.
- Kurum üyelerine yukarıdakine ilaveten (30.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir.
- Kurul üyelerinin görev süreleri boyunca kadro ve eski görevleriyle ilişkileri kesilir. Kanunda belirlenen özel haller dışında başka iş ve görev üstlenemezler.
- Kurum üyelerinin yıllık ücretli izin hakları 30 takvim günüdür.
- İzin süresine denk gelen resmi tatil günleri 30 günlük yıllık izin süresinin uzamasına sebep olmaz.
- Yıllık izin talep edilen günler önceden bildirilerek planlanır.
- Yıllık izinlerin çoğunluğu yaz döneminde kalanı öncelikli olarak kış döneminde ve kurum faaliyetlerinde aksamaya sebep olmayacak şekilde kullandırılır.

NOTLAR

Kurum Kararlarına Karşı Başvuru Yolları ve Yargı Denetimi

Politikalar ve Tercihler Dairesi'nin tavsiye kararları hariç kurumun tüm işlemleri ve kararları yargı denetimine açıktır.

- Kurumun işlem ve kararları aleyhine Adalet Yüksek Mahkemesi'nde, ilgilileri ve isteyen herkes tarafından doğrudan iptal davası açılabileceği gibi isterlerse dava açmadan önce itiraz yoluna da başvurulabilir.
- Kurum kararları hakkında itiraz süresi ilandan veya ilgisine tebliğden itibaren 15 gündür.
- İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi 15 gün içinde karar verir. Aksi takdirde itiraz reddedilmiş sayılır.
- İtiraz eden kişi, dilerse itirazın sonuçlanmasını beklemeksizin itirazından vazgeçtiğini bildirerek dava açabilir.
- Kurum kararları aleyhine ilanından veya ilgisine tebliğinden itibaren 30 günlük süre içerisinde iptal davası açılabilir.
- Mahkemenin kararları ilgisine tebliğinden itibaren 60 günlük süre içerisinde temyiz edilebilir.
- Mahkemenin kararlarına karşı temyiz mercii Anayasa Mahkemesi'dir.

NOTLAR

Kurumun Bütçesi

Yargının tüm işlevini, görev ve yetkilerini topluma kaliteli hizmet vereceği şekilde, tarafsız, bağımsız surette yerine getirmesini sağlayacak bütçe kurum tarafından belirlenir ve genel bütçede gerekli kaynakların ayrılması için yürütme ve meclise gönderilir.

- Yargı bütçesi genel bütçeden öncelikli olarak ayrılır.
- Bütçeyi Adalat Yüksek Kurumu yönetir. Bütçe yargı mensuplarının ücret ve sair hakları ile yargı organlarının giderlerini karşılamak üzere kullanılır.
- Yargıya ayrılan bütçe devletin genel bütçesinin %...sından, bir önceki takvim yılı için belirlenen gayri safi yurt içi hasılanın %0,30'undan az olamaz. Her halükarda yargı bütçesi, yargının personel, tesis işletim ve sair ihtiyaçlarına uygun olarak belirlenir.
- Genel bütçenin gelirlerinden yargı harçları kalemi kurumun tavsiyeleri doğrultusunda ve adalete erişim hakkının kolaylaştırılacağı şekilde belirlenir.
- Yargı organ ve unsurları, mahkemeler ve icra daireleri gibi hizmet üretimi birimlerinin, yüksek kaliteli yargı hizmeti üretilmesi için ihtiyaç duyulan bina, bilgi işlem, tesis işletme, eğitim, konferans ve dinlenme tesisleri gibi altyapı yatırımları bu bütçenin dışındadır; hükümet bu yatırımları ihtiyaca uygun olarak öncelik vererek yapar veya yapılmasını sağlar.

NOTLAR

Kurum Faaliyetlerinin Denetimi

Kurumun faaliyetleri, gelir ve giderleri hem öz hem de dış denetime tabidir. Kurumun faaliyetlerini amaca uygun olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğini denetleme merci Anayasa Mahkemesi'dir.

- Kurum faaliyetlerini, elde edilen gelirlerin tamamını ve gerçekleştirilen tüm giderlerini denetime elverişli şekilde kayda alır ve sonuçlarını entegre raporlama esaslarına uygun olarak kamuoyuna açık bir şekilde çevrim içinde raporlar.
- Entegre raporlamanın amacı kurumun faaliyetleri, planları ve kaynakları hakkında gerçekçi bilgiler verilmesi ve kamuoyunun uzun vadeli, sağlıklı öngörüler yapabilmesini sağlamaktır.
- Kurum başkanının ve hukuk müşavirliğinin raporlarını, kurum kararlarını, kayıtlarını ve faaliyetlerini inceleyerek oluşturulur ve her yıl haziran ve aralık aylarında kamuya ilan edilir.
- Kurum kendi düzenlediği raporlar üzerinde öncelikle bağımsız hizmet kuruluşlarından öz denetim raporu edinir. Öz denetim raporu Anayasa Mahkemesi'ne tebliğ edilir. İlgililerin görüşlerini bildirmesi için kurumun web sitesinde ilan edilir.
- Anayasa Mahkemesi, öz denetim raporlarını baz alarak, kamuoyu tarafından ileri sürülen hususları da dikkate alarak kurumun denetimini yapar ve nihai denetim raporunu yayımlar.
- Denetimlerde tespit edilen suçlar hakkında kurum başkanlığına ve Cumhuriyet Başsavcılığı'na duyuruda bulunulur.

NOTLAR

Geçiş Hükümleri

Adalet Yüksek Kurulu oluşturulup; Adalet Yüksek Mahkemesi kurulup üyeleri atanarak faaliyete geçinceye kadar aşağıdaki geçici hükümler uygulanır:

- Adalet Yüksek Mahkemesi'nin işlevlerini (Adalet Yüksek Mahkemesi sıfatıyla) Anayasa Mahkemesi yerine getirir.
- Adalet Yüksek Kurumu'na ilk üye aday adayları Hakimler ve Savcılar Kurulu'na (HSK) bildirilir ve HSK tarafından onaylanarak açıklanır.
- Adalet Yüksek Kurulu'na adaylıklara ve üye seçimlerine ilişkin tüm karar ve işlemlere karşı Anayasa Mahkemesi (Adalet Yüksek Mahkemesi sıfatıyla) nezdinde yargı yoluna başvurulabilir.
- Adalet Yüksek Kurulu'nun oluşturulması sürecinde HSK'nın karar ve işlemlerine karşı ise Anayasa Mahkemesinde (Adalet Yüksek Mahkemesi sıfatıyla) dava açılabilir.
- Adalet Yüksek Kurulu'nun ve arkasından dairelerinin oluşturulmasını takiben Adalet Bakanlığı ile HSK'nın yargı yapılanmasına ilişkin görev ve yetkileri kendiliğinden kuruma geçer.

HAKİMLERİN SEÇİLMESİ VE
ATANMASINDA ŞEFFAFLIK VE
HESAPVERİRLİK

NOTLAR

İlk Derece ve İstinaf Mahkemelerinde Hakimlik ve Savcılık Mesleğine Kabul ve Atamalar:

- Hakim ve savcılar liyakatlerine göre seçilerek atanırlar.
- Liyakatin gerekleri mahkemenin ihtiyacına göre belirlenir.
- Mesleki bilgi, uzmanlık, tecrübe, kişisel ve sosyal yetkinlikler ile önceki başarı durumu ile yazılı sınav puanları ile sözlü mülakat sonuçları dikkate alınır.
- Liyakati sağlayanlar arasında açık yarışma usulüyle seçim yapılır.
- Şartlarını sağlayan bütün hukuk meslekleri mensupları başvurabilir.
- Mahrumiyet bölgelerinde görev yapmak teşvik edilir.
- Revaçta olan yerlerdeki görevler için ilave nitelikler getirilir.

Yargı hizmeti için
ihtiyaç duyulan
görevler ve aranan
liyakat nitelikleri
ilan edilir;
başvurular alınır.

Başvuranlar
arasından aranan
nitelikleri en iyi
karşıllayanlar
belirlenerek ilan
edilir.

İlan edilen listeye
itirazlar hızla
giderilir.
En nitelikli aday
göreve atanır.

Süreç, baştan sona yargı denetimine tabi

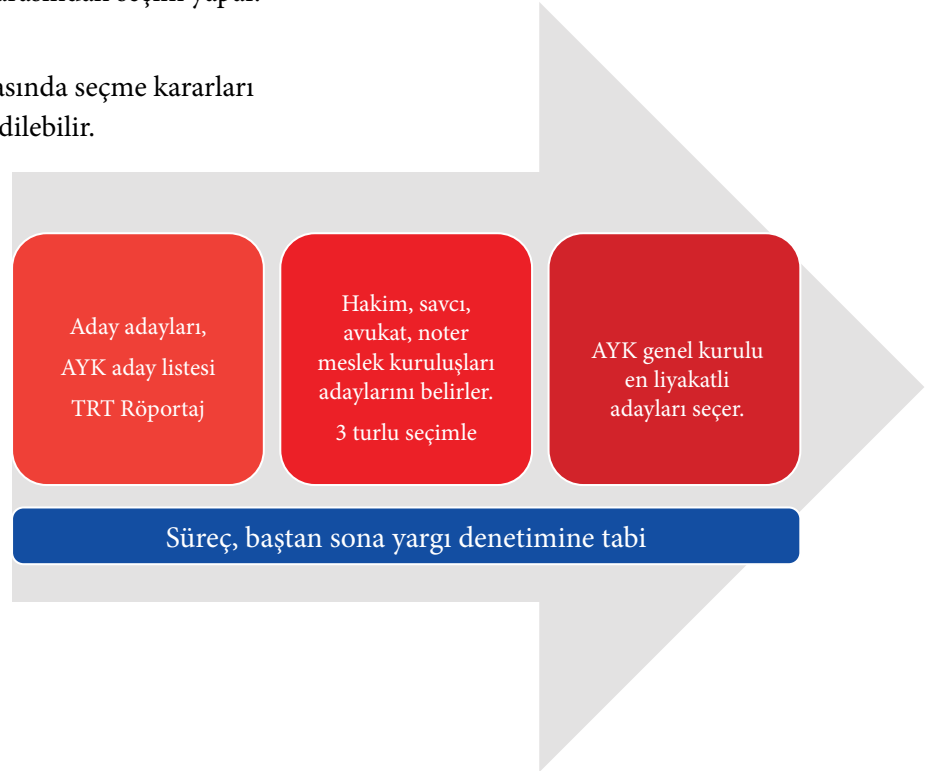
Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Üyeliklerine Adaylık, Liyakat Esaslı Seçim ve Atamalar

- Üye olma şartlarını (üye seçim tarihinden 6 ay öncesinde) taşıyan herkes aday adayı olarak doğrudan AYK'ya başvurabilir.
- AYK şartlarını taşıdığını tespit ettiği adayları liyakatlerine göre puanlamasını ve sıralamasını yapar ve bilgilerini kamuoyuna açıklar.
- Kapsayıcı bir paydaş paneli huzurunda TRT'de röportaj yaparlar. Adaylar bütün sorulan sorulara cevap verir; bilgilerini kamuoyuna dürüstçe açıklar.
- AYK genel kurulu en yüksek niteliklere sahip 10 aday arasında 5 kere seçim yaparak her seçimde en yüksek oyu alan kişiyi aday olarak belirler. Bir seçimde seçilmesine karar verilen kişi sonraki seçime katılamaz.
- Bu şekilde belirlenen 5 aday arasından en liyakatli olanını cumhurbaşkanı üye olarak seçer.
- AYK'nın aday gösterme, cumhurbaşkanının adaylar arasında seçme kararları Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava edilebilir.

Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı Vekili Görevlerine Adaylık, Liyakat Esaslı Seçim ve Atamalar

- Hakimler Odaları Birliği 4 aday; Savcı Odaları Birliği 6 aday, Türkiye Barolar Birliği 2 aday, Türkiye Noterler Birliği 1 aday adayı belirler AYK'ya bildirir.
- Üye olma şartlarını (üye seçim tarihinden 3 ay öncesinde) taşıyan herkes aday adayı olarak doğrudan AYK'ya başvurabilir veya aday adayı gösterecek olan kurumlara başvurabilir.
- AYK şartlarını taşıdığını tespit ettiği adayları liyakatlerine göre puanlamasını ve sıralamasını yapar ve bilgilerini kamuoyuna açıklar.
- Kapsayıcı bir paydaş paneli huzurunda TRT'de röportaj yaparlar. Adaylar bütün sorulan sorulara cevap verir; bilgilerini kamuoyuna dürüstçe açıklar.
- AYK genel kurulu belirlenen adaylar arasından seçim yapar. Adaylar 3 turlu seçimlerle belirlenir.
- AYK'nın aday gösterme ve adaylar arasında seçme kararları Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava edilebilir.

2B
ADALET YÜKSEK
KURUMU KANUNU
TASLAK – 1

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – Bu kanunun amacı, yargının bağımsızlığı, yargıda hesapverirlik ile yargı mensuplarının teminatı esaslarına göre yapılanan Adalet Yüksek Kurumu'nun kuruluşu, teşkilatı, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu kanunun uygulanmasında;

a) Adalet Yüksek Mahkemesi: Adalet Yüksek Kurumu'nun politikaya ilişkin kararları hariç tüm işlem ve kararları ile hakimler kurulu, savcılar kurulu, avukatlar kurulu işlem ve kararlarına karşı iptal talebiyle başvuru labilecek yargı merciini,

b) Adalet Yüksek Kurumu: Toplumun tüm kesimlerinin tercihlerini yansıtacak surette seçilmiş nitelikli üyelerden oluşan ve ülkenin adalet ve yargı politikalarını ülke ihtiyaçlarına uygun şekilde belirleyen ve uygulanmasını sağlayan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren, devletin yargı gücünü bağımsız olarak temsil eden, idari tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde yargısal meslek kuruluşunu; bağımsız yargısal meslek kuruluşlarının en üst seviyesinde düzenleyici bir yargısal kuruluşunu,

c) Kurum: Adalet Yüksek Kurumunu

ç) TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel Amaç ve İlkeler

Kurumun Temel Amaç ve İlkeleri

MADDE 3 – (1) Kurumun temel amaç ve ilkeleri ülkenin adalet ve yargı politikalarını bağımsız olarak ve ülke ihtiyaçlarına uygun olarak belirlemek ve yürütmek ve bu kapsamda yargının topluma kaliteli yargı hizmetleri vererek katma değer yaratmasını sağlamaktır. Kurum bu doğrultuda;

a) Toplumun yargı hizmetlerine ihtiyaçlarını ve önceliklerini belirlemek, bu ihtiyaçlara uygun olarak ülke adalet hizmetleri ile ilgili politikalarını, önceliklerini, bütçe ve kaynaklarını belirlemek ve bütçenin öncelikli olarak ay-

rılmasını sağlamak,

b) Yargı hizmeti birimlerini oluşturup yapılandırmak, iş yükünü insan kaynakları arasında dengeli dağıtmak,

c) Yeterli ve yetkin insan kaynağını sağlamak, geliştirmek, verimlilik, yetkinlik, disiplin ve saygınlıklarını sağlamak,

ç) Hakim, savcı, avukat ve adli personelin bağımsızlık, tarafsızlık, şeffaflık ve hesapverirlik, dürüstlük, bütünlük, öngörülebilirlik, kesinlik ve belirlilik, erişilebilirlik, eşitlikçilik ve ayırım yapmama, ehliyet, mesleğe yeterlilik, özen, etkin ve verimli çalışma ve mesleğe yakışır duruş da dahil olmak üzere evrensel yargı ilkelerine azami riayet etmelerini sağlamak,

d) Hakim ve savcıların katlanacakları tayin ve zorunlu görevlerinin hangi tarihte gerçekleşeceğini ve kanunlarda belirli yeterlilik şartlarını sağladıkları müddetçe kariyer ilerlemelerinin nasıl gerçekleşeceğini önceden belirleyerek sağlamak,

e) Yargı mesleği mensuplarının aynı etik ve disiplin kurallarına, görev ve şahsi suçları nedeniyle aynı ön izin, soruşturma ve kovuşturma kurallarına tabi olmalarını ve ilgili kuralların yeknesak olarak uygulanmasını sağlamak,

f) Yargı unsurlarının belirlenen hedeflere göre faaliyetlerini ve elde ettiği sonuçları gözlemek ve her türlü hesapverirliklerini sağlamak,

g) Hukuk mesleklerini ve hizmet birimlerini uyumlu, işbirliği içinde ve verimli hizmet üretmeye yönlendirmek,

ğ) Belirlenen hedeflerin gerçekleştirilme oranlarını gösterecek surette yıllık raporlar hazırlamak ve kamuya duyurmak, denetlenebilirliği sağlamak maksadıyla ilgili hususlarda yöneltilen soruları kamuya açık surette cevaplandırmak ve duyurmak ile

h) Kaynakların kısa ve uzun dönem planlamalarını yaparak şeffaflığı sağlamak maksadıyla kamuyla paylaşmak ile ilgili faaliyetleri gerçekleştirir.

(2) Kurum, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, kuruma emir ve talimat veremez. Kurum, mahkemelerin bağımsızlığı ile hakimlik ve savcılık teminatı esaslarını gözeterek adalet, tarafsızlık, doğruluk ve dürüstlük, tutarlılık, eşitlik, ehliyet ve liyakat ilkeleri çerçevesinde görev yapar.

(3) Politika, Tercih ve İlkeler Dairesi'nin kararları hariç kurum kararlarına karşı yargı yolu kapatılamaz.

İKİNCİ KISIM

Kurumun Yapısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Kurumun Teşkilatı

MADDE 4 - (1) Kurum; başkanlık, genel kurul, genel sekreterlik, hukuk müşavirliği ve bu birimlere bağlı personelden oluşur.

(2) Genel kurul; kurumun birimlerini oluşturan Politika

Tercihler ve İlkeler Dairesi, Yargı Hizmetleri Dairesi, İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi ile Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesinde görev alan asil ve yedek üyelere oluşur.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Kurul

Genel Kurulun Oluşumu

MADDE 5 – (1) Genel kurul, aşağıda belirlenen kaynaklardan seçilen 90 asil ve yedek üyeden oluşur.

Genel Kurul Üye Kaynakları, Belirlenme Yöntemleri ve Üye Nitelikleri

MADDE 6 – (1) Genel kurul üyelerine dahil olan asil ve yedek üyelere;

a) 12 üye TBMM tarafından gönderilir. Son genel seçimde %20'den fazla oy alan siyasi partiler 3'er üyenin seçilmesini sağlar. Kalan üyeler %7,5'tan fazla fakat %20'den az oy alan siyasi partiler arasında eşit sayıda bölüştürülür. Eşit sayıya bölünememesi halinde artık üyeleri içlerinde en yüksek oyu alan partiler belirler,

Her üye seçim döneminden (...) süre önce, siyasi partiler her bir üyelik için işbu maddenin 2. fıkrasında yer alan nitelikteki üyelere en az ikişer aday gösterir ve adaylarını kuruma bildirir. Yeterli sayıda aday gösterilmesi zorunludur; aksi takdirde hiç aday gösterilmemiş sayılır.

Kurum tarafından nitelikleri taşıdığı belirlenip onaylanan adaylar, en az üye seçme hakkına sahip olan partinin adaylarından başlayarak TBMM genel kurulunda seçime sunulur. Seçim için toplantı ve karar nisabı aranmaz. İşbu maddenin 2. fıkrasında yer alan nitelikteki üyelere seçimi gerçekleştiren nitelikteki üyelik için başka seçim yapılmaz.

b) 8 üye düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar tarafından gönderilir. Düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar işbu maddenin 3. fıkrasında yer alan nitelikteki üyelere, her bir nitelik için birer kişi olmak üzere 8'er aday belirler ve Adalet Yüksek Kurumu'na bildirirler. Aynı kişiler değişik kurumlar tarafından aday gösterilebilir.

Kurum tarafından nitelikleri taşıdığı belirlenip onaylanan adaylar arasından Adalet Bakanı'nın tavsiyesi üzerine cumhurbaşkanı nihai seçimi yapar; işbu maddenin 2.fıkrasında yer alan üyelik nitelik pozisyonlarının her birinden birer adet temsil edilecek surette üye belirlemesini gerçekleştirir.

c) 30 üye Türkiye Barolar Birliği, hakimler kurulu, savcılar kurulu, noterler ve adliye mensuplarından olacak şekilde hukuk meslek mensuplarından gönderilir. İşbu maddenin 4.fıkrasında yer alan üyelere 8 avukat üye avukatlar; 8 hakim üye hakimler; 8 savcı üye savcılar; 1 noter üye ve 1 anayasa profesörü üye noterler; 4 adliye personeli üye de adliye personeli tarafından seçilir.

Üyelerin seçiminde bu meslek kuruluşlarının yönetim

kurulları adaylarını kuruma bildirirler. Bu kategoriden aday olmak isteyen ve işbu maddenin 4.fıkrasında yer alan nitelikleri taşıyanlar bağımsız aday olarak da kuruma başvurabilirler.

Kurum işbu maddenin 4.fıkrasında yer alan her bir nitelikteki üye pozisyonu için en fazla 3 katı kadar aday belirler; bu sayının üzerinde başvuru gerçekleşmesi halinde başvuru ya da aday gösterilme tarihi sırasına göre adaylar belirlenir.

Kurum tarafından uygun bulunarak ilan edilen bu adaylar arasında bütün meslek mensupları kendi içlerinde seçim yapar. En çok oy alanlar sırasıyla üye olarak seçilmiş sayılırlar.

ç) 8 üye Türk Tabipler Birliği (“TTB”), Türk Veteriner Hekimleri Birliği (“TVHB”), Türk Dış Hekimleri Birliği (“TDB”), Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği (“TMMOB”), Türk Eczacılar Birliği (“TEB”)’nden oluşan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından gönderilir. Üye sayısının çokluğuna orantılı olarak TMMOB 5 üye, diğer kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları 3 üye belirler. İşbu maddenin 5.fıkrasında yer alan nitelikteki üyelere 2 psikoloji veya psikiyatri uzmanı ve 1 hakim üye TTB, TVHB, TDB, TEB tarafından belirlenirken 2.fıkrasında yer alan diğer nitelikteki üyeler TMMOB tarafından belirlenir.

TMMOB yönetim kurulu işbu maddenin 5.fıkrasında yer alan 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 kamu yönetimi uzmanı, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı üye pozisyonları için

her bir pozisyon bakımından ikişer üye adayı belirleyerek kuruma bildirir. Kurum tarafından uygun bulunarak ilan edilen adaylar TMMOB üyelerinin seçimine sunulur en çok oy alanlar seçilmiş sayılır.

TTB, TVHB, TDHB ve TEB yönetim kurulları 2 psikoloji veya psikiyatri uzmanı ve 1 hakim üye pozisyonu için ilgili her bir pozisyon için adayını belirleyerek kuruma bildirir. Kurum tarafından uygun bulunarak ilan edilen adaylar arasında ilgili meslek mensuplarının tamamının katılacağı bir seçim gerçekleştirilir. Her uzmanlık grubu için ayrı yapılan seçimlerde en çok oyu alan üye seçilmiş olur.

d) 8 üye Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (“TOBB”) önderliğinde diğer mali ve zirai nitelikteki meslek kuruluşları olan Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği (“TDUB”), Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (“TSB”), Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları (“TSPB”), Türkiye Ziraat Odaları Birliği (“TZOB”), Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (“TESK”), Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir Odaları Birliği (“TÜRMOB”) tarafından gönderilir.

Mali ve zirai nitelikteki bu meslek kuruluşlarının genel merkez yönetim kurulları işbu maddenin 6.fıkrasında yer alan nitelikteki üye pozisyonları için her bir pozisyon bakımından ikişer üye adayı belirleyerek kuruma bildirir. Kurum tarafından nitelikleri taşıdığı belirlenip ilan edilen adaylar arasından TOBB genel merkez yönetim kurulunda işbu maddenin 6.fıkrasında yer alan nitelikteki her bir üye pozisyonu için 1 aday olacak şekilde seçim yapılır.

En çok oy alanlar seçilmiş sayılır.

e) 8 üye Yüksek Öğretim Kurumu (“YÖK”) ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu’na uygun şekilde kurulmuş üniversiteler tarafından gönderilir. YÖK işbu maddenin 7.fikrasında yer alan nitelikteki üye pozisyonları için her bir pozisyon bakımından ikişer üye adayı belirleyerek kuruma bildirir. İşbu maddenin 7.fikrasında yer alan nitelikleri taşıyan kişiler bağımsız olarak üniversite kontenjanından seçilmek üzere de aday olabilirler ve adaylıklarını kuruma bildirirler.

Kurum işbu maddenin 7.fikrasında yer alan her bir nitelikteki üye pozisyonu için en fazla 5 aday belirler; bu sayının üzerinde başvuru gerçekleşmesi halinde başvuru ya da aday gösterilme tarihi sırasına göre adaylar belirlenir. Kurum tarafından nitelikleri taşıdığı belirlenip ilan edilen adaylar seçime girerler. İşbu maddenin 7.fikrasında yer alan her bir nitelikteki üye pozisyonu için ayrı ayrı gerçekleştirilecek seçimlerle kurum üyeleri belirlenir. Adayların tamamı 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu’na uygun şekilde kurulmuş üniversitelerdeki öğrencilerin tamamının oyuna sunulur; en çok oy alanlar seçilmiş olur.

f) 8 üye kamu yararına dernek statüsündeki derneklerden, kamu yararına vakıf statüsündeki vakıflardan, sektörel/kamu yararına statüsü olmayan kuruluşlardan seçilecek şekilde 5253 Sayılı ve 5737 Sayılı kanunlara uygun şekilde kurulmuş dernek ve vakıflar tarafından gönderilir.

Kamu yararına çalışan dernek statüsündeki dernekler:

1’i anayasa hukuku profesörü; 1’i yönetim veya siyasal bilimler profesörü ve 1’i de hakim olmak üzere 3 üyenin; kamu yararına çalışan vakıf statüsündeki vakıflar: 1’i kamu maliyesi ve bütçe uzmanı, 1’i sosyolog veya antropolog, ve 1’i de savcı olmak üzere 3 üyenin, diğer sektörel dernek ve vakıflar ise 1’i avukat ve 1’i de eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olmak üzere 2 üyenin seçimini sağlarlar.

Belirlenen statülerdeki dernek ve vakıflar yukarıdaki bentte açıklanan her bir üye pozisyonu için en fazla ikişer aday belirleyip kuruma bildirirler. Bu kategoriden aday olmak isteyen ve işbu maddenin 8.fikrasında yer alan nitelikleri taşıyanlar bağımsız aday olarak da kuruma başvurabilirler.

Kurum işbu maddenin 8.fikrasında yer alan her bir nitelikteki üye pozisyonu için en fazla 3 katı kadar aday belirler; bu sayının üzerinde başvuru gerçekleşmesi halinde başvuru ya da aday gösterilme tarihi sırasına göre adaylar belirlenir.

Kurum tarafından nitelikleri taşıdığı belirlenip ilan edilen adaylar arasında işbu fıkra kapsamında aday gösteren sivil toplum kuruluşlarının başkanları tarafından seçim gerçekleştirilir. Her üye pozisyonu için niteliksel seçim yapılması zorunludur. Her uzmanlık grubu için ayrı yapılan seçimlerde en çok oyu alan üye seçilmiş olur.

g) 8 üye, işçi ve kamu çalışanlarına ilişkin sendika konfederasyonları ve işveren sendikaları tarafından gönderilir.

Kamu çalışanlarına ilişkin sendika konfederasyonları 1'i hakim, 1'i anayasa profesörü ve 1'i de kamu yönetimi uzmanı olarak 3 üyenin; işçi sendikaları 1'i savcı, 1'i idare hukuku profesörü ve 1'i de yönetim veya siyasal bilimler profesörü olmak üzere 3 üyenin; işveren sendikaları 1'i avukat, 1'i de eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olmak üzere 2 üyenin seçimini sağlarlar.

Kamu çalışanlarına ilişkin sendika konfederasyonları, işçi sendikaları ve işveren sendikaları seçecekleri üye sayısı kadar üye önerirler ve kuruma bildirirler, bağımsız kişiler de adaylık için başvurabilir. Kurum işbu maddenin 9.fıkrasında yer alan her bir nitelikteki üye pozisyonu için en fazla 3 katı kadar aday belirler, bu sayının üzerinde başvuru gerçekleşmesi halinde başvuru ya da aday gösterilme tarihi sırasına göre adaylar belirlenir.

Kurum tarafından nitelikleri taşıdığı belirlenip ilan edilen adaylar arasında işbu fıkra kapsamında aday gösteren Kamu çalışanlarına ilişkin sendika konfederasyonları, işçi sendikaları ve işveren sendikalarının başkanları tarafından seçim gerçekleştirilir, Her uzmanlık grubu için ayrı yapılan seçimlerde en çok oyu alan üye seçilmiş olur.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan 12 üye; 1 hâkim, 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 adliye personeli, 1 Anayasa hukuk profesörü, 1 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu yönetimi uzmanı, 1 istatistik veya ekonomi uzmanı, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı ve 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesinden oluşur.

(3) Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan 8 üye; 1 Anayasa hukuku profesörü, 1 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu yönetimi uzmanı, 1 istatistik veya ekonomi uzmanı, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı, 1 sosyolog veya antropolog ve 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesinden oluşur.

(4) Bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan 30 üye; 8 hâkim, 8 savcı, 8 avukat, 1 noter, 4 adliye personeli ve 1 Anayasa hukuk profesöründen oluşur.

(5) Bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan 8 üye; 1 hâkim, 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 kamu yönetimi uzmanı, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı ve 2 psikoloji veya psikiyatri uzmanından oluşur.

(6) Bu maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan 8 üye; 1 hâkim, 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 adliye personeli, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu yönetimi uzmanı ve 1 istatistik veya ekonomi uzmanından oluşur.

(7) Bu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan 8 üye; 1 noter, 2 Anayasa hukuku profesörü, 2 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 sosyolog veya antropolog ve 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesinden oluşur.

(8) Bu maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan 8 üye; 1 hâkim, 1 savcı, 1 avukat, 1 Anayasa hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı, 1 sosyolog veya antropolog ve 1 psikoloji veya psikiyatri uzmanından oluşur.

(9) Bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde yer alan 8 üye; 1 hâkim, 1 savcı, 1 avukat, 1 Anayasa hukuku profesörü, 1 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesinden oluşur.

Genel Kurulun Görevleri

MADDE 6 – (1) Genel Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Gerekli nitelikleri sağlayan üyelerin asil veya yedek üye olarak dairelere dağılması amacıyla seçim yapmak.
- b) Başkan, Başkanvekili ve daire başkanlarını seçmek.
- c) Kurul Başkan'ının Genel Sekreter'in görevden alınması talebini karara bağlamak.
- ç) 1. Hukuk Müşavirini atamak.
- d) Hukuk meslek kuruluşları tarafından belirlenen adaylar arasından Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı Vekilini açık ve gerekçeli oy esasına göre düzenlenen 3 turlu seçim sonucunda atamak.
- e) Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi tarafından hazırlanan mesleki etik kurallara ilişkin taslakları, diğer dairelerin yorum ve onaylarını alarak geliştirilmesini takiben kabul ve ilan etmek.
- f) Kurum işleyişi için gerekli konularla münhasır olarak yönetmelik düzenlemek.

Genel Kurulun toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 7 – (1) Bu kanundaki istisnalar hariç olmak

üzere Genel Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başkanlık

Kurumun Başkanlığı

MADDE 8 – (1) Kurumun Başkanlığı, bir Başkan ve bir Başkanvekilinden oluşur.

Geçici Başkanlık Divanı

MADDE 9 – (1) Kurumun gerçekleştireceği ilk oturuma kadar, başkanlık görevi Kurumun en yaşlı üyesince, başkanvekilliği görevi ise Kurumun ikinci en yaşlı üyesince yerine getirilir.

(2) Geçici Başkan ve Başkanvekili, kendileri dahil, bir oy toplama memuru, bir kâtip ve bir sekreterden oluşacak geçici başkanlık divanını belirlerler.

(3) Kurumun asil ve yedek üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilecek ilk oturumda, geçici başkanlık divanı nezaretinde sırasıyla Başkan, Başkanvekili ve dairelerde görev alacak asil ve yedek üyeleri belirleyecek seçimler gerçekleştirilir.

(4) Seçimlerin tamamlanması ile geçici başkanlık divanının görevi kendiliğinden son bulur.

Kurum Başkan ve Başkanvekilinin Seçimi

MADDE 10- (1) Kurumun Başkanı, tüm asil ve yedek üyeler içinden ilk oturumda gerçekleştirilecek gizli oylamayla seçilir.

(2) İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama gerçekleştirilir; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Kurumun başkanı seçilmiş olur.

(3) En fazla oy alan ikinci üye ise başkan vekili seçilmiş olur.

Görev Süresi ve Yeniden Seçilme

MADDE 11 – (1) Başkanlık ve Başkanvekilliği seçimleri her 4 yılda bir yenilenir.

(2) Başkan ve Başkanvekili en fazla 2 dönem görev yapabilirler.

Başkanın Görev ve Yetkileri

MADDE 12 – (1) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

- (a) Adalet Yüksek Kurumunu Kurum dışında temsil etmek,
- (b) Gerekli gördüğü takdirde basına ve kamuoyuna Kurum ile ilgili bilgi ve demeç vermek,
- (c) Genel Kurula başkanlık etmek,
- (ç) Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi'ne başkanlık etmek. Genel Kurulun ve gerektiğinde dairelerin gündemini belirlemek,
- (d) Kurum daireleri arasındaki iş bölümünün sorunsuz bir şekilde işleyişini gözetmek,

(e) Kurum Genel Sekreterliğinin faaliyetlerini ve işleyişini gözetmek,

(f) Kurum üyelerinin seçim sonucuna göre teklif ettiği adaylar arasından Kurum Genel Sekreterini belirlemek, Genel Sekreterin görevden alınması yönündeki gerekçeli talebini Genel Kurula iletmek,

(g) Genel Sekreterliğe bağlı büroların oluşturulmasına karar vermek ve ilgili bürolara personel ataması gerçekleştirmek,

(ğ) Kurum iç tüzüklerini onaylamak,

(h) Harcamaların Kurum bütçesine uygunluğunu denetlemek,

(ı) Kurumun verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu amaçla uygun göreceği tedbirleri almak,

(i) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(2) Başkan gerekli gördüğü hallerde kendi görev ve yetkilerinden uygun gördüklerini başkanvekiline yazılı olarak delege edebilir.

Başkanvekilinin Görev ve Yetkileri

MADDE 13 – (1) Başkanvekilinin görev ve yetkileri şunlardır:

- (a) Başkanın katılmadığı Genel Kurul çalışmalarına başkanlık etmek,
- (b) Başkanın kendisine devrettiği yetkileri kullanmak,
- (c) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Genel Sekreterlik, Yardımcı Personel

Kurum Genel Sekreterliği

Genel Sekreterlik Yapılanması ve Kadroların Teşkili

MADDE 14 – (1) Genel Sekreterlik Kurumun idarî ve malî işleri ile sekreteryaya hizmetlerini yerine getirir.

(2) Genel Sekreterlik, Kurum Genel Sekreteri, Büro Sekreterleri ile büro sekreterliklerinde çalışmak üzere yeteri kadar idari personelden oluşur.

(3) Her dairede bir büro sekreterliği teşkil ettirilir. Büro Sekreterleri Kurum Genel Sekreter yardımcısı olarak görev alır ve Kurum Genel Sekreterine bağlı çalışırlar.

(4) Genel Sekreterlik idari personel kadroları, büro katipleri ile diğer yardımcı büro personelinden oluşur. İdari personel Büro Sekreterlerine bağlı olarak çalışır.

(5) Genel Sekreterliğin faaliyetleri Kurum Başkanlığınca gözetlenir ve denetlenir.

(6) Kurum Genel Sekreteri, Büro Sekreterleri ve idari personel, Kurum üyeleri dışından, şartları taşıyanlar arasından seçilir, kadrolu olarak çalışır ve meslek teminatından yararlanırlar.

Kurum Genel Sekreteri nitelikleri ve seçimi

MADDE 15 –(1) Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi, Adalet Yüksek Kurumu, Adalet Yüksek Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kıdemli Müdürlerinden ve Kı-

demli Katiplerinden meslekte gerekli performans şartlarını başarı ile tamamlamış olanlar ülke genelinde düzenlenecek Hukuk İdari Görevlerinde Yükselme Sınavından, teknik yeterlilik sınavlarından ve objektif kriterlere göre kamuya açık gerçekleşecek mülakatlardan gerekli olan 1.kategori başarı puanını elde etmek kaydıyla Adalet Yüksek Kurumu Genel Sekreterliği aday kadrosuna girmeye hak kazanırlar.

(2) Adalet Yüksek Kurumu Genel Sekreteri olarak havuza girebilecek her adayın 47 yaşını doldurmuş ve en az 27 yıllık meslek tecrübesine sahip olması aranır. Ancak adliye personeli kariyer planı uyarınca performans ve sınav değerlendirilmelerinde üstün başarı gösterenler için öngörülen yaş ve meslek tecrübesi sınırlamaları sırasıyla 47 yaş yerine 35 yaş, 27 yıllık tecrübe yerine 18 yıllık tecrübe olarak uygulanabilecektir.

(3) Bu nitelikteki adaylar arasından, Kurum Genel Kurulunca yapılacak gizli oylamada en çok oy alan 3 aday, Kurum Genel Sekreterliği teklif listesinde Kurum Başkanına iletilir. Kurum Başkanı, birlikte çalışmak istediği Genel Sekreteri teklif edilen 3 aday arasından tayin eder.

(4) Kurum Genel Sekreterliği için öngörülen sınav ve mülakatlara ilişkin hususlar ilgili yönetmelikle, seçim süreci ve göreve getirilmeye ilişkin hususlar ise Kurum iç tüzüğü ile düzenlenir.

Genel Sekreterin Görev ve Yetkileri

MADDE 16 – (1) Kurumun işleyişinin gerektirdiği bütün idari ve sekreterlik görevlerinin yapılmasını sağlamakla gö-

revlidir. Bu göreve, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla aşağıdaki hususlar dahildir:

- (a) Büro işlemlerini yürütmek, idari işleyişini sağlamak,
- (b) Daire sekreterliklerinin koordinasyonunu sağlamak, daire sekreterlikleri üzerinde gözetim ve denetimi gerçekleştirmek,
- (c) Kurum bünyesinde görev alan idari personelin sevk ve idaresini sağlamak,
- (ç) Kurum üyelerinin disiplin işlemlerine ilişkin yazışmaları yapmak, dosyaları tutmak ve gerekliyse gizliliklerini sağlamak,
- (d) Kurum üyeleri ile Kurumda görev yapanların özlük işlemlerini yürütmek ve sicillerini tutmak, emeklilik ve izin işlemlerini yürütmek,
- (e) Kurum Başkanlığına faaliyetler kapsamında gerekli bilgi ve raporlamaları iletmek,
- (f) Kurumun arşiv hizmetlerini yürütmek,
- (g) Kurum yıllık taslak bütçesinin hazırlanması çalışmalarına katılmak,
- (ğ) Kanunlarda gösterilen veya Başkanlık, Genel Kurul veya daireler tarafından verilen diğer işleri yapmak.

Görev Süresi, Görevden Alınma ve Çekilme

MADDE 17 - (1) Kurum Genel Sekreteri 3 yıl için göreve getirilir ve görev süresi boyunca performans denetimine tabi

tutulur. Performans değerlendirmesinde başarılı olmak kaydıyla tekrar seçilebilir.

(2) Genel Sekreter görevini mevzuata, Kurum stratejik plânına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütür. Kurum Genel Sekreteri, görev süresince gerçekleşen performans denetimlerinde yeterli ölçütleri sağlayamaması halinde, Kurum Başkanının gerekçeli önerisi ile Genel Kurul tarafından verilecek karar üzerine görevden alınabilir. İlgili karar için Genel Kurul genel toplanma ve karar nisabı uygulanır.

(3) Genel Sekreter gerekçesini açıklamak suretiyle kendi isteğiyle görev süresini doldurmaksızın da görevinden çekilebilir.

(4) Adalet Yüksek Kurumu nezdinde Genel Sekreterlik görevi sona eren kişi tercihinin göre Kurumun mentorluk kadrolarına dahil olarak göreve devam edebilir veya özlük haklarını kaybetmemek kaydıyla ve uygun pozisyon bulunması halinde Genel Sekreterlikten önceki görevine geri dönerek emeklilik yaşı dolana kadar eski görevini ifa edebilir.

Büro Sekreterleri Nitelikleri ve Seçimi

MADDE 18 - (1) Büro Sekreterleri Kurum Genel Sekreter yardımcılığı görevini yürütür ve Kurumun her dairelerinde bir Büro Sekreteri görev alır. Büro Sekreterleri liyakat ve performans kriterlerine göre gerekli ilerleme ve başarıyı göstererek halihazırda Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi, Adalet Yüksek Kurumu, Adalet Yüksek Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kıdemli katiplikleri veya müdürlük-

lerinde görev yapanlar arasından, Adalet Yüksek Kurumu genel sekreterince belirlenirler.

(2) Büro sekreterliği görevini yerine getirebilmek için 41 yaşını doldurmuş ve 24 yıllık meslek tecrübesine sahip olmak gerekir.

Büro Sekreterliklerinin Görev ve Yetkileri

MADDE 19 – (1) Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi büro sekreterliğinin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Dairenin ilkesel kararlar alması, politikalar oluşturması ve tercihlerini belirlemesi için gerekli verileri toplamak ve ön raporları hazırlanmak,
- b) Dairenin politika, tercih ve ilkeler konusunda oluşturacağı ve Yargı Hizmetleri Dairesine ileteceği teklif kararları için, kamuoyundan kuruma yönlendirilen talepleri derleyerek ve re'sen kamuoyunda ilgili araştırmaları gerçekleştirerek daireye aktarmak,
- c) Bütçe taslağı hazırlığında gerekli verileri toplamak, ön raporlar hazırlamak,
- ç) Mahkemelerin açılıp kapatılması, yargı çevrelerinin belirlenmesi ve değiştirilmesi ve hukuk mesleklerinde kariyer ilerlemesinde dikkate alınacak performans kriterlerinin belirlenmesi ve güncel ve ihtiyaca uygun tutulması için gerekli ön çalışmaları yürütmek, bu hususta meslek birlikleri raporları da dahil ihtiyaca uygun olarak gereken bilgiyi toplamak, bildirim raporları hazırlayarak daireye düzenli olarak sunmak,

d) Genel sekreterlik, kurum başkanlığı ve dairece verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(2) Yargı Hizmetleri Dairesi büro sekreterliğinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Dairenin alacağı kararlar için gerekli verileri toplamak ve ön raporları hazırlanmak,

b) Daire başkanınca gerekli görülmesi üzerine mahkeme kurmak, kaldırmak ve yargı çevresi değiştirip belirlemek konularında oluşturulacak kararlar bakımından verileri toplamak ve ön raporlar hazırlamak,

c) Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi tarafından sunulan bütçe teklifi üzerine, daire başkanının talebi üzerine ek incelemeler yapmak,

d) Yukarıda fıkralar kapsamında dairenin verdiği ilgili kararların yürütülmesi için gerekli yazışma ve işlemleri kurum adına gerçekleştirmek, ilgili kararlar ve işlemleri arşivlemek,

e) Genel sekreterlik, kurum başkanlığı ve dairece verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(3) İtirazlar ve Yeniden Değerlendirme dairesi büro Sekreterliğinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurum başkanlığı tarafından yönlendirilen itiraz taleplerini işleme almak,

b) Kurumca itiraz talepleri üzerine verilen kararların ilgililere tebliğini sağlamak,

c) Kurumca itiraz talepleri üzerine verilen kararların yürütülmesi için gerekli yazışma ve işlemleri gerçekleştirmek,

ç) İlgili karar ve işlemleri arşivlemek,

d) Genel sekreterlik, kurum başkanlığı ve dairece verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(4) Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi büro sekreterliğinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Hukuk mesleklerine giriş için gerçekleşen başvuruları daire adına işleme almak, kaydını tutmak ve dairece verilen mesleğe giriş/atama kararlarının ilgililerine tebliğini sağlamak, ilgili karar ve işlemleri arşivlemek,

b) Hukuk mesleği mensuplarının ruhsat belgelerinin düzenlenmesi ve ilgililerine iletilmesini sağlamak,

c) Dairenin hakim ve savcılara geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtım işlemlerine ilişkin kararlarının ilgililerine tebliğini sağlamak,

ç) Hukuk mesleklerinde kariyer ilerlemesi için gerekli performans kriterlerinin belirlenmesine ilişkin kararlar bakımından daire başkanın talebi üzerine veriler toplamak, ön raporlar hazırlamak,

d) Yargıtay, Danıştay, Adalet Yüksek Mahkemesi daire ve üye sayılarına ilişkin verilecek kararlar bakımından daire başkanının talebi üzerine ön rapor hazırlamak,

e) Mesleğe kabul ve atama kararı verilen hukuk meslek mensuplarının sicil kayıtlarının tutulması ve daire baş-

kanlığınca belirtilen özlük işlemlerinin yürütülmesi,

f) Hukuk meslek mensuplarının özlüğü, kariyer gelişimi, eğitimi, performansları hakkında daire başkanının talebi üzerine ön rapor hazırlamak, planlama çalışmaları yapmak, danışmanlık almak ve daireye sunmak,

g) Daire başkanın talebi üzerine hukuk mesleği mensuplarının görevler esnasındaki performans verilerini derlemek ve daire başkanlığına aktarmak,

ğ) Hukuk meslek mensuplarının teftişi uyarınca daire başkanlığınca belirtilen gerekli soruşturma işlemleri ile ilgili işleri yürütmek, teftiş işlemleri sonucu toplanan bilgi, belge ve alınan kararları sicile işlemek,

h) Hukuk meslek mensuplarının görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemedikleri, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığı, ayrıca şahsi suç ya da kabahatleri bakımından gerçekleştirilecek soruşturmalarda daire başkanının gerçekleştireceği görevlendirmeler uyarınca ön raporlar hazırlayarak daireye sunmak, soruşturma işlemleri sonucu toplanan bilgi, belge ve alınan kararları sicile işlemek ve kaydını tutmak,

ı) Yukarıda fıkralar kapsamında dairenin verdiği ilgili kararların yürütülmesi için gerekli yazışma ve işlemleri kurum adına gerçekleştirmek, ilgili kararlar ve işlemleri arşivlemek,

i) Genel sekreterlik, kurum başkanlığı ve dairece verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Görev Süresi, Görevden Alınma ve Çekilme

MADDE 20 – (1) Büro sekreterleri 3 yıl için göreve getirilir ve görev süresi boyunca performans denetimine tabi tutulur.

(2) Büro sekreterleri ilgili performans kriterlerinin sağlanmaması halinde genel sekreterce görevden alınır.

(3) Büro sekreterleri gerekçesini açıklamak suretiyle kendi isteğiyle görev süresini doldurmaksızın da görevinden çekilebilirler.

(4) Adalet Yüksek Kurumu nezdinde büro sekreterliği görevi sona eren kişi tercihinine göre kurumun mentorluk kadrolarına dahil olarak göreve devam edebilir veya özlük haklarını kaybetmemek kaydıyla ve uygun pozisyon bulunması halinde büro sekreterliğinden önceki görevine geri dönerek emeklilik yaşı dolana kadar eski görevini ifa edebilir.

Kurum katiplik kadrolarına atama

MADDE 21 – (1) İstinaf mahkemesi müdürlerinden ve istinaf mahkemesi kıdemli katiplerinden meslekte gerekli performans şartlarını başarı ile tamamlamış olanlar arasından ülke genelinde düzenlenecek hukuk idari görevlerinde yükselme sınavından, teknik yeterlilik sınavlarından ve objektif kriterlere göre kamuya açık gerçekleşecek mülakatlardan gerekli olan 1.kategori başarı puanını elde edenler Adalet Yüksek Kurumu katiplik kadrolarına girmeye hak kazanırlar ve kurum tarafından ilgili pozisyona atanırlar.

(2) Adalet Yüksek Kurumu katiplik kadrolarına girmeye hak kazananlar 9 yıl süreli sözleşme ile mesleğe başlatılırlar

ve her 3 yılda bir performans değerlendirmesine tabi tutulurlar.

(3) Katiplik kadrolarına giriş için öngörülen sınav ve atamalara ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Büro Katipliği nitelikleri ve seçimi

MADDE 22 – (1) İşbu Kanununun 22. maddesi uyarınca Adalet Yüksek Kurumu Büro Katibi olmaya hak kazananlar kurumca ilgili büro sekreterliğinde göreve atanırlar.

(2) Büro katipliği görevini yerine getirebilmek için 35 yaşını doldurmuş olmak ve 18 yıllık meslek tecrübesine sahip olmak gerekir.

Görev Süresi, Görevden Alınma ve Çekilme

MADDE 23 – (1) Büro katipleri 3 yıl için göreve getirilir ve görev süresi boyunca performans denetimine tabi tutulur.

(2) Gerekli performans ölçütlerini yerine getirmeyen katiplerin kurum bünyesindeki görevlerine son verilir.

(3) Büro katipleri gerekçesini açıklamak suretiyle kendi isteğiyle görev süresini doldurmaksızın da görevinden çekilebilirler.

Büro Kıdemli Katipliği nitelikleri ve seçimi

MADDE 24 – (1) Büro katipliği görevini 3 yıl boyunca performans ölçütlerini sağlayarak yürüten katipler bir üst kademe olan kıdemli katiplik pozisyonuna yükseltirler. Kıdemli katiplik görevini yerine getirebilmek için 38 yaş ve 21 yıl meslek tecrübesi şartı aranır.

(2) Gerekli performans ölçütlerini yerine getirmeyen kıdemli katiplerin kurum bünyesindeki görevlerine son verilir. Her halükârda kurum idari personel kadrolarına atama tarihinden itibaren 9 yıllık sürenin dolmasıyla kurum bünyesindeki görev son bulur.

(3) Kıdemli katiplik görevini 3 yıl boyunca performans ölçütlerini sağlayarak yürüten katipler büro sekreteri olarak seçilebilmek için gerekli kriterleri sağlamış olurlar.

Yardımcı Büro Personeli

MADDE 25 – (1) Yardımcı büro personeli, kurumun idarî ve malî işleri ile sekretarya hizmetlerinin yerine getirilmesinde kurum sekreterliğine bağlı olarak görev alırlar ve sekreterlik idari personel kadrosuna dahildirler.

(2) Büro personeli, naklen veya açıktan atama yoluyla atanır. Naklen atamalar başkan tarafından yapılır. Açıktan ilk defa devlet memurluğuna atanacaklar, devlet memurluğuna giriş için yapılan merkezi sınavda başarılı sayılanlar arasından, başkan tarafından oluşturulan üç kişilik komisyonca yapılacak sözlü ve gerektiğinde uygulamalı sınav sonucuna göre başkan tarafından atanırlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hukuk Müşavirliği

MADDE 26 – (1) Hukuk müşavirliği, genel kurul tarafından atanan 1. hukuk müşavirinin başkanlığında, her bir daire için seçilen en az iki hukuk müşavirinden oluşur.

(2) Hukuk müşavirleri, 1. hukuk müşavirinin belirleyeceği adaylar arasından genel kurul tarafından seçilmek suretiyle, mesleki niteliklerine göre kurumun ilgili dairelerine atanırlar.

(3) İlk iki fıkrada açıklanan ve genel kurul tarafından verilen kararlar 58'inci madde uyarınca yargı denetimine tabidir.

Hukuk Müşavirliğinin Görevleri

MADDE 27 – Hukuk Müşavirliğinin görevleri;

- a) Kurum başkanlığı, genel sekreterliği ile daire başkanlarına hukuki danışma hizmeti yapmak,
- b) Kanun kapsamına giren başvurular ve bu başvurular sonucu yapılan ön araştırma ve soruşturmalarda ilgili hukuki konularda gereken incelemeleri yapmak ve görüş bildirmek,
- c) Kurumca çıkarılacak tebliğ ve yönetmelik taslaklarını, mevzuata uygunluk açısından inceleyerek görüş bildirmek,
- ç) Kanunda ve ilgili mevzuatta yapılması gereken değişiklikler üzerinde çalışmalar yaparak kurula öneride bulunmak,
- d) Kurumun görevleri ile ilgili hususlarda gerektiğinde yasal yollara başvurulmasına ilişkin işlemler ile üçüncü şahıslarla kurum arasındaki hukuki ilişkileri yürütmek,
- e) Kuruma ilişkin her türlü uyuşmazlığın takibi ve çözülmesi amacıyla kurumu temsil etmek,

- f) Kurumun işlemleri ile ilgili olarak gereken her türlü tebligatları yapmak ve tebligatlarda belirtilen işlemlerin yapılıp yapılmadığını ilgili daire başkanlığı ile iş birliği yaparak takip etmek,
- g) Başkan, genel sekreter veya daire başkanlarının hukuka veya kendilerinin verdiği hukuki mütalaaya aykırı hareketlerini genel Kurula bildirmek,
- k) Başkan tarafından verilecek görevleri, bağımsız ve hukuka hesapverir şekilde yapmaktır.

Hukuk Müşavirliğinin Denetlenmesi

MADDE 28 - (1) Hukuk Müşavirliğinin üyelerinden birinin görevi esnasında suç işlemesi halinde soruşturma işlemleri şikayet/ihbar üzerine Cumhuriyet Başsavcısı tarafından gerçekleştirilir.

(2) Hukuk Müşavirliğinin üyeleri görevlerini zamanında ve uyumlu bir şekilde yerine getirmez veya disiplin cezası gerektirecek herhangi bir eylemde bulunur ise şikayet/ihbar üzerine soruşturma işlemleri genel kurul tarafından yürütülür.

ALTINCI BÖLÜM

Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi

Dairenin Teşkilatlanması

MADDE 29 - (1) Başkanlık ve tüm daire üyelerinin seçimini takiben diğer dairelere seçilmemiş olan 36 üye Politikalar, Tercihler ve İlkeler Dairesi'ni oluşturur. Politikalar,

Tercihler ve İlkeler Dairesi'nin tüm üyeleri asil üye olarak görev alırlar.

Dairenin Görevleri

MADDE 30 - (1) Politika, Tercih ve İlkeler Dairesi'nin görevleri şunlardır:

- a) Ülkenin ihtiyaçlarına uygun olarak yargı hizmetleri, hukuk ve adalet politikalarını oluşturmak, geliştirmek ve kamuoyuna açıklamak, değerlendirilmek üzere ilgisine göre genel kurul veya Yargı Hizmetleri Dairesi'ne sunmak,
- b) Hukuk mesleklerinde kariyer ilerlemede dikkate alınacak performans kriterlerini belirlemek ve ihtiyaca uygun olarak değiştirmek ve geliştirmek,
- c) Ülkemizin ihtiyaçlarına uygun olarak adalet hizmetleri ile ilgili politikalarını, önceliklerini, ihtiyaç duyduğu bütçe dahil kaynakları belirlemek ve değerlendirilmek üzere Yargı Hizmetleri Dairesi'ne sunmak,
- ç) Ülkenin ihtiyaçları göz önünde bulundurarak bir mahkemenin kurulması, kaldırılması veya yargı çevresinin belirlenmesi, değiştirilmesi konusundaki genel ilke kararları almak ve değerlendirilmek üzere Yargı Hizmetleri Dairesi'ne sunmak.

Dairenin toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 31 - (1) Daire, en az 30 üyeyle toplanır ve toplanan üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

(2) Daire başkanı, gereken hallerde daireyi olağanüstü

toplantıya çağırabilir. Üye tam sayısının salt çoğunluğunun, görüşülecek konuyu da belirten yazılı talebi üzerine daire başkanı, daireyi olağanüstü toplantıya çağırır.

(3) Dairelerin toplantı gündemi, daire başkanı tarafından işin önemine, ivedi veya süreli oluşuna göre düzenlenir. Gündem, toplantının yapılacağı gün ve saati, görüşülecek işleri ve sırasını gösterir. Tamamlanmayan gündem maddeleri bir sonraki gündemde öncelikle görüşülür.

(4) Gündemde değişiklik yapılması; ancak gündemin düzenlenmesinden sonra ivedi ve süreli işlerin ortaya çıkması halinde ve toplantı gününden en az bir gün önce daire başkanı veya üyelerden birinin yazılı talebi üzerine üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile olur. İvedi ve süreli olmayan talepler bu suretle ele alınamaz. Gündemdeki işlerden birinin sırasından önce ya da sonra görüşülmesi, ertelenmesi veya gündemden çıkarılması aynı usule tabidir.

Oylama

MADDE 32 – (1) Dairede görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan veya karar alınmayan durumlarda oylama açık yapılı.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Daire başkanı yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(4) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Yargı Hizmetleri Dairesi

Dairenin Teşkilatlanması

MADDE 33 – (1) Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi ile İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi üyelerinin seçimini takiben Yargı Hizmetleri Dairesi üyelerinin seçimi gerçekleştirilir. Kurum üyeleri arasında aşağıdaki meslek niteliklerine sahip olanlar içerisinde ve belirtilen sayıda daireye üye seçimi gözetilir:

- a) 3 hakim,
- b) 3 savcı,
- c) 3 avukat,
- ç) 1 noter,
- d) 1 adliye personeli,
- e) 1 anayasa hukuku profesörü,
- f) 1 idare hukuku profesörü,
- g) 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü,
- ğ) 1 kamu yönetimi uzmanı
- h) 1 istatistik veya ekonomi uzmanı
- ı) 2 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı.

Seçim Usulü

MADDE 34 – Daire üyeleri genel kurul tarafından gizli oyla seçilir. Daire başkan dahil 12 asil ve 6 yedek üye olarak

18 üyeden oluşur. En çok oyu alan üye daire başkanı olarak belirlenir. Başkan hariç, sırasıyla en çok oy alan 11 üye asil, kalan 6 üye ise yedek olarak daire üyeliğine seçilir.

Dairenin Görevleri

MADDE 35 – (1) Yargı Hizmetleri Dairesi'nin görevleri şunlardır:

- a) Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi tarafından sunulan politika, ilke ve tercihler hakkındaki teklifleri üzerine karar oluşturmak,
- b) Yargı hizmetlerinin ülke çapında aksamaksızın ve verimli olarak yürütülmesi ve ayrıca yargı hizmet tesislerinin verimli, sürekli ve kaliteli hizmet üretimine uyumlu olarak yönetilmesini sağlamak,
- c) Bu politika, ilke ve tercihleri de değerlendirerek ve ülke ihtiyaçlarını da gözetenek Mahkeme kurmak, kaldırmak ve yargı çevresi değiştirilmesine karar vermek,
- ç) Hakim, savcı ve yardımcı hizmet kadrolarının kalıcı veya geçici yetkilendirmelerini gerçekleştirmek,
- d) İstinaf Yargı Komisyonu sicil bürosunca tutulan bilirkişi sicilini denetlemek,
- e) Noterlik açılmasına, kapatılmasına ve sınıflandırılmasına karar vermek, noterliğe atama kararlarını vermek,
- f) Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi tarafından sunulan bütçe teklifi üzerine karar oluşturmak.

g) Yargı komisyon ve temsilciliklerinin üyelikleri için gösterilen adaylar arasından asil ve yedek üyeleri belirlemek.

ğ) İşbu kanun ve diğer kanunlarda verilen görevler kapsamında kararlar almak.

Dairenin Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

MADDE 36 – (1) Daire, daire başkanı dahil en az 8 asil üyenin katılımıyla toplanır ve katılan üyelerin çoğunluğu ile karar alır.

(2) Yedek üyeler oylamaya katılamaz ancak kendilerinden görüş alınır.

Dairenin Ülke Genelinde Faaliyet Yapılanması

MADDE 37 – (1) Daire, “merkezi planlama - yerinden yönetim” esaslarına uygun olarak en uç hizmet birimindeki gelişmelerden anında haber alabilecek, yerinde en hızlı karar alarak müdahale edebilecek şekilde etkili merkezi planlama, gözlemlene, ölçme ve değerlendirme suretiyle faaliyet gösterir ve ülke genelinde faaliyetlerini yargı komisyonları vasıtasıyla yürütür.

(2) Yargı komisyonları bölge adliye mahkemelerinde istinaf yargı komisyonları ile 26 kalkınma bölgesindeki ilk derece mahkemelerini kapsayan bölge yargı komisyonları olarak teşkilatlanır. bölge yargı komisyonlarının bölgelerindeki adliyelerde adliye yargı komisyonu temsilcilikleri bulunur.

Yargı Komisyonlarının Teşkili

MADDE 38– (1) Her bölge adliye mahkemesinde istinaf

yargı komisyonu ve her bir kalkınma bölgesi çevresindeki tüm adliyerleri ve ilk derece mahkemelerini kapsayan Bölge Yargı Komisyonları bulunur.

(2) İstinaf Yargı Komisyonları, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin başkanları, istinaf başsavcısı ile bu mahkemelerin ceza, hukuk, idare ve vergi daireleri başkanları arasından hukuk, ceza, idare ve vergi mahkemeleri için 1'er asil 1'er yedek üye ile Bölge Barolar Birliği'nin önerdiği 2'si asil 2'si yedek avukat üyeden oluşur. Asil ve yedek üyeleri Kurum Yargı Hizmetleri Dairesi seçer. İstinaf Başsavcısının yokluğunda Başsavcivekili ve asil üyenin yokluğunda yedek üye komisyona katılır.

(3) Bölge Yargı Komisyonu, kalkınma bölgesi çevresinde görevli en kıdemli başsavcı ile bölge çevresindeki adli, idari ve vergi mahkemelerinde görev yapan kıdemli hakimler arasından hukuk, ceza, idare ve vergi mahkemeleri için 1'er asil, 1'er yedek üye, Bölge Barolar Birliği'nin önerdiği 2'si asil 2'si yedek avukat üyeden oluşur. Asil ve yedek üyeleri Yargı Hizmetleri Dairesi seçer. Başsavcının yokluğunda Başsavcivekili ve asil üyenin yokluğunda yedek üye komisyona katılır.

(4) Yargı Komisyonları üyeliklerine Bölge Hakimler Odası, Bölge Savcılar Odası ve Bölge Barolar Birliği üyelerinin seçilmesi tercih edilir.

Yargı Komisyonlarının Görevleri

MADDE 39 – (1) Yargı Komisyonlarının görevleri

(a) Yargı hizmet tesislerinin, binaların, bilgi işlem, iletişim, güvenlik, otopark, ulaşım, elektrik, su, havalandırma

ve benzeri her türlü hizmetin aksamadan sürdürülmesini sağlamak, gerekli tedbirleri alarak aksamaları gidermek;

(b) Komisyon kararı ve acil hallerde Başkan'ın kararı ile görev bölgelerindeki görev yapan hakim, savcı ve diğer adli görevlilerinin görevlerini yerine getirmesine engel olan hastalık ve benzeri geçici engeller çıktığı durumlarda hizmetin aksamadan sürdürülmesi için geçici görevlendirme ve bilgilendirme gibi işlemleri yapmak.

(c) Bölgelerinde görev yapan, hakim ve savcılar dışındaki her türlü personelin özlük işleri, mesailerinin denetlenmesi, performans değerlendirmesi ve sair yönetsel konularda Kurum'a destek olmak, görüş vermek.

(ç) Hakim ve savcılar dışındaki adli görevlilerin disiplin ve denetimini yapmak.

(d) Görevlerini yerine getirirken Kurum'a rapor vermek; gerektiğinde diğer yargı komisyonları ile yardımlaşmaktır.

Yargı Komisyonlarının Çalışma Usulleri

MADDE 40 – (1) Komisyonlar; üyelerinin en az 2/3'ünün katılımı ile toplanır; katılanların çoğunluğu ile karar alır.

(2) Komisyon'a en kıdemli üye başkanlık eder; yokluğunda en kıdemli daire başkanı vekillik eder. Komisyon başkanı komisyonun aldığı kararların yerine getirilmesinde üyelerden birini veya birkaçına görev ve yetki verebilir.

Adliye Yargı Komisyonu Temsilcilikleri

MADDE 41 – (1) Yargı komisyonu kurulan Kalkınma

Bölgeleri çevresindeki bütün adliyelerde Adliye Yargı Komisyonu Temsilcilikleri kurulur.

(2) Adliye Yargı Komisyonu Temsilcilikleri; 1'i hukuk ve 1'i de ceza hakimi olmak üzere o adliyede görev yapan en kıdemli 2 hakim, adliyede görevli başsavcı ve baroya kayıtlı büroları o adliyenin yetki çevresinde olan en kıdemli 2 avukattan oluşur. En kıdemli üye adliye temsilciliğinin başkanlığını, sonraki üye başkanvekilliği yapar.

(3) Adliye Yargı Komisyonu Temsilcilikleri görev yaptıkları adliye ve tesislerin yönetimi ile Yargı Komisyonu ve başkanı tarafından verilen görevleri yerine getirir; adliyelerinde hizmeti etkileyecek hususları komisyona rapor eder.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi

Dairenin Teşkilatlanması

MADDE 42 - (1) Özlük, Kariyer, Performans Dairesi üyelerinin seçimini takiben, İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi üyelerinin seçimi gerçekleştirilir. Kurum üyeleri arasında aşağıdaki meslek niteliklerine sahip olanlar içerisinden ve belirtilen sayıda daireye üye seçimi gözetilir:

- a) 3 hâkim,
- b) 3 savcı,
- c) 3 avukat,
- ç) 1 noter,

d) 1 adliye personeli,

e) 1 Anayasa hukuku profesörü,

f) 1 idare hukuku profesörü.

2) Bu mesleklerden yeterli sayıda üye olmaması halinde diğer mesleklerden de seçim yapılabilir.

Seçim Usulü

MADDE 43 - Daire üyeleri Genel Kurul tarafından gizli oyla seçilir. Daire Başkan dahil 9 asil ve 4 yedek üye olarak 13 üyeden oluşur. En çok oyu alan üye Daire Başkanı olarak belirlenir. Başkan hariç, sırasıyla en çok oy alan 8 üye asil, kalan 4 üye ise yedek olarak daire üyeliğine seçilir.

Dairenin Görevleri

MADDE 44 - (1) İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesinin görevleri şunlardır:

- a) Adalet Yüksek Kurumu'nun verdiği ilk elden verdiği kararlara karşı gerçekleşen itiraz taleplerini karara bağlamak,
- b) Hakimler, Savcılar ve Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulları, Bölge Barolar Birliği Avukatlar Disiplin ve Denetleme Önbürolarının verdiği kararlara karşı itirazları değerlendirmek ve karara bağlamak,
- c) Kurumun, Hakimler Kurulu, Savcılar Kurulu, Noterler Kurulu ve Baroların kararlarına karşı itiraz ve şikayetler hakkında verdiği kararlara karşı yeniden değerlendirilmesi taleplerini karara bağlamakla görevlidir.

Dairenin toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 45 – (1) Daire, daire başkanı dahil en az 7 üyenin katılımıyla toplanır ve toplanan üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

(2) Yedek üyeler oylamaya katılamaz ancak kendilerinden görüş alınabilir.

Dairenin Çalışma Usulü

MADDE 46 – (1) Daire heyet hâlinde çalışır. Daire Başkanı, daire üyelerinden birini raportör üye olarak görevlendirir ve dosya üzerinde inceleme görevi verir. Daire yedek üyeleri de Başkan tarafından incelemeyi yapan (muhakkik) üye olarak görevlendirilebilir.

(2) Raportör üye Başkan tarafından kendisine verilen dosyalar üzerinde kapsamlı inceleme gerçekleştirerek, ilk ve esas inceleme raporunu hazırlar ve heyet üyelerine sunar.

(4) Daire dosyaları belirlenen gündem sırasına göre görüşür. İlgili toplantılarda, dosya için rapor düzenleyen raportör üye de hazır bulundurulur ve varsa heyet üyelerinin sorularını cevaplar.

(5) Heyet üyeleri gerçekleşen toplantıda, dosya hakkında nasıl karar verilmesine ilişkin düşüncesini ve gerekçesini kıdemsiz üyeden başlamak üzere açıklar. Her bir üyenin belirttiği görüş ve gerekçeleri görüşme tutanağına yazılır.

(6) Müzakerelerin tamamlanmasından sonra kıdemsiz üyeden başlamak üzere oylama yapılarak karar verilir. Bu durum başkan tarafından bir tutanakla tespit edilir. Görüş-

meler sonucunda heyetçe varılan nihai karar gerekçesiyle birlikte açıklanır. Heyet kararı aynı gün içinde kurum internet sitesinde yayınlanır.

(7) Kararın gerekçesi ile raportör üyenin hazırladığı rapor, kararın yayınlanması ile beraber kurum internet sitesinden de herkesin erişimine açık olarak yayınlanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi

Dairenin Teşkilatlanması

MADDE 47 – (1) Başkan ve vekilliği seçimini takiben, Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi üyelerinin seçimi gerçekleştirilir. Kurum üyeleri arasında aşağıdaki meslek niteliklerine sahip olanlar içerisinden ve belirtilen sayıda daireye üye seçimi gözetilir:

- a) 4 hakim,
- b) 4 savcı,
- c) 4 avukat,
- ç) 1 noter,
- d) 2 adliye personeli,
- e) 1 yönetim ve siyaset bilimleri profesörü,
- f) 1 kamu yönetimi uzmanı,
- g) 2 eğitimci-iletişimci öğretim üyesi,
- ğ) 2 psikolog-psikiyatrist.

Seçim Usulü

MADDE 48 – (1) Daire üyeleri genel kurul tarafından gizli oyla seçilir. Daire başkanı dahil 16 asil ve 5 yedek üye olarak 21 üyeden oluşur. En çok oyu alan üye daire başkanı olarak belirlenir. Başkan hariç, sırasıyla en çok oy alan 15 üye asil, kalan 5 üye ise yedek olarak daire üyeliğine seçilir.

(2) Daire kendi içerisinde iki alt çalışma grubundan oluşur. İlk çalışma alt grubu avukat, hakim ve savcı meslek mensuplarına, ikinci alt çalışma grubu ise noter ve adli personele ilişkin özlük, kariyer, performans ve teftiş işlemlerini yürütür.

(3) İlk çalışma alt grubu 9 asil ve 3 yedek üyeden oluşur. İkinci alt çalışma grubu ise 7 asil ve 2 yedek üyeden teşekkül ettirilir.

Dairenin Görevleri

MADDE 49 – (1) Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi'nin görevleri şunlardır:

- a) Hukuk mesleklerine giriş için gerçekleşen başvuruları değerlendirerek karar oluşturmak,
- b) Hukuk mesleği mensuplarının ruhsat belgelerinin düzenlenmesi ve ilgililerine iletilmesini sağlamak,
- c) Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay üyeliklerine aday olmak isteyen kişilerin adaylık şartlarını taşıyıp taşımadığını tespit etmek, şartları taşıdığını belirlediği adayları ve bilgilerini kamuya ilan etmek, adayların liyakatlerine göre puan ve sıralamasını yapmak, en yüksek nitelikleri sahip 10 aday arasından her üyelik pozisyonu

için 5'er aday belirlemek ve cumhurbaşkanına sunmak.

ç) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekili görevlerine aday olmak isteyen kişilerin adaylık şartlarını taşıyıp taşımadığını tespit etmek, şartları taşıdığını belirlediği adayları ve bilgilerini adaylık seçimleri için hukuk meslek kuruluşlarına sunmak.

d) Hukuk meslek mensuplarının özlüğü, kariyer ilerlemeleri, atamaları, kariyer gelişimleri, eğitimleri, performansları ve yükselmeleri hakkında kararları almak ve gerekli işlemleri yapmak,

e) Kurum üye adaylıklarının belirlenmesi sürecinde işbu kanunun 6.maddesi uyarınca aday gösteren kaynakların veya bağımsız aday olan kişilerin, ilgili pozisyon için üyelik niteliklerini taşıyıp taşımadıkları bakımından uygunluğunu belirlemek ve uygun aday listelerini başvuru tarihlerini de dikkate almak suretiyle oluşturarak 15 gün içerisinde ilan etmek,

f) Politika, Tercih ve İlkeler Dairesi'nin belirlediği performans kriterlerine ilişkin taslakların geliştirilerek son haline getirilmesi ve belirlenen kuralların uygulanması,

g) Hukuk meslek mensupları için kariyer gelişim planları yapmak,

ğ) Hukuk meslek mensuplarının görevleri esnasındaki performanslarını denetlemek ve performanslarını artırıcı önlemler almak, çalışmalar yapmak,

h) Hukuk meslek mensuplarının teftişi hakkında kararları almak ve gerekli işlemleri yapmak,

- 1) Hakimler hakkında sunulan ret taleplerini karara bağlamak,
- i) Hukuk meslek mensuplarının görevlerini kanun ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetlemek; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmak ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemleri yapmak, görevleri ile ilgili ya da şahsi suç ya da kabahatlerini soruşturmak, yaptırım uygulamak,
- k) Hukuk meslek mensuplarının mesleğe kabullerine engel bir suçtan yargılanmaları halinde, suçun niteliğini göz önüne alarak kovuşturma sırasında görevini yapmaya engel bir durum olması halinde, geçici süre ile görevden elçektirilmelerine karar vermek,
- l) Hakimler hakkında sunulan ret taleplerini karara bağlamak,
- m) Hukuk meslek mensuplarının görevlerini kanun ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetlemek; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmak ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemleri yapmak, görevleri ile ilgili ya da şahsi suç ya da kabahatlerini soruşturmak, yaptırım uygulamak.

Dairenin toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 50 - (1) Daire ilk çalışma alt grubu en az 7

üyeyle toplanır ve toplanan üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

(2) Daire ikinci çalışma alt grubu en az 5 üyeyle toplanır ve toplanan üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

(3) Yedek üyeler oylamaya katılamaz ancak kendilerinden görüş alınır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Üyeler Hakkında Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Üyelik Süreleri ve Üyeliğin Sona Ermesi

Üyelik Süresi

MADDE 51 - (1) Üyelik süresi kural olarak 4 yıldır. Kurul üyeleri asil üye olarak en fazla 2 defa seçilebilir.

(2) Yedek üyelikten asil üyeliğe geçiş süresi de dahil olmak suretiyle kurum bünyesinde gerçekleşecek görev süresi 10 yılı aşamaz.

Seçimlerin zamanı

MADDE 52 - (1) Kurul üyeliği seçimleri, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki otuz gün içinde yapılır.

Üyelikte Boşalma Halinde Seçim

MADDE 53 - (1) Kurul üyeliğinin ölüm, emeklilik, istifa ve benzeri nedenlerle boşalması halinde durum, Adalet Yüksek Kurumu genel kuruluna derhal bildirilir. Boşalan

asil üyelik pozisyonuna, ilgili daire yedek üyelerinden, daire üyelerinin belirlendiği seçimde en çok oyu almış yedek üye getirilir. Boşalan asil üyelik pozisyonu için aranan bir mesleki yetkinlik kriteri bulunması halinde ise yedek üyelerden ilgili mesleki yetkinlik kriterini taşıyanlar arasından en çok oyu alan yedek üye getirilir.

Üyeliğin sona ermesi

MADDE 54 – (1) Kurul üyelerinin;

a) Kurul üyesi olabilme şartlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması veya kurul üyeliği sırasında bu şartlardan herhangi birini kaybetmesi halinde genel kurulun üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun, bu durumu tespit eden kararıyla,

b) Görevlerini yerine getiremeyeceklerinin sağlık kurulu raporuyla kesin olarak anlaşılması veya görevlerine izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz olarak on beş gün ya da bir yılda toplam otuz gün süre ile devam etmemeleri halinde, genel kurul üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun kararıyla,

kurul üyeliği sona erer.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğin Düşmesi, Görevden Alınma ve Görevden Geçici El Çektirme

Üyelikten El Çektirme

MADDE 55 – (1) Genel kurul üyeleri görevi nedeniyle bir suçtan yargılandığı takdirde, Adalet Yüksek Mahkemesi

suçun niteliğini göz önüne alarak kovuşturma sırasında görevini yapmaya engel bir durum olması halinde üyenin görevden geçici süre ile el çektirilmesine karar verebilir. Görevini yapmasına engel bir durum olmaması halinde hâkimin görevine devam etmesine karar verebilir. El çektirilmesine karar verilen üyenin yerine, el çektirme süresi boyunca yedek üye asil üye olarak görev alır.

Üyeliğin Düşürülmesi

MADDE 56 – (1) Genel kurul üyeleri görevi ile ilgili bir suçtan hüküm giymesi halinde üyeliğinin düşürülmesine Adalet Yüksek Mahkemesi karar verir. Üyeliğin düşürülmesi ve üyelikten el çektirme kararlarına karşı Anayasa Mahkemesi nezdinde kanun yolu açıktır.

(2) Yedek üye, asıl üye hakkında görevin düşürülmesini gerektirir bir hal olmadığının mahkeme hükmü ile kesinleşmesine kadar görevde kalır. Asıl üyenin görevinin düşürülmesine karar verilmesi halinde ise göreve geldiği tarih itibarıyla asıl üyenin kalan görev süresi kadar ilgili pozisyonda görevini devam ettirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üyeler Hakkında Soruşturma ve Kovuşturmalar

Üyelerin Disiplin Soruşturma ve Kovuşturması İşlemleri

MADDE 57 – (1) Kurum üyeleri hakkında disiplin soruşturması talepli ihbar ve şikayetler kurum başkanlığına gerçekleştirilir.

(2) Kurum Başkanı, kuruma iletilen şikayet/ihbar üzerine ilgili ihbar/şikayet üzerinde ilk incelemeyi gerçekleştirir. İmzasız, adressiz yahut takma adla yapıldığı anlaşılan ya da belli bir olayı ve nedeni içermeyen, delilleri ve dayanakları gösterilmeyen ihbar ve şikayetler başkan tarafından işleme konulmaz. Başkanın şikayet/ihbarı işleme almama kararına karşı kararın tebliğinden itibaren 15 günlük süre içerisinde itiraz etmek mümkündür.

(3) Başkan, ilk inceleme şartlarını taşıdığını tespit ettiği ihbar/şikayet üzerine disiplin soruşturma işlemlerini gerçekleştirmek üzere kurum daire başkanlarından uygun gördüğünü muhakkik üye olarak belirler. Muhakkik üye dosya üzerinde soruşturma işlemlerini gerçekleştirir.

(4) Disiplin soruşturma işlemleri için görevlendirilen daire başkanı, konu ile ilgili bilgileri toplar ve sübut delillerini tespit eder, lüzum gördüğü kimseleri yeminle dinler, ilgili üyeye isnat olunan hal ve hareketi bildirerek savunmasını alır. İlgili savunmasının istendiği andan itibaren, bizzat veya vekili aracılığıyla soruşturma evrakını incelemeye yetkilidir.

(5) Soruşturmayı yürüten daire başkanı, yaptığı soruşturmayı, elde ettiği bilgi ve delilleri gösteren ve bunlara göre disiplin cezası verilmesine yer olup olmadığı hakkındaki kanaatini belirten bir rapor hazırlayarak, rapor ve eklerini başkanlar kuruluna sunar. Soruşturma sonucu hakkında soruşturma yürütülen ilgili üyeye yazılı olarak bildirir.

(6) Kurum başkanı ile daire başkanlarından oluşan başkanlar kurulu, kovuşturma aşamasına ilişkin olarak bizzat veya vekili aracılığıyla sözlü ya da yazılı savunmasını yap-

mak üzere ilgili üyeye yedi günden az olmamak üzere süre verir.

(7) Başkanlar kurulu, disiplin kovuşturması kapsamında, hazırlanmış olan disiplin soruşturması dosyası ve raporunu inceler, ilgili yazılı savunma vermişse bu savunmayı okur, sözlü savunma yapmak istemişse sözlü savunmasını dinler; tüm evrak kapsamını göz önüne alarak;

- a) Gerekirse soruşturmanın genişletilmesine veya derinleştirilmesine,
- b) İsnat olunan hal ve hareketi sabit görmezse dosyanın işlemde kaldırılmasına,
- c) İsnat olunan hal ve hareketi sabit görürse eyleme uyan disiplin cezasına, karar verir.

(8) Kurum başkanı ve kurum daire başkanlarının disiplin soruşturma işlemleri ise şikayet/ihbar üzerine Cumhuriyet Başsavcısı tarafından gerçekleştirilir. Cumhuriyet Başsavcısı, soruşturma işlemleri sonucunda düzenlediği raporunu genel kurula sunar.

(9) Genel kurul, hakkında soruşturma işlemi gerçekleştirilen başkan veya daire başkanı üye hariç toplanır ve disiplin kovuşturması kapsamında, hazırlanmış olan disiplin soruşturması dosyası ve raporunu inceler, ilgili yazılı savunma vermişse bu savunmayı okur, sözlü savunma yapmak istemişse sözlü savunmasını dinler; tüm evrak kapsamını göz önüne alarak;

- a) Gerekirse soruşturmanın genişletilmesine veya derinleştirilmesine,

- b) İsnat olunan hal ve hareketi sabit görmezse dosyanın işleminden kaldırılmasına,
- c) İsnat olunan hal ve hareketi sabit görürse eyleme uyan disiplin cezasına, karar verir.

Disiplin Cezalarının Yerine Getirilmesi ve Karara Karşı Başvuru Yolları

MADDE 58 - (1) Kurum üyeleri hizmetin aksamasına yol açan veya kurum üyeliğinin vakar ve şerefi ile bağdaşmayan hal ve hareketlerinin sabit görülmesi halinde, eylemin niteliğine ve ağırlığına göre uyarılır veya kurum üyeliğinden çekilmeye davet edilir.

(2) Kurul üyeliğinden çekilmeye davete ilişkin kesinleşen kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde görevden çekilmeyen ilgilinin kurul üyeliği sona erer. Bu bir aylık süre içinde ilgili izinli sayılır.

(3) Disiplin soruşturması sonucu verilen kararlar aleyhine her gerçek veya tüzel kişi Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde iptal davası açabilir. İptal davası açmak için süre kararın tebliği/ilanı tarihinden itibaren 30 gündür.

(4) Başkanlar kurulunun disiplin soruşturması neticesinde verilen karara karşı Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde doğrudan iptal davası açılabileceği gibi öncelikle maddi hatanın düzeltilmesi talebinde de bulunulabilir. Karara karşı her gerçek veya tüzel kişi, kararın tebliği/internet sitesinde ilanından itibaren 10 gün içerisinde maddi hata düzeltilmesi talebinde bulunulabilecektir.

(5) Maddi hata düzeltme yoluna başvuru, ilgili kararın

tebliği/ilanı ile başlayan 30 günlük dava açma süresini durdurmaz.

(6) Kurum maddi hata düzeltme taleplerini 10 gün içerisinde karara bağlar. Süresi içerisinde cevap verilmeyen maddi hata düzeltme talepleri reddedilmiş sayılır. Kurum maddi hata düzeltme talebi üzerine ilk kararında değişiklik yaparsa, ilgili karara karşı 30 günlük iptal davası açma süresi sonraki kararın tebliği/ilanı ile yeniden işlemeye başlayacaktır.

(7) Kurumun vermiş olduğu disiplin kararlarına karşı yalnızca bir kere maddi hata düzeltme talebinde bulunulabilir.

Üyelerin Adli Suçlarıyla İlgili Soruşturma ve Kovuşturma Usulü

MADDE 59 - (1) Kurum üyelerinin görevleriyle ilgili suçları ile kişisel suçları hakkındaki soruşturma ve kovuşturma işlemleri bakımından... sayılı Adalet Yüksek Mahkemesi Kanunu hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İşe Bakamama, Çekilme ve Ret

İşe bakamama

MADDE 60 - (1) Kurulun başkan ve üyeleri;

- a) İş kendisi ile ilgili ise,
- b) İlgilinin, evlilik bağı kalmasa bile karı veya kocası, kan veya kayın hısımlığından üstsoyu veya altsoyu veya onunla evlat edinme bağı veyahut ilgili ile aralarında

ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan hısımlığı veya evlilik sona erse dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kayın hısımlığı olursa,

c) Aynı işte tanık olarak dinlenmiş, mütalaa vermiş, bilirkişilik, müşavirlik, avukatlık, hakimlik veya savcılık yapmış ya da daha önce işin soruşturulması ile görevlendirilmiş ise,

ç) İlgili ile aralarında bakılan işe esas olan olaydan önce bir husumet varsa, kurul ve daire çalışmalarına katılmazlar ve herhangi bir şekilde işe bakamazlar.

Çekilme ve ret

MADDE 61 – (1) Kurul üyeleri işe bakamama veya ilgili ile arasında bir husumet veya tarafsızlıklarını şüpheye düşürecek önemli bir halin mevcut olması durumunda, işi görmekten çekinebilecekleri gibi ilgili tarafından da ret olunabilirler.

(2) Reddin, inceleme başlamadan veya ret sebebi daha sonra meydana gelmiş ise öğrenilmesinden başlayarak onbeş gün içinde ve herhâlde karar veya görüş verilmeden önce yapılması lazımdır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kurum Kararlarına Karşı Başvuru Yolları ve Yargı Denetimi

Başvuru Yolları ve Yargı Denetimi

MADDE 62 – (1) Kurumun her tür kararı resmi internet sitesinde ilan edilerek kamuya duyurulur ve ilgililerine

elektronik posta yoluyla iletilir. Kurumun mahkemelerin kurulması, kaldırılması, yargı çevresinin belirlenmesi ve değiştirilmesine ilişkin kararları ayrıca Resmi Gazetede ilan edilir.

(2) Kurumun Politika, Tercih ve İlkeler Dairesi'nin kararları hariç olmak üzere, tüm kararlarına karşı itiraz ve yargı yolu açıktır. Kurum kararlarına karşı isteyen her gerçek ve tüzel kişi itiraz veya yeniden değerlendirme yoluna başvurmak veya iptal davası açmak suretiyle yargı denetimine başvurulabilir.

İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Yolu

MADDE 63 – (1) Kurum kararları aleyhine itiraz veya yeniden değerlendirme yoluna başvuru ihtiyaridir. Kurum kararları aleyhine Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde doğrudan iptal davası ikame edilebileceği gibi öncelikle itiraz veya yeniden değerlendirme yoluna da başvurulabilir.

(2) Kurumun her bir kararı aleyhine ayrı ayrı itiraz veya yeniden değerlendirme yoluna başvurulabilir. Ancak aralarında hukuki veya maddi yönden bağlantılı bulunan birden fazla karara karşı aynı başvuru ile itiraz etmek veya yeniden değerlendirme yoluna başvurmak mümkündür.

(3) İtiraz veya yeniden değerlendirme yoluna başvuru harca tabi değildir.

İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Yoluna Başvuru Süresi

MADDE 64 – (1) Kurumun ilk elden verdiği kararlarına karşı kararın tebliği/ilanı tarihinden itibaren 15 günlük süre içerisinde İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi nezdinde

itiraz başvurusunda bulunulabilir.

(2) Hakimler, Savcılar ve Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulları, Bölge Barolar Birliği, Avukatlar Disiplin ve Denetleme Önbürolarının verdiği kararlara karşı itirazlar anılan kararların tebliğinden veya ilanından itibaren 15 gün içerisinde yapılır.

(3) Kurumun, hakimler kurulu, savcılar kurulu, noterler kurulu ve baroların kararlarına karşı itiraz ve şikayetler hakkında verdiği kararlara karşı yeniden değerlendirilme talepleri ilan tebliğden itibaren 15 gün içerisinde yapılır.

İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Taleplerinin İncelenmesi

MADDE 65 – (1) İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi itiraz taleplerini ivedilikle karara bağlar.

(2) Daire, hukuk meslek mensuplarının atanması, tayini, terfii, açığa alınmasına, meslekten çıkarılmasına ilişkin itirazları ve yeniden değerlendirme taleplerini öncelikle değerlendirir ve karara bağlar.

(3) Aynı maddi veya hukuki sebepten kaynaklanan fakat farklı taraflarca başvuruya konu edilmiş itiraz veya yeniden değerlendirme başvuruları, itiraz veya başvuru sahiplerinin menfaatlerine zarar vermemek kaydıyla, kurumca birleştirilerek tek bir dosyadan karara bağlanabilir.

(4) Daire itirazın veya yeniden değerlendirme talebinin sunulduğu günü takip eden 15 gün içerisinde itiraza veya yeniden değerlendirmeye ilişkin gerekçeli ret ya da kabul kararını oluşturur. 15 gün içerisinde karara bağlanmayan talepler

kurumca reddedilmiş sayılır.

(5) Kurum nezdinde itiraz veya yeniden değerlendirme yoluna başvuran kişi itirazın veya başvurunun sonuçlandırılmasını beklemeksizin itirazından veya başvurudan vazgeçtiğini bildirerek de Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava açabilir.

Kurum Kararları Aleyhine İptal Davası

MADDE 66 – (1) Kurumun kararları aleyhine kararın tebliği/ilanı tarihinden itibaren 30 günlük süre içerisinde Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde iptal davası ikame edilebilir.

(2) İtirazın veya yeniden değerlendirme başvurusunun sonuçlandırılmasını beklenmeksizin itirazdan veya başvurudan vazgeçildiğinin kuruma bildirmesi halinde, iptal davası açmak için tanınan 30 günlük süre vazgeçme beyanının kuruma iletildiği günden itibaren işlemeye başlar.

(3) Kurumun her bir kararı aleyhine Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde ayrı ayrı iptal davası ikame edilebilir. Ancak aralarında hukuki veya maddi yönden bağıllık bulunan birden fazla karara karşı aynı dilekçe ile iptal davası açmak mümkündür.

(4) Aynı maddi ve hukuki sebepten kaynaklanan fakat farklı taraflarca açılan davalar, davacıların menfaatine zarar vermemek kaydıyla, Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından birleştirilerek tek bir dosyadan karara bağlanabilir.

(5) Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde açılan iptal davalarında, davanın reddi halinde, kurum lehine yargılama

giderlerine ve vekâlet ücretine hükmolunmaz. Davanın kabulü halinde davacı lehine yargılama giderlerine ve vekalet ücretine hükmolunur.

(6) Adalet Yüksek Mahkemesi'nin iptal davasının sonucunda oluşturduğu kararlarına karşı ise kararın tebliğinden itibaren 60 günlük süre içerisinde Anayasa Mahkemesi nezdinde temyiz kanununun yolu açıktır. Anayasa Mahkemesi'nin kurum kararının iptali talepli açılan davalarda temyiz mahkemesi sıfatıyla oluşturduğu kararları kesindir.

(7) Kurum kararları aleyhine başvuru iptal dava yoluna ilişkin esaslar ayrıntıları ile ... sayılı Adalet Yüksek Mahkemesi Kanun'da düzenlenir.

Boşluk Halinde Uygulanacak Hükümler

MADDE 67 – (1) Kurumun kararları aleyhine gerçekleşen itirazlar ve yeniden değerlendirme başvuruları bakımından işbu kanunda hüküm bulunmayan hallerde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Çeşitli Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Üyelerin Hukuki Durumları

Üyelerin Hukuki Durumları ve Özlük İşleri

MADDE 68 – (1) Kurulun bütün üyeleri görevleri süresince, Yargıtay daire başkanı için ilgili mevzuatta öngörülen

tüm malî ve sosyal haklardan yararlanır.

(2) Kurul üyelerinin, sosyal güvenlik bakımından 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki hak ve yükümlülükleri, Yargıtay daire başkanı esas alınarak tespit edilir.

(3) Başkan dışındaki kurul üyelerine, (30.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir. Bu tazminata hak kazanılması ve ödenmesinde 2802 sayılı Kanunun aylıklara ilişkin hükmü uygulanır ve bu tazminat damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

(4) Kurul üyelerinin görev süreleri boyunca kadro ve eski görevleriyle ilişkileri kesilir.

(5) Kurul üyelerinin yıllık ücretli izin süresi 30 takvim günüdür. 30 günlük yıllık izin süresine denk gelen resmi tatil günleri 30 günlük yıllık izin süresinin uzamasına sebep olmaz. Yıllık izin planlamasının sağlanabilmesi amacıyla üyeler o yıl için tercih ettikleri yıllık izin günü tarihlerini her yılın başında kesin olarak bildirirler. Kurum üyelerinin yıllık izinleri, görevlerinde aksamaya sebep olmaması amacıyla, en fazla ikiye bölünerek ve çoğunluğu yaz döneminde kalanı ise kış döneminde olacak şekilde kullandırılır.

(6) Kurum üyelerinin özlük işlemlerini kurum genel sekreterliği yürütür.

Başka İş ve Görevler

MADDE 69 – (1) Kurul üyeleri görevleri süresince;

a) Kanunlarda belirlenenler dışında resmi veya özel başka bir görev alamaz ve kazanç getirici faaliyetlerde bulunamazlar,

b) Bilimsel araştırma ve yayınlarda bulunabilirler; görevlerini aksatmamak ve başkanlığa bilgi vermek koşuluyla, ulusal ve uluslararası kurul, kongre, konferans, seminer ve benzeri bilimsel toplantılar ile meslekleriyle ilgili diğer toplantılara katılabilirler; yargıya ilişkin veya meslekle ilgili konularda konferans verebilir ve tebliğ sunabilirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurumun Bütçesi

Bütçe

MADDE 70 – (1) Yargının tüm işlevini, görev ve yetkilerini topluma kaliteli hizmet vereceği şekilde, tarafsız, bağımsız surette yerine getirmesini sağlayacak bütçe kurum tarafından belirlenir ve genel bütçede gerekli kaynakların ayrılması için meclise gönderilir. Yargı bütçesi genel bütçeden öncelikli olarak ayrılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bütçeyle ilgili görüşmelerde kurumu başkan veya yetkilendireceği bir daire başkanı temsil eder.

(2) Bütçeyi Adalet Yüksek Kurumu yönetir. Bütçe yargı mensuplarının ücret ve sair hakları ile yargı organlarının gi-

derlerini karşılamak üzere kullanılır.

(3) Yargıya ayrılan bütçe devletin genel bütçesinin %...sından, bir önceki takvim yılı için belirlenen gayri safi yurt içi hasılanın %0,30'undan az olamaz. Her halükarda yargı bütçesi, yargının personel, tesis işletim ve sair ihtiyaçlarına uygun olarak belirlenir.

(4) Genel bütçenin gelirlerinden yargı harçları kalemi kurumun tavsiyeleri doğrultusunda ve adalete erişim hakkının kolaylaştırılacağı şekilde belirlenir.

(5) Yargı organ ve unsurları, mahkemeler ve icra daireleri gibi hizmet üretimi birimlerinin, yüksek kaliteli yargı hizmeti üretilmesi için ihtiyaç duyulan bina, bilgi işlem, tesis işletme, eğitim, konferans ve dinlenme tesisleri gibi altyapı yatırımları bu bütçenin dışındadır; hükümet bu yatırımları ihtiyaca uygun olarak öncelik vererek yapar veya yapılmasını sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurum Faaliyetlerinin Denetimi

Kurumun Denetimi

MADDE 71 – (1) Anayasa Mahkemesi kurumun faaliyetlerini amaca uygun olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediğini denetleme mercidir. Kurum, faaliyetlerini ve sonuçlarını entegre raporlama esaslarına uygun olarak raporlar. Kurum faaliyetleri üzerinde hem öz hem de dış denetime tabi tutulur. Anayasa Mahkemesi bu öz ve dış denetim ra-

porlarını da dikkate alarak denetimini gerçekleştirir.

(2) Kurumun her türde faaliyeti, elde edilen gelirlerin tamamı ve gerçekleştirilen tüm giderler denetime elverişli şekilde kayda alınır. Mevcut ve sürmekte olan faaliyetler, sözleşmeler, gerçekleşmekte olan ve gerçekleşmesi beklenen riskler, sorumluluklar ve ilaveten sonraki yıllarda yapılması düşünülen faaliyetlere ilişkin olarak da entegre raporlama esaslarına uygun olarak bilgi verilir. Bundan amaç, kurumun faaliyetleri, planları ve kaynakları hakkında kamuoyunun gerçekçi ve uzun vadeli olarak sağlıklı öngörüler yapabilmesini sağlamaktır. Kurum öz denetiminin sağlanması amacıyla bağımsız ve yetkin özel kurum ve kuruluşlardan denetim raporu hazırlanması için hizmet alır. İlgili denetim raporu, kurum başkanının ve hukuk müşavirliğinin raporlarını, kurum kararlarını, kayıtlarını ve faaliyetlerini inceleyerek oluşturulur ve her yıl haziran ve aralık aylarında kamuya ilan edilir.

(3) Anayasa Mahkemesince, ilgili yıla ilişkin olarak, öz denetim raporları da dikkate alınarak, kurum faaliyetleri üzerinde denetimi gerçekleştirir ve inceleme sonucu oluşturulan rapor ilan edilir.

(4) Denetleme raporları kapsamında Kuruma yaptırım uygulanmaz ancak denetleme işlemleri sonucunda suçla ilgili işlem tespit edilmesi halinde Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirilir.

ALTINCI KISIM

Geçiş Hükümleri

Kurum İlk Genel Kurulu'nun Teşkiline Kadar Uygulanacak Hükümler

MADDE 71 – (1) Adalet Yüksek Kurumu ilk genel kurulu teşkil ettirilene; Adalet Yüksek Mahkemesi kurulup üyeleri atanarak faaliyete geçinceye kadar aşağıdaki geçici hükümler uygulanır:

- a) Adalet Yüksek Mahkemesi'nin işlevlerini (Adalet Yüksek Mahkemesi sıfatıyla) Anayasa Mahkemesi yerine getirir.
- b) Adalet Yüksek Kurumu genel kuruluna ilk üye adayları Hakimler ve Savcılar Kurulu'na (HSK) bildirilir ve HSK tarafından onaylanarak açıklanır.
- c) Adalet Yüksek Kurumu genel kuruluna adaylıklara ve üye seçimlerine ilişkin tüm karar ve işlemlere karşı Anayasa Mahkemesi (Adalet Yüksek Mahkemesi sıfatıyla) nezdinde yargı yoluna başvurulabilir.
- ç) Adalet Yüksek Kurumu genel kurulunun oluşturulması sürecinde HSK'nın karar ve işlemlerine karşı ise Anayasa Mahkemesi'nde (Adalet Yüksek Mahkemesi sıfatıyla) dava açılabilir.
- d) Adalet Yüksek Kurumu genel kurulu ve arkasından dairelerinin oluşturulmasını takiben Adalet Bakanlığı ile HSK'nın yargı yapılanmasına ilişkin görev ve yetkileri kendiliğinden kuruma geçer.

2C
DAİMÎ HUKUK ŞÛRASI
TASARIMI

Daimî Hukuk Şûrası

- Hukuk şûrası, hukukun üstünlüğü, adalet inancının güçlendirilmesi, yargı bağımsızlığı ve içtihat birliği hususlarında yargı kurumlarının ve hukuk mesleklerinin, aralarında işbirliğinin geliştirilmesi, sorunların belirlenmesi, çözümü için tavsiye verilmesi ve kamuoyuna bildirilmesi gibi hususlarda bir danışma kurumudur.
- Hukuk Şûrası; Anayasa Mahkemesi, Adalet Yüksek Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay, Adalet Yüksek Kurumu, hakim odaları birliği, savcı odaları birliği, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği başkanlarından oluşur. Sekreteryasını en yaşlı üyenin görevli olduğu kurum üstlenir.
- Hukuk şûrası en yaşlı üyenin başkanlığında, yılda en az 2 kez toplanır. Başkan; hukukun üstünlüğü, yargı, yargı hizmetleri, ekonomi ve demokrasi ile ilgili olarak gündemdeki konuları derler, kendisine bildirilen hususları da ekleyerek toplantının gündemini belirler; toplantının en etkili ve verimli sürdürüleceği şekilde gruplara ayırarak şura toplantısından en az 7 gün önce ilan eder ve katılımcılara duyururur.
- Şûranın yılın ilk üç ayı içinde yapacağı birinci toplantıya toplumun her kesiminin özellikle sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin hazırlıklı olarak katılımı sağlanır. Şûra toplantıları arama toplantısı şeklinde moderatörlü olarak gerçekleştirilir; katılanların gündemdeki her konu hakkında tespit, fikir ve önerilerini özgürce paylaşabileceği şekilde tasarlanır ve yürütülür.
- Bu toplantılarda üyelerin, vatandaşların ileteceği konular ile en yaşlı üyenin belirleyeceği gündem konuları görüşülür; tavsiye niteliğinde kararlar alınır ve kamuoyuna açıklanır. Şûra toplantılarının sonucunda alınan içtihat birleştirme kararları hariç kararlar tavsiye niteliğindedir. Kamuoyuna duyurulur ve ayrıca şûranın sitesinde ilan edilir; tartışmalar kitapçık haline getirilir ve yayınlanır.
- Şûranın ikinci toplantısı ilk toplantıdan 6 ay sonra yapılır. İlk toplantıda alınan kararlarla ilgili gelişmeler değerlendirilir; gelişmeleri hızlandıracak ek tavsiye kararları alınır ve ilgili kurumlara ve kamuoyuna bildirilir.

Saim Dursun,
“Dalda”,
30x70 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknîği,
2011

3 TAM BAĞIMSIZ YARGISAL MESLEK KURULUŞLARI

3A YARGISAL MESLEK KURULUŞLARI TASARIMI

Av. Mehmet Gün
Av. Hande Hançar
Av. Muhammed Demircan
Av. Utku Süngü

Ana Hatları ile Yargısal Meslek Kuruluşları Tasarımı

- 1- Hakim, savcı, avukat ve noter meslekleri her birisi kendi bağımsız yargısal meslek kuruluşunu oluşturur.
- 2- Yargısal meslek kuruluşları yargı bölümünde düzenlenir ve diğer odalar ve meslek kuruluşlarından ayrılır.
- 3- Teşkilatlanmaları, bölge adliye mahkemelerine uyumludur. Merkezleri Ankara'dadır.
- 4- Bölge teşkilatları hizmete; merkez teşkilatı ise mesleğin temsiline ve temel politika odaklı faaliyet gösterir.
- 5- Yönetim kurulları temel karar organıdır; temsilde farklı görüşleri kapsayıcıdır.
- 6- Organlara adaylık liyakati ortaya çıkaracak şekilde şeffaf ve yargı denetimine tabidir.
- 7- Tek kişilik seçimler 2 türlü; çok kişilik seçimler nispidir. Delelik ve blok listeler yasaktır.
- 8- Meslek kuruluşları organlarının kararları AYK nezdinde itiraz; bilahare AYM'de dava edilebilir.
- 9- AYK'nın mesleğe kabul ettiği herkes meslek siciline ve görev yaptığı bölge meslek birliğine üye olur. Avukatlar bürolarını açtıkları ildeki bölge meslek birliğine ve il barosuna kayıt olur.
- 10- Merkez birliği, YK bölge YK başkanlarından oluşur; başkanı meslek mensuplarının tamamı seçer.
- 11- Disiplin ve denetleme kurulu görece çok sayıda olan avukatlarda bölgelerde, hakim, savcı ve noterlerde merkezde bulunur ve faaliyet gösterir.
- 12- Temel politika belirleyici – geniş katılımlı Daimî Hukuk Şûrası.

GENEL HÜKÜMLER

NOTLAR

Temel Amaçlar ve Hedefler

Hukuk mesleklerinin yargının kurucu unsuru olarak topluma kaliteli hizmet üretimine uygun olarak geliştirilmesi ve meslek kuruluşlarının bu amaca hizmet edecek şekilde bağımsız olarak yapılandırılması ve bu amaçla aşağıda sayılan hususların gerçekleştirilmesi:

- Her bir hukuk meslek mensubunun kendi meslek kuruluşuna sahip olması,
- Meslek kuruluşlarının tamamen meslek mensuplarından oluşması,
- Hukuk mesleklerine dışarıdan müdahalenin önlenmesi,
- Meslek mensuplarının misyonlarına uygun olarak eğitimi ve geliştirilmesi,
- Diğer hukuk meslek mensuplarıyla olumlu, saygın ve verimli işbirliği sağlanması,
- Meslek kuruluşlarının şeffaflık ve hesapverirliğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Yargısal Meslek Kuruluşları (Kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe sahip ve bağımsız)

Yargısal Meslek Kuruluşları Kanunu aşağıda belirtilen tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki bağımsız yargısal meslek kuruluşlarını ve tabi oldukları ortak genel hükümleri düzenlemektedir:

- Hakim Odaları ve Birliğı
- Savcı Odaları ve Birliğı
- İl Baroları, Bölge Baro Birlikleri ve Türkiye Barolar Birliğı
- Türkiye Noterler Birliğı
- Daimi Hukuk Şurası

Yargı ve Bölge Adliye Mahkemeleri Çevrelerine Uyumlu Meslek Kuruluşlar Yapılanması

Daimî Hukuk Şûrası Ankarada'dır.

Yargısal meslek kuruluşları birlikleri merkezi Ankarada'dır.

Bölge adliye mahkemeleri çevresinde meslek kuruluşları bölge birlikleri,

800 avukat olan (veya toplamı 800 üyeyi bulan birleşik) illerde il baroları bulunur.

- 15 Bölge Hakim Odası
- 15 Bölge Savcı Odası
- 15 Bölge Baro Birliği ve yaklaşık 75-80 İl Barosu
- 15 Bölge Noter Odası

Bölge Adliye Mahkemeleri Yargı Çevreleri (15 BAM)

Yargısal Meslek Kuruluşları Merkez ve Bölge Teşkilatlanması

- Yargısal meslek kuruluşları merkez teşkilatları her meslek grubunun bölge birlikleri tarafından oluşturulan, **başkanları** ise her meslek grubunun üyeleri tarafından **doğrudan iki turlu seçimlerle seçilen**, tüzel kişiliğe haiz, kamu kurumu niteliğinde bağımsız meslek kuruluşlarıdır. Merkezleri başkentte olur.
- **Merkez** teşkilatları organları **başkan, yönetim kurulu ve icra kurulundan** oluşur.
- Yargısal meslek kuruluşlarının bölge teşkilatları **bölge hakim odaları, bölge savcı odaları, bölge noter odaları ve bölge baro birlikleri** adıyla faaliyet gösterir. Organları **başkan ve yönetim kurulundan** oluşur.
- Yargısal meslek kuruluşlarının bölge teŐkilatlarının merkezi o bölgedeki **bölge adliye mahkemesinin bulunduğu ilin merkezinde kurulur** ve faaliyet gösterir. Bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi içerisinde kalan diğer illerde bölge odası açılmaz.
- Ayrık olarak avukatların yargısal meslek kuruluşu **baroların illerde oluşturacağı barolar da tüzel kişiliğe haiz, kamu kurumu niteliğinde bağımsız yargısal meslek kuruluşudur**. İl barolarının organları da **başkan ve yönetim kurulundan** oluşur.
- Yargısal meslek kuruluşları bağımsızdır, faaliyetlerini **demokratik usullere göre ve bağımsız olarak sürdürür**. Adalet Yüksek Kurumu'nun belirlediği **ilke, öncelik ve politikalara ve merkez yönetim kurulunun tavsiyelere uyarlı olarak ancak bağımsız** olarak karar alır.

Yargısal Meslek Kuruluşları Organlarının Sevk ve İdaresi, Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

Başkanlar Sevk ve İdare Eder:

- Meslek kuruluşlarının merkez teşkilatı, bölge teşkilatını başkanlar sevk ve idare eder.
- Barolarda il barolarını il barosu başkanı sevk ve idare eder.
- Temsilcilikler temsil ettiği organ ve başkanı tarafından sevk ve idare edilir.
- Yönetim ve sair kurulları başkan doğrudan veya üyelerin talebiyle toplantıya çağırır.
- Gündemi başkan belirler, üyelerin isteklerini ekler sıralamayı yapar. Toplantıda getirilen öneriler en son görüşülür.

Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Nisapları:

- Kurulların toplantı yeter sayısı tüm asil üyelerin salt çoğunluğudur.
- Karar yeter sayısı toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğudur.

Disiplin ve Denetim Kurullarında Toplantı ve Karar Nisapları

- Toplantı yeter sayısı tüm asil üyelerin 2/3 nitelikli çoğunluğudur.
- Karar yeter sayısı toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğudur.
- Birden fazla daire olması halinde nisaplar her daire için uygulanır.

Yargısal Meslek Kuruluşları Organlarına Adaylık, Adayların Belirlenmesi ve Seçimler

Nitelikli Üyelerin Seçimi:

- Yargısal meslek kuruluşları organlarına üye olmak isteyenlere ilişkin niteliksel şart ve gereklilikler liyakati öne çıkaracak şekilde Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir. Disiplin ve denetleme kurulu üyeliklerinin şart ve kıdemleri daha ağır ve yüksek olarak belirlenir.
- Aday olmak isteyenleri AYK denetler; gerekli şartları ve nitelikleri taşıyanları belirleyerek aday olarak ilan eder.
- Aday olmak isteyen veya aday gösterilmeyi kabul edenler şeffaf olmak zorundadır; seçilmelerini etkileyebilecek olan her türlü özlük bilgilerinin, mesleki, akademik ve özel yaşamına ilişkin bilgilerin kamuoyuna paylaşılmasını kabul eder; paylaşım açar ve muğlak hususlarda sorulan soruları cevaplarlar.

Organlara Seçimler:

- Tek kişinin seçileceği başkanlık seçimleri iki turlu yapılır. 1. turda salt çoğunluk sağlanamazsa en fazla oyu alan 2 aday arasında 2. tur seçim yapılır. İki tur seçim arasında 3 hafta süre olması zorunludur.
- Birden fazla kişinin seçileceği yönetim kurulu ve benzeri seçimlerde tek turlu nispi temsil usulüyle seçim yapılır. Nispi seçimlerde blok liste veya önceden işaretlenmiş çarşaf liste kullanılması yasaktır.
- Nispi seçimlerde en çok oyu alanlar sırasıyla asil ve yedek üyeler olarak belirlenir.
- Başkanı için ayrıca seçim yapılmayan durumlarda en çok oyu alan üye başkan olur. Kurullar birden fazla sayıda daireye bölündüğü takdirde en çok oy alan üyeler dairelerin başkanlığını yaparlar. Diğer üyeler de aldıkları oy sayısına göre daireler arasında bölüştürülür.

NOTLAR

Yargısal Meslek Kuruluşlarının Kararlarına Karşı İtiraz ve Yargı Yolları

Yargısal meslek kuruluşlarının birlik ve bölge odaları başkan ve yönetim kurullarının ve disiplin ve denetleme kurullarının kararları ile her türlü işlemlerine karşı önce Adalet Yüksek Kurumu nezdinde itiraz; bilahare Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde yargı yoluna başvurulabilir. İşlem ve kararlar Adalet Yüksek Kurumu politika, tercih ve ilkelerine uyarsızlık sebebiyle dava edilebilir.

- İl baroları başkan ve yönetim kurulu kararlarına karşı öncelikle bölge baro birliğinde itiraz edilir.
- Meslek kuruluşlarının tüzel kişiliği olmayan temsilciliklerinin işlem veya kararlarına karşı itiraz ve yargı yolu yoktur. Bunlar hakkında ancak ilgili olduğu tüzel kişiliğe sahip birim yönetim kurulu veya başkan tarafından bir işlem yapılması veya karar alınması halinde itiraz ve yargı yoluna başvurulabilir.
- İtiraz ve yargı yolu açık olan işlemlere veya kararlara karşı isteyen herkes, gerçek veya tüzel kişi ilgili veya menfaatini ilgilendirir olmasa dahi itiraz ve yargı yoluna başvurabilir.
- Yargı yoluna başvurmadan önce Adalet Yüksek Kurumu nezdinde itiraz edilmesi zorunludur.
- Adalet Yüksek Kurumu'nun itiraz üzerine vereceği karar hakkında iptali için Adalet Yüksek Mahkemesi'ne başvurulabilir.
- Adalet Yüksek Mahkemesi'nin meslekten çıkarma hariç tüm kararları kesindir.

HAKİM ODALARI BİRLİĞİ
BÖLGE HAKİM ODALARI

NOTLAR

Hakim Odaları Birliği ve Bölge Hakim Odaları

Hakim odaları birliği ve bölge hakim odaları, hakimler tarafından oluşturulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde, bağımsız faaliyet gösteren yargısal meslek kuruluşlarıdır.

Hakim odaları birliğinin temel amaç ve görevleri Şunlardır:

- Hakimleri temsil etmek, hakimlerin bağımsızlığını, hesapverirliğini savunmak.
- Hakimler arasında mesleki birlik ve dayanışmayı sağlamak.
- Hakimlik mesleğini ve hakimleri sürekli geliştirmek, saygınlığını artırmak.
- Meslek sorunlarını tespit etmek, çözümleri geliştirmek.
- Hakimlik mesleğinin etik kurallarını oluşturmak ve AYG'nın onayına sunmak.
- Meslekten çıkarma yaptırımını hariç hakimlerin disiplin soruşturmasını yapmak.

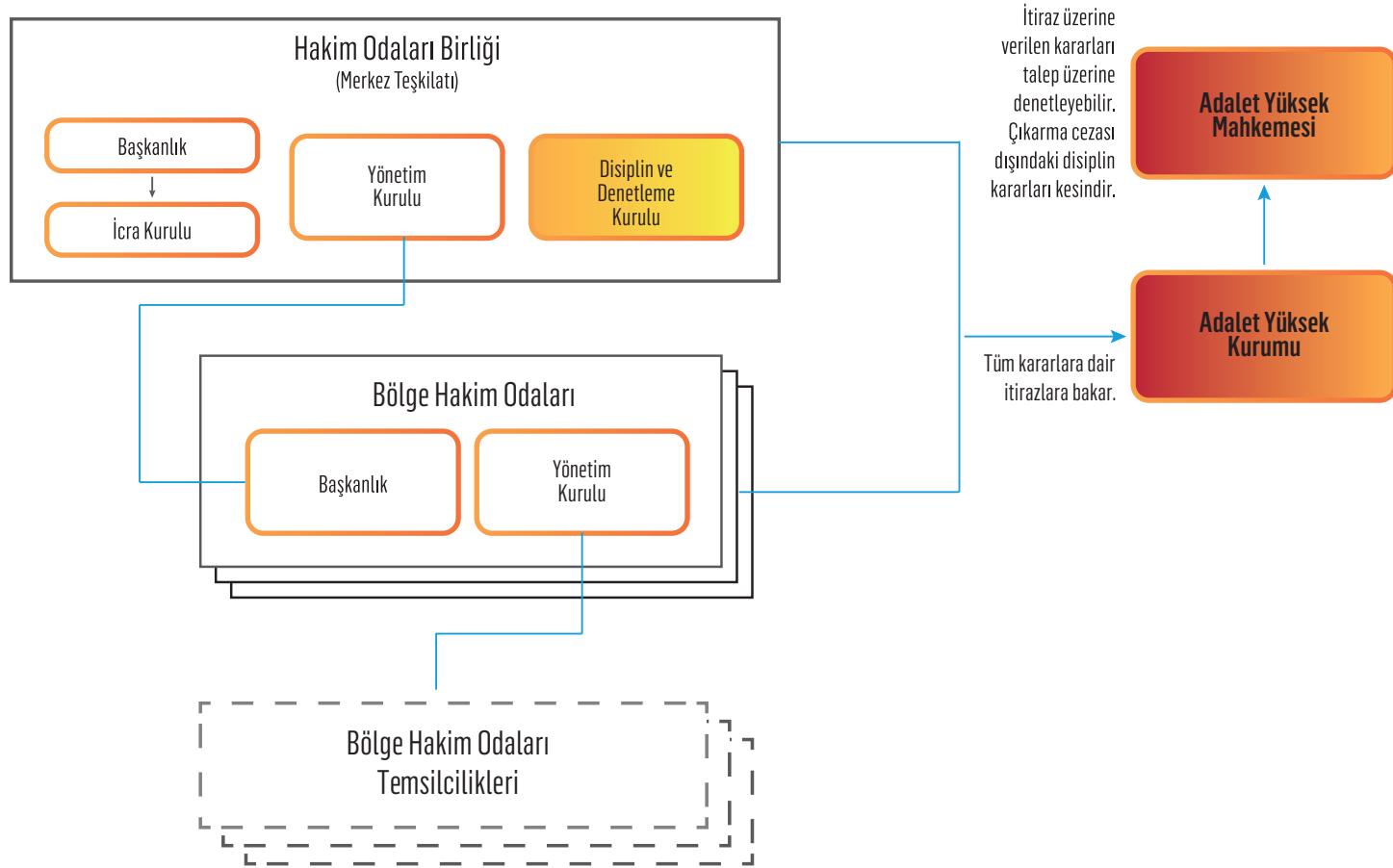
NOTLAR

Hakim Odaları ve Birlik Üyeliği

Hakimlik mesleği özetmenlik ve yardımcı hakimlik yazılı sınavını ve mülakatı başarı ile geçerek mesleğe girişine karar verilmiş olan hakim stajyerleri ile özetmenleri, yardımcı hakimler ve hakimlik mesleğine kabul edilmiş olan hakimler hakim odaları birliğinin doğal üyesidirler.

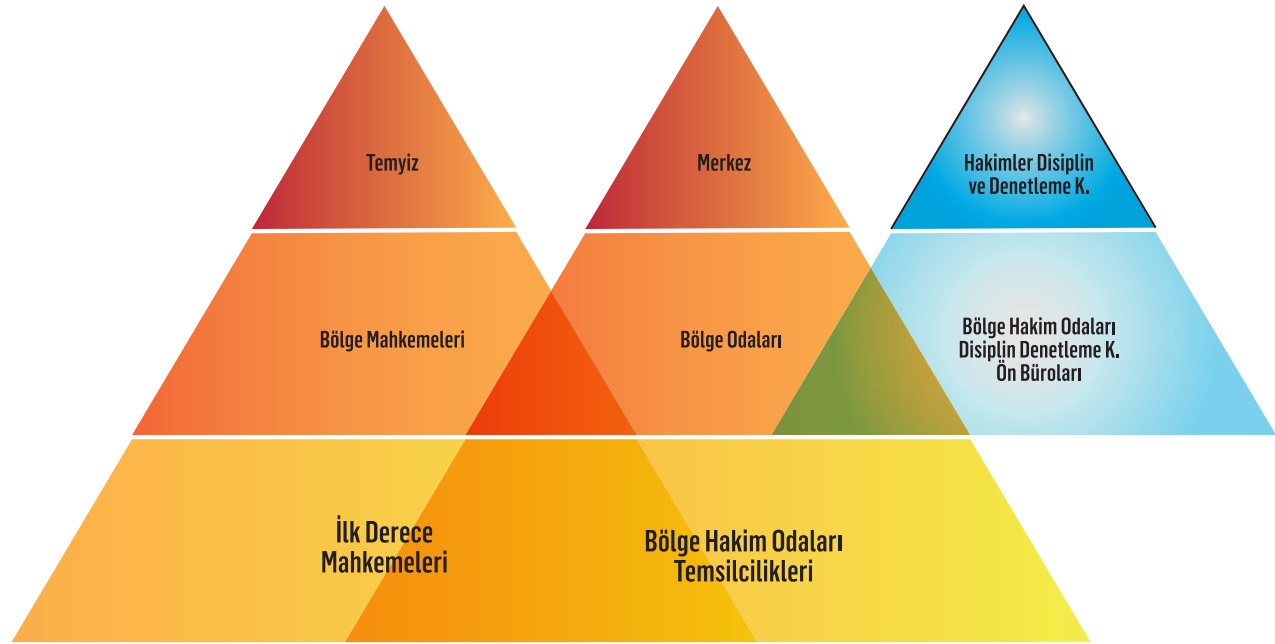
- Hakimler görev yaptıkları bölgede yetkili bölge hakim odalarına ayrıca kayıt edilirler.
- Hakimlik meslek stajyerleri, özetmenler ve hakim yardımcıları da görev yaptıkları yerdeki bölge hakim odalarına kayıt edilirler. Ancak; BHO ve HOB'nin organlarına ilişkin seçimlerde oy kullanamazlar.
- Stajyerler, özetmenler ve yardımcı hakimler kariyer seviyeleri ve meslekle ilgili talep, öneri ve şikayetlerini BHO'ya ve HOB'ye iletebilirler.
- Stajyerler, özetmenler ve yardımcı hakimler ve hakimlik mesleğine kabul edilmiş olanlar kanunda kendilerine tanınan yetkileri kullanabilirler. Kendi kariyer grupları arasında dayanışma amaçlı gruplar kurabilirler.

Hakim Odaları Birliği ve Bölge Hakim Odaları Teşkilat Şeması

NOTLAR

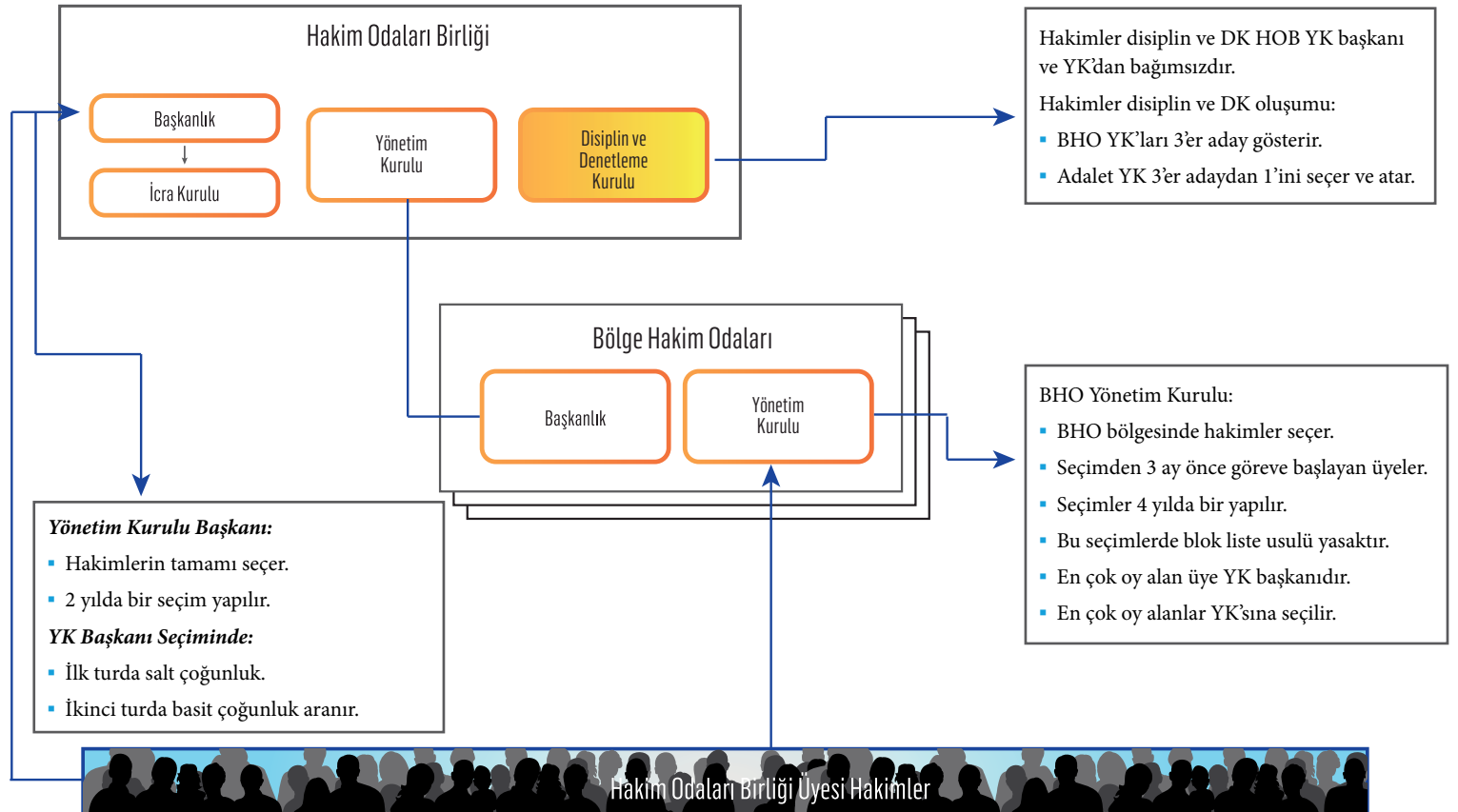
Hakim Odaları Birliği, Bölge Hakim Odaları ile İl
Temsilciliklerinin Hiyerarşik Yapılanması

- Hakim odaları birliğinin **merkezi** ve hakimler disiplin ve denetleme kurulu da Ankara'dadır.
- Bölge adliye mahkemesi bulunan il merkezlerinde, bölge çevresindeki tüm hakimleri temsil etmek üzere bölge hakim odaları kurulur.
- Yönetim kurulu kararıyla bölge çevresindeki illerde ya da diğer mülki merkezlerde bölge hakim odası **bölge hakim odaları temsilcilikleri** açılabilir.

NOTLAR

Hakim Odaları Birliği ve Bölge Hakim Odaları Seçim Şeması

Hakim Odaları Birliği Organları Oluşumu ve G6revleri(1)

Hakim Odaları Birliği'nin Organları Şunlardır:

- Y6netim Kurulu
- Başkanlık ve İcra Kurulu

Y6netim Kurullarının Oluşumu:

- BHO y6netim kurulları başkanlarından ve se7ilen birlik başkanından oluşur.
- Hakim odaları birliğinin g6revi kapsamına giren konularda birliğin en y6ksek karar organıdır.
- Toplantı yeter sayısı toplam 6yelerin salt 76ğunluğu; karar yeter sayısı katılan 6yelerin salt 76ğunluğudur.

Y6netim Kurullarının G6revleri:

- T6m hakimlerin 6zl6k haklarını, bağımsızlıklarını, hesapverirliklerini ve tarafsızlıklarını savunmak.
- Hakimlerin eğitim, gelişim ve benzeri ihtiya7larını gidermek.
- Hakimlerin sorunlarını tespit etmek, 76z6m 6nerileri getirmek ve AYK ve sair ilgili kurumlara iletmek.
- Y6netim kurulu AYK karar ve ilkelerine uygun olarak karar alır, faaliyet g6sterir.

Hakim Odaları Birliği Organları Oluşumu ve Görevleri(2)

Başkanlık:

- Ülkedeki tüm hakimlerin katılımı ile seçilir.
- Başkan yönetim kurulu ve icra kuruluna başkanlık eder.
- BHO başkanı aynı zamanda BHO yönetim kurulu başkanlığını yapar.
- BHO başkanı hakim odaları birliği yönetim kurulu üyesi olarak görev yapar.

Başkanlığın Görevleri:

- HOB YK üyeliği ve başkanlığı ve kararlarının icrası.
- HOB yönetim kurulunu sevk ve idare etmek.
- Ülkedeki tüm hakimleri temsil etmek, bağımsızlık ve hesapverirliklerini savunmak.
- HOB yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek.

İcra Kurulu:

- HOB başkanı, 2 başkan yardımcısı, HOB sekreteri ve saymanından oluşur.
- HOB yönetim kurulu ve HOB başkanı tarafından alınan kararların icra eder.

Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu

Temel Amacı: Hukukun üstünlüğünün ve hukuki güven ortamının sağlanması ve güçlendirilmesi ve amacıyla mesleğin ve meslek mensuplarının gelişmesini, kendi aralarında ve diğer meslek mensupları ile diğer hukuk meslekleri ile arasında dayanışma, uyum ve işbirliğini geliştirmek amacıyla meslek kurallarına, etik ilke ve değerlerine, uyulmasını Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen politika, tercih ve ilkelere uyarlı olarak görevlerini yerine getirmelerini sağlamak ve aykırı davranışları belirlemek, gerekli yaptırımları uygulamak ve farkındalık artırıcı faaliyetlerde bulunmaktır.

Oluşumu, Toplantı ve Kararları:

- Hakim odaları birliği, başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.
- BHO'larının göstereceği 3'er aday arasından Adalet Yüksek Kurumu her bölge için 1 üye seçer.
- Adalet Yüksek Kurumu'nun her BHO için seçtiği üyelerin tamamı hakimler DDK'yı oluşturur.
- Başkanını üyeler kendi aralarından seçerler.
- Toplantı yeter sayısı tüm üyelerin 2/3'ü; karar yeter sayısı katılan üyelerin salt çoğunluğudur.

Görevleri:

- Her türlü iddiayı soruşturur; fakat sadece uyarma ve kınama cezalarını verebilir.
- Daha fazla ceza gerektiren halleri Adalet Yüksek Kurumu'na bildirir, dosyaları aktarır.
- Meslek disiplin kuralları hakkında görüş bildirir.

Hakim Odaları Birliği Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

HOB YK başkanı ile bölge hakim odaları YK başkanları hakimlik görevinden el çeker, bölge hakim odası YK üyeleri ise görevlerine devam ederler.

Hakim Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı ve Üyeleri (BHO Başkanları);

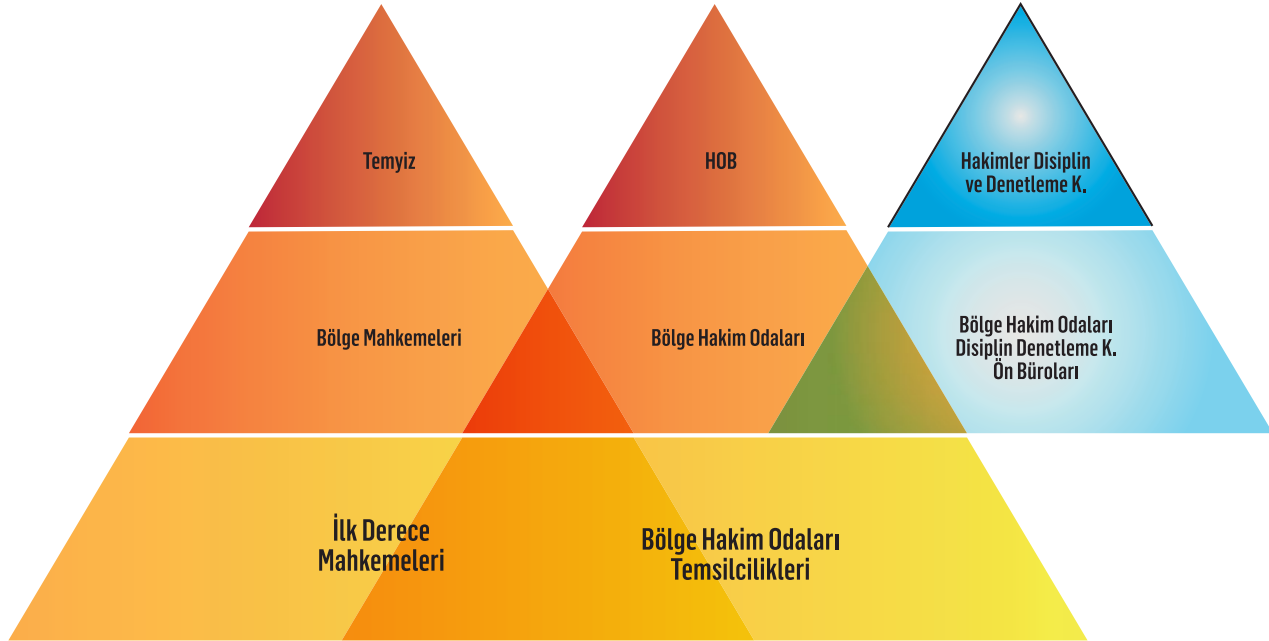
- Görev süreleri boyunca hakimlik görevini icra etmezler.
- Görev sürelerince hakimlere tanınan güvencelerden ve haklardan aynen yararlanmaya devam ederler.
- Görevlerinin sona ermesinin ardından en son görev yaptıkları bölgedeki uygun bir pozisyona atanırlar.
- Atamada kıdemleri ve mesleki performansları dikkate alınır.

Bölge Hakim Odaları Yönetim Kurulu Üyeleri,

- BHO nezdindeki görev süreleri boyunca aynı zamanda hakimlik görevini icra edebilirler.
- Görev süreleri boyunca başka bir bölgeye tayin edilemezler.
- Disiplin veya etik cezası alırlarsa başka bölgeye tayin olurlar: Bu halde görevleri sona erer.

NOTLAR

Hakim Odaları Birliği, Bölge Hakim Odaları ile İl Temsilciliklerinin Hiyerarşik Yapılanması

- **Bölge hakim odaları** ("BHO"), bölge mahkemelerinin bulunduğu il merkezinde kurulur; bölgedeki hakimlerin tamamını temsil eder.
- Bölge içindeki diğer illerde en kıdemli 2 hakim temsilcidir.
- **BHO başkanı ve YK üyelerini** bölgedeki hakimler seçer.
- Hakim odaları birliğinin politika ve kararlarına uygun olarak icrai kararlar alırlar.
- BHO nezdinde **hakimler disiplin ve denetleme kurulu ön büroları** bulunur. Şikayetleri alır, ön inceleme yapar, eksikleri giderir ve hakimler DDK'ya iletir.

Bölge Hakim Odaları Organları Oluşumu ve Görevleri(1)

Bölge Hakim Odalarının Organları Şunlardır:

- Yönetim Kurulu
- Başkanlık

Yönetim Kurullarının Oluşumu:

- BHO yönetim kurulları 9 üyeden oluşur.
- Üyeler 4 yıl görev yapmak üzere seçilirler.
- Bölge odası bölgesinde kayıtlı hakimler seçer; seçimden 3 ay önce bölgede görev yapmaya başlamış olan hakimler seçer.
- BHO YK adaylarının seçim tarihi itibariyle en az 5 yıldır kesintisiz hakimlik görevi (Hakim yardımcılığı ve öncesi hariç olmak üzere) icra ediyor olması gerekir.

Yönetim Kurullarının Görevleri:

- Hakim odaları birliği YK'sının münhasır yetkisi dışındaki hususlarda her türlü kararı almak.
- Bölgedeki hakimlerin özlük haklarını, bağımsızlık ve tarafsızlıklarını savunmak.
- Bölgedeki hakimlerin eğitim, gelişim ve benzeri ihtiyaçlarını gidermek.
- Bölgedeki hakimlerin sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri getirmek ve ilgili kurumlara iletmek.
- BHO yönetim kurulu HOB merkez YK karar ve ilkelerine uygun olarak karar alır, faaliyet gösterir.

Bölge Hakim Odaları Organları Oluşumu ve Görevleri(2)

Bölge Hakim Odası Başkanlığı:

- BHO başkanı bölgede görev yapan ve YK üyesi olmaya ehil adaylar arasından seçilir.
- Seçimlerde, seçime katılanların basit çoğunluğunu sağlayan kişi başkan seçilir.
- BHO başkanı, aynı zamanda BHO yönetim kurulu başkanlığını yapar.
- BHO başkanı, hakim odaları birliğı yönetim kurulu üyesi olarak görev yapar.

Başkanlığı Görevleri:

- BHO YK üyeliğı ve başkanlığı.
- BHO yönetim kurulunu sevk ve idare etmek.
- BHO bölgesindeki hakimleri temsil etmek.
- BHO yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek.
- Hakim odaları birliğı ve BHO YK'larının kararlarının icrası.
- Hakim odaları birliğı yönetim kuruluna üye olarak katılmak.

NOTLAR

Bölge Hakim Odaları Temsilcilikleri

Bölge Hakim Odaları Temsilcilikleri:

- BHO'nun bulunduğu il dışındaki bölge çevresindeki il merkezlerinde kurulur.
- İl olmayan mülki birimlerde de BHO yönetim kurulunun kararıyla temsilcilik kurulabilir.
- Temsilcilikler, o yargı bölgesinde yetkili BHO'ya bağlı olarak çalışırlar.
- Temsilciler birisi hukuk diğeri ceza mahkemelerinden olmak üzere temsilciliğın bulunduğu mülki birimdeki ilk derece mahkemelerinde görevli en kıdemli 2 hakimdir.
- Temsilcilikler, hakim odaları birliğı ve bölge hakim odalarının kararlarını icrasında yardımcı olurlar.
- Temsilcilikler, temsilcilik bölgesinde oluşan sorunları ve talepleri bölge hakim odalarına iletir.

NOTLAR

Bölge Hakim Odalarında Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu Ön Büroları

- Herkes (her gerçek veya tüzel kişi ile sivil toplum kuruluşları) hakimler, hakim yardımcıları, özetmenler ve hakim stajyerleri hakkında sebeplerini bildirerek şikayette bulunabilir.
- Şikayetlerini dilerlerse hakimler disiplin ve denetleme kuruluna doğrudan, ya da bölge hakim odalarında kurulan ön bürolar vasıtasıyla ulaştırabilirler. Bu amaçla bölge hakim odalarında ön bürolar kurulur.
- Ön büro görevlileri Adalet Yüksek Kurumu'nun belirlediği şartları sağlayanlar arasından, bölge hakim odaları yönetim kurulları tarafından atanır.
- Ön bürolar gelen talep ve iddiaları şekli incelemeye tabi tutar. Gördüğü eksikliklerin tamamlanmasını şikayetçiden ister ve eksiklikleri tamamlar. Usuli şartları sağlayanları hakimler DDK'sına iletir.
- Bölge hakim odaları yönetim kurulu veya başkanları; etik, disiplin ve denetleme konularında soruşturma yürütmez, herhangi bir karar veya ceza veremez; dilerse şikayetçi olabilir.

SAVCI ODALARI BİRLİĞİ
BÖLGE SAVCI ODALARI

NOTLAR

Savcı Odaları Birliği ve Bölge Savcı Odaları

Savcı odaları birliği ve bölge savcı odaları, savcılık mesleğine kabul edilmiş olan savcılar tarafından oluşturulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bağımsız yargısal meslek kuruluşlarıdır.

Savcı odaları birliği ve bölge savcı odalarının temel amaç ve görevleri Şunlardır:

- Savcıları temsil etmek ve savcılarının bağımsızlığını ve hesapverirliğini savunmak.
- Savcılar arasında mesleki birlik ve dayanışmayı sağlamak.
- Savcılık mesleğini ve hakimleri sürekli geliştirmek, saygınlığını artırmak.
- Meslek sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek.
- Savcılık mesleğinin etik kurallarını oluşturmak ve AYK onayına sunmak.
- Meslekten ıkarma yaptırımını hariç savcılarının disiplin soruşturmasını yapmak.

NOTLAR

Savcı Odaları ve Birlik Üyeliği

Savcılık mesleği özetmenlik ve yardımcı savcılık yazılı sınavını ve mülakatı başarı ile geçerek mesleğe girişine karar verilmiş olan savcı stajyerleri ile özetmenleri, yardımcı savcılar ve savcılık mesleğine kabul edilmiş olan savcılar savcı odaları birliğinin doğal üyesidirler.

- Savcılar görev yaptıkları bölgede yetkili bölge savcı odalarına ayrıca kayıt edilirler.
- Savcılık meslek stajyerleri, özetmenler ve savcı yardımcıları da görev yaptıkları yerdeki bölge savcı odalarına kayıt edilirler. Ancak; BSO ve SOB'nin organlarına ilişkin seçimlerde oy kullanamazlar.
- Stajyerler, özetmenler ve yardımcı savcılar kariyer seviyeleri ve meslekle ilgili talep, öneri ve şikayetlerini BSO'ya ve SOB'ye iletebilirler.
- Savcı stajyerleri ile özetmenleri, yardımcı savcılar ve savcılık mesleğine kabul edilmiş olanlar kanunda kendilerine tanınan yetkileri kullanabilirler. Kendi kariyer grupları arasında dayanışma amaçlı gruplar kurabilirler.

Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

SOB YK başkanı ile bölge savcı odaları YK başkanları savcılık görevinden el çeker, bölge savcı odası YK üyeleri ise görevlerine devam ederler.

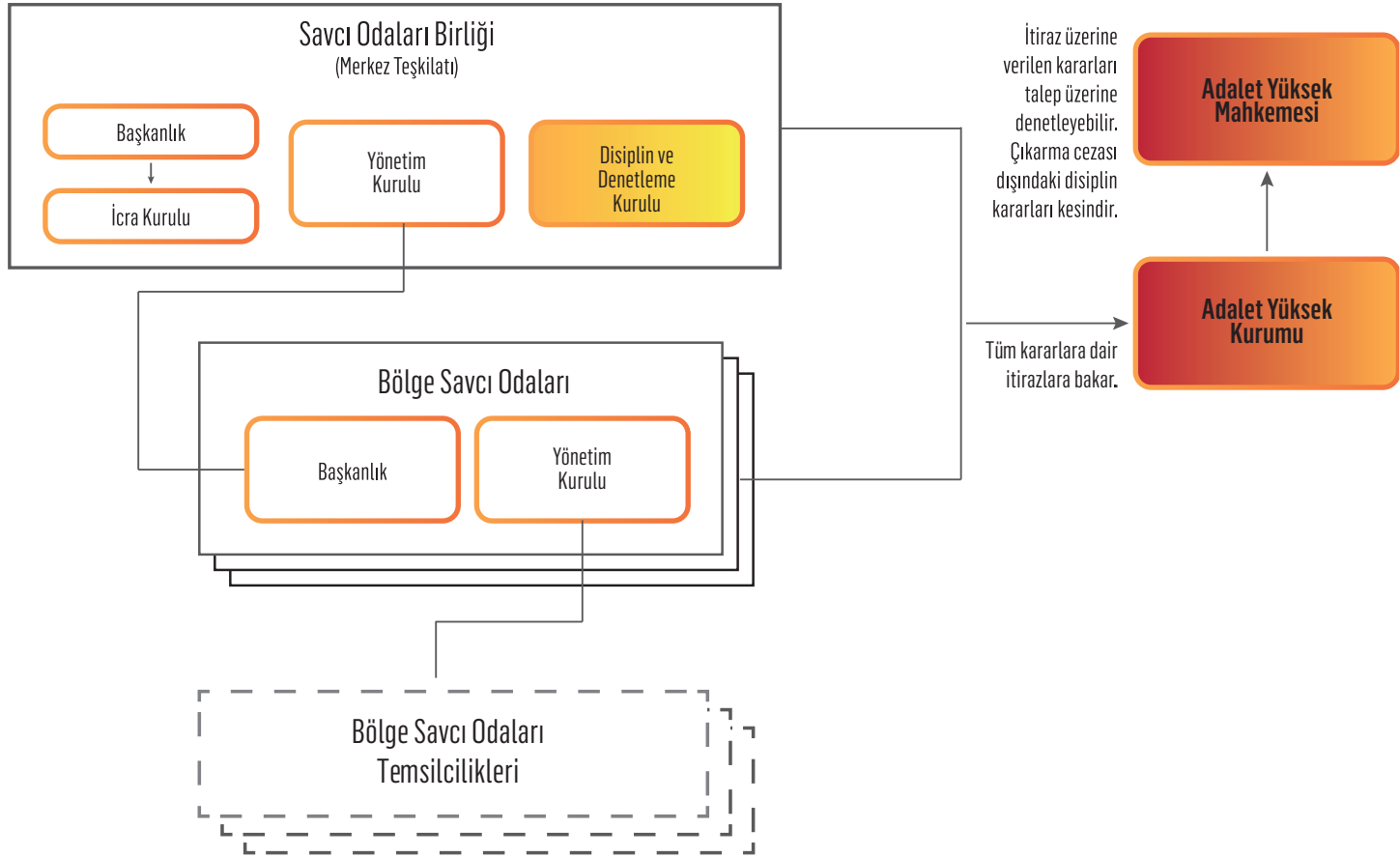
Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı ve Üyeleri (SOB Başkanları):

- Görev süreleri boyunca savcılık görevini icra etmezler.
- Görev sürelerince savcılara tanınan hak ve güvencelerden aynen yararlanmaya devam ederler.
- Görevlerinin sona ermesinin ardından en son görev yaptıkları bölgedeki uygun bir pozisyona atanırlar.
- Atamada kıdemleri ve mesleki performansları dikkate alınır.

Bölge Savcı Odası Yönetim Kurulu Üyeleri:

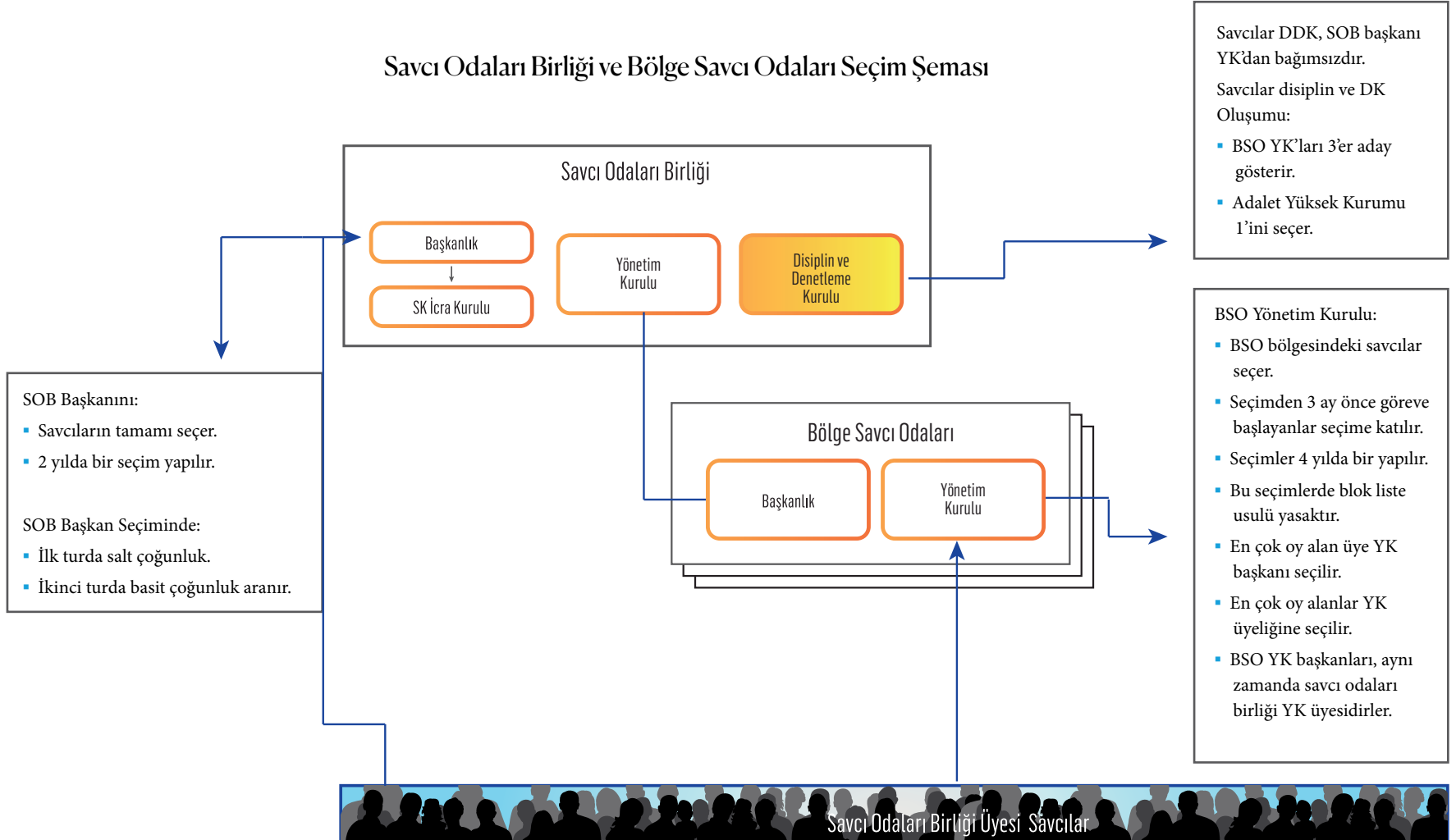
- BSO nezdindeki görev süreleri boyunca aynı zamanda savcılık görevini icra edebilirler.
- Görev süreleri boyunca başka bir bölgeye tayin edilemezler.
- Disiplin veya etik cezası alırlarsa başka bölgeye tayin olurlar: Bu halde görevleri sona erer.

Savcı Odaları Birliği ve Bölge Savcı Odaları Şeması

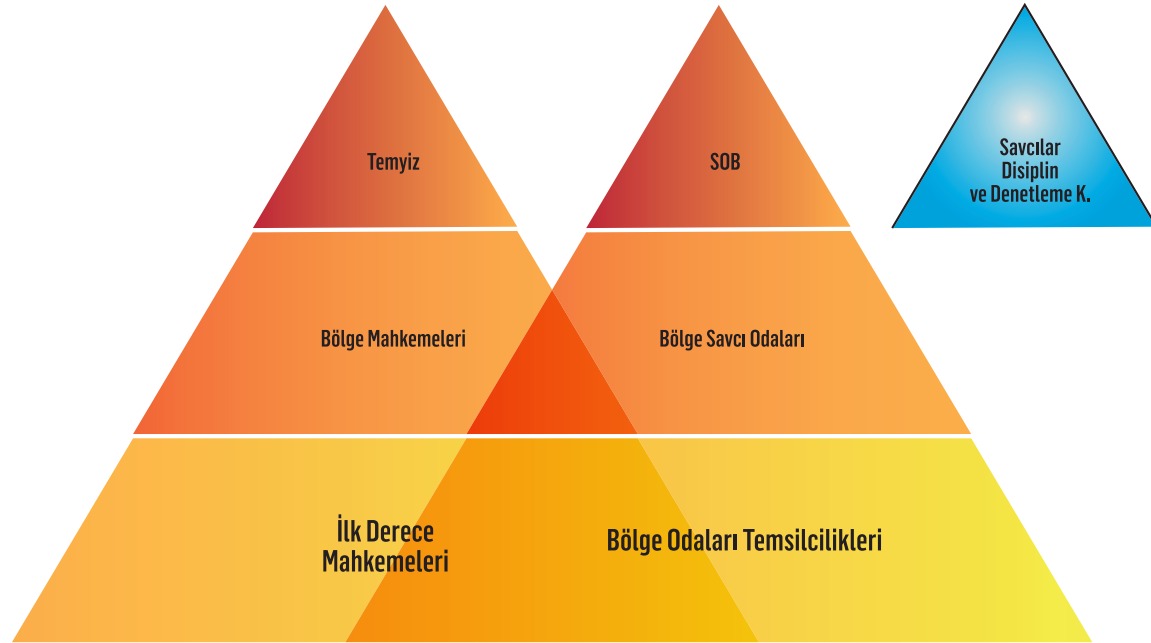
 Tüzel kişiliği yoktur

Savcı Odaları Birliği ve Bölge Savcı Odaları Seçim Şeması

NOTLAR

Savcı Odaları Birliği'nin Teşkilatlanması

- Savcı odaları birliğinin **merkezi Ankara**'dadır.
- Savcılar DDK ön bürosu bölge savcı odasında.
- Bölge adliye mahkemesi bulunan il merkezlerinde, bölge çevresindeki tüm savcılar temsil etmek üzere bölge savcı odaları kurulur.
- Yönetim kurulu kararıyla bölge çevresindeki illerde ya da diğer mülki merkezlerde bölge savcı odaları **temsilcilikleri** açılabilir.

Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu

Temel Amacı: Hukukun üstünlüğünün ve hukuki güven ortamının sağlanması ve güçlendirilmesi amacıyla mesleğin ve meslek mensuplarının gelişmesini, kendi aralarında ve diğer meslek mensupları ile diğer hukuk meslekleri ile arasında dayanışma, uyum ve işbirliğini geliştirmek amacıyla meslek kurallarına, etik ilke ve değerlerine, uyulmasını Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen politika, tercih ve ilkelere uyarlı olarak görevlerini yerine getirmelerini sağlamak ve aykırı davranışları belirlemek, gerekli yaptırımları uygulamak ve farkındalık artırıcı faaliyetlerde bulunmaktır.

Oluşumu, Toplantı ve Kararları:

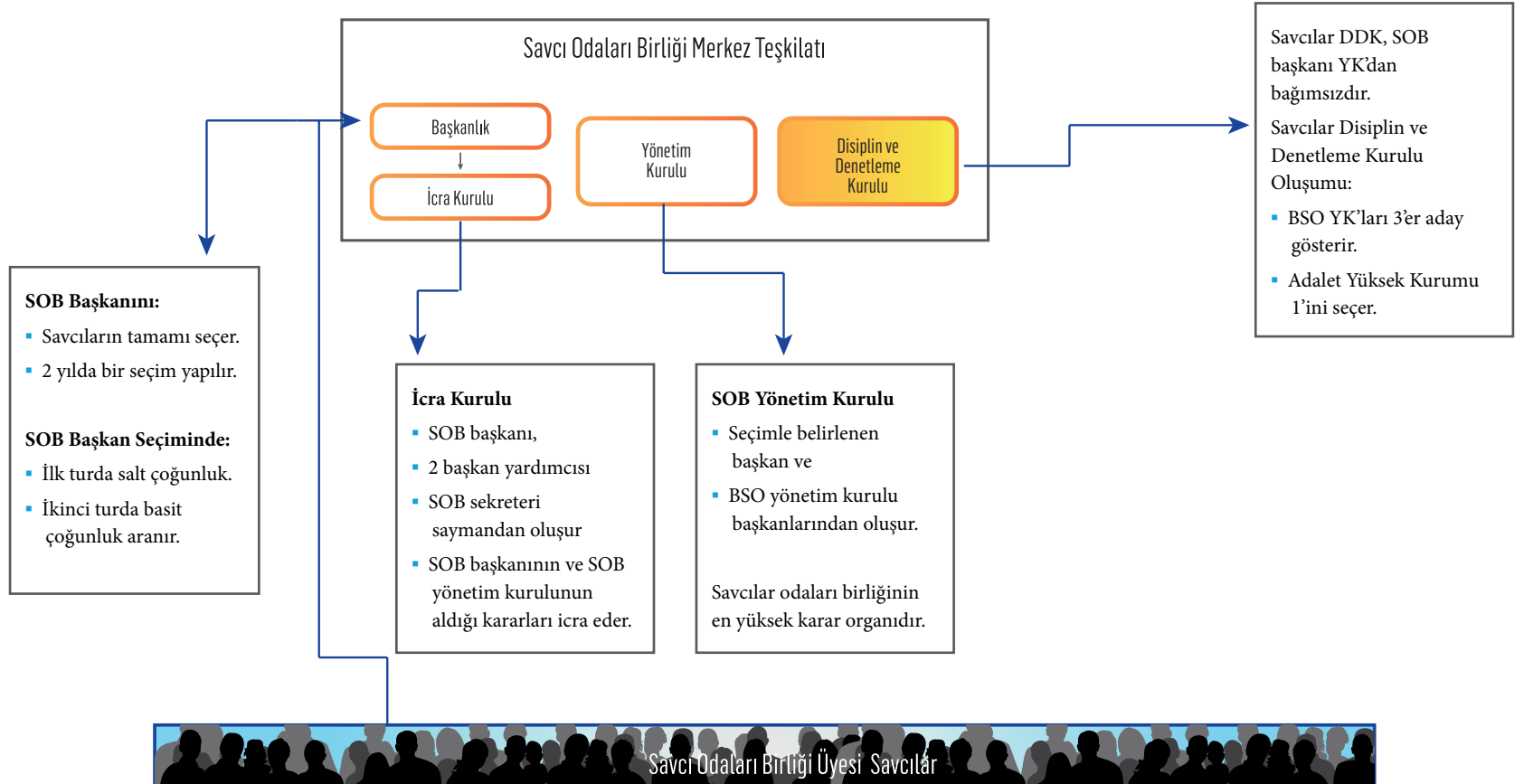
- Savcı odaları birliği başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.
- BSO'larının göstereceği 3'er aday arasından Adalet Yüksek Kurumu her bölge için 1 üye seçer.
- Adalet Yüksek Kurumu'nun her BSO için seçtiği üyelerin tamamı savcılar DDK'sını oluşturur.
- Başkanını üyeler kendi aralarından seçerler.
- Toplantı yeter sayısı tüm üyelerin 2/3'ü; karar yeter sayısı katılan üyelerin salt çoğunluğudur.

Görevleri:

- Her türlü iddiayı soruşturur; fakat sadece uyarma ve kınama cezalarını verebilir.
- Soruşturmalarda daha ağır ceza gerektirdiği kanaatine varırsa ya da en başında daha ağır ceza gerektirdiği belli olan şikayet ve başvuruları Adalet Yüksek Kurumu'na aktarır ve disiplin soruşturması başlatılmasını talep eder.
- Meslek disiplin kuralları hakkında görüş bildirir.

Savcı Odaları Birliği Merkez Teşkilatı Organları ve Oluşumu

Savcı Odaları Birliği Merkez Teşkilatı Organları ve Görevleri

Yönetim Kurulu:

- BSO'ları yönetim kurulu başkanlarından ve seçimle belirlenen yönetim kurulu başkanından oluşur.
- Savcı odaları birliğinin görevleri altına giren tüm hususlarda karar almaya yetkili en yüksek karar organıdır.
- Toplantı yeter sayısı toplam üyelerin salt çoğunluğu; karar yeter sayısı katılan üyelerin salt çoğunluğudur.

Başkanlık:

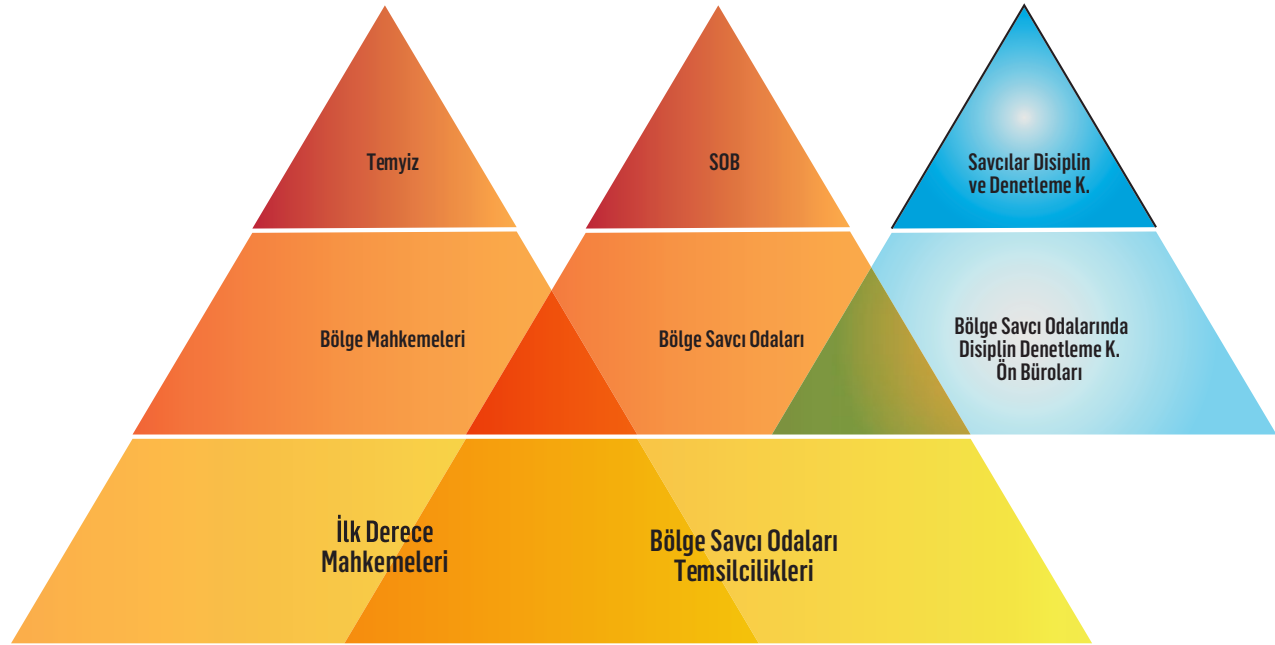
- Ülkedeki tüm savcıların katılımı ile seçilir.
- Başkan; yönetim ve icra kuruluna başkanlık eder;
- Savcı odaları birliğini sevk ve idare eder.
- Tüm savcıları temsil eder ve bağımsızlık ve hesapverirliklerini savunur.

İcra Kurulu:

- SOB başkanı, 2 başkan yardımcısı, SOB sekreteri ve saymanından oluşur.
- SOB yönetim kurulu ve SOB başkanı tarafından alınan kararların icra eder.

NOTLAR

Bölge Savcı Odalarının Teşkilatlanması

- **Bölge savcı odaları** ("BSO"), bölge mahkemelerin bulunduğu il merkezinde kurulur; bölgedeki savcılarının tamamını temsil eder.
- Bölge içindeki diğer illerde en kıdemli 2 savcı temsilcidir.
- **BSO başkanı ve YK üyelerini** bölgedeki savcılar seçer.
- Savcı odaları birliğinin politika ve kararlarına uygun olarak icrai kararlar alırlar.
- BSO nezdinde savcılar **disiplin ve denetleme kurulu ön büroları** bulunur. Şikayetleri alır, ön inceleme yapar, eksikleri giderir ve savcılar DDK'sına iletir.

Bölge Savcı Odaları Organları ve Oluşumu

Bölge Savcı Odalarının Organları Şunlardır:

- Yönetim Kurulu
- Başkanlık

Bölge Savcı Odası Yönetim Kurulu:

- BSO yönetim kurulları 9 üyeden oluşur.
- Üyeler 4 yıl görev yapmak üzere seçilirler.
- Bölge odası bölgesinde kayıtlı savcılar seçer; seçimden 3 ay önce bölgede görev yapmaya başlamış olan savcılar seçer.
- BSO YK adaylarının seçim tarihi itibarıyla en az 5 yıldır kesintisiz savcılık görevi (savcı yardımcılığı ve öncesi hariç olmak üzere) icra ediyor olması gerekir.

Bölge Savcı Odası Başkanlığı

- BSO başkanı bölgede görev yapan ve YK üyesi olmaya ehil adaylar arasından seçilir.
- Seçimlerde, seçime katılanların basit çoğunluğunu sağlayan kişi başkan seçilir.
- BSO başkanı aynı zamanda BSO yönetim kurulu başkanlığını yapar.
- BSO başkan SOB yönetim kurulu üyesi olarak görev yapar.

BSO Başkanlık ve Yönetim Kurulu'nun Görevleri

BSO Başkanlığının Görevleri:

- BSO YK üyeliği ve başkanlığı.
- BSO yönetim kurulunu sevk ve idare etmek.
- BSO bölgesindeki hakimleri temsil etmek.
- BSO yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek.
- SOB YK ve BSO YK kararlarının icrası.
- SOB yönetim kuruluna üye olarak katılmak.

BSO Yönetim Kurulu Görevleri:

- SOB YK'nın münhasır yetkisi dışındaki hususlarda her türlü kararı almak.
- Bölgedeki savcıların özlük haklarını, bağımsızlık ve tarafsızlıklarını savunmak.
- Bölgedeki savcıların eğitim, gelişim ve benzeri ihtiyaçlarını gidermek.
- Bölgedeki savcıların sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri getirmek ve ilgili kurumlara iletmek.
- BSO yönetim kurulu; SOB YK'nın karar ve ilkelerine uygun olarak karar alır, faaliyet gösterir.

NOTLAR

Bölge Savcı Odaları Temsilcilikleri

- Bölge savcı odasının bulunduğu il dışındaki bölge çevresindeki il merkezlerinde kurulur.
- İl olmayan mülki birimlerde de bölge savcı odası yönetim kurulunun kararıyla temsilcilik kurulabilir.
- Temsilcilikler, o yargı bölgesinde yetkili bölge savcı odasına bağılı olarak çalışırlar.
- Temsilciler temsilciliğın bulunduğu mülki birim çevresinde görevli olan en kıdemli 2 savcıdır.
- Temsilcilikler, savcı odaları birliğının veya bölge savcı odalarının kararlarının icrasında yardımcı olurlar.
- Temsilcilikler, temsilcilik bölgesinde oluşan sorunları ve talepleri bölge savcı odalarına iletir.

NOTLAR

Bölge Savcı Odalarında Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu Ön Büroları

- Herkes (her gerçek veya tüzel kişi ile sivil toplum kuruluşları) savcılar, yardımcı savcılar, özetmenler ve savcı stajyerleri hakkında sebeplerini bildirerek şikayette bulunabilir.
- Şikayetlerini dilerlerse savcılar disiplin ve denetleme kuruluna doğrudan ya da bölge savcı odalarında kurulan ön bürolar vasıtasıyla ulaştırabilirler. Bu amaçla bölge savcı odalarında ön bürolar kurulur.
- Ön büro görevlileri Adalet Yüksek Kurumu'nun belirlediği şartları sağlayanlar arasından, bölge savcı odaları yönetim kurulları tarafından atanır.
- Ön bürolar gelen talep ve iddiaları şekli incelemeye tabi tutar. Gördüğü eksikliklerin tamamlanmasını şikayetçiden ister ve eksiklikleri tamamlar. Usuli şartları sağlayanları savcılar DDK'sına iletir.
- Bölge savcı odaları yönetim kurulu veya başkanları; etik, disiplin ve denetleme konularında soruşturma yürütmez, herhangi bir karar veya ceza veremez; dilerse şikayetçi olabilir.

İL BAROLARI,
BÖLGE BARO BİRLİKLERİ VE
TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

ORTAK VE GENEL HÜKÜMLER

NOTLAR

İl Baroları, Bölge Baro Birlikleri ve Türkiye Barolar Birliği Görev ve Yetkileri

İl baroları; bölge baro birlikleri ve Türkiye Barolar Birliği; avukatlar tarafından oluşturulan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde yargısal meslek kuruluşlarıdır.

Avukatların, il baroları, bölge barolar birliği ve Türkiye Barolar Birliği'nin temel görevi: Hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak ve bu amacı gerçekleştirmek için avukatlık mesleğini geliştirmektir.

Bu amaçla aşağıdaki hususlar da baroların görev ve yetkilerine dahildir:

- Avukatları her alanda temsil etmek; avukatların ve baro organlarının bağımsızlığını, hesapverirliğini savunmak,
- Avukatlar arasında birlik, dayanışma ve işbirliğini sağlamak ve geliştirmek,
- Avukatların diğer mesleklerle uyum ve saygınlık içinde işbirliği yapmasını sağlamak,
- Avukatlık mesleğini, meslek düzenini, etiğini ve ahlakını sürekli geliştirmek, saygınlığını artırmak,
- Avukatların birbirleri, diğer hukuk meslekleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğu ve güveni sağlamak,
- Meslek sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek,
- Avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tüm çalışmalarını yürütmektir.

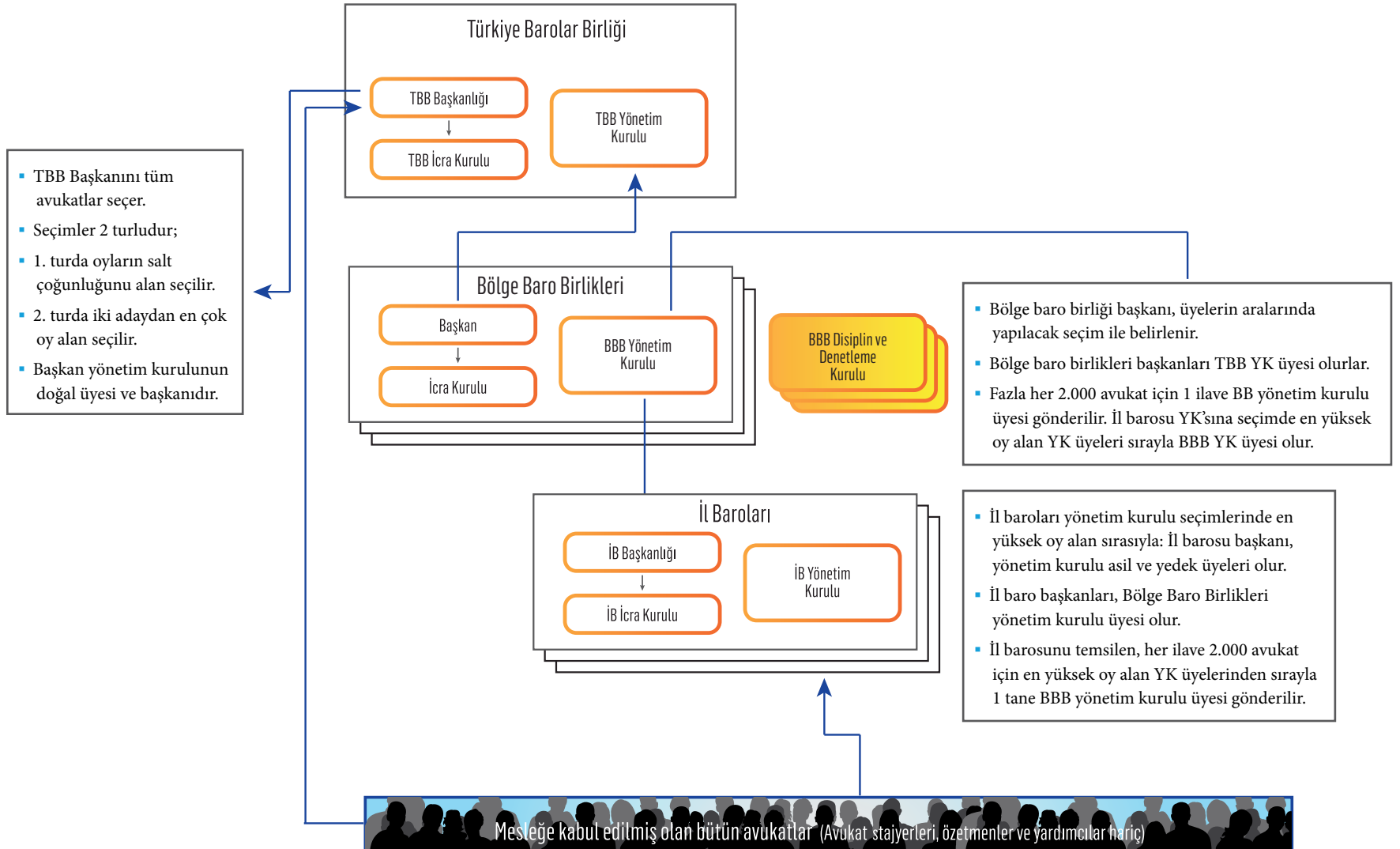
NOTLAR

İl Baroları, Bölge Barolar Birliği ve Türkiye Barolar Birliği Üyeliği

Avukatlık mesleği özetmenlik ve yardımcı avukatlık yazılı sınavını ve mülakatı başarı ile geçerek mesleğe girişine karar verilmiş olan avukat stajyerleri ile özetmenleri, yardımcı avukatlar ve avukatlık mesleğine kabul edilmiş olan avukatlar Adalet Yüksek Kurumu'ndaki avukatlar özel siciline kaydedilirler; ve ayrıca Türkiye Barolar Birliği'nin doğal üyesidirler.

- Avukatlık mesleğine kabul edilmiş olan avukatlar ve avukat stajyerleri büro veya işyerlerinin bulunduğu il baroların ve o ili kapsayan bölge barolar birliğinin doğal üyesidirler.
- Avukatlık mesleğine, avukatlık stajına, avukat özetmenliğine ve avukat yardımcılığına kabul edilmiş olanlar; bürolarının veya işyerlerinin bulunduğu ili kapsayan bölge baro birliklerindeki ve il barolarındaki özel sicillere kaydolmak; değiştirdiklerinde bilgi vermek zorundadırlar.
- Ancak; Türkiye Barolar Birliği, bölge baro birlikleri ve il barosu seçimlerinde stajyer, özetmen ve yardımcı avukatlar aday olamaz, seçilemez ve oy kullanamazlar. Fakat kendi içlerinde üye grupları kurabilir, talep ve önerilerini il baroları, bölge baro birliği ve Türkiye Barolar Birliği organlarına iletebilirler.
- Stajyer avukatlardan üyelik için herhangi bir ücret alınamaz.
- Avukatlar kanunun kendilerine verdiği her türlü yetkiyi hiçbir kısıtlamaya tabi olmaksızın; avukat stajyerleri ve özetmen avukatlar da tabi oldukları sınırlar içinde avukatlık görevinin amacına uygun olarak kullanabilirler.

TBB ve Barolar Seçim Şeması

NOTLAR

Barolar, Bölge ve Türkiye Birlikleri Seçimleri

- İl baroları, bölge baro birlikleri, Türkiye Barolar Birliği'nin organlarının seçimleri aynı günde yapılır. Bu seçimler sırasıyla aşağıda belirtilenlerdir:
İl baroları başkanlığı seçimi - il baroları başkanları BBB yönetim kurulunun doğal üyesidir.
Bölge baro birlikleri disiplin ve denetim kurulu üyeliği seçimi, ve
TBB başkanlığı seçimi,
- Bu seçimlerin her birisi için ayrı - 4 sandık kurulur.
- Seçimler il baroları nezdinde yürütölür ve hepsi aynı günde ve saatlerde yapılır.
- TBB başkanlığına aday olanlar, diğer görevler için aday olamazlar.
- TBB başkanı seçimi iki turlu yapılır. Birinci turda seçimde kullanılan geçerli oyların salt çoğunluğunu alan başkan seçilir. Salt çoğunluk oluşmadığı takdirde en çok oy alan iki üye arasında 2 hafta sonra 2. tur seçim yapılır; daha yüksek oy alan aday TBB başkanı seçilmiş olur.

NOTLAR

İl Baroları, Bölge Barolar Birliği ve Türkiye Barolar Birliği'nin Organları Hakkında Ortak Hükümler

Yönetim Kurulları:

- Kurumların en üst karar organıdır.
- İçte ve dışta başkan kurumu temsil eder.
- Başkan yönetim kurulu kararına uygun hareket etmek zorundadır.

Yönetim Kurullarında:

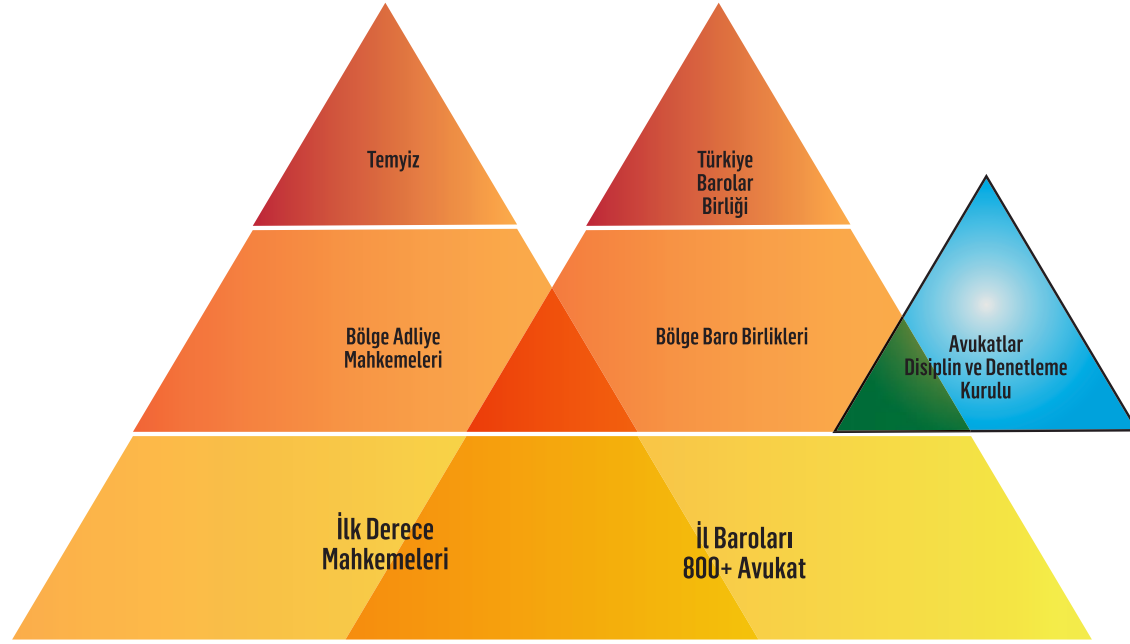
- Toplantı yeter sayısı yönetim kurulu asil üye sayısının yarısından fazlasıdır.
- Karar yeter sayısı toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğudur.

Başkan:

- Kurumu temsil eder.
- Kurumu, yönetim ve icra kurulunu sevk ve idare eder.

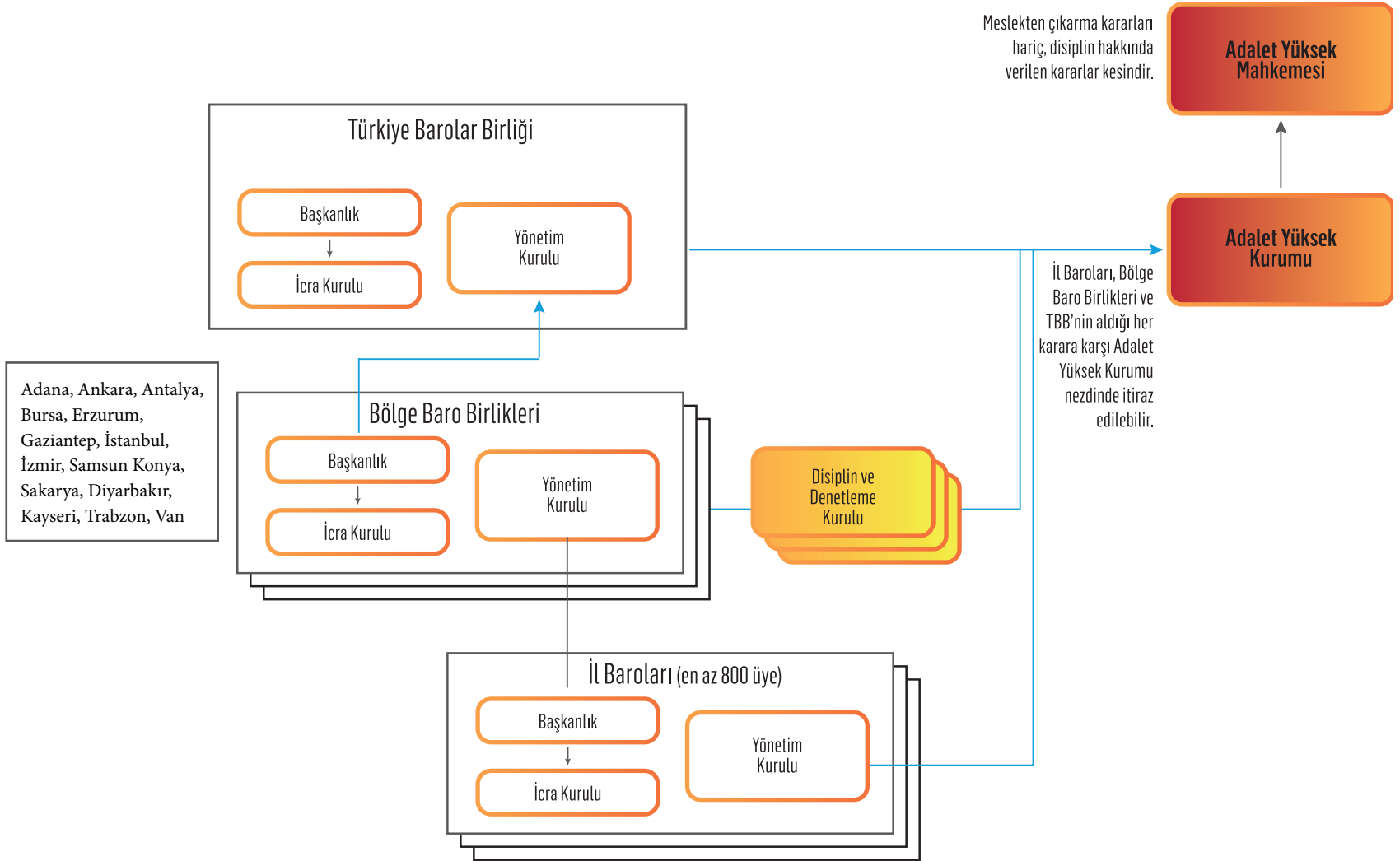
NOTLAR

Baroların Teşkilat Yapılanması

- **Türkiye Barolar Birliği**, bölge barolar birliği ve il barolarından gelen temsilcilerden oluşur.
- Bölge baro birlikleri de Türkiye Barolar Birliği'ni oluşturur.
- Bölge adliye mahkemeleri çevresindeki tüm il barolarını kapsayan **bölge baro birlikleri** kurulur.
- İl baroları, bölge baro birliklerini oluşturur.
- İdari sınırları içinde (**800'den fazla avukatın** bürosunun veya iş yerinin bulunduğu mülki il merkezlerinde bir **il barosu** kurulur. Çevresinde daha az sayıda avukat olan, **aynı bölge adliye mahkemesi çevresinde** bulunan ve birbirine sınırdaş olan mülki illerde bu illerin tamamını kapsayacak şekilde **müşterek iller barosu** kurulur.

TBB ve Barolar Teşkilat Şeması

IL BAROLARI

NOTLAR

İl Barolarının Teşkilatlanması

- İl baroları, tüzeli kişiliğe haiz, kamu kurumu niteliğinde bağımsız yargısal meslek kuruluşlarıdır.
- İl barolarının organları; başkan, icra kurulu ve yönetim kurulundan oluşur.
- Üye sayısı 5.000'den fazla olan barolarda, yönetim kurulu yeterli sayıda başkan yardımcısı seçer ve bunlar arasında görev paylaşımı yapılması zorunludur.
- İl baroları, mülki çevresinde en az 800 avukat bulunan illerde kurulur. 800'den az avukatın görev yaptığı durumlarda aynı bölge adliye mahkemesi içinde bulunan ve sınırları bitişik bulunan illeri kapsayan müşterek il baroları kurulabilir. Her ilde en fazla bir baro bulunabilir.
- İl barosunun bulunduğu il dışında, diğer mülki birimlerdeki yargı birimlerinde (adliyelerde) baroların temsilcilikleri bulunur. Temsilcilikler; baroların verdiği adli yardım, zorunlu müdafilik gibi hizmetlerin yerine getirilmesine yardımcı olurlar.
- İl baroları, Adalet Yüksek Kurumu ve TBB'nin politika ve ilkelerine uyarlı ve avukatlığın amaç ve görevine uygun olarak karar alır ve faaliyet gösterir.

NOTLAR

İl Barolarının Organları ve Oluşumu

İl Barosu Yönetim Kurulu, Başkan ve Başkan Yardımcıları

- İl barosu başkanı ve yönetim kurulu üyeleri il barosunda kayıtlı avukatlar tarafından nispi temsil usulüyle seçilir.
- Seçimlerde blok liste ve benzerlerinin kullanılması yasaktır.
- En çok oyu alan kişi aynı zamanda il barosu başkanı ve yönetim kurulu başkanı olur. Sonraki 5 kişi yönetim kurulu asil üyesi olur ve bunları takip eden 2 kişi de yönetim kurulu yedek üyeleri olur.
- Üye sayısı 5.000'i geçmeyen barolarda başkan yardımcılarını, sayısını ve görevlerini başkan belirler.
- Üye sayısı 5.000'den fazla olan il barolarında: yönetim kuruluna 10 asil 5 yedek üye seçilir.
- Yönetim kurulu seçiminde en çok oy alan; 2. aday mesleki eğitim ve gelişimden sorumlu; 3. aday mesleki dayanışmadan sorumlu; 4. aday seçim işlerinden sorumlu ve 5. aday temsil ve basın işlerinden sorumlu başkan yardımcısı olarak görev yaparlar ve bununla sınırlı olarak il barosunu temsil ederler.

İl Barosu İcra Kurulu

- İcra kurulu, il barosu YK başkanı, iki başkan yardımcısı, il barosu sekreteri ve saymanından oluşur.

BÖLGE BARO BİRLİKLERİ

Bölge Baro Birliklerinin Organları

Bölge baro birlikleri, tüzel kişiliğe haiz, kamu kurumu niteliğinde bağımsız yargısal meslek kuruluşlarıdır ve avukatların mesleki örgütlenmesinde en temel işlevleri gösterir. Bölge adliye mahkemesi bulunan illerin merkezlerinde kurulur ve aynı yetki çevresinde faaliyet gösterirler. Adalet Yüksek Kurumu ve Türkiye Barolar Birliği'nin belirlediği politika, tercih, ilke ve önceliklere uyarlı olarak bağımsız karar alır ve faaliyet gösterirler. Organları; başkan, icra kurulu ve yönetim kuruludur.

Bölge Baro Birliği Yönetim Kurulu

- Bölge çevresindeki il barolarının yönetim kurulu başkanları, yönetim kurulunun doğal üyeleridir.
- Üye sayısı 2.000'den fazla olan il baroları, ilave her 2.000 avukat için BBB YK'sına bir üye daha gönderir.
- BBB YK üye adaylarının seçim tarihi itibarıyla en az 5 tam yıldır fiilen avukatlık yapmış olması şarttır.

Bölge Baro Birliği Başkanlığı

- BBB başkanını, BBB yönetim kurulu üyeleri kendi aralarından katılanların salt çoğunluğu ile seçer.
- BBB başkanı, aynı zamanda Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun doğal üyesidir.

Bölge Baro Birliği İcra Kurulu

- BBB YK başkanı, iki başkan yardımcısı, BBB sekreteri ve saymanından oluşur.
- BBB'leri, bölge baro birlikleri bölgesinde, başkandan ve yönetim kurulundan özerk avukatlar, disiplin ve denetleme kurulları oluşturulur; bağımsız olarak faaliyetini gösterir.

NOTLAR

Bölge Baro Birlikleri Yönetim Kurulu ve Başkanın Görevi

Başta kendi bölgesindekiler olmak üzere tüm avukatların hukukun üstünlüğünü sağlama, insan temel hak ve özgürlüklerini koruyup geliştirmek ve bu amaç için avukatlık mesleğini geliştirmektir. Bu amaçla aşağıdaki hususlar da görev ve yetkilerine dahildir:

- Avukatları her alanda temsil etmek; avukatların ve baro organlarının bağımsızlığını, hesapverirliğini savunmak;
- Avukatlar arasında birlik, dayanışma ve işbirliğini sağlamak ve geliştirmek;
- Avukatların diğer mesleklerle uyum ve saygınlık içinde işbirliği yapmasını sağlamak;
- Avukatlık mesleğini, meslek düzenini, etiğini ve ahlakını sürekli geliştirmek, saygınlığını artırmak;
- Avukatların birbirleri, diğer hukuk meslekleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak;
- Meslek sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek ve
- Avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tüm çalışmalarını yürütmektir.

Yönetim kurulu; Türkiye Barolar Birliği ile Adalet Yüksek Kurumu'nun politika, tercih ve ilkelerine uyumlu olarak faaliyet gösterir; kararlar alır. Fakat her BBB kendi karar ve faaliyetlerinde bağımsızdır.

Avukatlık stajıyla alakalı süreci AYK yönetir. Bölge baro birlikleri bu konuda AYK'ya destek sağlar.

AVUKATLAR DİSİPLİN VE
DENETLEME KURULU

Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulları Bölge Baro Birlikleri Bölgesi'nde

Temel Amacı: Hukukun üstünlüğünün ve hukuki güven ortamının sağlanması ve güçlendirilmesi amacıyla mesleğin ve meslek mensuplarının gelişmesini, kendi aralarında ve diğer meslek mensupları ile diğer hukuk meslekleri ile arasında dayanışma, uyum ve işbirliğini geliştirmek amacıyla meslek kurallarına, etik ilke ve değerlerine, uyulmasını Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen politika, tercih ve ilkelere uyarlı olarak görevlerini yerine getirmelerini sağlamak ve aykırı davranışları belirlemek, gerekli yaptırımları uygulamak ve farkındalık artırıcı faaliyetlerde bulunmaktır.

Oluşumu, Toplantı ve Kararları:

- Türkiye Barolar Birliği başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.
- BBB'lerinin göstereceği 3'er aday arasından Adalet Yüksek Kurumu her bölge için 1 üye seçer.
- AYK'nın her BBB için seçtiği üyelerin tamamı Avukatlar DDK'sını oluşturur; başkan üyeler kendi aralarından seçerler.
- Toplam üye sayısı 5.000 kişiye kadar olan bölgelerde 5'i asil; 2'i yedek 7 üyeden oluşur.
- İlave her 5.000 üye için 5 asil 2 yedek olarak 7 üye daha seçilir ve iki daire halinde faaliyet gösterir.
- Artan her 5.000 üye için üye sayısı aynı şekilde artırılır ve ilave daire olarak faaliyet gösterir.
- Toplantı yeter sayısı tüm üyelerin 2/3'ü; karar yeter sayısı katılan üyelerin salt çoğunluğudur.

Görevleri:

- Her türlü iddiayı soruşturur fakat sadece uyarma ve kınama cezalarını verebilir.
- Ağır ceza gerektiren durum, şikayet ve başvuruları AYK'ya bildirir ve disiplin soruşturması başlatılmasını talep eder.
- Meslek etik ve disiplin kuralları hakkında görüş bildirir.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

NOTLAR

Türkiye Barolar Birliği ve Görevleri

Türkiye Barolar Birliği (“TBB”) tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız bir yargısal meslek kuruluşudur. TBB’nin merkezi Ankara’dır. Organları: Yönetim kurulu, başkan ve icra kuruludur. Görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken tam olarak bağımsızdır. Ana amacı, hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını korumak ve geliştirmek; avukatlık mesleğini ve avukatları bu amaca uygun olarak geliştirmektedir.

TBB’nin Görevlerine AŞağıda Sayılanlar da Dahildir:

- Adalet Yüksek Kurumu’nun politika, tercih ve ilkelerinin belirlenmesine, hukuk meslekleri arasında işbirliği ve dayanışmanın geliştirilmesi konusunda öneriler geliştirmek,
- Avukatların, meslek kuruluş ve organlarının, bağımsızlığını ve hesapverirliğini savunmak,
- Avukatları, bölge baro birliklerini, il barolarını en yüksek düzeyde temsil etmek,
- Avukatları ve avukatlık mesleğini ilgilendiren konularda avukatların, il barolarının ve bölge baro birliklerinin görüş ve önerilerini derleyerek kamuoyuna ve ilgili merciler önünde temsil ve takip etmek,
- Mesleki sorunları tespit etmek ve bunlara dair çözüm önerileri geliştirmek ve
- Yurtiçinde ve yurtdışında resmi ve özel meslek kurum ve kuruluşlarıyla ilişki ve işbirliği yapmak.

Türkiye Barolar Birliği'nin Organları ve Oluşumu

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu

- TBB yönetim kurulu, TBB başkanı ile BBB başkanlarından oluşur.
- Yönetim kurulu TBB'nin nihai karar organıdır. TBB başkanı yönetim kurulu kararlarına uygun hareket eder.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

- TBB başkanı Türkiye'deki tüm avukatlar tarafından iki turlu seçimle seçilir. İlk turda kullanılan oyların salt çoğunluğunu alan; birinci turda seçim olmadığı takdirde birinci turda en çok oy alan 2 aday arasında yapılacak 2. tur seçimde kullanılan oyların basit çoğunluğunu alan aday başkan olarak seçilir.
- Yönetim kuruluna başkanlık eder; kurulu sevk ve idare eder; kararlarını icra eder.
- TBB başkanı, avukatları, bölge baro birliklerini, il barolarını en yüksek düzeyde temsil eder.

Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu

- TBB başkanı, 2 başkan yardımcısı, TBB sekreteri ve saymanından oluşur.
- Yönetim kurulu ve başkan tarafından alınan kararların icrasında görevlidir.

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ BÖLGE NOTER ODALARI İL VE İLÇE NOTER TEMSİLCİLİKLERİ

Türkiye Noterler Birliği

- Yönetim Kurulu
- Başkan
- İcra Kurulu

Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu

- Birlik nezdinde
ÖZERK

Bölge Noter Odaları

- Yönetim Kurulu
- Başkan
- Temsilcilikler
- Noterler DDK
ön büroları

NOTLAR

Türkiye Noterler Birliği ve Bölge Noter Odaları

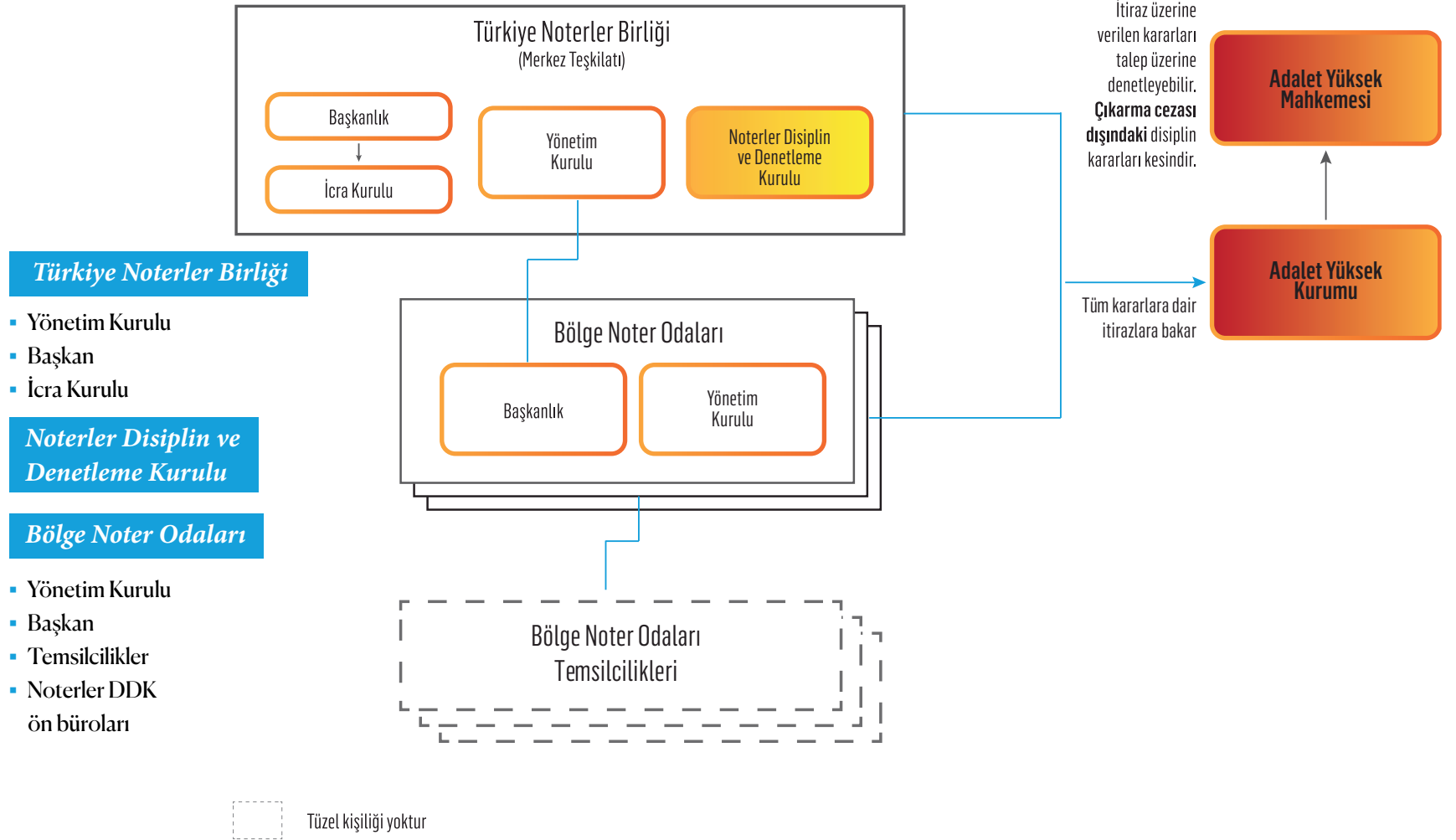
Türkiye Noterler Birliği ve bölge noter odaları her birisi ayrı idari tüzel kişiliğe sahip, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren tüzel kişiliğine sahip kamu kurumu niteliğinde bağımsız yargısal meslek kuruluşudur.

Temel görevi hukukun üstünlüğünün ve hukuki güven ortamının sağlanması ve güçlendirilmesi amacıyla noterlik mesleğinin ve noterlerin gelişmesini, noterler arasında ve noterler ile diğer hukuk meslekleri arasında dayanışma, uyum ve işbirliğini geliştirmek, noterleri temsil etmektir. Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen politika, tercih ve ilkelere uyarlı olarak faaliyet gösterirler.

Aşağıdaki hususlar da görevlerine dahildir:

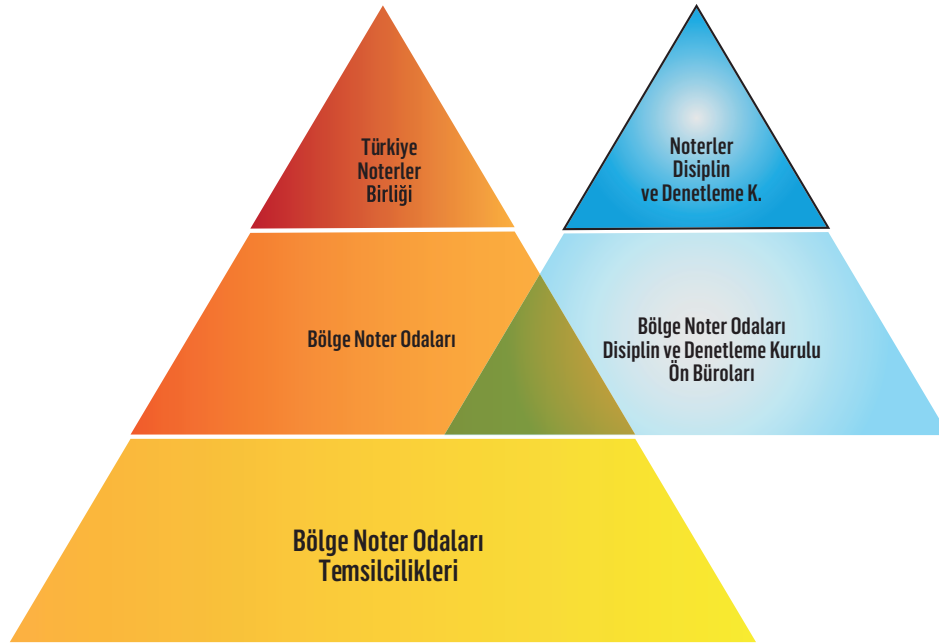
- Meslek mensuplarını, bağımsızlıklarını savunmak,
- Meslek ilkelerini, etik değerleri ve ilkeleri belirlemek ve AYK'nın onayına sunmak,
- Mesleğin ve mensuplarının yetkinliği, verimliliği, hesapverirliği ve saygınlığını geliştirilmek,
- Mesleki sorunları tespit etmek ve bunlara dair çözüm önerileri geliştirmek,
- Noterlik mensuplarının disiplin soruşturmalarını yürütmek, çıkarma cezası gerektiren disiplin soruşturmaları Adalet Yüksek Kurumu tarafından yürütülür.

Türkiye Noterler Birliği ve Bölge Noter Odaları Teşkilat Şeması ve Organları

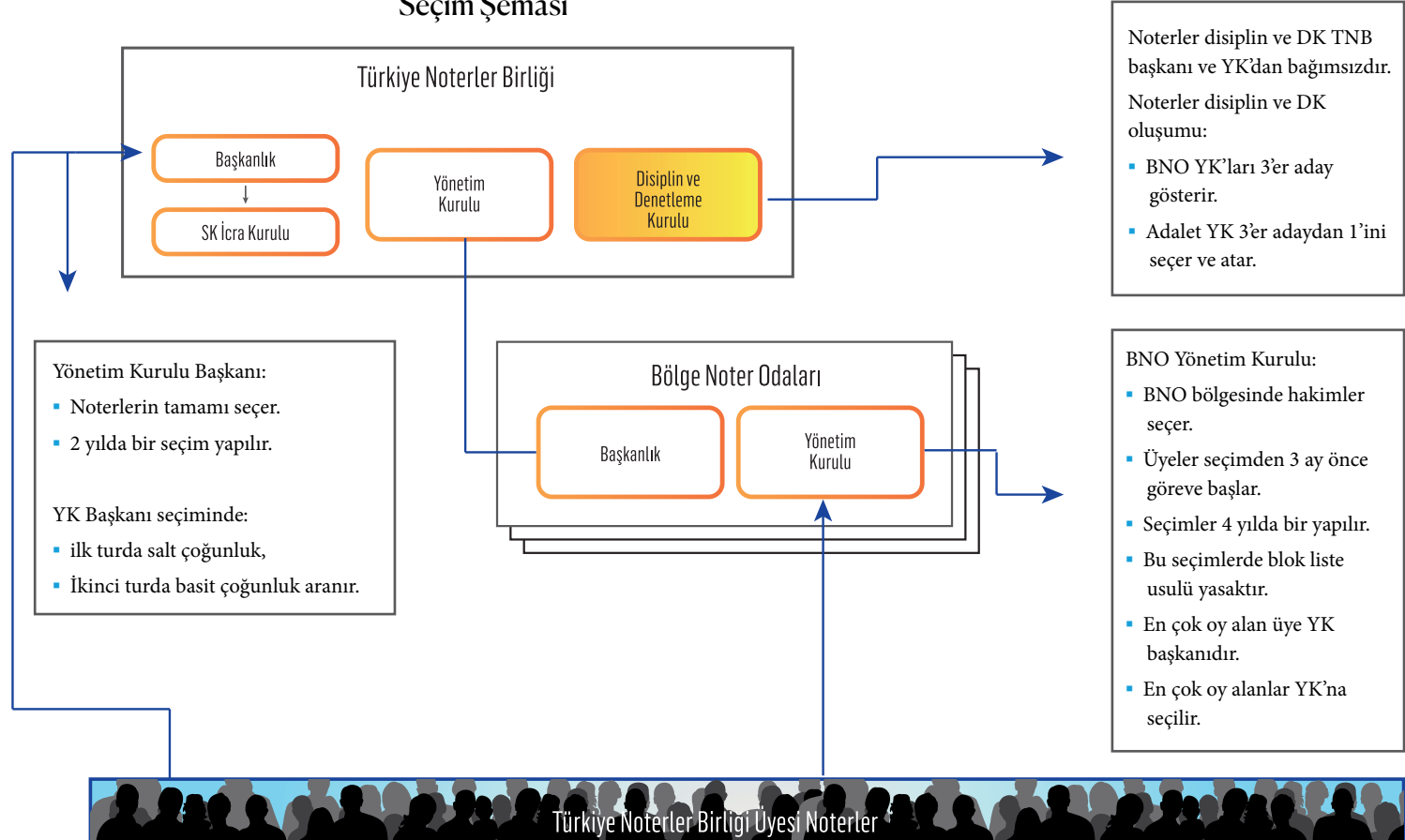
NOTLAR

Noterler Meslek Kuruluşlarının Hiyerarşik Yapılanması

- **Türkiye Noterler Birliği**, bölge noterler birlikleri temsilcilerden oluşur.
- Bölge adliye mahkemeleri çevresindeki tüm illeri kapsamak üzere **bölge noter odaları** kurulur.
- Bölge noter odalarının merkezleri BAM'ın bulunduğu il merkezinde bulunur.
- BNB'leri nezdinde **noterler disiplin ve denetleme kurulu ön büroları** bulunur. Şikayetleri alır, ön inceleme yapar, eksikleri giderir ve Noterler HKDDK'ya iletir.
- Bölge çevresinde ihtiyaç veya yarar görülen hallerde bölge noter birlikleri yönetim kurulu kararıyla **il veya ilçe noter temsilcilikleri** açılabilir. Temsilciliklerin tüzel kişiliği yoktur.

Türkiye Noterler Birliği ve Bölge Noter Odaları Seçim Şeması

Saim Dursun,
“Sitem”,
50x80 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknigi,
2011

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ MERKEZ TEŞKİLATI

- Yönetim Kurulu
- Başkan
- İcra Kurulu

*Noterler Disiplin ve
Denetleme Kurulu*

Türkiye Noterler Birliği (“TNB”) Merkez Teşkilatı Organları ve Görevleri

TNB Yönetim Kurulu:

- BNO’ları yönetim kurulu başkanlarından ve seçimle belirlenen yönetim kurulu başkanından oluşur.
- Türkiye Noterler Birliği’nin en yüksek karar organıdır; TNB’nin görevine giren tüm hususlarda karar almaya yetkilidir.

TNB Başkanlığı:

- Ülkede mesleğe kabul edilmiş tüm noterlerin katılımı ile iki turlu seçimle seçilir. Tüm savcılarını temsil eder ve bağımsızlık ve hesapverirliklerini savunur. Başkan; yönetim ve icra kuruluna başkanlık eder; Türkiye Noterler Birliği’ni sevk ve idare eder.

TNB İcra Kurulu:

- TNB başkanı, 2 başkan yardımcısı, TNB sekreteri ve saymanından oluşur.
- TNB yönetim kurulu ve TNB başkanı tarafından alınan kararların icra eder.

Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu:

- BNO’ların gösterdiği adaylar arasından AYK tarafından seçilir. Merkez YK ve başkandan bağımsız faaliyet gösterir.
- Meslek mensuplarının etik ve disiplini hakkında görevli ve yetkilidir.

NOTERLER DİSİPLİN VE DENETLEME KURULU

Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu

Temel Amacı: Hukukun üstünlüğünün ve hukuki güven ortamının sağlanması ve güçlendirilmesi ve amacıyla mesleğin ve meslek mensuplarının gelişmesini, kendi aralarında ve diğer meslek mensupları ile diğer hukuk meslekleri ile arasında dayanışma, uyum ve işbirliğini geliştirmek amacıyla meslek kurallarına, etik ilke ve değerlerine uyulmasını Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen politika, tercih ve ilkelere uyarlı olarak görevlerini yerine getirmelerini sağlamak ve aykırı davranışları belirlemek, gerekli yaptırımları uygulamak ve farkındalık artırıcı faaliyetlerde bulunmaktır.

Oluşumu, Toplantı ve Kararları:

- Türkiye Noterler Birliği başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.
- Bölge noter odalarının göstereceği 3'er aday arasından Adalet Yüksek Kurumu her bölge için 1 üye seçer.
- Adalet Yüksek Kurumu'nun her BNO için seçtiği üyelerin tamamı noterler DDK'sını oluşturur.
- Başkanını üyeler kendi aralarından seçerler.

Görevleri:

- Her türlü iddiayı soruşturur fakat sadece uyarma ve kınama cezalarını verebilir.
- Soruşturmalarda daha ağır ceza gerektirdiği kanaatine varırsa ya da en başında daha ağır ceza gerektirdiği belli olan şikayet ve başvuruları Adalet Yüksek Kurumu'na aktarır ve disiplin soruşturması başlatılmasını talep eder.
- Meslek disiplin kuralları hakkında görüş bildirir.

BÖLGE NOTER ODALARI TEŞKİLATI

- Yönetim Kurulu
- Başkan
- Temsilcilikler

*Noterler Disiplin ve
Denetleme Kurulu*

Bölge Noter Odası Yönetim Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Oluşumu:

- Mesleğe kabul edilmiş bütün noterler tarafından 4 yıl görev yapmak üzere seçilen 9 üyeden oluşur.
- Adayların seçim tarihi itibarıyla en az fiilen 5 yıldır noterlik görevi yapıyor olması gerekir.
- Seçime seçim tarihinden 3 ay önce bölgede görev yapmaya başlamış olan noterler katılır.

Amacı, Görev ve Yetkileri:

- Başta kendi bölgesinde olmak üzere hukukun üstünlüğünü sağlama, insan temel hak ve özgürlüklerini koruyup geliştirmek ve bu yüce amaç çerçevesinde noterlik mesleğini geliştirmek amacı doğrultusunda kararlar alır, faaliyet gösterir. Aşağıdaki hususlar da görev ve yetkilerine dahildir:
- Noterleri her alanda temsil etmek; noterlik organlarının bağımsızlığını, hesapverirliğini savunmak;
- Bölgedeki noterlerin eğitim, gelişim ve benzeri bireysel ve ortak ihtiyaçlarını gidermek; noterlerin sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri getirmek ve ilgili kurumlara iletme;
- Noterlik mesleğini, meslek düzenini, etiğini ve ahlakını sürekli geliştirmek, saygınlığını artırmak;
- Noterler arasında dürüstlük ve güveni güçlendirmek, birlik, dayanışma ve işbirliğini sağlamak ve geliştirmek; noterlerin diğer mesleklerle uyum ve saygınlık içinde işbirliği yapmasını sağlamak;
- BNO yönetim kurulu; TNB YK'nın karar ve ilkelerine uygun olarak karar alır, faaliyet gösterir.

NOTLAR

Bölge Noter Odası Başkanlığı'nın Oluşumu ve Görevleri

Başkanlık:

- Bölgede görev yapan YK üyesi olmaya ehil adaylar arasından seçilir.
- Tek turlu seçimle seçime katılanların basit çoğunluğunu sağlayan kişi başkan olarak seçilir.
- Başkan, aynı zamanda TNB yönetim kurulunun doğal üyesidir.

Görevleri:

- Yönetim kurulu üyeliği ve başkanlığı,
- Bölge noter odasını ve yönetim kurulunu sevk ve idare etmek,
- Bölgesindeki noterleri temsil etmek,
- TNB ve bölge odasının kararlarının icrası,
- TNB yönetim kuruluna üye olarak katılmak.

NOTLAR

Bölge Noter Odaları Temsilcilikleri

TNB Bölge Odası Temsilcilikleri:

- Bölge noter odasının bulunduğu il dışındaki bölge çevresindeki il merkezlerinde kurulur.
- İl olmayan mülki birimlerde de bölge noter odası yönetim kurulunun kararıyla temsilcilik kurulabilir.
- Temsilcilikler, o bölgede yetkili bölge noter odasına bağlı olarak çalışırlar.
- Temsilciler temsilciliğin bulunduğu mülki birimdeki noterliklerde görevli en kıdemli 2 noterdir.
- Temsilcilikler, TNB'nin veya bölge noter odalarının kararlarının icrasında yardımcı olurlar.
- Temsilcilikler, temsilcilik bölgesinde oluşan sorunları ve talepleri bölge noter odalarına iletir.

NOTLAR

Bölge Noter Odalarında Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu Ön Büroları

- İlgili tüm gerçek ve tüzel kişiler ile sivil toplum kuruluşları, noterler, noter yardımcıları ve özetmenler ve diğer noter görevlileri hakkında şikayette bulunabilir.
- Şikayetlerini dilerlerse Noterler Birliği merkezindeki Disiplin ve Denetleme Kurulu'na doğrudan, ya da Noterler Birliği bölge odaları nezdinde kurulan ön bürolar vasıtasıyla ulaştırabilirler. Bu amaçla Noterler Birliği bölge odalarında ön bürolar kurulur.
- Bu ön bürolarda görev alacak kişiler Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenecek şartları sağlayan kişiler arasından, bölge noter odası yönetim kurulları tarafından atanır.
- Ön bürolar gelen talep ve iddiaları şekli incelemeye tabi tutup, gördüğü eksikliklerin tamamlanmasını şikayetçiden ister ve eksiklikleri tamamlar; usuli şartları sağlayanları Noterler Disiplin ve DDK'ya iletir.
- TNB Bölge Odası yönetim kurulu veya başkanlığı, etik, disiplin ve denetleme konularında soruşturma yürütmez, herhangi bir karar veya ceza veremez; dilerse şikayetçi olabilir.

Türkiye Noterler Birliği ve Bölge Noter Odaları Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

TNB YK başkanı ile TNB bölge odaları YK başkanları hizmetin aksamaması için tedbir almak kaydıyla noterlik görevine devam ederler. TNB bölge odası YK üyeleri ise görevlerine devam ederler.

Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı ve üyeleri (TNB BO başkanları);

- Görev süreleri boyunca noterlik görevini icra etmeye devam ederler. Hizmetin aksamaması için noterliğindeki işlerin gerektirdiği yetkinlik ve sayıda yardımcı istihdam etmek zorundadırlar.
- Görev sürelerince noterlere tanınan güvencelerden ve haklardan aynen yararlanmaya devam ederler.
- Görevleri nedeniyle yönetim kurulu tarafından belirlenen miktarda ücret ödenir.

Bölge noter odaları yönetim kurulu üyeleri,

- BNO nezdindeki görev süreleri boyunca aynı zamanda noterlik görevini icra edebilirler.
- Noterliklere atanmalarına ilişkin süre sona erdiğinde YK üyelikleri sona ermez.
- Noterlikten istifa eder veya çıkarılırlarsa ya da disiplin veya etik cezası alırlarsa görevleri sona erer.

3B
YARGISAL MESLEK
KURULUŞLARI KANUNU
TASLAK – 1

BAŞLANGIÇ

Genel Hükümler

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – Bu kanunun amacı, adaletin tam ve doğru olarak gerçekleşmesi ve hukukun üstünlüğünün sağlanabilmesi için hukuk meslek mensuplarının bağımsız şekilde örgütlenebileceği ve mesleki temsil ve gelişim faaliyetlerini yürütebileceği yargısal meslek kuruluşlarının görev, yetki ve teşkilatlanmalarını düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 –Bu kanunun uygulanmasında;

a) Daimî Hukuk Şûrası: Hukuk mesleği mensuplarının ortak amaçlarla hukukun üstünlüğünü sağlamak ve yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını korumak, geliştirmek, etkin ve verimli çalışmasına katkıda bulunmak ve hizmet kalitesini artırmak amacıyla kurulan çatı meslek

birliğini,

b) Hakim Odaları Birliği: Hakimlik mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, hakimlerin temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, hakimler arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız meslek kuruluşunu,

c) Savcı Odaları Birliği: Savcılık mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, savcılarının temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, savcılar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız meslek kuruluşunu,

ç) Türkiye Barolar Birliği: Avukatlık mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, avukatların temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, avukatlar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız çatı meslek kuruluşunu,

d) Türkiye Noterler Birliği: Noterlik mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, noterlerin temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, noterler arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız meslek kuruluşunu, ifade eder.

BİRİNCİ KİTAP

Hakim Odaları Birliği

BİRİNCİ KISIM

Hakim Odaları Birliği'nin Amacı, Görevleri ve Yetkileri

Hakim Odaları Birliği ve Bağımsızlığı

MADDE 3 – (1) Hakim Odaları Birliği, hakimlik mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, hakimlerin temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, hakimler arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız bir yargısal meslek kuruluşudur.

(2) Hakim Odaları Birliği, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Hakim Odaları Birliği'ne emir ve talimat veremez.

Hakim Odaları Birliği'nin Görevleri

MADDE 4 – (1) Hakim Odaları Birliği bu kanunda belirtilen görevleri yerine getirir.

(2) Hakim Odaları Birliği'nin görevlerinden ilki, hakimlik mesleğinin gelişimini sağlamak ve saygınlığını geliştirmektir. Bu kapsamda Hakim Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır;

- a) Mensuplarının genel menfaatlerini ve meslekin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak,
- b) Meslek faaliyet kurallarını belirlemek,

c) Hakimleri ilgilendiren konularda mensuplarının görüşlerini öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşüncesi ve görüşünü belirtmek,

ç) Mensuplarının ilmi ve mesleki seviyelerini yükseltmek için eğitimler düzenlemek, konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,

d) Mahkeme içtihatlarının sistemli bir surette toplanması ve yayınlanması için Adalet Yüksek Kurumu ve yargı mercileri ile işbirliği yapmak,

e) Hakimlik stajı yapanlar için Türkiye Adalet Akademisi ile staj eğitim programı düzenlemek.

(3) Hakim Odaları Birliği'nin görevlerinden ikincisi, meslek ilkelerini belirlemek ve meslek mensuplarının disiplin soruşturmalarını yürütmektir. Bu kapsamda Hakim Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır:

a) Hakimlik unvanına sahip tüm mensupların uymaları gereken ilkeleri değerleri belirlemek,

b) Mensupların disiplin kurallarına aykırı davranışlarına dair iddiaları soruşturmak ve karara bağlamak.

(4) Hakim Odaları Birliği'nin görevlerinden üçüncüsü, mesleki sorunları tespit etmek ve bunlara dair çözüm önerileri geliştirmektir. Bu kapsamda Hakim Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır:

a) Hakimleri ilgilendiren konularda Hakim Odaları Birliği'nin görüşünü yetkili mercilere iletme,

- b) Mesleki sorunları tespit edip, bunlarla alakalı çözüm önerisi taslakları yayınlamak, konferanslar düzenlemek,
- c) Yargı hizmetinin eksiklerini, mahkeme sayısı, hakim sayısı ve nitelikleri bakımından tespit etmek ve bunlarla alakalı Adalet Yüksek Kurumu'na tavsiye raporu sunmak,
- ç) Hakimleri ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere duyurmak

(5) Hakim Odaları Birliği'nin görevlerinden dördüncüsü meslek mensuplarının temsilini yapmaktır. Bu kapsamda Hakim Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır:

- a) Adalet Yüksek Kurumu'nun, yargı veya yasama yetkisine haiz mercilerin ve baroların soracakları veya Hakim Odaları Birliği'nin re'sen tespit ettiği mesleki konular hakkında görüş ve düşüncelerini rapor halinde yayınlamak,
- b) Hakimlerin haklarını ve çıkarlarını ilgilendiren konularda, ilgili hukuki yolları kullanmak, başvurular yapmak,
- c) Yasama faaliyetinin başlatılmasını gerektiren bir mevzuat eksikliği tespit edildiğinde buna örnek tasarılar oluşturmak,
- ç) Ülke içinde kurulmuş hukukla ilgili kurul ve kurumlarla bu kanunda yazan amaçların gerçekleştirilmesi için temaslarda bulunmak,
- d) Yabancı ülkelerdeki emsal kuruluşlar ve hukuk ku-

rumları ile temaslarda bulunmak ve uluslararası kongrelere katılmak.

(6) Hakim Odaları Birliği bu görevlerden başka, bu kanunda veya diğer kanunlarda verilen görevleri de yerine getirir.

İKİNCİ KISIM

Hakim Odaları Birliği'nin Teşkilatlanması ve Organlara Adaylık

Hakim Odaları Birliği Teşkilatı

MADDE 5- (1) Hakim Odaları Birliği'nin merkezi Ankaradır.

(2) Hakim Odaları Birliği Bölge Adliye Mahkemesi bulunan il merkezlerinde, bölge adliye mahkemelerinin yargı bölgelerinde görevli ve yetkili olan bölge hakim odaları aracılığıyla örgütlenir.

(3) Bölge Hakim Odaları, bölge odası yapılanması bulunmayan fakat ilk derece mahkemeleri bulunan mülki birimlerde bölge hakim odaları Temsilcilikleri açabilir. Bu konudaki karar bölge hakim odaları tarafından verilir.

Hakim Odaları Birliği Organlarına Adaylık

MADDE 6- (1) Hakim Odaları Birliği organlarına ve hakimler disiplin ve denetleme kuruluna üye olmak isteyenlere ilişkin niteliksel şart ve gereklilikler liyakati öne çıkaracak şekilde Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(2) Aday olmak isteyenleri Adalet Yüksek Kurumu denetler; gerekli şartları ve nitelikleri taşıyanları belirleyerek aday olarak ilan eder.

(3) Aday olmak isteyen veya aday gösterilmeyi kabul edenler şeffaf olmak zorundadır; seçilmelerini etkileyebilecek olan her türlü özlük bilgilerinin, mesleki, adakemik ve özel yaşamına ilişkin bilgilerin kamuoyuna paylaşılmasını kabul eder; paylaşımına açar ve muğlak hususlarda soruların soruları cevaplarlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hakim Odaları Birliği Merkez Teşkilatı

BİRİNCİ BÖLÜM

Hakim Odaları Birliği Merkez Teşkilatının Organları ve Organlarının Oluşumu

Hakim Odaları Birliği Organları

MADDE 7- (1) Hakim Odaları Birliği merkez teşkilatının organları şunlardır:

- Hakim Odaları Birliği Yönetim Kurulu,
- Hakim Odaları Birliği Başkanlığı,
- Hakim Odaları Birliği İcra Kurulu,

Hakim Odaları Birliği Yönetim Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 8- (1) Hakim Odaları Birliği'nin en yüksek organı Hakim Odaları Birliği yönetim kuruludur.

(2) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu, bölge hakim odaları yönetim kurulu başkanlarından ve seçimle belirlenecek ayrı bir yönetim kurulu başkanından oluşur.

(3) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu, 4 sene süreyle görev yapar.

Hakim Odaları Birliği Başkanlığının Oluşumu

MADDE 9- (1) Hakim Odaları Birliği başkanlığı, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, Hakim Odaları Birliği üyesi tüm hakimlerin katıldığı doğrudan bir seçim ile 2 yıl için seçilir.

(3) Düzenlenecek seçimde oyların salt çoğunluğunu alan aday, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı olur. İlk turda salt çoğunluğunu sağlayan aday çıkmaması halinde, ikinci tur seçimler düzenlenir. İki seçim arasında 3 hafta süre olması zorunludur.

(4) İkinci turda, ilk turda en çok oyu almış iki aday arasından, geçerli oyların basit çoğunluğunu elde eden aday, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı olur.

(5) 1 kereye mahsus, yeniden Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı olarak seçilmek mümkündür.

Hakim Odaları Birliği İcra Kurulunun Oluşumu

MADDE 10- (1) Hakim Odaları Birliği icra kurulu, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, iki başkan yardımcısı, Hakim Odaları Birliği sekreteri ve saymanından oluşur.

(2) Hakim Odaları Birliği başkan yardımcıları, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir.

(3) Hakim Odaları Birliği sekreteri ve saymanı, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından atanır. Bu görevlere getirilecek kişinin hakim olması gerekmez.

Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu

MADDE 11- Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu Hakim Odaları Birliği başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.

Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulunun Oluşumu

MADDE 12- (1) Hakimler disiplin ve denetleme kurulu üyeleri, bölge hakim odaları yönetim kurulunun göstereceği 3 aday arasından, Adalet Yüksek Kurumu tarafından her bölge hakim odası için birer kişinin seçilmesi suretiyle belirlenir.

(2) Hakimler disiplin ve denetleme kurulu üyesi olarak seçilmeyen adaylardan 5 tanesi yedek olarak belirlenir.

(3) Hakimler disiplin ve denetleme kurulu üyeleri göreve başladıkları tarihten itibaren 1 ay içerisinde, üyeleri arasından bir başkan seçerler.

(4) Seçilen üyeler arasında yaş itibarıyla en yaşlı üye, başkan seçilinceye kadar hakimler disiplin ve denetleme kurulunun oturumlarına başkanlık eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hakim Odaları Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Görev ve Yetkileri

Hakim Odaları Birliği Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 13- (1) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu, bu kanunda Hakim Odaları Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

- a) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında;
  1. Meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, bu konuda ilgili kurumlarla işbirliği yapmak,
  2. Konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,
- b) Hakim Odaları Birliği'nin idaresi kapsamında;
  3. Hakim Odaları Birliği'nin mallarının idaresi hakkında raporlar hazırlamak, bütçeyi hazırlamak,
  4. İç yönetime ait bütün işleri görmek, yönergeleri düzenlemek,
  5. Hakim Odaları Birliği seçim işlemlerini yürütmek,
  6. Bu kanunda belirtilen koşulların oluşması halinde

Bölge Hakim Odaları kurmak

c) Mesleğin temsilinin sağlanması kapsamında;

1. Mesleğe ve meslek mensuplarına yönelik hak ihlallerine karşı hakimlik mesleğini ve meslektaşlarını savunmak, bu konularda her türlü yasal ve idari girişimde bulunmak, davalara katılmak,

2. Bakanlıklar, mahkemeler, Adalet Yüksek Kurumu ve diğer kurumların istediği konularda görüş bildirmek,

ç) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekili görevleri için aday adaylarını belirlemek ve Adalet Yüksek Kurumu'na bildirmek.

(2) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu, diğer kanunlarda Hakim Odaları Birliği'nin yetkili veya görevli kılındığı konularda da karar almaya yetkili organdır.

Hakim Odaları Birliği Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 14- Hakim Odaları Birliği başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Hakimleri diğer kurum ve kuruluşlarla yapılacak görüşmelerde temsil etmek,

b) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek,

c) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,

ç) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun kararla-

rının icrası kapsamında Hakim Odaları Birliği icra kurulu görevlendirmek,

d) Bütçeyi uygulamak.

Hakim Odaları Birliği İcra Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 15- Hakim Odaları Birliği icra kurulu, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu ve başkanı tarafından alınan kararların icrasında görev alır.

Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 16- (1) Hakimler disiplin ve denetleme kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Meslek disiplin kurallarını hakkında görüş bildirmek,

b) Her türlü iddiaya karşı gerekli görmesi halinde disiplin soruşturması yürütmek,

c) Adalet Yüksek Kurumu'ndan disiplin soruşturması başlatılmasını talep etmek.

(2) Hakimler disiplin ve denetleme kurulu, her türlü iddiaya dair disiplin soruşturması yapabilir.

(3) Hakimler disiplin ve denetleme kurulu, mensuplarıyla ilgili yürüttüğü soruşturma sonucunda ancak uyarma veya kınama cezalarına hükmedebilir. Eğer soruşturmaya konu iddianın daha yüksek bir ceza gerektirdiği kanaati olursa dosya Adalet Yüksek Kurumu'na aktarılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hakim Odaları Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Çalışma Usulleri

Hakim Odaları Birliği Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 17- (1) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı, yönetim kurulu üye sayısının yarısından fazladır.

(2) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

MADDE 18- (1) Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Yönetim kurulu başkanı yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 19- (1) Hakimler disiplin ve denetleme kurulunun toplantı yeter sayısı, üye sayısının üçte ikisidir.

(2) Hakimler disiplin ve denetleme kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

(3) Birden fazla daire olması durumunda nisaplar her daire için ayrı uygulanır.

MADDE 20 - (1) Hakimler disiplin ve denetleme kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Hakimler disiplin ve denetleme kurulunun yaş itibarıyla en yaşlı üyesi, yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bölge Hakim Odaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Bölge Hakim Odalarının Teşkilatlanması

MADDE 21- (1) Bölge hakim odaları, bölge adliye mahkemelerinin yer aldığı il merkezlerinde bulunur.

(2) Bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi içerisinde kalan diğer illerde bölge hakim odaları açılmaz.

(3) Bölge hakim odaları, tüzel kişiliğe haiz, Hakim Odaları Birliği merkez teşkilatının kararlarına uygun şekilde kendi kararlarını alabilen kuruluşlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bölge Hakim Odalarının Organlarının Oluşumu

Bölge Hakim Odaları Organları

MADDE 22- Bölge hakim odalarının organları şunlardır:

- a) Bölge Hakim Odalarının Yönetim Kurulu
- b) Bölge Hakim Odalarının Yönetim Kurulu Başkanlığı

Bölge Hakim Odaları Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 23- (1) Bölge hakim odaları yönetim kurulları, 9 üyeden oluşur.

(2) Bu üyeler, 4 yıllık süre için, o bölge hakim odası bölgesinde kayıtlı, seçim gününden 3 ay öncesinde o bölgede görev yapmaya devam eden hakimler tarafından seçilir.

(3) Her hakim, düzenlenecek seçimlerde yalnızca bir aday lehine oy kullanabilir. En çok oyu alan 9 aday, asil üyeler olarak belirlenir. Sonraki 3 aday ise, yedek üye olarak belirlenir. Seçimlerde blok liste usulüne izin verilmez.

(4) Bölge hakim odaları yönetim kurulu üyeliği görevine seçim tarihinden 6 ay önce o bölgede hakimlik görevini icra eden hakimler aday olabilirler.

(5) Bölge hakim odaları yönetim kurulu üyeliğine aday olanların, seçim tarihi itibarıyla hakimlik görevini en az 5 yıldır icra ediyor olması gerekir. Bu sürede, yardımcı hakimlik ve öncesindeki meslek kariyer basamakları hesaba katılmaz.

(6) Geçmiş beş yıl içinde kesinleşmiş bir kararla, kınama veya meslekten geçici yasaklama cezalarıyla cezalandırılmış olan hakimler, bölge hakim odaları yönetim kurulu üyesi olarak seçilemezler.

Bölge Hakim Odaları Başkanlığının Oluşumu

MADDE 24- (1) Bölge hakim odaları başkanlığı, bölge hakim odaları yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Bölge hakim odaları yönetim kurulu başkanları, bölge hakim odası üyelerinin kendi aralarında yapacağı seçimde, basit çoğunluğu sağlayan kişidir. Bu seçim bölge hakim odaları yönetim kurulu göreve başladıktan sonraki 1 ay içinde yapılır.

(3) Bölge hakim odaları yönetim kurulu başkanları, aynı zamanda Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu üyesi olarak merkez teşkilatta görev alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Hakim Odalarının Organlarının Görev ve Yetkileri

Bölge Hakim Odaları Yönetim Kurulu'nun Görevleri ve Yetkileri

MADDE 25- (1) Bölge hakim odaları yönetim kurulu, münhasıran merkez teşkilatının yetkisine bırakılan konular hariç olmak üzere, bu kanunda Hakim Odaları Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler

aşağıdakileri de içerir:

- a) Bölge hakim odalarının i işleyişi kapsamında;
    1. Seçimlerden sonra bölge hakim odaları yönetim kurulu yeleri arasından bölge hakim odaları yönetim kurulu başkanını seçmek,
    2. Bölge hakim odalarının i yönetmeliğini hazırlamak ve onaylamak,
  - b) İcra görevleri kapsamında;
    1. Bölge hakim odalarının bütçesini, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun btce kararlarında belirtilen doğrultuda hazırlamak ve onaylamak,
    2. Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu ye seçimi için gerekli Şartları sağlayan 3 aday göstermek,
    3. Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun o bölge hakim odası bölgesi kapsamında aldığı kararların icrasında görev almak
  - c) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında;
    1. Bölge hakim odası yetki alanı içerisinde, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun grŐun olarak mesleki gelişim faaliyetleri düzenlemek,
    2. Bölge hakim odası yetki alanına dair mesleki talepleri ve sorunları toplamak ve bunlara dair czm öneriyle birlikte Hakim Odaları Birliği yönetim kuruluna ve Adalet Yüksek Kurumu'na sunmak
- (2) Bölge hakim odaları yönetim kurulu, aldığı kararlar-

da Hakim Odaları Birliği merkez teşkilatının politikalarını, kararlarını ve görüşlerini dikkate alır. Bunlara aykırı karar almaz.

Disiplin ve Denetleme Kurulu n Büroları

MADDE 26- (1) Bölge hakim odaları yönetim kurulu ve bölge hakim odaları başkanlığı, disiplin ve denetleme konularında soruŐtırma yürütmez, herhangi bir karar veya ceza veremez.

(2) Bölge hakim odaları yapılanmaları kapsamında, Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu'na iletilecek denetleme ve soruŐtırma meselelerine dair taleplerin ve iddiaların toplandığı n bürolar kurulur. Her ilgili, hakimler hakkındaki iddialarını bu n büroya iletilebilir.

(3) n bürolar gelen talep ve iddiaları Şekli incelemeye tabi tutup, usuli Şartları sağlayanları merkez teşkilatındaki Hakimler Disiplin ve Denetleme Kurulu'na iletir.

(4) Bu n bürolarda görev alacak kişiler Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenecek Şartları sağlayan kişiler arasından, bölge hakim odaları yönetim kurulları tarafından atanır.

Bölge Hakim Odaları Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 27- Bölge hakim odaları başkanlığının görev ve yetkileri Şunlardır:

- a) Bölge hakim odasını temsilen Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu yeliğine dair görev ve sorumlulukları yürütmek,

- b) Kendisinin eksikliğinde görev ve yetkileri kullanmak üzere bölge hakim odası yönetim kurulu üyeleri arasından iki kişiyi başkan yardımcısı olarak belirlemek,
- c) Bölge hakim odası yönetim kuruluna başkanlık etmek,
- ç) Bölge hakim odası yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,
- d) Bütçeyi uygulamak,
- e) Adalet komisyonlarının başkanlık görevini, bölge hakim odası başkanlığı görevi sürecince yerine getirmek.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Hakim Odalarının Organlarının Çalışma Usulleri

MADDE 28- Bölge hakim odalarının organlarının çalışma usullerinde, Hakim Odaları Birliği yönetim kurulunun çalışma usulleri uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Bölge Hakim Odaları Temsilcilikleri

MADDE 29- (1) Bölge hakim odaları bulunmayan il merkezlerinde bölge hakim odaları temsilcilikleri kurulabilir.

(2) Bu temsilcilikler, o yargı bölgesinde yetkili bölge hakim odalarına bağlı olarak çalışırlar.

(3) İl niteliğinde olmayan mülki birimlerde de bölge hakim odalarının kararıyla temsilcilik kurulabilir.

Bölge Hakim Odaları Temsilciliklerinin Oluşumu

MADDE 30- (1) Bölge hakim odaları temsilcileri, temsilcilik kurulan mülki birimdeki, biri hukuk biri de ceza ilk derece mahkemelerinde görevli en kıdemli 2 hakimdir.

(2) Bu hakimlerin görevi kabul etmemesi veya görevli hakimlerin tayin veya başka herhangi bir sebeple o mülki birimden ayrılması halinde, sırayla kıdeme göre görev teklif edilir.

(3) Bölge hakim odaları temsilcileri, bölge hakim odaları yönetim kurulunun görev süresince çalışır. Herhangi bir şekilde yönetim kurulu değişirse, görev sona erer.

Bölge Hakim Odaları Temsilciliklerinin Görev ve Yetkileri

MADDE 31- Bölge hakim odaları temsilcileri, Hakim Odaları Birliği veya bölge hakim odalarının aldıkları kararların uygulanmasında yardımcı olmakla görevlidir. Bunun dışında bölge hakim odaları temsilcilerinin görev ve yetkileri aşağıdakileri de içerir:

- a) Temsilcilik bölgesinde oluşan talep ve sorunları bölge hakim odalarına iletmek,
- b) Temsilcilik bölgesinde düzenlenecek faaliyetlerin organizasyonunda yer almak, destek sağlamak.

ALTINCI KISIM

Hakim Odaları Birliği Üyeliği

MADDE 32- (1) Hakimlik mesleğine Adalet Yüksek Kurumu tarafından kabul edilen her hakim ve hakim adayı, meslek stajı itibarıyla Hakim Odaları Birliği'nin doğal üyesi olur.

(2) Hakim Odaları Birliği üyelik mekanizması merkez teşkilatı tarafından yürütülür.

(3) Hakimler görev yaptıkları bölgede yetkili bölge hakim odası bünyesinde kayıtlı olurlar.

(4) Hakimlik meslek stajyerleri, özetmen hakimler ve yardımcı hakimler bölge hakim odalarına kayıt edilirler ancak Hakim Odaları Birliği ve bölge hakim odaları teşkilatlanmalarına ilişkin seçimlerde oy kullanamazlar.

Üyelerin Yetkileri

MADDE 33- (1) Her hakim ve hakim adayı Hakim Odaları Birliği'nin doğal üyesi olarak, kanunda kendisine tanınan yetkileri kullanabilir ve bu konularda taleplerini ve önerilerini Hakim Odaları Birliği'ne veya bölge hakim odalarına iletebilir.

(2) Hakim Odaları Birliği üyesi her meslek kariyer seviyesi mensubu, yatay örgütlenme yoluyla üye grupları kurabilir, talep ve önerilerini grup olarak Hakim Odaları Birliği ve bölge hakim odaları organlarına iletebilirler.

(3) Hakim Odaları Birliği üyelerinin kullanabileceği yetkiler şunlardır:

- a) Tabi oldukları hakimlik kariyer seviyesi mensupları ile grup kurmak, ortak bildiri, öneri ve talepleri ilgili mercilere iletmek,
- b) Mesleki gelişim için eğitim ve organizasyon talep veya önerilerini ilgili mercilere iletmek,
- c) Hakim Odaları Birliği'nin görevlerine giren meselelerde bilgi talebinde bulunmak,
- ç) Hakim Odaları Birliği ve bölge hakim odaları teşkilatlanması kapsamında yapılacak seçimlerde, ilgili şartları sağlamak suretiyle oy kullanmak,
- d) Hakim Odaları Birliği ve bölge hakim odaları bünyesinde yapılacak seçimlere, ilgili kıdem şartlarını sağlamak şartıyla aday olarak katılabilmek.

YEDİNCİ KISIM

Bütçe

MADDE 34- (1) Hakim Odaları Birliği'nin bütçesi, hakimlerden toplanır. Her hakim, Hakim Odaları Birliği tarafından her yıl belirlenen üyelik bedelini öder.

(2) Adalet Bakanlığı, Hakim Odaları Birliği bütçesine her sene, en az o sene içinde hakimlerden toplanan üyelik bedelinin toplamı kadar destek sağlar.

(3) Hakim Odaları Birliği bütçesi, işlem başına ücret kalemlerinden de pay alır. Bu işlemler ve ücret payları Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(4) Hakimlerin, keşif, haciz gibi adli işlemler sebebiyle hak kazandığı her türlü ilave ödemelerin beşte biri Hakim Odaları Birliği bütçesine aktarılır.

(5) Hakim Odaları Birliği, Adalet Yüksek Kurumu'nun politikalarına uygun olarak düzenleyeceği meslek içi eğitimler, konferanslar ve etkinlikler için Adalet Yüksek Kurumu'ndan harici ödemeler talep edebilir.

SEKİZİNCİ KISIM

Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

MADDE 35- (1) Bölge hakim odaları başkanları ve Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, görev süreleri boyunca hakimlik görevini icra etmezler. Bu kişiler görev sürelerince hakimlere tanınan güvencelerden ve haklardan aynen yararlanmaya devam ederler.

(2) Bölge hakim odaları başkanları ve Hakim Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, Hakim Odaları Birliği nezdindeki görevlerinin sona ermesinin ardından son görev yaptıkları bölgedeki uygun bir pozisyona, kıdemleri ve mesleki performansları esas alınmak kaydıyla Adalet Yüksek Kurumu tarafından atanırlar.

(3) Bölge hakim odaları yönetim kurulu üyeleri, bölge hakim odaları nezdindeki görev süreleri boyunca aynı zamanda hakimlik görevini icra edebilirler. Bu kişiler bölge hakim odaları yönetim kurulu üyeliği görev süreleri boyunca kural olarak ancak disiplin veya etik cezası almaları halinde görevleri sona erer ve başka bir bölgeye tayin edilebilirler.

İKİNCİ KİTAP

Savcı Odaları Birliği

BİRİNCİ KISIM

Savcı Odaları Birliği'nin Amacı, Görevleri ve Yetkileri

Savcı Odaları Birliği ve Bağımsızlığı

MADDE 36 - (1) Savcı Odaları Birliği, savcılık mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, savcıların temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, savcılar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız bir yargısal meslek kuruluşudur.

(2) Savcı Odaları Birliği, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Savcı Odaları Birliği'ne emir ve talimat veremez.

Savcı Odaları Birliği'nin Görevleri

MADDE 37 - (1) Savcı Odaları Birliği bu kanunda belirtilen görevleri yerine getirir.

(2) Savcı Odaları Birliği'nin görevlerinden ilki, savcılık mesleğinin gelişimini sağlamak ve saygınlığını geliştirmektir. Bu kapsamda Savcı Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır;

- a) Mensuplarının genel menfaatlerini ve meslekin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak,
- b) Meslek faaliyet kurallarını belirlemek,
- c) Savcıları ilgilendiren konularda mensuplarının gö-

rüşlerini öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşüncü ve görüşünü belirtmek,

ç) Mensuplarının ilmi ve mesleki seviyelerini yükseltmek için eğitimler düzenlemek, konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,

d) Mahkeme içtihatlarının sistemli bir surette toplanması ve yayınlanması için Adalet Yüksek Kurumu ve yargı mercileri ile işbirliği yapmak,

e) Savcılık stajı yapanlar için Türkiye Adalet Akademisi ile staj eğitim programı düzenlemek.

(3) Savcı Odaları Birliği'nin görevlerinden ikincisi, meslek ilkelerini belirlemek ve meslek mensuplarının disiplin soruşturmalarını yürütmektir. Bu kapsamda Savcı Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır:

a) Savcılık unvanına sahip tüm mensupların uymaları gereken ilkeleri değerleri belirlemek,

b) Mensupların disiplin kurallarına aykırı davranışlarına dair iddiaları soruşturmak ve karara bağlamak.

(4) Savcı Odaları Birliği'nin görevlerinden üçüncüsü, mesleki sorunları tespit etmek ve bunlara dair çözüm önerileri geliştirmektir. Bu kapsamda Savcı Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır:

a) Savcıları ilgilendiren konularda Savcı Odaları Birliği'nin görüşünü yetkili mercilere iletme,

b) Mesleki sorunları tespit edip, bunlarla alakalı çözüm

önerisi taslakları yayınlamak, konferanslar düzenlemek,

c) Yargı hizmetinin eksiklerini, mahkeme sayısı, savcı sayısı ve nitelikleri bakımından tespit etmek ve bunlarla alakalı Adalet Yüksek Kurumu'na tavsiye raporu sunmak,

ç) Savcıları ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere duyurmak

(5) Savcı Odaları Birliği'nin görevlerinden dördüncüsü meslek mensuplarının temsilini yapmaktır. Bu kapsamda Savcı Odaları Birliği'nin görevleri şunlardır:

a) Adalet Yüksek Kurumu'nun, yargı veya yasama yetkisine haiz mercilerin ve baroların soracakları veya Savcı Odaları Birliği'nin re'sen tespit ettiği mesleki konular hakkında görüş ve düşüncelerini rapor halinde yayınlamak,

b) Savcıların haklarını ve çıkarlarını ilgilendiren konularda, ilgili hukuki yolları kullanmak, başvurular yapmak,

c) Yasama faaliyetinin başlatılmasını gerektiren bir mevzuat eksikliği tespit edildiğinde buna örnek tasarılar oluşturmak,

d) Ülke içinde kurulmuş hukukla ilgili kurul ve kurumlarla bu kanunda yazan amaçların gerçekleştirilmesi için temaslarda bulunmak,

e) Yabancı ülkelerdeki emsal kuruluşlar ve hukuk kurumları ile temaslarda bulunmak ve uluslararası kongrelere katılmak.

(6) Savcı Odaları Birliği bu görevlerden başka, bu kanunda veya diğer kanunlarda verilen görevleri de yerine getirir.

İKİNCİ KISIM

Savcı Odaları Birliği'nin Teşkilatlanması ve Organlara Adaylık

Savcı Odaları Birliği Teşkilatı

MADDE 38- (1) Savcı Odaları Birliği'nin merkezi Ankara'dadır.

(2) Savcı Odaları Birliği bölge adliye mahkemesi bulunan il merkezlerinde, bölge adliye mahkemelerinin yargı bölgelerinde görevli ve yetkili olan bölge savcı odaları aracılığıyla örgütlenir.

(3) Bölge savcı odaları, bölge odası yapılanması bulunmayan fakat ilk derece mahkemeleri bulunan mülki birimlerde bölge savcı odaları temsilcilikleri açabilir. Bu konudaki karar bölge savcı odaları tarafından verilir.

Savcı Odaları Birliği Organlarına Adaylık

MADDE 39- (1) Savcı Odaları Birliği organlarına ve Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'na üye olmak isteyenlere ilişkin niteliksel şart ve gereklilikler liyakati öne çıkaracak şekilde Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(2) Aday olmak isteyenleri Adalet Yüksek Kurumu denetler; gerekli şartları ve nitelikleri taşıyanları belirleyerek aday ilan eder.

(3) Aday olmak isteyen veya aday gösterilmeyi kabul edenler şeffaf olmak zorundadır; seçilmelerini etkileyebilecek olan her türlü özlük bilgilerinin, mesleki, adakemik ve özel yaşamına ilişkin bilgilerin kamuoyuna paylaşılmasını kabul eder; paylaşım açar ve muğlak hususlarda sorulan soruları cevaplarlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Savcı Odaları Birliği Merkez Teşkilatı

BİRİNCİ BÖLÜM

Savcı Odaları Birliği Merkez Teşkilatının Organları ve Organlarının Oluşumu

Savcı Odaları Birliği Organları

MADDE 40- (1) Savcı Odaları Birliği merkez teşkilatının organları şunlardır:

- Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulu,
- Savcı Odaları Birliği Başkanlığı,
- Savcı Odaları Birliği İcra Kurulu,

Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 41- (1) Savcı Odaları Birliği'nin en yüksek organı Savcı Odaları Birliği yönetim kuruludur.

(2) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu, bölge savcı odaları yönetim kurulu başkanlarından ve seçimle belirlenecek ayrı bir yönetim kurulu başkanından oluşur.

(3) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu, 4 sene süreyle

görev yapar.

Savcı Odaları Birliği Başkanlığının Oluşumu

MADDE 42- (1) Savcı Odaları Birliği başkanlığı, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, Savcı Odaları Birliği üyesi tüm savcıların katıldığı doğrudan bir seçim ile 2 yıl için seçilir.

(3) Düzenlenecek seçimde oyların salt çoğunluğunu alan aday, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı olur. İlk turda oyların salt çoğunluğunu alan aday çıkmaması halinde, ikinci tur seçimler düzenlenir. İki seçim arasında 3 hafta süre olması zorunludur.

(4) İkinci turda, ilk turda en çok oyu almış iki aday arasından, geçerli oyların basit çoğunluğunu elde eden aday, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı olur.

(5) 1 kereye mahsus, yeniden Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı olarak seçilmek mümkündür.

Savcı Odaları Birliği İcra Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 43- (1) Savcı Odaları Birliği İcra Kurulu, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, iki başkan yardımcısı, Savcı Odaları Birliği sekreteri ve saymanından oluşur.

(2) Savcı Odaları Birliği başkan yardımcıları, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından, Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulu üyeleri arasından seçilir.

(3) Savcı Odaları Birliği sekreteri ve saymanı, Savcı Oda-

ları Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından atanır. Bu görevlere getirilecek kişinin savcı olması gerekmez.

Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu

MADDE 44- Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu, Savcı Odaları Birliği başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.

Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 45- (1) Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu üyeleri, bölge savcı odaları yönetim kurulunun göstereceği 3 aday arasından, Adalet Yüksek Kurumu tarafından her bölge savcı odası için birer kişinin seçilmesi suretiyle belirlenir.

(2) Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu üyesi olarak seçilmeyen adaylardan 5 tanesi yedek olarak belirlenir.

(3) Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu üyeleri göreve başladıkları tarihten itibaren 1 ay içerisinde, üyeleri arasından bir başkan seçerler.

(4) Seçilen üyeler arasında yaş itibarıyla en yaşlı üye, başkan seçilinceye kadar Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun oturumlarına başkanlık eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Savcı Odaları Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Görev ve Yetkileri

Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 46- (1) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu,

bu kanunda Savcı Odaları Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

a) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında;

1. Meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, bu konuda ilgili kurumlarla işbirliği yapmak,

2. Konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,

b) Savcı Odaları Birliği'nin idaresi kapsamında;

1. Savcı Odaları Birliği'nin mallarının idaresi hakkında raporlar hazırlamak, bütçeyi hazırlamak,

2. İç yönetime ait bütün işleri görüp, yönergeleri düzenlemek,

3. Savcı Odaları Birliği seçim işlemlerini yürütmek,

4. Bu kanunda belirtilen koşulların oluşması halinde bölge savcı odaları kurmak,

c) Mesleğin temsilinin sağlanması kapsamında;

1. Mesleğe ve meslek mensuplarına yönelik hak ihlallerine karşı savcılık mesleğini ve meslektaşlarını savunmak, bu konularda her türlü yasal ve idari girişimde bulunmak, davalara katılmak,

2. Bakanlıklar, mahkemeler, Adalet Yüksek Kurumu

ve diğer kurumların istediği konularda görüş bildirmek,

ç) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekili görevleri için aday adaylarını belirlemek ve Adalet Yüksek Kurumu'na bildirmek.

(2) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu, diğer kanunlarda Savcı Odaları Birliği'nin yetkili veya görevli kılındığı konularda da karar almaya yetkili organdır.

Savcı Odaları Birliği Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 47- Savcı Odaları Birliği başkanlığının görev ve yetkileri Şunlardır:

a) Savcıları diğer kurum ve kuruluşlarla yapılacak görüşmelerde temsil etmek,

b) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek,

c) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,

ç) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun kararlarının icrası kapsamında Savcı Odaları Birliği İcra Kurulu'nu görevlendirmek,

d) Bütçeyi uygulamak.

Savcı Odaları Birliği İcra Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

MADDE 48- Savcı Odaları Birliği İcra Kurulu, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu ve başkanı tarafından alınan kararların icrasında görev alır.

Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

MADDE 49- (1) Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Meslek disiplin kurallarını hakkında görüş bildirmek,
- b) Her türlü iddiaya karşı gerekli görmesi halinde disiplin soruşturması yürütmek,
- c) Adalet Yüksek Kurumu'ndan disiplin soruşturması başlatılmasını talep etmek.

(2) Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu, her türlü iddiaya dair disiplin soruşturması yapabilir.

(3) Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu, mensuplarıyla ilgili yürüttüğü soruşturma sonucunda ancak uyarma veya kınama cezalarına hükmedebilir. Eğer soruşturmaya konu iddianın daha yüksek bir ceza gerektirdiği kanaati oluşursa dosya Adalet Yüksek Kurumu'na aktarılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Savcı Odaları Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Çalışma Usulleri

Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 50- (1) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı, yönetim kurulu üye sayısının yarısından fazladır.

(2) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

MADDE 51- (1) Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Yönetim kurulu başkanı yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 52- (1) Savcılar disiplin ve denetleme kurulunun toplantı yeter sayısı, üye sayısının üçte ikisidir.

(2) Savcılar disiplin ve denetleme kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

(3) Birden fazla daire olması halinde nisaplar her daire için ayrı uygulanır.

MADDE 53 - (1) Savcılar disiplin ve denetleme kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorun-

dadır. Savcılar disiplin ve denetleme kurulunun yaş itibarıyla en yaşlı üyesi, yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimsiz oy kullanılmaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bölge Savcı Odaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Bölge Savcı Odalarının Teşkilatlanması

MADDE 54- (1) Bölge Savcı Odaları, bölge adliye mahkemelerinin yer aldığı il merkezlerinde bulunur.

(2) Bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi içerisinde kalan diğer illerde bölge savcı odaları açılmaz.

(3) Bölge savcı odaları, tüzel kişiliğe haiz, Savcı Odaları Birliği merkez teşkilatının kararlarına uygun şekilde kendi kararlarını alabilen kuruluşlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bölge Savcı Odalarının Organlarının Oluşumu

Bölge Savcı Odaları Organları

MADDE 55- Bölge savcı odalarının organları şunlardır:

a) Bölge Savcı Odalarının Yönetim Kurulu

b) Bölge savcı odalarının yönetim kurulu başkanlığı

Bölge Savcı Odaları Yönetim Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 56- (1) Bölge savcı odaları yönetim kurulları, 9 üyeden oluşur.

(2) Bu üyeler, 4 yıllık süre için, o bölge savcı odası bölgesinde kayıtlı, seçim gününden 3 ay öncesinde o bölgede görev yapmaya devam eden savcılar tarafından seçilir.

(3) Her savcı, düzenlenecek seçimlerde yalnızca bir aday lehine oy kullanabilir. En çok oyu alan 9 aday, asil üyeler olarak belirlenir. Sonraki 3 aday ise, yedek üye olarak belirlenir. Seçimlerde blok liste usulüne izin verilmez.

(4) Bölge savcı odaları yönetim kurulu üyeliği görevine seçim tarihinden 6 ay önce o bölgede savcılık görevini icra eden savcılar aday olabilirler.

(5) Bölge savcı odaları yönetim kurulu üyeliğine aday olanların, seçim tarihi itibarıyla savcılık görevini en az 5 yıldır icra ediyor olması gerekir. Bu sürede, yardımcı savcılık ve öncesindeki meslek kariyer basamakları hesaba katılmaz.

(6) Geçmiş beş yıl içinde kesinleşmiş bir kararla, kınama veya meslekten geçici yasaklama cezalarıyla cezalandırılmış olan savcılar, Bölge savcı odaları yönetim kurulu üyesi olarak seçilemezler.

Bölge Savcı Odaları Başkanlığının Oluşumu

MADDE 57- (1) Bölge savcı odaları başkanlığı, bölge savcı odaları yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Bölge savcı odaları yönetim kurulu başkanları, bölge savcı odası üyelerinin kendi aralarında yapacağı seçimde, basit çoğunluğu sağlayan kişidir. Bu seçim bölge savcı odaları yönetim kurulu göreve başladıktan sonraki 1 ay içinde yapılır.

(3) Bölge Savcı Odaları yönetim kurulu başkanları, aynı zamanda Savcı Odaları Birliği Yönetim Kurulu üyesi olarak merkez teşkilatta görev alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Savcı Odalarının Organlarının Görev ve Yetkileri

Bölge Savcı Odaları Yönetim Kurulunun Görevleri ve Yetkileri

MADDE 58- (1) Bölge Savcı Odaları yönetim kurulu, münhasıran merkez teşkilatının yetkisine bırakılan konular hariç olmak üzere, bu kanunda Savcı Odaları Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

a) Bölge savcı odalarının iç işleyişi kapsamında;

1. Seçimlerden sonra bölge savcı odaları yönetim kurulu üyeleri arasından bölge savcı odaları yönetim kurulu başkanını seçmek,

2. Bölge savcı odalarının iç yönetmeliğini hazırlamak ve onaylamak,

b) İcra görevleri kapsamında;

1. Bölge savcı odalarının bütçesini, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun bütçe kararlarında belirtilen doğrultuda hazırlamak ve onaylamak,

2. Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu üye seçimi için gerekli şartları sağlayan 3 aday göstermek,

3. Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun o bölge savcı odası bölgesi kapsamında aldığı kararların icrasında görev almak

c) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında,

1. Bölge savcı odası yetki alanı içerisinde, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun görüşünü alarak mesleki gelişim faaliyetleri düzenlemek,

2. Bölge savcı odası yetki alanına dair mesleki talepleri ve sorunları toplamak ve bunlara dair çözüm öneriyle birlikte Savcı Odaları Birliği yönetim kuruluna ve Adalet Yüksek Kurumu'na sunmak

(2) Bölge savcı odaları yönetim kurulu, aldığı kararlarda Savcı Odaları Birliği merkez teşkilatının politikalarını, kararlarını ve görüşlerini dikkate alır. Bunlara aykırı karar almaz.

Disiplin ve Denetleme Kurulu Ön Büroları

MADDE 59- (1) Bölge savcı odaları yönetim kurulu ve bölge savcı odaları başkanlığı, disiplin ve denetleme konularında soruşturma yürütmez, herhangi bir karar veya ceza veremez.

(2) Bölge savcı odaları yapılanmaları kapsamında, Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'na iletilecek denetleme ve soruşturma meselelerine dair taleplerin ve iddiaların toplandığı ön bürolar kurulur. Her ilgili, savcılar hakkındaki iddialarını bu ön büroya iletebilir.

(3) Ön bürolar gelen talep ve iddiaları şekli incelemeye tabi tutup, usuli şartları sağlayanları merkez teşkilatındaki Savcılar Disiplin ve Denetleme Kurulu'na iletir.

(4) Bu ön bürolarda görev alacak kişiler Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenecek şartları sağlayan kişiler arasından, bölge savcı odaları yönetim kurulları tarafından atanır.

Bölge Savcı Odaları Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 60- Bölge savcı odaları başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Bölge savcı odasını temsilen Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu üyeliğine dair görev ve sorumlulukları yürütmek,
- b) Kendisinin eksikliğinde görev ve yetkileri kullanmak üzere bölge savcı odası yönetim kurulu üyeleri arasından iki kişiyi başkan yardımcısı olarak belirlemek,
- c) Bölge savcı odası yönetim kuruluna başkanlık etmek,
- d) Bölge savcı odası yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,
- e) Bütçeyi uygulamak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Savcı Odalarının Organlarının Çalışma Usulleri

MADDE 61- Bölge savcı odalarının organlarının çalışma usullerinde, Savcı Odaları Birliği yönetim kurulunun çalışma usulleri uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Bölge Savcı Odaları Temsilcilikleri

MADDE 62- (1) Bölge savcı odaları bulunmayan il merkezlerinde bölge savcı odaları temsilcilikleri kurulabilir.

(2) Bu temsilcilikler, o yargı bölgesinde yetkili bölge savcı odalarına bağlı olarak çalışırlar.

(3) İl niteliğinde olmayan mülki birimlerde de bölge savcı odalarının kararıyla temsilcilik kurulabilir.

Bölge Savcı Odaları Temsilciliklerinin Oluşumu

MADDE 63- (1) Bölge savcı odaları temsilcileri, temsilcilik kurulan mülki birimde görevli en kıdemli 2 savcıdır.

(2) Bu savcıların görevi kabul etmemesi veya görevli savcıların tayin veya başka herhangi bir sebeple o mülki birimden ayrılması halinde, sırayla kıdeme göre görev teklif edilir.

(3) Bölge savcı odaları temsilcileri, bölge savcı odaları yönetim kurulunun görev süresince çalışır. Herhangi bir şekilde yönetim kurulu değişirse, görev sona erer.

Bölge Savcı Odaları Temsilciliklerinin Görev ve Yetkileri

MADDE 64- Bölge savcı odaları temsilcileri, Savcı Odaları Birliği veya bölge savcı odalarının aldıkları kararların uygulanmasında yardımcı olmakla görevlidir. Bunun dışında bölge savcı odaları temsilcilerinin görev ve yetkileri aşağıdakileri de içerir:

- a) Temsilcilik bölgesinde oluşan talep ve sorunları bölge savcı odaları iletmek,
- b) Temsilcilik bölgesinde düzenlenecek faaliyetlerin organizasyonunda yer almak, destek sağlamak.

ALTINCI KISIM

Savcı Odaları Birliği Üyeliği

MADDE 65- (1) Savcılık mesleğine Adalet Yüksek Kurumu tarafından kabul edilen her savcı ve savcı adayı, meslek stajı itibarıyla Savcı Odaları Birliği'nin doğal üyesi olur.

(2) Savcı Odaları Birliği üyelik mekanizması merkez teşkilatı tarafından yürütülür.

(3) Savcılar görev yaptıkları bölgede yetkili bölge savcı odası bünyesinde kayıtlı olurlar.

(4) Savcılık meslek stajyerleri, özetmen savcılar ve yardımcı savcılar, bölge savcı odalarına kayıt edilirler ancak Savcı Odaları Birliği ve bölge savcı odaları teşkilatlanmalarına ilişkin seçimlerde oy kullanamazlar.

Üyelerin Yetkileri

MADDE 66- (1) Her savcı ve savcı adayı Savcı Odaları Birliği'nin doğal üyesi olarak, kanunda kendisine tanınan yetkileri kullanabilir ve bu konularda taleplerini ve önerilerini Savcı Odaları Birliği'ne veya bölge savcı odalarına iletebilir.

(2) Savcı Odaları Birliği üyesi her meslek kariyer seviyesi mensubu, yatay örgütlenme yoluyla üye grupları kurabilir, talep ve önerilerini grup olarak Savcı Odaları Birliği ve bölge savcı odaları organlarına iletebilirler.

(3) Savcı odaları birliği üyelerinin kullanabileceği yetkiler şunlardır:

- a) Tabi oldukları savcılık kariyer seviyesi mensupları ile grup kurmak, ortak bildiri, öneri ve talepleri ilgili mercilere iletmek,
- b) Mesleki gelişim için eğitim ve organizasyon talep veya önerilerini ilgili mercilere iletmek,
- c) Savcı Odaları Birliği'nin görevlerine giren meselelerde bilgi talebinde bulunmak,
- ç) Savcı Odaları Birliği ve bölge savcı odaları teşkilatlanması kapsamında yapılacak seçimlerde, ilgili şartları sağlamak suretiyle oy kullanmak,
- d) Savcı Odaları Birliği ve bölge savcı odaları bünyesinde yapılacak seçimlere, ilgili kıdem şartlarını sağlamak şartıyla aday olarak katılabilmek.

YEDİNCİ KISIM

Bütçe

MADDE 67- (1) Savcı Odaları Birliği'nin bütçesi, savcılardan toplanır. Her savcı, Savcı Odaları Birliği tarafından her yıl belirlenen üyelik bedelini öder.

(2) Adalet Bakanlığı, Savcı Odaları Birliği bütçesine her sene, en az o sene içinde savcılardan toplanan üyelik bedellerinin toplamı kadar destek sağlar.

(3) Savcı Odaları Birliği bütçesi, işlem başına ücret kalemlerinden de pay alır. Bu işlemler ve ücret payları Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(4) Savcıların, adli işlemler sebebiyle hak kazandığı her türlü ilave ödemenin beşte biri Savcı Odaları Birliği bütçesine aktarılır.

(5) Savcı Odaları Birliği, Adalet Yüksek Kurumu'nun politikalarına uygun olarak düzenleyeceği meslek içi eğitimler, konferanslar ve etkinlikler için Adalet Yüksek Kurumu'ndan harici ödemeler talep edebilir.

SEKİZİNCİ KISIM

Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

MADDE 68- (1) Bölge savcı odaları başkanları ve Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, görev süreleri boyunca savcılık görevini icra etmezler. Bu kişiler görev sürelerince savcılara tanınan güvencelerden ve haklardan aynen

yararlanmaya devam ederler.

(2) Bölge savcı odaları başkanları ve Savcı Odaları Birliği yönetim kurulu başkanı, Savcı Odaları Birliği nezdindeki görevlerinin sona ermesinin ardından son görev yaptıkları bölgedeki uygun bir pozisyona, kıdemleri ve mesleki performansları esas alınmak kaydıyla Adalet Yüksek Kurumu tarafından atanırlar.

(3) Bölge savcı odaları yönetim kurulu üyeleri, bölge savcı odaları nezdindeki görev süreleri boyunca aynı zamanda savcılık görevini icra edebilirler. Bu kişiler bölge savcı odaları yönetim kurulu üyeliği görev süreleri boyunca kural olarak ancak disiplin veya etik cezası almaları halinde görevleri sona erer ve başka bir bölgeye tayin edilebilirler.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Türkiye Barolar Birliği

BİRİNCİ KISIM

Türkiye Barolar Birliği'nin Amacı, Görevleri ve Yetkileri

Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Barolar Birliği'nin Bağımsızlığı

MADDE 69- (1) Türkiye Barolar Birliği, avukatlık mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, avukatların temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, avukatlar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız bir çatı meslek kuruluşudur.

(2) Türkiye Barolar Birliği, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Türkiye Barolar Birliği'ne emir ve talimat veremez.

Türkiye Barolar Birliği'nin Görevleri

MADDE 70- (1) Türkiye Barolar Birliği bu kanunda belirtilen görevleri yerine getirir.

(2) Türkiye Barolar Birliği'nin görevlerinden ilki, avukatlık mesleğinin gelişimini sağlamak ve saygınlığını geliştirmektir. Bu kapsamda Türkiye Barolar Birliği'nin görevleri şunlardır;

- a) Mensuplarının genel menfaatlerini ve meslekin ahlak, düzen ve geleneklerini korumakla,
- b) Meslek faaliyet kurallarını belirlemek,
- c) Avukatları ilgilendiren konularda mensuplarının görüşlerini öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşüncesi ve görüşünü belirtmek,
- ç) Mensuplarının ilmi ve mesleki seviyelerini yükseltmek için eğitimler düzenlemek, konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,
- d) Mahkeme içtihatlarının sistemli bir surette toplanması ve yayınlanması için Adalet Yüksek Kurumu ve yargı mercileri ile işbirliği yapmak,
- e) Avukatlık stajı görevleri kapsamında Adalet Yüksek Kurumu ve Bölge Baro Birlikleri ile işbirliği yapmak.

(3) Türkiye Barolar Birliği'nin görevlerinden ikincisi, mesleki sorunları tespit etmek ve bunlara dair çözüm önerileri geliştirmektir. Bu kapsamda Türkiye Barolar Birliği'nin görevleri şunlardır:

- a) Avukatları ilgilendiren konularda kurul görüşünü yetkili mercilere iletmek,
- b) Mesleki sorunları tespit edip, bunlarla alakalı çözüm önerisi taslakları yayınlamak, konferanslar düzenlemek,
- c) Yargı hizmetinin eksiklerini, mahkeme sayısı, avukat sayısı ve nitelikleri bakımından tespit etmek ve bunlarla alakalı Adalet Yüksek Kurumu'na tavsiye raporu sunmak,
- ç) Avukatları ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere duyurmak.

(4) Türkiye Barolar Birliği'nin görevlerinden üçüncüsü meslek mensuplarının temsilini yapmaktır. Bu kapsamda Türkiye Barolar Birliği'nin görevleri şunlardır:

- a) Türkiye Barolar Birliği'nin, yargı veya yasama yetkisine haiz mercilerin ve baroların soracakları veya Türkiye Barolar Birliği'nin re'sen tespit ettiği mesleki konular hakkında görüş ve düşüncelerini rapor halinde yayınlamak,
- b) Avukatların haklarını ve çıkarlarını ilgilendiren konularda, ilgili hukuki yolları kullanmak, başvurular yapmak,
- c) Yasama faaliyetinin başlatılmasını gerektiren bir

mevzuat eksikliği tespit edildiğinde buna örnek tasarılar oluşturmak,

ç) Ülke içinde kurulmuş hukukla ilgili kurul ve kurumlarla bu Kanun'da yazan amaçların gerçekleştirilmesi için temaslarda bulunmak,

d) Yabancı ülkelerdeki emsal kuruluşlar ve hukuk kurumları ile temaslarda bulunmak ve uluslararası kongrelere katılmak.

(5) Türkiye Barolar Birliği'nin bu görevlerden başka, bu Kanun'da veya diğer kanunlarda verilen görevleri de yerine getirir.

İKİNCİ KISIM

Türkiye Barolar Birliği'nin Teşkilatlanması ve Organlara Adaylık

Türkiye Barolar Birliği'nin Teşkilatı

MADDE 71- (1) Türkiye Barolar Birliği Ankara'dadır.

(2) Türkiye Barolar Birliği, bölge adliye mahkemesi bulunan il merkezlerinde, bölge adliye mahkemelerinin yargı bölgelerinde görevli ve yetkili olan bölge baro birlikleri ve il baroları aracılığıyla örgütlenir.

(3) Türkiye Barolar Birliği, bölge baro birliklerine veya il barolarına emir veremez. Bu kuruluşlar, danışma ve ortak ilkeler kapsamında dayanışma içinde çalışırlar.

Türkiye Barolar Birliği Organlarına Adaylık

MADDE 72- (1) Türkiye Barolar Birliği organlarına ve

Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu'na üye olmak isteyenlere ilişkin niteliksel şart ve gereklilikler liyakati öne çıkaracak şekilde Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(2) Aday olmak isteyenleri Adalet Yüksek Kurumu denetler; gerekli şartları ve nitelikleri taşıyanları belirleyerek aday olarak ilan eder.

(3) Aday olmak isteyen veya aday gösterilmeyi kabul edenler şeffaf olmak zorundadır; seçilmelerini etkileyebilecek olan her türlü özlük bilgilerinin, mesleki, akademik ve özel yaşamına ilişkin bilgilerin kamuoyuna paylaşılmasını kabul eder; paylaşım açar ve muğlak hususlarda sorulan soruları cevaplarlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Türkiye Barolar Birliği Merkez Teşkilatı

BİRİNCİ BÖLÜM

Türkiye Barolar Birliği Merkez Teşkilatı Organları ve Organlarının Oluşumu

Türkiye Barolar Birliği'nin Organları

MADDE 73- (1) Türkiye Barolar Birliği'nin organları şunlardır:

- Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu,
- Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı,
- Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 74- (1) Türkiye Barolar Birliği'nin en yüksek organı Türkiye Barolar Birliği yönetim kuruludur.

(2) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu, bölge baro birlikleri yönetim kurulu başkanlarından ve seçimle belirlenecek ayrı bir yönetim kurulu başkanından oluşur.

(3) Üye sayısı seçim gününden 3 ay önceki gün 2.000'den fazla olan her bir Bölge Birlik Barosu, her ilave 2.000 üye avukat için Türkiye Barolar Birliği Yönetim kuruluna ilave 1 üye gönderme hakkı kazanır.

(4) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu, 4 sene süreyle görev yapar.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının Oluşumu

MADDE 75- (1) Türkiye Barolar Birliği başkanlığı, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanı, Türkiye Barolar Birliği üyesi tüm avukatların katıldığı doğrudan bir seçim ile 2 yıl için seçilir. Türkiye Barolar Birliği başkanlığına aday olan kişiler, diğer görevler için aday olamazlar.

(3) Düzenlenecek seçimde oyların salt çoğunluğunu alan aday, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanı olur. İlk turda oyların salt çoğunluğunu aday çıkmaması halinde, ikinci tur seçimler düzenlenir. İki seçim arasında en az 3 hafta süre bulunmalıdır.

(4) İkinci turda, ilk turda en çok oyu almış iki aday arasından, geçerli oyların basit çoğunluğunu elde eden aday,

Türkiye Barolar Birliği başkanı olur.

(5) 1 kereye mahsus, yeniden Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanı olarak seçilmek mümkündür.

Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 76- (1) Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanı, iki başkan yardımcısı, Türkiye Barolar Birliği sekreteri ve saymanından oluşur.

(2) Türkiye Barolar Birliği başkan yardımcıları, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir.

(3) Türkiye Barolar Birliği sekreteri ve saymanı, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından atanır. Bu görevlere getirilecek kişinin avukat olması gerekir.

İKİNCİ BÖLÜM

Türkiye Barolar Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Görev ve Yetkileri

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 77- (1) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu, bu kanunda Türkiye Barolar Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

- a) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında;
- 1) Meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, bu konuda ilgili kurumlarla iş birliği yapmak,
- 2) Konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,
- b) Türkiye Barolar Birliği'nin idaresi kapsamında;
- 1) Kurul mallarının idaresi hakkında raporlar hazırlamak, bütçeyi hazırlamak,
- 2) İç yönetime ait bütün işleri görmek, yönergeleri düzenlemek,
- 3) Türkiye Barolar Birliği seçim işlemlerini yürütmek,
- 4) Bu kanunda belirtilen koşulların oluşması halinde il barolarının kurulmasına onay vermek,
- c) Mesleğin temsilinin sağlanması kapsamında;
- 1) Mesleğe ve meslek mensuplarına yönelik hak ihlallerine karşı avukatlık mesleğini ve meslektaşlarını savunmak, bu konularda her türlü yasal ve idari girişimde bulunmak, davalara katılmak,
- 2) Bakanlıklar, mahkemeler, Adalet Yüksek Kurumu ve diğer kurumların istediği konularda görüş bildirmek,
- ç) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekili görevleri için aday adaylarını belirlemek ve Adalet Yüksek Kurumu'na bildirmek.

(2) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu, diğer kanunlarda Türkiye Barolar Birliği'nin yetkili veya görevli kıldığı konularda da karar almaya yetkili organdır.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 78- (1) Türkiye Barolar Birliği başkanlığının görevleri ve yetkileri şunlardır:

- a) Avukatları diğer kurum ve kuruluşlarla yapılacak görüşmelerde temsil etmek,
- b) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek,
- c) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,
- ç) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun kararlarının icrası kapsamında Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu'nu görevlendirmek,
- d) Bütçeyi uygulamak.

Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

MADDE 79- (1) Türkiye Barolar Birliği İcra Kurulu, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu ve başkanı tarafından alınan kararların icrasında görev alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türkiye Barolar Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Çalışma Usulleri

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 80- (1) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı, yönetim kurulu üye sayısının yarısından fazladır.

(2) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

MADDE 81- (1) Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksi-ne hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Yönetim kurulu başkanı yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bölge Baro Birlikleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Bölge Baro Birlikleri'nin Teşkilatlanması

MADDE 82- (1) Bölge Baro Birlikleri, bölge adliye mahkemesi bulunduğu ilin merkezlerinde bulunur.

(2) Bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi içerisinde kalan diğer illerde Bölge Baro Birlikleri açılmaz.

(3) Bölge Baro Birlikleri, tüzel kişiliğe haiz, Türkiye Barolar Birliği'nin ilke kararlarına uygun şekilde kendi kararlarını alabilen kuruluşlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bölge Baro Birlikleri'nin Organlarının Oluşumu

MADDE 83- (1) Bölge Baro Birlikleri'nin organları şunlardır:

- a) Bölge Baro Birlikleri Yönetim Kurulu
- b) Bölge Baro Birlikleri Yönetim Kurulu Başkanlığı
- c) Bölge Baro Birliği İcra Kurulu
- ç) Bölge Baro Birliği Disiplin ve Denetleme Kurulu

Bölge Baro Birliği Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 84- (1) İl baroları yönetim kurulu başkanları, Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun doğal üyeleridir

(2) Üye sayısı seçim gününden 3 ay önceki gün 2.000'den fazla olan her bir il barosu, her ilave 2.000 üye avukat için Bölge Baro Birliği yönetim kuruluna 1 üye gönderme hakkı kazanır.

(3) Bu üyeler, 4 yıllık süre için, o Bölge Baro Birliği'nde

bölgesinde kayıtlı, seçim gününden 3 ay öncesinde o bölgede kayıtlı olmaya devam eden avukatlar tarafından seçilir.

(4) Bölge Baro Birliği yönetim kurulu üyeliği görevine seçim tarihinden 6 ay önce o bölgede avukatlık görevini icra eden avukatlar aday olabilirler.

(5) Bölge Baro Birliği yönetim kurulu seçiminde aday olanların, seçim tarihi itibarıyla avukatlık görevini en az 5 yıldır icra ediyor olması gerekir. Bu sürede, yardımcı avukatlık ve öncesindeki meslek kariyer basamakları hesaba katılmaz.

(6) Geçmiş beş yıl içinde kesinleşmiş bir kararla, kınama veya meslekten geçici yasaklama cezalarıyla cezalandırılmış olan avukatlar, bu seçime katılamazlar.

MADDE 85- (1) İl baroları yönetim kurulu başkanları, Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun doğal üyeleridir

(2) Üye sayısı seçim gününden 3 ay önceki gün 2.000'den fazla olan her bir il barosu, her ilave 2.000 üye avukat için Bölge Baro Birliği Yönetim Kurulu'na 1 üye gönderme hakkı kazanır.

Bölge Baro Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın Oluşumu

MADDE 86- (1) Bölge Baro Birliği yönetim kurulu başkanlığı, Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun başkanını ifade eder.

(2) Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun başkanı, Bölge Baro Birlikleri yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarında

yapacağı seçimde, basit çoğunluğu sağlayan kişidir. Bu seçim Bölge Baro Birliği yönetim kurulu göreve başladıktan sonraki 1 ay içinde yapılır.

(3) Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun başkanı, aynı zamanda Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun üyesi olarak görev alır.

Bölge Baro Birliği İcra Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 87- (1) Bölge Baro Birliği İcra Kurulu, Bölge Baro Birliği yönetim kurulu başkanı, iki başkan yardımcısı, Bölge Baro Birliği sekreteri ve saymanından oluşur.

(2) Bölge Baro Birliği başkan yardımcıları, Bölge Baro Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından, Bölge Baro Birliği yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir.

(3) Bölge Baro Birliği sekreteri ve saymanı, Bölge Baro Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından atanır. Bu görevlere getirilecek kişinin avukat olması gerekir.

Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 88- (1) Türkiye Barolar Birliği ve Bölge Baro Birlikleri başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.

(2) Toplam üye sayısı 5.000 kişiye kadar olan bölgelerde Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu 7 üyeden oluşur. Bu üyelerden 5 tanesi asil, 2 tanesi yedek üye olarak görev yapar.

(3) Toplam üye sayısı 5.000'den fazla olan Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulları için, her 5.000 üye aşıldığında 7 üye daha eklenir ve seçimler buna göre düzenlenir.

(4) Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu üyeleri, Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun göstereceği adaylar arasından, Adalet Yüksek Kurumu tarafından 7 adayın seçilmesi suretiyle belirlenir.

(5) Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu üyeleri görev ve başladıkları tarihten itibaren 1 ay içerisinde, üyeleri arasından bir başkan seçerler.

(6) Seçilen üyeler arasında yaş itibarıyla en yaşlı üye, başkan seçilinceye kadar Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun oturumlarına başkanlık eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Baro Birlikleri Organlarının Görev ve Yetkileri

Bölge Baro Birlikleri Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 89- (1) Bölge Baro Birliği yönetim kurulu, münhasıran Türkiye Barolar Birliği'nin veya il barolarının yetkisine bırakılan konular hariç olmak üzere, bu kanunda belirtilen görevler ve yetkiler kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

a) Bölge Baro Birliği iç işleyişi kapsamında;

1) Seçimlerden sonra Bölge Baro Birliği yönetim kurulu üyeleri arasından Bölge Baro Birliği yönetim kurulu başkanını seçmek,

2) Bölge Baro Birliği iç yönetmeliği hazırlamak ve onaylamak,

b) İcra görevleri kapsamında;

1) Bölge Baro Birliği bütçesini, Türkiye Barolar Birliği'nin bütçe kararlarında belirtilen doğrultuda hazırlamak ve onaylamak,

2) Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun o baro bölgesi kapsamında aldığı kararların icrasında görev almak

c) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında,

1) Bölge Baro Birliği yetki alanı içerisinde, Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun görüşünü alarak mesleki gelişim faaliyetleri düzenlemek,

2) Bölge Baro Birliği yetki alanına dair mesleki talepleri ve sorunları toplamak ve bunlara dair çözüm önerisiyle birlikte Türkiye Barolar Birliği'ne ve Adalet Yüksek Kurumu'na sunmak,

3) Avukatlık stajıyla alakalı süreçlerde Adalet Yüksek Kurumu'na destek olmak ve staj kayıt işlemlerini yapmak,

(2) Bölge Baro Birliği yönetim kurulu, aldığı kararlarda Türkiye Barolar Birliği'nin politikalarını, kararlarını ve görüşlerini dikkate alır. Bunlara aykırı karar almaz.

Bölge Baro Birliği Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 90- (1) Bölge Baro Birliği başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bölge Baro Birliği'ni temsilen Türkiye Barolar Birli-

ęi yönetim kurulu üyeliğine dair görev ve sorumlulukları yürütmek,

b) Kendisinin eksikliğinde görev ve yetkileri kullanmak üzere Bölge Baro Birliği yönetim kurulu üyeleri arasından iki kişiyi başkan yardımcısı olarak belirlemek,

c) Bölge Baro Birliği yönetim kuruluna başkanlık etmek,

ç) Bölge Baro Birliği yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,

d) Bütçeyi uygulamak,

Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

MADDE 91- (1) Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun görevleri ve yetkileri Şunlardır:

- a) Meslek disiplin kurallarını belirlemek,
- b) Her türlü iddiaya karşı gerekli görmesi halinde disiplin soruşturması yürütmek,
- c) Adalet Yüksek Kurumu'ndan disiplin soruşturması başlatılmasını talep etmek.

(2) Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu, her türlü iddiaya dair disiplin soruşturması yapabilir.

(3) Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu, mensuplarıyla ilgili yürüttüğü soruşturma sonucunda ancak uyarma veya kınama cezalarına hükmedebilir. Eğer soruşturmaya

konu iddianın daha yüksek bir ceza gerektirdiği kanaati olursa dosya Adalet Yüksek Kurumu'na aktarılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Baro Birliği Teşkilatı Organlarının Çalışma Usulleri

MADDE 92- (1) Bölge Baro Birliği yönetim kurullarının çalışma usullerinde Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun çalışma usulleri uygulanır.

Avukatlar Disiplin ve Denetleme Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 93- (1) Avukatlar disiplin ve denetleme kurulunun toplantı yeter sayısı, üye sayısının üçte ikisidir.

(2) Avukatlar disiplin ve denetleme kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

(3) Birden fazla daire olması halinde nisaplar her daire için uygulanır.

MADDE 94- (1) Avukatlar disiplin ve denetleme kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Avukatlar disiplin ve denetleme kurulunun yaş itibarıyla en yaşlı üyesi, yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak

oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

BEŞİNCİ KISIM

İl Barolarının Teşkilatlanması

MADDE 95- (1) İl baroları, tüzel kişiliğe haiz, Türkiye Barolar Birliği'nin politika ve ilke kararlarına uygun şekilde kendi kararlarını alabilen meslek kuruluşlarıdır.

(2) İl baroları, en az 800 üye avukatın kaydıyla kurulabilir.

(3) Bir ilde görev yapan avukatların sayıları, 800'den az ise, çevre illerle bu sayıyı sağlayacak şekilde ortak baro kurulabilir. Birkaç ili temsil eden ortak barolar ancak aynı bölge barosunun yetkisinde kalan illerin bir araya gelmesiyle kurulabilir. Bu barolar müşterek iller barosu olarak isimlendirilir.

(4) İl barosu bulunmayan illerde, en yakın il barosunun temsilciliği ve aynı ilin adliyelerinde yardım ofisleri bulunabilir.

(5) Her ilde en fazla bir baro bulunabilir.

ALTINCI KISIM

İl Baroları

BİRİNCİ BÖLÜM

İl Barolarının Organlarının Oluşumu

MADDE 96- (1) İl Barosunun organları Şunlardır:

- a) İl Barosu Yönetim Kurulu
- b) İl Barosu Yönetim Kurulu Başkanlığı
- c) İl Barosu İcra Kurulu

İl Barosu Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 97- (1) İl barosu yönetim Kurulu, o baroya kayıtlı avukatlar tarafından yapılacak bir seçimle belirlenir. Bu seçimde blok liste sistemi uygulanamaz.

(2) Bu seçimde en çok oyu alan aday, il barosu yönetim kurulu başkanı olur. Bu adayın ardından en çok oyu alan 5 kişi, yönetim kurulu asil üye, bunları takip eden 2 kişi de yedek üye olarak seçilir.

(3) Üye sayısı 5.000'den fazla olan il barolarında: yönetim kuruluna 10 asil 5 yedek üye seçilir.

(4) Üye sayısı 5.000'den fazla olan il barolarında, yönetim kurulu üyeleri arasında;

- a) Mesleki gelişim ve eğitimden sorumlu,
- b) Mesleki dayanışmadan sorumlu,
- c) Seçim organizasyonundan sorumlu,

ç) Temsil ve basın işlerinden sorumlu

Başkan yardımcılarının seçilmesi zorunludur. Bu seçimi yapmaya, yönetim kurulu başkanı yetkilidir.

(5) Üye sayısı 5.000'i geçmeyen barolarda başkan yardımcılarını, sayısını ve görevlerini başkan belirler.

(6) Bu üyeler, 4 yıllık süre için, o il barosuna kayıtlı, seçim gününden 3 ay öncesinde o baroda kayıtlı olmaya devam eden avukatlar tarafından seçilir.

(7) İl barosu yönetim kurulu üyeliği görevine seçim tarihinden 6 ay önce o bölgede avukatlık görevini icra eden avukatlar aday olabilirler.

(8) İl barosu yönetim kurulu seçiminde aday olanların, seçim tarihi itibarıyla avukatlık görevini en az 5 yıldır icra ediyor olması gerekir. Bu sürede, yardımcı avukatlık ve öncesindeki meslek kariyer basamakları hesaba katılmaz.

(9) Geçmiş beş yıl içinde kesinleşmiş bir kararla, kınama veya meslekten geçici yasaklama cezalarıyla cezalandırılmış olan avukatlar, bu seçime katılamazlar.

İl Barosu Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın Oluşumu

MADDE 98- (1) İl barosu yönetim kurulu başkanlığı, il barosu yönetim kurulunun başkanını ifade eder.

(2) İl barosu başkanı, yapılacak seçimlerde en çok oyu alan kişidir.

(3) İl barosu yönetim kurulunun başkanı, aynı zamanda Bölge Baro Birliği yönetim kurulunun üyesi olarak görev alır.

İl Barosu İcra Kurulunun Oluşumu

MADDE 99- (1) İl barosu icra kurulu, il barosu yönetim kurulu başkanı, iki başkan yardımcısı, il barosu sekreteri ve saymanından oluşur.

(2) İl barosu başkan yardımcıları, il barosu yönetim kurulu başkanı tarafından, il barosu birliği yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir.

(3) İl barosu sekreteri ve saymanı, il barosu yönetim kurulu başkanı tarafından atanır. Bu görevlere getirilecek kişinin avukat olması gerekir.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Barosu Organlarının Görev ve Yetkileri

İl Barosu Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 100- (1) İl barosu yönetim kurulu, münhasıran Türkiye Barolar Birliği'nin veya bölge baro birliklerinin yetkisine bırakılan konular hariç olmak üzere, bu kanunda belirtilen görevler ve yetkiler kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

a) İl Barolarının iç işleyişi kapsamında;

1) Seçimlerden sonra il baroları yönetim kurulu üyeleri arasından il baroları yönetim kurulu başkanını seçmek,

2) İl barosu iç yönetmeliği hazırlamak ve onaylamak,

b) İcra görevleri kapsamında;

1) İl birliği bütçesini, Türkiye Barolar Birliği'nin bütçe kararlarında belirtilen doğrultuda hazırlamak ve onaylamak,

2) Bölge baro birliği yönetim kurulunun o baro bölgesi kapsamında aldığı kararların icrasında görev almak

c) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında,

1) İl barosu yetki alanı içerisinde, Türkiye Barolar Birliği ve bölge baro birliği yönetim kurulunun görüşünü alarak mesleki gelişim faaliyetleri düzenlemek,

2) İl Barosu yetki alanına dair mesleki talepleri ve sorunları toplamak ve bunlara dair çözüm öneriyle birlikte Türkiye Barolar Birliği, bölge baro birliği ve Adalet Yüksek Kurumu'na sunmak,

(2) İl Barosu yönetim kurulları, aldığı kararlarda Türkiye Barolar Birliği ve bölge baro birliklerinin politikalarını, kararlarını ve görüşlerini dikkate alır. Bunlara aykırı karar almaz.

İl Barosu Başkanlığının Görev ve Yetkileri

MADDE 101- (1) İl barosu başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) İl barosu temsilen bölge baro birliği yönetim kurulu üyeliğine dair görev ve sorumlulukları yürütmek,

b) Kendisinin eksikliğinde görev ve yetkileri kullanmak üzere il barosu yönetim kurulu üyeleri arasından başkan yardımcılarını olarak belirlemek,

c) İl barosu yönetim kuruluna başkanlık etmek,

ç) İl barosu yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,

d) Bütçeyi uygulamak,

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İl Barosu Teşkilatı Organlarının Çalışma Usulleri

MADDE 102- (1) İl Barosu yönetim kurullarının çalışma usullerinde, Türkiye Barolar Birliği ve bölge baro birlikleri yönetim kurulunun çalışma usulleri uygulanır.

YEDİNCİ KISIM

Baro Üyeliği

MADDE 103- (1) Avukatlık mesleğine Adalet Yüksek Kurumu tarafından kabul edilen her avukat ve avukat adayı, meslek stajı itibarıyla il baroları ve bağlı olunan bölge baro birliğinin üyesi olur. Stajyer avukatlardan herhangi bir ücret alınmaz.

(2) Barolara dair üyelik mekanizmaları bölge baro birlikleri nezdinde yürütülür.

(3) Avukatlar görevlerini icra ettikleri şehirdeki baro levhasına kaydolmakla yükümlüdür. Buna bağlı olarak bölge baro birliği üyelikleri de bulunur.

(4) Avukatlar kayıtlı oldukları il ve bölge baro birliğini, görev yerlerini değiştirmek suretiyle değiştirebilirler. Bu du-

rumda ilgili il ve bölge baro birliğine bildirimde bulunmak zorunludur.

(5) Avukatlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı yalnızca meslek kabul sınavını geçmiş ve avukatlık ruhsatını almış kişilere verilir.

Üyelik Yetkileri

MADDE 104- (1) Her avukat ve avukat adayı bölge baro birliği'nin üyesi olarak, kanunda kendisine tanınan yetkileri kullanabilir ve bu konularda taleplerini ve önerilerini Türkiye Barolar Birliği'ne veya il barolarına iletebilir.

(2) Bölge baro birliği'nin üyesi her meslek kariyer seviyesi mensubu, yatay örgütlenme yoluyla üye grupları kurabilir, talep ve önerilerini grup olarak ilgili organlara iletebilirler.

(3) Bölge barolar birliği üyelerinin kullanabileceği yetkiler şunlardır:

- a) Tabi oldukları avukatlık kariyer seviyesi mensupları ile grup kurmak, ortak bildiri, öneri ve talepleri ilgili mercilere iletmek,
- b) Mesleki gelişim için eğitim ve organizasyon talep veya önerilerini ilgili mercilere iletmek,
- c) Türkiye Barolar Birliği, bölge barolar birliği veya il barolarının görevine giren meselelerde bilgi talebinde bulunmak,
- ç) Baroların teşkilatlanması kapsamında yapılacak seçimlerde, ilgili şartları sağlamak suretiyle oy kullanmak,

d) Barolar bünyesinde yapılacak seçimlere, ilgili kıdem şartlarını sağlamak şartıyla aday olarak katılabilmek.

SEKİZİNCİ KISIM

Bütçe

MADDE 105- (1) Baroların bütçesi, avukatlardan toplanır. Her avukat, Türkiye Barolar Birliği tarafından her yıl belirlenen üyelik bedelini öder.

(2) Adalet Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği bütçesine her sene, en az o sene içinde avukatlardan toplanan üyelik bedellerinin toplamı kadar destek sağlar.

(3) Baroların bütçesi, işlem başına ücret kalemlerinden de pay alır. Bu işlemler ve ücret payları Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(4) Avukatların adli işlemler sebebiyle hak kazandığı her türlü ilave ödemenin beşte biri Türkiye Barolar Birliği bütçesine aktarılır.

(5) Barolar, Adalet Yüksek Kurumu'nun politikalarına uygun olarak düzenleyeceği meslek içi eğitimler, konferanslar ve etkinlikler için Adalet Yüksek Kurumu'ndan harici ödemeler talep edebilir.

DOKUZUNCU KISIM

Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

MADDE 106- (1) Bölge baro birliği yönetim kurulu

başkanları ve Türkiye Barolar Birliği başkanı, görev süreleri boyunca avukatlık görevini icra etmezler. Bu kişiler görev sürelerince avukatlara tanınan güvencelerden ve haklardan aynen yararlanmaya devam ederler, Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen bir ücret alırlar.

(2) Bölge baro birliği yönetim kurulu başkanları ve Türkiye Barolar Birliği başkanı, Barolar barolar nezdindeki görevlerinin sona ermesinin ardından istedikleri bölgede avukatlık faaliyetlerine devam edebilirler.

(3) Baro yönetimlerinde görevli diğer kişiler, görev süreleri boyunca aynı zamanda avukatlık görevini icra edebilirler.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Türkiye Noterler Birliği

BİRİNCİ KISIM

Türkiye Noterler Birliği'nin Amacı, Görevleri ve Yetkileri

Türkiye Noterler Birliği ve Bağımsızlığı

MADDE 107 – (1) Türkiye Noterler Birliği, noterlik mesleğinin kurallarına uygun bir şekilde görülmesini, noterlerin temsil edilmesinin sağlanmasını ve mesleğin gelişmesini amaçlayan, noterler arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak üzere kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bağımsız bir yargısal meslek kuruluşudur.

(2) Türkiye Noterler Birliği, görevlerini yerine getirirken

ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Türkiye Noterler Birliği'ne emir ve talimat veremez.

Türkiye Noterler Birliği'nin Görevleri

MADDE 108 – (1) Türkiye Noterler Birliği bu kanunda belirtilen görevleri yerine getirir.

(2) Türkiye Noterler Birliği'nin görevlerinden ilki, noterlik mesleğinin gelişimini sağlamak ve saygınlığını geliştirmektir. Bu kapsamda Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri şunlardır;

- a) Mensuplarının genel menfaatlerini ve meslekin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak,
- b) Meslek faaliyet kurallarını belirlemek,
- c) Noterleri ilgilendiren konularda mensuplarının görüşlerini öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluk düşünce ve görüşünü belirtmek,
- ç) Mensuplarının ilmi ve mesleki seviyelerini yükseltmek için eğitimler düzenlemek, konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,
- d) Mahkeme içtihatlarının sistemli bir surette toplanması ve yayınlanması için Adalet Yüksek Kurumu ve yargı mercileri ile işbirliği yapmak,
- e) Noterlik stajı yapanlar için Türkiye Adalet Akademisi ile staj eğitim programı düzenlemek.

(3) Türkiye Noterler Birliği'nin görevlerinden ikincisi, meslek ilkelerini belirlemek ve meslek mensuplarının disiplin soruşturmalarını yürütmektir. Bu kapsamda Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri şunlardır:

- a) Noterlik unvanına sahip tüm mensupların uymaları gereken ilkeleri değerleri belirlemek,
- b) Mensupların disiplin kurallarına aykırı davranışlarına dair iddiaları soruşturmak ve karara bağlamak.

(4) Türkiye Noterler Birliği'nin görevlerinden üçüncüsü, mesleki sorunları tespit etmek ve bunlara dair çözüm önerileri geliştirmektir. Bu kapsamda Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri şunlardır:

- a) Noterleri ilgilendiren konularda Türkiye Noterler Birliği'nin görüşünü yetkili mercilere iletmek,
- b) Mesleki sorunları tespit edip, bunlarla alakalı çözüm önerisi taslakları yayınlamak, konferanslar düzenlemek,
- c) Yargı hizmetinin eksiklerini, noter sayısı ve nitelikleri bakımından tespit etmek ve bunlarla alakalı Adalet Yüksek Kurumu'na tavsiye raporu sunmak,
- d) Noterleri ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere duyurmak

(5) Türkiye Noterler Birliği'nin görevlerinden dördüncüsü meslek mensuplarının temsilini yapmaktır. Bu kapsamda Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri şunlardır:

- a) Adalet Yüksek Kurumu'nun, yargı veya yasama yetkisine haiz mercilerin ve baroların soracakları veya

Türkiye Noterler Birliği'nin re'sen tespit ettiği mesleki konular hakkında görüş ve düşüncelerini rapor halinde yayınlamak,

- b) Noterlerin haklarını ve çıkarlarını ilgilendiren konularda, ilgili hukuki yolları kullanmak, başvurular yapmak,
- c) Yasama faaliyetinin başlatılmasını gerektiren bir mevzuat eksikliği tespit edildiğinde buna örnek tasarılar oluşturmak,
- ç) Ülke içinde kurulmuş hukukla ilgili kurul ve kurumlarla bu kanunda yazan amaçların gerçekleştirilmesi için temaslarda bulunmak,
- d) Yabancı ülkelerdeki emsal kuruluşlar ve hukuk kurumları ile temaslarda bulunmak ve uluslararası kongrelere katılmak.

(6) Türkiye Noterler Birliği bu görevlerden başka, bu kanunda veya diğer kanunlarda verilen görevleri de yerine getirir.

İKİNCİ KISIM

Türkiye Noterler Birliği'nin Teşkilatlanması ve Organlara Adaylık

Türkiye Noterler Birliği Teşkilatı

MADDE 109- (1) Türkiye Noterler Birliği'nin merkezi Ankaradadır.

(2) Türkiye Noterler Birliği bölge adliye mahkemesi bu-

lunan il merkezlerinde, bölge adliye mahkemelerinin yargı bölgelerinde görevli ve yetkili olan bölge noter odaları aracılığıyla örgütlenir.

(3) Bölge Noter Odaları, bölge odası yapılanması bulunmayan fakat ilk derece mahkemeleri bulunan mülki birimlerde bölge noter odaları temsilcilikleri açabilir. Bu konudaki karar bölge noter odaları tarafından verilir.

Türkiye Noterler Birliği Organlarına Adaylık

MADDE 110- (1) Türkiye Noterler Birliği organlarına ve Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu'na üye olmak isteyenlere ilişkin niteliksel şart ve gereklilikler liyakati öne çıkaracak şekilde Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(2) Aday olmak isteyenleri Adalet Yüksek Kurumu denetler; gerekli şartları ve nitelikleri taşıyanları belirleyerek aday olarak ilan eder.

(3) Aday olmak isteyen veya aday gösterilmeyi kabul edenler şeffaf olmak zorundadır; seçilmelerini etkileyebilecek olan her türlü özlük bilgilerinin, mesleki, adakemik ve özel yaşamına ilişkin bilgilerin kamuoyuna paylaşılmasını kabul eder; paylaşımına açar ve muğlak hususlarda soruların cevaplarını verir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Türkiye Noterler Birliği Merkez Teşkilatı

BİRİNCİ BÖLÜM

Türkiye Noterler Birliği Merkez Teşkilatının Organları ve Organlarının Oluşumu

Türkiye Noterler Birliği Organları

MADDE 111- (1) Türkiye Noterler Birliği merkez teşkilatının organları şunlardır:

- a) Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu,
- b) Türkiye Noterler Birliği Başkanlığı,
- c) Türkiye Noterler Birliği İcra Kurulu,

Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 112- (1) Türkiye Noterler Birliği'nin en yüksek organı Türkiye Noterler Birliği yönetim kuruludur.

(2) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu, bölge noter odaları yönetim kurulu başkanlarından ve seçimle belirlenecek ayrı bir yönetim kurulu başkanından oluşur.

(3) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu, 4 sene süreyle görev yapar.

Türkiye Noterler Birliği Başkanlığının Oluşumu

MADDE 113- (1) Türkiye Noterler Birliği başkanlığı, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı, Türkiye Noterler Birliği üyesi tüm noterlerin katıldığı doğrudan

bir seçim ile 2 yıl için seçilir.

(3) Düzenlenecek seçimde oyların salt çoğunluğunu alan aday, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı olur. İlk turda oyların salt çoğunluğunu alan aday çıkmaması halinde, ikinci tur seçimler düzenlenir. İki seçim arasında 3 hafta süre olması zorunludur.

(4) İkinci turda, ilk turda en çok oyu almış iki aday arasından, geçerli oyların basit çoğunluğunu elde eden aday, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı olur.

(5) 1 kereye mahsus, yeniden Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı olarak seçilmek mümkündür.

Türkiye Noterler Birliği İcra Kurulunun Oluşumu

MADDE 114- (1) Türkiye Noterler Birliği icra kurulu, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı, iki başkan yardımcısı, Türkiye Noterler Birliği sekreteri ve saymanından oluşur.

(2) Türkiye Noterler Birliği başkan yardımcıları, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir.

(3) Türkiye Noterler Birliği sekreteri ve saymanı, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı tarafından atanır. Bu görevlere getirilecek kişinin noter olması gerekmez.

Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu

MADDE 115- Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu, Türkiye Noterler Birliği başkan ve yönetim kurulundan bağımsızdır.

Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun Oluşumu

MADDE 116- (1) Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu üyeleri, bölge noter odaları yönetim kurulunun göstereceği 3 aday arasından, Adalet Yüksek Kurumu tarafından her bölge noter odası için birer kişinin seçilmesi suretiyle belirlenir.

(2) Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu üyesi olarak seçilmeyen adaylardan 5 tanesi yedek olarak belirlenir.

(3) Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu üyeleri göreve başladıkları tarihten itibaren 1 ay içerisinde, üyeleri arasından bir başkan seçerler.

(4) Seçilen üyeler arasında yaş itibarıyla en yaşlı üye, başkan seçilinceye kadar Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun oturumlarına başkanlık eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Türkiye Noterler Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Görev ve Yetkileri

Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

MADDE 117- (1) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu, bu kanunda Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

- a) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında;
1. Meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek, bu konuda ilgili kurumlarla işbirliği yapmak,
  2. Konferanslar düzenlemek, kitaplık açmak, dergi çıkarmak, telif ve tercüme eserler oluşturulmasını teşvik etmek,
- b) Türkiye Noterler Birliği'nin idaresi kapsamında;
1. Türkiye Noterler Birliği'nin mallarının idaresi hakkında raporlar hazırlamak, bütçeyi hazırlamak,
  2. İç yönetime ait bütün işleri görmek, yönergeleri düzenlemek,
  3. Türkiye Noterler Birliği seçim işlemlerini yürütmek,
  4. Bu kanunda belirtilen koşulların oluşması halinde bölge noter odaları kurmak
- c) Mesleğin temsilinin sağlanması kapsamında;
1. Mesleğe ve meslek mensuplarına yönelik hak ihlallerine karşı noterlik mesleğini ve meslektaşlarını savunmak, bu konularda her türlü yasal ve idarî girişimde bulunmak, davalara katılmak,
  2. Bakanlıklar, mahkemeler, Adalet Yüksek Kurumu ve diğer kurumların istediği konularda görüş bildirmek,
- d) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekili görevleri için aday adaylarını belirlemek ve Adalet Yüksek Kurumu'na bildirmek.
- (2) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu, diğer kanun-

larda Türkiye Noterler Birliği'nin yetkili veya görevli kılındığı konularda da karar almaya yetkili organdır.

***Türkiye Noterler Birliği Başkanlığının
Görev ve Yetkileri***

MADDE 118- Türkiye Noterler Birliği başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Noterleri diğer kurum ve kuruluşlarla yapılacak görüşmelerde temsil etmek,
- b) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek,
- c) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair günlük işleri görmek,
- ç) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunun kararlarının icrası kapsamında Türkiye Noterler Birliği icra kurulunu görevlendirmek,
- d) Bütçeyi uygulamak.

***Türkiye Noterler Birliği İcra Kurulunun
Görev ve Yetkileri***

MADDE 119- Türkiye Noterler Birliği icra kurulu, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu ve başkanı tarafından alınan kararların icrasında görev alır.

***Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu'nun
Görev ve Yetkileri***

MADDE 120- (1) Noterler Disiplin ve Denetleme Kuru-

lu'nun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Meslek disiplin kurallarını hakkında görüş bildirmek,
- b) Her türlü iddiaya karşı gerekli görmesi halinde disiplin soruşturması yürütmek,
- c) Adalet Yüksek Kurumu'ndan disiplin soruşturması başlatılmasını talep etmek.

(2) Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu, her türlü iddiaya dair disiplin soruşturması yapabilir.

(3) Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu, mensuplarıyla ilgili yürüttüğü soruşturma sonucunda ancak uyarma veya kınama cezalarına hükmedebilir. Eğer soruşturmaya konu iddianın daha yüksek bir ceza gerektirdiği kanaati olursa dosya Adalet Yüksek Kurumu'na aktarılır.

(4) Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu kararlarına Adalet Yüksek Kurumu İtirazlar ve Yeniden Değerlendirme Dairesi'ne itiraz edilebilir. Bu itiraz neticesinde ise Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava açılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türkiye Noterler Birliği Merkez Teşkilatı Organlarının Çalışma Usulleri

Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 121- (1) Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu'nun toplantı yeter sayısı, yönetim kurulu üye sayısının

yarısından fazladır.

(2) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

MADDE 122- (1) Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Yönetim kurulu başkanı yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

MADDE 123- (1) Noterler disiplin ve denetleme kurulunun toplantı yeter sayısı, üye sayısının üçte ikisidir.

(2) Noterler disiplin ve denetleme kurulunun karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

(3) Birden fazla daire olması halinde nisaplar her daire için ayrı uygulanır.

MADDE 124 - (1) Noterler disiplin ve denetleme kurulunda görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir. Aksine hüküm bulunmayan durumlarda oylama açık yürütülür.

(2) Önce usule ilişkin hususlar oylanır. Usul konusunda

azınlıkta kalanlar esas hakkında oylamaya katılmak zorundadır. Noterler disiplin ve denetleme kurulunun yaş itibarıyla en yaşlı üyesi, yaş itibarıyla en genç üyeden başlayarak oyları toplar ve en sonunda kendi oyunu kullanır. Oylamalarda çekimsiz oy kullanılmaz.

(3) Oylamanın sonucu oturum başkanı tarafından tespit edilir ve açıklanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bölge Noter Odaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Bölge Noter Odalarının Teşkilatlanması

MADDE 125- (1) Bölge noter odaları, bölge adliye mahkemelerinin yer aldığı il merkezlerinde bulunur.

(2) Bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi içerisinde kalan diğer illerde Bölge Noter Odaları açılmaz.

(3) Bölge noter odaları, tüzel kişiliğe haiz, Türkiye Noterler Birliği merkez teşkilatının kararlarına uygun şekilde kendi kararlarını alabilen kuruluşlardır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bölge Noter Odalarının Organlarının Oluşumu

Bölge Noter Odaları Organları

MADDE 126- Bölge noter odalarının organları şunlardır:

- a) Bölge Noter Odalarının yönetim kurulu
- b) Bölge noter odalarının yönetim kurulu başkanlığı

Bölge Noter Odaları Yönetim Kurulunun Oluşumu

MADDE 127- (1) Bölge noter odaları yönetim kurulları, 9 üyeden oluşur.

(2) Bu üyeler, 4 yıllık süre için, o bölge noter odası bölgesinde kayıtlı, seçim gününden 3 ay öncesinde o bölgede görev yapmaya devam eden noterler tarafından seçilir.

(3) Her noter, düzenlenecek seçimlerde yalnızca bir aday lehine oy kullanabilir. En çok oyu alan 9 aday, asil üyeler olarak belirlenir. Sonraki 3 aday ise, yedek üye olarak belirlenir. Seçimlerde blok liste usulüne izin verilmez.

(4) Bölge noter odaları yönetim kurulu üyeliği görevine seçim tarihinden 6 ay önce o bölgede noterlik görevini icra eden noterler aday olabilirler.

(5) Bölge noter odaları yönetim kurulu üyeliğine aday olanların, seçim tarihi itibarıyla noterlik görevini en az 5 yıldır icra ediyor olması gerekir. Bu sürede, yardımcı noterlik ve öncesindeki meslek kariyer basamakları hesaba katılmaz.

(6) Geçmiş beş yıl içinde kesinleşmiş bir kararlar, kınama veya meslekten geçici yasaklama cezalarıyla cezalandırılmış olan noterler, bölge noter odaları yönetim kurulu üyesi olarak seçilemezler.

Bölge Noter Odaları Başkanlığının Oluşumu

MADDE 128- (1) Bölge noter odaları başkanlığı, bölge

noter odaları yönetim kurulu başkanını ifade eder.

(2) Bölge noter odaları yönetim kurulu başkanları, bölge noter odası üyelerinin kendi aralarında yapacağı seçimde, basit çoğunluğu sağlayan kişidir. Bu seçim bölge noter odaları yönetim kurulu göreve başladıktan sonraki 1 ay içinde yapılır.

(3) Bölge noter odaları yönetim kurulu başkanları, aynı zamanda Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu üyesi olarak merkez teşkilatta görev alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Noter Odalarının Organlarının Görev ve Yetkileri

Bölge Noter Odaları Yönetim Kurulunun Görevleri ve Yetkileri

MADDE 129- (1) Bölge noter odaları yönetim kurulu, münhasıran merkez teşkilatının yetkisine bırakılan konular hariç olmak üzere, bu kanunda Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri ve yetkileri kapsamında belirtilen bütün meselelerde karar almaya görevli ve yetkili mercidir. Bu görev ve yetkiler aşağıdakileri de içerir:

- a) Bölge noter odalarının iç işleyişi kapsamında;
  1. Seçimlerden sonra bölge noter odaları yönetim kurulu üyeleri arasından bölge noter odaları yönetim kurulu başkanını seçmek,
  2. Bölge noter odalarının iç yönetmeliğini hazırlamak

ve onaylamak,

b) İcra görevleri kapsamında;

1. Bölge noter odalarının bütçesini, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunun bütçe kararlarında belirtilen doğrultuda hazırlamak ve onaylamak,

2. Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu üye seçimi için gerekli şartları sağlayan 3 aday göstermek,

3. Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunun o bölge noter odası bölgesi kapsamında aldığı kararların icrasında görev almak

c) Mesleki gelişim faaliyetleri kapsamında,

1. Bölge noter odası yetki alanı içerisinde, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunun görüşünü alarak mesleki gelişim faaliyetleri düzenlemek,

2. Bölge noter odası yetki alanına dair mesleki talepleri ve sorunları toplamak ve bunlara dair çözüm öneriyle birlikte Türkiye Noterler Birliği yönetim kuruluna ve Adalet Yüksek Kurumu'na sunmak

(2) Bölge noter odaları yönetim kurulu, aldığı kararlarda Türkiye Noterler Birliği merkez teşkilatının politikalarını, kararlarını ve görüşlerini dikkate alır. Bunlara aykırı karar almaz.

Disiplin ve Denetleme Kurulu Ön Büroları

MADDE 130- (1) Bölge noter odaları yönetim kurulu ve bölge noter odaları başkanlığı, disiplin ve denetleme konularında soruşturma yürütmez, herhangi bir karar veya

ceza veremez.

(2) Bölge noter odaları yapılanmaları kapsamında, Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu'na iletilecek denetleme ve soruşturma meselelerine dair taleplerin ve iddiaların toplandığı ön bürolar kurulur. Her ilgili, noterler hakkındaki iddialarını bu ön büroya iletebilir.

(3) Ön bürolar gelen talep ve iddiaları şekli incelemeye tabi tutup, usuli şartları sağlayanları merkez teşkilatındaki Noterler Disiplin ve Denetleme Kurulu'na iletir.

(4) Bu ön bürolarda görev alacak kişiler Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenecek şartları sağlayan kişiler arasından, bölge noter odaları yönetim kurulları tarafından atanır.

Bölge Noter Odaları Başkanlığı'nın Görev ve Yetkileri

MADDE 131- Bölge noter odaları başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Bölge noter odasını temsilen Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu üyeliğine dair görev ve sorumlulukları yürütmek,
- b) Kendisinin eksikliğinde görev ve yetkileri kullanmak üzere bölge noter odası yönetim kurulu üyeleri arasından iki kişiyi başkan yardımcısı olarak belirlemek,
- c) Bölge noter odası yönetim kuruluna başkanlık etmek,
- ç) Bölge noter odası yönetim kurulu tarafından alınan kararların yerine getirilmesini sağlamak ve buna dair

günlük işleri görmek,

- d) Bütçeyi uygulamak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bölge Noter Odalarının Organlarının Çalışma Usulleri

MADDE 132- Bölge noter odalarının organlarının çalışma usullerinde, Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulunun çalışma usulleri uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Bölge Noter Odaları Temsilcilikleri

MADDE 133- (1) Bölge noter odaları bulunmayan il merkezlerinde bölge noter odaları temsilcilikleri kurulabilir.

(2) Bu temsilcilikler, o yargı bölgesinde yetkili bölge noter odalarına bağlı olarak çalışırlar.

(3) İl niteliğinde olmayan mülki birimlerde de bölge noter odalarının kararıyla temsilcilik kurulabilir.

Bölge Noter Odaları Temsilciliklerinin Oluşumu

MADDE 134- (1) Bölge Noter Odaları temsilcileri, temsilcilik kurulan mülki birimde görevli en kıdemli 2 noterdir.

(2) Bu noterlerin görevi kabul etmemesi veya görevli noterlerin tayin veya başka herhangi bir sebeple o mülki birimden ayrılması halinde, sırayla kıdeme göre görev teklif edilir.

(3) Bölge noter odaları temsilcileri, bölge noter odaları

yönetim kurulunun görev süresince çalışır. Herhangi bir şekilde yönetim kurulu değişirse, görev sona erer.

Bölge Noter Odaları Temsilciliklerinin Görev ve Yetkileri

MADDE 135- Bölge noter odaları temsilcileri, Türkiye Noterler Birliği veya bölge noter odalarının aldıkları kararların uygulanmasında yardımcı olmakla görevlidir. Bunun dışında bölge noter odaları temsilcilerinin görev ve yetkileri aşağıdakileri de içerir:

- a) Temsilcilik bölgesinde oluşan talep ve sorunları bölge noter odalarına iletmek,
- b) Temsilcilik bölgesinde düzenlenecek faaliyetlerin organizasyonunda yer almak, destek sağlamak.

ALTINCI KISIM

Türkiye Noterler Birliği Üyeliği

MADDE 136- (1) Noterlik mesleğine Adalet Yüksek Kurumu tarafından kabul edilen her noter ve noter adayı, meslek stajı itibarıyla Türkiye Noterler Birliği'nin doğal üyesi olur.

(2) Türkiye Noterler Birliği üyelik mekanizması merkez teşkilatı tarafından yürütülür.

(3) Noterler görev yaptıkları bölgede yetkili bölge noter odası bünyesinde kayıtlı olurlar.

(4) Noterlik meslek stajyerleri, özetmen noterler ve yardımcı noterler, bölge noter odalarına kayıt edilirler ancak Türkiye Noterler Birliği ve bölge noter odaları teşkilatlan-

malarına ilişkin seçimlerde oy kullanamazlar.

Üyelerin Yetkileri

MADDE 137- (1) Her noter ve noter adayı Türkiye Noterler Birliği'nin doğal üyesi olarak, kanunda kendisine tanınan yetkileri kullanabilir ve bu konularda taleplerini ve önerilerini Türkiye Noterler Birliği'ne veya bölge noter odalarına iletebilir.

(2) Türkiye Noterler Birliği üyesi her meslek kariyer seviyesi mensubu, yatay örgütlenme yoluyla üye grupları kurabilir, talep ve önerilerini grup olarak Türkiye Noterler Birliği ve bölge noter odaları organlarına iletebilirler.

(3) Türkiye Noterler Birliği üyelerinin kullanabileceği yetkiler şunlardır:

- a) Tabi oldukları noterlik kariyer seviyesi mensupları ile grup kurmak, ortak bildiri, öneri ve talepleri ilgili mercilere iletmek,
- b) Mesleki gelişim için eğitim ve organizasyon talep veya önerilerini ilgili mercilere iletmek,
- c) Türkiye Noterler Birliği'nin görevlerine giren mesleklere bilgi talebinde bulunmak,
- ç) Türkiye Noterler Birliği ve bölge noter odaları teşkilatlanması kapsamında yapılacak seçimlerde, ilgili şartları sağlamak suretiyle oy kullanmak,
- d) Türkiye Noterler Birliği ve bölge noter odaları bünyesinde yapılacak seçimlere, ilgili kıdem şartlarını sağlamak şartıyla aday olarak katılabilmek.

YEDİNCİ KISIM

Bütçe

MADDE 138- (1) Türkiye Noterler Birliği'nin bütçesi, noterlerden toplanır. Her noter, Türkiye Noterler Birliği tarafından her yıl belirlenen üyelik bedelini öder.

(2) Adalet Bakanlığı, Türkiye Noterler Birliği bütçesine her sene, en az o sene içinde noterlerden toplanan üyelik bedellerinin toplamı kadar destek sağlar.

(3) Türkiye Noterler Birliği bütçesi, işlem başına ücret kalemlerinden de pay alır. Bu işlemler ve ücret payları Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(4) Noterlerin, hukuki işlemler sebebiyle hak kazandığı her türlü ilave ödemenin beşte biri Türkiye Noterler Birliği bütçesine aktarılır.

(5) Türkiye Noterler Birliği, Adalet Yüksek Kurumu'nun politikalarına uygun olarak düzenleyeceği meslek içi eğitimler, konferanslar ve etkinlikler için Adalet Yüksek Kurumu'ndan harici ödemeler talep edebilir.

SEKİZİNCİ KISIM

Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Durumu

MADDE 139- (1) Bölge noter odaları başkanları ve Türkiye Noterler Birliği yönetim kurulu başkanı, hizmetin aksamaması için tedbir almak kaydıyla noterlik görevine devam ederler. Hizmetin aksamaması için noterliğindeki işle-

rin gerektirdiği yetkinlik ve sayıda yardımcı istihdam etmek zorundadırlar. Bu kişiler görev sürelerince noterlere tanınan güvencelerden ve haklardan aynen yararlanmaya devam ederler. Görevleri nedeniyle ilgili yönetim kurulu tarafından belirlenen miktarda ücret ödenir.

(2) Bölge noter odaları yönetim kurulu üyeleri, bölge noter odaları nezdindeki görev süreleri boyunca aynı zamanda noterlik görevini icra edebilirler. Noterliklere atanmalarına ilişkin süre sona erdiğinde yönetim kurulu üyelikleri sona ermez. Bu kişilerin bölge noter odaları yönetim kurulu üyeliği görev süreleri boyunca kural olarak ancak disiplin veya etik cezası almaları halinde görevleri sona erer.

BEŞİNCİ KİTAP

Daimî Hukuk Şûrası

MADDE 140- (1) Daimi Hukuk Şûrası, hukuk mesleği mensuplarının ortak amaçlarla hukukun üstünlüğünü sağlamak ve yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını korumak, geliştirmek, etkin ve verimli çalışmasına katkıda bulunmak ve hizmet kalitesini artırmak amacıyla kurulan bir çatı meslek birliğidir.

(2) Daimî Hukuk Şûrası yılda 2 kez en yaşlı üyenin başkanlığında Ankara'da toplanır.

(3) Başkan; hukukun üstünlüğü, yargı, yargı hizmetleri, ekonomi ve demokrasi ile ilgili olarak gündemdeki konuları derler, kendisine bildirilen hususları da ekleyerek toplantının gündemini belirler; toplantının en etkili ve verimli sürdürü-

leceği şekilde gruplara ayırarak şûra toplantısından en az 7 gün önce ilan eder ve katılımcılara duyururur.

(4) Şûranın yılın ilk üç ayı içinde yapacağı birinci toplantıya toplumun her kesiminin özellikle sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin hazırlıklı olarak katılımı sağlanır. Şûra toplantıları arama toplantısı şeklinde moderatörlü olarak gerçekleştirilir; katılanların gündemdeki her konu hakkında tespit, fikir ve önerilerini özgürce paylaşabileceği şekilde tasarlanır ve yürütülür

(5) Bu toplantılarda üyelerin, vatandaşların iletceği konular ile en yaşlı üyenin belirleyeceği gündem konuları görüşülür; tavsiye niteliğinde kararlar alınır ve kamuoyuna açıklanır. Şûra toplantılarının sonucunda alınan kararlar tavsiye niteliğindedir. Kamuoyuna duyurulur ve ayrıca şûranın sitesinde ilan edilir; tartışmalar kitapçık haline getirilir ve yayınlanır.

(6) Şûranın ikinci toplantısı ilk toplantıdan 6 ay sonra yapılır. İlk toplantıda alınan kararlarla ilgili gelişmeler değerlendirilir; gelişmeleri hızlandıracak ek tavsiye kararları alır ve ilgili kurumlara ve kamuoyuna bildirilir.

(7) Hukuk Şûrası sekreteryaya hizmetlerini başkanlık yapacak olan en yaşlı üyenin bulunduğu kurum üstlenir. Başkanlık değiştiğinde dosyalar ve evraklar yeni başkanın kurumuna teslim edilir.

Daimi Hukuk Şûrası'nın Görevleri

MADDE 141- (1) Daimi Hukuk Şûrası'nın temel görevi hukuk meslek mensupları arasındaki etkileşimi sürekli kıl-

mak ve geliştirmektir. Bu kapsamda Daimi Hukuk Şûrası;

- a) Hukuk meslek mensupları arasında etkileşimi artırarak ortak sorunlara çözüm önerileri geliştirir,
- b) Hukuk meslek mensuplarının tamamını ilgilendiren konularda çalışmalar yapar ve görüşler hazırlar,
- c) Yargısal meslek kuruluşları ve Adalet Yüksek Kurumu ile koordine halde etkinlikler düzenler.
- ç) Şûrada yargısal meslek kuruluşlarından veya ilgili diğer taraflardan gelen talepler değerlendirilir ve karar alınır. Bu kararlar tavsiye niteliğindedir.
- d) Şûrada farklı yargı yolları arasında aynı konuda ortaya çıkan içtihat farklılıkları arasında çıkan uyumsuzluk ve farklılıkları gidermek için içtihat birleştirme kararları verir. Bu kararlar kesin niteliktedir ve diğer yargı kurumlarını bağlar.

Daimi Hukuk Şûrası Teşkilatı

MADDE 142- (1) Daimî Hukuk Şûrası'nın tek organı yönetim kuruludur.

(2) Yönetim kurulunun üyeleri, Hakim Odaları Birliği YK başkanı, Savcı Odaları Birliği YK başkanı, Türkiye Noterler Birliği YK Başkanı, Türkiye Barolar Birliği YK başkanı, Adalet Yüksek Kurumu başkanı, Adalet Yüksek Mahkemesi başkanı, Yargıtay başkanı, Danıştay başkanı, Sayıştay başkanı ve Anayasa Mahkemesi başkanıdır.

ORTAK HÜKÜMLER

BİRİNCİ BÖLÜM

İtiraz ve yargı yolları

MADDE 143- (1) Tüzel kişiliğe haiz yargısal meslek kuruluşlarının kararlarına karşı her ilgili Adalet Yüksek Kurumu nezdinde itiraz edebilir. İl baroları başkan ve yönetim kurulu kararlarına karşı öncelikle Bölge Baro Birliği nezdinde itiraz edilir. İşlem ve kararlar Adalet Yüksek Kurumu politika, tercih ve ilkelerine uysızlık sebebiyle dava edilebilir.

(2) Yargısal meslek kuruluşlarının tüzel kişiliği olmayan temsilciliklerinin işlem veya kararlarına karşı itiraz ve yargı yolu yoktur. Bunlar hakkında ancak ilgili olduğu tüzel kişiliğe sahip birim yönetim kurulu veya başkan tarafından bir işlem yapılması veya karar alınması halinde itiraz ve yargı yoluna başvurulabilir.

(3) İtiraz ve yargı yolu açık olan işlemlere veya kararlara karşı isteyen herkes, gerçek veya tüzel kişi ilgili veya menfaati ni ilgilendirir olmasa dahi itiraz ve yargı yoluna başvurulabilir.

(4) Adalet Yüksek Kurumu nezdindeki itirazın ardından, ilgili kararın iptali için Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde yargı yoluna başvurulabilir. Bu yolun kullanılabilmesi için öncelikle Adalet Yüksek Kurumu nezdinde itirazın yapılmış olması gerekmektedir.

(5) Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından alınan, meslekten çıkarma hariç, tüm kararlar kesindir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kişisel Verilen Korunması

MADDE 144 - (1) Bu kanun kapsamında kamuoyuna açıklanacak ve yayınlanacak verilerin; bu kanundaki amaçlar çerçevesinde açık rıza olmadan toplanması, işlenmesi ve paylaşılması, bu verilerin kişisel veri olması nedenleriyle engellenemez.

4
ŞEFFAFLIK VE YARGISAL
DENETİM İÇİN UZMANLIK
MAHKEMESİ

4A
ADALET YÜKSEK MAHKEMESİ
TASARIMI

Av. Mehmet Gün
Av. Hande Hançar
Av. A. Dilara Kaçar
Av. Zübeyde Çapar

NOTLAR

Ana Hatları ile Adalet Yüksek Mahkemesi Tasarımı

- 1- Yargı yapısı, organları, unsurları ve işleyişine ilişkin her türlü işlem ve kararın yargısal denetimini yapmaktadır.
- 2- 52 nitelikli üyenin 26'sını Adalet Yüksek Kurumu ("AYK"), kalan 26 üyeyi hakim, savcı, avukat ve noter meslek kuruluşları önermektedir.
- 3- Aday olma ve seçim süreci liyakati ortaya koyacak şekilde şeffaf, yargısal denetime tabidir.
- 4- Üyelik süresi 8 yıldır, üyeler tekrar seçilebilirler. Toplam üyelik süresi 12 yılı aşamaz. Emeklilik yaşı 70'tir.
- 5- Adalet Yüksek Mahkemesi, İdari Dava, Ceza Dava, Tazminat, Etik ve Disiplin, Yüce Divan Dava İzinleri Daireleri olarak 5 daire halinde çalışmaktadır.
- 6- Daireler 7 asil ve 3 yedek üyeden oluşan seri yargılama yapan uzmanlık mahkemeleridir.
- 7- İsteyen herkes dava açabilir ve daireler en geç 90 günde karar vermektedir. Davalı lehine yargılama giderine hükmedilmez.

Adalet Yüksek Mahkemesi'nin ("AYM") Oluşumu ve Görevleri

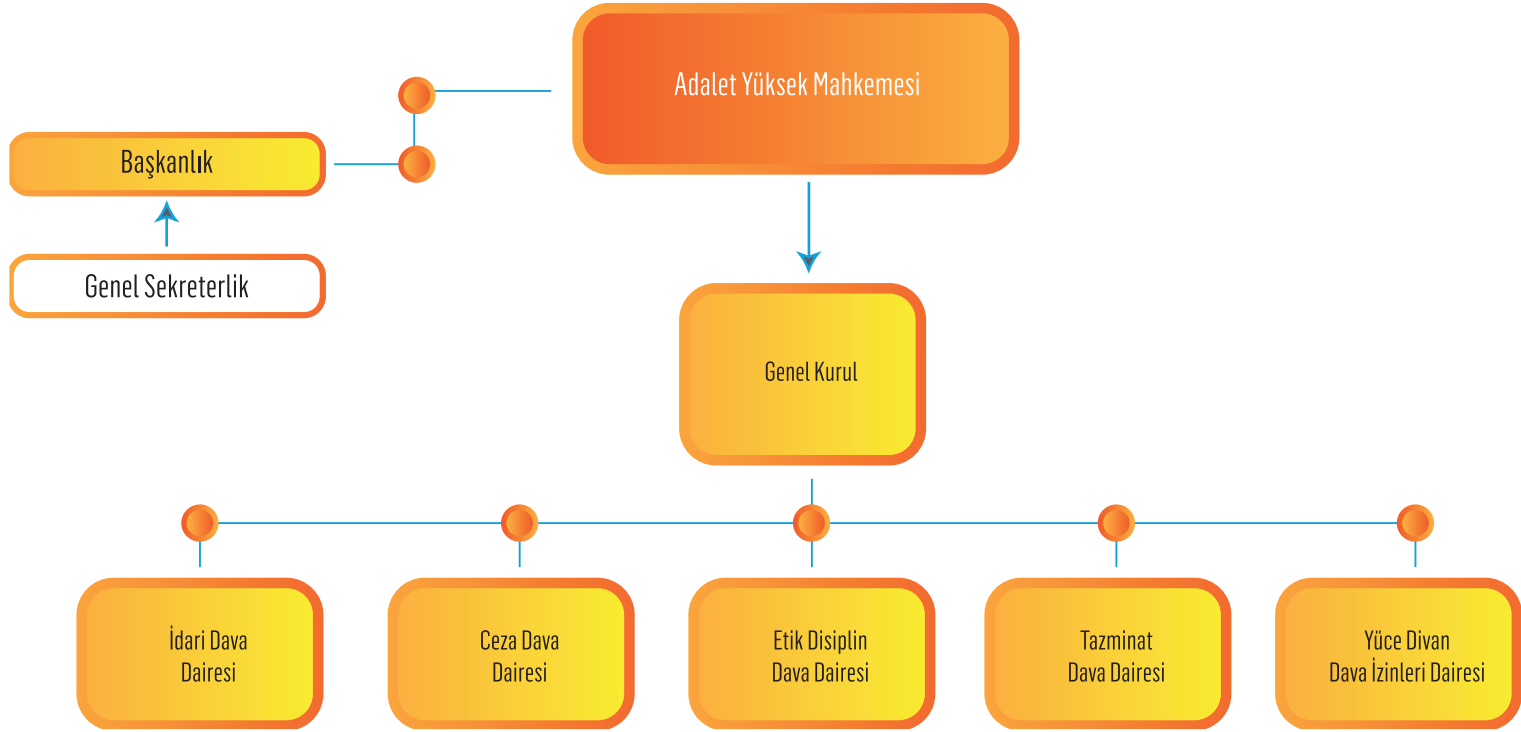
Adalet Yüksek Mahkemesi 52 üyeden oluşur. AYK, 52 üyeden 26'sını doğrudan hakimler arasından seçer; geri kalan 26 üyeyi hakim, savcı ve avukat meslek kuruluşlarının göstereceği 14'er aday arasından 7'şer kişi, noter meslek kuruluşunun göstereceği 10 aday arasından 5 kişi olmak üzere seçer. Genel kurul ve 5 uzmanlık dairesi halinde çalışmaktadır.

AYM'nin temel görevi yargı organ ve unsurlarının ve bunlara ilişkin olarak diğer kurum ve kişilerin alacağı her türlü karar ve yapılan her tür işlemin yargısal denetimini yapmaktır. Ayrıca dokunulmazlığın kaldırılması, yüce divanda yargılanması gereken kişiler hakkında iddianamenin kabulü, üst derece kamu görevlilerinin soruşturulması görevlerini de yerine getirir.

AYM'nin yargısal denetim yetkisine aşağıda belirtilen hususlar dahildir:

- AYK'nın verdiği tüm kararların yargısal denetimini yapmak.
- Hakimlerin ve savcılarının seçilmesi, atanması ve aday gösterilmesine ilişkin süreçlerde yapılan tüm işlemlerin ve verilen kararların yargısal denetimini yapmak.
- Hukuk meslekleri mensuplarının disiplin suçları hakkındaki davaları görmek.
- Alt düzey kamu görevlilerinin suçları hakkında verilen kararların temyiz merci olarak incelemesini yapmak.

Adalet Yüksek Mahkemesi Teşkilat Şeması

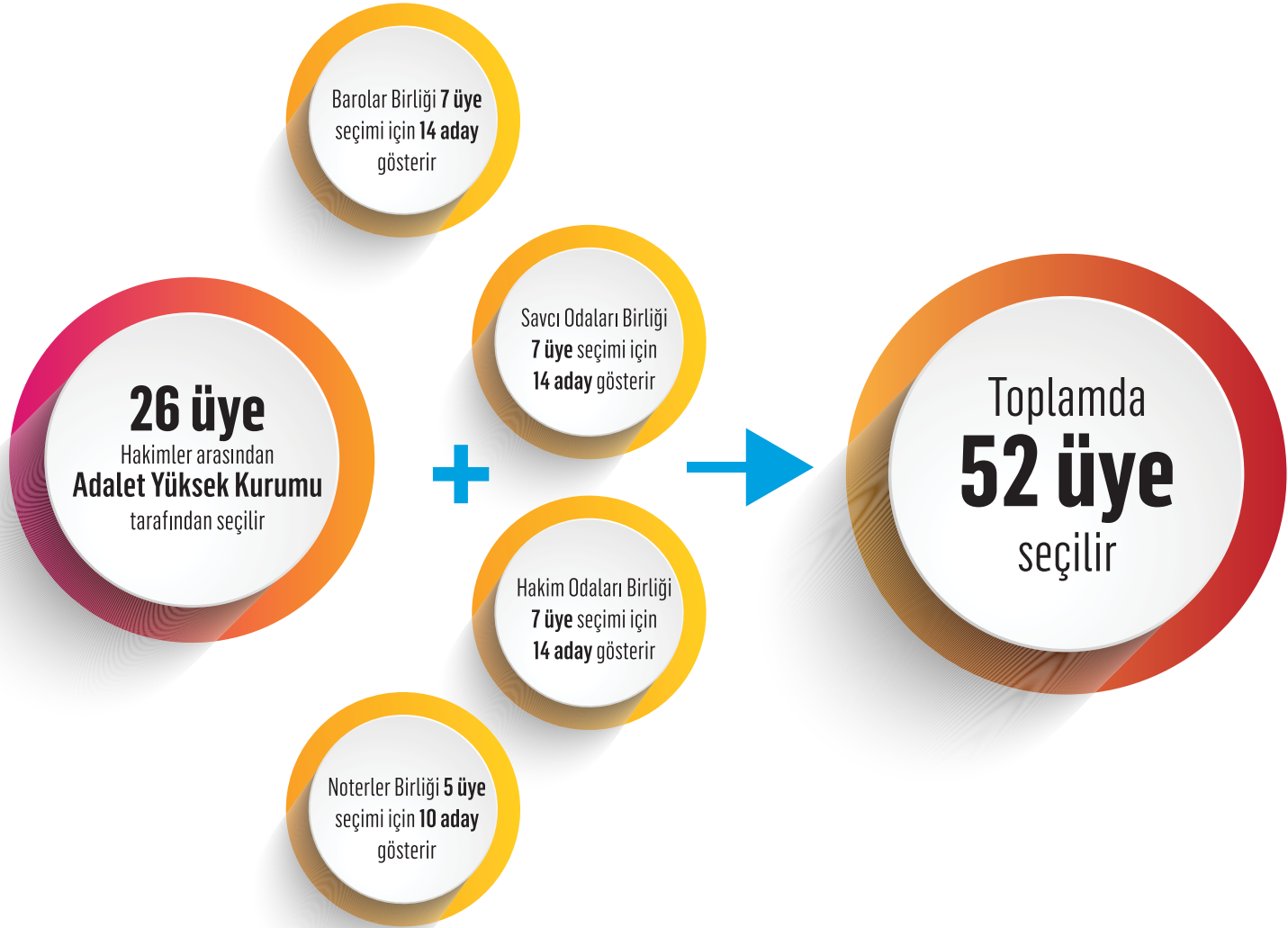

MAHKEME ÜYELERİ

- 1- Üyelerin Seçimi ve Atanması
  - 2- Mahkeme Üyeliği
-

Üyelerin Gösterilmesi, Seçimi ve Atanması

Adalet Yüksek Mahkemesi Adaylık ve Üyelik Süreci

- Üye atanmak isteyenler aday olmak istediklerini AYK'ya beyan etmeleri gerekir.
- AYK, adaylık şartlarını taşıyan başvuru sahiplerinin isimlerini ilan etmektedir.
- Adaylar ve seçilecek üyeler bu listeden seçilmektedir.
- AYK önce hukuk meslek kuruluşlarının göstereceği adaylar arasından liyakate göre seçimini yapmaktadır.
- Daha sonra AYK kendi seçeceği üyeleri seçmektedir.
- AYK, AYM'nin ve dairelerinin ihtiyacına uygun nitelikte ve yeterli sayıda adayları seçmektedir.
- Üyelik süresi kural olarak 8 yıldır; 1 kereye mahsus tekrar seçilmek mümkündür, toplam üyelik süresi 12 yılı aşamaz.
- AYM daireleri 7 asil, 3 yedek üyeden oluşan mahkemeler olarak görev yapmaktadır.
- Görevini herhangi bir sebeple yapamayan asil üyenin yerine yedek üye atanmaktadır.
- Üyeler azlolunamaz; görev süreleri dolmadan ve kendileri istemedikçe 70 yaşından önce emekli edilemezler.
- Üyeler ancak disiplin soruşturması sonucunda çıkarma kararı verildiği ve bu karar kesinleştiği ya da adaylık şartlarını kaybetmesine neden olan bir suç sebebiyle kesin olarak mahkum olmaları halinde üyelikleri kendiliğinden düşmektedir.

Saim Dursun,
“Dingin”,
60x70 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknigi,
2013

MAHKEMENİN DAİRELERİ

- 1- Dairelerin Oluşumu
  - 2- Dairelerdeki Üye Dağılımı
  - 3- Dairelerin Görevleri ve Yapılanması
-

Dairelerde Üye Dağılımı

Dairelerin üye sayıları 10'dur, işlevlerinin gereklerine uygun olarak değişik disiplinlerdeki hukukçulardan ve akademisyenlerden oluşması öngörülmüştür. Aşağıdaki tablo her bir dairede görev yapacak olan üyelerin niteliklerine göre dağılımını göstermektedir.

	Anayasa Hukuku Profesörü	İdare Hukuku Profesörü	Ceza Hukuku Profesörü	İdare Hukuku (Av.)	Ceza Hukuku (Av.)	İdare Hukuku (Hakim)	Ceza Hukuku (Hakim)	TOPLAM
İdari Dava Dairesi	2	1		2		2	3	10
Ceza Dairesi		1	2		2	1	4	10
Tazminat Dairesi		2	1	1	1	2	3	10
Etik Disiplin Dairesi	1	1	1	1	1	2	3	10
Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi	2		1	1	1	1	4	10
	5	5	5	5	5	8	17	50
	15			10		25		50

NOTLAR

İdari Dava Dairesi

İdari Dava Dairesi 7'si asil, 3'ü yedek olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır.

2 üyenin anayasa profesörleri, 1 üyenin idare hukuku profesörleri; 2 üyenin idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukatlar; 2 üyenin idare mahkemelerinde görev yapmış hakimler, 3 üyenin ceza mahkemelerinde görev yapmış olan hakimler arasından seçilmesi gerekir.

İdari Dava Dairesi 7 asil üyenin katılımı ile yargılama yapmaktadır ve en az 4 üyenin katılımı ile karar vermektedir.

İdari Dava Dairesi'nin temel görevi AYK'nın, başkan ve dairelerinin her türlü işlem ve kararlarının yargısal denetimini yapmak; Cumhuriyet Başsavcılığı'na aday olma, gösterilme ve seçilme sürecinde her türlü işlem ve kararların yargısal denetimini yapmak; AYK üyeliğinin düşürülmesi ve el çektirme konusundaki talepleri karara bağlamaktır.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Anayasa Hukuk Profesörü	2
İdare Hukuku Profesörü	1
Ceza Hukuku Profesörü	0
İdare Hukuku Uzman Avukat	2
Ceza Hukuku Uzman Avukat	0
İdare Hukuku Uzman Hakim	2
Ceza Hukuku Uzman Hakim	3
TOPLAM	10

NOTLAR

Ceza Dava Dairesi

Ceza Dava Dairesi 7'si asil, 3'ü yedek olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır.

1 üyenin idare hukuku profesörü, 2 üyenin ceza hukuku profesörü; 2 üyenin ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat; 1 üyenin idare hukuku alanında görev yapmış olan hakim, 4 üyenin ceza hukuku alanında görev yapmış olan hakim olması gerekir.

Ceza Dava Dairesi 7 asil üyenin katılımı ile yargılama yapmaktadır ve en az 4 üyenin katılımı ile karar vermektedir.

Ceza Dava Dairesi'nin temel görevi hukuk meslek mensuplarının, AYK üyelerinin ve üst düzey kamu görevlilerinin işlediği kişisel ve görev suçlarından dolayı açılan davaları görmektir.

Cumhuriyet Başsavcısı tarafından düzenlenen iddianame Ceza Dava Dairesi tarafından verilecek bir karar ile kabul veya reddedilmektedir.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Anayasa Hukuk Profesörü	0
İdare Hukuku Profesörü	1
Ceza Hukuku Profesörü	2
İdare Hukuku Uzman Avukat	1
Ceza Hukuku Uzman Avukat	2
İdare Hukuku Uzman Hakim	1
Ceza Hukuku Uzman Hakim	4
TOPLAM	10

NOTLAR

Etik Disiplin Dava Dairesi

Etik Disiplin Dava Dairesi 7'si asil, 3'ü yedek olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır.

1 üyenin anayasa hukuku profesörü, 1 üyenin idare hukuku profesörü; 1 üyenin ceza hukuku profesörü; 1 üyenin idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, 1 üyenin ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, 4 üyenin idare hukuku alanında görev yapmış olan hakim, 3 üyenin ceza hukuku alanında görev yapmış olan hakim olması gerekir olması gerekir.

Etik Disiplin Dava Dairesi 7 asil üyenin katılımı ile yargılama yapmaktadır ve en az 4 üyenin katılımı ile karar vermektedir.

Etik Disiplin Dava Dairesi'nin temel görevi hakimler, avukatlar ve savcılar ve diğer hukuk meslek mensuplarının disiplin suçları nedeniyle AYK tarafından doğrudan veya meslek kuruluşlarının disiplin kararlarına karşı itirazlar üzerine verdiği kararlara karşı açılan davaları görmektir.

Etik Disiplin Dava Dairesi tarafından verilen çıkarma cezalarına ilişkin kararları hariç olmak üzere Etik Disiplin Dava Dairesi'nin kararları kesindir; temyiz ve sair yargı yoluna başvurulamaz. Çıkarma cezalarına ilişkin kararlara karşı Anayasa Mahkemesi'nde temyiz yolu açıktır.

Nihai karar üyenin mensubu olduğu meslek kuruluşuna yazı ile bildirilmektedir.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Anayasa Hukuk Profesörü	1
İdare Hukuku Profesörü	1
Ceza Hukuku Profesörü	1
İdare Hukuku Uzman Avukat	1
Ceza Hukuku Uzman Avukat	1
İdare Hukuku Uzman Hakim	2
Ceza Hukuku Uzman Hakim	3
TOPLAM	10

NOTLAR

Tazminat Dava Dairesi

Tazminat Dava Dairesi 7'si asil, 3'ü yedek olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır.

2 üyenin idare hukuku profesörü, 1 üyenin ceza hukuku profesörü, 1 üyenin idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukat; 2 üyenin idare hukuku alanında görev yapmış olan hakim, 3 üyenin ceza hukuku alanında görev yapmış olan hakim olması gerekir.

Tazminat Dava Dairesi 7 asil üyenin katılımı ile yargılama yapmaktadır ve en az 4 üyenin katılımı ile karar vermektedir.

Tazminat Dava Dairesi'nin temel görevi görevleri nedeniyle hukuk meslekleri mensupları ya da devlet aleyhine açılan tazminat davalarını ilk derece mahkemesi sıfatıyla görmektir.

Bu tazminat davalarına hakimlerin ve savcılarının kusurları sebebiyle devlete karşı açılacak sorumluluk davaları; avukatlar ve noterler hakkında görevleri nedeniyle açılacak tazminat davaları ile yargı organlarının idari nitelikteki işlemleri nedeniyle açılacak her türlü tazminat davaları dahildir.

Hakimlerin ve savcılarının ilk ve son soruşturma ve yargılamalar esnasında hak kaybına veya zarara neden olmuş olan her türlü hata ve kusurlarından dolayı devlet aleyhine tazminat davası açılabilir.

- Anayasa Mahkemesi, cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanını, cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay başkan ve üyelerini, başsavcılarını, cumhuriyet başsavcivekilini, Hakimler Odaları Birliği, Savcılar Odaları Birliği ve Sayıştay başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı yüce divan sıfatıyla yargılar.
- AYK hakimlerinin fiil ve kararlarından dolayı açılacak tazminat davalarını Anayasa Mahkemesi yüce divan sıfatı ile görür.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Anayasa Hukuk Profesörü	0
İdare Hukuku Profesörü	2
Ceza Hukuku Profesörü	1
İdare Hukuku Uzman Avukat	1
Ceza Hukuku Uzman Avukat	1
İdare Hukuku Uzman Hakim	2
Ceza Hukuku Uzman Hakim	3
TOPLAM	10

NOTLAR

Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi

Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi 7'si asil, 3'ü yedek olmak üzere 10 üyeden oluşmaktadır.

2 üyenin anayasa hukuku profesörü, 1 üyenin ceza hukuku profesörü, 1 üyenin idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukat; 1 üyenin ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, 1 üyenin idare hukuku alanında görev yapmış olan hakim, 4 üyenin ceza hukuku alanında görev yapmış olan hakim olması gerekir.

Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi 7 asil üyenin katılımı ile yargılama yapmaktadır ve en az 4 üyenin katılımı ile karar vermektedir.

Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi'nin temel görevi cumhurbaşkanı, bakanlar ve TBMM üyelerinin işlediği iddia edilen görev suçları hakkında Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan soruşturma sonucunda hazırlanan iddianameyi incelemek ve bu hususta genel kurula sunulmak üzere rapor hazırlamaktır.

İddianamenin kabulü veya reddine genel kurul karar vermektedir.

Mesleki Nitelik	Üye Sayısı
Anayasa Hukuk Profesörü	2
İdare Hukuku Profesörü	0
Ceza Hukuku Profesörü	1
İdare Hukuku Uzman Avukat	1
Ceza Hukuku Uzman Avukat	1
İdare Hukuku Uzman Hakim	1
Ceza Hukuku Uzman Hakim	4
TOPLAM	10

Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi

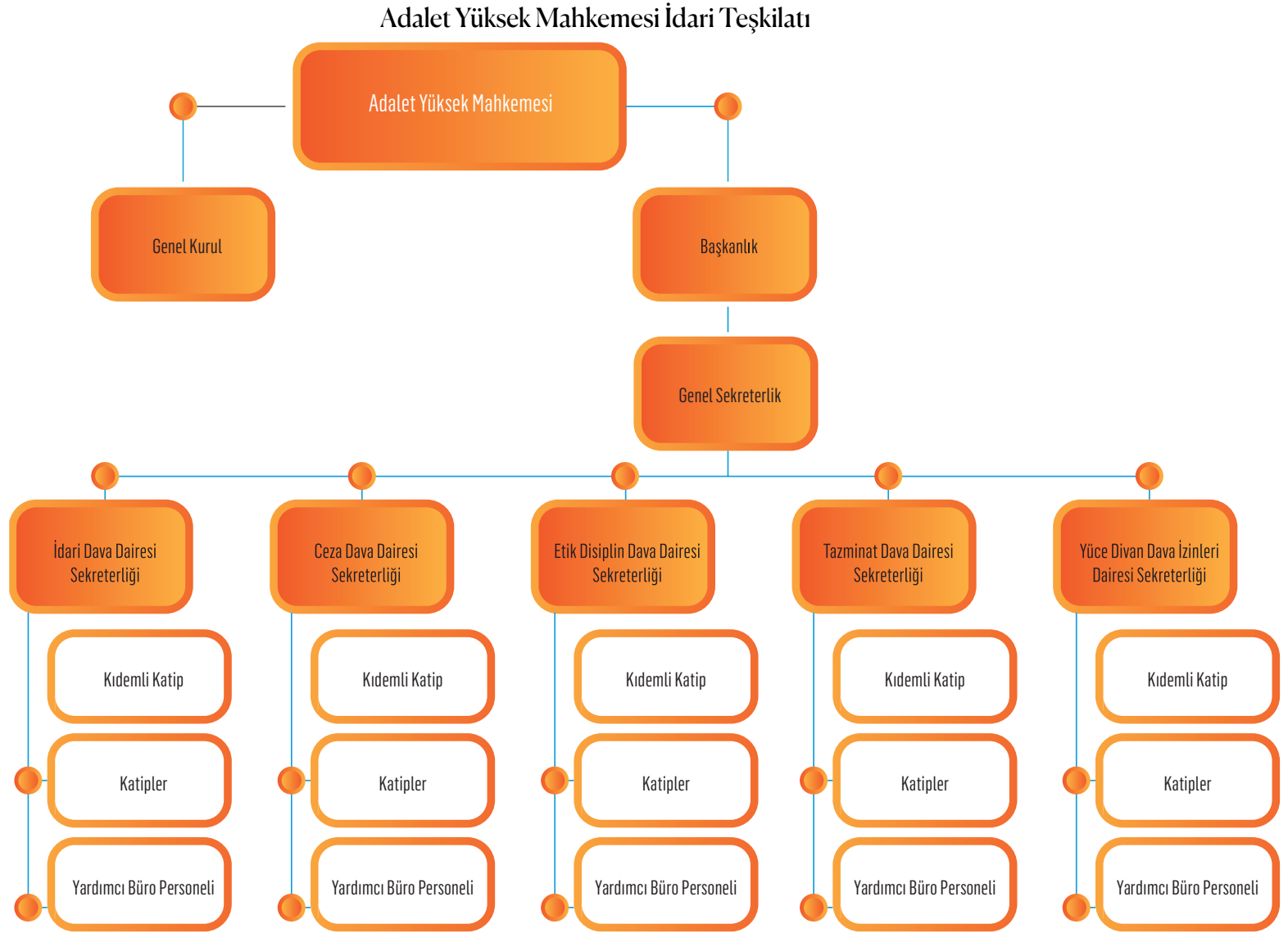
	Soruşturmayı Kim Yapar?	İddianamenin İncelenmesi	İddianamenin Kabulü Kararı	Kovuşturma	Temyiz
Adalet Yüksek Kurumu Üyeleri	Cumhuriyet Başsavcısı		İddianamenin kabulü kararı gerekmiyor	Adalet Yüksek Mahkemesi Genel Kurulu	Anayasa Mahkemesi
Cumhurbaşkanı, Bakanlar ve TBMM Üyeleri	Cumhuriyet Başsavcısı Soruşturma izni şartı yok	Adalet Yüksek Mahkemesi Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi	Genel Kurul Yeter sayı: Toplantı 1/3 Karar 2/3	Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla	Kesin
Üst Düzey Kamu Görevlileri	Cumhuriyet Başsavcısı Soruşturma izni şartı yok	Yok	İddianamenin kabulü kararı gerekmiyor	Adalet Yüksek Mahkemesi Ceza Dava Dairesi	Anayasa Mahkemesi
Alt Düzey Kamu Görevlileri	Başsavcılıklar Soruşturma izni şartı yok	Yok	Adli Hazırlık Mahkemesi	Ağır Ceza Mahkemeleri Uzmanlık Daireleri	Adalet Yüksek Mahkemesi Ceza Dava Dairesi

MAHKEMENİN TEŞKİLATI

- 1- Başkanlık
  - 2- Genel Kurul
  - 3- Mahkeme Sekreterliği
  - 4- Katip ve Diğer Personeller
-

NOTLAR

Genel Kurul (Mahkemesi)

AYM genel kurulu, AYK tarafından mahkemeye seçilen ve dairelerde asil ve yedek üye olarak görev yapan üyelerin tamamından oluşmaktadır. Genel kurul sadece gerektiğinde toplanmaktadır, toplantı yeter sayısı toplam üye sayısının 1/3'üdür. İlk toplantıda yeterli nisap oluşmazsa 2. toplantıda bu nisap aranmamaktadır. Karar yeter sayısı katılanların 2/3'üdür.

Genel kurulun temel görevleri, mahkemenin dairelerinde görev yapacak olan asil ve yedek üyeleri seçmek ve atamak, AYK üyelerinin üyelikten çıkarılmasını gerektiren kişisel, görev veya disiplin suçlarına ilişkin davaları ilk derece mahkemesi sıfatıyla görmek ve yasama dokunulmazlığına sahip olanlar veya yüce divanda yargılanması gerekenler hakkında düzenlenen iddianamenin kabulüne karar vermektir.

Genel kurulun görevlerine aşağıdakiler dahildir:

- Yasama dokunulmazlığından yararlanan cumhurbaşkanı, bakanlar ve milletvekillerinin işlediği iddia edilen suçlar hakkında soruşturma izni vermek, Cumhuriyet Başsavcısı tarafından hazırlanan iddianamenin kabulüne karar vermek.
- Kurum üyelerinin üyelikten düşürülme davalarını görmek ve düşürülmesine karar vermek.
- İçtüzüğü kabul etmek veya değiştirmek, yönetmelik ve sair düzenlemeler yapmak veya onaylamak.
- Başkan ve başkanvekilleri ile mahkeme başkanı ve başkanvekilini seçmek.
- Daireler arasında iş bölümü uyusmazlıklarını kesin karara bağlamak, iş yükü ağırlığını dengelemek, gerektiğinde yeni daire oluşturmak veya aynı daire içinde ilave yargılama birimleri oluşturmak.

NOTLAR

Başkanlık Görev ve Yetkileri

AYM başkanı, AYK tarafından mahkemeye seçilen asil ve yedek üyeler arasından ve genel kurul tarafından seçilmektedir. Seçimler 4 turludur; ilk iki turda üye tam sayısının 2/3'ünün; 3. turda üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyunu alan başkan seçilir. 3. turda da seçim olmazsa 3. turda en çok oyu alan 2 aday arasında yapılacak 4. turda en çok oyu alan aday başkan seçilir; diğer üye de başkan vekili olarak seçilmiş olur. Seçimler her 2 yılda bir yenilenmektedir.

Başkanın görevi AYM'yi sevk ve idare etmek, resmi merciler ve kamuoyu nezdinde en geniş şekilde temsil etmektir. Aşağıdaki hususlar başkanın yetkilerine dahildir:

- Gerekğinde bu yetkilerin bir kısmı ile başkan yardımcısını veya üyeleri görevlendirmek.
- Genel Kurula başkanlık etmek, işlevlerini göstermesini sağlamak.
- Dairelerin faaliyetlerini gözlemek, genel kurulu bilgilendirmek, aksama ve boşluk oluşan durumlarda devreye girerek dairelerin normal işlevini sürdürmesini sağlamak.
- Mahkemenin ve dairelerinin verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu amaçla tedbirler almak.
- Genel Sekreteri, aynı zamanda genel sekreter yardımcıları olan daire sekreterlerini ve diğer mahkeme personelini atamak ve görevlendirmek.
- Genel Kurulun onaylayacağı iç tüzük, yönetmelik ve benzeri düzenlemeleri onaylayarak yayınlamak.
- Harcamaların mahkeme bütçesine uygunluğunu denetlemek.

NOTLAR

Mahkeme Sekreterliği

Genel Sekreter

- 3 yılda bir seçilmektedir, performans kriterlerini sağlarsa tekrar seçilebilmektedir.
- 47 yaşını doldurmuş ve en az 27 yıllık meslek tecrübesine sahip olması gerekmektedir.
- Üstün başarı gösterenler için 35 yaş ve 18 yıllık tecrübe yeterli görülmüştür.

Görevleri

- Mahkemenin işleyişinin gerektirdiği bütün idari ve sekreterlik görevlerinin yapılmasını sağlamakla görevlidir.

Daire Sekreterleri

- Yeterli nitelikleri taşıyan adaylar arasından genel sekreter tarafından belirlenmektedir.
- 35 yaşını doldurmuş olmak ve 18 yıllık meslek tecrübesine sahip olmak gerekmektedir.
- 3 yıl görev yapmaktadır ve tekrardan seçilmek mümkündür.
- Daire sekreterliğinde çalışan yardımcı personeli, katip ve kıdemli kıdemli katipleri sevk ve idare etmektedir.
- Genel sekretere bağlı olarak çalışmaktadır.

NOTLAR

Genel Sekreterlik Kariyer Planı ve Terfi

Kariyer planlaması ile yargı hizmetlerinde iyileşme, kalitenin artırılması ve ölçülebilir verimlilik sağlanması amaçlanmıştır.

- Bu doğrultuda mahkemeye katip olarak giren bir çalışana genel sekreterliğe kadar ilerleme imkanı veren ve bunu objektif ölçütlere bağlayan liyakata dayalı bir kariyer planı getirilmiştir.
- Her seviyede 3 yıl süreyle görev yapılması öngörülmüştür. Sürenin sonunda performans değerlendirmesine tabi tutulmaktadır. Yeterli ve iyi performans göstermiş olanlar üst seviyeye yükseltilmektedir.
- AYM katipliğine atamalar 9 yıl sürelidir; görevleri 9 yılın sonunda kendiliğinden sona ermektedir. Genel sekreterlik görevleri sona eren kişiler arzu ederlerse, genel sekreter özlük haklarına muhafaza ederek bir önceki görevlerine atanabilirler ya da mentor olarak atanmaları mümkündür.

NOTLAR

Adalet Yüksek Mahkemesi Dairelerinde Yardımcı Hakim ve Özetmen Görevlendirilmesi

Dairelerin iş yoğunlukları dikkate alınarak mahkeme dairelerinde yeterli sayıda hakim yardımcısı ve özetmen görevlendirilir. Dairelerde görev yapan her bir asil ve yedek üye için en az 1 yardımcı hakim görevlendirilmektedir.

Yardımcı hakim olarak görevlendirilmek için: Temyiz mahkemesi üyeliğine atanmak için gerekli olan koşulları sağlamak veya yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat veya siyasal bilimler dallarında doçent, yardımcı doçent ya da doktorasını tamamlamış olmak şarttır.

Yardımcı üyeler, daire asil üyelerinin vereceği görevleri yerine getirmektedir, asil üyenin talimatları doğrultusunda kararların gerekçelerini ve taslaklarını hazırlar, daire başkanının verdiği dosyaların raporlarını incelemektedir, eksiklerini tamamlamaktadır; özetmenin çalışmalarına yardım ve rehberlik etmekte ve ayrıca daire başkanının görev verdiği komisyonlarda çalışmaktadır; adalet akademisi, hukuk fakülteleri ve ilgili benzeri kurum ve kuruluşlarda ders ve konferanslar verebilmek görevlerine dahildir.

Özetmen olarak görevlendirilmek için: Hakimlik meslek stajını başarı ile tamamlamış ve AYK tarafından özetmen yetkisi verilmesi gerekmektedir.

Özetmenin görevlerine tevdi edilen dosya ve evrakı incelemek, dilekçeleri delilleri ve bilirkişi raporlarını özetlemek, duruşma ve keşif ile duruşma sonrası işlemlerde yardımcı olmak, daire üyesi ile yardımcı hakimin yönlendirmesi doğrultusunda doktrin ve içtihatlar ile ilgili araştırma yapmak dahildir.

YARGILAMA USULLERİ

NOTLAR

Yargılama Usullerine İlişkin Genel Esaslar

- Dava açma süresi 30 gündür.
- Süre kararın muhatabına tebliğinden itibaren, kararın muhatabı dışındakiler için web sitesinde ilan edilmesiyle başlamaktadır.
- Davaya konu teşkil edebilecek kararlar ilgili karar merciinin web sitesinde yayınlanmaktadır.
- Kararlara karşı muhatabı ve ayrıca isteyen her gerçek ya da tüzel kişi itiraz edip dava açması mümkündür.
- Davalarda özel bir seri yargılama usulü kullanılmaktadır; davalar duruşmalı olarak görülmektedir.
- Duruşma günü taraflar ve ilgili diğer tüm kişilerle, kalem personeli tarafından görüşülerek belirlenmektedir.
- Bu şekilde belirlenen duruşmada herkes, mücbir sebep teşkil eden mazereti olmadıkça, hazır olmak zorundadır. Geçerli sebebi olmayan mazeret dinlenmez, yokluğunda karar verilmektedir.
- Duruşmanın ertelenmesine sebep olanlar tazyik hapsi ve para cezasına mahkum edilmektedir.

NOTLAR

- Duruşmalar alenidir.
- Duruşma tutanağı kamuya açıktır.
- Aynı maddi ve hukuki sebepten kaynaklanan fakat farklı taraflarca açılacak olan davalar birleştirilerek tek bir davada karara bağlanabilir.
- Kurumun her bir kararı aleyhine ayrı ayrı iptal davası açılır, ancak aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir.
- İlgili dairede dava açılması dava edilen idari işlemin yürütmesini durdurmamaktadır.
- İlgili daire en geç 90 gün içinde karar vermek zorundadır.
- Yargılama tek celsede iddialar ve savunmalar ile tüm deliller tartışılarak sonlandırılır. Zaruri hallerde sadece son diyecekler ve karar için 2 haftadan geç olmamak kaydıyla 2. duruşma yapılmaktadır.
- Davalı kamu kurumları lehine yargılama giderleri ve avukatlık ücretine hükmedilmez. Kabul edilmesi halinde davacının tüm giderleri aynen tazmin ettirilir.
- Davalı kurum, meslek kuruluşu veya idare organları kararı derhal uygulamak zorundadır.

Yargılama Usullerine İlişkin Genel Esaslar

Dava Öncesi	1. Aşama Dava ve Cevap Dilekçesinin Teatisi	2. Aşama Replik ve Döplik Dilekçesinin Teatisi	3. Aşama Karar Duruşması
<p>Dava açma süresi, kararın muhatabına tebliğinden veya AYK'nın web sitesinde yayınlanmasından itibaren 30 gündür.</p> <p>İsteyen herkes her türlü işlem ve kararı dava edebilir.</p> <p>Davaya konu teşkil edebilecek her türlü karar AYK'nın web sitesinde yayınlanmaktadır.</p>	<p>Cevap dilekçesi verme süresi tebliğinden itibaren 10 gündür.</p> <p>Bu süreler uzatılamaz.</p> <p>Taraflar delillerini dilekçe ekinde sunmalıdır; toplanması gerekenler için yetki verilmektedir.</p> <p>Bu yetki verildiğinde delillerin replik aşamasına kadar toplanması zorunudur.</p>	<p>Davacı, mahkemeye cevap dilekçesinin tebliğinden itibaren 10 gün içinde cevaba cevap dilekçesi sunması gerekir.</p> <p>Davalı ise davacının ikinci dilekçesinin tebliğinden itibaren 15 gün içinde ikinci cevap dilekçesini mahkemeye sunması gerekir.</p> <p>Bu duruşmada tüm deliller, iddialar ve savunmalar tartışılmaktadır.</p>	<p>Dilekçelerin teatisini sonlanmasını takip eden 15 gün içinde taraflar duruşmaya çağrılacaktır.</p> <p>Duruşma TEK celsede bitirilir. Delillere ilişkin hukuki argümanlar ve çıkarımlar tartışılmaktadır.</p> <p>Karar duruşmanın sonunda tarafların huzurunda hemen öz olarak açıklanacaktır.</p> <p>En geç 15 gün içinde gerekçeli ve yazılı olarak taraflara tebliğ edilecektir.</p>

4B
ADALET YÜKSEK
MAHKEMESİ KANUNU
TASLAK – 1

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – Bu Kanunun amacı, Adalet Yüksek Kurumu Daireleri'nin verdiği her türlü kararın yargı denetimini yaparak, yargıda şeffaflığı ve hesapverirliği güvenceye almak, yasama dokunulmazlığından yararlananlar hakkında soruşturma açılmasına ve kovuşturma yapılmasına izin vererek yasama dokunulmazlığını ve hukukun üstünlüğünü birlikte güvence altına almak ve Adalet Yüksek Mahkemesi'nin kuruluşu, teşkilâtı, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Mahkeme: Adalet Yüksek Mahkemesi

b) Kurum: Adalet Yüksek Kurumu: Toplumun tüm kesimlerinin tercihlerini yansıtacak surette seçilmiş üyelerden oluşan ve ülkenin adalet ve yargı politikalarını bağımsız olarak ve ülke ihtiyaçlarına uygun olarak belirleyen ve uygulayan kurumu,

c) Kurum: Adalet Yüksek Kurumu'nu

ç) TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni

d) Genel Kurul: Adalet Yüksek Mahkemesi Genel Kurulu'nu

e) Daire, Daireler: Adalet Yüksek Mahkemesi Daireleri'ni

f) Anayasa: 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nı ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Mahkemenin Görev ve Yetkileri

Mahkemenin Görevleri

MADDE 3 – (1) Mahkeme amacı doğrultusunda aşağıdaki hususlarda yargı kurum ve organlarının kararlarına ve işlemlerine karşı açılacak dava ve itirazlara bakar.

(2) Mahkemenin görev ve yetkilerine aşağıdakiler dahildir; ancak bu görev ve yetkiler bunlarla sınırlı değildir.

a) Mahkemeye yapılan başvuru üzerine göreceği davada Kurum üyeliğinden el çektirilmesine, üyeliğin düşürülmesine karar vermek,

- b) Kurum üyelerinin disiplin sorumluluklarına ilişkin hususları ve görevlerini ifa ederken işledikleri suçlar hakkında yargılama yapmak karar vermek,
- c) Yasama ve yürütme organı üyelerinin görevlerini ifa ederken işledikleri suçlar ve dahil oldukları hukuki uyuşmazlıklar hakkında soruşturma izni vermek ve hazırlanan iddianameyi kabul etmek,
- ç) Üst düzey kamu görevlilerini ifa ederken işlediği iddia edilen suçlar hakkında 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca cezai yargılamalarını yapmak
- d) Alt düzey kamu görevlilerinin suçları ile ilgili ağır ceza mahkemelerinin uzmanlaşmış heyetleri tarafından verilen kararları temyiz mercii olarak denetlemek,
- e) Meslek kuruluşlarının verdiği kararlara karşı Kurum nezdinde itiraz ve yeniden değerlendirme sonucunda verilen kararların yargı denetimini yapmak,
- f) Kuruma üye atanması ve üye atanma süreci hakkında verilen tüm kararların yargısal denetimini yapmak,
- g) Hukuk mesleği mensuplarının kişisel ve görev suçları hakkında hukuki ve cezai yargılamaları yapmak,

İKİNCİ KISIM

Adalet Yüksek Mahkemesi Üyeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Üyelerin Nitelikleri

Üyelerin Seçilme Yeterliliği

MADDE 5 - (1) Mahkeme üyeliğine seçilebilmek için, adayların işbu Kanunun 6.maddesinde sayılan genel yeterlilik ve 7. maddesinde sayılan özel yeterlilik şartlarını taşıması gerekmektedir. Ayrıca, adaylar gizli sicillerinin kamuya açılmasına izin vermek zorundadır.

Genel Yeterlilik Şartları

Madde 6 - (1) Mahkeme üyeliğine seçilebilmek için aşağıdaki bentlerde sayılan genel yeterlilik şartlarına sahip olmak gerekir.

- a) Elli beş yaşını doldurmuş olmak,
- b) Hukuk lisans eğitimini tamamlamış olmak,
- c) Hakimlik, savcılık, avukatlık meslek gruplarının herhangi birinden en az 15 yıllık tecrübeye sahip olmak veya yüksek öğrenim kurumlarında hukuk, iktisat, maliye, kamu yönetimi profesörlüğü yapmış olmak,
- ç) Hâkimlik mesleğine alınmaya engel bir hâlinin bulunmayan ve hakimliğin gerektirdiği ahlak ve seciyeye sahip olmak,
- d) Daha önce hiçbir siyasi partide görev yapmamış ve hiçbir siyasi partiye üye olmamış olmak,

e) Daha önce hiçbir suçtan hüküm giymemiş olmak ve geçmişte gerçekleştirdiği eylem nedeniyle disiplin sorumluluğuna gidilmemiş olmak.

Özel yeterlilik şartları

Madde 7 - (1) İdari Dava Dairesi, Ceza Dava Dairesi, Etik Disiplin Dairesi, Tazminat Davası Dairesi, Yüce Divan Dava İzinleri Dairesinde görev yapacak olan hakimler için aranan özel yeterlilik şartları aşağıdaki gibidir.

(2) İdari Dava Dairesi, Ceza Dava Dairesi, Etik Disiplin Dairesi, Tazminat Davası Dairesi, Yüce Divan Dava İzinleri Dairesine seçilmek üzere Barolar, Noterler, Hakimler Yüksek Kurulu ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından aday gösterilecek üyeler için aranan özel şartlar şunlardır:

a) İdare Dava Dairesi: İdare hukuku ve anayasa hukuku alanlarında yüksek öğrenim kurumlarında profesörlük ya da idare hukuku alanında en az on beş yıl boyunca avukatlık veya savcılık mesleğini layıkıyla icra etmiş olmak, ya da idare hukuku ve ceza hukuku alanında hakimlik yapmış olmak aranır,

b) Ceza Dava Dairesi: İdare ve ceza hukuku alanında yüksek öğrenim kurumlarında profesörlük yapmış olmak ya da ceza hukuku alanında en az on beş yıl boyunca avukatlık veya savcılık mesleğini layıkıyla icra etmiş olmak ya da idare hukuku ve ceza hukuku alanında hakim olarak on beş yıl görev yapmış olması aranır. Toplamda ise yirmi yıl avukatlık, hakimlik ve savcılık mesleklerini layıkıyla icra etmiş olmak aranır,

c) Etik Disiplin Dairesi: Anayasa, idare ve ceza hukuku alanlarında yüksek öğrenim kurumlarında profesörlük yapmış olmak, veya ceza ve idare hukuku alanında en az on beş yıl boyunca avukatlık veya savcılık mesleğini layıkıyla icra etmiş olmak, ya da idare ve ceza hukuku alanında hakim olarak on beş yıl görev yapmış olması aranır. Toplamda ise yirmi yıl avukatlık, hakimlik ve savcılık mesleklerini layıkıyla icra etmiş olmak aranır,

ç) Tazminat Dairesi: İdare ve ceza hukuku alanında yüksek öğrenim kurumlarında profesörlük yapmış olmak, veya ceza hukuku alanında en az on beş yıl boyunca avukatlık veya savcılık mesleğini layıkıyla icra etmiş olmak ya da idare hukuku ve ceza hukuku alanında hakim olarak on beş yıl görev yapmış olması aranır. Toplamda ise yirmi yıl avukatlık, hakimlik ve savcılık mesleklerini layıkıyla icra etmiş olmak aranır,

d) Yüce Divan Daire İzinleri: Anayasa ve ceza hukuku alanlarında profesörlük yapmış olmak, veya ceza hukuku alanında en az on beş yıl boyunca avukatlık mesleğini layıkıyla icra etmiş olmak ya da idare hukuku ve ceza hukuku alanında hakim olarak on beş yıl görev yapmış olması aranır. Toplamda ise yirmi yıl avukatlık, hakimlik ve savcılık mesleklerini layıkıyla icra etmiş olmak aranır.

Dairelerde Üye Dağılımı

MADDE 8 - (1) İdari Dava Dairesinde; iki anayasa hukuku profesörü, bir idare hukuku profesörü, iki idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, iki idare hukuku hakimi ve üç üye ceza hukuku hakimi olmak üzere on üye görev yapar.

(2) Ceza Davası Dairesinde; bir idare hukuku profesörü, iki ceza hukuk profesörü, iki ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, bir idare hukuku hakimi, dört ceza hukuku hakimi olmak üzere on üye görev yapar.

(3) Tazminat Davası Dairesinde; iki idare hukuku profesörü, bir ceza hukuku profesörü, bir ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, bir idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, iki idare hukuku hakimi, üç ceza hukuku hakimi olmak üzere toplamda on üye görev yapar.

(4) Etik ve Disiplin Dairesinde; bir idare hukuku profesörü, bir anayasa hukuku profesörü, bir ceza hukuku profesörü, bir idare hukuku alanında avukat, bir ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, iki idare hukuku hakimi, üç ceza hukuku hakimi olmak üzere toplamda on üye görev yapar.

(5) Yüce Divan Davası İzinleri Dairesinde; iki anayasa hukuku profesörü, bir ceza hukuku profesörü, bir idare hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, bir ceza hukuku alanında uzmanlaşmış avukat, bir idare hukuku hakimi, dört ceza hukuku hakimi olmak üzere toplam on üye görev yapar.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyelerin Seçimi ve Atanması

Üye Sayısı

MADDE 9 - (1) Mahkemede en az elli üye Mahkeme hakimi, bir üye Mahkeme başkanı ve bir üye Mahkeme başkan yardımcısı olmak üzere toplamda en az elli iki üye görev yapar.

(2) Dairelerde görev yapan mahkemeler yedi asil, üç yedek üyeden oluşur.

(3) İş yoğunluğu dikkate alınarak, Kurum yeni bir mahkeme açılmasına veya mevcut bir mahkemenin kapatılmasına karar verebilir. Mahkemenin her bir dairesinde en az bir mahkemenin görev yapması zorunludur.

Üyelerin Seçim Usulü

MADDE 10 - (1) Mahkemede görev yapan elli iki üyeden en az yirmi altısının hakimlik görevi yapanlar arasından seçilmesi zorunludur.

(2) Mahkemeye seçilecek üyelerden yirmi altı üye Barolar, Noterler, Hakimler Kurulu ve Savcılar Kurulu tarafından gösterilecek elli iki aday arasından Kurum tarafından seçilir. Bu adaylar aşağıda belirtildiği şekilde;

- a) Beş üye seçmek amacıyla on aday Noterler tarafından,
- b) Yedi üye seçmek amacıyla on dört aday Hakimler Kurulu tarafından,
- c) Yedi üye seçmek amacıyla on dört aday Savcılar Kurulu tarafından,
- ç) Yedi üye seçmek amacıyla on dört aday Barolar Birliği tarafından,

gösterilir.

(3) Geriye kalan yirmi altı üye ise hakimlik görevi yapanlar arasından Kurum tarafından seçilir.

(4) Seçilen üyeler Mahkemenin Genel Kurulu'nu oluşturur.

rurlar. Genel Kurul'u oluşturan üyeler, asil ve yedek üyelerin belirlenmesi için toplanarak oylama yaparlar. Oylama sonucunda hangi üyelerin asil, hangi üyelerin yedek üye olarak atanacağı belirlenir.

(5) Başkan, bir üyenin görev süresinin dolduğu tarihten on beş gün içerisinde bunun dışında bir boşalma olduğu takdirde ise derhâl, keyfiyeti üyeyi seçmeye ve aday göstermeye yetkili olanlara yazıyla bildirir ve bu tarihten itibaren otuz gün içerisinde diğer üyelerin seçilmesi ile aynı usulle yeni üye seçilir.

Üyelerin Atanması

MADDE 11 - (1) Mahkeme üyeleri Kurum tarafından atanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üyelerin Süresi, Üyeliğin Sona Ermesi ve El Çektirme

Üyelik Süresi

MADDE 12 - (1) Üyelik süresi kural olarak sekiz yıldır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa seçilebilir. Ancak ikinci defa seçilen üyelerin görev süresi dört yıldır. Toplam görev süresi hiçbir koşul altında on iki yılı aşamaz.

(3) Üyeler azlolunamaz; kendileri istemedikçe görev süreleri dolmadan veya yetmiş yaşından önce emekliye sevk edilemezler. Üyelerin görevleri yalnızca Anayasada ve bu Kanunda öngörülen hâllerde sona erer.

(4) Emeklilik yaşına gelen üyeler aşağıdaki şartların hep-

sini sağladıkları takdirde görevlerine devam edebilirler:

a) Üyelikleri sona ermeden bir ay on beş gün öncesinden emeklilik şartlarını taşıyan üyelere görevlerine devam edip etmek isteyip istemediklerinin sorulmasını takip eden on beş gün içinde üyeliğe devam etmeye istekli olduklarını yazılı şekilde beyan etmeleri gerekir.

b) Sağlık durumunun görevini yapmaya engel teşkil etmediğine ilişkin sağlık raporunun alınması gerekir. İlk alınan sağlık raporunun ardından görev süresi boyunca her iki senede bir yapılacak sağlık kontrollerinin yapılmasına ve sonuçların Genel Kurul ile paylaşılmasına izin vermesi gerekmektedir.

c) Adalet Yüksek Kurumu Kanunu'nda belirtilen performans değerlendirmesi sonucunun üyeliğin devamı için yeterli olması gerekmektedir.

(5) Hakimlerin ekonomik güvencelerini oluşturan emeklilik ikramiyeleri ve primleri hakkında Hukuk Meslekleri Kanunu'nda var olan düzenlemeler esas alınır.

(6) Mahkeme hakimleri, yardımcı hakim ve özetmen hakim bu Kanunda belirtilenlerin dışındaki özlük işleri ve hakları Hakimlik Kanunu uyarınca yerine getirilir.

(7) Mahkeme hakimleri, yardımcı hakimler ve özetmen hakimler için ilgili mevzuatta öngörülen tüm malî ve sosyal haklardan yararlanırlar.

(8) Mahkeme hakimleri ile bu kişilerin emeklileri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin sağlık giderleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin tabi oldukları hükümler

ve esaslar çerçevesinde Mahkeme bütçesinden ödenir.

Üyeliğin Sona Ermesi

MADDE 13 - (1) Mahkeme hakimleri, yardımcı hakimler ve özetmen hakim müddet ve kabule bağlı olmaksızın yazılı olarak görevlerinden çekilebilirler; seçildikleri tarihten itibaren görev sürelerinin sonunda veya sağlık nedenleri ile görevini yerine getiremeyecek oldukları sağlık kurulu raporuyla kesin olarak anlaşılması hâlinde görevleri sona erer.

(2) Yedek üye, asil üye hakkında görevin düşürülmesini gerektirir bir hal olmadığının mahkeme hükmü ile kesinleşmesine kadar görevde kalır.

(3) Başkan, bir üyenin görev süresinin dolduğu tarihten on beş gün içerisinde bunun dışında bir boşalma olduğu takdirde ise derhâl, keyfiyeti üyeyi seçmeye ve aday göstermeye yetkili olanlara yazıyla bildirir ve bu tarihten itibaren otuz gün içerisinde diğer üyelerin seçilmesi ile aynı usulle yeni üye seçilir.

Üyelikten El Çektirme

Madde 14 - (1) Genel Kurul, Mahkemenin herhangi bir hakimi görevi nedeniyle bir suçtan yargılandığı takdirde suçun niteliği göz önüne alarak kovuşturma sırasında görevini yapmaya engel bir durum olması halinde üyenin görevden geçici süre ile el çektilmesine karar verilebilir. Görevini yapmasına engel bir durum olmaması halinde hakimin görevine devam etmesine karar verebilir.

(2) El çektilmesine karar verilen üyenin yerine, el çektilme süresi boyunca yedek üye asil üye olarak görev alır.

Üyeliğin Düşürülmesi

Madde 15 - (1) Genel Kurul, Mahkemenin herhangi bir hakimi görevi ile ilgili bir suçtan hüküm giymesi halinde üyeliğinin düşürülmesine karar verir. Üyelikten el çektilme ve üyeliğin düşürülmesi kararlarına karşı kanun yolu açıktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yedek Üyelik

Yedek Üyelerin Seçimi ve Atanması

MADDE 16 - (1) Yedek üyeler asil üyelerle beraber seçilirler.

(2) Kurum tarafından Mahkemeye üye olarak seçilen kişilerden bir kısmı Genel Kurul tarafından yedek üye olarak atanır.

(3) Atama kararları gerekçelidir ve kamuya açıktır. Bu kararlara karşı on beş gün içerisinde Anayasa Mahkemesine yargı yoluna başvurulabilir. Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda verdiği kararlar kesindir.

Yedek Üyelerin Nitelikleri ve Üye Sayısı

MADDE 17 - (1) Asil ve yedek üyelerin seçim şartları aynıdır.

(2) Her dairede üç yedek üye görev yapar.

Yedek Üyelerin Görev Süresi

MADDE 18 - (1) Yedek üye olarak görev yapılan süre

asil üyelik süresi ile aynıdır. Asil üyelerin üyeliğın sona ermesi, üyelikten el çektilirilmesi ve üyelikten düşürülmesi nedeniyle görevlerine devam etmemeleri halinde, boşalan asil üye yerine gecikmeksizin yedek üye atanır.

(2) Yedek üyelerin asil üyeliğē atanması halinde; asil üye, üye sıfatıyla kural olarak sekiz yıl görev yapar.

(3) Yedek üye, asil üye olarak atanması halinde, toplam görev süresi on iki yılı geçemez.

Yedek Üyelerin Görevleri

MADDE 19 - (1) Yedek üyeler görevli oldukları süre boyunca mahkeme faaliyetlerinin haricinde bilimsel çalışmalarda ve etkinliklerde görev alırlar.

(2) Mahkemelerin iş durumu dikkate alınarak ihtiyaç olduğu takdirde yedek üyeler Kurumun vereceğđ yeni mahkeme kurulması kararı üzerine yeni kurulacak mahkemede asil üye sıfatıyla göreve başlayabilir. Başkan ve Genel Kurul mahkemede görev alacak yedek üyeleri asil üye olarak atar.

(3) Asil üyenin yerine geçecek yedek üye kıdem sırasına göre atanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Adalet Yüksek Mahkemesi Teşkilatı

BİRİNCİ BÖLÜM

Mahkemenin Kuruluşu

MADDE 20 - (1) Mahkeme; Daireler, Başkanlık, Genel

Kurul, Genel Sekreterlik ve bu birimlere bağılı personelden oluşur.

(2) Daireler İdari Dava Dairesi, Ceza Dava Dairesi, Etik Disiplin Dairesi, Tazminat Davası Dairesi, Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi olmak üzere beş tanedir.

İdari Dava Dairesi

MADDE 21 - (1) Aşağıdakilerle sınırlı olmamak üzere diğer dava dairelerinin alanlarına girmeyen alanlarda kurumun verdiği her türlü karara karşı açılan davalar bu dairede görülür. Kurumun verdiği aşağıdaki kararlara karşı ve fakat bunlarla sınırlı olmamak üzere isteyen her gerçek ve tüzel kişi iptal dava açabilir.

(a) Kurum dairelerinin Kurumun iç işleyişine ilişkin verdiği kararlar,

(b) Kurumun, İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi tarafından Hâkimler Kurulu, Savcılar Kurulu ve Türkiye Barolar Birliğı kararlarına karşı gerçekleşen itirazlara ilişkin kararlar,

(c) Kurumun, İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi tarafından Mesleğē Kabul, Atama, Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi'nin Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay kararlarına karşı gerçekleştirdiğı şikâyete ilişkin verdiği kararlar,

(ç) Kurumun İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi tarafından Meslek Kuruluşlarının idari nitelikteki itirazlarına karşı vermiş olduğu kararlar,

(d) Cumhuriyet Başsavcısı aday gösterme sürecine ilişkin tüm kararlar.

(2) Kurum üyeliğinden el çektirme taleplerini inceler ve karara bağlar ve kurum üyeliğinin düşürülmesi hakkında talepleri inceler.

Ceza Dava Dairesi

MADDE 22 - (1) Hukuk meslek mensupları, üst düzey kamu görevlileri ve Kurum üyelerinin mesleği nedeniyle işlediği suçlardan dolayı yapılacak kovuşturmalar ve alt düzey kamu görevlilerinin meslekleri nedeniyle işlediği suçlardan dolayı yapılan kovuşturmaların temyiz yargılaması bu daire nezdindeki mahkemeler tarafından gerçekleştirilir.

(2) Soruşturma Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yürütülür. İddianame, Cumhuriyet Başsavcısı tarafından hazırlanır. Adli Hazırlık Mahkemesi'nin iddianameyi kabulü ile kovuşturma aşamasına geçilmiş olur.

(3) İlk derece mahkemesi olan Mahkeme kararlarına karşı Anayasa Mahkemesi'nde altmış gün içinde dava açılır.

(4) Mahkeme hakimlerinin suça karışmaları halinde yapılacak kovuşturma Mahkemenin Ceza Dairesinde görülmez. Bu tür davalar Anayasa Mahkemesi tarafından gerçekleştirilir ve Anayasa Mahkemesi bu davayı Yüce Divan sıfatı ile inceler.

Etik Disiplin Dava Dairesi

MADDE 23 - (1) Hakimler, avukatlar, savcılar ve diğer meslek kuruluşu üyelerinin ve Adalet Yüksek Kurulu üyele-

rinin, sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hal ve hareketlerinin tespit edilmesi üzerine durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre; Kurum tarafından verilen kararlara karşı açılan davalar bu dairede görülür.

(2) Disiplin cezası gerektiren konuların herhangi birinin varlığı söz konusu ise iptal talebi mahkeme tarafından reddedilir.

(3) Disiplin cezasının onanmasına ilişkin kararlar oy çokluğu ile alınır.

(4) Davayı gören mahkeme;

(a) Aleyhine disiplin kararı verilen kişinin hakkının hukuka aykırı olarak ihlal edildiğini tespit etmesi halinde; disiplin kararını iptal kararı verir,

(b) Suçun niteliği ve cezanın ağırlığı arasında orantısızlık tespit ettiği hallerde; orantısızlığı gidererek Kurum tarafından verilen kararı düzelterek onar,

(c) Disiplin kararının hukuka uygun verildiğini tespit ettiği hallerde, davayı reddederek kararı onar.

(5) Nihai karar üyenin mensubu olduğu meslek kuruluşuna yazı ile bildirilir.

Tazminat Dava Dairesi

MADDE 24 - (1) Hukuk meslek mensuplarının meslekleri nedeniyle haklarında açılan tazminat davaları bu dairede görülür:

(a) Hâkimlerin yargılama faaliyetinden dolayı Devlet

aleyhine tazminat davası açılır. Tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hâkimlerinin ve Yargıtay Başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Mahkemenin Tazminat Dairesinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür.

(b) Avukatlar aleyhine malpraktis sebebiyle açılacak tazminat davaları Adalet Yüksek Mahkemesinde görülür.

(c) Noterlerin kusursuz sorumluluğuna dayalı maddi ve manevi tazminat istemleri Adalet Yüksek Mahkemesinde görülür.

(ç) Yargı mensuplarının idari işlemleri nedeniyle açılacak tazminat davaları bu dairede görülür.

(2) Dava, bu dairenin Başkan ve üyelerinin fiil ve kararlarından dolayı ise yargılama Anayasa Mahkemesinde yapılır. Verilen kararların temyiz incelemesi Anayasa Mahkemesi tarafından yapılır. Temyiz incelemesine, kararı veren başkan ile üyeler katılamaz.

(3) Tazminat davası dilekçesinde hangi sorumluluk sebebine dayanıldığı ve delilleri açıkça belirtilir; varsa belgeler de eklenir.

Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi

MADDE 25- (1) Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi, Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlıklar ve TBMM üyeleri ile hakkında Cumhuriyet Başsavcısı tarafından hazırlanan iddianameyi inceler. İnceleme sonucunda Genel Kurul tarafından değerlendirilmek üzere rapor hazırlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Kurul

Genel Kurul Üyeleri ve Üye Sayısı

MADDE 26 – (1) Genel Kurul, Mahkemenin Dairelerinde görev yapan tüm üyelerin oluşturduğu kuruldur.

(2) Genel Kurul en az elli iki üyeden oluşur.

(3) Genel ve özel yeterlilik şartlarını taşıyan ve görevin gerektirdiği nitelikleri kendinde barındıran kadın mahkeme üye adaylarından en az iki kadın aday Dairelerde bulunan mahkemelere üye olarak atanır.

Genel Kurulun Görevleri

MADDE 27 – (1) Genel Kurulun görevleri şunlardır:

(a) Yasama dokunulmazlığından yararlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bakanlar ve Cumhurbaşkanının işlediği iddia edilen suçlar hakkında soruşturma izni vermek,

(b) Yasama dokunulmazlığından yararlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bakanlar ve Cumhurbaşkanının işlediği iddia edilen suçlar hakkında Cumhuriyet Başsavcısı tarafından hazırlanan iddianamenin kabulü kararının vermeye yetkilidir.

(b) Kurum üyelerinin üyelikten düşürülme davalarını görmek ve düşürülmesine karar vermek

(ç) İçtüzüğü kabul etmek veya değiştirmek,

(d) Mahkeme Başkanı ve Başkanvekilini seçmek,

(e) Bölümler arasındaki işbölümünü yapmak, bölümlerden birinin yıl içinde gelen işleri normal çalışmayla karşılanamayacak şekilde artmış ve bölümler arasında iş bakımından bir dengesizlik meydana gelmişse takvim yılı başında toplanıp bir kısım işleri diğer bölüme vermek,

(f) Bölümler arasında meydana gelen iş bölümü uyumsuzluklarını kesin karara bağlamak, fiilî veya hukuki imkânsızlık nedeniyle bir bölümün görevine giren işe bakamaması hâlinde diğer bölümü görevlendirmek,

(g) Yedek üyelerin ihtiyaca göre mahkeme oluşturulmasına ilişkin kararı vermek. Üyeler hakkında disiplin ve ceza soruşturması açılmasına, soruşturma ve kovuşturma tedbirlerine ve gerektiğinde disiplin cezası verilmesine ya da üyeliğin sona erdirilmesine karar vermek.

(ğ) İdari Dava Dairesi tarafından verilen Kurum üyeliğinden el çektirme kararlarının temyiz merci olarak görev yapmak, yargılama sonucunda üyeliğin düşürülmesini gerektirir bir hal olması durumunda üyelikten düşürme kararı vermek,

Genel Kurul Kararlarına İtiraz

MADDE 28 - (1) Genel Kurul, Cumhurbaşkanı, Bakanlar ve yasama organlarının görevi ile ilgili işlediği suçlardan dolayı Cumhuriyet Başsavcısı tarafından hazırlanan iddianame hakkında kabul ya da ret kararlarına karşı isteyen her gerçek veya tüzel kişinin Anayasa Mahkemesi önünde itiraz edebilir.

(2) Genel Kurul tarafından verilen ret ve onama kararla-

rı, en geç yirmi dört saat içerisinde Mahkemenin web sitesinde yayınlanır.

(3) İtiraz süresi Genel Kurul kararının web sitesinde yayınlanmasından itibaren on beş gündür.

(4) İtiraz sayısına bağlı olarak itirazlar birleştirilip tek bir seferde karara bağlanabilir.

Genel Kurulun toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 29 - (1) Genel Kurul sadece gerektiğinde toplanır.

(2) Genel Kurul toplantı yeter sayısı ve karar nisabı aşağıdaki gibidir.

(a) Toplantı yeter sayısı Genel Kurul üye sayısının en az üçte birinin katılımı ile sağlanır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde ikinci toplantının yapılması için nisap aranmaz.

(b) Karar yeter sayısı kural olarak katılanların üçte ikisidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başkanlık

Başkanın Görevleri

MADDE 30 - (1) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

(a) Genel Kurulun ve gerektiğinde dairelerin gündemini belirlemek,

(b) Genel Kurula başkanlık etmek; gerekli gördüğü tak-

dirde kendi yerine bu görevi ifa etmek üzere Başkan Yardımcısını görevlendirebilir,

(c) Genel Sekreter ve Genel Sekreter yardımcılarını görevlendirmek ve görevden almak,

(ç) Mahkemeyi temsil etmek,

(d) Mahkeme yönetmeliklerini onaylamak,

(e) Harcamaların Mahkeme bütçesine uygunluğunu denetlemek,

(f) Mahkeme personelinin atamasını yapmak,

(g) Mahkemenin verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu amaçla uygun göreceği tedbirleri almak,

(ğ) Gerekli gördüğü takdirde basına ve kamuoyuna Mahkemeye ilgili bilgi ve demeç vermek veya bu maksatla Başkan Yardımcısını, üyeleri görevlendirmek.

Mahkeme Başkan ve Başkanvekilinin Seçimi

MADDE 31 – (1) Mahkemenin gerçekleştireceği ilk oturuma kadar, başkanlık görevi Mahkemnin en yaşlı üyesince, başkanvekilliği görevi ise Mahkemenin ikinci en yaşlı üyesince yerine getirilir.

(2) Geçici Başkan ve Başkanvekili, kendileri dahil, bir oy toplama memuru, bir kâtip ve bir sekreterden oluşacak geçici başkanlık divanını belirlerler. Mahkemenin asil ve yedek üyelerinin katılımıyla gerçekleşecek ilk oturumda, geçici başkanlık divanı nezaretinde sırasıyla Başkan, Başkanvekili ve dairelerde görev alacak asil ve yedek üyeleri belirleyecek seçimler

gerçekleştirilir. Seçimlerin tamamlanması ile geçici başkanlık divanının görevi kendiliğinden son bulur.

(3) Mahkeme Başkanı, tüm asil ve yedek üyeler içinden ilk oturumda gerçekleşecek gizli oylamayla seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama gerçekleştirilir; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Mahkemenin başkanı seçilmiş olur. En fazla oy alan ikinci üye ise başkan vekili seçilmiş olur. Başkanlık ve Başkanvekilliği seçimleri her iki yılda bir yenilenir.

(2) Başkanvekiline, yokluğunda diğer daire başkanlarından kurumdaki görevleri bakımından en kıdemlisi, onun da yokluğunda başkan tarafından görevlendirilen üye vekâlet eder. Mahkemede görev bakımından en kıdemli üyenin belirlenemediği hallerde ise Mahkemenin en yaşlı üyesi Başkanvekiline yokluğunda vekâlet edecektir.

(3) Başkan gerekli gördüğü hallerde, görev ve yetkileri yazılı olarak başkan vekiline devredebilir.

Başkan Vekilinin Görev ve Yetkileri

MADDE 32– (1) Başkan vekilinin görev ve yetkileri şunlardır:

(a) Başkanın katılmadığı genel kurul çalışmalarına başkanlık etmek,

(b) Başkanın kendisine devrettiği yetkileri kullanmak,

(c) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Genel Sekreterlik

Genel Sekreterlik Yapılanması ve Kadroların Teşkili

MADDE 33 – (1) Mahkemenin idarî ve malî işleri ile sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere kurulan Genel Sekreterlik; Genel Sekreter, daire sekreterleri ve daire sekreterliklerin çalışmak üzere yeteri kadar idari personelden oluşur. Genel Sekreterliğin faaliyetleri Mahkeme Başkanlığınca gözetlenir ve denetlenir.

(2) Genel Sekreter, daire sekreterleri ve sekreterlik bünyesinde görev yapacak idari kadro kurum üyeleri dışından, şartları taşıyanlar arasından seçilir, kadrolu olarak çalışır ve meslek teminatından yararlanırlar.

(3) Mahkeme her dairesinde bir daire sekreterliği bulunur. Daire sekreterlikleri bir müdür, yeteri kadar katip ve kıdemli katipten oluşur. Daire sekreterliği müdürlerinin her biri Genel Sekreter yardımcısı olup Genel Sekretere bağlı çalışır ve Genel Sekreterliğin gözetim ve denetimi altında görevini yerine getirir.

(4) Genel Sekreterlik idari kadrolarının yanı sıra, Mahkeme görevlerini yerine getirmek amacıyla yardımcı hizmet birimi olarak Genel Sekreterliğe bağlı yeteri kadar büro personeli, Genel Sekreterliğin talebi ve Mahkeme Başkanlığının kararı ile oluşturulur.

(5) Büro personeli, naklen veya açıktan atama yoluyla atanır. Naklen atamalar Başkan tarafından yapılır. Açıktan ilk defa Devlet memurluğuna atanacaklar, Devlet memur-

luğuna giriş için yapılan merkezî sınavda başarılı sayılanlar arasından, Başkan tarafından oluşturulan üç kişilik komisyonca yapılacak sözlü ve gerektiğinde uygulamalı sınav sonucuna göre Başkan tarafından atanırlar.

Genel Sekreterlik İdari Kadroları Atama, Görev Süresi ve Kademe İlerlemesi

MADDE 34 – (1) İstinaf Mahkemesi Kıdemli Müdürlerinden ve İstinaf Mahkemesi Kıdemli Katiplerinden meslekte gerekli performans şartlarını başarı ile tamamlamış olanlar, ülke genelinde düzenlenecek Hukuk İdari Görevlerinde Yükselme Sınavından ve teknik yeterlilikleri ölçen sınavlardan gerekli başarı puanını elde edenler objektif kriterlere göre ve kamuya açık gerçekleşecek mülakatlarda başarı elde etmek kaydıyla Mahkemenin idari kadrolarında görev yapmaya hak kazanırlar.

(2) Kişinin hangi mahkemede kalem personeli olarak çalışmak istediği ve mesleki geçmişi de dikkate alınarak Mahkeme nezdindeki görevine Kurum tarafından atanır.

(3) Mahkeme kalem personelleri dokuz yıl süreli sözleşme ile mesleğe başlatılırlar ve her üç yılda bir performans değerlendirmesine tabi tutulurlar.

(3) Mahkeme katipliği görevini en az üç yıl yürüten, gerekli performans şartlarını sağlayan kişiler bir üst kademe de boşluk bulunması halinde Kıdemli Katiplik pozisyonuna yükseltilir.

(4) Kıdemli Katiplik görevini üç yıl yürüten kişiler gerekli performans şartlarını da sağlamak koşuluyla bir üst kade-

me olan Daire Sekreterliği pozisyonuna yükseltir.

(5) Daire Sekreterliği görevini üç yıl yürüten kişiler gerekli performans şartlarını da sağlamak koşuluyla bir üst kademe olan Genel Sekreterliği pozisyonuna yükselebilirler.

(6) Genel Sekreter görevini dört yıl boyunca yürütülür.

(7) Bulunduğu kademedeki gerekli performans şartlarını sağlayamayan kişilerin görevlerine son verilir. Dokuz yıllık sürenin sonunda sözleşme kendiliğinden sona erer. Mahkeme nezdinde Genel Sekreterlik görevi sona eren kişi tercihi göre Mahkemenin mentorluk kadrolarına dahil olarak göreve devam edebilir veya özlük haklarını kaybetmemek kaydıyla ve uygun pozisyon bulunması halinde Genel Sekreterlikten önceki görevine geri dönerek emeklilik yaşı dolana kadar eski görevini ifa eder.

Genel Sekreterin Nitelikleri

MADDE 35 – (1) Mahkeme Genel Sekreteri en az kırk yedi yaşını doldurmuş olmalıdır ve en az yirmi yedi yıllık meslek tecrübesine sahip olmalıdır. Ancak kariyer planında performans ve sınav değerlendirmesi üstün başarı gösterenler için öngörülen yaş ve meslek tecrübesi sınırlamaları sırasıyla kırk yedi yaş yerine otuz beş yaş ve yirmi yedi yıllık tecrübe yerine on sekiz yıl olarak kabul edilir.

Genel Sekreter Seçimi

MADDE 36 – (1) Genel sekreterlik kadrosuna girmeye hak kazanan adaylar arasında, kurum Genel kurul tarafından yapılacak gizli oylamada en çok oy alan beş aday ismi Mahkeme Genel Sekreterliği teklif listesinde Mahkeme Baş-

kanına iletilir. Mahkeme Başkanı, birlikte çalışmak istediği Genel Sekreteri teklif edilen beş aday arasından tayin eder.

(2) Mahkeme Genel Sekreterliği için öngörülen sınav ve mülakatlara ilişkin hususlar ilgili yönetmelikle, seçim süreci ve göreve getirilmeye ilişkin hususlar ise kurum iç tüzüğü ile düzenlenir.

Görev Süresi, Görevden Alınma ve Çekilme

MADDE 37 – (1) Genel Sekreter dört yıl için göreve getirilir.

(2) Görev süresi boyunca Genel Sekreter süresi boyunca performans denetimine tabi tutulur.

(3) Genel Sekreter görevini mevzuata, Mahkeme stratejik plânına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütür. Mahkeme Genel Sekreteri, görev süresince gerçekleşen performans denetimlerinde yeterli ölçütleri sağlayamaması halinde, Mahkeme Başkanının gerekçeli önerisi ile Genel Kurul tarafından verilecek karar üzerine görevden alınabilir. İlgili karar için Genel Kurul genel toplanma ve karar nisabı uygulanır.

(4) Genel Sekreter gerekçesini açıklamak suretiyle kendi isteğiyle görev süresini doldurmaksızın görevinden çekilebilir.

(5) Kurum nezdinde görev süresi biten, görevden çekilen veya görevden alınan Genel Sekreter, talep halinde emeklilik yaşı gelene kadar, Genel Sekreterlik görevine atanmadan önce Temyiz Mahkemeleri, Kurum, Mahkeme, Anayasa Mahkemesi nezdinde icra ettiği kıdemli katiplik/müdürlük görevine dönerek emeklilik yaşını tamamlama imkanından

yararlandırılır.

Genel Sekreterin Görev ve Yetkileri

MADDE 38- (1) Genel sekreter, başkan tarafından görevlendirilir.

(2) Genel sekreter, başkanın gözetim ve denetimi altında;

(a) Başvuruların kayıt ve ilgili dairelere sevk edilmesi,

(b) Genel Kurul ve bölüm toplantılarıyla ilgili işlerin yürütülmesi,

(c) Kararların ve raporların otomasyonunun sağlanması ve arşivlenmesi,

(ç) Mahkemenin yazışmalarının yapılması,

(d) Mahkeme kararlarının uygulanmasının takip edilmesi ve bu konuda Genel Kurula bilgi verilmesi,

(d) Bütçenin harcanması ve bu konuda Başkana bilgi verilmesi,

(e) Mahkemenin kurumsal, bilimsel, idari, mali ve teknik işlerinin yürütülmesi,

(f) Protokol işlerinin düzenlenmesi,

(9) Genel Sekreterin görevde olmaması durumunda, yerine Genel Sekreterin belirleyeceği yardımcılardan birisi vekâlet eder.

Mahkeme Daire Sekreteri, Nitelikleri,

Seçimi ve Görev Süresi

MADDE 39 - (1) Daire Sekreterleri Mahkeme Genel

Sekreter yardımcılığı görevini yürütür ve Kurumun her dairelerinde bir Daire Sekreteri görev alır. Daire Sekreterleri liyakat ve performans kriterlerine göre gerekli ilerleme ve başarıyı göstererek halihazırda Temyiz Mahkemeleri, Kurum, Mahkeme, Anayasa Mahkemesi kıdemli katiplikleri veya müdürlüklerinde görev yapanlar arasından, Mahkeme Genel Sekreterince belirlenirler.

(2) Daire Sekreterliği görevini yerine getirebilmek için kırk dört yaşını doldurmuş olmak ve yirmi dört yıllık meslekte tecrübesine sahip olmak gerekir.

(3) Daire Sekreterleri Genel Sekreter görevde kaldığı süre boyunca faaliyet yürütürler ve görev süreleri boyunca performans denetimine tabi tutulurlar. Daire Sekreterleri ilgili performans kriterlerinin sağlanmaması halinde Genel Sekreterce görevden alınır. Daire Sekreterleri gerekçesini açıklamak suretiyle kendi isteğiyle görev süresini doldurmaksızın görevinden çekilebilirler.

Daire Sekreterliklerinin Görev ve Yetkileri

MADDE 40 - (1) Daire sekreterinin görev ve yetkileri şunlardır:

(a) Kararların ve raporların otomasyonunun sağlanması ve arşivlenmesi

(b) Genel sekreterlik tarafından gönderilen ilgili daireye sevk edilen başvuruları işleme almak,

(c) Dairenin vereceği kararların ilgililerine tebliğini sağlamak,

- (ç) Kararların yürütülmesi için gerekli yazışma ve işlemleri gerçekleştirmek,
- (d) Bağlı olduğu Dairenin verdiği karar ve işlemleri arşivlemek,
- (e) Genel Sekreterlik, Mahkeme Başkanlığı ve Dairece verilen diğer görevleri yerine getirmek.
- (f) Daire içinde bulunan mahkemelerin kurumsal, bilimsel, idari, mali ve teknik işlerinin yürütülmesi,
- (g) Yukarıda fıkralar kapsamında dairenin verdiği ilgili kararların yürütülmesi için gerekli yazışma ve işlemleri kurum adına gerçekleştirmek, ilgili kararlar ve işlemleri arşivlemek,
- (ğ) Genel Sekreterlik, Kurum Başkanlığı ve Dairece verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Daire Katipliği ve Kıdemli Katipliği, Nitelikleri, Seçimi ve Görev Süresi

MADDE 41 - (1) İstinaf Mahkemesi Müdürlerinden ve İstinaf Mahkemesi Kıdemli Katiplerinden meslekte gerekli performans şartlarını başarı ile tamamlamış olanlar arasından ülke genelinde düzenlenecek Hukuk İdari Görevlerinde Yükselme Sınavından, teknik yeterlilik sınavlarından ve objektif kriterlere göre kamuya açık gerçekleşecek mülakatlardan gerekli olan 1.kategori başarı puanını elde edenler Kurum katipliğine girmeye hak kazanırlar ve Kurum tarafından belirlenecek ilgili dairede göreve atanırlar.

(2) Daire katipliği görevini yerine getirebilmek için otuz

sekiz yaşını doldurmuş olmak ve on sekiz yıllık meslekte tecrübesine sahip olmak gerekir.

(3) Daire katipleri üç yıl için göreve getirilir ve görev süresi boyunca performans denetimine tabi tutulur. Gerekli performans ölçütlerini sağlamayanların görevlerine son verilir.

(4) Katipliği görevini üç yıl yürüten, performans ölçütlerini sağlayan ve kırk bir yaş ve yirmi bir yıl meslek tecrübesine sahip kişiler bir üst kademe olan Kıdemli Katiplik pozisyonuna yükseltilebilir.

(5) Kıdemli katip görevini üç yıl yürüten, performans ölçütlerini sağlayan, kırk dört yaş ve yirmi dört yıllık meslek tecrübesine sahip kişiler Daire Sekreteri olarak seçilebilmek için gerekli kriterleri sağlamış olurlar.

(6) Gerekli performans ölçütlerini yerine getirmeyen Kıdemli Katiplerin görevlerine son verilir. Her halükârda kurum idari kadrolarına atama tarihinden itibaren dokuz yıllık sürenin dolmasıyla Kurum bünyesindeki görev son bulur.

Kıdemli Katiplerin Görevleri

MADDE 42 - (1) Kıdemli katiplerin görev ve sorumlulukları aşağıdaki gibidir.

- a) Yazı işleri hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak ve denetlemek.
- b) Daire kâtibi, mübaşir, hizmetli ve diğer görevliler arasında iş bölümü yapmak.
- c) Daire kâtibi, mübaşir, hizmetli ve diğer görevlilere işlerin öğretilmesi de dâhil olmak üzere hizmetlerin verimli

ve düzenli bir şekilde yürütülmesi için her türlü tedbiri almak.

ç) Hakim veya yardımcı hakim uygun göreceği evrakın havalesini yapmak.

d) Mahkeme tarafından fizikî ortamda teslimi gereken dosyalarla ilgili işlemleri yapmak.

e) Güvencenin iadesi gereken hâllerde gerekli işlemleri yapmak.

f) Kararların tebliğini sağlamak.

g) Kanun yolu incelemesi için dosyada bulunan tüm belgelerin eksiksiz olarak UYAP ortamına aktarıldığını kontrol etmek, güvenli elektronik imza ile imzalamak ve diğer gerekli işlemleri yapmak.

ğ) Arşivin düzenli tutulmasını sağlamak.

h) Mevzuattan kaynaklanan hâkim veya yardımcı hakim tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Daire Katipliği Görevleri

MADDE 43 - (1) Daire kâtibinin görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) İş bölümüne göre kendisine verilen işleri biriktirmeden zamanında yapmak.

b) Dosyaları ve evrakı zamanında kaydetmek.

c) Soruşturma ve kovuşturması devam eden dosyaları eksiksiz ve düzenli bir şekilde muhafaza etmek.

ç) Hakim veya yardımcı hakimün uygun göreceği evrakın havalesini yapmak.

d) Duruşma, ifade alma, keşif, otopsi, ölü muayenesi ve yer gösterme gibi işlemlerde hazır bulunarak tutanağı yazmak ve imzalamak.

e) Müzekkereleri yazarak, takip ve tekid işlemlerini yapmak.

f) Cumhuriyet başsavcılığı işlemleri ile mahkeme ara kararlarının gereğini yapmak.

g) Karar ve tutanakları hakim veya yardımcı hakim bildirdiği şekilde dikkat ve itina ile yazarak imzalamak.

ğ) Cumhuriyet başsavcılığında, fizikî olarak bilirkişilere teslimi gereken dosyalarla ilgili işlemleri yapmak.

h) Her türlü tebligat evrakını hazırlamak.

ı) Dizi pusulası düzenlemek.

i) Dosya incelenmesine nezaret etmek.

j) İş biten dosyaları arşive kaldırtmak.

k) Mevzuattan kaynaklanan hâkim, yardımcı hakim ya da kıdemli katip tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mentor Hakim Yardımcı Hakim ve Özetmen Hakim

Mentor Hakim

MADDE 44 - (1) Mahkeme nezdinde sekiz yıl süreyle asil

üye olarak görev yapan hakimler, devamındaki dört yıl da yedek üyeliğe hak kazanırsa tercihe göre Mahkemenin mentorluk kadrolarına dahil olarak göreve devam edebilir. Bu kişiler mentor hakim olarak dairelerde görev yapan hakim, yardımcı hakim ve özetmen hakimlere danışmanlık eder.

Yardımcı Hakim ve Özetmen Hakim Sayısı

MADDE 45 - (1) Her hakimin yanında en az bir yardımcı hakim görev yapar. Hakimin görev yaptığı mahkemenin iş yoğunluğu dikkate alınarak yeterli sayıda yardımcı hakim ve özetmen hakim görevlendirilir.

Yardımcı Hakimin Görevleri

MADDE 46 - (1) Yardımcı hakim görevlerini birlikte çalışacağı hakimler görevlendirme bildiriminde açıkça belirtir.

(2) Mahkemede, yargısal ve idari çalışmalara yardımcı olmak üzere yukarıda belirtilen şekilde yardımcı hakim görevlendirilir ya da atanır.

(3) Mahkemede yardımcı hakim olabilmek için aşağıdaki şartlardan birini taşımak gerekir:

(a) Hakimlik Kanunu uyarınca öngörülen hakimlik kariyer planı doğrultusunda Temyiz Mahkemesi yardımcı hakimi olma koşullarını sağlamak.

(b) Yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat veya siyasal bilimler dallarında doçent, yardımcı doçent ya da doktorasını tamamlamış araştırma görevlisi olmak.

(c) Yardımcı hakim, idari yönden Başkana bağlı olup, görevlerini hâkimlik teminatına uygun olarak yerine getirirler.

(ç) Yardımcı hakim, Başkan tarafından kendilerine verilen dosyaların ve Raportör tarafından sunulan raporları inceler ve toplantılara katılırlar.

(d) Başkan tarafından gerektiğinde yardımcı hakim tanık veya uzman dinleme ve benzeri görevler verilebilir.

(e) Hakimin görüşü doğrultusunda gerekçeli karar tas-laklarını hazırlamak,

(f) Yardımcı hakim Başkan tarafından komisyonlarda görevlendirilebilirler.

(g) Yardımcı hakim Başkanın izin vermesi koşuluyla üniversitelerde, Türkiye Adalet Akademisinde ve benzeri kurum ve kuruluşlarda ders, kurs ve konferans verebilirler.

(ğ) Kanun, İçtüzük, yönetmelik ya da Başkan tarafından verilen diğer görevleri yaparlar.

Özetmen Hakimin Görevleri

MADDE 47 - (1) Hakimlik meslek stajını başarı ile tamamlamış olanlar özetmen hakim ünvanıyla görevini yerine getirebilir.

(2) Özetmen hakim, dilekçeleri delilleri ve bilirkişi raporlarını özetler, tevdi edilen dosya ve evrakı inceler, duruşma ve keşif ile duruşma sonrası işlemlerde hakime yardımcı olur.

(3) Gerekli görülen hallerde hakim veya yardımcı hakim yönlendirmesi doğrultusunda doktrin ve içtihatlar ile ilgili araştırma yapar, aynı zamanda ilgili daire katibi tarafından hazırlanan evrakın hakime sunulmadan önce kontrolünü gerçekleştirir.

ALTINCI BÖLÜM

İdari Personel

MADDE 48 - (1) Yardımcı idari personeli, Mahkemenin idarî ve malî işleri ile sekretarya hizmetlerinin yerine getirilmesinde Mahkeme Sekreterliğine bağlı olarak görev alırlar ve sekreterlik idari personel kadrosuna dahildirler.

(2) İdari personel, naklen veya açıktan atama yoluyla atanır. Naklen atamalar Başkan tarafından yapılır. Açıktan ilk defa Devlet memurluğuna atanacaklar, Devlet memurluğuna giriş için yapılan merkezî sınavda başarılı sayılanlar arasından, Başkan tarafından oluşturulan üç kişilik komisyonca yapılacak sözlü ve gerektiğinde uygulamalı sınav sonucuna göre Başkan tarafından atanırlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yargılama Usulleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hususlar

Dava Açma Süresi

MADDE 49 - (1) Dava açma süresi, kararın muhatabına tebliğinden; diğer ilgililer için ise kararın resmi gazetede yayınlanmasından itibaren itibaren otuz gündür. Kararlar ayrıca Kurumu'nun web sitesinde de yayınlanır.

Dava Açmaya Ehil Olanlar

MADDE 50 - (1) Kurum Daireleri'nin, kararlarına karşı,

isteyen her gerçek ya da tüzel kişi itiraz ileri sürerek dava açabilir.

Yargılama Usulü

MADDE 51 - (1) Yargılama esnasında seri yargılama uygulanır.

(2) İşbu Kanunun Üçüncü Kısımın İkinci Bölümünde açıklanan seri yargılama usulü üç aşamadan oluşur.

Duruşmalar

Madde 52 - (1) Davalar duruşmalı olarak görülür. Kural olarak bir adet tüm delillerin, iddiaların ve savunmaların tartışıldığı "ilk" duruşma ile karar duruşması olmak üzere en fazla iki adet duruşma yapılır. Dosyanın özelliklerine göre sadece karar duruşması yapılarak da dosya incelenip karara bağlanır.

(2) Duruşma süresince taraflar, taraf vekilleri ve diğer ilgili kişiler (bilirkişi, tanık, uzmanlar) hazır bulunur. Geçerli mazereti olmaksızın duruşmaya katılım olmaması halinde, yokluklarında karar verilir.

(3) Duruşmalar alenidir, duruşma tutanağı kamuya açıktır.

(4) İlgili Daire doksan gün içerisinde kendisine ikame ettirilen uyuşmazlık hakkında işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur.

(5) Davanın reddi halinde kurum lehine harca ve avukatlık ücretine hükmolunmaz, kabul edilmesi halinde davayı açan taraf lehine hükmedilir.

(6) Kurumun her bir kararı aleyhine ayrı ayrı iptal davası açılır. Ancak, aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir. Aynı maddi ve hukuki sebepten kaynaklanan fakat farklı taraflarca açılabilecek olan davalar birleştirilerek tek bir davada karara bağlanabilir.

Yürütmenin Durdurulması

Madde 53 - (1) İlgili dairede dava açılması dava edilen idari işlemin yürütmesini durdurmaz. Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı olduğu ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç ve imkansız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur.

İKİNCİ BÖLÜM

Seri Yargılama Usulü

Dava ve Cevap Dilekçelerinin Teatisi

MADDE 54 – (1) Birinci aşamada, dava ve cevap dilekçeleri mahkemeye sunulur. Dilekçelerin ilgililere tebliğinin ardından taraflara tüm delilleri açıklama yükümlülüğü getirir.

(2) Mahkeme taraflara toplanması gereken diğer deliller varsa onların toplanılması için yetki verir.

(3) Birinci aşama on günü geçemez. Cevap dilekçesi verme süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren on gündür. Bu süreler uzatılamaz.

(4) Dava ve cevap dilekçesinin mahkemeye sunulmasının ve taraflara delil toplaması için yetki verildikten sonra birinci aşama tamamlanır ve ikinci aşamaya geçilir.

Replik ve Düplik Dilekçelerinin Teatisi

MADDE 55 – (1) İkinci aşamada, taraflarca iddia ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağına tabi olmaksızın cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçelerini sunarlar.

(2) Davacı, cevap dilekçesinin tebliğinden itibaren on gün içinde cevaba cevap dilekçesi; davalı da davacının cevabının kendisine tebliğinden itibaren on gün içinde ikinci cevap dilekçesi verebilir.

İlk Duruşma

MADDE 56 – (1) Dilekçelerin teatisinin sonlanmasının takip eden on beş gün içinde taraflar duruşmaya çağrılır.

(2) Bu duruşmada tüm deliller, iddialar ve savunmalar tartışılır. Bilirkişi tanık ve ilgili kişilerin beyanda bulunması gerekiyorsa, bu duruşmada beyanda bulunurlar.

(3) Mahkeme kalemi duruşma günü tayin ederken, uyumsuzluk taraflarının uygunluğunu araştırır ve edindiği bilgilere duruşma gününü belirler. Bilirkişi ve tanık vb kişilerin gelmesine engel olacak olağanüstü bir durum varlığı halinde mahkeme kalemi toplumun ve özel kişilerin menfaati arasındaki dengeye dikkat ederek duruşma gününü belirler.

(4) Duruşmaya tarafların katılması zorunludur. İlgili kişilerin duruşma sırasında hazır bulunmaması sebebiyle duruşma ertelenmez.

(5) Kural olarak sadece bir adet duruşma yapılır.

Karar Duruşması

MADDE 57 - (1) İlk duruşma ile karar duruşması arasındaki süre on beş günü aşamaz.

(2) Üçüncü aşamada, ilk duruşma esnasında tartışılan delillere ilişkin hukuki argümanlar ve çıkarımlar tartışılır.

(3) Hakim duruşmanın sonunda tarafların huzurunda kararını açıklar. Tarafların huzurunda açıklanan karar en geç on beş gün içinde gerekçesiyle beraber yazılı olarak taraflara tebliğ edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Cumhuriyet Başsavcısı Seçimlerine İtiraz Usulü

Cumhuriyet Başsavcısı Seçimlerine İtiraz

MADDE 58 - (1) Cumhuriyet Başsavcısı aday gösterme sürecinin her aşamasında alınan kararlar gerekçeli olup, kamuya açıktır.

(2) Cumhuriyet Başsavcısı aday gösterme sürecinin her aşamasında alınan kararlara karşı yargı denetimine açık olup, alınan kararlara karşı Mahkemede her gerçek ya da tüzel kişi dava açabilir.

(3) Cumhuriyet Başsavcısı aday gösterme ve seçim sürecine ilişkin açılacak davalara Mahkemenin İdari Dava Dairesi bakar.

(4) Birden fazla kişinin alınan aynı karara karşı dava aç-

ması halinde, tüm iddialar birleştirilerek tek bir dava şeklinde görülür.

(5) Mahkeme Cumhuriyet Başsavcısı aday gösterme ve seçilme süreci hakkında açılan davaları on beş gün içinde karara bağlar.

(6) Yürütmeyi durdurma talep edilmediği veya talep edilmiş olsa da Mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı vermediği hallerde Cumhuriyet Başsavcısı seçimine devam edilir. Ancak ileride davanın kabulü kararı verilmesi halinde, aday olup seçilen kişinin görevi sona erer. Cumhuriyet Başsavcısı aday seçimi için yeni bir sürecin başlaması gerekir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kararlar

MADDE 59 - (1) Esas inceleme sonunda, Mahkeme davanın kabulüne veya reddine karar verir. Davacının iddiasının kabulüne kararı verilmesi halinde kararın sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir.

(2) Mahkeme yerindelik denetimi yapamaz.

(3) Kararı veren kurum, gecikmeksizin Mahkemenin kararı doğrultusunda işlem tesis etmeye ve eylemde bulunmaya mecburdur. Kurum, kararın kendisine tebliğinden itibaren derhal ve en geç on beş gün içerisinde yeni bir karar vermek veya işlem tesis etmek zorundadır. İdare, Mahkemenin verdiği kararın etkililerini hükümsüz kılacak şekilde

işlem yapamaz ve kararda belirtilen esaslar dairesinde yeni kararını tesis etmekle yükümlüdür.

(4) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından veya Kurum kararından kaynaklanmış ise, Mahkemenin uyumsuzluk hakkında vereceği karar ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırır.

(5) Tüm kararlar gerekçeli olarak açıklanır; Resmi Gazete'de ve Mahkemesinin internet sitesinde yayınlanır.

İçtihat Farklılıkları

MADDE 60 - (1) Aynı dairelerde bulunan farklı mahkemeler arasındaki içtihat farklılıklar var ise ilgili kişi Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilir. Anayasa Mahkemesi içtihat farklılıklarını giderir.

(2) Anayasa Mahkemesi temyiz mercii olarak önüne gelen uyumsuzlukları karara bağlar. Uyumsuzlukları ilk derece mahkemesi sıfatıyla inceleyen aynı dairedeki farklı mahkemeler gelecekte benzer uyumsuzluklara ilişkin vereceği kararlar Anayasa Mahkemesi'nin o konuda daha önce verdiği karara uygun olmak zorundadır.

Oylama şekli ve karar nisabı

MADDE 61 - (1) Daireler kararlarını katılanların salt çoğunluğuyla alır.

(2) Genel Kurul ve Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi'nin vereceği kararlar üye sayısının üçte iki oy çokluğu aranır. Oylamaya en kıdemsiz üyeden başlanır. Oylama en kıdemli üyenin oyunu vermesi ile sona erer.

Mahkeme Kararlarının Kesinliği

MADDE 62 - (1) Bu kanunda bahsedilen temyize ilişkin düzenlemeler saklı kalmak şartıyla, Mahkemenin kararları kesindir. Mahkeme kararları Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

(2) İptal kararları geriye yürümez.

Temyiz

MADDE 63 - (1) Mahkemenin kararlarına karşı temyiz hakkı tanındığı zaman temyiz merci Anayasa Mahkemesi'dir. Mahkeme temyiz mercinin kararlarına uymakla yükümlüdür.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yargılama İlişkin Diğer Hususlar

Başvuru hakkının kötüye kullanılması

MADDE 64 - (1) Başvuru hakkının kötüye kullanılmasına karşın dava hakkını açıkça kötüye kullandığı tespit edilen davacılar aleyhine, yargılama giderlerinin dışında, ayrıca [...] Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin parasına hükmedilebilir.

Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü ile Devlet Sırrı Niteliğindeki Bilgiler

MADDE 65 - (1) Mahkeme, kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesi sırasında yasama, yürütme, yargı organla-

rı, kamu idareleri, kamu görevlileri, bankalar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışmaya, bilgi ve belge istemeye, gerekli gördüğü her türlü belge, kayıt ve işlemi incelemeye, bilgi almak üzere her derece ve sınıftan kamu görevlileri ile ilgilileri çağırma, idare ve diğer tüzel kişilerden temsilci istemeye yetkilidir. Mahkemenin bu taleplerini belirtilen süre içinde yerine getirmeyenler hakkında genel hükümlere göre doğrudan soruşturma yapılır.

(2) Mahkemenin bakmakla görevli olduğu dava ve işlerle ilgili bilgiler, Devlet sırrı olduğu gerekçesiyle Mahkemeye karşı gizli tutulamaz.

(3) Tanıklık konusu bilgilerin Devlet sırrı niteliğini taşıması hâlinde tanık, Mahkeme tarafından stenograf ve zabıt kâtabi dahi olmaksızın dinlenir. Başkan daha sonra bu tanık açıklamalarından sadece bakılmakta olan davanın esasına etkili olan hususları tutanağa geçirir. Açıklanması, devletin dış ilişkilerine, millî savunmasına ve millî güvenliğine zarar verebilecek, anayasal düzen ve dış ilişkilerde tehlike yaratabilecek nitelikteki bilgiler Devlet sırrı sayılır.

(4) Bu hükümler sözlü açıklamasına başvuru olanlar ile bilirkişilere de uygulanır.

Araç, Gereç ve Personelden Yararlanma

MADDE 66 - (1) Başkan ve mahkeme üyeleri sözlü açıklamalarda duruşmanın gerekli kıldığı durumlarda, Devlet kurum ve kuruluşlarına ait araç, gereç, stenograf ve teknik personelden yararlanmak için istemde bulunabilir. Bu istemler, ilgili makamlarca derhâl yerine getirilir.

4C
ANAYASA MAHKEMESİ
REVİZYONU TASARIMI

ANAYASA MAHKEMESİ
ÜYE SAYISI VE NİTELİKLERİ
TEŞKİLATI, GÖREV VE
YETKİLERİ

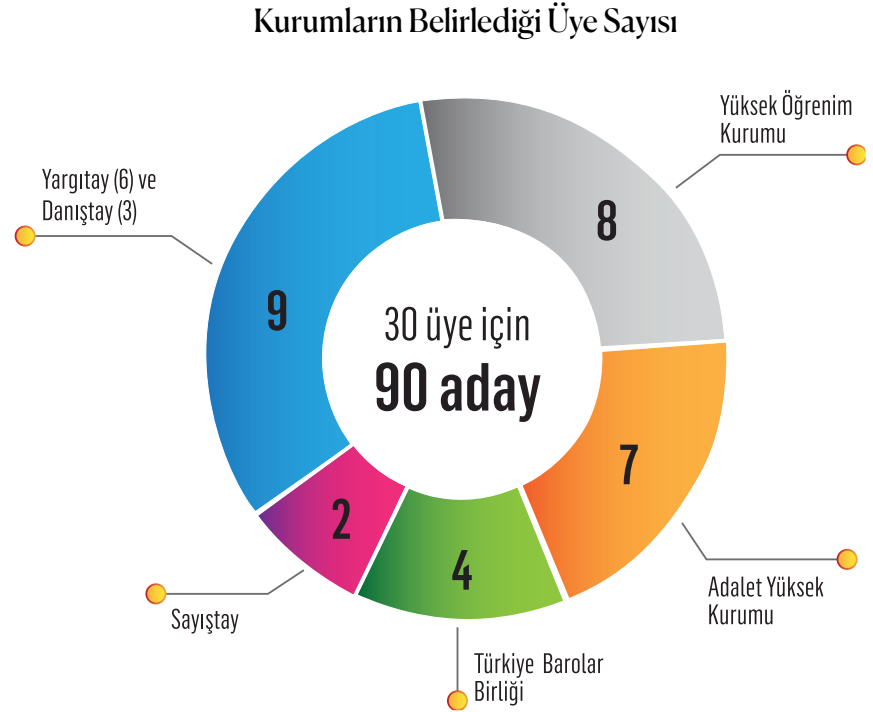
NOTLAR

Ana Hatları ile Anayasa Mahkemesi Tasarımı

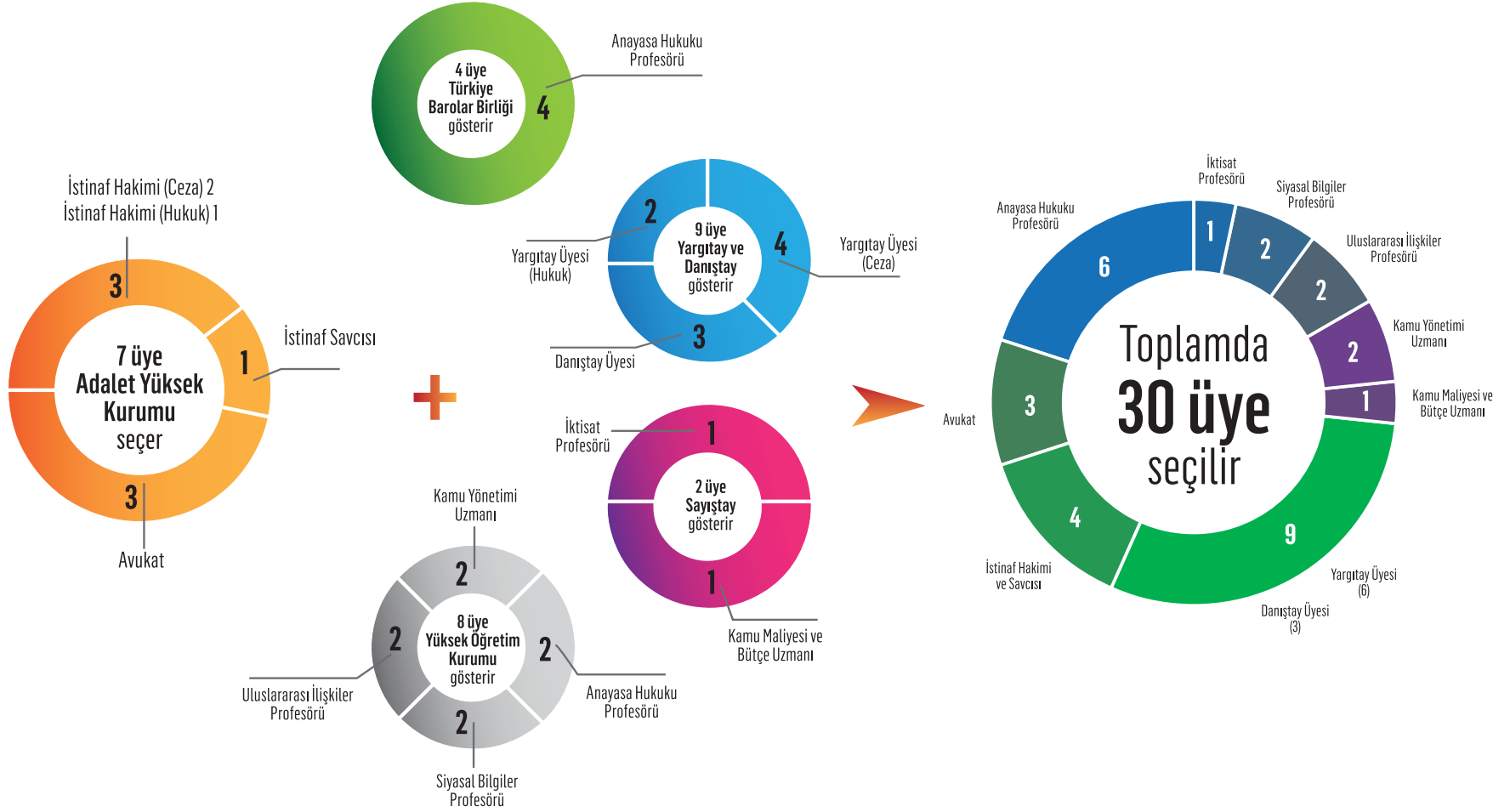
- 30 üyeden oluşur. Üyelerin çoğunluğu hukukçu öğretim üyeleri ile yargı mensiplarından oluşur.
- Mahkeme 3 daire halinde çalışır. 2 daire normal işlevlerine, 3. daire bireysel başvurularda görevlidir.
- Büyük Kurul ve 1. dairenin başkanlığını mahkeme başkanı, 2. dairenin başkanlığını 1. başkan vekili ve Bireysel Başvurular dairesinin başkanlığını ise 2. başkan vekili yapar.
- Yeni seçilen üyeler bireysel başvurular dairesinde görev başlar. 1. ve 2. daire üyeliklerinde boşalma olduğu takdirde, seçilme tarihine göre 1. ve 2. dairede görev yapmak üzere ilerlerler.
- 1. ve 2. daire üyeleri seçilme tarihlerine göre sıralandığında tek sayılı sırada olanlar ve çift sayılı sırada olanlar olarak belirlenir.
- 1. ve 2. daire üyeleri her sene 1/3'ü olmak üzere diğer dairede dönüşümlü olarak daire değiştirirler.

Anayasa Mahkemesi Üyelerinin Niteliksel Dağılımı

- 17 Üyeyi Cumhurbaşkanı; YÖK, Yargıtay ve Danıştay'ın belirlediği adaylar arasından liyakate göre seçerek atar,
- 6 üyeyi TBMM Sayıştay ve TBB'nin belirlediği adaylar arasından seçer.
- 7 üyeyi AYK'nın kesin listedeki Aday Adayları arasından liyakate göre seçerek atar.

Üyelerin Gösterilmesi, Seçimi ve Atanması

Anayasa Mahkemesi Üyelerinin Nitelikleri ve Üye Gösteren ve Seçen Kaynaklara Göre Dağılımı:

Aday adayları önce ön liste halinde yetkinlik ve liyakate göre ilan edilir.

Kamuoyu tartışması ve itirazlardan sonra Aday Adayları Kesin Listesi ilan edilir.

Aday gösteren kurumlar kesin listeden liyakate dayalı adayları belirler.

Seçim yapan kurum liyakate dayalı olarak seçim yapar.

Aday adayı, aday gösterilme ve seçim kararları Adalet Yüksek Mahkemesinde yargısal denetime tabidir.

	Yargıtay Üyesi (Ceza)	Yargıtay Üyesi (Hukuk)	Danıştay Üyesi	İstinaf Hakimi (Ceza)	İstinaf H. (Hukuk)	İstinaf Başsavcısı	Avukat (Serbest)	Anayasa Hukuku Profesör	Siyasal Bilgiler Profesör	Uluslararası İlişkiler Profesörü	Kamu Yönetimi Uzmanı	İktisatçı Profesör	Kamu Maliyesi ve Bütçe Uzmanı	TOPLAM
Sayıştay gösterir TBMM Seçer												1	1	2
Yargıtay gösterir Cumhurbaşkanı seçer	4	2												6
Danıştay gösterir – cumhurbaşkanı seçer			3											3
Türkiye Barolar Birliği gösterir TBMM seçer								4						4
Yüksek Öğretim Kurumu seçer Cumhurbaşkanı seçer								2	2	2	2			8
Adalet Yüksek Kurumu Genel Kurulu Kesin Aday listesinden seçer				2	1	1	3							7
TOPLAM	4	2	3	2	1	1	3	6	2	2	2	1	1	30

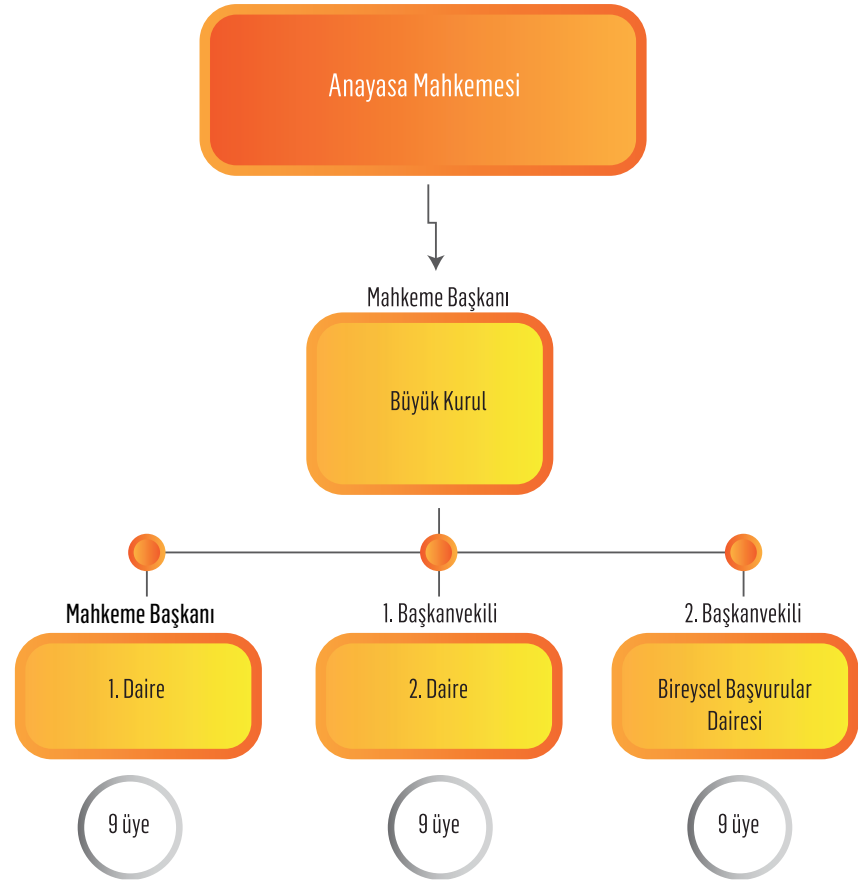
NOTLAR

Anayasa Mahkemesi Teşkilat Şeması:

Büyük Kurul ve 1. daireye
Mahkeme başkanı; 2. Daireye
1. Başkan vekili; Bireysel
Başvurular Dairesine 2. Başkan
vekili başkanlık eder.

Yeni seçilen üyeler: önce bireysel
başvurular dairesinde göreve
başlar, eski üyelere boşalma
olursa 1. ve 2. dairelere ilerlerler.

Her sene 1. ve 2. daire
üyelerinin 1/3'ü rotasyonla diğer
daireye geçerek görev yapar.

NOTLAR

Anayasa Mahkemesi Görev ve Yetkileri

- 1- Yasama faaliyetlerinin Anayasaya uyarlık denetimi
- 2- Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasaya uyarlık denetim
- 3- Olağanüstü hal ve savaş halindi cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin denetimi
- 4- Anayasa ve AİHS ile korunan temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddiaları ile yapılacak bireysel başvuruları incelemek ve karara bağlamak.
- 5- Siyasi parti ve siyasi faaliyetlerin denetimi, siyasette ve devlet üst önetiminde şeffaflığın sağlanması
- 6- Adalet Yüksek Mahkemesinin bir kısım kararlarının temyiz mercii.
- 7- Yüce Divan olarak dokunulmazlık verilenlerin haklarında açılan ceza davalarının görülmesi.

4D
CUMHURİYET
BAŞSAVCILIĞI KANUNU
TASLAK – 1

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Kapsam

MADDE 1 - (1) Cumhuriyet Başsavcısı ve vekili olarak atanabileceklerin nitelikleri, görevleri, görev süreleri ve atanmaları bu kanun hükümlerine tabidir.

(2) Cumhuriyet Başsavcısı veya vekili olmak için aday aday olunması, adaylık şartlarını taşıyanların belirlenmesi, aday adaylarının ilan edilmesi, özlük ve sair kişisel bilgilerinin kamuoyuna açıklanması, kamuoyunda tartışılması hususları da bu kanun hükümlerine tabidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcıvekili Seçilme

Yeterliliği ve Atanması

Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcıvekili Seçilme Yeterliliği

MADDE 2 - (1) Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcıvekili olarak seçilebilmek için aşağıdaki bentlerde sayılan niteliklere sahip olmak gerekir:

- a) Elli beş yaşını doldurmuş olmak,
- b) Hukuk lisans eğitimini tamamlamış olmak,
- c) Savcılık mesleğinde en az yirmi yıllık tecrübeye sahip olmak,
- ç) Görevi yapmasına engel olan zihni veya bedensel sağlık sorunu olmamak,
- d) Görevin gerektirdiği yüksek seviyede ahlak ve seciyeye sahip olmak,
- e) Belirli bir siyasi görüşe bağımlı olmamak, daha önce hiçbir siyasi partiye üye olmamış veya bir siyasi partide veya harekette görev yapmamış olmak,
- f) Affedilmiş veya sicilden silinmiş olsa bile mesleki hayatı boyunca hiçbir suçtan hüküm giymemiş, geçmişte gerçekleştirdiği bir eylem nedeniyle herhangi bir disiplin yaptırımına uğramamış olmak.

Aday Adaylarının Belirlenmesi Usulü

MADDE 3 - (1) Cumhuriyet Başsavcısı ve vekilinin seçilmesi gereken tarihten 3 ay öncesi itibarıyla öncesinde başsavcı ve vekili olmak için gerekli taşıyan herkes aday aday olarak doğrudan Adalet Yüksek Kurumu'na veya aday gösterecek olan yargısal meslek kuruluşlarına başvurabilir. Aday aday olarak başvuran kişiler gizli sicilleri de dahil olmak üzere her türlü bilgilerinin kamuoyuna açıklanmasını kabul

etmiş sayılır. Ayrıca sorulacak sorulara cevap vermek, cevap veremediklerinde makul açıklama getirmek zorundadırlar.

(2) Yargısal meslek kuruluşlarının birlik yönetim kurulları kendilerine başvurular arasından diledikleri sayıda aday adaylarını seçim tarihinden 3 ay öncesine kadar Adalet Yüksek Kurumu Özlük Kariyer Performans ve Teftiş Dairesi'ne bildirirler. Aksi takdirde aday adayı bildirmemiş sayılırlar.

(3) Adalet Yüksek Kurumu Özlük Kariyer Performans ve Teftiş Dairesi meslek kuruluşları tarafından bildirilen veya doğrudan başvuran aday adaylarını liyakatlerine göre derecelendirerek bir liste oluşturarak ilan eder, aday adaylarının özlük ve sair kişisel bilgilerini kamuoyuna açıklar.

(4) Aday adayları kamuoyunda serbestçe tartışılır. Kapsayıcı bir paydaş paneli huzurunda TRT'de röportaj yaparlar. Adaylar bütün sorulan sorulara cevap verir; bilgilerini kamuoyuna dürüstçe açıklarlar. Bu tartışmalar sırasında ortaya çıkan bilgiler de aday adaylarının dosyalarına eklenir.

Yargısal Meslek Kuruluşlarının Aday Önerme Usulü

MADDE 4 - (1) Kamuoyundaki tartışmaları takiben fakat seçim tarihinden en geç 45 gün öncesinde yargısal meslek kuruluşlarının merkezi birlik yönetim kurulları göstermek istedikleri adayları belirleyerek Adalet Yüksek Kurumu'na bildirir. Yargısal meslek kuruluşlarından Savcı Odaları Birliği en fazla 6 aday, Hakim Odaları Birliği en fazla 4 aday, Türkiye Barolar Birliği en fazla 4 aday ve Türkiye Noterler Birliği en fazla 2 aday belirleyerek bildirir. Farklı meslek kuruluşları aynı kişileri aday olarak belirleyebilir.

(2) Yargısal meslek kuruluşlarının yönetim kurulları adayları açık ve gerekçeli oy esasıyla belirlenir. Herkes bir aday için oy kullanabilir. Oy pusulasında oy kullanan kişinin adı soyadı, lehine oy kullandığı adayın adı soyadı ve o kişi lehine oy kullanmasını haklı gösteren gerekçenin yazılması zorunludur. Bu şekilde en çok oy alma sırasına göre belirlenen adaylar kaç oy aldıkları ve lehine oy verenlerin gösterdiği gerekçelerle birlikte Adalet Yüksek Kurumu'na bildirilir.

(3) Yargısal meslek kuruluşlarında aday belirlemek için yapılan seçimler açık oy ve gerekçe gösterme şartına aykırılık nedeniyle şekil ve gösterilen gerekçelerin isabeti yönünden Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava ve iptal edilebilir. Adalet Yüksek Mahkemesi bu davayı acil iş olarak ve evrak üzerinden karara bağlar. Seçimin tamamını veya gösterilen adaylardan bir kısmı hakkında iptal kararı verebilir. Seçimi iptal edilen adaylar Adalet Yüksek Kurumu genel kurulunun yapacağı seçimlerde dikkate alınmaz.

Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcivekilinin Seçim ve Atama Usulü

MADDE 5 - (1) Yargısal meslek kuruluşları tarafından gösterilen adaylar Adalet Yüksek Kurumu genel kurulu tarafından açık ve gerekçeli oy esasıyla seçilerek atanır. Herkes bir aday için oy kullanabilir. Oy pusulasında oy kullanan kişinin adı soyadı, lehine oy kullandığı adayın adı soyadı ve o kişi lehine oy kullanmasını haklı gösteren gerekçenin yazılması zorunludur.

(2) Başsavcı ve başsavcı vekili seçimleri üç turludur.

(3) İlk turda adaylar arasında Adalet Yüksek Kurumu genel kurulunun toplam üye sayısının salt çoğunluğu sağlayan kişi Cumhuriyet Başsavcısı; arkasından gelen kişi Cumhuriyet başsavcivekili olarak seçilir.

(4) İlk turda başsavcı seçilmesine yeterli salt çoğunluğun sağlanamaması halinde, ilk turda en fazla oy alan dört aday arasında ikinci tur seçim yapılır. İkinci turda Adalet Yüksek Kurumu genel kurulunun toplam üye sayısının salt çoğunluğu sağlayan aday Cumhuriyet Başsavcısı, arkasından gelen kişi başsavcivekili olarak seçilir.

(5) İkinci turda oylamaya katılan dört aday arasından hiçbirinin salt çoğunluğu sağlayamaması halinde üçüncü bir oylama yapılır. Üçüncü tür oylama ikinci turda en çok oyu alan iki aday arasında yapılır. Üçüncü oylamada oylamaya katılan üyelerin en çoğunun oyunu alan aday Cumhuriyet Başsavcısı olarak seçilir. Diğer üye Cumhuriyet başsavcivekili olarak seçilmiş olur.

(6) Her tur arasında en fazla bir hafta ve en çok iki hafta süre olur.

(7) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekilinin seçim ve atama sürecinde alınan her türlü karara karşı yargı denetimi açıktır. Yapılan seçimler açık oy ve gerekçe gösterme şartına aykırılık nedeniyle şekil ve gösterilen gerekçelerin isabeti yönünden Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava ve iptal edilebilir. Adalet Yüksek Mahkemesi bu davayı acil iş olarak ve evrak üzerinden karara bağlar. Seçimin tamamını veya gösterilen adaylardan bir kısmı hakkında iptal kararı verebilir. Verilen iptal kararının etkilediği noktadan itibaren yeniden

ve kesin bir seçim yapıncaya kadar tekrar edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcivekili Görev Süresi

Görev Süresi ve Sona Ermesi

MADDE 7- Cumhuriyet Başsavcısının ve başsavcivekilinin görev süresi toplamda beş yıldır. Tekrar aday gösterilmeleri ve seçilmeleri yasaktır.

Görevin Sona Ermesi

MADDE 8- (1) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekili, aşağıdaki istisnai haller dışında, görevinden alınamaz ve süresi boyunca yerine yeni bir seçim yapıncaya kadar görevine devam eder.

(2) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekilinin görevi aşağıdaki hallerde normal süresinin bitiminden önce sona erer:

- a) Sağlık nedenleri ile görevini yerine getiremeyecek hale gelmeleri; bu ihtimalde sağlık durumunun tam teşekküllü bir devlet hastanesinin sağlık kurulu raporuyla kesin olarak tespit edilmiş olması şarttır.
- b) Yaş haddi nedeniyle zorunlu olarak emekli olmaları,
- c) Göreve atanmalarına engel olacak herhangi bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymeleri veya herhangi bir disiplin cezasına kesin olarak çarptırılmaları.

(3) Cumhuriyet Başsavcısı ve başsavcivekilinin görevlerinin normal süresinden önce sona erecek olması durumunda

yerlerine yeni seçim ve atama yapılması için olağan süreç başlatılır. Sağlık veya beklenmeyen sair bir sebeple ani boşalma olması hallerinde yeniden seçim süreci derhal başlatılır; yeni seçim ve atama yapılincaya kadar başsavcı görevini vekili geçici olarak yerine getirir. Her iki görevde de beklenmeyen ani bir boşalma durumu olması durumunda yeniden seçim yapılincaya kadar görevi Yargıtay başsavcısı veya onun da yokluğunda Yargıtay başsavcıvekili geçici olarak üstlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Cumhuriyet Başsavcısı

Cumhuriyet Başsavcısının ve Vekilinin Görevleri

MADDE 9- (1) Cumhuriyet Başsavcısının görevleri aşağıdaki gibidir.

- (a) Yargılaması Adalet Yüksek Mahkemesi'nde veya yüce divan sıfatıyla Anayasa Mahkemesi'nde yapılacak olan ve ayrıca cumhurbaşkanı, bakanlar veya milletvekilleri gibi dokunulmazlık sahibi kişilerin, Adalet Yüksek Kurumu üyeleri, hakimler ve savcılar ile üst düzey kamu görevlilerinin işlediği iddia edilen suçları soruşturmak ve kovuşturmada kamuyu temsil etmek,
- (b) Anayasa Mahkemesi'nde ve mahkemenin Cumhuriyet Başsavcılığı görevini yapmak,
- (c) Siyasi parti kapatılması hakkında dava açmak ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek
- (ç) Bizzat veya Cumhuriyet Başsavcıvekili marifetiyle si-

yasi partilerin tüzük ve programlarını ve kurucularının hukuki durumlarının anayasa ve kanun hükümlerine uygunluğunu, kuruluşlarını takiben ve öncelikle denetlemek, faaliyetlerini takip etmek, gerektiğinde siyasi parti, siyasi parti üyesi veya kuruluşu hakkında mahallinde denetleme, inceleme ve soruşturma yapmak, yaptırmak,

(d) Anayasanın korunması için Türk Ceza Kanunu'nun 5. bölümündeki anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları soruşturmak ve kovuşturmak.

(2) Başsavcıvekili, Cumhuriyet Başsavcısının vereceği görevleri yerine getirir. Ayrıca Cumhuriyet Başsavcısının kanuni bir sebeple görevine yapamaz hale gelmesi durumunda yerine yenisi seçilinceye kadar Cumhuriyet Başsavcısının tüm görev ve sorumluluklarını üstlenir.

5
HAKİMLERİN SEÇİLME VE
ATANMASINDA ŞEFFAFLIK
VE HESAPVERİRLİK

5A
ANAYASA MAHKEMESİ,
YARGITAY VE DANIŞTAY
ÜYE ATANMA KANUNU
TASLAK – 1

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

Madde 1 – Kapsam

(1) Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay'ın kendi özel kanunlarında belirtilen sayıdaki üyelikler için aday adaylığı başvuruları ve aday gösterilmeleri ve üyeliklere seçimler ve atamalar işbu kanun hükümlerine tabidir.

Madde 2 – Aday Adaylığı ve Başvuru Süreci

(1) Üye seçim tarihinden altı ay öncesinde adaylık şartlarını taşıyan herkes aday adayı olarak doğrudan Adalet Yüksek Kurumu'na başvurabilir.

(2) Adalet Yüksek Kurumu, öngörülen şartları taşıdığını tespit ettiği adayları belirler. Bu adayların hakimlerde aranan temel özelliklerdeki liyakatlerini ayrı ayrı puanlayarak sıralamasını yapar ve adayların özlük dosyalarındaki tüm bilgilerle birlikte kamuoyuna açıklar.

(3) Aday adayları ile kapsayıcı bir paydaş paneli huzu-

runda TRT'de röportaj yapılır. Adaylar, bütün sorulara cevap verir; bilgilerini kamuoyuna dürüstçe açıklarlar.

Madde 3 – Aday Gösterme Usulü

(1) Kamu oyu tartışmaları süresince elde edilen bilgi ve belgeleri de değerlendirerek Adalet Yüksek Mahkemesi genel kurulu en yüksek niteliklere ve liyakate sahip 10 adayı belirler ve ilan eder.

(2) Listenin itiraz edilmeyerek kesinleşmesi veya listeye karşı itirazların kesin olarak karara bağlanması veya itiraz süresinin geçmesi üzerine aday belirleme seçimlerine geçilir.

(3) Genel kurul listedeki adaylar arasında beş kez seçim yaparak, her seçimde en yüksek oyu alan kişiyi aday olarak belirler. Bir önceki seçimde seçilmesine karar verilen kişi sonraki seçime katılamaz.

(4) Genel kurulda oylamalar açık oyla olur. Oy pusulalarına lehine oy kullanılan adayın tercih edilme nedenini gösteren makul açıklama yazılması zorunludur. Bu açıklamanın olmadığı oylar geçersizdir.

Madde 4 – Üye Seçimi Usulü

(1) Bu kanunun üçüncü maddesinde öngörülen şekilde belirlenen 5 aday arasından en liyakatli olan aday cumhurbaşkanı tarafından üye olarak seçilir.

(2) Bu kararda en liyakatli olanın hangi sebeple seçildiğini, değişik derecelerdeki liyakatler arasında nasıl bir değerlendirme ve tercih yapıldığını gösterecek şekilde gerekçe gösteril-

mesi zorunludur.

(3) Cumhurbaşkanının seçim kararı, yeterli gerekçe gösterilmediği veya liyakatli seçim yapılmadığı gerekçeleri ile Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava ve iptal edilebilir. İptal edilmesi halinde cumhurbaşkanı iptal edilen üyenin yerine en liyakatli olanı seçerek ilan eder. Bu halde de kararı liyakatli seçim yapılmadığı gerekçesiyle dava ve iptal edilebilir.

6

YEKNESAK HUKUK
MESLEKLERİ KARIYER PLANI

6A HUKUK MESLEKLERİ KANUNU TASARIMI

Av. Mehmet Gün

Av. Hande Hançar

Av. Muhammed Demircan

Av. Utku Süngü

NOTLAR

Ana Hatları ile Hukuk Meslekleri Tasarımı

- 1- Tüm hukuk meslekleri için ortak kariyer planı - mahkeme yapısına ve işlevine uyumlu.
- 2- En az 3 ana dereceli, dereceler içinde en fazla 3 seviyeli ve tüm mesleklerde yeknesak.
- 3- Derece ilerlemesi başarıya ve kıdeme bağlı. Seviye ilerlemesi kıdeme bağlı.
- 4- Hakim, savcı derece ilerlemesi üst derecede açık pozisyon olmasına bağlı.
- 5- Mesleğe kabul için: Ücretli staj, özetmenlik (2 yıl) ve yardımcılık (3 yıl) süreçleri getiriyor.
- 6- Mesleğe girişte; özetmen ve yardımcılık için ve mesleğe kabulde yazılı ve sözlü sınav.
- 7- Mesleğe kabul ve atama mülakatını nitelikli kurul yapar, mülakatlar kaydedilir ve yayınlanır.
- 8- Noterliklere atama liyakat, tecrübe ve yarışma esaslıdır.
- 9- Bütün mesleklerde performans değerlendirilmesi, performans bazlı ilerleme – milli kültüre dayalı seviyeler.
- 10- Meslekler arasında derece ve seviye denkliği ve kolay geçiş imkanı.
- 11- Güncel ve sürekli mesleki eğitim, rehberlik ve mentorluk (Ahilikte: Yol atalığı).
- 12- Hakimler ile vatandaş arasındaki sürtüşmeler: Şikayet, ret ve çekilmeleri AYK inceler.
- 13- Hukuk işlerinin zorluk derecesine göre mesleklerde yetkinlik seviyeleriyle buluşturulması.

GENEL HÜKÜMLER

NOTLAR

Temel Amaçlar ve Hedefler

Temel amaç: Mahkemelerin kaliteli hizmet üreten, verimli, yetkin ve uluslararası rekabetçi hale getirilmesi; mevcut ilk derece, istinaf ve temyiz mahkemesi yapısının insan kaynakları ve kaynakların etkin, verimli ve olumlu işbirliği geliştirmesi bakımından güçlendirilmesidir.

Bu amaçla aşağıda sayılan temel hususlar hedeflenmektedir:

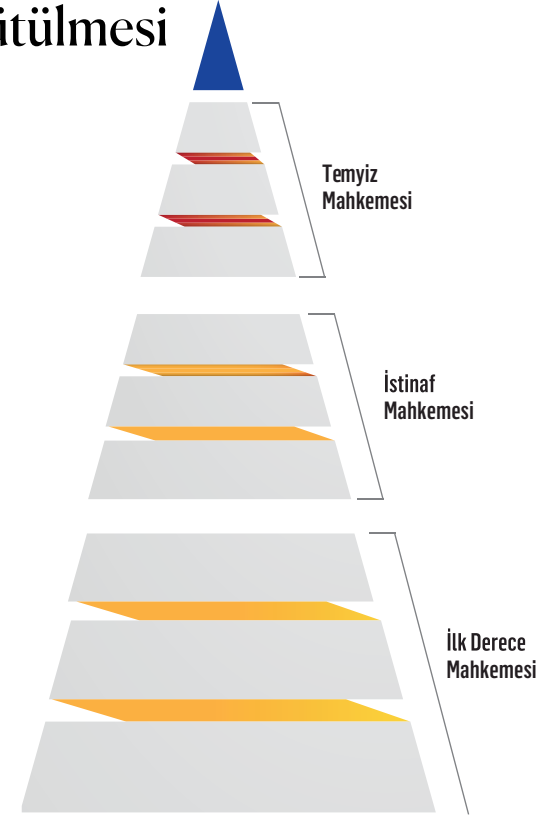
- Hukuk mesleklerinin mahkemelerin yapısına uygun ve yeknesak yapılandırılması.
- Hakim, savcı, avukat ve noter mesleklerine giriş sisteminin yeknesaklaştırılması.
- Hukuk mesleklerinde kariyer planı, terfi sistemi ve atamaların yeknesaklaştırılması.
- Yeknesaklaştırma yoluyla hukuk meslekleri arası geçişlerin kolaylaştırılması.
- Hukuk mesleklerinin yetkinlik ve verimlilikte uluslararası rekabetçi hale getirilmesi.

NOTLAR

Hukuk Meslekleri Kariyer Planı ve Yürütülmesi

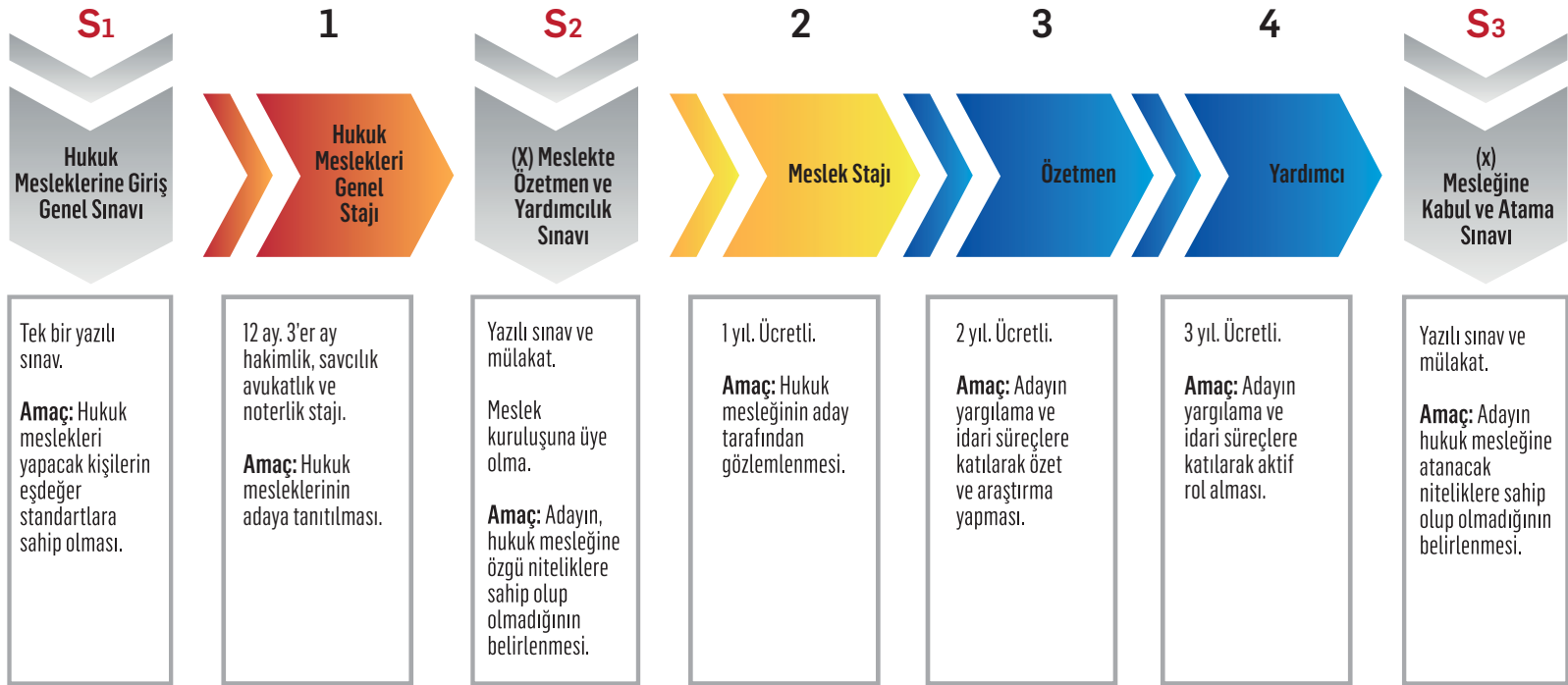
- Hukuk meslekleri kariyer planı mahkemelerin yapısına ve işlevlerinin önemine uyarlı olarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından oluşturulur.
- Kariyer planları hukuk mesleklerinin aynı seviyede gelişmesine ve seviyeler arasında kolayca geçiş sağlanmasına imkan verecek şekilde düzenlenir.
- Hukuk meslekleri görev yapmaya yetkili olacakları mahkeme derecesine göre derecelendirilir; her derece kendi içinde 3 seviyeye bölünebilir.
- Derece içinde seviye ilerlemesi belirli süre görev yapmış olmak ve belirlenen başarı performansını göstermek kaydıyla otomatik olur.
- Hakim ve savcıların derece ilerlemesi ve yüksek dereceye geçebilmesi için üst derecedeki mahkeme veya savcılıkta açık pozisyon olması, adayın o pozisyona talip olması gerekir.
- Derece ve seviye ilerlemelerini yargı hizmetlerinin ihtiyaçlarına uyarlı olarak Adalet Yüksek Kurumu planlar ve yürütür;
- Adalet Yüksek Kurumu her derece ve seviyede geçirilecek süreleri, alınacak eğitimi ve üst derecelere aynı seviye içinde ilerleme ve üst seviyeye geçiş şartlarını yönetmelikle düzenler ve yürütür.

Hukuk Mesleklerine Giriş Şartları

- Türk vatandaşı olmak, kamu haklarından yasaklı olmamak.
- Hukuk fakültesinden mezun olmak; yabancı bir hukuk fakültesinden mezun ise Türkiye'deki hukuk fakültesi programına göre denklik belgesi almış olmak.
- Askerlikle ilgisi bulunmamak, muvazafılık hizmetini yapmış, ertelenmiş veya yedeğe geçirilmiş olmak.
- Hukuk mesleklerindeki görevlerini sürekli olarak yurdun her yerinde yapmasına engel olacak fiziki veya zihinsel bir engeli olmamak.
- Taksirli suçlar hariç olmak üzere, üç aydan fazla hapis veya affa uğramış olsa bile devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan veya kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak veya bu suçlardan veya taksirli suçlar hariç olmak üzere üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir fiilden dolayı soruşturma veya kovuşturma altında olmamak.
- Hukuk mesleklerine yakışmayacak tutum ve davranışlarda bulunmamış olmak.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sistemi

NOTLAR

Hukuk Meslekleri Genel Stajı

Hukuk meslekleri genel stajının amacı adayların mesleklerini tanımaları ve meslek tercihlerini bilgilenmiş olarak yapmalarına yardımcı olmaktır. Hukuk mesleklerine giriş şartlarını taşıyanların katılacağı yazılı bir sınavda 100 puan üzerinden en az 70 puan alanlar staja kabul edilir.

- Bütün meslekler, Adalet Yüksek Kurumu'nun belirlediği sayıda stajyer kabul etmek zorundadır.
- Stajyerler, staj süreleri boyunca duruşmaları gözlemler, idari makamlardaki işlere yardımcı olur, eğitimlere katılır ve yönetmelikle gösterilecek diğer ödevleri yerine getirir.
- Stajyerlere, miktarı her yıl meslek kuruluşlarının belirlediği asgari ücretten az olmayan bir ücret ödenir.
- Bir yıl sürer; 3 aylık dönemler halinde hakim, savcı, avukat ve noter yanında yapılır.

NOTLAR

Hakimlik, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Mesleklerine Giriş Süreci ve Şartları

- Mesleklere giriş sınavları, mülakatlar, yetkilendirme ve görev atamalarını Adalet Yüksek Kurumu yapar.
- Meslek stajyerlerine ücret ödenir.
- Meslek stajını bitirenler önce 2 yıl süreyle ilgili meslekte özetmenlik yapar. Başarılı olmaları halinde 3 yıl süreyle meslekte yardımcı olarak görev yaparlar.
- Hakim ve savcı meslekleri özetmen ve yardımcılarını AYK atar. Aynı yere talip olanlar arasında en liyakatli olanlar atanır. Avukat ve noter mesleklerinde yanında görev yapılacak olan avukat ve noter liyakat esasına göre seçim yapar.
- Bütün süreci AYK izler, denetler, karar verir ve kayda geçirir. AYK'nın tüm işlem ve kararları yargı denetimine tabidir.

NOTLAR

Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavı

- Hukuk meslekleri genel stajını başarıyla tamamlamış olanlar girebilir.
- Sınav önce yazılı olarak yapılır. Başarılı olanlar ile mülakat yapılır.
- Yazılı sınavı ve mülakatı Adalet Yüksek Kurumu yapar.
- Yazılı sınav ve mülakatlarda adayların hukuki bilgileri, analiz ve uygulama yetenekleri ile iletişim ve sair sosyal becerileri ile hukuk meslek mensuplarının performans değerlerinde dikkate alınan diğer hususlar ölçülür.
- Mülakatlar sesli ve görüntülü olarak kayıt altına alınır; sınavların hemen sonrasında kurumun sitesinde herkesin erişebileceği şekilde yayınlanır.
- 100 puan üzerinden 70 puan alanlar başarılı sayılır.
- Sınavlara ve sonuçlarına ilgi veya menfaat göstermeksizin herkes itiraz ve yargısal denetim yoluna başvurabilir. Bu yöndeki itirazlar ve davalar öncelik verilerek seri bir şekilde sonuçlandırılır.
- Bu sürecin sonunda başarılı bulunanlar özetmen ve yardımcı olarak atanırlar.

NOTLAR

Hakimlik Meslek Stajı

- Bir yıl süreyle ve aşağıdaki sırayı takip ederek yapılır:
  - 1 ay icra dairesinde,*
  - 1 ay icra mahkemelerinde,*
  - 3 ay adli hazırlık mahkemelerinde,*
  - 3 ay asliye hukuk mahkemesinde (aile, iş, ticaret, tüketici, fikri ve sınai haklar, kadastro, çocuk mahkemelerinden 3 tanesi zorunludur),*
  - 2 ay asliye ceza mahkemesinde ve*
  - 2 ay ağır ceza mahkemesinde staj yaparlar.*
- Bu süre boyunca stajyerler: Hakimleri işlerini ve duruşmaları yaparken gözlemler, mahkemelerin diğer yargı makamları ile idari makamlardaki işlere yardımcı olurlar, staj eğitimlerine katılırlar ve yönetmelikte gösterilen diğer staj ödevlerini yerine getirirler.
- Performansları, performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.
- Staj süresi boyunca stajyerlere, en düşük memur ücretinden az olmayan ücret ödenir.
- Staj ücretinin miktarı her yıl hakim odaları birliği tarafından belirlenir.

NOTLAR

Savcılık Meslek Stajı

- Bir yıl süreyle ve aşağıdaki sırayı takip ederek yapılır:
  - 1 ay ceza infaz kurumu veya tutukevinde,*
  - 2 ay savcı yanında,*
  - 1 ay adliye başsavcısı yanında,*
  - 3 ay adli hazırlık mahkemeleri,*
  - 2 ay asliye ceza mahkemesinde,*
  - 3 ay ağır ceza mahkemesinde görev yapar.*
- Bu süre boyunca stajyerler: Savcılarını işlerini ve duruşmaları yaparken gözlemler, savcılıkların diğer yargı makamları ile idari makamlardaki işlere yardımcı olurlar, staj eğitimlerine katılırlar ve yönetmelikte gösterilen diğer staj ödevlerini yerine getirirler.
- Performansları, performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.
- Staj süresi boyunca stajyerlere, en düşük memur ücretinden az olmayan ücret ödenir.
- Staj ücretinin miktarı her yıl savcı odaları birliği tarafından belirlenir.

NOTLAR

Avukatlık Meslek Stajı

- Bir yıl süreyle yapılır. Stajyerler staj süreleri boyunca;
  - 1 ay savcılıklar,*
  - 1 ay icra daireleri,*
  - 1 ay icra mahkemeleri,*
  - 3 ay adli hazırlık mahkemelerinde,*
  - 2 ay asliye hukuk mahkemesinde,*
  - 2 ay asliye ceza mahkemesinde,*
  - 2 ay ağır ceza mahkemesinde görev yapar.*
- Stajyerler staj süreleri boyunca; avukatın gözetiminde araştırmalar yapar, dosyalar oluşturur, yazışmalara yardımcı olur, avukatın resmi mercilerdeki ve mahkemelerdeki işlerine yardımcı olur, avukatın katıldığı duruşmalara avukatının yanında katılır, savunmaya yardımcı olur, eğitimlere katılır ve yönetmelikle gösterilecek diğer ödevleri yerine getirir.
- Performansları, performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.
- Staj süresi boyunca stajyerlere, en düşük memur ücretinden az olmayan ücret ödenir.
- Staj ücretinin miktarı her yıl Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenir.

NOTLAR

Noterlik Meslek Stajı

- Bir yıl süreyle yapılır.
2 ay 3. sınıf noterliklerde,
2 ay 2. sınıf noterliklerde,
2 ay avukat yanında,
1 ay adli hazırlık mahkemelerinde,
1 ay asliye hukuk mahkemesinde,
1 ay tapu dairesinde,
3 ay 1. sınıf noterliklerde görev yapılır.
- Stajyerler staj süreleri boyunca; noter işlemlerini gözlemler, noterlerin idari makamlardaki işlerine yardımcı olur, eğitimlere katılır ve yönetmelikle gösterilecek diğer ödevleri yerine getirir.
- Performansları, performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.
- Staj süresi boyunca stajyerlere, en düşük memur ücretinden az olmayan ücret ödenir.
- Staj ücretinin miktarı her yıl Türkiye Noterler Birliği tarafından belirlenir.

NOTLAR

Hukuk Meslekleri Özetmenleri

Seçtikleri meslek stajını başarıyla tamamlamış kişileri, AYK; o mesleklerde özetmen olarak en az 2 yıl süreyle o sıfatla görev yapmak üzere yetkilendirir.

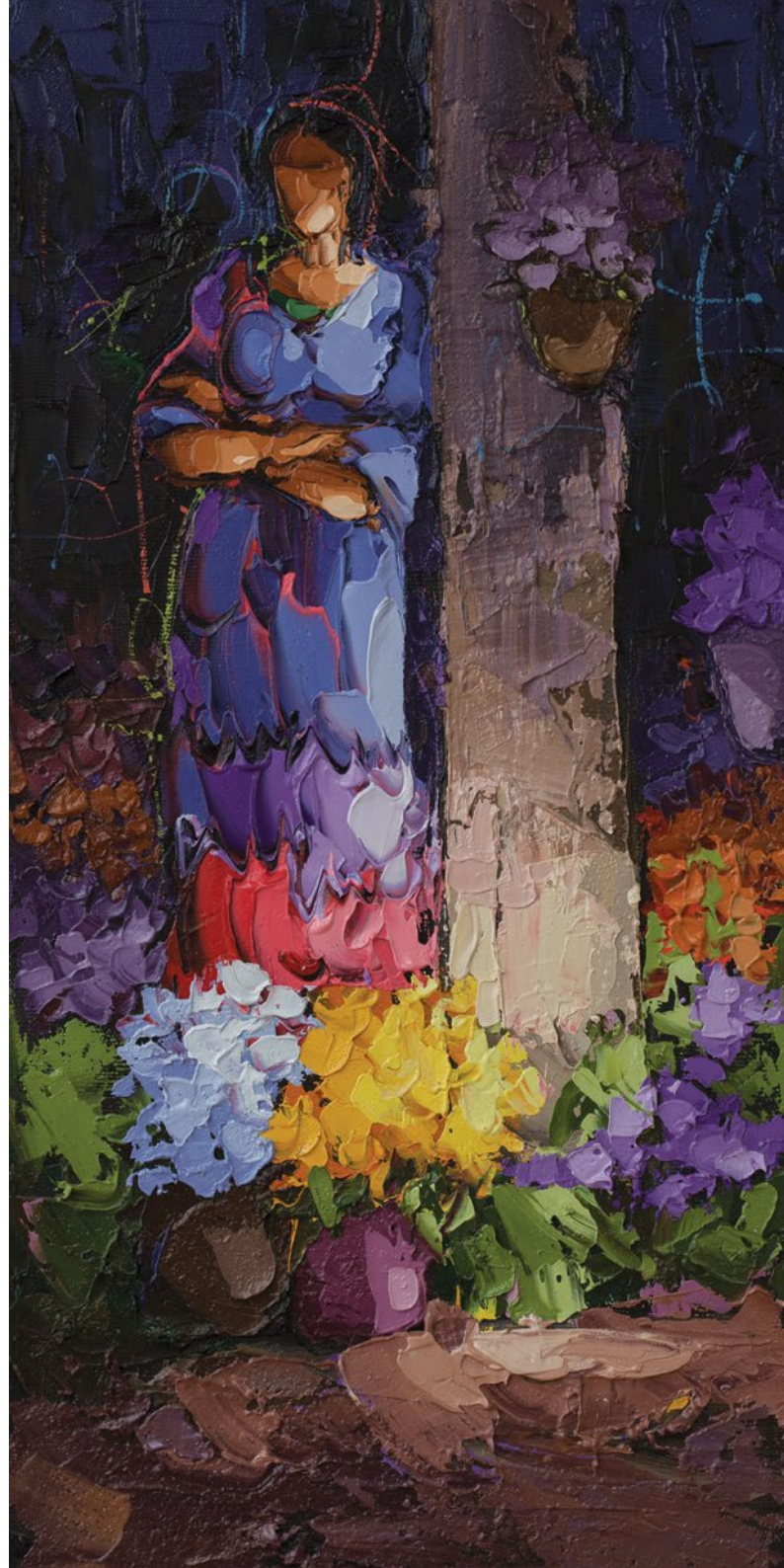
Hakim ve savcılar talip oldukları mahkemelerde açılan süreli boş kadrolara aynı görev talip olanlar arasında niteliksel yarışma / liyakat esasıyla atanırlar.

Avukat ve noter özetmenleri, AYK'ya özetmen ihtiyacını bildirmiş avukat veya noterlerden nezdinde çalışmak istediklerine başvururlar. Aynı göreve başvuran talipli özetmenler arasında objektif kriterlere dayalı liyakat bazlı olanlara görev verilir; durum AYK'ya bildirilir.

Hukuk meslekleri özetmenleri temel olarak şu görevleri yaparlar:

- Kendilerine verilen dosyaları, dilekçe, delil ve raporları inceleyerek özetlemek,
- Hukuk meslekleri mensuplarının yerine getireceği bütün işlemlerle ilgili olarak araştırmalar yapmak, taslaklar hazırlamak, hazırlık ve işlem sonrası takip işlerini yapmak ve onlara işlemler sırasında eşlik etmek.
- Ve kendilerine görev verilecek diğer mesleki görevleri yerine getirmek.

Saim Dursun,
“Gergin”,
30x60 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknîği,
2013

HUKUK MESLEKLERİ YARDIMCILARI

Yardımcı Hakimlik
Yardımcı Savcılık
Yardımcı Avukatlık
Yardımcı Noterlik

NOTLAR

Yardımcı Hakimlik

En az iki yıl özetmen hakim olarak çalışmış ve yapılan değerlendirmede başarılı bulunanlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından yardımcı hakim olarak çalışmak istedikleri mahkemelere, diğer talipliler arasında niteliksel yarışma usulüyle seçilerek atanırlar.

- Yardımcı hakimler, yardımcısı oldukları hakim ve mahkemenin yanında yargılama faaliyetine katılırlar, asil hakimin vereceği görevleri yaparlar, hakimin karar vermesine yardımcı olurlar ancak hakim yerine geçerek karar veremezler.
- Yardımcı hakimler, asil hakim tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evrakı inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil hakimin talimatları doğrultusunda karar taslakları hazırlarlar, gerekçeleri hazırlarlar ve asil hakime sunarlar.
- Asil hakimin yetki verdiği sınırlı durumlarda mahkeminin diğer yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla yapacağı iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.
- Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralarlar, tanıkları sorulacak soruların sırasını belirlerler ve deliller hakkında fikir oluşturmak suretiyle hukuki rapor düzenlerler.
- Asil hakim tarafından verilen diğer görevleri yerine getirirler.

NOTLAR

Yardımcı Savcılık

En az iki yıl özetmen savcı olarak çalışmış ve yapılan değerlendirmede başarılı bulunanlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından yardımcı savcı olarak çalışmak istedikleri savcılıklara, diğer talipliler arasında niteliksel yarışma usulüyle seçilerek atanırlar.

- Yardımcı savcılar, yardımcısı oldukları savcı ve savcılık yanında yargılama faaliyetine katılırlar, asil savcının vereceği görevleri yaparlar, savcının karar vermesine yardımcı olurlar ancak savcı yerine geçerek karar veremezler.
- Yardımcı savcılar, asil savcı tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evraki inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil savcının talimatları doğrultusunda karar taslakları hazırlarlar, gerekçeleri hazırlarlar ve asil savcıya sunarlar.
- Asil savcının yetki verdiği sınırlı durumlarda savcılığı diğer yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla yapacağı iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.
- Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralarlar, tanıkları sorulacak soruların sırasını belirlerler ve deliller hakkında fikir oluşturmak suretiyle hukuki rapor düzenlerler.
- Asil savcı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirirler.

NOTLAR

Yardımcı Avukatlık

En az iki yıl özetmen avukat olarak çalışmış ve yapılan değerlendirmede başarılı bulunanlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından yardımcı avukat olarak yetkilendirilirler.

Yardımcı avukatlar AYK'ya yardımcı avukat ihtiyacını bildirmiş olan avukatlardan nezdinde çalışmak istediklerine başvururlar. Aynı görev başvuran talipliler arasında objektif kriterlere dayalı liyakat bazlı olanlara görev verilir; durum AYK'ya bildirilir.

- Yardımcı avukatlar, yardımcısı oldukları avukatın yanında yargılama faaliyetine katılırlar.
- Yardımcı avukatlar asil avukat tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evrakı inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil avukatın talimatları doğrultusunda her türlü dilekçe ve belge taslakları hazırlarlar.
- Asil avukatın yetki verdiği sınırlı durumlarda avukat adına yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.
- Asil avukatın onayıyla adli hazırlık mahkemeleri ile icra tetkik mercilerinde avukatın takip ettiği dava ve işlerle ilgili duruşmalara girebilir ve icra müdürlüklerindeki işleri yürütebilirler.
- Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralarlar, tanıklara sorulacak soruların sırasını belirlerler ve deliller hakkında fikir oluşturmak suretiyle hukuki rapor düzenlerler.
- Asil avukatın vereceği diğer mesleki görevleri yerine getirirler.

NOTLAR

Yardımcı Noterlik

En az iki yıl özetmen noter olarak çalışmış ve yapılan değerlendirmede başarılı bulunanlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından yardımcı noter olarak yetkilendirilirler.

Yardımcı noterler AYK'ya yardımcı noter ihtiyacını bildirmiş olan noterlerden nezdinde çalışmak istediklerine başvururlar. Aynı görev başvuran talipliler arasında objektif kriterlere dayalı liyakat bazlı olanlara görev verilir; durum AYK'ya bildirilir.

- Yardımcı noterler, noterliklerde asil notere faaliyetlerinde yardımcı olur.
- Yardımcı noterler asil noter tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evrakı inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil noterin talimatları doğrultusunda her türlü belge taslakları hazırlarlar.
- Asil noterin yetki verdiği sınırlı durumlarda noterlik adına yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.
- Asil noterin vereceği diğer mesleki görevleri yerine getirirler.

NOTLAR

Hakimlik, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Mesleklerine Kabul ve Atama Sınavı

- Hukuk meslekleri stajını başarıyla tamamlamış, bilahare en az 2 yıl süreyle özetmen ve sonra 3 yıl süreyle yardımcı olarak başarıyla görev yapmış kişiler bu sınava girebilir.
- Adalet Yüksek Kurumu tarafından her meslek için ayrı ayrı olmak üzere yazılı sınav ve mülakat yapılır. Sınav önce yazılı olarak yapılır. Başarılı olanlar ile mülakat yapılır.
- Yazılı sınav ve mülakatlarda adayların hukuki bilgileri , analiz ve uygulama yetenekleri ile iletişim ve sair sosyal becerileri ile hakimlerin performans değerlerinde dikkate alınan diğer hususlar ölçülür.
- Mülakatlar sesli ve görüntülü olarak kayıt altına alınır; sınavların hemen sonrasında kurumun sitesinde herkesin erişebileceği şekilde yayınlanır.
- 100 puan üzerinden 70 puan alanlar başarılı sayılır.
- Sınavlara ve sonuçlarına ilgi veya menfaat göstermeksizin herkes itiraz ve yargısal denetim yoluna başvurabilir. Bu yöndeki itirazlar ve davalar öncelik verilerek seri bir şekilde sonuçlandırılır.
- Bu sürecin sonunda başarılı bulunanlar ilgili mesleğe kabul edilirler veya atanırlar.

NOTLAR

Hakimlik, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Mesleklerine Kabul ve Atama Mülakatı

Mülakat kurulları Adalet Yüksek Kurulu üyeleri arasından seçilen 7 kişiden oluşur. Aşağıda belirtilen niteliklerde üye bulunmaması halinde hakim, savcı ve avukat üyeler arasından seçim yapılır.

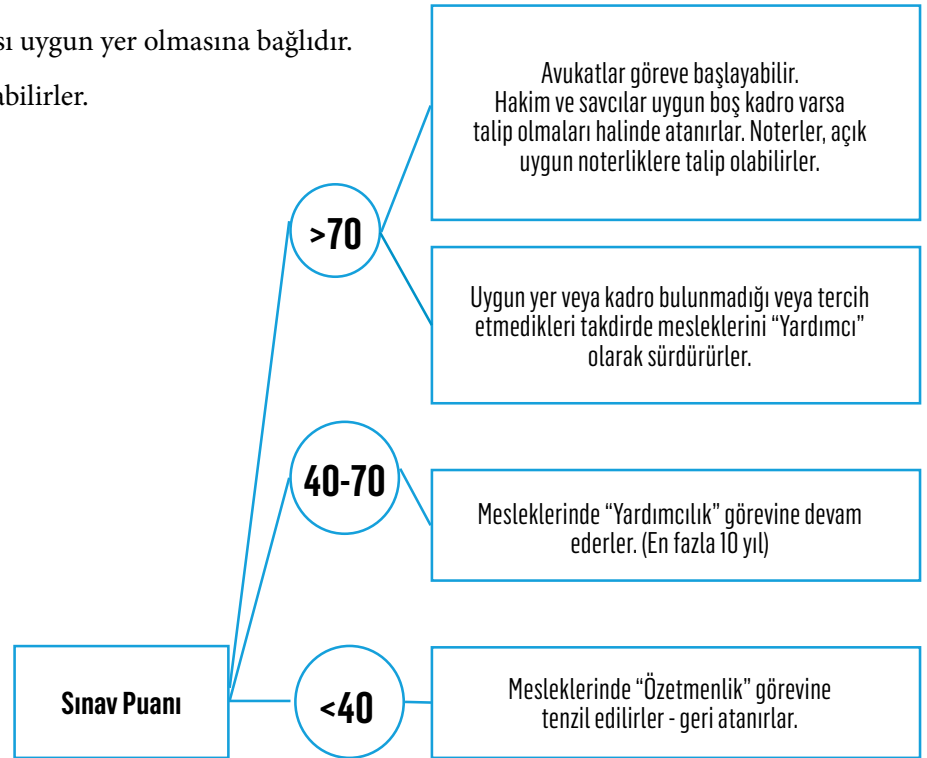
	Hakim	Savcı	Avukat	Noter	Akademisyen	Psikolog
Hakimlik Mülakat Kurulu						
Savcılık Mülakat Kurulu						
Avukatlık Mülakat Kurulu						
Noterlik Mülakat Kurulu						

NOTLAR

Hakimlik, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Mesleklerine Kabul Yazılı Sınavı ve Mülakatının Değerlendirilmesi

Mülakatta mesleğe kabulüne engel bir durum çıkmaması halinde:

- Mülakatta verilen puanlarla, yazılı sınav puanlarının ortalaması bulunur.
- Ortalama puana göre tablodaki gibi karar verilir.
- Mesleği yapabileceklerine dair belge verilir.
- Hakim ve savcıların göreve atanması uygun yer olmasına bağlıdır.
- Noterler açık noterlik varsa talip olabilirler.

Noterliklere Yarışma Usulüyle Atanma

Noterliklere atamalar şu hususlar dikkate alınarak yapılır: (1) Noterliklerin daha iyi hizmet vermesi; (2) noterliklere en liyakatli adayların atanması; (3) kamu hizmeti olan noterlikten elde edilen gelirin kamu ile noterler arasında adil paylaşımı; ve (4) noterler arasında adil bir gelir dağılımının sağlanması.

Bu amaçla:

- Noterler kariyerlerinde liyakatleri, kıdemleri ve performansları dikkate alınarak AYK tarafından derecelendirilirler.
- Noterlikler bulunduğu bölgenin ekonomik ihtiyaçları, işlerinin yoğunluğu, topluma verdiği hizmetler ve bu hizmetlerden geçmiş yıllarda elde edilen noterlik gelirleri dikkate alınarak derecelendirilir.
- Noterliklere noterler yarışma usulüyle ve yarışmada belirlenen süre boyunca görev yapmak üzere atanırlar.
- Açılan noterlikler için önce niteliksel liyakat yarışması açılır; derecesi en yüksek en fazla 10 aday belirlenir.
- Belirlenen talipliler; gelir paylaşımı yarışmasına davet edilir.
- Kamuya en yüksek miktarda ve oranda gelir bırakmayı teklif eden noter atanır. Noterliğin tahmini gayrisafi gelirinin yüzde 50'sinden azı teklif edilemez. Teklifler aynı ise derecesi daha yüksek aday atanır.

NOTLAR

Mesleğe Kabul Edilen Hakim, Savcı, Avukat ve Noterlerin Göreve Başlamaları

- Avukatlar hemen avukatlık mesleğini yerine getirmeye başlayabilirler. Bürolarının veya işyerlerinin bulunduğu il barolarına ve bölge baro birliklerine ve ayrıca AYK'ya bildirimde bulunurlar.
- Noterler; noterlerle ilgili özel hükümler uyarınca açık bulunan noterliklere talip olur ve başarılı olurlarsa göreve başlarlar. O zamana kadar yardımcı noter olarak görevlerini sürdürebilirler.
- Hakimler ve savcılar, mahkeme ve savcılıkların ihtiyaçlarına göre ve bilgi, tecrübe, uzmanlık, performans değerlendirme ve sınav puanları gözönüne alınarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından atanır. Adalet Yüksek Kurumu ihtiyaç olan yerleri, ihtiyaç duyulan kaynakları ve aranan nitelikleri düzenli olarak yayınlar ve günceller.
- AYK tarafından belirlenen mahkeme kriterlerini karşılayan adaylar atanır. O nitelikleri taşıyan bulunamazsa en yakın niteliklere sahip olan adaylar atanır.
- Atamalar; aynı bölge, il, mülki birim, adliye veya mahkemedeki uygun olan göreve talip olanlar arasında liyakat yarışına göre en liyakatli olan belirlenerek yapılır.
- Atamaları Adalet Yüksek Kurumu yapar.

NOTLAR

Hakimlik, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Performans Değerlendirmesi

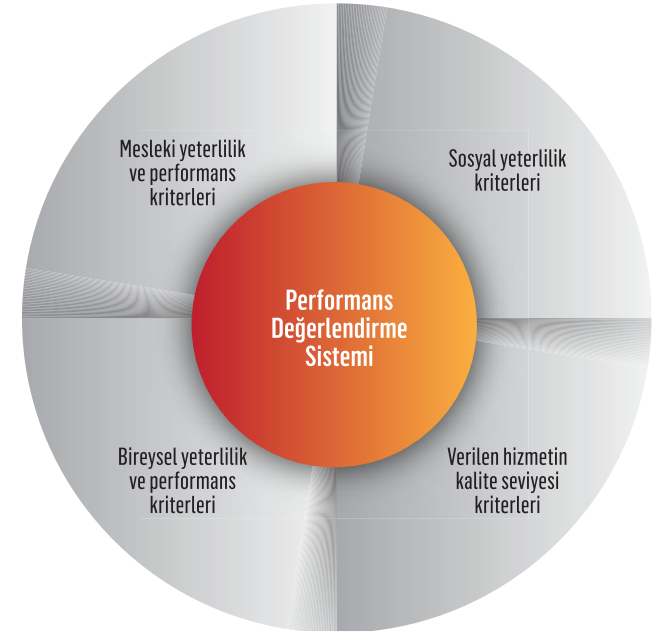
Görevdeki hukuk mesleklerinin performansı topluma kaliteli yargı hizmeti sunabilmek için gereken hususlar üzerinden ölçme ve değerlendirme suretiyle senede 1 kere Adalet Yüksek Kurumu tarafından değerlendirilir ve ilan edilir:

- Verilen hizmetin kalitesine ilişkin kriterler
- Bireysel verimlilik ve başarılar
- Mesleki yeterlilik ve performans
- Sosyal yeterlilik kriterleri ve
- Diğerleri.

Görevleri sebebiyle muhatap olduğu hakimler, adli görevliler, avukatlar ve vatandaşlardan anket yoluyla geri bildirim alınır.

Bütün sonuçlar meslek mentorlarıyla yapılacak değerlendirme görüşmesinde birlikte değerlendirilir; güçlü olan ve gelişme sahaları belirlenir.

Bu şekilde tespit edilen hem kurumsal meslek içi eğitim planlamasına konulur; hem de meslek mensupları için bireysel eğitim alanı olarak belirlenir.

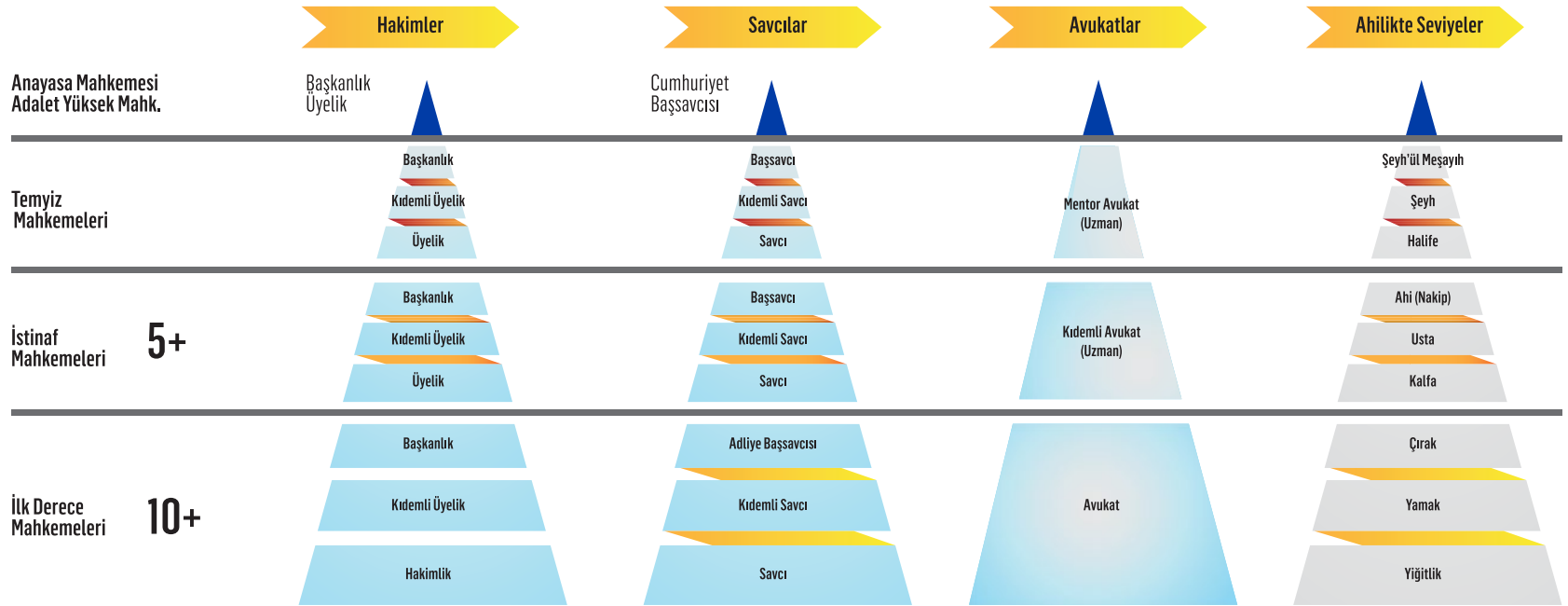

NOTLAR

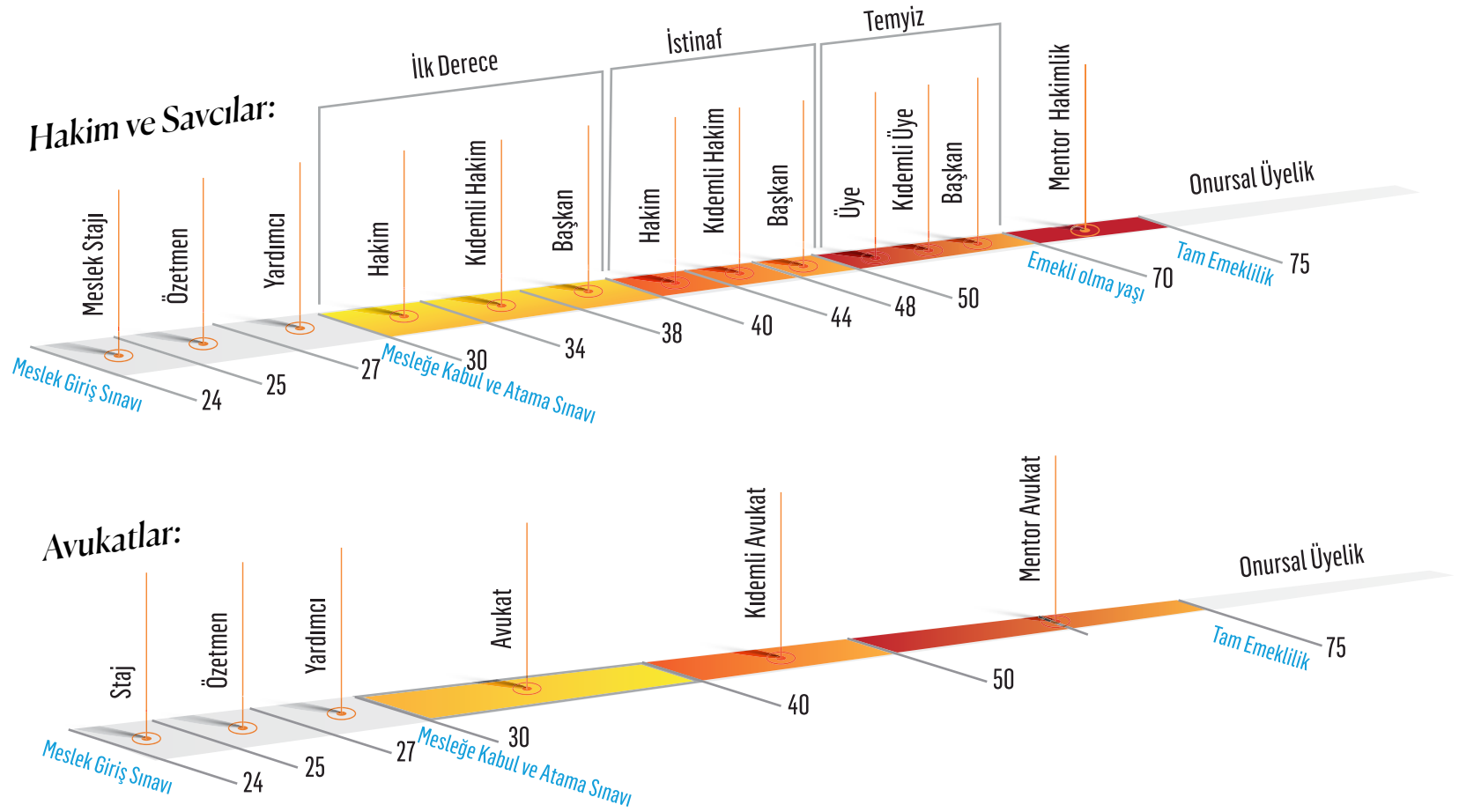
Hukuk Meslekleri Kariyer Planı ve Yürütülmesi

- Hukuk meslekleri kariyer planı mahkemelerin yapısına ve işlevlerinin önemine uyarlı olarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından oluşturulur. Kariyer planları hukuk mesleklerinin aynı seviyede gelişmesine ve seviyeler arasında kolayca geçiş sağlanmasına imkan verecek şekilde düzenlenir .
- Hukuk meslekleri görev yapmaya yetkili olacakları mahkeme derecesine göre derecelendirilir; her derece kendi içinde 3 seviyeye bölünebilir.
- Derece içinde seviye ilerlemesi belirli süre görev yapmış olmak ve belirlenen başarı performansını göstermek kaydıyla otomatik olur.
- Derece ilerlemesi ve yüksek dereceye geçilebilmesi için üst derecedeki mahkemede açık pozisyon olması, adayın talip olması gerekir.
- Kariyer planını Adalet Yüksek Kurumu planlar ve yürütür; her seviyede geçirilecek süreleri, alınacak eğitimi ve üst seviyelere aynı seviye içinde ilerleme ile diğer seviyeye geçiş şartlarını yönetmelikle belirler.

Hukuk Mesleklerinin Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

Hakim ve Savcı Kariyer Planı Avukat Kariyer Planı ve Yaş Karşılaştırması

HUKUK MESLEKLERİ ARASINDA GEÇİŞ

NOTLAR

Hukuk Meslekleri Arasında Geçiş - Amaçlar:

Hukuk meslekleri arasında geçişin temel amaçları:

- Yetişmiş insan kaynaklarının ihtiyaca en uygun olarak dağılmasını sağlamak,
- Belli mesleklerde oluşabilecek ihtiyaca hızlıca cevap verebilmek,
- Meslek mensuplarını kaynaştırmak, karşılıklı saygı ve dayanışmayı geliştirmek,
- Farklı roller üstlenerek hep birlikte gerçekleştirdikleri hukuk güvenliğini sağlama ve uyuşmazlık çözüme işlevlerini değişik yönleriyle gözlemlerini sağlamaktır.

Hakimlik		Hukuk Meslekleri Genel Stajı	Hakimlik Meslek Stajı – Özetmen Hakim	Yardımcı Hakimlik		İlk Derece Hakimliği	İlk Derece Kıdemli Üyeliği	İlk Derece Mahkeme Başkanlığı	İstinaf Mahkeme Üyeliği	İstinaf Kıdemli Üyeliği	İstinaf Mahkeme Başkanı	Temyiz Mahkeme Üyeliği	Temyiz Mahkeme Kıdemli Üyeliği	Temyiz Mahkeme Başkanlığı
Savcılık	Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı		Savcılık Meslek Stajı – Özetmen Savcı	Yardımcı Savcılık	Mesleğe Giriş – Kabul Sınavı ve Mülakat	Savcı	Kıdemli Savcı	Adliye Başsavcısı	İstinaf Savcısı	İstinaf Kıdemli Savcısı	İstinaf Başsavcısı	Temyiz Savcısı	Temyiz Kıdemli Savcısı	Temyiz Başsavcısı
Avukatlık			Avukatlık Meslek Stajı – Özetmen Avukat	Yardımcı Avukatlık		Avukat			Kıdemli Avukat			Mentor Avukat		

NOTLAR

Hukuk Meslekleri Arasında Geçiş - Yöntemi:

- Hukuk meslekleri mensupları, diledikleri takdirde diğer mesleklere geçebilirler.
- Adalet Yüksek Kurumu mesleklerde kapasite ve ihtiyaçları düzenli olarak yayınlar ve günceller.
- Geçiş yapılacak mesleğe kabul ve atama sınavında ve mülakatta başarı şarttır. Sınavlar kural olarak her bir derece için ayrı ayrı yapılır. Şartların zaruri kılması durumunda birleştirilebilir.
- Adalet Yüksek Kurumu her yıl en az bir kere yazılı sınav ve mülakat açar.
- Meslek geçişlerinde adaylar mesleklerinde geldikleri derecenin muadili veya daha düşük derecelerde 1. veya 2. seviyede olmak üzere geçmek istedikleri mesleğe kabul edilirler.
- Sınav ve mülakatta başarılı olanlar geçiş yapılan meslekte bir yıl süre ile staj yaparlar.
- Hukuk meslekleri arasındaki geçişlerde, mülakatlarda adayın önceki mesleğine ilişkin olarak gösterdiği başarılar, geldiği derece ve seviye, performans değerlendirme puanları, yazılı sınav puanları, mülakat notları, ileri seviyede olmak kaydıyla yabancı dil bilgileri ve yüksek lisans, doktora ve profesörlük gibi sair akademik çalışmaları dikkate alınır.
- Adli görevlerde çalışmış olan kişilerin hukuk mesleklerini icra etmeye hak kazanmaları durumunda, adli görevlerde geçirdikleri süre hukuk mesleklerindeki seviyelerinin belirlenmesinde dikkate alınır.

HUKUK MESLEKLERİNDE
MESLEK İÇİ, GÜNCEL VE
SÜREKLİ EĞİTİM

Hukuk Mesleklerinde Meslek İçi, Güncel ve Sürekli Eğitim

Tüm meslekleri mensupları, meslek hayatları boyunca düzenli ve sürekli meslek içi eğitim görürler. Kariyerlerinde dereceler içinde seviye yükselmeleri, yüksek dereceyle geçmeleri meslek içi eğitim gereklerini tamamlamış olmalarına bağlıdır.

- Stajyerler, özetmenler ve yardımcılar staj veya görev yaptıkları mesleklerde her 30 günde (3) gün eğitim alırlar.
- AYK meslek içi eğitim planlarının ana hatları ve temel ilkelerini, kariyer gelişimleri ile ilintilendirilerek belirler.
- Meslek kuruluşları, Adalet Yüksek Akademisi ile üyelerinin eğitim almaları için detaylı eğitim planları hazırlarlar.
- Eğitimler Adalet Yüksek Akademisi ile birlikte yürütürülür; sonundaki yazılı sınavı geçenlere başarı belgesi verilir.
- Mesleklerinde üst dereceye geçenler göreve başlamadan önce (2) ay süreyle görev yapacakları hususta yoğun eğitimden geçirilir. Yazılı sınavda başarılı olanlar yeni görevlerine başlar. Başarısız olanlar eğitimi tekrar eder, bunda da başarısız olursa derece atlama kararı iptal edilir.
- Yargıtay, Danıştay üyeliğine atananlar için yoğun eğitim süresi 1 yıldır.
- Hukuk meslekleri mensupları eğitimlerinin bir kısmını görev konuları ile ilgili alanlarda resmi ve özel kişi ve kurumlarca düzenlenen konferans ve sair etkinliklere katılmak suretiyle alırlar. Toplam puanların % 20'sini geçmemek üzere bu etkinliklerden edinilen katılım süreleri ve puanları yazılı sınav puanları yerine geçer.
- Mahrumiyet bölgelerindeki görevlere talip olup başarı ile yerine getirenler ya da buldukları görevlerde üstün başarı gösterenler eğitim, konaklama ve iâşe masrafları ilgili meslek kuruluşu tarafından karşılanacak yurt içi ve yurt dışında yüksek lisans ve doktora programlarına gönderir.

REHBERLİK, MENTORLUK
VE YOL ATALIĞI

Hukuk Mesleklerinde Mentorluk

Geleneksel mesleklerden olan hukuk mesleklerinin hepsinde; yetkinlikler tekrar tekrar kullanılıp geliştirilerek ustalık kazanılmakta; yıllar boyunca tecrübeler biriktirilmektedir. Bu mesleklerin öğrenilmesinde ve geliştirilmesinde ustalık seviyesinde olanların çok önemli katkısı olmaktadır. Mesleki gelişim rehberliğinin yanında mentorluk dünyaca kabul görmekte; ilerlemenin olmazsa olmaz şartı olarak kabul edilmektedir.

Özellikle hakimlik ve savcılık mesleklerinde kamu görevlilerine uygulanan resmi emeklilik kuralları uygulandığında tecrübeli ustaların rehberlik ve mentorluk (Ahilik'te Yol Ataları) kaybedilmektedir.

Öte yandan hukuk meslekleri çoğunlukla zihni bir faaliyet olup; fiziki güç ve yeterliliklere çok daha az ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim bazı ülkelerde anayasa mahkemesi üyeliği ömür boyu sürmektedir.

- Hukuk mesleklerinde üst derecelere gelmiş olanlar mentor olarak da görev görürler. Bu dereceye gelmiş olanlar derecelerine uygun sorumluluklar verilir. Örneğin temyiz seviyesindeki sorumluluklar onlara verilebilir.
- Bu tür üst derece sorumlulukların yerine getirilmesinde daha alt derecede olanlar daha üst derecede olanlarla birlikte ve onun gözetiminde görev alabilirler.
- Meslek için öğrenme usta - çırak ilişkisi içinde kurumlaştırılarak mesleğin son aşamasına kadar sürdürülür. Emekli olanlar da bilgi, ustalık ve tecrübelerinin daha genç kuşaklara aktarırlar. Bu hususları Adalet Yüksek Kurumu yönetmelikle düzenler.
- Mentor derecesine gelenler ile emeklilikten sonra mentorluk yapmak isteyenler başvuruları üzerine Adalet Yüksek Kurumu tarafından değerlendirilerek bir sicile kayıt edilirler.
- Mesleğe kabul ve atama sınavında başarılı olanlar; mesleklerindeki mentorlarla rızai olarak eşleştirilirler.

HAKİMLİK

NOTLAR

Hakimlik Mesleğinin Mahiyeti ve Amacı

Hakimlik bir kamu hizmetidir. Hakim, yargının üç kurucu unsurundan birisidir. Hakimlerin görevi; hukuk, ceza, idari vergi ve sair uyuşmazlıklarda uyuşmazlık konusu ile ilgili gerçekleri ortaya çıkarmak, uyuşmazlığın taraflarının uyuşmazlık konularını layık olduğu şekilde iddia ve savunma yoluyla tartışılmasını sağlamak ve keza tarafların hukuki beyanlarını da dikkate alarak uyuşmazlıkları, makul, genel kabul gören ve isabetli kararlarla gidermek, taraflar arasında adaleti tesis etmektir.

Hakimler bu görevlerini aşağıdaki toplumsal amaçların gerçekleşmesi doğrultusunda özenle ve özveri ile yerine getirirler. Kendilerine verilen teminat ve ayrıcalıklardan da bu amaçlarla sınırlı olarak yararlanırlar.

- Hukukun üstünlüğünün sağlanması.
- Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi.
- Toplumda adalet inancının güçlendirilmesi.
- Uzlaşmanın ve genel olarak toplumsal barışın ve huzurun sağlanması.
- Topluma kaliteli yargı hizmetleri verilmesi.
- Uyuşmazlıkların en doğru şekilde çözülmesi.
- Hukuk kurallarının özüne ve amacına uygun olarak uygulanması.
- Hukuk kurallarındaki ve içtihatlardaki aksamaların giderilmesi.

NOTLAR

Göreve Atanmış Olan Hakimlerin Teminatları

- Hakimler atandıkları sürenin sonuna kadar azlolunamazlar.
- Performans düşüklüğü ve sınavlarda başarısızlık halinde rütbeleri tenzil edilebilir.
- Mesleğe kabul edildiklerinde belirlenen kariyer gelişim planının, Adalet Yüksek Kurumu tarafından ülke genelinde yapılan rotasyon planlamasının gereği olmak ve önceden planlanmış olmadıkça hakimler görev yerlerinden başka yere tayin olunamazlar.
- Tayinlerinde hakimlerin kendi istek ve rızalarının alınmasına özen gösterilir; bunun olmadığı durumlarda yapılan tayinin haklı gerekçeleri tayin kararında açıklanır.
- Bir mahkemede göreve başlayan hakimın zamanında açılan davaların o hakim bir başka mahkemeye tayin edilmeden önce sonlandırılması için tedbirler alınır. Mahkemelere iş dağılımı hakimlerinin kariyer, rotasyon ve tayin planları dikkate alarak planlanır.
- Mahkemeler ve daireleri kural olarak kapatılamaz; kapatılması zorunlu olunca o mahkemedeki görülmekte olan davalar hakiminin görevlendirildiği mahkemeye aktarılır. Davayı gören hakimın davayı sonlandırması için özen gösterilir.
- Aylık ve ödeneklerinden ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamazlar,
- Kendileri istemedikçe 70 yaşından önce emekliye sevk olunamazlar. Kendileri isterse 65 yaşını bitirdikten sonra emekli olabilirler

NOTLAR

Hakimlikte Yasak Faaliyetler

Hakimlik Stajına Kabul Edilenler, Özetmen ve Yardımcı Hakimler:

- Herhangi bir siyasi partiye veya oluşuma üye olamaz.
- Herhangi bir siyasi parti faaliyetine veya siyasi faaliyete katılamaz.
- Herhangi bir şekilde ticari faaliyette bulunamazlar.
- Tüzel kişiliğe haiz şirketlerde yönetim kurulu üyeliği veya hissedar olamazlar.
- Halka açık olan şirketlerde borsa yoluyla hisse alabilirler; bu işlemleri beyan ederler.
- Önceki ticari faaliyetlerini staja kabul edildikleri andan itibaren tamamen tasfiye etmek zorundadırlar.

HAKİMLERİN KARIYER VE İLERLEME PLANI

NOTLAR

Hakimlerin Kariyer Derece ve Seviyeleri

Hakimlerin Kariyer Planı: Temyiz, istinaf ve ilk derece olmak üzere üç derecedir. Her derece kendi içinde 3 seviyedir.

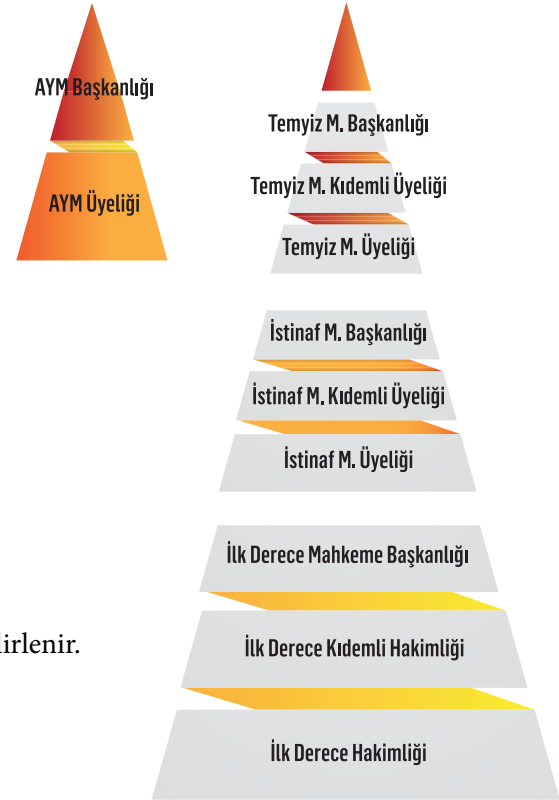
Hakimler mesleğe ilk derece ilk seviyede görev yaparlar.

- 3. derece 1. seviye: İlk Derece Hakimliği
- 3. derece 2. seviye: İlk Derece Kıdemli Hakimliği
- 3. derece 3. seviye: İlk Derece Başkanlığı
- 2. derece 1. seviye: İstinaf M. Üyeliği
- 2. derece 2. seviye: İstinaf M. Kıdemli Üyeliği
- 2. derece 3. seviye: İstinaf M. Başkanlığı
- 1. derece 1. seviye: Temyiz M. Üyeliği
- 1. derece 2. seviye: Temyiz M. Kıdemli Üyeliği
- 1. derece 3. seviye: Temyiz M. Başkanlığı

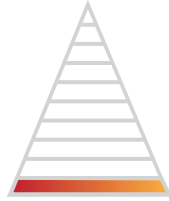
Seviye ilerlemeleri başvuru üzerine ve/veya resen belirlenir.

Derece ilerlemeleri adayın başvurmasına tabidir.

Hakimlerin ücret ve sair özlük hakları derece ve seviyelerine göre belirlenir.

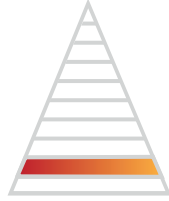

Hakimlerin İlerleme Şartları (1) İlk Derece Hakimleri

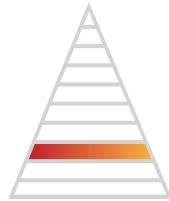
İlk Derece Hakimlik Mesleğine Kabul Edilmek için:

- 29 yaşını doldurmuş olmak.
- Mesleğe kabul ve atama yazılı sınavı ve mülakatta başarılı olmak.

İlk Derece Kıdemli Hakimliği için:

- En az 4 yıl süreyle ilk derece mahkeme hakimliği görevini yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 65 olması.

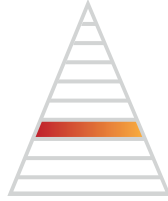

İlk Derece Mahkemesi Başkanlığı için:

- En az 4 yıl süreyle ilk derece mahkeme kıdemli hakimliği yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 70 olması.

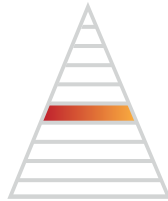
NOTLAR

Hakimlerin İlerleme Şartları (2) İstinaf Hakimleri

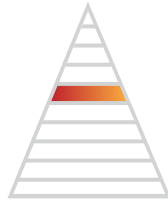
İstinaf Mahkemesi Üyeliği için:

- En az 2 yıl süreyle ilk derece mahkemesi başkanlığı yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 75 olması.
- Atandığı dairenin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 2 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans yapmış olması.

İstinaf Mahkemesi Kıdemli Üyeliği için:

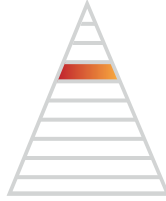
- En az 2 yıl süreyle istinaf mahkemesi üyeliği görevini yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 80 olması.
- Atandığı dairenin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 2 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans yapmış olması.

İstinaf Mahkemesi Başkanlığı için:

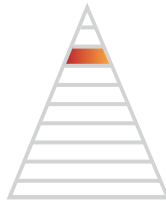
- İstinaf mahkemesi kıdemli üyeleri arasından seçilir.

Hakimlerin Kariyer İlerleme Şartları (3) Temyiz Hakimleri

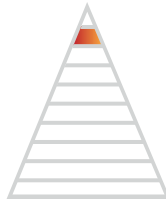
Temyiz Mahkemesi Üyeliği için:

- En az 5 yıl süreyle istinaf mahkemesinde görev yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 85 olması.
- Atandığı dairenin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 5 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans yapmış olması.

Temyiz Mahkemesi Kıdemli Üyeliği için:

- En az 2 yıl süreyle temyiz mahkemesi üyeliği görevini yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 90 olması.
- Atandığı dairenin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 7 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans ve doktora yapmış olması.

Temyiz Mahkemesi Başkanlığı:

- Temyiz mahkemesi kıdemli üyeleri arasından seçilir.

HAKİMLERİN ÇALIŞMALARININ
PLANLANMASI,
TARAFLARLA İLİŞKİLERİ, ÇEKİLME
VE RETLER İLE SİCİLLERİ

NOTLAR

Hakimlerin Çalışma Günleri, Saatleri ve Yıllık Planlama

- Hakimler atanmaları üzerine atandıkları tarihten görev süreleri boyunca çalışma günlerini, meslek içi eğitim, konferans vb. sebeple mahkemede olmayacakları günler ile izinlerini kullanacakları tarihleri planlarlar; Adalet Yüksek Kurumu'na, bölge baro birliklerine bildirirler, mahkemelerinde de ilan ederler. Hakimler mahkemelerindeki işlerini bu plana uygun olarak planlarlar. Mahkemedeki işlerin aksamaması için azami özen gösterirler.
- Bütün hakimler yıllık 30 takvim günü ücretli izin yaparlar. İzinlerini temmuz, ağustos aylarında kullanırlar. Dilerlerse bir haftasını ocak ayında kullanabilirler. İzin dönemi içindeki resmi tatiller izin süresini uzatmaz.
- Hakimlerin mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunu'ndaki hükümler uygulanır. Elde olmayan sebeplerle olan aksamaları telafi etmek için özveri gösterir ve tedbir alırlar.
- Adli tatil kaldırılmıştır. Adalet Yüksek Kurumu hakimlerin yıllık izinlerini kullanmalarının vatandaşa verilen yargı hizmetinin aksamadan gerçekleştirilmesi için gerekli planlamaları yapar, tedbirleri alır.
- Hakimler kamu görevlilerinin günlük, haftalık çalışma saatlerine uyar; yargı izmetinin gerektirdiği durumlarda mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde çalışırlar; nöbet tutarlar. Bu tür çalışmalar itina ile kayıt edilir ve mahkeme yöneticileri tarafından onaylanır.
- Adalet Yüksek Kurumu bu tür özverileri telafi edecek, eğitim, kurs, tatil planlamasında öncelik gibi tedbirleri alır. Adli yollukların paylaşılması gibi hususlarda dikkate alır.

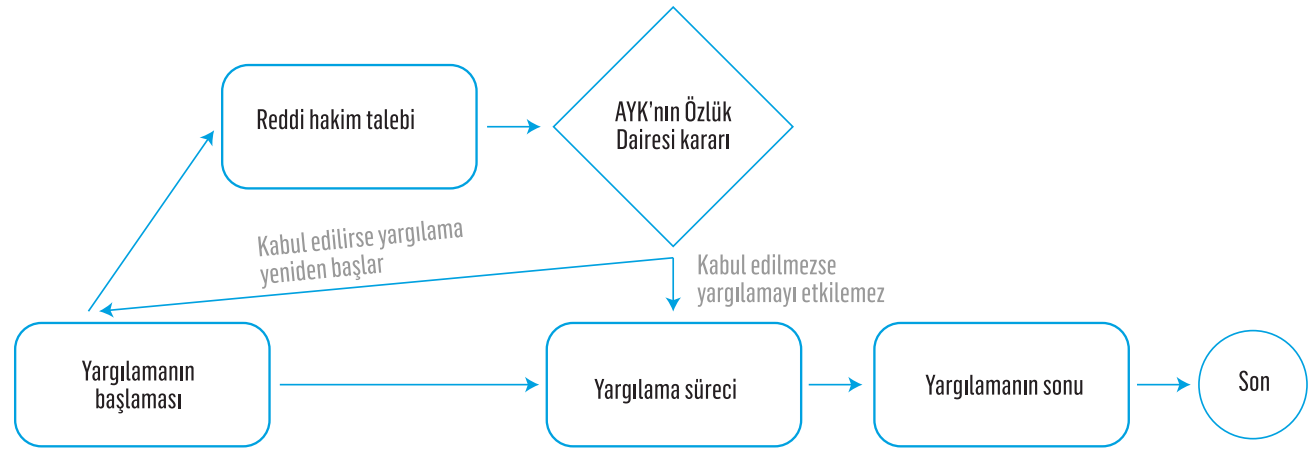
NOTLAR

Hakimin Taraflarla ve Halkla ilişkisi – Çekilme ve Reddi Taleplerini Adalet Yüksek Kurumu ve Adalet Yüksek Mahkemesi İnceler

Yargılama sırasında hakimlere yöneltilen çekilme ve ret talepleri ile yargılama sırasında yöneltilen her türlü suçlama ve şikayet derhal Adalet Yüksek Kurumu'na iletilir. Kurum istemin haklılığının yanında hakimin davayı görmesinin uygun olup olmayacağını da değerlendirerek davanın başka bir mahkeme/ hakim tarafından görülmesine karar verebilir.

Bu karar Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından acil olarak karara bağlanır.

Çekilme veya ret talebinde yargılama durdurulmaz; talebin kabulü halinde bütün işlemler ret/ çekilme talebinden itibaren tekrar edilir.

Hakimlerin Sicili

Adalet Yüksek Kurumu mesleğe kabul ettiği hakimler için bir sicil tutar; bu sicil belgelerini elektronik ortamda herkesin kolayca erişebileceği şekilde yayımlar. Hakimlerin kişisel verileri ile güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz. Hakimlerin sicil dosyasında en azından şu bilgi ve belgeler tutulur:

- Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı,
- Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları,
- Hakim stajı, özetmen hakim, yardımcı hakim ve hakimlik görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Varsa hakimlikten başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Mesleki eserleri ve yazıları,
- Görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri,
- Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler,
- Vermiş olduğu bütün kararlar, istinaf ve temyiz sonuçları,
- Çekilme ve reddi hakim taleplerine ilişkin belgeler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar,
- Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları,
- Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler,
- Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Ve hakim hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler.

SAVCILIK

NOTLAR

Savcılık Mesleğinin Mahiyeti ve Amacı

Savcılık bir kamu hizmetidir. Savcı, yargının üç kurucu unsurundan birisidir. Savcılar; kamu görevlileri de dahil olmak üzere toplumda her bireyin uymak zorunda olduğu ve uyulmaması halinde kabahat veya suç teşkil eden kuralları ihlal edenleri, ihlal iddialarını ve şikayetleri incelemek ve soruşturmak, maddi gerçekleri tam tarafsız bir gözle ortaya çıkarmak, yetkili mahkemeler önüne getirmek, kamu adına takip etmek; mümkün olduğu ve kanunlar izin verdiği ölçüde ceza uyuşmazlıklarını uzlaşma ile ve sanık ve suçluları topluma yeniden kazandırmakla görevlidir.

Savcılar bu görevlerini aşağıdaki toplumsal amaçların gerçekleşmesi doğrultusunda özenle ve özveri ile yerine getirirler. Kendilerine verilen teminat ve ayrıcalıklardan da bu amaçlarla sınırlı olarak yararlanırlar.

- Hukukun üstünlüğünün sağlanması.
- Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi.
- Toplumda adalet inancının güçlendirilmesi.
- Uzlaşmanın ve genel olarak toplumsal barışın ve huzurun sağlanması.
- Topluma kaliteli yargı hizmetleri verilmesi.
- Uyuşmazlıkların en doğru şekilde çözülmesi.
- Hukuk kurallarının özüne ve amacına uygun olarak uygulanması.
- Hukuk kurallarındaki ve içtihatlardaki aksamaların giderilmesi.

NOTLAR

Göreve Atanmış Olan Savcıların Teminatları

- Savcılar atandıkları sürenin sonuna kadar azlolunamazlar.
- Performans düşüklüğü ve sınavlarda başarısızlık halinde rütbeleri tenzil edilebilir.
- Mesleğe kabul edildiklerinde belirlenen kariyer gelişim planının, Adalet Yüksek Kurumu tarafından ülke genelinde yapılan rotasyon planlamasının gereği olmak ve önceden planlanmış olmadıkça savcılar görev yerlerinden başka yere tayin olunamazlar.
- Tayinlerinde savcıların kendi istek ve rızalarının alınmasına özen gösterilir; bunun olmadığı durumlarda yapılan tayinin haklı gerekçeleri tayin kararında açıklanır.
- Savcıların tayin edilmesinden önce ellerindeki işleri bitirdikten sonra tayin edilmesine özen gösterilir. Savcılara iş dağıtımı savcının kariyer, rotasyon ve tayin planları dikkate alarak planlanır. Soruşturmayı, onu ilk başlatan savcının sonlandırması için özen gösterilir.
- Savcılar soruşturmasını yaptıkları olayların davalarını kendileri veya yardımcıları vasıtasıyla kamu adına vekil olarak takip ederler.
- Aylık ve ödeneklerinden ve diğer özlük haklarından hiç bir sebeple yoksun kılınamazlar,
- Savcılar kendileri istemedikçe 70 yaşından önce emekliye sevkolunamazlar. Kendileri isterse 65 yaşını bitirdikten sonra emekli olabilirler.

NOTLAR

Savcılıkta Yasak Faaliyetler

Savcılık Stajına Kabul Edilenler, Özetmen ve Yardımcı Savcılar:

- Herhangi bir siyasi partiye veya oluşuma üye olamaz.
- Herhangi bir siyasi parti faaliyetine veya siyasi faaliyete katılamaz.
- Herhangi bir şekilde ticari faaliyette bulunamazlar.
- Tüzel kişiliğe haiz şirketlerde yönetim kurulu üyeliği veya hissedar olamazlar.
- Halka açık olan şirketlerde borsa yoluyla hisse alabilirler; bu işlemleri beyan ederler.
- Önceki ticari faaliyetlerini staja kabul edildikleri andan itibaren tamamen tasfiye etmek zorundadırlar.

SAVCILARIN KARIYER VE İLERLEME PLANI

NOTLAR

Savcıların Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

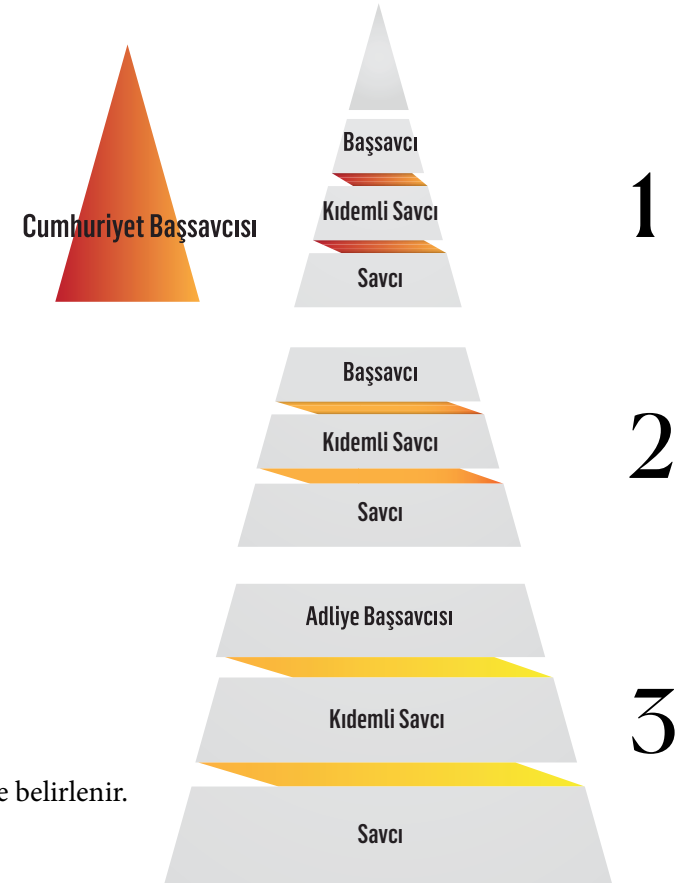
Savcıların Kariyer Planı: Temyiz, istinaf ve ilk derece olmak üzere üç derecedir. Her derece kendi içinde 3 seviyedir. Savcılar mesleğe kabullerinde ilk derece ilk seviyede görev yaparlar. Diğer mesleklerden geçişte başlayacağı seviye ayrıca belirlenir.

- 3. derece: 1. seviye: İlk Derece Savcısı;
3. derece 2. seviye: İlk Derece Kıdemli Savcı
3. derece 3. seviye: İlk Derece Adliye Başsavcısı
- 2. derece: 1. seviye: İstinaf M. Savcısı
2. derece 2. seviye: İstinaf M. Kıdemli Savcısı
2. derece 3. seviye: İstinaf M. Başsavcısı
- 1. derece: 1. seviye: Temyiz M. Savcı
1. derece 2. seviye: Temyiz M. Kıdemli Savcı
1. derece 3. seviye: Temyiz M. Başsavcı

Derece ilerlemeleri adayın başvurmasına tabidir.

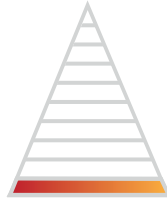
Seviye ilerlemeleri başvuru üzerine ve veya resen belirlenir.

Savcıların ücret ve sair özlük hakları derece ve seviyelerine göre belirlenir.

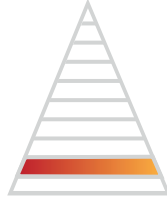
NOTLAR

Savcıların Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

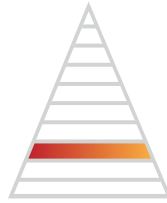
Savcı Mesleğine Kabul Edilmek ve Atanmak için:

- 29 yaşını doldurmuş olmak.
- Kabul ve atama yazı sınavı ve mülakatta başarılı olmak.

Kıdemli Savcı için:

- En az 4 yıl süreyle savcı olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 65 olması.

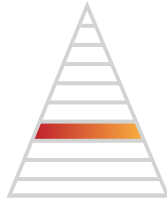

Adliye Başsavcısı için:

- En az 4 yıl süreyle kıdemli savcı olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 70 olması.

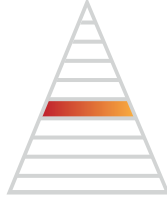
NOTLAR

Savcıların Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

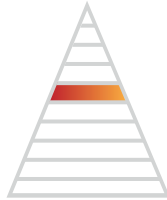
İstinaf Savcısı için:

- En az 2 yıl süreyle adliye başsavcısı olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 70 olması.
- Yüksek lisans yapmış olması.

İstinaf Kıdemli Savcısı için:

- En az 2 yıl süreyle istinaf savcısı olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 75 olması.
- Göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 2 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans yapmış olması.

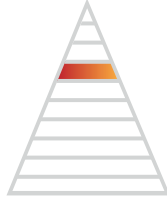
İstinaf Başsavcısı:

- İstinaf kıdemli savcıları arasından seçilir.

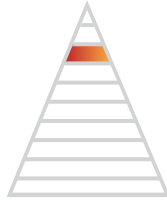
NOTLAR

Savcıların Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

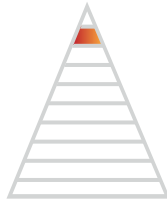
Temyiz Savcısı için:

- En az 5 yıl süreyle istinaf savcısı olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 85 olması.
- Göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 5 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans yapmış olması.

Temyiz Kıdemli Savcısı için:

- En az 2 yıl süreyle temyiz savcılığı görevi yapmış olması.
- Bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 90 olması.
- Göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 7 makalesinin yayınlanmış olması.
- Yüksek lisans ve doktora yapmış olması.

Temyiz Başsavcılığı:

- Temyiz kıdemli savcıları arasından seçilir.

Saim Dursun,
“Olta”,
50x50 cm,
tuval üzerine
yağlıboya /
spatula tekniği,
2013

SAVCILARIN ÇALIŞMALARININ
PLANLANMASI,
TARAFLARLA İLİŞKİLERİ, ÇEKİLME
VE RETLER VE SİCİLLERİ

NOTLAR

Savcıların Çalışma Günleri, Saatleri ve Yıllık Planlama

- Savcılar atanmaları üzerine atandıkları tarihten görev süreleri boyunca çalışma günlerini, meslek içi eğitim, konferans vb. sebeple mahkemede olmayacakları günler ile izinlerini kullanacakları tarihleri planlarlar; Adalet Yüksek Kurumu'na, bölge baro birliklerine bildirirler; savcılıklarında da ilan ederler. Savcılar mahkemelerdeki işlerini bu plana uygun olarak planlarlar. Mahkemedeki işlerin aksamaması için azami özen gösterirler.
- Bütün savcılar yıllık 30 takvim günü ücretli izin yaparlar. İzinlerini temmuz, ağustos aylarında kullanırlar. Dilerlerse bir haftasını ocak ayında kullanabilirler. İzin dönemi içindeki resmi tatiller izin süresini uzatmaz.
- Savcılarının mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunu'ndaki hükümler uygulanır. Elde olmayan sebeplerle olan aksamaları telafi etmek için özveri gösterir ve tedbir alırlar.
- Adli tatil kaldırılmıştır. Adalet Yüksek Kurumu savcılarının yıllık izinlerini kullanmalarının vatandaşlara verilen yargı hizmetinin aksamadan gerçekleştirilmesi için gerekli planlamaları yapar, tedbirleri alır.
- Savcılar kamu görevlilerinin günlük, haftalık çalışma saatlerine uyar; yargı hizmetinin gerektirdiği durumlarda mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde çalışırlar; nöbet tutarlar. Bu tür çalışmalar itina ile kayıt edilir ve mahkeme yöneticileri tarafından onaylanır.
- Adalet Yüksek Kurumu bu tür özverileri telafi edecek, eğitim, kurs, tatil planlamasında öncelik gibi tedbirleri alır. Adli yollukların paylaşılması gibi hususlarda dikkate alır.

NOTLAR

Savcıların Taraflarla ve Halkla ilişkisi – Çekilme ve Reddi Taleplerini Adalet Yüksek Kurumu ve Adalet Yüksek Mahkemesi inceler

Savcının yasaklı olmasını veya reddini gerektiren bir durumun varlığı veya bu nedenin ortaya çıkması halinde savcı kendisi çekilme kararı verebilir ya da taraflardan birisinin şikayeti üzerine savcı hakkında Adalet Yüksek Kurumu tarafından karar verilir.

Konu ile ilgili inceleme ve karar dosyaya ve savcının siciline kaydedilir.

Savcılara yöneltilen çekilme ve ret talepleri ile her türlü suçlama ve şikayet derhal Adalet Yüksek Kurumu'na iletilir. Kurum istemin haklılığının yanında savcının davada yer almasının uygun olup olmayacağını da değerlendirerek soruşturmanın başka bir savcı tarafından görülmesine karar verebilir.

Bu karar Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından acil olarak karara bağlanır.

Çekilme veya ret talebinde veya şikayet halinde işlemler durdurulmaz; talebin kabulü halinde bütün işlemler ret/çekilme veya şikayet talebinden itibaren tekrar edilir.

NOTLAR

Savcılar Sicili

Adalet Yüksek Kurumu mesleğe kabul ettiği savcılar için bir sicil tutar; bu sicil belgelerini elektronik ortamda herkesin kolayca erişebileceği şekilde yayınlar. Savcılarının kişisel verileri ile güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz. Savcılarının sicil dosyasında en azından şu bilgi ve belgeler tutulur:

- Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı
- Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları
- Savcı stajı, özetmenlik, yardımcı savcılık ve savcılık görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler
- Varsa savcılıktan başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler
- Mesleki eserleri ve yazıları
- Görevleri sırasında yapmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri
- Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler
- Yürütmüş olduğu bütün soruşturmalar, düzenlemiş olduğu iddianameler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar, istinaf ve temyiz sonuçları
- Çekilme ve ret taleplerine ilişkin belgeler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar
- Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları
- Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler
- Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler
- Ve hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler

AVUKATLIK

NOTLAR

Avukatlığın Mahiyeti ve Amacı

Avukatlık, kamu hizmetidir. Avukat, yargının üç kurucu unsurundan birisi olan bağımsız savunmayı temsil eder. Avukatlık serbest bir meslektir; bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder. Avukatlık bu üç unsurdan oluşan yargının parçası, temsilcisi ve toplum içindeki uzantısıdır. Avukatlar görevlerini yerine getirirken kamu görevlisi sıfatını taşır, görevleri gereğince verdiği hizmetler kamu hizmetidir.

Üstlendikleri işlerde hukukun üstünlüğü, temel insan haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla kurucu üç unsurundan biri oldukları yargının bir temsilcisi olarak görev yaparlar. Avukat görevinin yargının bir unsuru ve temsilcisi sıfatı ve sorumluluğu ile hareket eder; hakları ve savunmayı bağımsız ve serbest olarak temsil eder.

Kendisinden hukuki yardım isteyenleri her türlü resmi ve özel yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde en geniş şekilde temsil eder. Her durum ve ortamda hukukun üstünlüğünün ve hukuka uyarlılığın güçlendirilmesini serbestçe savunur; aksamalar, sorunlar ve çözümler hakkında görüş ve önerilerini paylaşır.

Avukatlığın Amacı:

- Avukatlığın temel amacı adaletin tesisini, hukukun üstünlüğünü, temel insan haklarını savunmak ve geliştirmektir. Kendisine verilen yetki ve görevleri bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanır.
- Bireyleri hakları, yükümlülükleri hakkında bilgilendirir; hukuki ilişkilerin uyuşmazlık doğurmayacak, dayanışma ve işbirliğini geliştirecek şekilde düzenlenmesine yardımcı olur.
- Buna rağmen çıkan mesele ve uyuşmazlıkların adil ve etkin olarak çözülmesine, adaletin etkin olarak tesisine toplumda uzlaşma ve işbirliğinin yeniden tesisine ve güçlendirilmesine yardımcı olur.

Göreve Başlamış Olan Avukatların Yetkileri ve Teminatları

- Maddi gerçeği tam olarak ortaya çıkarmak, hakların etkin olarak korunmasını ve yargılamaların en isabetli şekilde sonuçlanarak uyuşmazlıkların çözülmesi için gerekli her türlü çalışmayı yaparlar.
- Resmi veya özel her kurum, kuruluş veya kişi avukatların çalışmalarına yardımcı olmak, istedikleri bilgi ve belgeleri vermek, sorularına dürüstçe ve doğru olarak cevap vermek zorundadır.
- Avukatlar kendilerine tanınan bu yetkiyi sadece savunma görevi kabul etmiş oldukları işlerle ilgili olarak ve o görevin gereklerinin sınırları içinde ve kullanabilirler. Bu yetkinin kullanılması sırasında çıkacak uyuşmazlıklar avukatın görevini yerine getireceği veya uyuşmazlığın görüleceği yerdeki adli hazırlık mahkemeleri tarafından acele iş olarak değerlendirilerek karara bağlanır. Avukatlar bu yetkilerini dilerlerse adli hazırlık mahkemeleri vasıtasıyla da kullanabilirler.
- Avukatlar takip ettikleri işlerde yanlarında görev yapmakta olan stajyerler, özetmen ve yardımcı avukatlara veya büro görevlilerine görev ve yetki verebilirler.
- Avukatların ücretleri ayrı bir anlaşma yapmamış oldukları takdirde bürolarında ilan ettikleri ve AYK'ya beyan ve tescil ettirdikleri esasa ve tarifeye göre belirlenir. Avukatlık asgari ücretleri piyasa şartlarına göre gerçekçi olarak belirlenir. Tarife işin yapılması için sarf edilen emek, çaba, zaman, avukatın kariyeri ile birlikte genel olarak hizmetler piyasası ve ekonomik şartlar ve halkın hukuk hizmetlerine erişiminin kolaylaştırılması hususları dikkate alınarak belirlenir.
- Avukatlık ücretleri asgari tarifede belirtilenden az olamaz.

NOTLAR

Avukatlık Mesleğine Başlama ve Baro Levhasına Yazılma

- Avukatlık mesleğine kabul sınavını başaranlar Adalet Yüksek Kurumu nezdindeki avukatlık siciline kayıt edilir.
- Avukat listesine kayıtlı avukatlar diledikleri yerde büro açabilirler ya da bir başkasının yanında çalışmaya başlayabilirler. Büro veya işyerlerinin tam adresini, vergi ve işyeri sicil bilgilerini bildirerek o il barosunun baro levhasına ve o ilin bulunduğu bölge baro birliğinin avukat listesine kaydolmaları zorunludur. Bürolarını nakil etmeleri halinde hem önceki hem de sonraki il ve bölge baro birliklerine bildirimde bulunulması zorunludur.
- Avukatların bürolarını naklettikleri veya işyerlerinin bulunduğu ildeki baro levhasına ve bölgedeki avukatlar listesine kayıt edilmeleri zorunludur.
- Avukatlar bürolarını açtıkları veya işyerlerinin bulunduğu il barosu ve bölge barosuna bağlı olarak faaliyetlerini gösterirler. Özlük bakımından (çıkarma gerektiren disiplin suçu da dahil) Adalet Yüksek Kurumu, çıkarma dışındaki disiplin suçları bakımından bölge barosuna, mesleki dayanışma ve gelişme bakımından il barosuna bağlı olarak faaliyet gösterirler.

Avukatlıkta Serbest ve Yasak Faaliyetler

Avukatlık Mesleğine Kabul Edilenler, Stajyer, Özetmen ve Yardımcılar:

- Herhangi bir siyasi partiye veya oluşuma üye olabilirler; her türlü siyasi faaliyette bulunabilirler.
- Herhangi bir şekilde doğrudan şahsi sorumluluklarını gerektiren ticari faaliyette bulunamazlar.
- Tüzel kişiliğe haiz sermaye şirketlerinde hissedar ve yönetim kurulu üyesi olabilirler; halka açık olan şirketlerde borsa yoluyla hisse alabilirler; bu işlemleri bağlı buldukları bölge barolar birliğine ve il barosuna bildirirler.
- Baroların organlarına aday olmaları halinde tüm siyasi faaliyetlerinden istifa ederek ilişkilerini kesmek zorundadırlar.

Avukatlıkla Bağdaşmayan İşler ve Durumlar:

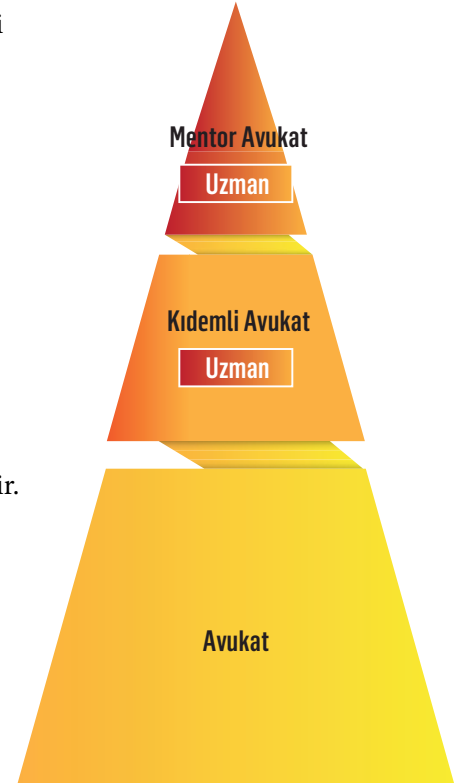
- Yukarıda sayılan serbest işler dışında aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hiçbir hizmet ve görev, sigorta prodüktörlüğü, tacirlik ve esnafılık veya meslekin onuru ile bağdaşması mümkün olmayan her türlü iş avukatlıkla birleşemez.

Avukatlık Yasağı:

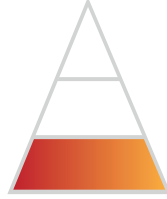
- Devlet, belediye, il özel idare ve kamu iktisadi teşebbüsleri hakkında 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamına giren iktisadi devlet teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müessesesi, bağlı ortaklık ve iştiraklerinde çalışanlar, buralardan ayrıldıkları tarihten itibaren iki yıl geçmeden ayrıldıkları idare aleyhine dava alamaz ve takipte bulunamazlar.
- Hakimlik veya savcılıktan avukatlığa geçenler son 3 yılda görev yaptıkları adliyelerde/mahkemelerde görülecek olan dava ve işleri kabul edemezler, bunlarla ilgilenemezler ve hakkında mütalaa da veremezler.

Avukatların Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

- Avukatların kariyerleri 3 derecedir.
- Kariyer derecelerini ve ilerleme şart ve gerekleri AYK tarafından yönetmelikle düzenlenir.
- Avukatlık mesleğine diğer hukuk mesleklerinden geçişteki kariyer seviyeleri Adalet Yüksek Kurumu tarafından kararlaştırılır.
- Derece ilerlemelerine ilgili avukatın talebi üzerine AYK gözetiminde bölge barolar birliği temsilcilerinin katılımıyla yapılacak değerlendirme, yazılı ve sözlü sınav ve mülakat sonucunda karar verilir.
- Avukatlar ilk mesleğe girişte avukat derecesinden girerler. Diğer hukuk mesleklerinden avukatlığa geçişte derecelendirme AYK değerlendirmesi, yazılı ve sözlü sınav sonucunda belirlenir.
- Avukatlar AYK'nın belirleyeceği konularda, getireceği kriterleri gerçekleştirmek suretiyle "Uzman" olabilirler.
- Uzmanlık için mentor avukat veya kıdemli avukat derecesinde olmak gerekir.

Avukatların Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

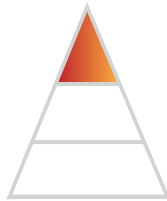
Avukatlık Mesleğine Kabul Edilmek için:

- 29 yaşını doldurmuş olmak.
- Mesleğe kabul yazılı sınavında ve mülakatta başarılı olmak.

Kıdemli Avukat için:

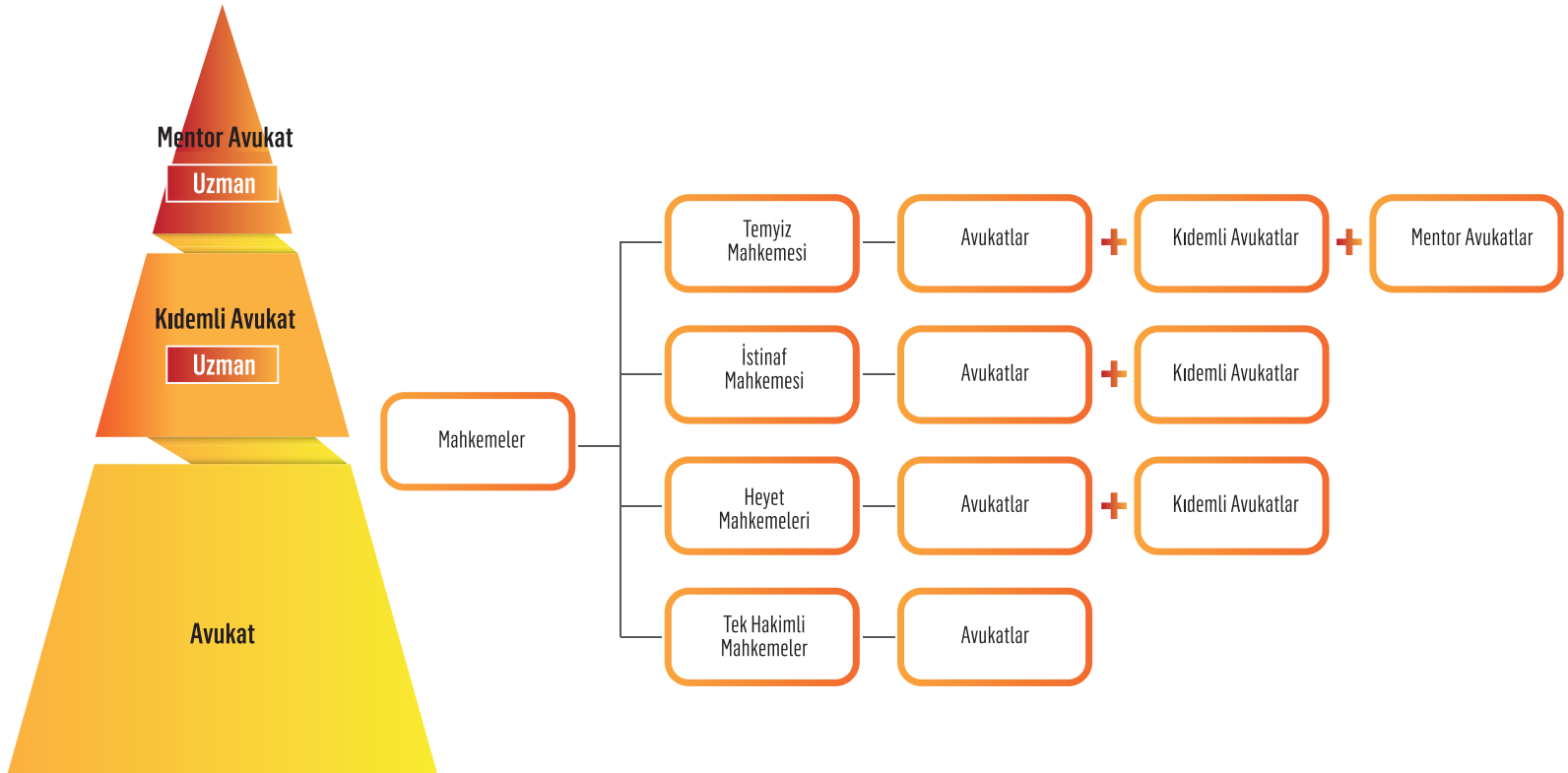
- En az 10 yıl süreyle avukat olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu derecedeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 80 olması.
- Adalet Yüksek Kurumu tarafından yönetmelikle belirtilen nitelikte ve sayıda dava veya olayda avukatlık yapmış/sorumluluk almış olanlar uzman avukat olarak adlandırılır.

Mentor Avukat:

- En az 10 yıl süreyle kıdemli avukat olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu derecedeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 90 olması.
- Adalet Yüksek Kurumu tarafından yönetmelikle belirtilen nitelikte ve sayıda dava veya olayda avukatlık yapmış/sorumluluk almış olanlar uzman avukat olarak adlandırılır.

Avukatların Kariyer Seviyelerine Göre Görev Yapabileceği Mahkemeler

Avukatların Sicili

Adalet Yüksek Kurumu mesleğe kabul ettiği hakimler için bir sicil tutar; bu sicil belgelerini elektronik ortamda herkesin kolayca erişebileceği şekilde yayımlar. Avukatların kişisel verileri ile güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz. Avukatların sicil dosyasında en azından şu bilgi ve belgeler tutulur:

- Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı
- Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları
- Avukatlık stajı, özetmen, avukat yardımcısı ve avukat görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler
- Varsa avukatlıktan başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler
- Mesleki eserleri ve yazıları
- Görev yaptığı yerler ve görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri
- Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler
- Avukatın meslek hayatı boyunca katıldığı tüm yargılamalara ilişkin bilgiler, dilekçeler, kararlar ve sonuçları
- Avukatın yaptığı çekilme ve reddi hakim taleplerine ilişkin belgeler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar
- Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları
- Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler
- Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler
- Ve avukat hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler

NOTERLIK

NOTLAR

Noterliğin Mahiyeti ve Amacı

Noterliğin Mahiyeti

- Noterlik bir kamu hizmetidir. Noterlik, Adalet Yüksek Kurumu tarafından noterlik yapma yetkisi verilen kimseler tarafından yapılabilir. Noterlikler Adalet Yüksek Kurumu tarafından ihtiyaç duyulan yerlerde, sayıda ve nitelikte olmak üzere açılır. Açılan noterliklere noter yetkisi verilenler yarışma usulüyle seçilir ve atanırlar.

Noterliğin Amacı

- Noterler, hukuki güvenliği sağlamak için hukuki sonuçlar bağlanabilen her türlü işlemleri belgelendirirler; ayrıca kanunlarla kendilerine görev ve yetki verilen işlemleri gerçekleştirirler.
- Noterler bu görevlerini hukuki işlemler konusunda uyuşmazlık çıkmasını önlemek veya en aza indirmek, toplum nezdinde işlemlere, belgelere ve sonuçta kişilere güven oluşturmak amacıyla yaparlar.

NOTLAR

Noterlikle Bağdaşmayan ve Yasak Faaliyetler

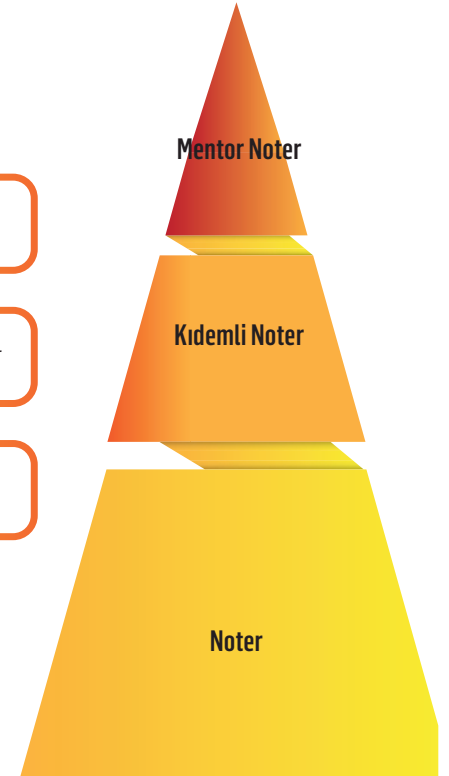
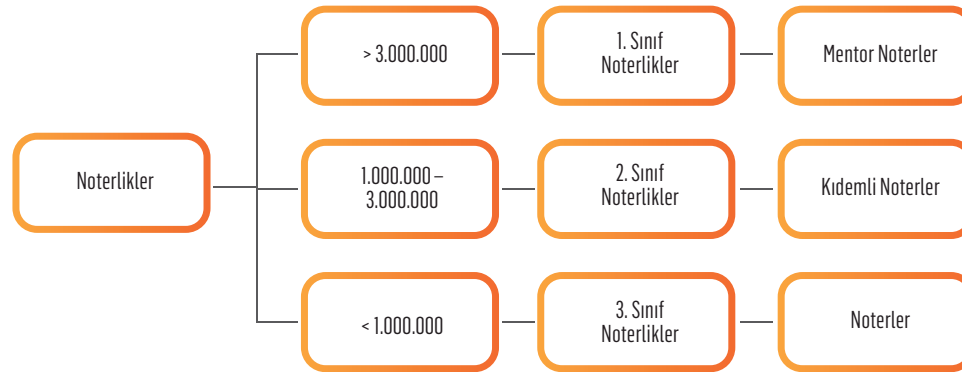
- Noterler herhangi bir siyasi partiye üye olamaz ve siyasi parti faaliyetlerine katılamazlar.
- Yargı mercilerinin vereceği işlerle, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik, vasiyeti tenfiz memurluğu görevleri dışında hiçbir hizmet ve görev noterlikle birleşemez.
- Noterler, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28'inci maddesinin 1'inci fıkrasındaki anlamda ticaret yapamaz, kefil olamazlar.
- Noter adayları, noterlik meslek stajına başladıkları andan itibaren yukarıdaki yasaklara aykırı her türlü ticari ve siyasi faaliyetlerini sona erdirmiş ve tamamen tasfiye etmiş olmak zorundadır.
- Noterler aracı kullanamaz, reklam ve haksız rekabet niteliğinde bir eylemde bulunamazlar.
- Noterler her ne suretle olursa olsun noterlik ücreti hususunda kendi aralarında sözlü veya yazılı anlaşma yapamazlar.
- Noterler, hizmetlerinin asgari standartlarından ödün vermemek kaydıyla yaptıkları işlemler ve hizmetlerine ilişkin tarifede belirtilen ücretlerden diledikleri miktarda indirim yapabilirler.

Noterler ve Noterliklerin Sınıflandırması

Noterlerin Kariyeri: Noter, kıdemli noter ve mentor noter olarak 3 derecedir. Derece ilerlemesine noterinin talebi üzerine Adalet Yüksek Kurumu karar verir. Diğer mesleklerden geçişte dereceyi de AYK belirler.

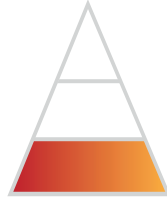
Vasiyetname vb. ölüme bağlı tasarruf işlemlerini, mirasçılık belgesi verilmesini, gayrimenkul satış vaadi ile tescilli menkul malların mülkiyetinin devrini içeren satış işlemlerini, sadece mentor noterler yapabilir.

- 1. sınıf noterliklere sadece mentor noterler.
- 2. sınıf noterliklere kıdemli noterler ve mentor noterler.
- 3. sınıf noterliklere her seviyede noterler atanır.

NOTLAR

Noterlerin Kariyer Seviyeleri, İlerlemeleri ve Gereklilikleri

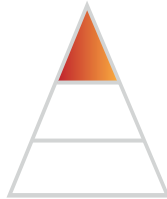
Noterlik Mesleğine Kabul Edilmek için:

- 29 yaşını doldurmuş olmak.
- Mesleğe atama yazılı sınavında ve mülakatta başarılı olmak.

Kıdemli Noterlik için:

- En az 10 yıl süreyle noter olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu derecedeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 80 olması.

Mentor Noter

- En az 10 yıl süreyle kıdemli noter olarak görev yapmış olması.
- Bulunduğu derecedeki performans değerlendirme notunun ortalama en az 90 olması.

İzinler, Çalışma Günleri, Saatler ve Yetkilendirme

- Noterler yıllık izinlerinin ve nöbetçi olmadıkları resmi tatil günleri dışında, mesai saatleri içinde noterliklerinde bulunmak ve yapılan işlemlere bilfiil kendisi tamamlamak zorundadır.
- Noterler kendilerine tanınan noterlik yetkilerinin Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenenleri yapma yetkisini kendisini doğrudan gözetimi altında bulunan yardımcı noterlere belirli süreli olmak üzere verebilirler. Yaptıkları yetkilendirmeleri Adalet Yüksek Kurumu'na ve Türkiye Noterler Birliği'ne bildirirler.
- Noterler resmi çalışma günlerinde ve mesai saatlerine faaliyet gösterirler. Dilerlerse çalışma saatlerini daha fazla belirleyebilir; hafta sonu ve resmi tatil günlerinde de çalışabilirler.
- AYK, toplumun ihtiyaçlarının gerektirdiği şekilde noterlik hizmetine erişebilmesi için hafta sonu, akşam ve gece saatlerinde noterlik hizmetleri verilmesini sağlayacak düzenlemelerini yapar; TNB yeterli nöbetçi noterlik olacak şekilde uygular.
- Noterlerin yıllık izin süresi 30 takvim günüdür; araya denk gelen resmi izinler nedeniyle süre uzamaz.
- Noterler izinlerinin çoğunu, temmuz ve ağustos aylarında, azını ocak ayında noterlik işlerinde aksamaya neden olmayacak şekilde kullanabilirler. Noterler izin kulanacakları tarihleri kendileri belirleyip TNB'ye ve AYK'ya bildirirler. Noterlikler noterin olmadığı zamanlarda da faaliyetlerini sürdürür.
- Noterler; izin, hastalık, mazeret sebepleriyle noterlikte olmadıkları tarihlerde yerlerine kimin vekalet edeceğini ve ne yetkiler kullanacaklarını TNB ve AYK'ya bildirirler.

NOTLAR

Noterlerin Sicili

Adalet Yüksek Kurumu mesleğe kabul ettiği noterler için bir sicil tutar; bu sicil belgelerini elektronik ortamda herkesin kolayca erişebileceği şekilde yayınlar. Noterlerin kişisel verileri ile güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz. Noterlerin sicil dosyasında en azından şu bilgi ve belgeler tutulur:

- Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı,
- Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları,
- Noterlik stajı, özetmen, noter yardımcısı yardımcısı ve noter görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Varsa noterlikten başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Mesleki eserleri ve yazıları,
- Görev yaptığı yerler ve görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri,
- Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler,
- Noterlerin meslek hayatları boyunca gerçekleştirdiği tüm işlemlere ilişkin belgeler,
- Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları,
- Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler,
- Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- Ve noter hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler.

6B
HUKUK MESLEKLERİ KANUNU
TASLAK -1

BAŞLANGIÇ

Genel Hükümler

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – Bu kanunun amacı; hakimlerin, savcılarının, avukatların ve noterlerin niteliklerine, atanmalarına veya göreve başlamalarına, hak ve ödevlerine, aylık ve ödeneklerine kariyer seviyelerine, meslekte ilerlemelerine, tabi oldukları disiplin, etik kuralları ve denetimlerine, performans değerlendirme kriterlerine, meslek içi eğitimlerine ve diğer özlük işlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 – Bu kanunun uygulanmasında;

(a) Hakim:

1. Adli yargıda: Mahkeme başkan ve üyelerini, hakimleri, Yargıtay ve Adalet Yüksek Mahkemesi hakimlerini,

2. İdari yargıda: Mahkeme başkan ve üyelerini, hakimleri, Danıştay ve Adalet Yüksek Mahkemesi hakimlerini,

(b) Savcı:

1. Adli yargıda: İl ve ilçe başsavcılarını, başsavcı vekillerini, savcılarını, Yargıtay ve Adalet Yüksek Mahkemesi savcılarını,

2. İdari yargıda: Danıştay savcılarını,

(c) Avukat:

Türkiye Barolar Birliği'ne kayıtlı bulunan avukatları,

(ç) Noter:

Türkiye Noterler Birliği'ne kayıtlı bulunan noterleri, ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Hukuk Mesleklerine Giriş Sistemi

BİRİNCİ BÖLÜM

Hukuk Mesleklerine Giriş Şartları

MADDE 3 – Hukuk mesleklerinde görev yapmak isteyen kişilerin;

(a) Türk vatandaşı olması,

(b) Hukuk fakültesinden mezun olması veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'deki hukuk fakültesi programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarılı olmak suretiyle denklik belgesi almış olması,

- (c) Kamu haklarından yasaklı olmaması,
- (ç) Askerlik durumu itibariyle askerlikle ilgisi bulunmamak veya muvazaflık hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedeğe geçirilmiş olması,
- (d) Hukuk mesleklerindeki görevlerini sürekli olarak yurdun her yerinde yapmasına engel olacak fiziki veya zihinsel bir engeli olmaması,
- (e) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, üç aydan fazla hapis veya affa uğramış olsa bile devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan veya kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak veya bu suçlardan veya taksirli suçlar hariç olmak üzere üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir fiilden dolayı soruşturma veya kovuşturma altında olmaması,
- (f) Hukuk mesleklerine yaklaşmayacak tutum ve davranışlarda bulunmamış olması,

şarttır.

İKİNCİ BÖLÜM

Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı

Şartlar

MADDE 4 – Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı'na, bu kanunun üçüncü maddesinde belirtilen şartları taşıyan kişiler katılabilir.

Genel olarak

MADDE 5 – (1) Hukuk Meslekleri Genel Stajı'na başlamak ve hukuk alanında akademisyenliğe başvurabilmek için Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı'nda başarılı olmak şarttır.

(2) Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı tek bir yazılı sınavdan oluşur. Sınavda yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

(3) Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı'nda ilgililerin Anayasa Hukuku, Anayasa Yargısı, İdare Hukuku, İdari Yargılama Usulü, Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Ticaret Hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, İcra ve İflas Hukuku, Ceza Hukuku, Ceza Yargılama Usulü, İş Hukuku, Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku, Avukatlık Hukuku, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi, Türk Hukuk Tarihi alanlarındaki bilgileri ölçülür ve bilgileri uygulama yetenekleri değerlendirilir.

(4) Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı yılda en az bir defa, Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenir.

(5) Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı'nın sonuçlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(6) Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin diğer hususlar Hakim Odaları Birliği, Savcı Odaları Birliği, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği'nin görüşü alınır.

rak Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

(7) Bu maddenin uygulanmasında hakimlik, savcılık, avukatlık, noterlik ve hukuk alanında akademisyenlik meslekleri hukuk mesleği olarak kabul edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hukuk Meslekleri Genel Stajı

Şartlar

MADDE 6 – (1) Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı'nı başarıyla geçen kişiler Hukuk Meslekleri Genel Stajı yapmaya hak kazanır.

Genel olarak

MADDE 7 – (1) Hukuk Meslekleri Genel Stajı bir yıldır. Staj, üç aylık dönemler halinde sırasıyla hakimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik stajlarını kapsar.

(2) Hukuk Meslekleri Genel Stajı ile ilgili yapılacak olan işlemlere karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(3) Hukuk Meslekleri Genel Stajı'nın şekli ile staja ilişkin diğer hususlar Hakim Odaları Birliği, Savcı Odaları Birliği, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği'nin görüşü alınarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

(4) Bu maddenin uygulanmasında hakimlik, savcılık,

avukatlık ve noterlik hukuk mesleği olarak kabul edilir.

Stajın başlangıcı

MADDE 8 – (1) Hukuk Mesleklerine Giriş Genel Sınavı'nda başarılı olan kişiler, Hukuk Meslekleri Genel Stajı'nın başlatılması için dilekçe ve yönetmelikte belirlenen belgelerle Adalet Yüksek Kurumuna başvurur.

(2) Adalet Yüksek Kurumu, adayın stajyer listesine yazılıp yazılmaması hakkında gerekçeli bir karar verir.

(3) Hukuk meslekleri, Adalet Yüksek Kurumunun belirlediği sayıda stajyeri kabul eder.

(4) Hukuk Meslekleri Genel Stajı, stajyer listesine yazılma ile başlar.

Stajyerin ödevleri

MADDE 9 – (1) Stajyerler;

(a) hakim, savcı ve avukatla birlikte duruşmaları gözlemek,

(b) hakim, savcı, avukat ve noterin idari makamlardaki işlerine yardımcı olmak,

(c) noterler tarafından yapılan işlemlerini gözlemek,

(ç) düzenlenecek olan eğitimlere katılım sağlamak,

(d) yönetmelikle gösterilecek diğer ödevleri yerine getirmek

ile yükümlüdür.

(2) Stajyerler, meslek kurallarına ve yönetmeliklerde belirlenen esaslara uymak zorundadırlar.

Ücretler

MADDE 10 – Hukuk Meslekleri Genel Stajı süresince stajyerlere, asgari ücretten az olmayan, miktarı her yıl meslek kuruluşları tarafından belirlenen bir ücret ödenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavı

Şartlar

MADDE 11 – (1) Hukuk Meslekleri Genel Stajı'nı başarıyla tamamlayan kişiler kariyerlerini devam ettirmek istedikleri mesleğin Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavı'na girmeye hak kazanır.

Genel olarak

MADDE 12 – (1) Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavı yazılı bir aşama ve mülakattan oluşur.

(2) Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavı yılda en az bir defa, her bir hukuk mesleği için ayrı olarak, Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenir.

(3) Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavı sonuçlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(4) Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin bu kanunda yer almayan diğer hususlar Hakim Odaları Birliği, Savcı

Odaları Birliği, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği'nin görüşü alınarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Yazılı Sınav

MADDE 13 – (1) Hakim ve savcılar için yazılı sınav; Türkçe, matematik, Türk kültür ve medeniyetleri, Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi ve temel yurttaşlık bilgisi sorularından oluşan genel yetenek ve genel kültür konuları ile,

(a) Adli yargıda; Anayasa hukuku, Medenî hukuk, Borçlar hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, Ticaret Hukuku, İş hukuku, İcra ve İflâs Hukuku, Ceza hukuku, Ceza yargılama usulü, İdarî Yargılama Usulü ve İdare Hukuku,

(b) İdarî yargıda; Anayasa hukuku, İdare hukuku, İdarî Yargılama Usulü, Hukuk Yargılama Usulü, Borçlar Hukuku (genel hükümler), Medenî Hukuk, Ceza Hukuku (genel hükümler), Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku ve Maliye-Ekonomi,

konularını kapsayan alan bilgisi ölçme ve bilgileri uygulama yeteneklerini ölçen sorulardan oluşur.

(2) Avukat ve noterler için yazılı sınav; Türkçe, matematik, Türk kültür ve medeniyetleri, Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi ve temel yurttaşlık bilgisi sorularından oluşan genel yetenek ve genel kültür konuları ile Anayasa hukuku, Medenî hukuk, Borçlar hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, Ticaret Hukuku, İş hukuku, İcra ve İflâs Hukuku, Ceza hukuku, Ceza yargılama usulü, İdarî Yargılama Usulü, İdare Hukuku, Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku ve Maliye-Ekonomi konularını kapsayan alan bilgisi ölçme ve bilgileri uygulama

yeteneklerini ölçen sorulardan oluşur.

(3) Yazılı sınavda yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Mülakat

MADDE 14 – (1) Yazılı sınavı başarıyla geçen kişiler mülakata katılabilir.

(2) Mülakat, ilgilinin muhakeme gücünün, bir konuyu kavrayıp özetleme ve ifade yeteneğinin, genel fiziki görünümünün, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğunun ve liyakatinin, yetenek ve kültürünün, çağdaş bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının değerlendirilmesidir.

(2) Mülakat kurulu yedi kişiden oluşur. Mülakat kurulunun bünyesinde Adalet Yüksek Kurumu bünyesinde görev yapan kişiler görev alır. Aranılan niteliklerde üye bulunmaması halinde hakim, savcı ve avukat üyeler arasından seçim yapılır.

(3) Hakimler için oluşturulacak mülakat kurulunda;

- (a) iki hakim,
- (b) bir savcı,
- (c) bir avukat,
- (ç) bir noter,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan hakimlerden biri Ha-

kim Odaları Birliği'nde görev yapmakta olan hakimler arasından seçilir.

(4) Savcılar için oluşturulacak mülakat kurulunda;

- (a) iki savcı,
- (b) bir hakim,
- (c) bir avukat,
- (ç) bir noter,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan savcılardan biri Savcı Odaları Birliği'nde görev yapmakta olan savcılar arasından seçilir.

(5) Avukatlar için oluşturulacak mülakat kurulunda;

- (a) iki avukat,
- (b) bir hakim,
- (c) bir savcı,
- (ç) bir noter,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan avukatlardan biri Türkiye Barolar Birliği'nde görev yapmakta olan avukatlar arasından seçilir.

(6) Noterler için oluşturulacak mülakat kurulunda;

- (a) iki noter,
- (b) bir hakim,
- (c) bir savcı,
- (ç) bir avukat,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan noterlerden biri Türkiye Noterler Birliği'nde görev yapmakta olan noterler arasından seçilir.

(7) Mülakatlar kayıt altına alınır. Kurumun sitesinde yayınlanır. Sınav sonuçlarına ilişkin yargı süreçlerinde bu kayıtlara delil olarak dayanılabilir.

(8) Mülakatta yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alan adaylar başarılı sayılır.

(9) Mülakat kurulunun oluşumuna ve seçimine ilişkin bu kanunda yer almayan diğer hususlar Hakim Odaları Birliği, Savcı Odaları Birliği, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği'nin görüşü alınarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Meslek Stajı

Şartlar

MADDE 15 – (1) Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sı-

navını başarıyla geçen kişiler ilgili Meslek Stajını yapmaya hak kazanır.

Genel olarak

MADDE 16 – (1) Meslek Stajı bir yıldır.

(2) Hakimlik Meslek Stajında sırasıyla;

(a) 1 ay İcra Dairesinde,

(b) 1 ay İcra Mahkemesinde,

(c) 3 ay Adli Hazırlık Mahkemesinde,

(ç) 3 ay aile, iş, ticaret, tüketici, fikri ve sınai haklar, kadastro, çocuk mahkemelerinden üçünde Asliye Hukuk Mahkemesinde,

(d) 2 ay Asliye Ceza Mahkemesinde,

(e) 2 ay Ağır Ceza Mahkemesinde

staj yapılır.

(3) Savcılık Meslek Stajında sırasıyla;

(a) 1 ay Ceza İnfaz Kurumu veya Tutukevinde,

(b) 2 ay Savcı yanında,

(c) 1 ay Adliye Başsavcısının yanında

(ç) 3 ay Adli Hazırlık Mahkemesinde,

(d) 2 ay Asliye Ceza Mahkemesinde,

(e) 2 ay Ağır Ceza Mahkemesinde

staj yapılır.

- (4) Avukatlık Meslek Stajında sırasıyla;
- (a) 1 ay Savcı yanında,
  - (b) 1 ay İcra Dairelerinde,
  - (c) 1 ay İcra Mahkemesinde,
  - (ç) 3 ay Adli Hazırlık Mahkemesinde,
  - (d) 2 ay Asliye Hukuk Mahkemesinde,
  - (e) 2 ay Asliye Ceza Mahkemesinde,
  - (f) 2 ay Ağır Ceza Mahkemesinde

staj yapılır. Avukatlık Meslek Stajı baroya kayıtlı bir avukat gözetiminde yapılır. Stajyer avukatlar haftanın üç gününde stajlarını yukarıda belirtilen kurumlarda yaparlar.

- (5) Noterlik Meslek Stajında sırasıyla;
- (a) 2 ay 3. sınıf noterliklerde,
  - (b) 2 ay 2. sınıf noterliklerde,
  - (c) 2 ay Avukat yanında,
  - (ç) 1 ay Adli Hazırlık Mahkemelerinde
  - (d) 1 ay Asliye Hukuk Mahkemesinde,
  - (e) 1 ay Tapu Dairesinde,
  - (f) 3 ay 1. sınıf noterliklerde

staj yapılır.

(6) Meslek Stajı ile ilgili yapılacak olan işlemlere karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(7) Meslek stajına ilişkin bu kanunda yer almayan diğer hususlar Hakim Odaları Birliği, Savcı Odaları Birliği, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği'nin görüşü alınarak Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Stajın Başlangıcı

MADDE 17 – (1) Meslekte Özetmen ve Yardımcılık Sınavında başarılı olan kişiler, ilgili Meslek Stajının başlatılması için dilekçe ve yönetmelikte belirlenen belgelerle birlikte Adalet Yüksek Kurumuna başvurur.

(2) Adalet Yüksek Kurumu, adayın ilgili meslek stajyer listesine yazılıp yazılmaması hakkında gerekçeli bir karar verir.

(3) Meslek Stajı, ilgili meslek stajyer listesine yazılma ile başlar.

Stajyerin ödevleri

MADDE 18 – (1) Stajyerler;

- (a) duruşmaları gözlemlemek,
- (b) idari makamlardaki işlere yardımcı olmak,
- (c) düzenlenecek olan eğitimlere katılım sağlamak,
- (ç) yönetmelikle gösterilecek diğer ödevleri yerine getirmek

ile yükümlüdür.

(2) Stajyerler, meslek kurallarına ve yönetmeliklerde belirlenen esaslara uymak zorundadırlar.

Değerlendirme

MADDE 19 – Stajyerlerin staj yaptıkları süre boyunca gösterdikleri performans, bu kanunda düzenlenmiş olan performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.

Ücretler

MADDE 20 – Meslek stajı süresince stajyerlere, en düşük memur maaşından az olmayan, miktarı her yıl ilgili meslek kuruluşları tarafından belirlenen bir ücret ödenir.

ALTINCI BÖLÜM

Özetmenlik

Şartlar

MADDE 21 – Meslek stajını başarıyla tamamlayan kişiler ilgili meslekte özetmenlik yapmaya hak kazanır.

Hakimler ve Savcılar

MADDE 22 – (1) Hakimlik ve Savcılık Meslek Stajını başarıyla tamamlamış bulunan kişiler, Adalet Yüksek Kurumu tarafından liyakat gözetilerek ihtiyaç duyulan mahkemelere atanır.

(2) Özetmen hakimin görevleri şunlardır:

- (a) Tevdi edilen dilekçe, delil ve diğer evrakı inceleyerek özet şeklinde hâkime veya yardımcı hakime sunmak,
- (b) Duruşma ve keşif ile duruşma sonrası işlemlerde hakim ve yardımcı hakime yardımcı olmak,

(c) Kalem personeli tarafından hazırlanan evrakı hakim veya yardımcı hakime sunulmadan önce kontrol etmek,

(d) Dosya ile ilgili doktrin ve içtihatlar konusunda ilk araştırmayı yaparak özet hazırlamak,

(e) Hakim veya yardımcı hakim tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Özetmen Savcının görevleri şunlardır:

(a) Dosya ile ilgili delil ve diğer evrakı inceleyerek özet şeklinde savcıya veya yardımcı savcıya sunmak,

(b) Kanıt toplama, adli muayene takibi, iddianame hazırlanması işlemlerinde savcıya ve yardımcı savcıya yardımcı olmak,

(c) Kalem personeli tarafından hazırlanan evrakı savcıya veya yardımcı savcıya sunulmadan önce kontrol etmek,

(d) Dosya ile ilgili ilk araştırmayı yaparak özet hazırlamak,

(e) Savcı veya yardımcı savcı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Avukat ve Noterler

MADDE 23 – (1) Avukatlık ve Noterlik Meslek Stajını başarıyla tamamlamış bulunan kişiler, Adalet Yüksek Kurumu'na özetmen ihtiyacını bildirmiş avukat veya noterler nezdinde çalışmak istediklerine başvurabilirler. Aynı göreve

başvuran özetmenler arasında objektif kriterlere dayalı liyakat bazlı değerlendirme yapılarak görev verilir; durum Adalet Yüksek Kurumu'na bildirilir.

(2) Özetmen avukatın görevleri şunlardır:

- (a) Görevlendirildiği dosya ve evrakı inceleyerek iddialar hakkında araştırmalar yapmak ve emsal kararlar bulmak,
- (b) Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralamak,
- (c) Dilekçe taslağı hazırlamak için gerekli bilgileri hazırlamak,
- (d) Avukat ve yardımcı avukat tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Özetmen noterin görevleri şunlardır:

- (a) Noter personeli tarafından hazırlanan evrakı notere veya yardımcı notere sunulmadan önce kontrol etmek,
- (b) Noter işlemlerinde notere ve yardımcı notere yardımcı olmak,
- (c) Gerektiğinde, noter işlemleriyle ilgili ilk araştırmayı yaparak özet hazırlamak,
- (ç) Noter veya yardımcı noter tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Değerlendirme

MADDE 24 – Özetmenlerin görev yaptıkları süre boyunca gösterdikleri performans, bu kanunda düzenlenmiş performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.

Ücretler

MADDE 25 – Özetmen olarak çalışmakta olan kişilere, en düşük memur maaşından az olmayan, miktarı her yıl ilgili meslek kuruluşları tarafından belirlenen bir ücret ödenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Yardımcılık

Şartlar

MADDE 26 – Yardımcı olabilmek için ilgili meslekte en az iki yıl özetmenlik görevinin yapılmış olması gerekmektedir.

Hakim ve Savcılar

MADDE 27 – (1) Özetmen hakimlik ve özetmen savcılık görevini başarıyla tamamlamış bulunan kişiler, Adalet Yüksek Kurumu tarafından liyakat gözetilerek yapılan niteliksel yarışma usulüyle ihtiyaç duyulan mahkemelere atanırlar.

(2) Yardımcı hakimler;

(a) Yardımcısı oldukları hakim ve mahkemenin yanında yargılama faaliyetine katılırlar, asil hakimin vereceği görevleri yaparlar, hakimin karar vermesine yardımcı olurlar ancak hakim yerine geçerek karar veremezler.

(b) Asil hakim tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evrakı inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil hakimin

talimatları doğrultusunda karar taslakları hazırlarlar, gerekçeleri hazırlarlar ve asil hakime sunarlar. Hakimin görüşü doğrultusunda gerekçeli karar taslaklarını hazırlarlar.

(c) Asil hakimin yetki verdiği sınırlı durumlarda mahkeminin diğer yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla yapacağı iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.

(ç) Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralarlar, tanıklara sorulacak soruların sırasını belirlerler ve deliller hakkında fikir oluşturmak suretiyle hukuki rapor düzenlerler.

(d) Asil hakim tarafından verilen diğer görevleri yerine getirirler.

(3) Yardımcı savcılar;

(a) Yardımcısı oldukları savcı yanında yargılama faaliyetine katılırlar, asil savcının vereceği görevleri yaparlar, savcının karar vermesine yardımcı olurlar ancak savcı yerine geçerek karar veremezler.

(b) Asil savcı tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evrakı inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil savcının talimatları doğrultusunda karar taslakları hazırlarlar, gerekçeleri hazırlarlar ve asil savcıya sunarlar.

(c) Asil savcının yetki verdiği sınırlı durumlarda savcılığı diğer yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla yapacağı iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.

(d) Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralarlar, tanıklara sorulacak soruların sırasını belirlerler ve deliller hakkında fikir oluşturmak suretiyle hukuki rapor düzenlerler.

(e) Asil savcı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirirler.

Avukat ve Noterler

MADDE 28 – (1) Özetmen avukatlık ve özetmen noterlik görevini başarıyla tamamlamış bulunan kişiler, Adalet Yüksek Kurumu'na yardımcı ihtiyacını bildirmiş avukat veya noterler nezdinde çalışmak istediklerine başvurabilirler. Aynı göreve başvuran özetmenler arasında objektif kriterlere dayalı liyakat bazlı değerlendirme yapılarak görev verilir; durum Adalet Yüksek Kurumu'na bildirilir.

(2) Yardımcı avukatlar;

(a) Yardımcısı oldukları avukatın yanında yargılama faaliyetine katılırlar.

(b) Asil avukat tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evrakı inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil avukatın talimatları doğrultusunda her türlü dilekçe ve belge taslakları hazırlarlar.

(c) Asil avukatın yetki verdiği sınırlı durumlarda avukat adına yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.

(ç) Asil avukatın onayıyla adli hazırlık mahkemeleri ile

icra tetkik mercilerinde avukatın takip ettiği dava ve işlemlerle ilgili duruşmalara girip icra müdürlüklerindeki işleri yürütebilirler.

(d) Dosya ve evrakta yer alan delilleri sıralarlar, tanıklara sorulacak soruların sırasını belirlerler ve deliller hakkında fikir oluşturmak suretiyle hukuki rapor düzenlerler.

(e) Asil avukatın vereceği diğer mesleki görevleri yerine getirirler.

(3) Yardımcı noterler;

(a) Noterliklerde asil notere faaliyetlerinde yardımcı olurlar.

(b) Asil noter tarafından sevk ve idare edilirler; kendilerine verilen dosya, dilekçe, delil ve sair evrakları evraki inceleyerek değerlendirirler, hukuki konular hakkında doktrin ve içtihat araştırmaları yaparlar; asil noterin talimatları doğrultusunda her türlü dilekçe ve belge taslaklarını hazırlarlar.

(c) Asil noterin yetki verdiği sınırlı durumlarda noterlik adına yargı mercileri, idari kurumlar ve taraflarla iletişim ve yazışmaları doğrudan yapabilirler.

(ç) Asil noterin vereceği diğer mesleki görevleri yerine getirirler.

Değerlendirme

MADDE 29 – Yardımcıların görev yaptıkları süre boyunca gösterdikleri performans, bu kanunda düzenlenmiş performans değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.

Ücretler

MADDE 30 – Yardımcı olarak çalışmakta olan kişilere, en düşük memur maaşından az olmayan, miktarı her yıl ilgili meslek kuruluşları tarafından belirlenen bir ücret ödenir.

BİRİNCİ KİTAP

Hakimlik

BİRİNCİ KISIM

Hakimliğin Mahiyeti ve Amacı

Hakimliğin mahiyeti

MADDE 31 – Hakimlik bir kamu hizmetidir. Hakim, yargının üç kurucu unsurundan birisidir.

Hakimliğin amacı

MADDE 32 – (1) Hakimler hukuk, ceza, idari vergi ve sair uyuşmazlıklarda uyuşmazlık konusu ile ilgili gerçekleri ortaya çıkarmak, uyuşmazlığın taraflarının uyuşmazlık konularını layık olduğu şekilde iddia ve savunma yoluyla tartışılmasını sağlamak ve keza tarafların hukuki beyanlarını da dikkate alarak uyuşmazlıkları, makul, genel kabul gören ve isabetli kararlarla gidermek, taraflar arasında adaleti tesis etmekle görevlidir.

(2) Hakimler, hakimlik mesleğinin yüksek saygı görmesi, işlevini en iyi şekilde yerine getirmesi için gerekli olan ilkelere geliştirilmesi, örnek uygulamalar ve içtihatlar oluşturulması gibi faaliyetlerde de yer alır.

İKİNCİ KISIM

Hakimlik Mesleğine Giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Hakimlik Mesleğine Atanma Sınavı

Şartlar

MADDE 33 – Hakimlik meslek stajını başarıyla tamamlamış, en az 2 yıl süreyle özetmen hakim ve sonra 3 yıl süreyle yardımcı hakim olarak başarıyla görev yapmış kişiler bu sınava girebilir.

Genel olarak

MADDE 34 – (1) Atama yapılacak boş kadroların sayısı, derecesi, unvanı, sınıfı, atanacaklarda aranacak şartlar ile başvuruya ve sınava ilişkin hususların yer aldığı bir duyuru yayınlanır. Bu duyuru sınava müracaat süresinin bitiminden en az onbeş gün önce Türkiye genelinde günlük yayımlanan tirajı en yüksek beş gazeteden birinde bir defa ve ayrıca Adalet Yüksek Kurumu internet sitesinde ilan olunur.

(2) Hakimlik mesleğine atanma sınavı yazılı bir aşama ve mülakattan oluşur.

(3) Hakimlik mesleğine atanma sınavı yılda en az bir defa, Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenir.

(4) Hakimlik mesleğine atanma sınavının sonuçlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(5) Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin bu ka-

nunda yer almayan diğer hususlar ilgili kanunda düzenlenir.

Yazılı Sınav

MADDE 35 – (1) Yazılı sınav; Türkçe, matematik, Türk kültür ve medeniyetleri, Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi ve temel yurttaşlık bilgisi sorularından oluşan genel yetenek ve genel kültür konuları ile;

(a) Adli yargıda; Anayasa Hukuku, Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, Ticaret Hukuku, İş Hukuku, İcra ve İflas Hukuku, Ceza Hukuku, Ceza Yargılama Usulü, İdarî Yargılama Usulü ve İdare Hukuku,

(b) İdari yargıda; Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, İdari Yargılama Usulü, Hukuk Yargılama Usulü, Borçlar Hukuku (genel hükümler), Medeni Hukuk, Ceza Hukuku (genel hükümler), Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku ve Maliye-Ekonomi,

konularını kapsayan alan bilgisi ölçme ve bilgileri uygulama yeteneklerini ölçen sorulardan oluşur.

(2) Yazılı sınavda yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Mülakat

MADDE 36 – (1) Mülakat, ilgilinin muhakeme gücünün, bir konuyu kavrayıp özetleme ve ifade yeteneğinin, genel fiziki görünümünün, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğunun ve liyakatinin, yetenek ve kültürünün, çağdaş bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının değerlendirilmesidir.

(2) Mülakatta yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alan

adaylar başarılı sayılır.

(3) Yazılı sınavda yüz tam puan üzerinden en az yetmiş puan almak kaydıyla en yüksek puan alandan başlamak üzere, sınav ilanında belirtilen kadro sayısının iki katı fazlası mülâkata çağrılır. Bu şekilde çağrılan en düşük puana sahip adayla aynı puanı alanlar da mülakata alınır. Başarılı olanların sayısı, ilan edilen kadronun iki katı fazlasının altında kalırsa sadece başarılı olanlar mülakata çağrılır.

(4) Mülakat kurulu yedi kişiden oluşur. Mülakat kurulunun bünyesinde Adalet Yüksek Kurumu bünyesinde görev yapan;

- (a) iki hakim,
- (b) bir savcı,
- (c) bir avukat,
- (ç) bir noter,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan hakimlerden biri Hakim Odaları Birliği'nde görev yapmakta olan hakimler arasından seçilir.

(5) Mülakatlar kayıt altına alınır. Kurumun sitesinde yayınlanır. Sınav sonuçlarına ilişkin yargı süreçlerinde bu kayıtlara delil olarak dayanılabilir.

Sınav sonuçları

MADDE 37- (1) Hakimlik mesleğine atanma sınavında

taban puan kırktır.

(2) Hakimlik mesleğine atanma sınavında kırk puanın altında puan almış adaylar yardımcı hakimlik görevlerine devam edemez. Bu adaylar Adalet Yüksek kurumu tarafından özetmen hakim olarak atanır. Bu adaylar, Özetmen Hakim olarak görev yaptıkları süre boyunca Hakim Odaları Birliği ile Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenecek ek eğitimlere katılım sağlamak zorundadır.

(3) Hakimlik mesleğine atanma sınavında kırk puan ile yetmiş puan arasında puan almış adaylar Yardımcı Hakimlik görevlerine devam ederler. Bu adayların Yardımcı Hakim olarak görev yapabileceği azami süre on yıldır.

(4) Hakimlik Mesleğine Atanma Sınavında yetmiş puanın üzerinde puan alan adaylar hakim olarak atanabilir. Bu adaylar, hakim olarak atanmamaları durumunda, yardımcı hakim olarak görevlerine devam ederler.

Atama

MADDE 38 – (1) Hakimler atanacakları mahkemenin gerektirdiği bilgi, tecrübe, uzmanlık, performans değerlendirme ve sınav puanlarına göre mahkemelerin ihtiyaçları gözönüne alınarak atanır.

(2) Hakimlik mesleğine atamaları Adalet Yüksek Kurumu yapar.

(3) Hakimlik mesleğine atanmak için ilgili kanunda her bir mahkeme için belirlenecek kriterlerin sağlanması gerekmektedir. Belirlenen kriterleri sağlayan hakim sayısının yetersiz kalması durumunda, kriterlere yakın niteliklere sahip

olan hakimler atanır. Belirlenen kriterlere yakın niteliklere sahip hakimlerin de yetersiz kalması durumunda Adalet Yüksek Kurumu tarafından uygun görülen hakimler atanır.

(4) Bu kanunun üçüncü fıkrası kapsamında, mahkeme için belirlenmiş olan kriterleri sağlamamasına rağmen göreve atanmış olan hakimler, Adalet Yüksek Kurumu'nun belirleyeceği eğitimlere katılarak bu kriterleri en kısa sürede tamamlar.

(5) Hakimlik mesleğine atanan kişilerin yapmış oldukları yüksek lisans, doktora, ikinci ana dal tahsili ve farklı alanlarda uzmanlaşma faaliyetleri ilgili kanun çerçevesinde değerlendirilerek atamalarda dikkate alınır.

(6) Adalet Yüksek Kurumu'nun atamaya ilişkin tüm kararları Resmi Gazete'de yayımlanır. Adalet Yüksek Kurumu'nun atama kararlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

Hakimlikle bağdaşmayan işler ve durumlar

MADDE 39 – (1) Hakimler;

- (a) Herhangi bir siyasi partiye veya oluşuma üye olmaz,
- (b) Herhangi bir siyasi parti faaliyetine veya siyasi faaliyete katılamaz,
- (c) Herhangi bir şekilde ticari faaliyette bulunamazlar,
- (ç) Tüzel kişiliğe haiz şirketlerde yönetim kurulu üyesi veya hissedar olamazlar,

(d) Halka açık olan şirketlerde borsa yoluyla hisse alabilirler; bu işlemleri beyan ederler.

(e) Önceki ticari faaliyetlerini staja kabul edildikleri andan itibaren tamamen tasfiye etmek zorundadırlar.

Hakimlik teminatı

MADDE 40 – (1) Hakimler atandıkları sürenin sonuna kadar azlolunamazlar.

(2) Mesleğe kabul edildiklerinde belirlenen kariyer gelişim planının, Adalet Yüksek Kurumu tarafından ülke genelinde yapılan rotasyon planlamasının gereği olmak ve önceden planlanmış olmadıkça hakimler görev yerlerinden başka yere tayin olunamazlar.

(3) Tayinlerinde hakimlerin kendi istek ve rızalarının alınmasına özen gösterilir; bunun olmadığı durumlarda yapılan tayinin haklı gerekçeleri tayin kararında açıklanır.

(4) Bir mahkemede göreve başlayan hakimın zamanında açılan davaların o hakim bir başka mahkemeye tayin edilmeye önce sonlandırılması için tedbirler alınır. Mahkemelere iş dağılımı hakimlerinin kariyer, rotasyon ve tayin planları dikkate alarak planlanır.

(5) Bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması nedeniyle de olsa aylık ve ödeneklerinden ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamazlar, kendileri istemedikçe 70 yaşından önce emekliye sevkolunamazlar. Kendileri isterse 65 yaşını bitirdikten sonra emekli olabilirler.

(6) Performans düşüklüğü ve sınavlarda başarısızlık ha-

linde seviyeleri düşürülebilir.

(7) Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar ve meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hakimlerin Kariyer ve İlerleme Planı

MADDE 41 – (1) Hakimlerin kariyer seviyeleri, üç kariyer derecesi ve dokuz kariyer seviyesinden oluşur.

(2) Derece ilerlemeleri adayın başvurmasına tabidir. Seviye ilerlemeleri başvuru üzerine ve veya re'sen belirlenir.

(3) Kariyer seviyelerine girişte adayların yapacağı başvuru veya resen Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılan değerlendirmeye göre adaylar, yönetmelikte belirtilen üst kariyer seviyelerinden hakimlik mesleğine başlayabilirler. Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılacak olan re'sen değerlendirilmede adayın sınavlardaki başarısı, yeteneği, tecrübe ve bilgi birikimi ve önceki görevlerindeki performans değerlendirme puanlarıyla birlikte yönetmelikte belirlenecek diğer hususlar dikkate alınır.

(4) Hakimlerin kariyer ilerlemeleri Adalet Yüksek Kurumu tarafından kararlaştırılır. Adalet Yüksek Kurumu vereceği kararda kariyer seviyelerinin gerekliliklerini, bu kanunda düzenlenen kariyer ilerlemesi usul ve şartlarını ve ilgili yö-

netmelikte belirlenen ek hususları dikkate alır.

(5) Hakimlik mesleğine diğer hukuk mesleklerinden geçişte kariyer seviyesi, bu kanunda düzenlenen hukuk meslekleri arasında geçiş sistemi ve ilgili yönetmelik doğrultusunda Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(6) Adalet Yüksek Kurumu'nun hakimlerin kariyer seviyeleri, ilerlemeleri ve gereklilikleri hakkında verdiği kararlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargı yoluna başvurabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İlk Derece Mahkemesi Hakimliği

MADDE 42 – (1) İlk derece mahkemesi hakimliği; ilk derece hakimliği, ilk derece kıdemli hakimliği ve ilk derece mahkeme başkanlığı olmak üzere üç kariyer seviyesinden oluşur.

(2) İlk derece hakimliği, hakimlik kariyerinin ilk seviyesidir.

(3) İlk derece hakiminin;

(a) 29 yaşını doldurmuş olması,

(b) Hakimlik mesleğine atama sınavında başarılı olması gerekmektedir.

(4) İlk derece kıdemli hakiminin;

(a) en az dört yıl süreyle ilk derece hakimliği görevini

yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az altmış beş olması,

gerekmektedir.

(5) İlk derece mahkemesi başkanının;

(a) en az dört yıl süreyle ilk derece mahkeme kıdemli hakimliği görevini yapmış olması

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az yetmiş olması,

gerekmektedir.

(6) Bu maddenin 4 (a) ve 5 (a) bentleri, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan hakimler için uygulanmayacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

İstinaf Mahkemesi Hakimliği

MADDE 43 – (1) İstinaf mahkemesi hakimliği; istinaf mahkemesi üyeliği, istinaf mahkemesi kıdemli üyeliği, istinaf mahkemesi başkanlığı olmak üzere üç kariyer seviyesinden oluşur.

(2) İstinaf mahkemesi üyesinin;

(a) en az iki yıl süreyle ilk derece mahkemesi başkanlığı görevini yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme

notunun en az yetmiş beş olması,

(c) atandığı dairesinin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 2 makalesinin yayınlanmış olması,

(ç) yüksek lisans yapmış olması

gerekmektedir.

(3) İstinaf mahkemesi kıdemli üyesinin;

(a) en az iki yıl süreyle istinaf mahkemesi üyeliği görevini yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az seksen olması,

(c) atandığı dairesinin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 2 makalesinin yayınlanmış olması,

(d) yüksek lisans yapmış olması

gerekmektedir.

(4) İstinaf mahkemesi başkanı, istinaf mahkemesi kıdemli üyeleri arasından seçilir. Seçim ile ilgili hususlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından ilgili yönetmelikte belirlenir.

(5) Bu maddenin 2(a) ve 3 (a) bentleri, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan hakimler için uygulanmayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Temyiz Mahkemesi Hakimliği

MADDE 44 – (1) Temyiz mahkemesi hakimliği; temyiz

mahkemesi üyeliği, temyiz mahkemesi kıdemli üyeliği ve temyiz mahkemesi başkanlığı olmak üzere üç kariyer seviyesinden oluşur.

(2) Temyiz mahkemesi üyesinin;

(a) en az beş yıl istinaf mahkemesinde görev yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az seksen beş olması,

(c) atandığı dairenin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 5 makalesinin yayınlanmış olması,

(ç) yüksek lisans yapmış olması,

gerekmektedir.

(3) Temyiz mahkemesi kıdemli üyesinin;

(a) en az iki yıl süreyle temyiz mahkemesi üyeliği görevini yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az doksan olması,

(c) atandığı dairenin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 7 makalesinin yayınlanmış olması,

(d) yüksek lisans ve doktora yapmış olması,

gerekmektedir.

(4) Temyiz mahkemesi başkanı, temyiz mahkemesi üyeleri arasından seçilir. Seçim ile ilgili hususlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından ilgili yönetmelikte belirlenir.

(5) Bu maddenin 2 (a) ve 3 (a) bentleri, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan hakimler için uygulanmayacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Hakimlerin Çalışmalarının Planlanması, Taraflarla İlişkileri, Çekilme, Retler ve Sicilleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışma Saatleri, İzinler Çalışma saatleri

MADDE 45 – (1) Hakimler haftalık çalışma süresi ve günlük çalışma saatleri yönünden Devlet Memurları Kanunu'ndaki hükümlere tabidirler. Ancak, hizmetin gerekleri ile görevin özelliklerinden doğan hallerde mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde nöbet tutarlar.

(2) Nöbet gün ve saatleri ile nöbet tutanların dinlenme hakları, iş ve kadro durumlarına göre Adalet Yüksek Kurumu tarafından tespit edilir. Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

İzinler

MADDE 46 – (1) Hakimlerin yıllık ücretli izin süresi 30 takvim günüdür. 30 günlük yıllık izin süresine denk gelen resmi tatil günleri 30 günlük yıllık izin süresinin uzamasına sebep olmaz.

(2) Yıllık izin planlamasının sağlanabilmesi amacıyla

hakimler o yıl için tercih ettikleri yıllık izin günü tarihlerini her yılın başında kesin olarak Adalet Yüksek Kurumu'na ve Bölge Baro Birliklerine bildirirler, mahkemelerinde de ilan ederler.

(3) Hakimlerin yıllık izinleri, görevlerinde aksamaya sebep olmaması amacıyla, en fazla ikiye bölünerek ve çoğunluğu yaz döneminde kalanı ise kış döneminde olacak şekilde kullandırılır.

(4) Hakimlerin; mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunundaki hükümler uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Hakimin Yasaklılığı ve Reddi

Hakimin yasaklılığı ve reddi nedenleri

MADDE 47 – (1) Hakim, aşağıdaki hallerde davaya bakamaz; talep olmasa bile çekinmek zorundadır:

- (a) Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu davada.
- (b) Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında.
- (c) Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında.
- (d) Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında.
- (e) Üçüncü derece dahil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında.

(f) Nişanlısının davasında.

(g) İki taraftan birinin vekili, vasisi, kayyımı veya yasal danışmanı sıfatıyla hareket ettiği davada.

(2) Hakimin tarafsızlığından şüpheyi gerektiren önemli bir sebebin bulunması halinde, taraflardan biri hakimi reddedebileceği gibi hakim de bizzat çekilebilir. Özellikle aşağıdaki hallerde, hâkimin reddi sebebinin varlığı kabul edilir:

- (a) Davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması.
- (b) Davada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği halde görüşünü açıklamış olması.
- (c) Davada, tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hakim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması.
- (d) Davanın, dördüncü derece dahil yansoy hısımlarına ait olması.
- (e) Dava esnasında, iki taraftan birisi ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması.

Usul

MADDE 48 – (1) Hakimin yasaklı olmasını veya reddini gerektiren bir durumun varlığı veya bu nedenin ortaya çıkması halinde hakim kendisi çekilme kararı verebilir ya da taraflardan birisinin şikayeti üzerine hakim hakkında Adalet Yüksek Kurumu tarafından karar verilir.

(2) Konu ile ilgili inceleme ve karar dosyaya ve hakimin siciline kaydedilir.

(3) İncelemenin yapılması esnasında yargılama devam eder. İnceleme sonucu ret talebinin uygun bulunması halinde ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hakimce yapılmış olan ve ret talebinde bulunan tarafça itiraz edilen esasa etkili işlemler, davaya daha sonra bakacak hâkim tarafından iptal olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hakimlik Sicili

MADDE 49 – (1) Her hakim için fiziki ve çevrimiçi olarak UYAP sistemi üzerinde kişisel bir sicil kaydı tutulur. Hakimlerin kişisel verilerine ve güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz.

- (2) Bu sicil kaydında;
- (a) Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı,
  - (b) Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları,
  - (c) Hakim stajı, özetmen hakim, hakim yardımcısı ve hakimlik görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
  - (ç) Varsa hakimlikten başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
  - (d) Mesleki eserleri ve yazıları,
  - (e) Görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri,
  - (f) Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve bel-

geler,

- (g) Vermiş olduğu bütün kararlar, istinaf ve temyiz sonuçları,
- (ğ) Çekilme ve red'i hakim taleplerine ilişkin belgeler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar,
- (h) Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları,
- (ı) Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler,
- (i) Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- (j) Hakim hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler, yer alır.

(3) Hakimlik sicilinin tutulmasından Adalet Yüksek Kurumu ve hakim odaları birliği sorumludur.

(4) Hakimin sicil kaydı; terfilerde ve görevlere yapılan başvurularda dikkate alınır.

(5) Hakimin sicil kaydına herkes tarafından erişim sağlanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hakimlerin Tabi Olduğu Etik Kurallar ve Denetimi

Etik kurallar

MADDE 50 – (1) Hakimler; yargı organları, meslek kuruluşları ve uluslararası saygınlığı olan mesleki örgütlerin

belirlediği etik kurallara uymak zorundadırlar.

(2) Hakim Odaları Birliği veya Adalet Yüksek Kurumu tarafından bu kurallara ilişkin rehberler ve uygulama örnekleri çıkarılabilir.

Denetim

MADDE 51 – Hakimlerin davranışlarının etik kurallara uygunluğu Adalet Yüksek Kurumu tarafından denetlenir.

İKİNCİ KİTAP

Savcılık

BİRİNCİ KISIM

Savcılığın Mahiyeti ve Amacı

Savcılığın mahiyeti

MADDE 52 – Savcılık bir kamu hizmetidir. Savcı, yargının üç kurucu unsurundan birisidir.

Savcılığın amacı

MADDE 53 – (1) Savcılar; kamu görevlileri de dahil olmak üzere toplumda her bireyin uymak zorunda olduğu ve uyulmaması halinde kabahat veya suç teşkil eden kuralları ihlal edenleri, ihlal iddialarını ve şikayetleri incelemek ve soruşturmak, maddi gerçekleri tam tarafsız bir gözle ortaya çıkarmak, yetkili mahkemeler önüne getirmek, kamu adına takip etmek; mümkün olduğu ve kanunlar izin verdiği ölçüde ceza uyumsuzluklarını uzlaşma ile ve sanık ve suçluları topluma yeniden kazandırmakla görevlidir.

(2) Savcılar, savcılık mesleğinin yüksek saygı görmesi, işlevini en iyi şekilde yerine getirmesi için gerekli olan ilkeler, örnek uygulamalar ve içtihatlar oluşturulması gibi faaliyetlerde de yer alır.

İKİNCİ KISIM

Savcılık Mesleğine Giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Savcılık Mesleğine Atanma Sınavı

Şartlar

MADDE 54 – Savcılık meslek stajını başarıyla tamamlamış, en az 2 yıl süreyle özetmen savcı, ve sonra 3 yıl süreyle yardımcı savcı olarak başarıyla görev yapmış kişiler bu sınavı girebilir.

Genel olarak

MADDE 55 – (1) Atama yapılacak boş kadroların sayısı, derecesi, unvanı, sınıfı, atanacaklarda aranacak şartlar ile başvuruya ve sınava ilişkin hususların yer aldığı bir duyuru yayınlanır. Bu duyuru sınava müracaat süresinin bitiminden en az onbeş gün önce Türkiye genelinde günlük yayımlanan tirajı en yüksek beş gazeteden birinde bir defa ve ayrıca Adalet Yüksek Kurumu internet sitesinde ilan olunur.

(2) Savcılık mesleğine atanma sınavı yazılı bir aşama ve mülakattan oluşur.

(3) Savcılık mesleğine atanma sınavı yılda en az bir defa,

Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenir.

(4) Savcılık mesleğine atanma sınavının sonuçlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(5) Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin bu kanunda yer almayan diğer hususlar ilgili kanunda düzenlenir.

Yazılı Sınav

MADDE 56 – (1) Yazılı sınav; Türkçe, matematik, Türk kültür ve medeniyetleri, Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi ve temel yurttaşlık bilgisi sorularından oluşan genel yetenek ve genel kültür konuları ile,

(a) Adli yargıda; Anayasa Hukuku, Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, Ticaret Hukuku, İş Hukuku, İcra ve İflas Hukuku, Ceza Hukuku, Ceza Yargılama Usulü, İdari Yargılama Usulü ve İdare Hukuku,

(b) İdari yargıda; Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, İdari Yargılama Usulü, Hukuk Yargılama Usulü, Borçlar Hukuku (genel hükümler), Medenî Hukuk, Ceza Hukuku (genel hükümler), Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku ve Maliye-Ekonomi,

konularını kapsayan alan bilgisi ölçme ve bilgileri uygulama yeteneklerini ölçen sorulardan oluşur.

(2) Yazılı sınavda yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Mülakat

MADDE 57 – (1) Mülakat, ilgilinin muhakeme gücünün,

bir konuyu kavrayıp özetleme ve ifade yeteneğinin, genel fiziki görünümünün, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğunun ve liyakatinin, yetenek ve kültürünün, çağdaş bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının değerlendirilmesidir.

(2) Mülakatta yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alan adaylar başarılı sayılır.

(3) Yazılı sınavda yüz tam puan üzerinden en az yetmiş puan almak kaydıyla en yüksek puan alandan başlamak üzere, sınav ilânında belirtilen kadro sayısının iki katı fazlası mülakata çağrılır. Bu şekilde çağrılan en düşük puana sahip adayla aynı puanı alanlar da mülakata alınır. Başarılı olanların sayısı, ilan edilen kadronun iki katı fazlasının altında kalırsa sadece başarılı olanlar mülakata çağrılır

(4) Mülakat kurulu yedi kişiden oluşur. Mülakat kurulunun bünyesinde Adalet Yüksek Kurumu bünyesinde görev yapan;

- (a) iki savcı,
- (b) bir hakim,
- (c) bir avukat,
- (ç) bir noter,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan savcılardan biri Savcı Odaları Birliği'nde görev yapmakta olan savcılar arasından seçilir.

(5) Mülakatlar kayıt altına alınır. Kurumun sitesinde yayınlanır. Sınav sonuçlarına ilişkin yargı süreçlerinde bu kayıtlara delil olarak dayanılabilir.

Sınav sonuçları

MADDE 58 – (1) Savcılık mesleğine atanma sınavında taban puan kırktır.

(2) Savcılık mesleğine atanma sınavında kırk puanın altında puan almış adaylar yardımcı savcılık görevlerine devam edemez. Bu adaylar Adalet Yüksek kurumu tarafından Özetmen Savcı olarak atanır. Bu adaylar, Özetmen Savcı olarak görev yaptıkları süre boyunca Savcı Odaları Birliği ile Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenecek ek eğitimlere katılım sağlamak zorundadır.

(3) Savcılık Mesleğine Atanma Sınavında Kırk puan ile yetmiş puan arasında puan almış adaylar Yardımcı Savcılık görevlerine devam ederler. Bu adayların Yardımcı Savcı olarak görev yapabileceği azami süre on yıldır.

(4) Savcılık Mesleğine Atanma Sınavında yetmiş puanın üzerinde puan alan adaylar Savcı olarak atanabilir. Bu adaylar, savcı olarak atanmamaları durumunda, Yardımcı Savcı olarak görevlerine devam ederler.

Atama

MADDE 59 – (1) Savcılar, ihtiyaca göre ve bilgi, tecrübe, uzmanlık, performans değerlendirme ve sınav puanları gözönüne alınarak atanır.

(2) Savcılık mesleğine atamaları Adalet Yüksek Kurumu

yapar.

(3) Savcılık mesleğine atanmak için ilgili kanunda belirlenecek kriterlerin sağlanması gerekmektedir. Belirlenen kriterleri sağlayan savcı sayısının yetersiz kalması durumunda, kriterlere yakın niteliklere sahip olan savcılar atanır. Belirlenen kriterlere yakın niteliklere sahip savcılarının da yetersiz kalması durumunda Adalet Yüksek Kurumu tarafından uygun görülen savcılar atanır.

(4) Bu kanunun üçüncü fıkrası kapsamında, belirlenmiş olan kriterleri sağlamamasına rağmen göreve atanmış olan savcılar, Adalet Yüksek Kurumu'nun belirleyeceği eğitimlere katılarak bu kriterleri en kısa sürede tamamlar.

(5) Savcılık mesleğine atanan kişilerin yapmış oldukları yüksek lisans, doktora, ikinci ana dal tahsili ve farklı alanlarda uzmanlaşma faaliyetleri ilgili kanun çerçevesinde değerlendirilerek atamalarda dikkate alınır.

(6) Adalet Yüksek Kurumunun atamaya ilişkin tüm kararları Resmi Gazetede yayımlanır. Adalet Yüksek Kurumunun atama kararlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

Savcılıkla bağdaşmayan işler ve durumlar

MADDE 60 – (1) Savcılar;

(a) Herhangi bir siyasi partiye veya oluşuma üye olmaz,

(b) Herhangi bir siyasi parti faaliyetine veya siyasi faaliyete katılamaz,

- (c) Herhangi bir şekilde ticari faaliyette bulunamazlar,
- (ç) Tüzel kişiliğe haiz şirketlerde yönetim kurulu üyeliği veya hissedar olamazlar,
- (d) Halka açık olan şirketlerde borsa yoluyla hisse alabilirler; bu işlemleri beyan ederler.
- (e) Önceki ticari faaliyetlerini staja kabul edildikleri andan itibaren tamamen tasfiye etmek zorundadırlar.

Savcılık teminatı

MADDE 61 – (1) Savcılar atandıkları sürenin sonuna kadar azlolunamazlar.

(2) Mesleğe kabul edildiklerinde belirlenen kariyer gelişim planının, Adalet Yüksek Kurumu tarafından ülke genelinde yapılan rotasyon planlamasının gereği olmak ve önceden planlanmış olmadıkça savcılar görev yerlerinden başka yere tayin olunamazlar.

(3) Tayinlerinde savcılarının kendi istek ve rızalarının alınmasına özen gösterilir; bunun olmadığı durumlarda yapılan tayinin haklı gerekçeleri tayin kararında açıklanır.

(4) Savcılarının ellerindeki işleri bitirdikten sonra tayin edilmesine özen gösterilir. Savcılara iş dağıtımını savcının kariyer, rotasyon ve tayin planları dikkate alarak planlanır.

(5) Bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması nedeniyle de olsa aylık ve ödeneklerinden ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamazlar, kendileri istemedikçe 70 yaşından önce emekliye sevkolunamazlar. Kendileri isterse 65 yaşını bitirdikten sonra emekli olabilirler.

(6) Performans düşüklüğü ve sınavlarda başarısızlık halinde seviyeleri düşürülebilir.

(7) Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar ve meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Savcılarının Kariyer ve İlerleme Planı

MADDE 62 – (1) Savcılarının kariyer seviyeleri, üç kariyer derecesi ve dokuz kariyer seviyesinden oluşur.

(2) Derece ilerlemeleri adayın başvurmasına tabidir. Seviye ilerlemeleri başvuru üzerine ve veya resen belirlenir.

(3) Kariyer seviyelerine girişte adayların yapacağı başvuru veya resen Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılan değerlendirmeye göre adaylar, yönetmelikte belirtilen üst kariyer seviyelerinden savcılık mesleğine başlayabilirler. Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılacak olan resen değerlendirmede adayın sınavlardaki başarısı, yeteneği, tecrübe ve bilgi birikimi ve önceki görevlerindeki performans değerlendirme puanlarıyla birlikte yönetmelikte belirlenecek diğer hususlar dikkate alınır.

(4) Savcılarının kariyer ilerlemeleri Adalet Yüksek Kurumu tarafından kararlaştırılır. Adalet Yüksek Kurumu vereceği kararda kariyer seviyelerinin gerekliliklerini, bu kanunda

düzenlenen kariyer ilerlemesi usul ve şartlarını ve ilgili yönetmelikte belirlenen ek hususları dikkate alır.

(5) Savcılık mesleğine diğer hukuk mesleklerinden geçişte kariyer seviyesi, bu kanunda düzenlenen hukuk meslekleri arasında geçiş sistemi ve ilgili yönetmelik doğrultusunda Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(6) Adalet Yüksek Kurumu'nun savcılarının kariyer seviyeleri, ilerlemeleri ve gereklilikleri hakkında verdiği kararlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargı yoluna başvurabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İlk Derece Savcılığı

MADDE 63 – (1) İlk derece savcılığı; savcılık, kıdemli savcılık ve adliye başsavcılığı olmak üzere üç kariyer seviyesinden oluşur.

(2) Savcılık, savcılık kariyerinin ilk seviyesidir.

(3) Savcının;

(a) 29 yaşını doldurmuş olması,

(b) Savcılık Mesleğine Atanma Sınavında başarılı olması gerekmektedir.

(4) Kıdemli Savcının;

(a) en az dört yıl süreyle Savcılık görevini yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az altmış beş olması,

gerekmektedir.

(5) Adliye Başsavcısının;

(a) en az dört yıl Kıdemli Savcılık görevini yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az yetmiş olması,

gerekmektedir.

(6) Bu maddenin 4 (a) ve 5 (a) bentleri, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan savcılar için uygulanmayacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

İstinaf Savcılığı

MADDE 64 – (1) İstinaf savcılığı; istinaf savcısı, istinaf kıdemli savcısı ve istinaf başsavcısı olmak üzere üç kariyer seviyesinden oluşur.

(2) İstinaf Savcısının;

(a) en az iki yıl Adliye Başsavcısı olarak görev yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az yetmiş olması,

(c) yüksek lisans yapmış olması,

gerekmektedir.

(3) İstinaf Kıdemli Savcısı;

- (a) en az iki yıl süreyle İstinaf Savcılığı görevini yapmış olması,
- (b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az yetmiş beş olması,
- (c) atandığı dairesinin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 2 makalesinin yayınlanmış olması,
- (ç) yüksek lisans yapmış olması,

gerekmektedir.

(4) İstinaf Başsavcısı, İstinaf Kıdemli Savcıları arasından seçilir. Seçim ile ilgili hususlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından ilgili yönetmelikte belirlenir.

(6) Bu maddenin 2 (a) ve 3 (a) bentleri, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan savcılar için uygulanmayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Temyiz Savcılığı

MADDE 65 – (1) Temyiz savcılığı; temyiz savcısı, temyiz kıdemli savcısı ve temyiz başsavcısı olmak üzere üç kariyer seviyesinden oluşur.

- (2) Temyiz Savcısının;
- (a) en az beş yıl süre ile istinaf derecesinde görev yapmış olması,
- (b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az seksen beş olması,

- (c) atandığı dairesinin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 5 makalesinin yayınlanmış olması,
- (ç) yüksek lisans yapmış olması,

gerekmektedir.

- (3) Temyiz Kıdemli Savcısının;

- (a) en az iki yıl süreyle Temyiz Savcılığı görevini yapmış olması,
- (b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az doksan olması,
- (c) atandığı dairesinin göreviyle bağlantılı olarak hakemli dergilerde en az 7 makalesinin yayınlanmış olması,
- (d) yüksek lisans ve doktora yapmış olması,

gerekmektedir.

(4) Temyiz Başsavcısı, Temyiz Kıdemli Savcıları arasından seçilir. Seçim ile ilgili hususlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından ilgili yönetmelikte belirlenir.

(5) Bu maddenin 2 (a) ve 3 (a) bentleri, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan savcılar için uygulanmayacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Savcıların Çalışmalarının Planlanması, Taraflarla İlişkileri, Çekilme, Retler ve Sicilleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışma Saatleri, İzinler

Çalışma saatleri

MADDE 66 – (1) Savcılar haftalık çalışma süresi ve günlük çalışma saatleri yönünden Devlet Memurları Kanunundaki hükümlere tâbidirler. Ancak, hizmetin gerekleri ile görevin özelliklerinden doğan hâllerde mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde nöbet tutarlar.

(2) Nöbet gün ve saatleri ile nöbet tutanların dinlenme hakları, iş ve kadro durumlarına göre Adalet Yüksek Kurumu tarafından tespit edilir. Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

İzinler

MADDE 67 – (1) Savcılarının yıllık ücretli izin süresi 30 takvim günüdür. 30 günlük yıllık izin süresine denk gelen resmî tatil günleri 30 günlük yıllık izin süresinin uzamasına sebep olmaz.

(2) Yıllık izin planlamasının sağlanabilmesi maksadıyla savcılar o yıl için tercih ettikleri yıllık izin günü tarihlerini her yılın başında kesin olarak Adalet Yüksek Kurumu'na ve Bölge Baro Birlikleri'ne bildirirler ve ilan ederler.

(3) Savcılarının yıllık izinleri, görevlerinde aksamaya sebep

olmaması amacıyla, en fazla ikiye bölünerek ve çoğunluğu yaz döneminde kalanı ise kış döneminde olacak şekilde kullanılır.

(4) Savcılarının; mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunundaki hükümler uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Savcının Yasaklılığı ve Reddi

Savcının yasaklılığı ve reddi nedenleri

MADDE 68– (1) Savcı, aşağıdaki hâllerde talep olmasa bile dosyadan çekilmek zorundadır:

- (a) Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu dosyada veya davada.
- (b) Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin dosyasında veya davasında.
- (c) Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun dosyasında veya davasında.
- (ç) Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın dosyasında veya davasında.
- (d) Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların dosyasında veya davasında.
- (e) Nişanlısının dosyasında veya davasında.
- (f) İki taraftan birinin vekili, vasisi, kayyımı veya yasal

danışmanı sıfatıyla hareket ettiği dosyada veya dava.

(2) Savcının tarafsızlığından şüpheyi gerektiren önemli bir sebebin bulunması hâlinde, taraflardan biri savcüyü reddedebileceği gibi savcı da bizzat çekilebilir. Özellikle aşağıdaki hâllerde, savcının reddi sebebinin varlığı kabul edilir:

- (a) Davada veya dosyada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması.
- (b) Davada veya dosyada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği hâlde görüşünü açıklamış olması.
- (c) Davada tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş olması.
- (ç) Davanın veya dosyanın, dördüncü derece de dâhil yansoy hısımlarına ait olması.
- (d) Dava, soruşturma veya kovuşturma esnasında, iki taraftan birisi ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması.

Usul

MADDE 69 – (1) Savcının yasaklı olmasını veya reddini gerektiren bir durumun varlığı veya bu nedenin ortaya çıkması halinde savcı kendisi çekilme kararı verebilir ya da taraflardan birisinin şikayeti üzerine savcı hakkında Adalet Yüksek Kurumu tarafından karar verilir.

(2) Konu ile ilgili inceleme ve karar dosyaya ve savcının siciline kaydedilir.

(3) İncelemenin yapılması esnasında soruşturma devam

eder. İnceleme sonucu ret talebinin uygun bulunması halinde ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen savcı tarafından yapılmış olan ve ret talebinde bulunan tarafça itiraz edilen esasa etkili işlemler, soruşturmaya daha sonra bakacak savcı tarafından iptal olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Savcılık Sicili

MADDE 70 – (1) Her savcı için fiziki ve çevrimiçi olarak UYAP sistemi üzerinde kişisel bir sicil kaydı tutulur. Savcılarının kişisel verilerine ve güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz.

(2) Bu sicil kaydında;

- (a) Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı,
- (b) Yazılı sınav soruları ve cevapları, mülakat tutanakları ve notları,
- (c) Savcı stajı, özetmen savcı, yardımcı savcı ve savcılık görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- (ç) Varsa savcılıktan başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- (d) Mesleki eserleri ve yazıları,
- (e) Görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri,
- (f) Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler,
- (g) Yürütmüş olduğu bütün soruşturmalar, düzenlemiş

olduğu iddianameler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar, istinaf ve temyiz sonuçları

(ğ) Çekilme ve ret taleplerine ilişkin belgeler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar,

(h) Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları,

(ı) Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler,

(i) Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler,

(j) Hakim hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler,

yer alır.

(3) Savcılık sicilinin tutulmasından Adalet Yüksek Kurumu ve Savcı Odaları Birliği sorumludur.

(4) Savcılık sicil kaydı; terfilerde ve görevlere yapılan başvurularda dikkate alınır.

(5) Savcılık sicil kaydına herkes tarafından erişim sağlanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Savcıların Tabi Olduğu Etik Kurallar ve Denetimi

Etik kurallar

MADDE 71 – (1) Savcılar; yargı organları, meslek kuruluşları ve uluslararası saygınlığı olan mesleki örgütlerin belirlediği etik kurallara uymak zorundadırlar.

(2) Savcı Odaları Birliği veya Adalet Yüksek Kurumu tarafından bu kurallara ilişkin rehberler ve uygulama örnekleri çıkarılabilir.

Denetim

MADDE 72 – Savcılarının davranışlarının etik kurallara uygunluğu Adalet Yüksek Kurumu tarafından denetlenir.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Avukatlık

BİRİNCİ KISIM

Avukatlığın Mahiyeti ve Amacı

Avukatlığın mahiyeti

MADDE 73 – Avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir. Avukat, yargının üç kurucu unsurundan birisi olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.

Avukatlığın amacı

MADDE 74 – (1) Avukatlığın amacı; hukuki münasabetsin düzenlenmesini, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır.

(2) Avukat bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eder.

İKİNCİ KISIM

Avukatlık Mesleğine Giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Avukatlığa Kabul Sınavı

Şartlar

MADDE 75 – Avukatlık Meslek Stajını başarıyla tamamlamış, en az 2 yıl süreyle Özetmen Avukat, ve sonra 3 yıl süreyle Yardımcı Avukat olarak başarıyla görev yapmış kişiler bu sınava girebilir.

Genel olarak

MADDE 76 – (1) Avukatlığa Kabul Sınavı yazılı bir aşama ve mülakattan oluşur.

(2) Avukatlığa Kabul Sınavı yılda en az bir defa, Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenir.

(3) Avukatlığa Kabul Sınavının sonuçlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(4) Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin bu kanunda yer almayan diğer hususlar ilgili kanunda düzenlenir.

Yazılı Sınav

MADDE 77 – (1) Yazılı sınav; Türkçe, matematik, Türk kültür ve medeniyetleri, Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi ve temel yurttaşlık bilgisi sorularından oluşan genel yetenek ve genel kültür konuları ile Anayasa hukuku, Medenî hukuk, Borçlar hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, Ticaret Hukuku, İş hukuku, İcra ve İflâs Hukuku, Ceza hukuku, Ceza yar-

gılama usulü, İdarî Yargılama Usulü, İdare Hukuku, Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku ve Maliye-Ekonomi konularını kapsayan alan bilgisi ölçme ve bilgileri uygulama yeteneklerini ölçen sorulardan oluşur.

(2) Yazılı sınavda yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Mülakat

MADDE 78 – (1) Yazılı sınavı başarıyla geçen kişiler mülakata katılabilir.

(2) Mülakat, ilgilinin muhakeme gücünün, bir konuyu kavrayıp özetleme ve ifade yeteneğinin, genel fiziki görünümünün, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğunun ve liyakatinin, yetenek ve kültürünün, çağdaş bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının değerlendirilmesidir.

(3) Mülakatta yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alan adaylar başarılı sayılır.

(4) Mülakat kurulu yedi kişiden oluşur. Mülakat kurulunun bünyesinde Adalet Yüksek Kurumu bünyesinde görev yapan;

- (a) iki avukat,
- (b) bir hakim,
- (c) bir savcı,
- (ç) bir noter,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan avukatlardan biri Türkiye Barolar Birliği'nde görev yapmakta olan avukatlar arasından seçilir.

(5) Mülakatlar kayıt altına alınır. Kurumun sitesinde yayınlanır. Sınav sonuçlarına ilişkin yargı süreçlerinde bu kayıtlara delil olarak dayanılabilir.

Sınav sonuçları

MADDE 79 – (1) Avukatlığa Kabul Sınavında taban puan kırktır.

(2) Avukatlığa Kabul Sınavında kırk puanın altında puan almış adaylar Yardımcı Avukatlık görevlerine devam edemez. Bu adaylar Özetmen Avukat olarak görevlerine devam ederler. Bu adaylar, Özetmen Avukat olarak görev yaptıkları süre boyunca Türkiye Barolar Birliği ile Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenecek ek eğitimlere katılım sağlamak zorundadır.

(3) Avukatlığa Kabul Sınavında kırk puan ile yetmiş puan arasında puan almış adaylar Yardımcı Avukatlık görevlerine devam ederler. Bu adayların Yardımcı Avukat olarak görev yapabileceği azami süre on yıldır.

(4) Avukatlığa Kabul Sınavında yetmiş puanın üzerinde puan alan adaylar Avukat olarak avukat listesine yazılabilir.

Avukat Listesine ve Baro Levhasına Yazılma

MADDE 80 – (1) Avukatlık görevine Avukat Listesine Yazılma ile başlanır.

(2) Avukat Listesine Yazılma işlemi adayın başvurusu

üzerine Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılır.

(3) Listeye yazılmış olan avukatlar istedikleri yerde bürolarını açabilirler. Büro açtıkları yerin il baro levhasına ve o ilin bulunduğu Bölge Baro Birliği'nin avukat listesine kaydolmaları zorunludur.

(4) Avukatların aynı bölge içindeki başka bir ildeki baroya kaydolmaları talepleri üzerine derhal gerçekleştirilir.

(5) Avukatlık mesleğine başlayan kişilerin yapmış oldukları yüksek lisans, doktora, ikinci ana dal tahsili ve farklı alanlarda uzmanlaşma faaliyetleri ilgili kanun çerçevesinde değerlendirilerek meslek seviyesinin belirlenmesinde dikkate alınır.

Avukatlıkla bağdaşmayan işler ve durumlar

MADDE 81 – (1) Herhangi bir siyasi partiye veya oluşuma üye olabilirler; her türlü siyasi faaliyette bulunabilirler ancak baroların organlarına aday olmaları halinde tüm siyasi faaliyetlerinden istifa ederek ilişkilerini kesmek zorundadırlar.

(2) Herhangi bir şekilde doğrudan şahsi sorumluluklarını gerektiren ticari faaliyette bulunamazlar.

(3) Tüzel kişiliğe haiz sermaye şirketlerinde hissedar ve yönetim kurulu üyesi olabilirler; halka açık olan şirketlerde borsa yoluyla hisse alabilirler; bu işlemleri bağlı buldukları Bölge Barolar Birliği'ne ve İl Barosuna bildirirler.

(5) Aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hiçbir hizmet ve görev, sigorta prodük-

törlüğü, tacirlik ve esnafılık veya meslekin onuru ile bağdaşması mümkün olmayan her türlü iş avukatlıkla birleşmez.

Avukatlık Yasağı

MADDE 82 – (1) Devlet, belediye, il özel idare ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamına giren iktisadi Devlet Teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müessese, bağlı ortaklık ve iştiraklerinde çalışanlar, buralardan ayrıldıkları tarihten itibaren iki yıl geçmeden ayrıldıkları idare aleyhine dava alamaz ve takipte bulunamazlar.

(2) Hakimlik veya savcılıktan avukatlığa geçenler son 3 yılda görev yaptıkları adliyelerde/mahkemelerde görülecek olan dava ve işleri kabul edemezler, bunlarla ilgilenemezler ve hakkında mütalaa da veremezler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Avukatın Hak, Ödev ve Yetkileri

Genel olarak

MADDE 83 – (1) Avukatlar, maddi gerçeği tam olarak ortaya çıkarmak, hakların etkin olarak korunmasını ve yargılamaların en isabetli şekilde sonuçlanarak uyuşmazlıkların çözülmesi için gerekli her türlü çalışmayı yaparlar.

(2) Resmi veya özel her kurum, kuruluş veya kişi avukatların çalışmalarına yardımcı olmak, istedikleri bilgi ve belgeleri vermek, sorularına dürüstçe ve doğru olarak cevap vermek zorundadır. Avukatlar kendilerine tanınan bu yetki-

yi sadece savunma görevi kabul etmiş oldukları işlerle ilgili olarak ve o görevin gereklerinin sınırları içinde ve kullanabilirler. Bu yetkinin kullanılması sırasında çıkacak uyuşmazlıklar avukatın görevini yerine getireceği veya uyuşmazlığın görüleceği yerdeki adli hazırlık mahkemeleri tarafından acele iş olarak değerlendirilerek karara bağlanır. Avukatlar bu yetkilerini dilerlerse adli hazırlık mahkemeleri vasıtasıyla da kullanabilirler.

(3) Avukatlar takip ettikleri işlerde yanlarında görev yapmakta olan stajyer, özetmen ve yardımcı avukatlara veya büro görevlilerine görev ve yetki verebilirler.

(4) Avukatların ücretleri ayrı bir anlaşma yapmamış oldukları takdirde bürolarında ilan ettikleri ve Adalet Yüksek Kurumu'na beyan ve tescil ettirdikleri esasa ve tarifeye göre belirlenir. Avukatlık asgari ücretleri piyasa şartlarına göre gerçekçi olarak belirlenir. Tarife işin yapılması için sarf edilen emek, çaba, zaman, avukatın kariyeri ile birlikte genel olarak hizmetler piyasası ve ekonomik şartlar ve halkın hukuk hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması hususları dikkate alınarak belirlenir. Avukatlık ücretleri asgari tarifede belirtilenden az olamaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Avukatların Kariyer ve İlerleme Planı

MADDE 84 – (1) Avukatların kariyer seviyeleri; avukat, kıdemli avukat ve mentor avukat olmak üzere üç kariyer derecesinden oluşur.

(2) Derece ilerlemelerine ilgili avukatın talebi üzerine Adalet Yüksek Kurumu gözetiminde bölge barolar birliği temsilcilerinin katılımıyla yapılacak değerlendirme, yazılı ve sözlü sınav ve mülakat sonucunda karar verilir.

(2) Kariyer seviyelerine girişte adayların yapacağı başvuru veya resen Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılan değerlendirmeye göre adaylar, yönetmelikte belirtilen üst kariyer seviyelerinden avukatlık mesleğine başlayabilirler. Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılacak olan re'sen değerlendirilmede adayın sınavlardaki başarısı, yeteneği, tecrübe ve bilgi birikimi ve önceki görevlerindeki performans değerlendirme puanlarıyla birlikte yönetmelikte belirlenecek diğer hususlar dikkate alınır.

(3) Avukatların kariyer ilerlemeleri Adalet Yüksek Kurumu tarafından kararlaştırılır. Adalet Yüksek Kurumu vereceği kararda kariyer seviyelerinin gerekliliklerini, bu kanunda düzenlenen kariyer ilerlemesi usul ve şartlarını ve ilgili yönetmelikte belirlenen ek hususları dikkate alır.

(4) Avukatlık mesleğine diğer hukuk mesleklerinden geçişte kariyer seviyesi, bu kanunda düzenlenen hukuk meslekleri arasında geçiş sistemi ve ilgili yönetmelik doğrultusunda Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(5) Adalet Yüksek Kurumu'nun avukatların kariyer seviyeleri, ilerlemeleri ve gereklilikleri hakkında verdiği kararlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargı yoluna başvurabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Avukat

MADDE 85 – (1) Avukatlık, avukatlık kariyerinin ilk seviyesidir.

(2) Avukatın;

(a) 29 yaşını doldurmuş olması,

(b) Avukatlığa kabul sınavında başarılı olması, gerekmektedir.

(3) Avukat; tek hakimli mahkemelerde tek başına davayı yürütebilirken, heyet mahkemeleri ve istinaf mahkemelerinde yanında bir kıdemli avukatla, temyiz mahkemesinde ise bir kıdemli ve bir mentor avukatla işlem yapmak zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kıdemli Avukat

MADDE 86 – (1) Kıdemli Avukatın;

(a) en az on yıl süreyle avukatlık görevini yapmış olması,

(b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az seksen olması,

gerekmektedir.

(2) Adalet Yüksek Kurumu tarafından yönetmelikle belirtilen nitelikte ve sayıda dava veya olayda avukatlık yapmış/sorumluluk almış olan kıdemli avukatlar uzman unvanı

alabilir.

(3) Kıdemli Avukat; tek hakimli mahkemeleri heyet mahkemeleri ve istinaf mahkemelerinde tek başına davayı yürütebilirken, temyiz mahkemesinde bir mentor avukatla işlem yapmak zorundadır.

(4) Bu maddenin 1 (a) bendi, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan avukatlar için uygulanmayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mentor Avukat

MADDE 87 – (1) Mentor Avukatın;

- (a) en az on yıl süre ile kıdemli avukat olarak görev yapmış olması,
- (b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az doksan olması,

(2) Adalet Yüksek Kurumu tarafından yönetmelikle belirtilen nitelikte ve sayıda dava veya olayda avukatlık yapmış/sorumluluk almış olan mentor avukatlar uzman unvanı alabilir.

(3) Mentor avukat; tüm mahkemelerde tek başına davayı yürütebilir.

(4) Bu maddenin 1 (a) bendi, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan avukatlar için uygulanmayacaktır.

BEŞİNCİ KISIM

Avukatların Sicilleri, Etik Kurallar

BİRİNCİ BÖLÜM

Avukatlık Sicili

MADDE 88 – (1) Her avukat için fiziki ve çevrimiçi olarak UYAP sistemi üzerinde kişisel bir sicil kaydı tutulur. Avukatların kişisel verilerine ve güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz.

(2) Bu sicil kaydında;

- (a) Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı
- (b) Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları
- (c) Avukatlık stajı, özetmen, avukat yardımcısı ve avukat görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler
- (ç) Varsa avukatlıktan başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler
- (d) Mesleki eserleri ve yazıları
- (e) Görev yaptığı yerler ve görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri
- (f) Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler
- (g) Avukatın meslek hayatı boyunca katıldığı tüm yargılamalara ilişkin bilgiler, dilekçeler, kararlar ve sonuçları,
- (ğ) Avukatın yaptığı çekilme ve red'i hakim taleplerine

ilişkin belgeler ve bunlar hakkında verilmiş olan kararlar.

(h) Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları.

(ı) Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler

(i) Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler

(j) Ve avukat hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler yer alır.

(3) Avukatlık sicilinin tutulmasından Adalet Yüksek Kurumu ve Türkiye Barolar Birliği sorumludur.

(4) Avukatın sicil kaydı; terfilerde ve görevlere yapılan başvurularda dikkate alınır.

(5) Avukatın sicil kaydına herkes tarafından erişim sağlanabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Avukatların Tabi Olduğu Etik Kurallar ve Denetimi

Etik kurallar

MADDE 89 – (1) Avukatlar; yargı organları, meslek kuruluşları ve uluslararası saygınlığı olan mesleki örgütlerin belirlediği etik kurallara uymak zorundadırlar.

(2) Barolar veya Adalet Yüksek Kurumu tarafından bu kurallara ilişkin rehberler ve uygulama örnekleri çıkarılabilir.

Denetim

MADDE 90 – Avukatların davranışlarının etik kurallara uygunluğu Adalet Yüksek Kurumu tarafından denetlenir.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Noterlik

BİRİNCİ KISIM

Noterliğin Mahiyeti ve Amacı

Noterliğin mahiyeti

MADDE 91– Noterlik bir kamu hizmetidir.

Noterliğin amacı

MADDE 92 – (1) Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirmek ve kanunlarla verilen diğer sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla görev yaparlar.

(2) Noterler, bu görevlerini hukuki işlemler konusunda uyuşmazlık çıkmasını önlemek veya en aza indirmek, toplum nezdinde işlemlere, belgelere ve sonuçta kişilere güven oluşturmak amacıyla yaparlar.

(3) Noterler, noterlik mesleğinin yüksek saygı görmesi, işlevini en iyi şekilde yerine getirmesi için gerekli olan ilkelere geliştirilmesi gibi faaliyetlerde de yer alır.

İKİNCİ KISIM

Noterlik Mesleğine Giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Noterlik Mesleğine Atanma Sınavı

Şartlar

MADDE 93 – Noterlik meslek stajını başarıyla tamamlamış, en az 2 yıl süreyle özetmen noter ve sonra 3 yıl süreyle yardımcı noter olarak başarıyla görev yapmış kişiler bu sınavı girebilir.

Genel olarak

MADDE 94 – (1) Noterlik mesleğine atanma sınavı yazılı bir aşama ve mülakattan oluşur.

(2) Noterlik mesleğine atanma sınavı yılda en az bir defa, Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenir.

(3) Noterlik mesleğine atanma sınavının sonuçlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

(4) Sınavların yapılma şekli ile sınavlara ilişkin bu kanunda yer almayan diğer hususlar ilgili kanunda düzenlenir.

Yazılı Sınav

MADDE 95 – (1) Yazılı sınav; Türkçe, matematik, Türk kültür ve medeniyetleri, Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi ve temel yurttaşlık bilgisi sorularından oluşan genel yetenek ve genel kültür konuları ile Anayasa Hukuku, Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Hukuk Yargılama Usulü, Ticaret Hukuku, İş Hukuku, İcra ve İflas Hukuku, Ceza Hukuku, Ceza Yar-

gılama Usulü, İdari Yargılama Usulü, İdare Hukuku, Vergi Hukuku, Vergi Usul Hukuku ve Maliye-Ekonomi konularını kapsayan alan bilgisi ölçme ve bilgileri uygulama yeteneklerini ölçen sorulardan oluşur.

(2) Yazılı sınavda yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

Mülakat

MADDE 96 – (1) Yazılı sınavı başarıyla geçen kişiler mülakata katılabilir.

(2) Mülakat, ilgilinin muhakeme gücünün, bir konuyu kavrayıp özetleme ve ifade yeteneğinin, genel fiziki görünümünün, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğunun ve liyakatinin, yetenek ve kültürünün, çağdaş bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının değerlendirilmesidir.

(3) Mülakatta yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alan adaylar başarılı sayılır.

(4) Mülakat kurulu yedi kişiden oluşur. Mülakat kurulunun bünyesinde Adalet Yüksek Kurumu bünyesinde görev yapan;

- (a) iki noter,
- (b) bir hakim,
- (c) bir savcı,
- (ç) bir avukat,
- (d) bir akademisyen,
- (e) bir psikolog

bulunur. Kurulda görev yapacak olan noterlerden biri Türkiye Noterler Birliği'nde görev yapmakta olan noterler arasından seçilir.

(5) Mülakatlar kayıt altına alınır. Kurumun sitesinde yayınlanır. Sınav sonuçlarına ilişkin yargı süreçlerinde bu kayıtlara delil olarak dayanılabilir.

Sınav sonuçları

MADDE 97 – (1) Noterlik mesleğine atanma sınavında taban puan kırktır.

(2) Noterlik mesleğine atanma sınavında kırk puanın altında puan almış adaylar yardımcı noterlik görevlerine devam edemez. Bu adaylar Adalet Yüksek Kurumu tarafından özetmen noter olarak atanır. Bu adaylar, özetmen noter olarak görev yaptıkları süre boyunca Türkiye Noterler Birliği ile Adalet Yüksek Kurumu tarafından düzenlenecek ek eğitimlere katılım sağlamak zorundadır.

(3) Noterlik mesleğine atanma sınavında kırk puan ile yetmiş puan arasında puan almış adaylar yardımcı noterlik görevlerine devam ederler. Bu adayların yardımcı noter olarak görev yapabileceği azami süre on yıldır.

(4) Noterlik mesleğine atanma sınavında yetmiş puanın üzerinde puan alan adaylar noter olarak atanabilir. Bu adaylar, noter olarak atanmamaları durumunda, yardımcı noter olarak görevlerine devam ederler.

Atama

MADDE 98 – (1) Noterler, noterliklerin ihtiyaçlarına

göre ve bilgi, tecrübe, uzmanlık, performans değerlendirme ve sınav puanları göz önüne alınarak derecelendirilir.

(2) Açılan noterlikler için önce niteliksel liyakat yarışması açılır; derecesi en yüksek en fazla 10 aday belirlenir.

(3) Adaylar belirlendikten sonra atama yapılacak her bir noterlik için açık ihale usulüyle bir gelir paylaşımı yarışması düzenlenir. İhaledeki teklifler noterliğin ilanında gösterilen tahmini gayrisafi gelirin yüzde ellisinden az olamaz. Tekliflerin aynı olması durumunda adayların dereceleri dikkate alınır.

(3) İhalenin kazananı, Adalet Yüksek Kurumu tarafından ilgili noterliğe atanır.

(4) Noterlik mesleğine atanan kişilerin yapmış oldukları yüksek lisans, doktora, ikinci ana dal tahsili ve farklı alanlarda uzmanlaşma faaliyetleri ilgili kanun çerçevesinde değerlendirilerek atamalarda dikkate alınır.

(5) Adalet Yüksek Kurumu'nun atamaya ilişkin tüm kararları Resmi Gazetede yayımlanır. Adalet Yüksek Kurumu'nun atama kararlarına karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

Noterlikle bağdaşmayan işler ve yasak faaliyetler

MADDE 99 – (1) Noterler herhangi bir siyasi partiye üye olamaz ve siyasi parti faaliyetlerine katılamazlar.

(2) Yargı mercilerinin vereceği işlerle, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik, vasiyeti tenfiz memurluğu görevleri dışında hiçbir hizmet ve görev noterlikle birleşemez.

(3) Noterler, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28'inci maddesinin 1'inci fıkrasındaki anlamda ticaret yapamaz, kefil olamazlar.

(4) Noter adayları, noterlik meslek stajına başladıkları andan itibaren yukarıdaki yasaklara aykırı her türlü ticari ve siyasi faaliyetlerini sona erdirmiş ve tamamen tasfiye etmiş olmak zorundadır.

(5) Noterler aracı kullanamaz, reklam ve haksız rekabet niteliğinde bir eylemde bulunamazlar.

(6) Noterler her ne suretle olursa olsun noterlik ücreti hususunda kendi aralarında sözlü veya yazılı anlaşma yapamazlar,

(7) Noterler, hizmetlerinin asgari standartlarından ödün vermemek kaydıyla yaptıkları işlemler ve hizmetlerine ilişkin tarifede belirtilen ücretlerden diledikleri miktarda indirim yapabilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Noterlerin Kariyer ve İlerleme Planları

MADDE 100 – (1) Noterlerin kariyer seviyeleri; noter, kıdemli noter ve mentor noter olmak üzere üç kariyer derecesinden oluşur.

(2) Kariyer derecelerine girişte adayların yapacağı başvuru veya resen Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılan değerlendirmeye göre adaylar, yönetmelikte belirtilen üst kariyer seviyelerinden noterlik mesleğine başlayabilirler.

Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılacak olan resen değerlendirilmede adayın sınavlardaki başarısı, yeteneği, tecrübe ve bilgi birikimi ve önceki görevlerindeki performans değerlendirme puanlarıyla birlikte yönetmelikte belirlenecek diğer hususlar dikkate alınır.

(3) Noterlik kariyer ilerlemeleri Adalet Yüksek Kurumu tarafından kararlaştırılır. Adalet Yüksek Kurumu vereceği kararda kariyer seviyelerinin gerekliliklerini, bu kanunda düzenlenen kariyer ilerlemesi usul ve şartlarını ve ilgili yönetmelikte belirlenen ek hususları dikkate alır.

(4) Noterlik mesleğine diğer hukuk mesleklerinden geçişte kariyer seviyesi, bu kanunda düzenlenen hukuk meslekleri arasında geçiş sistemi ve ilgili yönetmelik doğrultusunda Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir.

(5) Adalet Yüksek Kurumu'nun noterlerin kariyer seviyeleri, ilerlemeleri ve gereklilikleri hakkında verdiği kararlara karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargı yoluna başvurabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Noter

MADDE 101 – (1) Noter, noterlik kariyerinin ilk seviyesidir.

(2) Noterin;

(a) 29 yaşını doldurmuş olması,

(b) Noterlik mesleğine atanma sınavında başarılı olması gerekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kıdemli Noter

MADDE 102 – (1) Kıdemli noterin;

- (a) en az on yıl süreyle noterlik görevini yapmış olması,
- (b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az seksen olması,

gerekmektedir.

(2) Bu maddenin 1(a) bendi, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan noterler için uygulanmayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uzman Noter

MADDE 103 – (1) Uzman noterin;

- (a) en az on yıl süre ile kıdemli noter olarak görev yapmış olması,
- (b) bulunduğu görevdeki performans değerlendirme notunun en az doksan olması,

gerekmektedir.

(2) Bu maddenin 1 (a) bendi, hukuk meslekleri geçiş sistemi ile ilgili kariyer seviyesine geçiş yapan noterler için uygulanmayacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Noterlerin Çalışmalarının Planlanması ve Sicilleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışma Saatleri, İzinler

Çalışma saatleri

MADDE 104 – (1) Noterler resmi çalışma günlerinde ve mesai saatlerine faaliyet gösterirler. Dilerlerse çalışma saatlerini daha fazla belirleyebilir; hafta sonu ve resmi tatil günlerinde de çalışabilirler.

(2) Noterler yıllık izinlerinin ve nöbetçi olmadıkları resmi tatil günleri dışında, mesai saatleri içinde noterliklerinde bulunmak ve yapılan işlemlere bilfiil kendisi tamamlamak zorundadır.

(3) Noterler kendilerine tanınan noterlik yetkilerinin Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenenleri yapma yetkisini kendisini doğrudan gözetimi altında bulunan yardımcı noterlere belirli süreli olmak üzere verebilirler. Yaptıkları yetkilendirmeleri Adalet Yüksek Kurumu'na ve Türkiye Noterler Birliği'ne bildirirler.

İzinler

MADDE 105 – (1) Noterlerin yıllık ücretli izin süresi 30 takvim günüdür. 30 günlük yıllık izin süresine denk gelen resmi tatil günleri 30 günlük yıllık izin süresinin uzamasına sebep olmaz.

(2) Yıllık izin planlamasının sağlanabilmesi amacıyla

noterler o yıl için tercih ettikleri yıllık izin günü tarihlerini her yılın başında kesin olarak Türkiye Noterler Birliği ve Adalet Yüksek Kurumu'na bildirirler. Noterlikler noterin olmadığı zamanlarda da faaliyetlerini sürdürür.

(3) Noterlerin yıllık izinleri, görevlerinde aksamaya sebep olmaması amacıyla, en fazla ikiye bölünerek ve çoğunluğu yaz döneminde kalanı ise kış döneminde olacak şekilde kullandırılır.

(4) Noterlerin; mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunu'ndaki hükümler uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Noterlik Sicili

MADDE 106 – (1) Her noter için fiziki ve çevrimiçi olarak UYAP sistemi üzerinde kişisel bir sicil kaydı tutulur. Noterlerin kişisel verilerine ve güvenliklerine ilişkin bilgiler yayınlanmaz.

(2) Bu sicil kaydında;

- (a) Sınavlara katılmak için sunduğu belgelerin tamamı,
- (b) Yazılı sınav soruları ve cevapları ile mülakat tutanakları ve notları,
- (c) Noterlik stajı, özetmen noter, yardımcı noter ve noter görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,
- (ç) Varsa noterlikten başka görevlerine ilişkin bilgi ve belgeler,

(d) Mesleki eserleri ve yazıları,

(e) Görev yaptığı yerler ve görevleri sırasında yapılmış olan teftiş ve performans değerlendirmeleri,

(f) Terfi, tenzil, duraklatma ve benzeri kararlar ve belgeler,

(g) Noterin meslek hayatı boyunca yaptığı tüm işlemler,

(ğ) Hakkında yapılmış olan bütün şikayetler, disiplin ve ceza soruşturması ve sonuçları.

(h) Mali durumuna ilişkin bilgi ve belgeler,

(ı) Sosyal durumuna ve ilişkilerine ilişkin bilgi ve belgeler,

(i) Noter hakkında bilinmesinde yarar olan sair bilgiler yer alır.

(3) Noterlik sicilinin tutulmasından Adalet Yüksek Kurumu ve Türkiye Noterler Birliği sorumludur.

(4) Noterin sicil kaydı; terfilerde ve görevlere yapılan başvurularda dikkate alınır.

(5) Noterin sicil kaydına herkes tarafından erişim sağlanabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Noterlerin Tabi Olduğu Etik Kurallar ve Denetimi

Etik kurallar

MADDE 107 – (1) Noterler; yargı organları, meslek ku-

ruluşları ve uluslararası saygınlığı olan mesleki örgütlerin belirlediği etik kurallara uymak zorundadırlar.

(2) Türkiye Noterler Birliği veya Adalet Yüksek Kurumu tarafından bu kurallara ilişkin rehberler ve uygulama örnekleri çıkarılabilir.

Denetim

MADDE 108 – Noterlerin davranışlarının etik kurallara uygunluğu Adalet Yüksek Kurumu tarafından denetlenir.

BEŞİNCİ KISIM

Noterlik Sınıflandırması

MADDE 109 – (1) Noterlikler, yıllık gayrisafi gelirleri ile eşdeğer şekilde üç sınıfa ayrılır.

(2) Noterliklerin sınıflandırması Adalet Yüksek Kurumu tarafından yapılır.

(3) Noterliklerden yıllık gayrisafi geliri;

- (a) 0-1.000.000 Türk Lirası arası olanlar üçüncü sınıf,
- (b) 1.000.000-3.000.000 Türk Lirası arası olanlar ikinci sınıf,
- (c) 3.000.000 Türk Lirası ve daha fazla olanlar birinci sınıf

noterlik olarak sınıflandırılır.

Noterlik İşlerinin Sınıflandırması

MADDE 110 – (1) Noterlikler, görevleri doğrultusunda

iki sınıfa ayrılır.

(2) Noterlik işlerinden, vasiyetname ve ölüme bağlı tasarrufla ilgili işler, gayrimenkul ve araç satış vaadi sözleşmesi ve mirasçılık belgesi verilmesi işlemleri yalnızca mentor noterler tarafından yapılabilir.

(3) Noterlik işlerinden; tespit işleri, defter onayı, kanunen tescili gereken işlemleri tescil etme, protesto, ihbarnama ve ihtarname gönderme, hukuk işlemlerini düzenleme ve yapma, terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi, imza, mühür veya herhangi bir işareti ve tarihi onaylamak, tercüme ve yazı çevirisi yapmak, tebligat işleri, emanet işleri, asıl veya örnek belgelerden örnek verme işleri tüm noterler tarafından yapılabilir.

ORTAK HÜKÜMLER

BİRİNCİ BÖLÜM

Performans Değerlendirme Sistemi

Genel olarak

MADDE 111 – (1) Hukuk meslek mensuplarının görevlerinde sergiledikleri performansları, performans değerlendirme sistemi kapsamında değerlendirilir.

(2) Hukuk meslek mensuplarının performanslarının değerlendirilmesinde yargılama faaliyeti içerisinde yer alan tüm meslek grupları ve yargı hizmeti alan kişilerin doldurdıkları performans değerlendirme formları esas alınır.

(3) Performans değerlendirme formu ile ölçülemeyecek performans değerlendirme kriterlerinde değerlendirme somut veriler üzerinden yürütülecek şekilde yapılır. Bu kapsamdaki değerlendirmeler UYAP ve benzeri bilgi işlem teknolojilerinin veri tabanları üzerinden yapılır.

(4) Performans değerlendirmesi sırasında performans değerlendirme formlarının ve somut verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve kriterlere uygunluğunun denetlenmesi aşamaları yer alır.

(5) Performans değerlendirme formlarının ve somut verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve kriterlere uygunluğunun denetlenmesinde Adalet Yüksek Kurumu tarafından atanacak hukuk meslek mensupları görev alır. Değerlendirmeyi yapacak hukuk meslek mensuplarının seçim usulü Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(6) Performans değerlendirmesi sonucunda hukuk meslek mensubunun performansı sıfır ila yüz puan aralığında puanlanır.

(7) Hukuk meslek mensuplarının performans değerlendirmeleri yılda en az bir kez yapılır.

(8) Performans değerlendirme formlarına ve sürece ilişkin hususlar Adalet Yüksek Kurumu tarafından çıkarılacak olan yönetmelik ile belirlenir.

Performans değerlendirme kriterleri

MADDE 112 - (1) Hukuk meslek mensuplarının performans değerlendirmeleri, aşağıdaki ana başlıklar altında

düzenlenmiş bölümlere ve bu bölümlere dair kriterlere göre yapılır. Bu ana başlıklar ve bölümleri aşağıdaki gibidir:

- (a) Mesleki yeterlilik ve performans;
  - 1. Meslek kuralları bölümü
  - 2. Etik kuralları bölümü
  - 3. Mesleki bilgi yeterliliği bölümü
  - 4. Mesleki bilgi uygulama yeterliliği bölümü (esasa dair)
  - 5. Duruşma ve soruşturma yürütme bölümü (usule dair)
  - 6. Bilgi teknolojilerini etkin kullanma yeterliliği bölümü
- (b) Bireysel yeterlilik ve performans;
  - 1. Kişisel eğilimler ve özelliklerin geliştirilmesi bölümü
  - 2. Görev ve sorumluluk bilinci bölümü
  - 3. İş yükünü etkin şekilde yönetme yeterliliği bölümü
  - 4. İş planlama ve organizasyon yeteneği bölümü
- (c) Sosyal yeterlilik
  - 1. Etkin takım çalışması bölümü
  - 2. Etkili iletişim bölümü
  - 3. Ekip yönetimi bölümü
- (ç) Verilen hizmetin kalite seviyesi

1. Hizmetin verilme hızı
2. Hizmetin hukuki kalitesi

İKİNCİ BÖLÜM

Hukuk Mesleklerinde Meslek İçi, Güncel ve Sürekli Eğitim

MADDE 113 – (1) Tüm hukuk meslekleri meslek hayatları boyunca düzenli ve sürekli meslek içi eğitim görürler. Kariyerlerinde dereceler içinde seviye yükselmeleri ve yüksek dereceye geçmeleri meslek içi eğitim gereklerini tamamlamış olmalarına bağlıdır.

(2) Stajyerler, özetmenler ve yardımcılar staj veya görev yaptıkları mesleklerde her 30 günde (3) gün eğitim alırlar.

(3) Adalet Yüksek Kurumu meslek içi eğitim planlarının ana hatları ve temel ilkelerini, kariyer gelişimleri ile ilintilendirilerek belirler.

(4) Meslek kuruluşları, Adalet Akademisi ile üyelerinin eğitim almaları için detaylı eğitim planları hazırlarlar

(5) Eğitimler Adalet Yüksek Akademisi ile birlikte yürütülür; eğitim sonundaki yazılı sınavı geçenlere başarı belgesi verilir.

(6) Mesleklerinde üst dereceye geçenler göreve başlamadan önce (2) ay süreyle görev yapacakları hususta yoğun eğitimden geçirilir. Yazılı sınavda başarılı olanlar yeni görevlerine başlar. Başarısız olanlar eğitimi tekrar eder, bunda da başarısız olursa derece atlama kararı iptal edilir. Yargıtay ve

Danıştay üyeliğine atananlar için yoğun eğitim süresi 1 yıldır.

(7) Hukuk meslekleri mensupları eğitimlerinin bir kısmını görev konuları ile ilgili alanlarda resmi ve özel kişi ve kurumlarca düzenlenen konferans ve sair etkinliklere katılmak suretiyle alırlar. Toplam puanların % 20'sini geçmemek üzere bu etkinliklerden edinilen katılım süreleri ve puanları yazılı sınav puanları yerine geçer.

(8) Mahrumiyet bölgelerinde görevlere talip olup başarı ile yerine getirenler, ya da buldukları görevlerde üstün başarı gösterenler eğitim, konaklama ve iaşe masrafları ilgili meslek kuruluşu tarafından yurt içi ve yurt dışında yüksek lisans ve doktora programlarına gönderir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hukuk Meslekleri Arasında Geçiş Sistemi

MADDE 114 – (1) Hukuk meslekleri arasında geçiş yapılabilir.

(2) Adalet Yüksek Kurumu mesleklerdeki kapasite ve ihtiyaç oranlarını düzenli olarak yayımlar ve günceller.

(2) Hukuk meslekleri arasında geçiş sisteminde, geçiş yapılacak olan hukuk mesleğinin atanma/mesleğe kabul sınavının başarıyla geçilmesi gerekmektedir. Sınavlar kural olarak her derece için ayrı ayrı yapılır. Şartların zorunlu kılması durumunda sınavlar birleştirilebilir. Yılda en az bir sınav yapılması esastır.

(3) Geçiş yapılacak olan hukuk mesleğinin atanma/mesleğe

kabul sınavı kazanıldıktan sonra ilgili meslekte bir yıl süre ile staj yapılır.

(4) Hukuk meslekleri arasında geçiş sisteminde seviye belirlemede, geçiş yapılan meslekteki seviye esas olmak üzere, performans değerlendirme puanları, sınav puanları, yabancı dil seviyesi, yüksek lisans ve doktora gibi kriterler dikkate alınır. Adaylar geçiş yapmak istedikleri seviyeden daha alt bir seviyeye kabul edilebilirler. Adayın başvurusu ve Adalet Yüksek Kurumu'nun kararına göre geçiş yapılan meslekteki seviyenin karşıladığı seviyeden daha yüksek bir seviyeden mesleğe devam edilebilir.

(5) Adli görevlerde çalışmış olan kişilerin hukuk mesleklerini icra etmeye hak kazanmaları durumunda, adli görevlerde geçirdikleri süre hukuk mesleklerindeki seviyelerinin belirlenmesinde dikkate alınır. Bu kişilerin başlayacakları seviyedeki eğitim eksiklerinin giderilmesi için ek programlara katılım sağlamaları zorunludur.

(5) Hukuk meslekleri arasında geçiş sistemi ile ilgili verilen her türlü karara karşı, isteyen her gerçek ve tüzel kişi yargısal denetime başvurabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mentorluk Sistemi

MADDE 115 – (1) Hukuk mesleklerinden;

- (a) Hakimler için temyiz mahkemesi üyeliği,
- (b) Savcılar için temyiz savcılığı,

(c) Avukatlar için mentor avukatlık,

(ç) Noterler için mentor noterlik,

Kariyer seviyelerinden itibaren mentorluk yapılabilir.

(2) Mentor olmak isteyen hukuk meslek mensupları ilgili meslek kuruluşlarına başvurur. Bu kişiler meslek kuruluşu tarafından düzenlenen eğitimlere katıldıktan sonra mentor listesine yazılabilirler.

(3) Mentor listesinde yer alan meslek mensupları mesleğe yeni başlayan meslek mensuplarıyla yönetmelikte belirtilen kriterler doğrultusunda eşleştirilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kişisel Verilen Korunması

MADDE 116 – (1) Bu kanun kapsamında kamuoyuna açıklanacak ve yayınlanacak verilerin; bu kanundaki amaçlar çerçevesinde açık rıza olmadan toplanması, işlenmesi ve paylaşılması, bu verilerin kişisel veri olması nedenleriyle engellenemez.

Saim Dursun, "Sebep", 44x64 cm, tuval üzerine yağlıboya / spatula tekniği, 2013

7

OPTİMUM MAHKEME
YAPILANMASI, DAĞILIMI VE
MODERN YARGILAMA USÜLLERİ

7A
OPTİMUM MAHKEME YAPILANMASI
VE DAĞILIMI TASARIMI

Av. Mehmet Gün
Av. Hande Hançar

NOTLAR

Ana Hatları ile Optimum Mahkemeler ile Modern Yargılama Usulleri Tasarımı

- 1- Temel amaç ve hedef yargı birimlerinin topluma kaliteli yargı hizmeti vermesini sağlamaktır.
- 2- Temyiz mahkemeleri başkent Ankara'da bulunacaktır.
- 3- Bölge adliye mahkemelerinin mevcut düzendeki (15 adet) yapılanması aynen devam edecektir. Bölge idare mahkemelerinin (7 adet) yapılanması yargı çevrelerinin bölge adliye mahkemeleri ile eşleştirilmesi, idare ve vergi mahkemelerinin de uzmanlık mahkemesi olarak ilk derece adli mahkemeler ile birleştirilmesi tavsiye edilmektedir.
- 4- İlk derece mahkemeleri 26 kalkınma bölgesi bazında optimum yapıya kavuşturulacaktır.
- 5- Tecrübe ve uzmanlık gerektiren işlerde uzmanlık mahkemeleri kolay ulaşılabilir merkezlerde toplanacak; küçük ve hızlı halledilmesi gereken işler ve hazırlık işlerine bakan mahkemeler vatandaşın ayağına gidecektir.
- 6- Hukuk, ceza ve idari yargılama usulleri modernleştirilecek, hazırlık aşaması bir yandan dosyaları tekemmül ettiren diğer yandan dürüst davranışı, uzlaşmayı, dayanışma ve işbirliğini yeniden tesis etmeyi teşvik edecektir.
- 7- Uyuşmazlığa ilk çıktığı anda UYAP'ta yıl, sektör, bölge bilgilerini içerir numara verilecek ve değişmeyecektir.
- 8- Mahkemeye intikal eden dava tekamül etmiş olacak; dilekçe teatisinden sonra TEK CELSE'de bitirilecektir.
- 9- Bilirkişileri avukatlar bulacak görevlendirecek, yargı komisyonları bilirkişilerin sicilini tutacaktır.
- 10- 7.000'den fazla ilk derece mahkeme sayısı zamanla 2.000 – 3.000 civarına düşürülebilir.

MAHKEMELERİN
UZMANLIK VE AYAĞA
HİZMET ODAKLI
OPTİMUM YAPILANMASI

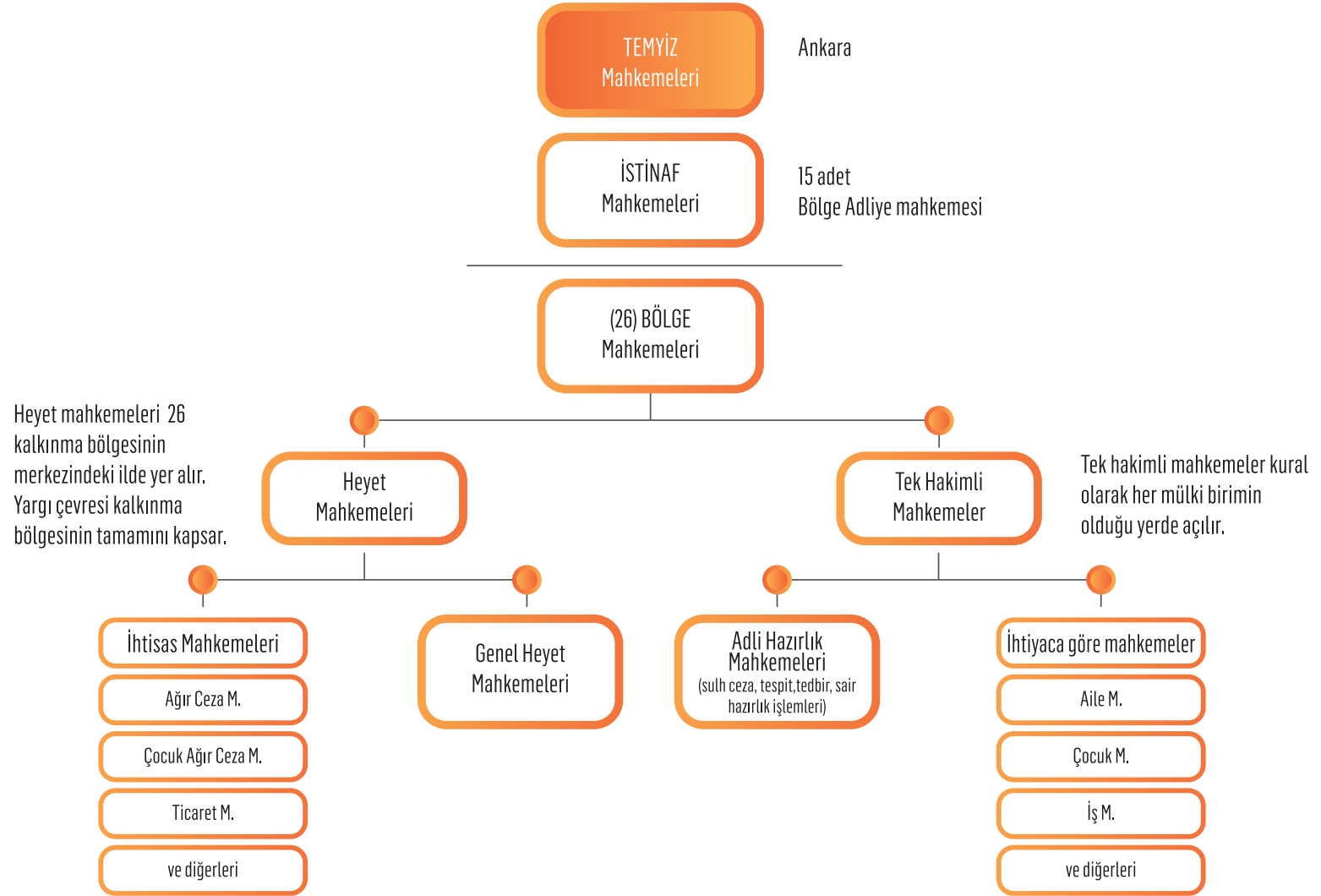

Kalkınma Bölgeleri Bazlı İlk Derece Mahkeme Yapılanması

İlk derece mahkemeleri NUTS sistemine göre belirlenmiş kalkınma bölgeleri bazında ve bölgelerin ihtiyaçlarına uygun olarak; ekonomik faaliyetler, nüfus yapısı, sosyal ilişkiler ve bölgenin GSYİH üretim kapasitesi dikkate alınarak yapılandırılır.

26 Kalkınma Bölge Bazlı Mahkeme Yapılanması

Bölgesel Uzmanlaşma, Halkın Ayağına Hizmet

Her türlü hizmet ülkenin her tarafına yayılabilir; kolay planlama yapılır.

İl ve ilçe merkezlerinde açılacak mahkemeler nüfus büyüklüğü, ekonomik büyüklük ve yöreye özgün işlerin niteliğine ve miktarına göre belirlenir.

Asliye ceza, asliye hukuk ve icra mahkemeleri ile icra daireleri il merkezlerinde kurulmalıdır. Kadastro, Tüketici ve infaz mahkemeleri bölge merkezinde kurulmalıdır.

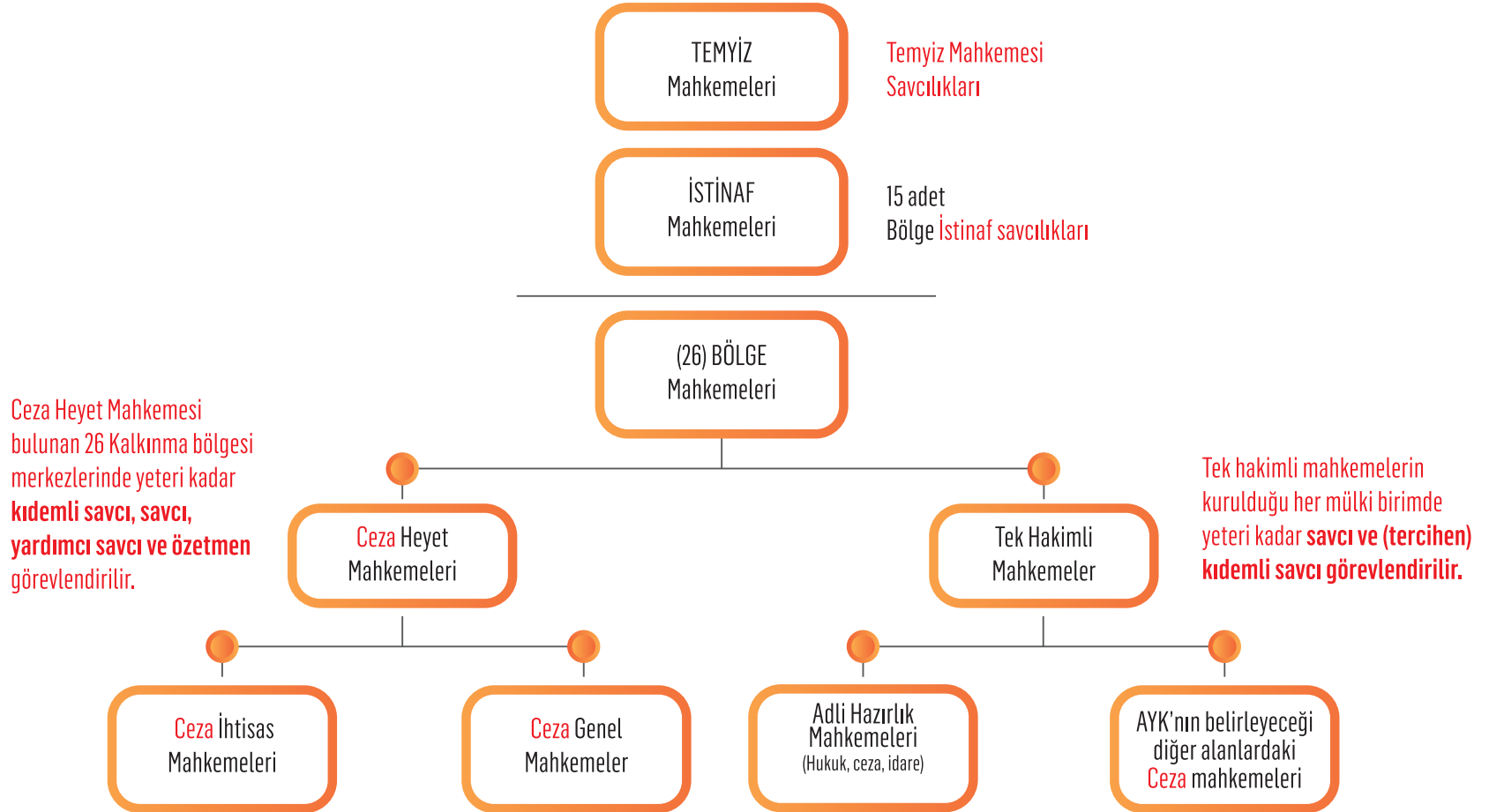
Kalkınma Bölgesi ²	6	
Ağır Ceza M.	498	260
Çocuk Ağır C. M.	22	26
Ticaret M.	187	130
Fikri ve Sınai H. Hukuk	14	26
Fikri ve Sınai M. Ceza	13	26
İdare M.	138	
Vergi M.	72	
Tüketici M.		520
İnfaz M.		150
Kadastro		130
Toplam Mahkeme	944	1.268

İl Merkezleri	81	
Ağır Ceza M.	1.758	324
Asliye Hukuk M.	1.125	324
Kadastro M.	248	0
İcra M.	258	520
Tüketici M.	108	0
İnfaz M.	150	0
Toplam Mahkeme	3.647	1.168

İlçeler	911	
Sulh Ceza M.	732	
Sulh Hukuk M.	803	
Hazırlık (Ceza ve Hukuk)		1.822
Aile M.	380	911
Çocuk M.	111	911
İş Mahkemesi	354	1.822
Toplam Mahkeme	2.380	5.476

Sulh hukuk ve ceza mahkemelerinin adli hazırlık mahkemesine dönüştürülmesi bölge ve il merkezlerindeki ağır ceza, ticaret, asliye ceza ve hukuk mahkemelerinde kapasite artışı sağlar; iş yığılması olan mahkemelerin kapasitesi artırılabilir.

Mahkeme Yapılanmasına Uyumlu Savcılık Yapılanması

Kalkınma Bölgeleri Bazlı İlk Derece Mahkemeleri

- Temyiz mahkemeleri Ankara'da ve yetki çevresi tüm Türkiye'yi kapsar. Kendi özel kanunlarına tabidir.
- Temyiz mahkemeleri hariç her türlü mahkemenin kurulmasına, birleştirilmesine veya kapatılmasına, ihtisas mahkemesi olarak belirlenmesine Adalet Yüksek Kurumu yetkilidir.
- Temyiz mahkemeleri, Anayasa Mahkemesi hakimleri, Cumhuriyet Başsavcısı ile tüm ilk derece ve istinaf mahkemelerine hakim ve savcı atamalarında, özel kanunları kapsamında Adalet Yüksek Kurumu yetkilidir.
- Bölge - istinaf mahkemeleri bir veya birkaç kalkınma bölgesini kapsayacak şekilde (15) bölgede kurulur.
- İlk derece mahkemeleri heyet mahkemeleri ve tek hakimli mahkemeler olarak iki türdür. Heyet mahkemeleri genel mahkemeler ve ihtisas mahkemeleri olmak üzere ayrılır. İhtisas mahkemesi kurulmayan bölgeler ve konularda genel mahkemeler yetkilidir.
- Heyet mahkemeleri kalkınma bölgesinin merkezinin olduğu ilde kurulur. Çevresi kalkınma bölgesinin tamamını kapsar.
- Tek hakimli mahkemeler da ilke olarak kalkınma bölgesinin merkezinin olduğu ilde kurulur. Halkın hizmete ihtiyaçları, ulaşım ve benzeri sebeplerle bölge içindeki il, ilçe gibi mülki birimlerde tek hakimli mahkemeler kurulur.
- Hukuk ve ceza davaları için acil olan sorgu, tedbir, keşif, delil tespiti, delil toplama, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz gibi işlemleri yapan tek hakimli mahkemelerin her mülki birimde kurulması esastır. İstisnai hallerde bir kaç mülki birimi kapsayacak şekilde kurulabilirler.
- Adalet Yüksek Kurumu mülki yerleşim birimlerinin ihtiyacına, uyuşmazlıkların nitelik ve niceliğine göre iş mahkemesi, aile mahkemesi gibi tek hakimli diğer mahkemeleri de kurulabilir.

NOTLAR

Adli Hazırlık Mahkemeleri

- Bu mahkemeler hukuk, ceza veya idare olarak ayrılmaz; her tür davaların ön meselelerini ve ön hazırlıklarını teşkil eden sorgulamalar, delil toplanması, tespit, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz işlerini yapar.
- Halkın yargı hizmetlerine kolay ve hızlı erişimi için acil olan sorgu, tedbir, keşif, delil tespiti, delil toplama, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz gibi işlemleri yapan tek hakimli hukuk ve ceza mahkemelerinin her mülki birimde kurulması esastır.
- İstisnai hallerde birkaç mülki birimi kapsayacak şekilde kurulabilirler. Adalet Yüksek Kurumu, yerleşim birimlerinin ekonomik büyüklüğünü, ulaşım, insan kaynakları ve diğer hususlar ile sosyal ihtiyaçları dikkate alarak karar verir.
- Mahkemeler tek hakimlidir; ilk derece asli hakimleri görev yapar. İhtiyaca uygun olarak yardımcı hakim ve özetmen hakim görevlendirilir.
- Görevleri hukuk ve ceza davaları için acil olan sorgu, tutuklama, tedbir, keşif, delil tespiti, delil toplama, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz gibi işlemlerin yapmak; bulunduğu yerde hukuk güvenliğini sağlamaktır.
- Bu mahkemelerin her türlü kararına karşı, bölge merkezinde bulunan heyet mahkemelerinde itiraz edilebilir.

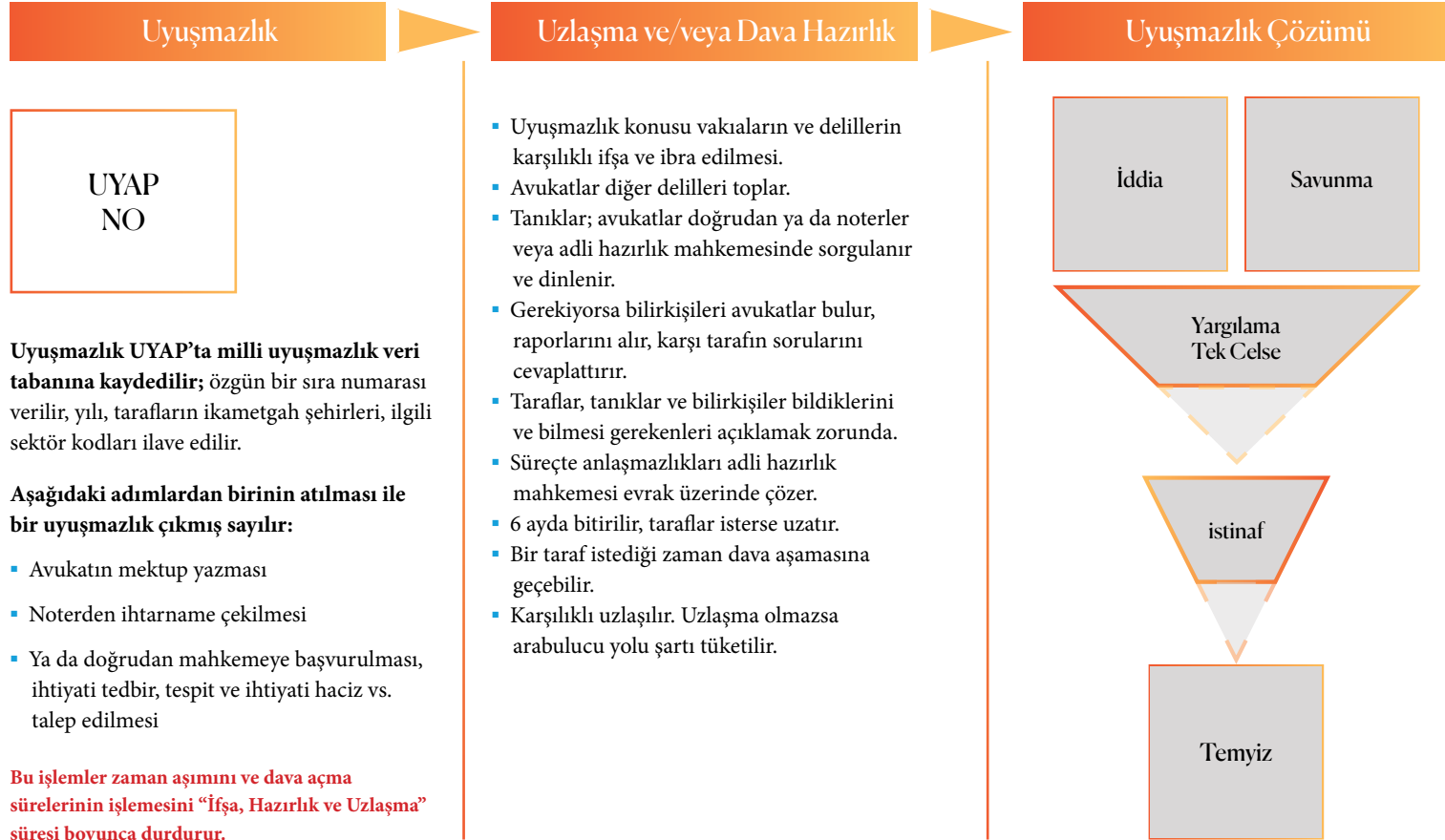
Saim Dursun, "Ses", 45x60 cm, tuval üzerine yağlıboya / spatula tekniği, 2011

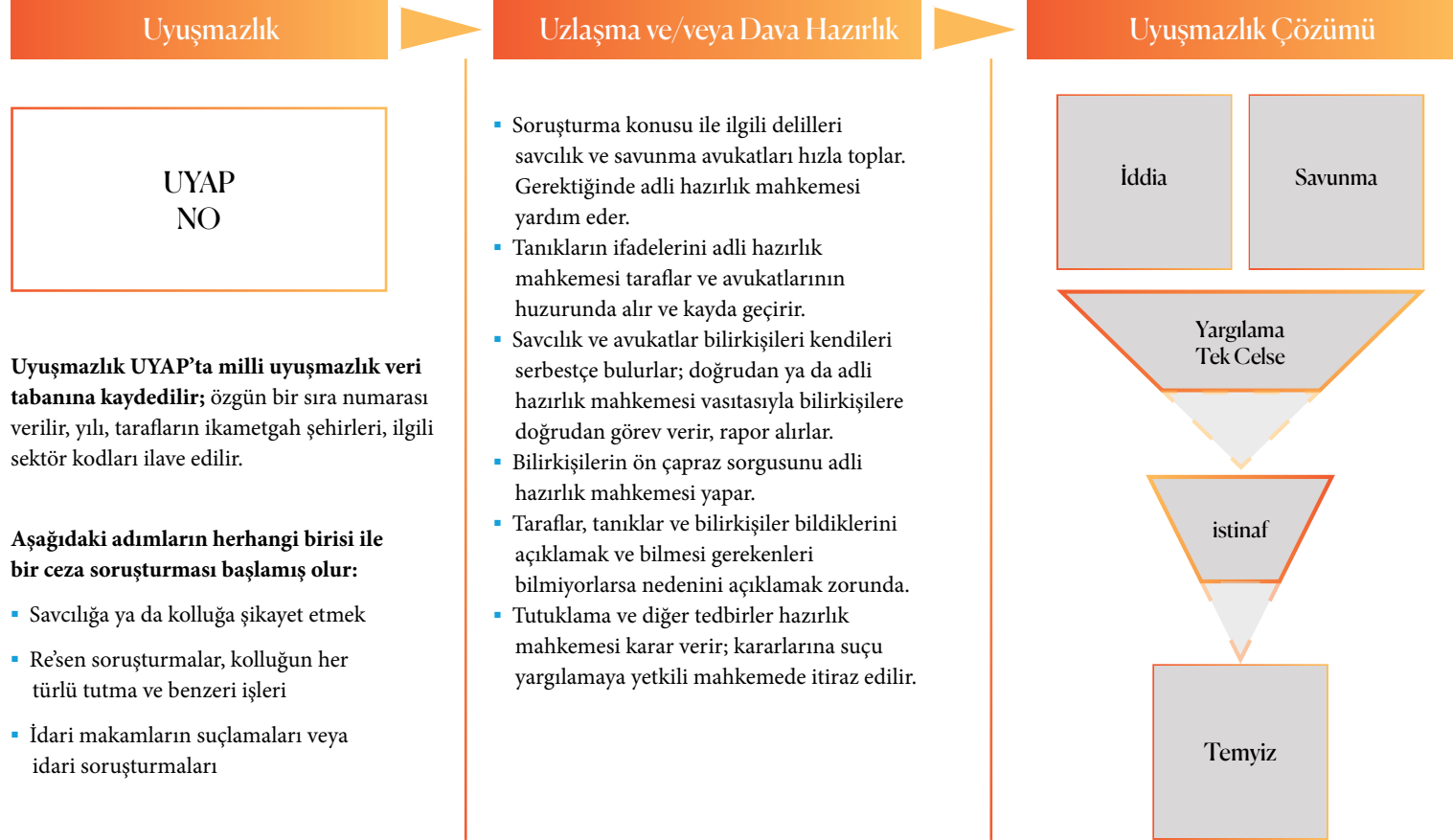
7B
MODERN YARGILAMA
USÜLLERİ TASARIMI

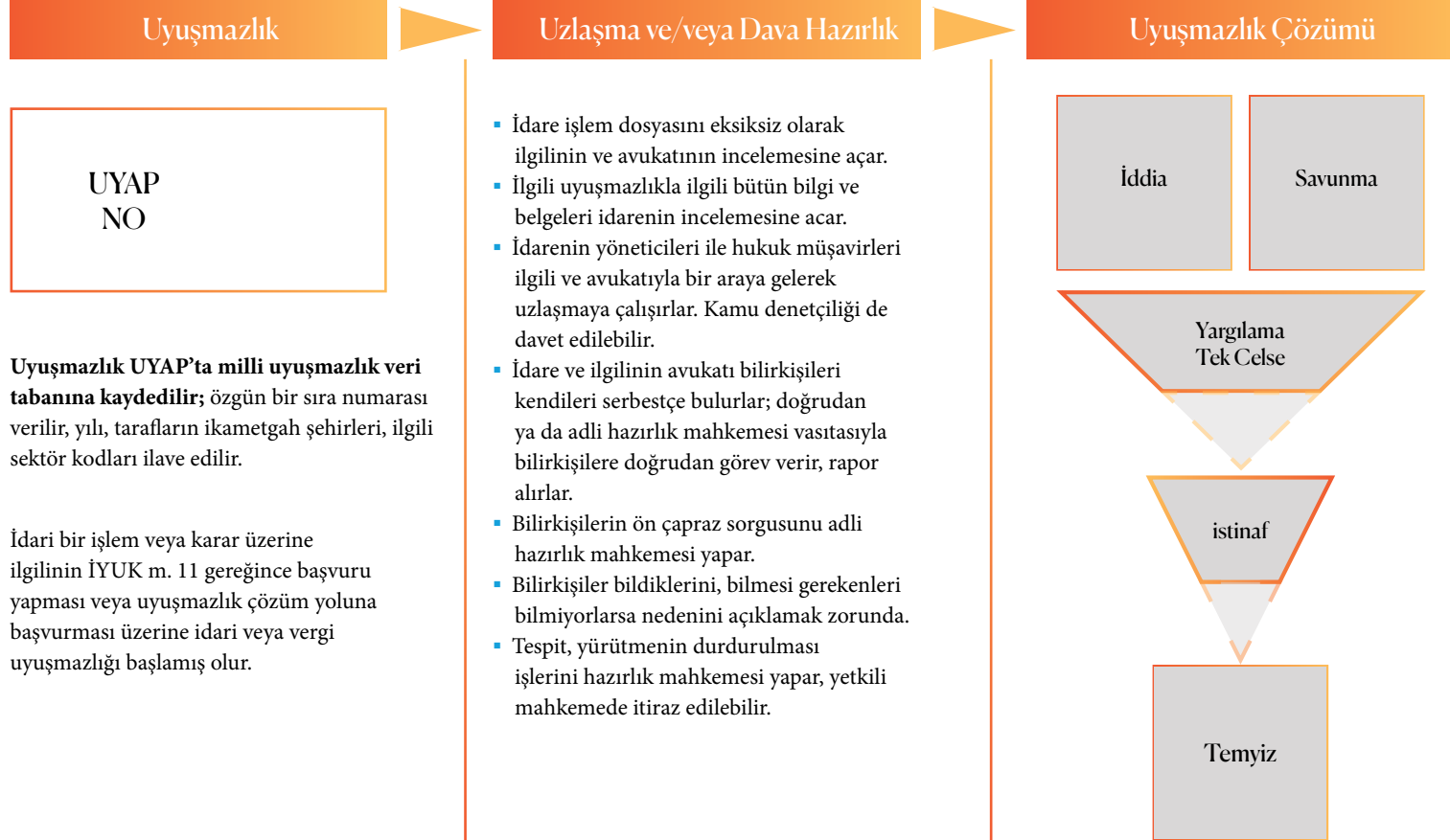
Hukuk Uyuşmazlıklarında Modern Uyuşmazlık Çözüm Süreci

Ceza Uyuşmazlıklarında Modern Uyuşmazlık Çözüm Süreci

İdare ve Vergi Uyuşmazlıklarında Modern Uyuşmazlık Çözüm Süreci

NOTLAR

Modern Süreç Yönetiminin Faydaları

- Uyuşmazlıkların UYAP'a erken aşamada kaydı: Uyuşmazlıkların niteliği, ortaya çıktığı tarih, hangi sökterlerde ve coğrafi bölgelerde toplandığı gibi verileri sağlayarak ileride mahkemelere yansıyabilecek davaların tahmin edilmesini ve yargı kurumlarına olacak ihtiyacı önceden belirleme, taraflara da uzlaşma veya hazırlık imkanı verir.
- Hazırlık ve uzlaşma süreci: (i) Tarafların birbirlerine açık ve dürüst olmasını sağlar; aralarında seviyeli iletişim oluşturur ve böylece uzlaşma ortamını geliştirerek sulh ve uzlaşmayı teşvik eder. (ii) Uzlaşılmaması ihtimalinde dava konusu bilgi ve belgelerin toplanmış olmasını sağlayarak davaların tekamül etmiş dosyalarla açılmasını ve TEK CELSE'de yargılamanın bitirilmesini sağlar. (iii) Böylelikle hakimlerin önlerine gelen davaları başka bir yere tayin edilmeden önce karara bağlamasını sağlar; uyuşmazlıklar TEK CELSE'de halledilir ve hali hazırdaki kaynak kayıpları önlenir.
- Hazırlık mahkemelerinin sürecinde uzlaşma etkin ve hızlı müdahalesi hizmeti hızlı ve etkin olarak halkın ayağına götürür; küçük küçük ama toplamda çok büyük bir etkinlik sağlar. Dava dosyasının tam tekamül etmiş olarak hazırlanmasına hazırlık mahkemesi hakimi nezaret eder.
- Bilirkişilerin avukatlar tarafından bulunup görev verilmesi hali hazırda mahkemeleri çok emeğini ve zamanını alan, üstelik kapsamlı rapor elde edilmesini 2-3 bilirkişi görevlendirmesine tabi tutan, edinilmesi 2-3 yılı bulan bilirkişi görüşlerinin 2-3 hafta içinde edinilmesini, kalitenin yükselmesini sağlar. Mahkemelerin üstünde gereksiz iş yükünü ortadan kaldırır.
- Tanıkların, bilirkişilerin ön ifadelerinin alınması TEK CELSE yargılaması için kolaylık ve aynı zamanda çapraz sorgulamanın kolaylaşmasını ve duruşmadan süre tasarrufu sağlar.

Saim Dursun,
“Gökyüzü”,
60x80 cm,
tuval üzerine
yağlıboya / spatula
teknîği,
2011

8
YARGI HAKKINDA ANAYASAYA
EKLENECEK HÜKÜMLER
TASLAK - 1

DAİMÎ HUKUK ŞÛRASI

MADDE X

Daimî Hukuk Şûrası; Anayasa Mahkemesi, Adalet Yüksek Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay, Adalet Yüksek Kurumu, Hakim Odaları Birliği, Savcı Odaları Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği başkanlarından oluşur.

En yaşlı üyenin başkanlığında, yılda en az 2 kez toplanır. Hukukun üstünlüğü, adalet inancının güçlendirilmesi ve yargı bağımsızlığı ve içtihat birliği hususlarında yargı kurumlarının ve hukuk mesleklerinin, aralarında işbirliğinin geliştirilmesi, sorunların belirlenmesi ve çözümü için tavsiye niteliğinde kararlar alır. Farklı yargı yolları arasında aynı konuda ortaya çıkan içtihat farklılıkları arasında çıkan uyuşmazlık ve farklılıkları gidermek için içtihat birleştirme kararları verir. Bu kararlar kesin niteliktedir ve tüm yargı kurumlarını bağlar.

Şuranın ilk toplantısının yılın ilk üç ayı içinde toplumun her kesiminin özellikle sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin hazırlıklı olarak katılımı sağlanır. İkinci toplantı 6 ay sonra üyeler arasında yapılır ilk toplantıda alınan tavsiye kararlarının sonuçları ve yeni gelişmeleri değerlendirilir.

Toplantılar her katılımcının her konuda fikirlerini ifade edebileceği şekilde, arama toplantısı şablonunda moderatörlü olarak yapılır.

Başkan; üyelerin bildireceği hususlarla gündemdeki diğer ilgili konuları derleyerek toplantı gündemini oluşturur, toplantıyı planlar ve en az 7 gün öncesinden ilan eder.

ADALET YÜKSEK KURUMU

MADDE XXX

Adalet Yüksek Kurumu, yargı hizmetlerini düzenlemek, tüm yargı teşkilatının ve hukuk mesleklerinin topluma kaliteli yargı hizmetleri vermesini ve katma değer yaratmasını sağlamak; hukukun üstünlüğünü sağlamak, temel hak ve özgürlükleri korumak ve geliştirmek ve böylelikle adalet inancını güçlendirmek ve bağımsız yargısal meslek kuruluşlarıyla birlikte yargıyı en üst düzeyde temsil etmek ile görevli, tam bağımsız ve tarafsız düzenleyici yargı kurumudur.

Bu amaç çerçevesinde kurumun görevlerine ülkenin yargı hizmetlerine ihtiyacını tespit etmek, ihtiyaca uygun olarak yargı hizmetleri politikalarını oluşturmak, ilke ve öncelikleri belirlemek, ihtiyaca uygun olarak mahkemeler ve sair hizmet birimlerini oluşturmak, iş yükünün dengeli olarak dağılımını sağlamak, hukuk mesleklerini kaliteli yargı hizmeti verecek şekilde geliştirmek, gelişmeleri için yönlendirmek ve yargı teşkilatında, tüm organları, hizmet birimleri ve meslek kuruluşlarında verimli çalışma, şeffaflık ve hesapve-

rirliliği sağlamak ve geliştirmek dahildir.

Adalet Yüksek Kurumu görevlerini yargı bağımsızlığının gereğine uygun olarak tam bağımsız ve tam tarafsız olarak, demokratik yönetim esaslarına göre yürütür. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, kuruma emir ve talimat veremez.

Kurum görevlerini genel kurul; başkan ve vekili dahil (38) asil üyeden oluşan Politika, Tercihler ve İlkeler Dairesi; (12) asil (6) yedek üyeden oluşan Yargı Hizmetleri Dairesi; (9) asil (4) yedek üyeden oluşan İtiraz ve Yeniden Değerlendirme Dairesi ve (16) asil (5) yedek üyeden oluşan Özlük, Kariyer, Performans ve Teftiş Dairesi olarak sürdürür. Kurumun işleyişini başkanlık ve genel sekreterlik sağlar; hukuka uyarlılık mütalaalarını hukuk müşavirliği bağımsız olarak yerine getirir.

Adalet Yüksek Kurumu; kurumun işlevini göstermesi için gereken değişik nitelikleri taşıyan, aynı zamanda her kesimin kurumda hakkaniyetli olarak temsil edileceği şekilde demokratik yöntemlerle seçilen (90) üyeden oluşur.

(i) Kurumun nitelikli 30 üyesini hukuk meslek mensupları ve adli görevliler, bunların yönetim kurullarının göstereceği veya bireysel başvuru gerçekleştiren aday adaylarından şartları taşıdığı tespit edilenler arasından kendi içlerinde yapacakları seçimlerle seçerler. Her üyelik için en fazla 3 katı aday, liyakat ve başvuru sırasına göre belirlenir. Hakimlik, savcılık ve avukatlık meslekleri mensupları kendi aralarından 8'er üye, noterlik meslek kuruluşu kendi mensupları arasından yapacağı seçimle 1 noter ve 1 de anayasa

profesörü olmak üzere 2 üye seçerler. Türkiye’de görevli tüm adliye personeli, adliye personelleri arasından 4 üye seçer. Toplamda 30 üye seçilir.

(ii) Kurumun nitelikli 12 üyesini TBMM seçer. TBMM’de temsil edilen ve son genel seçimlerde %20’den fazla oy alan siyasi partilerin göstereceği adaylar arasından 3’er üye seçilir; geri kalan üyeler %7,5’ten fazla %20’den az oy alan siyasi partiler arasında eşit sayıda bölüştürülür. Bölüştürme sonrasında artık üye kalması halinde, kalan sayıda üyeyi belirleme hakkı en yüksek oy oranına sahip partiye verilir. Her siyasi parti kendisine düşen üye sayısının en az iki katı aday gösterir; eksik gösterilmesi halinde hiç aday gösterilmemiş sayılır; yerine en yüksek oy alan siyasi partinin adayları arasından seçim yapılır. Adaylar arasında seçimler TBMM genel kurulunca gerçekleştirilir. Gösterilen adaylar en az üye seçme hakkına sahip olan partinin adaylarından başlayarak sırayla seçime sunulur. Bu seçimlerde TBMM’nin olağan toplantı ve karar nisabı aranmaz. Seçimi tamamlanmış üye niteliği için başka seçim yapılmaz. Siyasi partiler tarafından belirlenen ve TBMM’nin seçeceği 12 üyenin, 1 hakim, 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 adliye personeli, 1 anayasa hukuk profesörü, 1 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu yönetimi uzmanı, 1 istatistik veya ekonomi uzmanı, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı ve 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olması zorunludur.

(iii) Kurumun nitelikli 8 üyesini yürütme gücü seçer. Özerk düzenleyici kuruluşlar olan Rekabet Kurumu, SPK, RTÜK, BDDK, BTK, EPDK, KİK, KVKK ile KGK 1 anayasa

hukuku profesörü, 1 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu yönetimi uzmanı, 1 istatistik veya ekonomi uzmanı, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı, 1 sosyolog veya antropolog ve 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olmak üzere 8’er aday gösterir. Her nitelikten 1’er üye olmak üzere 8 üyeyi Adalet Bakanı’nın tavsiyesi üzerine Cumhurbaşkanı seçer.

(iv) Kurumun nitelikli 8 üyesini hukuk meslekleri dışındaki mesleklerin oluşturduğu kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları seçerler. 8 üyenin 2’sinin psikoloji veya psikiyatri uzmanı; 1’er üyenin ise hakim, savcı, avukat, noter, kamu yönetimi uzmanı ve kamu maliyesi ve bütçe uzmanı olması zorunludur. TMMOB dışındaki insan ve hayvan sağlığı ile ilgili meslek kuruluşları TTB, TVHB, TDHB ve TEB yönetim kurullarının her nitelik için göstereceği 2’şer aday arasından bu mesleklerin mensuplarının hepsini katılacağı bir seçimle; 2 psikoloji veya psikiyatri uzmanı ve 1 hakim üye seçilir. TMMOB yönetim kurulunun her nitelikli üyelik için göstereceği 2’şer aday arasından 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 kamu yönetimi uzmanı ve 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı olmak üzere toplam 5 üye TMMOB üyeleri tarafından seçilir.

(v) Kurumun 1 hakim, 1 savcı, 1 avukat, 1 noter, 1 adliye personeli, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu yönetimi uzmanı ve 1 istatistik veya ekonomi uzmanı olması zorunlu olan nitelikli 8 üyesini mali ve zirai nitelikteki meslek kuruluşları olan TDUB, TSB, TSPB, TZOB, TESK ve TÜRMOB yönetim kurullarının her nitelikteki üye için göstereceği 2’şer kişiden oluşan adaylar arasından Türkiye

Odalar ve Borsalar Birliği (“TOBB”) Genel Merkez Yönetim Kurulu seçer.

(vi) Kurumun 1 noter, 2 anayasa hukuku profesörü, 2 idare hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 sosyolog veya antropolog ve 1 eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olması zorunlu olan nitelikli 8 üyesini Türkiye’deki tüm üniversitelerin öğrencileri seçerler. Seçimler üniversiteler tarafından gösterilen veya bireysel olarak bu kotadan başvuran her bir nitelikli üye için en fazla 5 kişi olarak belirlenen adaylar arasında yapılır.

(vii) Kurumun 1 hakim, 1 savcı, 1 avukat, 1 anayasa hukuku profesörü, 1 yönetim ve siyasal bilimler profesörü, 1 kamu maliyesi ve bütçe uzmanı, 1 sosyolog veya antropolog ve 1 psikoloji veya psikiyatri uzmanından oluşması zorunlu olan nitelikli 8 üyesini STK’lar, dernekler ve vakıflar seçerler. 3 üye kamu yararına dernek statüsündeki derneklerin, 3 üye kamu yararına vakıf statüsündeki vakıfların, 2 üye de kamu yararına statüsü olmayan sivil toplum kuruluşlarının her nitelikte üye için gösterecekleri 2’şer aday arasından STK’larının tamamının başkanlarının katılacağı seçimle seçilir. Bireysel başvuru olması halinde her nitelikteki üye için toplamda en fazla 3 aday belirlenir.

(viii) Kurumun nitelikli 8 üyesini işveren ve işçi sendikaları kuruluşları seçerler. Her federasyon seçecekleri üye sayısı kadar aday önerirler. Bağımsız kişiler de aday olmak için başvurabilir. Her bir nitelikli üye için en fazla 3 aday belirlenir. Kamu çalışanlarına ilişkin sendika konfederasyonları 1’i hakim, 1’i anayasa profesörü ve 1 de kamu

yönetimi uzmanı olarak 3 üye; işçi sendikaları 1’i savcı, 1’i idare hukuku profesörü ve 1’i de yönetim veya siyasal bilimler profesörü olmak üzere 3 üye; işveren sendikaları 1’i avukat, 1’i de eğitimci veya iletişim fakültesi öğretim üyesi olmak üzere 2 üye seçerler. İlgili federasyonların önereceği ve bu kotadan seçilmek için bireysel başvuru yapanlar arasından federasyon başkanları seçim yaparlar.

Kurum üyeliklerine seçimler ve bu seçimlerde değerlendirilecek adayların belirlenmesi; adaylar hakkındaki bilgiler sağlıklı olarak kamuoyu ile paylaşılarak, kamuoyuna yeterli tartışma ve değerlendirme imkanı verilerek, yargısal olarak denetlenebilen şeffaf süreçlerle, demokratik yöntemlerle yapılır.

Bireysel olarak başvuran ya da gösterilen aday adaylarının ilgili üyelik için gerekli nitelikleri ve adaylık şartlarını taşıyıp taşımadığını Adalet Yüksek Kurumu Özlük İşleri Dairesi, en geç 15 gün içerisinde, başvuru tarihlerini de dikkate almak suretiyle belirler, aday listelerini oluşturur ve tüm bilgileriyle birlikte ilan eder. Üyelik için yapılacak seçimlerde yarışacak adaylar bu listeden seçilirler. Adalet Yüksek Kurumu üyeliklerine yapılacak ilk seçimlerde bu görevleri Hakimler ve Savcılar Kurulu genel kurulu yerine getirir.

Seçimlerde blok liste veya işaretlenmiş çarşaf liste gibi usuller kullanılması yasaktır.

Kurumun politikaya ilişkin kararları hariç tüm işlem ve kararlarına karşı yargı yolu açıktır. Kurum kararlarına karşı isteyen her gerçek ve tüzel kişi ihtiyari itiraz yoluna baş-

vurmak veya iptal davası açmak suretiyle yargı denetimine başvurabilir.

Yargının tüm işlevini, görev ve yetkilerini topluma kaliteli hizmet vereceği şekilde, tarafsız, bağımsız surette etkin olarak yerine getirmesini sağlayacak bütçe taslağı kurum tarafından belirlenir ve genel bütçede gerekli kaynakların ayrılması için meclise gönderilir. Bina, bilgi işlem, tesis işletme, eğitim, konferans ve dinlenme tesisleri gibi altyapı yatırımları hariç olmak üzere yargıya ayrılan bütçe devletin genel bütçesinin %...sından, bir önceki takvim yılı için belirlenen gayri safi yurt içi hasılanın %0,30'undan az olamaz. Yargı bütçesi genel bütçeden öncelikli olarak ayrılır. Bütçeyi Adalet Yüksek Kurumu yönetir.

Diğer hususlar kanunla düzenlenir.

ANAYASA MAHKEMESİ

Anayasa Mahkemesi Üye Sayısı ve Seçim Usulü

MADDE 146

Anayasa Mahkemesi 30 üyeden kurulur ve 3 daire halinde faaliyet gösterir.

Üyeler kendi aralarından 3 yıl süre ile görev yapmak üzere mahkeme başkanı, 1. başkan vekili ve 2. başkan vekilini seçerler.

Mahkeme görevlerini her biri 10'ar üyeden oluşan üç daire halinde yerine getirir. Mahkemeye en son seçilen 9 üye 2. başkan vekilinin başkanlığında Bireysel Başvurular Dairesi olarak faaliyet gösterir. Daha önce seçilmiş olan 20 üye 10'ar üyeden oluşan 2 daire halinde faaliyet gösterir. 1. daireye mahkeme başkanı, 2. daireye 1. başkan vekili başkanlık eder. 1. ve 2. dairelerin başkanları dışındaki üyeleri mahkemeye seçilme tarihlerine göre yapılacak sıralamaya göre tek sayılı sırada olanlar 1. dairede, çift sayılı sırada olanlar 2. dairede

görev yaparlar. 1. ve 2. dairelerin üyeleri arasında 6 ayda bir kısmi (rotasyon) dönüşümlü değişim yapılır. En eski seçilenlerin sırasından başlamak üzere dairenin üyelerinden 3'er adedi 1 yıl süreyle diğer dairede görev alır; sürenin bitiminde dairesine geri dönerler. Mahkemenin bütün üyelerin katılımıyla oluşan Büyük Kurul'a mahkeme başkanı başkanlık eder. Daireler daire başkanı ile en az 6 üyenin katılımı ile yargılama yaparak karar verir. Büyük Kurul dairelerin içtihatlarını değerlendirir ve içtihatlar arasındaki farkları giderecek içtihat birleştirme kararı verir. Büyük Kurul, cumhurbaşkanı ve bakanlar hakkında açılan davaları kesin olarak karara bağlar. Büyük Kurul, dairelerin çalışmalarına keyfi olarak katılmayan, görevlerini keyfi olarak aksatan üyeleri her yılın sonunda değerlendirir; gerektiğinde 2/3 oy yeter sayısı ile üyeliklerinin düşürülmesine karar verir.

Üyeliklere aday olma yetkinlikleri ve liyakatleri (xxx) madde hükümlerine göre Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenir, liyakate göre sıralanarak açıklanır. Kurumların göstereceği adaylar Adalet Yüksek Kurumu tarafından ilan edilen kesin aday aday listelerinden liyakate göre belirlenir. Aday gösteren kurumlar her bir üyelik için en çok 3 aday gösterir.

Üyelerden 2 adedini 1 adedi iktisat bilimi ve 1 adedi kamu maliyesi konusunda temayüz etmiş profesör aday adayları arasından Sayıştay genel kurulunun göstereceği adaylar arasından; 4 adedini fiilen 15 seneden fazla avukatlık yapmış olan Anayasa Hukuku konusunda temayüz etmiş profesör aday adayları arasından Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulunun göstereceği adaylar arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi seçer.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu gösterilen adaylar arasından, her üyelik için ayrı oylama yapmak suretiyle seçim yapar. Seçimler iki turludur. Her boş üyelik için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki salt çoğunluğu aranır. Birinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, 14 gün sonra bu oylamada en çok oy alan iki aday için ikinci tur oylama yapılır; ikinci oylamada oylamaya katılanların 3/5'inin oyunu alan aday üye seçilmiş olur.

Geri kalan 12 üyeyi Cumhurbaşkanı, ilgili kurumların göstereceği aşağıda özellikleri belirtilen nitelikli adaylar arasından liyakate dayalı olarak seçer:

Üyelerden 4 adedi Yargıtay ceza dairelerinde 2 adedi de Yargıtay hukuk dairelerinde toplamda en az 5 yıl kıdemli üyelik veya başkanlık görevleri yapmış olan hakimler arasından seçilir. Adayları Yargıtay Büyük Genel Kurulu liyakate dayalı olarak açık ve gerekçeli oy esasıyla seçerek gösterir.

Üyelerden 3 adedi Danıştay dava dairelerinde toplamda en az 5 yıl kıdemli üyelik veya başkanlık görevi yapmış olan hakimler arasından seçilir. Adayları Danıştay Genel Kurulu liyakate dayalı olarak açık ve gerekçeli oy esasıyla seçerek gösterir.

Üyelerden 2 adedi Anayasa Hukuku, 2 adedi Siyasal Bilgiler, 2 adedi de uluslararası ilişkiler ve 2 adedi üst kademe yöneticileri, konularında profesör olarak en az 10 yıl süre öğretim üyeliği yapmış olanlar arasından seçilir. Adayları Yüksek Öğrenim Kurumu liyakate dayalı olarak açık ve gerekçeli oy esasıyla seçerek gösterir.

Üyelerden 3 adedi serbest avukatlar, 2 adedi istinaf mahkemesi ceza daireleri başkanları, 1 adedi istinaf mahkemesi hukuk daireleri başkanları, 1 adedi İstinaf mahkemesi başsavcılarını arasından seçilir. Adayları Adalet Yüksek Kurumu Genel Kurulu açık ve gerekçeli oy esasıyla seçerek gösterir. Gösterilecek adayların en az 4 yıllık üniversite mezunu ve ayrıca çalışma konularında yüksek lisans veya doktora yapmış olması; bilimsel makale veya eser yayınlamış olması şarttır.

Cumhurbaşkanının yapacağı seçimler anayasanın (xxx) maddeleri hükümlerine ve Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde yargısal denetime tabidir.

Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkileri

MADDE 148 -

(1) Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetkileri anayasaya uyarlık denetimi; temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin bireysel başvurular; siyasi partiler hakkında davalar ve siyasi partilerin denetimi; Adalet Yüksek Mahkemesi'nin bir kısım kararlarının temyiz incelemesi ve Yüce Divan sıfatıyla yargılama konularında yargılama yapmak, anayasaya hükümlerini uygulamak ve anayasa hükümlerine uygun olarak karar vermektir.

(2) Anayasa Mahkemesi'nin anayasaya uyarlık denetimi huzurunda iptal davası açılmış olması şartına ve aşağıdaki hükümleri tabidir.

(a) Anayasa Mahkemesi, kanunların, cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğünün, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin olağanüstü

hal veya savaş ilanı Anayasa Mahkemesi, Adalet Yüksek Kurumu üyeliklerine seçim ve atama yapan kararlarının şekil ve esas bakımlarından ve ayrıca olağanüstü hal ve savaş hallerinde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri'nin anayasaya uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar. Anayasa değişikliklerini sadece Değiştirilemeyen Hükümlere, Genel Esaslara ve şekil şartlarına uygunluk bakımından inceler ve denetler.

(b) İsteyen her gerçek kişi, kamu veya özel hukuk kişisi dava açma süresi içinde olmak kaydıyla anayasa mahkemesinde dava açabilir. Şekil şartlarına aykırılık iddiaları ve yürürlüğün durdurulması talepleri öncelikle karara bağlanır. Cumhurbaşkanı, siyasi partiler, siyasi parti grupları, milletvekilleri, Adalet Yüksek Kurumu ve yargısal meslek kuruluşları birlikleri ile anayasada düzenlenmiş olan kurumların açtığı davaların incelenmesine hemen başlanır; diğer gerçek ve tüzel kişilerin dava açma süresi sonuna kadar açtığı davalar birleştirilerek görülür; ileri sürülen iddiaların tamamı hakkında hüküm kurulur.

(c) Olağanüstü hal ve savaş hallerinde çıkarılan cumhurbaşkanlığı kararnameleri öncelikle nitelik bakımından incelenir ve bu yönü ivedilikle karara bağlanır. Nitelik bakımından anayasaya ve olağanüstü hale veya savaş haline uymayan cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yürürlüğü derhal durdurularak iptal edilir; şekil ve esas bakımından uyarsız olanların iptali için açılan davalarda yürürlüğü durdurma kararı verilemez; verilecek iptal hükmünün açıklanması olağanüstü hal veya savaş hali

sona erinceye kadar ertelenebilir.

(d) İdare, vergi, ceza ve hukuk mahkemelerinde görülmekte olan davalarda ileri sürülen anayasaya aykırılık iddiaları Anayasa Mahkemesi tarafından incelenerek karara bağlanır. Daha önce karara bağlanmış olan hususlarda ileri sürülen anayasaya aykırılık iddialarının tekrar dinlenilebilmesi, davayı gören mahkemenin anayasaya aykırılığın ciddi olduğuna kanaat getirerek Anayasa m. 152'de öngörülen itiraz yoluna başvurması halinde incelenir.

(e) Kanunların şekil bakımından denetlenmesi, son oylamanın, öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı; anayasa değişikliklerinde ise, teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları ile sınırlıdır. Şekil bakımından denetleme, cumhurbaşkanınca veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin beşte biri tarafından istenebilir. Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren on gün geçtikten sonra, şekil bozukluğuna dayalı iptal davası açılmaz; def'i yoluyla da ileri sürülemez.

(3) Herkes, anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır. Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz. Bireysel başvuruya ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

(4) Anayasa Mahkemesi, kanunda belirtilen hususlar-

da Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından verilen kararlara karşı temyiz başvurularını inceleyerek karara bağlar. Kararları aynen onaylayabileceği gibi, kısmen veya tamamen bozabilir; bozma halinde bozma sebebini gideren hüküm kurulması için dosyayı mahkemeye iade eder. Bozma üzerine kurulan karara karşı temyizleri öncelikli ve ivedi olarak inceleyerek karara bağlar. Esasa etkisi olmayan küçük hataları kendi hükmünde düzeltir.

(5) Anayasa Mahkemesi siyasi partilerin denetimi konusunda aşağıdaki görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır:

(a) Siyasi partilerin tüzüklerinin anayasaya ve anayasa-daki demokratik yönetim ilkelerine uyarlığını, bu hususta Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılacak başvuru üzerine denetlemek ve gerektiğinde tüzük hükümlerinin iptaline karar vermek;

b) Siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini yapar; siyasi partiler Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen özellikleri taşıyan ya da yetkinliği açıklanan özel denetim kurumlarına öncesinden öz denetim yaptırmak ve raporlarını sunmak zorundadır. Anayasa Mahkemesi dilerse tüm denetleyebileceği gibi, sondaj usulü ile özel denetim raporuna dayalı olarak denetim yapabilir.

(c) Siyasi partilerin başkanları, merkez yönetim ve denetim organlarında görevli olanlar, cumhurbaşkanı, yardımcılar, bakanlar, bakan yardımcılar, genel müdür ve müdür düzeyinde ve onların üstündeki üst düzey kamu görevlilerinin faaliyetlerinin ve gelir, gider ve harcama-

larının şeffaflığını sağlamak, kişisel veriler hariç olmak üzere düzenli ve denetlenebilir olarak kamuoyuna açıklanmasını sağlamak ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine denetlemek;

(d) Anayasayı ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya, değiştirilmesi mümkün olmayan hükümlerini değiştirmeye yönelik faaliyetlerinde bulunanların siyasi partilere üye olmak, faaliyetlerine katılmak, destek olmak ve benzeri siyasi faaliyetlerden yasaklanması ve sair siyasi faaliyetlerinin önlenmesi hususunda karar vermek;

(e) Siyasi partilerin, kapatılmasına ve devlet yardımından yoksun bırakılmasına ilişkin davalar ile ihtar başvuruları ve dağılma durumunun tespiti istemlerini karara bağlamak.

(f) Milletvekillerinin milletvekilliklerinin düşürülmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının şekil bakımından denetimi.

(6) Anayasa Mahkemesi, cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanını, cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay başkan ve üyelerini, başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılar. Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları da görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanırlar.

Yüce Divanda, savcılık görevini Cumhuriyet Başsavcısı

veya Cumhuriyet Başsavcivekili yapar. Yüce Divan kararlarına karşı yeniden inceleme başvurusu yapılabilir. Genel Kurulun yeniden inceleme sonucunda verdiği kararlar kesindir.

Cumhurbaşkanı, cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, milletvekilleri ve kendilerine anayasa veya kanunlarla dokunulmazlık tanınan diğer görevliler hakkında açılmış ve görülmekte olan ya da yeni açılacak olan ceza soruşturma ve davaları [Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından görülür; Anayasa Mahkemesi bu davalarda verilen kararlara karşı temyiz başvurularını inceleyerek karara bağlar.

Anayasa Mahkemesi, anayasa ile verilen diğer görevleri de yerine getirir. Bu çerçevede üyeleri arasından Anayasa Mahkemesi başkanını, 1. ve 2. başkan vekili ile Uyuşmazlık Mahkemesi başkanı ve başkanvekilini seçmek.

BAĞIMSIZ YARGISAL MESLEK KURULUŞLARI

Madde 159

Devletin bağımsız yargı gücünün kurucu unsurları olan hakimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik mesleklerinin mensupları ayrı ayrı kendi meslek kuruluşlarını kurarlar. Bu meslek kuruluşları yargı bağımsızlığına uygun olarak bağımsız olarak demokratik yönetim esaslarına göre faaliyet gösterirler. Yargısal meslek kuruluşlarının her biri tüzel kişiliğe sahiptir ve kamu kurumu niteliğindedir.

Yargısal meslek kuruluşları adli yargı mahkemelerinin yapılanmasına paralel olarak her bölge adliye mahkemesi çevresinde bölge birliği, başkentte ilgili meslek odası birliği, Türkiye Barolar ve Türkiye Noterler Birliği olarak örgütlenir. Barolar 800'den fazla avukatın bulunduğu illerde il barosu olarak örgütlenir.

Yargısal meslek kuruluşlarının temel görevi hukukun üstünlüğünü, temel hak ve özgürlükleri savunmak, korumak ve geliştirmek; meslek mensuplarını bu amaca uygun olarak geliştirmektir.

Yargısal meslek kuruluşlarının organlarının her türlü işlem ve kararlarına karşı, isteyen herkes önce Adalet Yüksek Kurumu nezdinde ilan veya tebliğden itibaren 30 gün içinde itiraz edebilir, itirazı üzerine verilen kararı karşı Adalet Yüksek Mahkemesi'nde yargı yoluna başvurabilir.

Hakim, savcı ve noter meslek kuruluşlarının disiplin ve denetleme kurulları başkentte ve merkezi olarak; avukatların disiplin ve denetleme kurulları bölgeler bazında, diğer mesleklerde başkentteki merkez bünyesinde ancak özerk olarak faaliyet gösterecek şekilde oluşturulur.

Meslek kuruluşlarının disiplin kurulları kararına karşı ilk olarak Adalet Yüksek Kurumu İtiraz ve Yeniden İnceleme Dairesi'nde itiraz edilir. İtiraz üzerine verilen karar Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava edilebilir. Verilen karar kesindir.

Meslekten çıkarma cezası gerektiren disiplin suçları Adalet Yüksek Kurumu tarafından kovuşturulur. Verilecek karara karşı itiraz ve Yeniden İnceleme Dairesi'nde yeniden inceleme talep edilebilir. Yeniden inceleme üzerine verilecek karara karşı Adalet Yüksek Mahkemesi'nde dava açılabilir. Bu davada verilen karar Anayasa Mahkemesi'nde temyiz edilebilir.

ADALET YÜKSEK MAHKEMESİ

MADDE XXX

Adalet Yüksek Mahkemesi 52 üyeden oluşur.

Mahkemenin 52 üyesini: 26'sını doğrudan hakimler arasından seçer; geri kalan 26 üyeyi de hakim, savcı ve avukat meslek kuruluşlarının göstereceği 14'er aday arasından 7'şer kişi, noter meslek kuruluşunun göstereceği 10 aday arasından 5 kişi olmak üzere Adalet Yüksek Kurumu seçer.

Adalet Yüksek Mahkemesi; İdari Dava Dairesi, Ceza Dava Dairesi, Etik Disiplin Dava Dairesi, Tazminat Dairesi ve Yüce Divan Dava İzinleri Dairesi olmak üzere 5 daire ve bir de genel kurul halinde çalışır; dairelerin her biri 7 asil ve 3 yedek üye olmak üzere 10 üyeden oluşur. Her bir dairenin üyeleri dairelerin konusuna giren davaların gerektirdiği uzmanlığa sahip üyelere oluşur. Genel kurul asil veya yedek ayırımı olmaksızın mahkemenin üyelerinin tamamından oluşur.

Adalet Yüksek Mahkemesi'nin temel görevi yargı organ ve unsurlarının, bunlara ilişkin olarak diğer kurum ve kişile-

rin alacağı her türlü karar ve yapılan her tür işlemin yargısal denetimini yapmaktır.

Adalet Yüksek Mahkemesi'nin görevleri arasında Adalet Yüksek Kurumu'nun verdiği tüm kararların; yargı organlarına, bu organların mevkilerine yapılacak seçim ve atamalarda aday olunması, aday gösterilmesi hakkındaki ve adayların seçilmesine veya atanmasına ilişkin her türlü işlem ve kararlar hakkında ve ayrıca hukuk meslekleri mensuplarının disiplin suçları hakkındaki davaları görmek ve yargısal denetimini yapmak; alt düzey kamu görevlilerinin suçları hakkında verilen kararların temyiz merci olarak incelemek ve ayrıca dokümanlık kaldırılması, yüce divanda yargılanması gereken kişiler hakkında iddianamenin kabulü, üst derece kamu görevlilerinin soruşturulması ve kovuşturulması yer alır.

Yüksek mahkeme yargılamaları seri olarak yapılır ve 90 gün içinde sonlandırılır.

Mahkemenin kesin olmayan kararlarının temyiz denetimini Anayasa Mahkemesi yapar.

**MAHKEMELER, HUKUK MESLEKLERİ,
HAKİM, SAVCI ve AVUKAT TEMİNATI**
*Mahkemelerin Kuruluşu, Bağımsızlığı, Yargılamaların
Aleniliği ve Kararların Gerekçeli olması*

MADDE XXX

Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir. Heyet ve uzmanlık mahkemeleri kalkınma bölgeleri merkezlerinde hazırlık ve tek hakimli mahkemeler nüfusu ve ürettiği katma değerini yüksekliği mahkeme açılmasını haklı gösteren mülkî idare merkezlerinde kurulur.

Disiplin mahkemeleri dışında askerî mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş halinde ve savaş hali süresi ile sınırlı olarak görev yapmak üzere, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askerî mahkemeler kurulabilir.

Mahkemelerdeki yargılamalar hakimlik, savcılık ve avukatlık görevleri meslekten hakim, savcı ve avukatlar eliyle yürütülür. Hakimler ve savcılar adli ve idari yargı hakim ve

savcılarını olarak görev yaparlar ve kariyerlerini geliştirirler. Avukatlar ise bu alanlarda kendilerini diledikleri şekilde geliştirir ve görev alabilirler.

Hakim ve savcı mesleğine kabul edilmiş olup da mahkemeler dışında fakat yargı ile ilgili olarak kamu kurumlarında idari görevlerde çalışan hakimler ve savcılar idari görevleri süresince bu sıfatları kullanamazlar. Mesleklerine dönmek istedikleri takdirde mahkemedeki görevi bıraktıkları seviyeden başlayarak kariyerlerini sürdürürler.

Hakimler ve savcılar görevlerinde bağımsızdırlar; anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak, dürüstçe, şeffaf ve hesapverir bir şekilde, vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere, hakimlere ve savcılara emir ve talimat veremez; genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz; mahkemeler, hakimler, savcılar ve avukatların tamamı veya bir kısmı üzerinde etkisi olabilecek tavır ve davranışlar sergileyemez.

Avukatlar savunma görevini yerine getirirken tam bağımsızdırlar; anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak, dürüstçe, şeffaf ve hesapverir bir şekilde, vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. Avukatlar görevlerini yerine getirirken yargının kurucu unsuru olarak ve bir mahkeme görevlisi gibi hareket ederler. Bütün resmi ve özel kurum ve kuruluşlar ile kişiler; avukatın üstlendiği işi en iyi şekilde yerine getirmesi için her türlü yardım ve çabayı göstermek, avukatın sorularına cevap vermek, bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdürler. Avukatların bu yetkilerini suistimal etme-

sini önleyecek tedbirler ve yöntemler kanunla düzenlenir.

Yasama meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz. Görülmekte olan bir davanın nasıl karara bağlanması gerektiği hakkında yargılamayı yapanların kanaatlerini etkileyecek şekilde beyan ve davranışlar sergilenemez. Ancak yargılamayı yapan mahkemelerin, hakim, savcı ve avukatların yargılama sürecindeki tavırları, görevi ihmal, ihlal ve hataları her yerde her kişi ve kurum tarafından her ortamda ve meşru yöntemlerle eleştirilebilir.

Mahkemelere intikal ettirilecek uyuşmazlıklarda uyuşmazlığın tarafları, onlarla ilintili olan kişiler ile uyuşmazlık çözümünde tanık, bilirkişi, hakem, avukat, vekil ve benzeri şekillerde görev alacak olan herkes dürüstçe davranmak, uyuşmazlığın en etkili ve isabetli olarak çözülmesi için gereken yardımı göstermek, ellerinde bulunan delilleri ve bilgileri dürüstçe açıklamak ve sorulacak sorulara cevap vermek cevap veremediği durumlarda makul açıklama getirmek zorundadır. Bu yükümlülükler aykırılıklar ilgili yargılama usulü kanunlarında yargılamayı zorlaştırmak, uyuşmazlıkla ilgili bilgi ve delilleri açıklamamak suçları olarak tanımlanır ve taziyik hapsi ile yaptırıma bağlanır.

Yargılamalar ertelenmesini zorunlu kılan istisnai haller dışında mutlaka tek celsede sonlandırılır. Bütün mahkemelerin her türlü kararları Tek celsenin sonunda ve ara vermeksizin özet olarak açıklanır; bu kararın gerekçeleri en geç iki hafta içinde yazılır.

Mahkemelerde yargılamalar ve duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapıl-

masına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir. Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremezler. Buna aykırı davranışlar, Anayasayı ihlal suçu teşkil eder ve herhangi bir ön izin veya dokunulmazlık kaldırmaya gerek olmaksızın Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kendiliğinden soruşturulur ve kovuşturulur. Bu hususta karar ve talimat verenler suçun ana faili, bu karar ve talimatlara uyanlar suçun işlenmesine yardım edenler olarak cezalandırılır. Bu suçun oluşması için ayrıca cebir ve şiddet kullanılması şartı aranmaz; kamu görevi gereğince kanunen sahip olunan yetkilerin ve kamu gücünün kullanılması ya da kullanılması gerekirken kullanılmaması söz konusu olduğundan cebir ve şiddet unsurunun var olduğu kabul edilir. Ceza kanunlarında öngörülen cezaların 2/3'üne hükmedilir; indirim, erteleme, hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve şartlı salıverilme hükümleri uygulanmaz.

Hukuk Meslekleri

MADDE 140 – Hakimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik hukuk meslekleridir.

Hukuk mesleklerine kabule Adalet Yüksek Kurumu; objektif, liyakati uygunluğu belirleyecek tamamı tarafsız bir bakışla kayıt altına alınan yazılı sınav ve sözlü mülakat suretiyle karar verir.

Hukuk mesleklerini yapabilmek ve bu görevlere atanabilmek için giriş sınavını kazanmış, kanunda belirtilen özemenlik, meslek yardımcılığı ve meslek stajlarını tamamlamış olmak gerekir.

Hukuk mesleklerinin kariyer seviyeleri en az üç ana kariyer seviyesi ve her ana seviyede yeteri sayıda alt kariyer seviyesinden oluşmak üzere kanunla düzenlenir. Düzenlemede hukuk meslekleri arasında kolayca geçiş yapılabilmesi özellikle gözetilir.

Hakimler ve savcılar kendileri arzu etmedikleri takdirde halihazırda görev yapmakta oldukları hakimlik, savcılık görevleri ile hukuk, ceza, idari yargı alanlarının dışında görevlerde görevlendirilemezler.

Hakimler ve savcılar yetmiş yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler. Yetmiş yaşından sonra mesleğe devam edebileceklerini sağlık raporuyla kanıtlayabilen hakim ve savcılar mesleğe devam edebilir.

Hakimler, savcılar, adli görevliler, kanunda belirtilenlerden başka, Resmî ve özel hiçbir görev alamazlar. Hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Yüksek Kurumu'na bağlıdırlar.

Adalet Yüksek Kurumu tarafından idari görevlere atanan hukuk meslek mensupları kendi mesleklerinin kariyer seviyelerine göre derecelendirilir, değerlendirilir ve terfi ettirilirler. Buldukları dereceye tanınan her türlü haktan yararlanırlar.

Hukuk meslek mensuplarına ilişkin diğer hususlar kanunla düzenlenir.

Hakimlik, Savcılık ve Avukatlık Teminatları, Kanuni Hakim Güvencesi

MADDE 139 – Hakimler ve Savcıları Adalet Yüksek Kurumu göreve atar.

Hakimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler. Hakimler ve savcılar kendileri istemediği takdirde 70 yaşından önce emekliye ayrılamazlar; kendileri isterse 65 yaşını bitirdikten itibaren emekli olabilirler.

Kurum yargının ihtiyacına uygun olarak ve meslek için yarışmayı teşvik edecek bir talipli olma ve liyakatli seçilme esasına uygun olarak göreve atama yapar. Atamalarda görev sürelerinin başlangıcı ve biteceği tarih belirtilir.

Hakimler ve savcılar, mesailerinin tamamını görevli oldukları mahkemenin göreceği işleri görmek için harcarlar; mahkemelerde aldıkları görevden başka resmî ve özel hiçbir görev alamazlar ve görevlendirilemezler.

Hakimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe görev yapmakta oldukları mahkemeden başka bir mahkemeye tayin edilemez; anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamazlar. Mesleki derece ve kademelerinde terfi etmeleri halinde terfi ettikleri derece ve kademe bir göreve Adalet Yüksek Kurumu'nun iki sene öncesinden ilan edeceği rutin rotasyon sebebi ile tayin durumu istisnadır. Performans düşüklüğü veya disiplin suçu işlediği sabit

olmadıkça görev süresi bitmeden başka bir yere tayin edilemezler.

Mesleğe kabullerine engel olan bir suçtan dolayı hüküm giymiş olan hakimler ve savcılar hükmün kesinleşmesiyle meslekten otomatik olarak çıkmış sayılırlar. Fiziki ve akli sağlığını görevini yerine getiremeyecek şekilde kaybedenler tedavi edilemeyeceği kesin olarak belli olanlar emekli edilirler. Disiplinsizlik, performans düşüklüğü ve sair hesapverirlik aksamaları nedeniyle meslekte kalmalarının uygun olmadığına Adalet Yüksek Mahkemesi tarafından karar verilenler meslekten çıkarılır.

Hakimler ve savcılarının mesleğe kabullerine engel bir suçtan dolayı soruşturulmaları veya yargılanmaları halinde, Adalet Yüksek Kurumu suçlamanın, delillerin ve soruşturmanın niteliğini göz önüne alarak, soruşturma ve kovuşturma sırasında görevini sürdürmesinin adalet inancının zedelenmesine neden olacağı durumlarda, diğer hakim teminatlarına halel getirmemek kaydıyla soruşturma ve yargılama süresince görevden el çektirilmesine karar verebilir.

Hakim ve savcılarının nitelikleri, mesleki kariyerleri, performans ve terfileri bütün hukuk meslekleri ile tutarlı olacak şekilde kanunla düzenlenir. Hakimlerin atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı

gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz. Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz. Bir davanın duruşması başladıktan sonra o mahkemenin hakimisi kural olarak değiştirilemez. Hakim duruşmayı sonuna kadar idare etmek, gerekçeli kararını vermekle yükümlüdür.

Yargının ve Hukuk Mesleklerinin Hizmetlerinin Denetimi

MADDE 144 – Yargının ve hukuk mesleklerinin hizmetlerinin denetimini Adalet Yüksek Kurumu, hakim, savcı ve avukat mesleklerinden olan adalet müfettişleri vasıtasıyla denetler.

Denetimler mesleğin geliştirilmesi ve hukuk mesleklerinin bireysel ve bir bütün olarak kurumun belirleyeceği standartlarda hizmet verilmesini sağlama amacına ve bu amacı gerçekleştirecek şekilde mesleklerin geliştirilmesi amacıyla yapılır. Denetimler hukuk mesleklerinin bağımsızlığının korunması, hukukun üstünlüğünün savunulması amacına aykırı olamaz;

Denetimlerde suç oluşturabileceği tespit edilen hususlar, gerekli inceleme, soruşturma işlemlerinin yapılması için adalet müfettişlerince doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirilir.

Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

YÜKSEK MAHKEME ÜYELERİNİN SEÇİMİ VE ATANMASI

*Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay
Üyelikleri ile Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı Vekili
Adaylarının Belirlenme Süreci*

MADDE XXX

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay ile Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı vekili seçimlerinde aday olmak isteyenler, seçilme şartlarını taşıdıklarını ve gerekli liyakate sahip olduklarını ve bir engellerinin bulunmadığını belirterek Adalet Yüksek Kurumu'na aday adaylığı başvurusu yaparlar.

Adalet Yüksek Kurumu Özlük Kariyer Performans ve Teftiş Dairesi seçilme yeterliğini taşıyanları belirledikten sonra göreve ilişkin liyakatlerini değerlendirerek başvuru sahiplerini liyakatlerine göre sıralayarak bir uzun liste halinde kamuoyuna ilan eder. İlan edilen başvuru sahiplerinin kişisel veriler hariç olmak üzere her türlü özel ve mesleki özlük bilgi ve belgeleri kamuoyuna açıklanır.

Aday adaylarının talip oldukları görevi yerine getirmeye yetkin olup olmadıkları ve liyakatleri kamuoyunda serbestçe tartışılır. Başvuru sahipleri bu sırada kendilerine yöneltilen sorulara dürüstçe cevap vermek, cevap vermediklerinde neden makul sebebini açıklamaları zorunludur. Cevap veremeyenler veya makul açıklama getirmeyenler salt bu sebeple listeden elenirler.

Adalet Yüksek Kurumu Özlük Kariyer Performans ve Teftiş Dairesi kamuoyu tartışmaları sırasında ortaya çıkan bilgiler, sorulan sorular ve başvuru sahiplerinin verdiği cevaplar ile yapılan itirazları değerlendirerek aday adayları listesini kesinleştirir ve seçimi veya ataması yapılacak olan her bir kişi için en az 5 ve en çok 10 aday adayı olmak üzere aday adayları kısa listesi oluşturarak kamuoyuna ilan eder.

Aday adayları kısa listesinde yer alan adayların her birisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu'nda siyasi parti temsilcileri huzurunda yapılacak oturumda sorulara cevap verir; ayrıca Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nda yayınlanacak olan ve tarafsız bir panel tarafından gerçekleştirilecek bir oturumda da bu panelin sorularını yanıtlar. Her iki oturum da, tüm televizyon kuruluşları tarafından eşzamanlı olarak yayınlanır. Bunlar Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından video olarak kaydedilir ve ilgilinin görevi süresince izlenebilir halde kayıtlarda tutulur.

Adalet Yüksek Kurumu'nun veya diğer bir kurumun seçerek atayacağı üyeler veya göstereceği üye adayları, aday adayları kısa listesinde yer alanlar arasından en liyakat-

li olanlar seçilmek suretiyle belirlenir. Birden fazla üyenin seçileceği veya adayın gösterileceği hallerde üye veya aday sayısı kadar seçim yapılır. Her seçimde en yüksek liyakat oyu olan kişi seçilerek belirlenir. Bir önceki seçimde seçilmesine karar verilen kişi sonraki seçime katılamaz. Bu seçimlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'ndaki sorgulamalar da dikkate alınır. Bu belirleme sırasında adaylarla yapılan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu röportaj ve Türkiye Büyük Millet Meclisi sorgulamaları da dikkate alınır.

Bu seçerek belirleme; açık ve gerekçeli oy esası ile oylama şeklinde yapılır. Oy pusulalarında oy kullananın adı soyadı ile lehine oy kullandığı adayın tercih edilmesini haklı gösteren liyakat sebepleri makul gerekçe olarak yazılır. Makul gerekçe ve açıklama içermeyen oylar geçersizdir.

Gösterilen adaylar arasından en liyakatli olanların seçilmesi ve seçim kararında en liyakatli olanın nasıl belirlendiği, hangi sebeple seçildiği, farklı türlerde ve değişik derecelerdeki liyakatler arasında nasıl bir değerlendirme ve tercih yapıldığı açıklanmak suretiyle görev için en liyakatli kişinin seçildiğini gösteren gerekçe gösterilmesi zorunludur.

Adaylık ve Seçim Sürecinin Yargısal Denetimi

MADDE XXX

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay üyelikleri ile Cumhuriyet Başsavcılığı ve vekilliğine seçim sürecinde; aday aday başvurularından başlayarak seçim yapılması dahil her türlü işlem ve kararlar Adalet Yüksek

Mahkemesi'nde yargı denetimine tabidir.

İlgisi veya menfaati olmasa bile isteyen herkes Adalet Yüksek Mahkemesi nezdinde dava açarak, gerçekleştiren kurum veya kişinin kim olduğuna bağlı olmaksızın seçim sürecini veya en liyakatli adayın seçilmesini etkileme ihtimali olan her işlem ve kararın iptalini talep ve dava edebilir. Tek istisna olarak sadece Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin seçim kararlarının denetimi kendi içtüzüğü hükümlerine veya Anayasaya aykırılık sebebiyle Anayasa Mahkemesi'nde denetim usul ve şartlarına tabidir.

Bu süreçte Adalet Yüksek Kurumu Özlük Kariyer Performans ve Teftiş Dairesi'nin aday aday listeleri belirlenmesi yönündeki işlem ve kararları hakkında öncelikle kurumun yeniden itiraz ve değerlendirme yoluna başvurulması zorunludur. İtiraz üzerine verilen karara karşı Adalet Yüksek Mahkemesi'nde iptal davası açabilir. Aday aday veya aday listeleri belirlendiği aşamada itiraz yoluna başvurulmamış olması bunlara dayalı olarak yapılan seçimlere karşı Adalet Yüksek Mahkemesi'nde iptal davası açılmasına engel değildir.

Diğer iptal sebeplerinin yanında alınmış olan kararlar veya yapılan belirlemeler isabetli bulunsa bile adayların belirlenmesi veya üyelerin seçimi için yapılan oylamalarda açık oy ve gerekçe gösterme şartına riayet edilmemiş olması veya seçimlerde yeterli gerekçe gösterilmemiş olması tek başına iptal sebebidir.

Uyarsızlıktan etkilenen aday hakkında karar verilebileceği gibi uyarsızlığın tüm adayları etkilemesi halinde seçimlerin tamamının iptaline karar verilir. Verilen iptal kararının

etkilediği noktadan itibaren yeniden ve kesin bir seçim yapılncaya kadar tekrar edilir.

Aynı hususta açılan iptal davalarının hepsi birleştirilerek tek bir dava halinde görülür. Aynı ayrı davalarda ileri sürülen hususlar aynı dava içinde ayrı ayrı değerlendirilerek karar verilir.

Açılacak davalar acil iş olarak, öncelikli olarak görülür ve Adalet Yüksek Mahkemesi bu davayı acil iş olarak ve evrak üzerinden en geç 30 gün içinde karara bağlar.

Cumhurbaşkanının En Liyakatlıları Seçme Yükümlülüğü:

MADDE XXX

Kanunlarında cumhurbaşkanına seçim yetkisi verilen, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve sair mahkeme üyeliklerine seçimlerde cumhurbaşkanı; seçimini Adalet Yüksek Kurumu tarafından belirlenen liyakatli aday listelerinden, en liyakatli olanları belirlemek suretiyle yapmakla yükümlüdür. Cumhurbaşkanı, kişisel tercih ve takdirine göre hareket edemez, adaylar arasından görev için en liyakatli olanını belirlemek suretiyle seçim yapar. Seçme kararında en liyakatli olanın nasıl belirlediğini, hangi sebeple seçtiğini, değişik derecelerdeki liyakatler arasında doğru ve isabetli bir değerlendirme ve tercih yaptığını gösterecek şekilde gerekçe göstermesi zorunludur.

SONSÖZ

Spatula darbeleri ile bu kitabın kapağını oluşturan Saim Dursun'un kitap içine serpiştirilen; Anadolu'nun ücra köşelerine kadar yayılan çeşitliliğe ve güçlü renklere işaret eden resimleri, Türkiye'nin tarihsel tecrübe ve kültürünün adalet konusundaki derin zenginliğinin de emaresidir. Saim'in spatulaları ile tuvale yansıttığının bir benzerini hukukçular da yapmalı, adalet konusundaki değerlerimizi ortaya çıkarmak, üzerindeki toz ve küften arındırarak dünya değeri haline getirmek için çalışmalıdır.

Türklerin hukuk ve adalet tasavvuru, Batılılar'ın ve çoğu gelişmiş kültürlerin tahmin edemeyeceği kadar yücedir. Türkler, adaleti sadece haklı ve haksızın belirlenmesi olarak değil toplumun bir arada huzur içinde yaşaması ve dayanışmasının temeli olarak görür. Devletin temelini adalet olduğu, sadece mahkeme salonlarına değil herkesin kalbine kazınmıştır. Batı'da kralların her şeye mutlak hakim oldukları asırlarda; sultanların mahkeme önünde hesapverir olduğu, mahkeme önünde tebaası ile aynı seviyede olduğu bir ortamda, Türkler'in adalet inancı gelişip yeşermiştir.

Fakat geçen yüzyıllar içerisinde Türkiye'nin adalet ve adaletin gerçekleştirilmesi için kabul ettiği temel ilkeler, oluşturduğu kurumlar, uyumsuzluk çözüm yöntem ve mekanizmalarının ve elde ettiği sonuçların çağdaşlarına göre oldukça geride kaldığı acı bir gerçektir. Hukuk yargılama usulünde dürüstlük kuralını bir ilke olarak belirleyen Türkiye'nin; yargılamalarda tarafların dürüstlüğünü sağlayacak mekanizmalar ve yaptırımlar getirmemiş olması bunun açık bir örneğidir.

Türkiye, çağdaşları ile yarışır bir adalet sistemi kurmak ve adaleti gerçekleştirme yöntemleri geliştirmek suretiyle bir yandan kendi iç sorunlarını çözerek ekonomisini güçlendirirken diğer yandan dünya üzerinde rekabet gücünü artırabilir, uluslararası yarışta öne geçebilir ve halkın refahını düzenli olarak artırabilir.

Türkiye; yargı, hukukun üstünlüğü ve demokrasi alanında birçok ilerlemenin temelini atılabileceği mükemmel bir laboratuvar gibidir. İlerlemeye aç olan toplum bu konuda oldukça rekabetçidir; elinden geleni fazlası ile vermeye hazır-

dır. Yeni fikir ve çözümleri denemeye her an hazır olan toplum çok hızlı ve radikal değişiklikler yapmaktan çekinmez. Aynı zamanda çözüm bekleyen o kadar çok sorun vardır ki hemen hemen her konuda yenilikçi çözüm üretmek için ele alınacak konular bulmak hiç de zor değildir.

Uluslararası camiada özgürlükçü bir demokratik düzeni gerçekleştirmeyi seçen Türkiye'nin ihtiyaçları için bulunabilecek çözümler, kuşkusuz başka ülkelerin sorunları için geçerli ve denenmiş çözümler ortaya çıkaracaktır. Türkiye'deki ilerlemeler Türkiye'yi örnek alan diğer ülkeleri de hızlıca geliştirecektir.

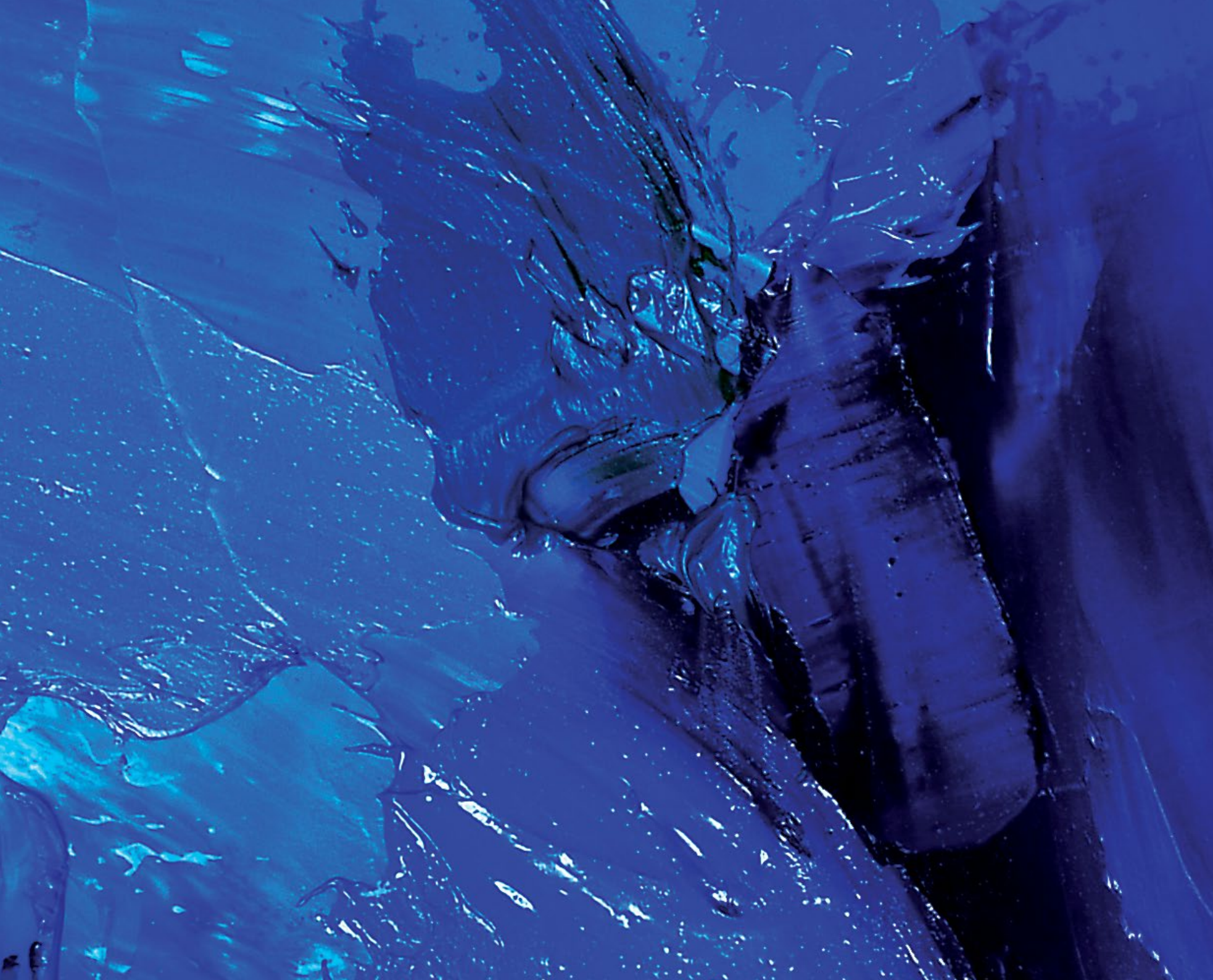
Uluslararası camianın eleştirisi, fikir ve önerileri; Türkiye'nin bu alanda müstesna bir yer edinmesinin anahtarıdır. Türkiye bunlara belki hak vermeyebilir ama mutlaka dinlemeli, anlamalı ve kendisini o yönde geliştirmelidir. Aynı zamanda Türkiye, kendisi için geliştireceği çözümlerin insanlığın ortak kültürüne değer katmasını da gözetmelidir. Uluslararası alanda kabul görmeyen çalışmaların Türkiye'ye de bir yararı olmayacaktır.

Bizler, bunların farkında olarak; uluslararası camiaya da katkısı olacak, yargının tam bağımsızlığını, verimli çalışma-

sını ve hesapverirliğini sağlayacak, böylelikle demokrasilerin en büyük sorunu olan güçler ayrılığını yargı gücü bakımından kesin ve nihai bir çözüme kavuşturacak olduğunu düşündüğümüz bu öneriler paketini geliştirdik. Bunu Türkiye ile eş zamanlı olarak uluslararası camia ile paylaşmaktan gurur duyuyoruz.

Okuyucularımızdan tartışmaya katılmalarını, önerilerimizi daha da geliştirecek geri bildirimler vererek yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü ve demokrasi kurumlarının geliştirilmesine küçük de olsa en azından “çam sakızı çoban armağanı” kabilinden katkıda bulunmalarını diliyoruz.

Av. Mehmet Gün
Proje ekibi adına
Nisan 2021

A'dan Z'ye TÜRK YARGI REFORMU

Av. Mehmet Gün - Av. Hande Hançar - Av. Muhammed Demircan - Av. Utku Süngü
Av. Ayşe Dilara Kaçar - Av. Zübeyde Çapar - Av. Elif Melis Özsoy - Av. Havva Yıldız

Türkiye'nin yargı sorununu kökünden çözmek için (i) verimli çalışmaya, kaliteli hizmet üretimine odaklanan; (ii) yönetim biliminin gereklerine uyarlı, yalın yapılanmış olan; (iii) her türlü işlem ve kararında tam şeffaflığın sağlanmış olduğu; (iv) tam hesapverir, her türlü işlem ve kararın yargısal denetime tabi olan, (v) toplumun, isteyen herkesin süreçlere katılabildiği ve denetleme imkanına sahip olduğu bir sistem tasarımı gerçekleştirmeye çalıştık. Bu amaçla geliştirdiğimiz tasarım ve taslaklar, klasik manada bir yargı kurulu olan Hakimler ve Savcılar Kurulu'nu yeniden yapılandırmak için değildir; yargı sisteminin tamamını, mahkemelerden yargılama usullerine ve yargı mesleklerine, meslek kuruluşlarından yargısal denetimi sağlayan yeni bir mahkemeye ve merkezinde bir düzenleyici kurum olan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Temel fikir yargı teşkilatını kaliteli hizmet üretir hale getirmektir.

Bu nedenle hizmet üretiminin merkezinde bir düzenleyici kurum öngördük; düzenleyeceği hususları dikkate alarak kurumu tasarladık. Hizmet birimlerini ve üreticilerini kapsayan sistemin şeffaflık ve hesapverirliğini, her türlü işlem ve kararın yargısal denetimini ve bunu sağlayacak bir mahkeme kurarak çözdük. Tasarladığımız sistemin her bir ayağı tam bağımsız olan üç temel direği vardır: (i) Düzenleyici kurum; (ii) hizmet üreticisi meslekler ve kuruluşları; (iii) yargısal denetimi sağlayacak uzman bir mahkeme, Adalet Yüksek Mahkemesi. Birçoklarının yaptığı gibi başka bir toplumun kendi ihtiyacı için geliştirdiği çözümü Türkiye'ye uyarlamaktan özellikle kaçındık. Genç bir ekiple çalışarak sorunlara kökten ve kalıcı çözüm getiren yeni ve tamamen özgün bir tasarım oluşturduk. Daha sonra uluslararası tecrübeleri inceleyerek çözümlerimizin sağlıklı, köklü ve isabetli olduğundan emin olduk.